

דין וחשבון לשנת 2015

תוכן העניינים הראשי

3	דבר יושב ראש הדירקטוריון
7	דוח הדירקטוריון וההנהלה
10	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
39	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
114	סקירת הסיכונים
179	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
185	הצהרות לגבי גילוי בדוחות כספיים
187	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
188	חוות דעת רואה החשבון המבקר
191	דוחות כספיים שנתיים
409	ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים
473	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בדוחות הכספיים

דבר יושב ראש הדירקטוריון

הנתונים המקרו-כלכליים שאפיינו את הכלכלה העולמית והישראלית בשנת 2015, יצרו למערכת הבנקאית המקומית סביבת פעילות מורכבת ורבת אתגרים.

התפתחויות בכלכלה העולמית והמקומית

במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2015 ניכרה התמתנות בקצב הצמיחה של הכלכלה המקומית בארצות הברית. זאת, בעיקר בעקבות האטה שנרשמה בפעילות הכלכלית העולמית, בעקבות התחזקותו של הדולר אל מול המטבעות העיקריים בעולם ובעקבות ירידה מתמשכת במחירי האנרגיה. התוצר האמריקאי צמח ברבעון השלישי של שנת 2015 בשיעור שנתי של 2.0%, לעומת שיעור צמיחה של 3.9% ברבעון שלפניו, ושל 0.6% ברבעון הראשון של השנה.

בכלכלת גוש האירו ניכרה מגמת שיפור מתונה במהלך שנת 2015, אם כי ברבעון השלישי של השנה נרשמה האטה בקצב ההתאוששות של הפעילות הכלכלית.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון הרביעי של שנת 2015 בשיעור שנתי של 6.8%, לעומת שיעור צמיחה של 6.9% ברבעון הקודם ו-7.2% ברבעון הרביעי אשתקד. בשנת 2015 כולה צמחה הכלכלה הסינית בשיעור של 6.9%, לעומת שיעור צמיחה של 7.3% אשתקד - קצב הצמיחה הנמוך ביותר שנרשם בסין במהלך 25 השנים האחרונות. זאת, בעיקר על רקע האטה ביצוא והמשך היחלשות צמיחת הייצור התעשייתי.

על-פי האומדן הראשון למחצית השנייה לשנת 2015, אשר פורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התוצר המקומי הגולמי בישראל צמח בשנת 2015 בשיעור שנתי של 2.6%, בדומה לאשתקד ולעומת 3.3% בשנת 2013. הצמיחה הושפעה לשלילה מקיטון ביצוא הסחורות והשירותים ובהשקעה בענפי משק. לעומת זאת, הצריכה הפרטית צמחה בשיעור חיובי גבוה.

מדד המחירים לצרכן ירד ב-2015 ב-1.0%, בהמשך לירידה של 0.2% אשתקד. ירידת המדד הושפעה בעיקר מהוזלה במחירי התחבורה והתקשורת, ובמחירי אחזקת הדירה. הירידה קוזזה במעט על ידי התייקרות במחירי הדיור ובמחירי הירקות והפירות.

במהלך שנת 2015 הופחתה ריבית בנק ישראל פעם אחת מרמה של 0.25% בסוף שנת 2014 לרמה של 0.10% בחודש מרץ 2015, על רקע התחזקות השקל אל מול סל המטבעות, התמתנות בציפיות האינפלציה והמשך מדיניות מוניטארית מרחיבה במשקים מרכזיים בעולם.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בניכוי עונתיות, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) באחד עשר החודשים הראשונים של שנת 2015 ב-46,920 דירות, עלייה של 28.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 12.7% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2013. זאת, בין היתר, בעקבות ההחלטה על העלאת מס הרכישה ובעקבות ביטולה של תכנית 'מע"מ 0%'. מחירי הדיור, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלו בחודש נובמבר 2015 בשיעור של 7.6%, לעומת שיעור של 5.9% בחודש נובמבר אשתקד ושיעור של 4.6% בשנת 2014 כולה.

בשנת 2015 ניתנו לציבור הלוואות לדיור בסך של 64.5 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 51.6 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד - גידול בשיעור של 25.4%.

מגמות עיקריות בבנקאות

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

פעילות כלכלית ממותנת המתאפיינת בסביבת ריבית ואינפלציה נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים; התמתנות בקצב הצמיחה העולמי, המושפעת בין היתר מהיחלשות במשקים המתעוררים - דבר שמוביל למגמה של מעבר מבנקאות רב-לאומית גלובלית

לבנקאות מקומית; פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל, המאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי; תחרות הולכת ומחריפה במגזר משקי הבית ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים מוסדיים וחברות כרטיסי האשראי. להשפעות אלה מצטרפת התפתחות הרגולציה במגוון נושאים דוגמת: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תעודת זהות בנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים - אגודות אשראי ובנקים קואופרטיביים; החמרת הדרישות בנושא של שמירה על יחס יסוסי נזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני על יציבות המערכת הבנקאית; הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.

הקמתה של "ועדת שטרם"

בהמשך למגמת התגברות ההוראות הרגולטוריות, בתאריך 3 ביוני 2015 הכריז שר האוצר על הקמתה של "הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל" - "ועדת שטרם". מטרת הוועדה הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן. ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה ובו מספר המלצות: הוספת שחקנים חדשים - גופים חוץ בנקאיים מפוקחים - ויצירת תנאים שיאפשרו להם להתחרות בבנקים, בדגש על המידע ויכולת גיוס ההון הנדרשים לפעילותם. הוועדה המליצה על הפרדת השליטה והבעלות של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי. זאת, מכיוון שהוועדה רואה בחברות כרטיסי האשראי את הפוטנציאל המשמעותי ביותר להגברת התחרות במגזר הקמעונאי בזכות היותן בעלות מידע והיכרות עם הלקוח. מתן אפשרות לצרכנים בישראל לבחור ולקבל שירותים פיננסיים מכל המוסדות הפיננסיים, ללא צורך בהעברת חשבון העו"ש שלהם. זאת, על ידי הקמת תשתית טכנולוגית אשר תאפשר ביצוע פעולות פיננסיות "בלחיצת כפתור" גם באמצעות מוסדות פיננסיים מתחרים ללא קשר למקום בו מנוהל חשבון העובר-ושב.

המשך ההתרחבות בפעילות הבנק למרות סביבת המקור

על רקע מציאות מורכבת זו, בולטים לחיוב הישגי מזרחי-טפחות בשנה החולפת. בשנת 2015 הצליח הבנק להמשיך ולהציג צמיחה משמעותית במגוון הפרמטרים: האשראי צמח ב-7.9%, פיקדונות הציבור גדלו ב-6.6%, הכנסות המימון עלו ב-9.8% והון העצמי טיפס ב-9.7%. הרווח הנקי של הבנק הגיע לשיא של 1,134 מיליון שקלים חדשים, תוך הצגת תשואה להון של 10.0%. נאמנים לאסטרטגיית הצמיחה שלנו, ובניגוד למגמה במערכת, פתחנו גם ב-2015 סניפים חדשים - שניים מתוכם במגזר הערבי: בכפר יאסיף ובאום אל פאחם, וזאת בהתאם להחלטת הדירקטוריון על הרחבת פעילות הבנק במגזר זה. בד בבד הגדלנו את מצבת כוח האדם מוטה השירות, פיתחנו כלים לשיפור חוויית השירות של הלקוח ושמרנו על ריסון בהוצאות השכר, שעלו בשיעור מתון של 4.1%. בדרך זו הצלחנו, גם ב-2015, להציג יחס יעילות איכותי של פחות מ-60%. יצוין, כי הבנק צפוי להמשיך ולהרחיב את הפריסה הסניפית גם ב-2016 ולהעמיק את הפעילות מול הציבור הערבי והחרדי וכן מול אוכלוסיית הגיל השלישי. הטמענו בבנק כולו, ובמיוחד בנקודות הממשק עם הלקוחות את מהלך "הבנקאות השמחה", שעליו הכרזנו בשלהי 2014, והצלחנו באמצעותו לשפר משמעותית את חוויית השירות ללקוחות קיימים, תוך גיוסם של עשרות אלפי לקוחות חדשים. סקרי שביעות רצון שאנחנו עורכים באופן שוטף בקרב לקוחותינו מעלים, כי הבנק נהנה לאורך זמן מיתרון תדמיתי הודות לאיכות השירות הבנקאי שהוא מעניק, ונחשב בעיני הציבור הרחב לבנק שלקוחותיו הם המטופלים ביותר.

בנק אנושי ומתקדם

במהלך 2015 הלכו והתחדדו במערכת הבנקאית שתי תפיסות שירות שונות ומבודלות: האחת, הרואה בטכנולוגיה תחליף לשירות הבנקאי האישי וחותרת להמיר עוד ועוד שירותים, שעד היום הוענקו ללקוחות באמצעות הבנקאי שלהם בסניף, באפליקציות ואמצעים טכנולוגיים אחרים - דבר שיביא לביצוע מרבית הפעולות הבנקאיות על-ידי הלקוח בעצמו והשניה, זו שאותה מוביל מזרחי-טפחות, המשלבת באופן מיטבי בין האדם-הבנקאי והמכונה, ומייעדת לטכנולוגיה ולערוצים הדיגיטליים, שבהחלט מתפתחים בקצב מואץ, תפקיד בשיפור חווית השירות ללקוח, לצד הבנקאות האנושית.

הבנק פעל להדק ולשפר את "הבנקאות ההיברידית" - זו שבמרכזה עומד הבנקאי האישי בסניף, תוך הרחבתה לתחומי פעילות נוספים, מתוך מחשבה כי אין תחליף לערך המוסף הייחודי שמביא עימו בנקאי אנושי, מקצועי ומנוסה, למערכת היחסים עם הלקוח.

בתחום המשכנתאות המשיך מזרחי-טפחות להיות הבנק הגדול והמוביל בישראל, תוך שמירה על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור ההחזר ביחס להכנסת הלווה.

בה-בעת הגדלנו, גם ב-2015, את היקף האשראי לעסקים קטנים, שזינק ב-9.5%, וגייסנו אלפי לקוחות עסקיים חדשים. הגדלת פעילותנו בתחום מושגת הן באופן עצמאי והן במסגרת קרנות ייעודיות, שמתמחות בנושא. לאחרונה זכה מזרחי-טפחות במכרז של המדינה להעמדת אשראי לעסקים קטנים בערבות ממשלתית, מהלך שיאפשר לנו להמשיך ולצמוח בתחום גם בשנים הבאות. הרחבת הפעילות מול סקטור העסקים הקטנים מהווה אחד היעדים הבולטים גם בתוכנית העבודה של 2016.

מזרחי-טפחות היה מגייס ההון הגדול ביותר בשנה החולפת. ב-2015 יצא הבנק למספר הנפקות שבאמצעותן גייס סכום שיא של למעלה מ-7 מיליארד שקלים חדשים במקביל, העמיק הבנק את שיתוף הפעולה עם הגופים המוסדיים הן באמצעות שיתופם בהלוואות סינדיקטיות והן במכירת חלקים מתיקי האשראי של הבנק במגוון תחומים. שיתוף פעולה זה מאפשר לבנק להוביל עסקאות מימון בהיקף גדול יחסית ולהמשיך ולצמוח באשראי תוך שיפור ביחס הון עצמי רובד 1 - שעמד בסוף השנה על 9.50%.

ב-2015 ביצע הבנק שתי עסקאות חדשניות: גיוס הון רובד 2 באמצעות אג"ח מסוג CoCo, בהנפקה פרטית למספר גופים מוסדיים, ומכירת נתח מתיקי המשכנתאות של הבנק לגוף מוסדי. כוונתנו להמשיך גם ב-2016 לבחון שיתופי פעולה מסוג זה, המשרתים באופן מיטבי את צורכי הבנק והגופים המוסדיים גם יחד.

מזרחי-טפחות כאמור הגדיל משמעותית ב-2015 את היקף הפיקדונות שגייס מהציבור, בדגש על משקי בית ועסקים קטנים. יחס כיסוי הנזילות של (LCR) של הבנק הלך ועלה באופן עקבי ב-2015, כאשר בסוף השנה הוא עמד על שיעור של 96%.

בשנה החולפת המשיך מזרחי-טפחות לשפר את ניהול הסיכונים ותרבות הציות. הבנק קיים פעולות הדרכה והטמעה רבות, בכל הסניפים ויחידות המטה, על מנת להגביר את המודעות לנושאים אלה ולשלבם באופן אינטגרלי בשגרת העבודה היומיומית.

טיפוח והעצמת ההון האנושי

במסגרת הטמעת "הבנקאות השמחה" נוקט מזרחי-טפחות שורה של פעולות שתכליתן טיפוח והעצמת ההון האנושי של הבנק. המהלך כולל פעילויות רבות שמשולבות בשגרת העבודה ונועדו לייצר סביבת עבודה נוחה ונעימה יותר, כמו-גם את הרחבת הידע והתפתחותם המקצועית של העובדים. פעילויות נוספות מתקיימות, במימון ובחסות הבנק, בזמנם החופשי של העובדים כמו מועדון הסרט הטוב, צעידה משותפת בשביל ישראל ועוד, שאליהן מוזמנים גם בני המשפחה. מזרחי-טפחות הוא הבנק "הצעיר" במערכת - ממוצע הגיל בבנק הוא 39.5, והוא גם הבנק עם שיעור האקדמאים הגבוה ביותר - כ-70%.

מעורבות חברתית ותרומות

כארגון עסקי הנשען בפעילותו ובהישגיו על הקהילה שבתוכה הוא פועל, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות בקהילה ולתמוך באוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים.

במסגרת זו, 125 מסניפי הבנק ויחידות המטה שלו מקיימים, במימון הבנק, פעילויות התנדבותיות בגופים חברתיים ומוסדות שונים, הפועלים למען ילדים ובני נוער הנמצאים בחסך ובמצוקה. בנוסף, מקיים הבנק מגוון מיזמים לטובת אוכלוסיות נזקקות. פעילויות אלו נעשות תוך מעורבות של עובדי הבנק, בני משפחותיהם ולעיתים אף לקוחות הבנק. פרויקט "נפגשים במזרחי-טפחות" הורחב והשתתפו בו אלפים רבים, חלקם כאלה שאינם לקוחות הבנק.

בשנת 2015 הקדישה קבוצת הבנק למעורבות חברתית ולתרומות סכום של 8.5 מיליון שקלים חדשים. בנוסף, השקיעו עובדי הבנק ומנהליו שעות עבודה בערך כספי של כ-4.3 מיליון שקלים חדשים.

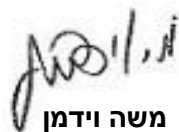
תוכנית העבודה ל-2016: המשך הצמיחה

אפשר להעריך, כי גם שנת 2016 תתאפיין בסביבה מקרו-כלכלית מאתגרת. לחוסר היציבות הפוקד את שוקי הכספים בעולם בחודשים האחרונים, כמו-גם לתנודתיות החריפה במחירי הנפט, מתוספים סימני שאלה רבים מן התחום הביטחוני-פוליטי, שבהחלט משליכים על מצב הכלכלה ועל יכולתו של המשק לחזור ולצמוח בקצבים גבוהים כבעבר.

בתחום הפיננסי-בנקאי צפויה להימשך, וביתר שאת, התחרות בתוך המערכת הבנקאית כשאליה סביר שיצטרפו עוד ועוד גופים מוסדיים ושחקנים חדשים, שיבקשו לקחת לעצמם נתחים הולכים וגדלים מהפעילות הבנקאית. הוראות רגולציה, יוזמות חקיקה ומהלכים דוגמת "ועדת שטרום", מייצרים לבנקים סיכויים וסיכונים רבים, ויחייבו אותם בהתאמת פעילותם למציאות החדשה.

תוכנית העבודה של מזרחי-טפחות לשנת 2016 מציבה לבנק יעדים שאפתניים להמשך צמיחה והתרחבות עסקית. בתחום השירות, הבנק ימשיך לפתח את תפיסת השירות האנושי והמתקדם שלו, שמשלבת באופן מיטבי בין הטכנולוגיה לבנקאי האישי בסניף. בד בבד, הבנק יפעל לשמור על מעמדו המוביל בשוק המשכנתאות, יעמיק את פעילותו בקרב הציבור הערבי והחרדי ואל מול הסקטור העסקי, וישקיע מאמצים להגדלה נוספת בנתחי השוק, במספר הלקוחות ובהיקפי הפעילות שלו. כל זאת, תוך עמידה ביעדי ההון וביחסים הרגולטוריים השונים ושמירה על יחס יעילות נמוך ואיכותי במיוחד.

בשם חברי הדירקטוריון אני מבקש להביע הערכה רבה להנהלה ולאלפי העובדים והמנהלים המסורים והמקצועיים של הבנק, על תרומתם להצלחתו בשנת 2015. אין לי ספק, שבעזרתם נעמוד גם ביעדי תוכנית העבודה ל-2016.

משה וידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

רמת גן, 24 בפברואר 2016

ט"ו באדר א' התשע"ו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

תוכן העניינים

10	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
10	קבוצת הבנק ותחומי פעילותה
11	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
15	סיכונים עיקריים
16	יעדים ואסטרטגיה עסקית
20	התפתחויות במבנה ההון
21	התפתחויות במקורות המימון
24	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
27	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגי המידע
29	התפתחויות משמעותיות במערך השיווקי
32	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
33	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
35	פרויקטים משמעותיים
37	נושאים נוספים
39	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
39	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
39	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
39	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
45	אירועי סיכון
47	דוחות רואי החשבון המבקרים
47	אירועים לאחר תאריך הדוחות הכספיים
47	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
50	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר
50	תמצית התוצאות העסקיות - רווח ורווחיות
52	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר
61	ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
61	נכסים והתחייבויות
69	הון, הלימות הון ומינוף
74	פעילות חוץ מאזנית אחרת
75	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
109	מגזרי פעילות פיקוחיים
111	חברות מוחזקות עיקריות
114	סקירת הסיכונים
114	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
117	סיכון אשראי

149	סיכון שוק וריבית
165	סיכון תפעולי
170	סיכון נזילות ומימון
173	מניות
174	סיכונים אחרים
174	סיכון ציות ורגולציה
175	סיכון חוצה גבולות
176	איסור הלבנת הון
176	סיכון מוניטין
177	סיכון אסטרטגי
178	הערכת גורמי הסיכון
179	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים
184	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) עיקריים הנכללים במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה

13	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
14	מאזן מאוחד - מידע רב-תקופתי
126	סיכון אשראי בעייתי
130	סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד
134	חשיפה למדינות זרות - מאוחד
137	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
154	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
162	השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
178	הערכת גורמי סיכון

דוח הדירקטוריון וההנהלה מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 24 בפברואר 2016 (ט"ו באדר א' התשע"ו), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח הסיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2015.

דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח הסיכונים והגילויים הפיקוחיים הנוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בנושאי ליבה מהותיים, הוראות המפקח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוחות הכספיים לשנת 2015 ערוכים לראשונה בהתאם למבנה חדש שקבע המפקח על הבנקים. בתום חלק הביאורים לדוחות הכספיים נכלל פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים לדוחות הכספיים השנתיים.

במסגרת המבנה החדש של הדוחות הכספיים נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << מידע על מזרחי טפחות >> קשרי משקיעים << דוחות כספיים

מידע נלווה זה כולל דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הוועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאופוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר את הבנק, תחומי הפעילות שלו, הביצועים, הסיכונים אליהם הוא חשוף וכן את היעדים והאסטרטגיה שלו.

קבוצת הבנק ותחומי פעילותה

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשונים שנסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בניה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתישבים החדשים בארץ-ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית), ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 177 סניפים ומרכזי עסקים בפריסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות 3 שלוחות בנקאיות (שני סניפים וחברה בת) ו-4 נציגויות באירופה ובדרום אמריקה.

בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, הפצת קרנות נאמנות, תפעול קופות גמל וביטוח אגב משכנתא.

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות (על פי נתוני דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2015):

17.8%	אשראי לציבור
15.2%	פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
15.0%	סך המאזן
12.5%	הון עצמי

(1) חלקה היחסי של קבוצת הבנק בפיקדונות הציבור, מבין חמש הקבוצות הגדולות, ללא פיקדונות מגופים מוסדיים, ליום 30 בספטמבר 2015 הינו 13.5%, בהשוואה ל-12.5% ביום 31 בדצמבר 2014.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

תמצית הנתונים

שינוי (באחוזים) לעומת		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	2015
במיליוני שקלים חדשים				
2.0	4.7	3,464	⁽¹⁾ 3,375	⁽¹⁾ 3,534
-	-	14	173	358
1.0	4.2	1,485	⁽¹⁾ 1,439	⁽¹⁾ 1,500
8.6	8.1	4,963	4,987	5,392
(26.7)	22.0	288	173	211
9.3	6.2	2,951	3,039	3,226
13.4	10.1	1,724	1,775	1,955
28.3	15.8	593	657	761
4.7	3.8	1,083	1,092	1,134

רווח ורווחיות שנתית - סעיפים עיקריים

הכנסות ריבית, נטו
 הכנסות מימון שאינן מריבית
 עמלות והכנסות אחרות
 סך ההכנסות
 הוצאות בגין הפסדי אשראי
 הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾
 רווח לפני הפרשה למיסים⁽²⁾
 הפרשה למיסים⁽²⁾
 רווח נקי⁽²⁾⁽³⁾

שינוי (באחוזים) לעומת		ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	2015
במיליוני שקלים חדשים				
16.5	5.4	179,545	198,513	209,158
14.9	7.9	138,565	147,569	159,204
69.2	(16.9)	7,000	14,259	11,845
15.0	6.6	141,244	152,379	162,380
44.2	15.3	16,443	20,580	23,719
22.4	9.7	9,681	10,797	11,847

מאזן - נתונים שנתיים - סעיפים עיקריים

סך כל המאזן⁽²⁾
 אשראי לציבור, נטו
 ניירות ערך
 פיקדונות הציבור
 איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
 הון עצמי⁽²⁾⁽³⁾

	2013	2014	2015
יחסים פיננסיים עיקריים, שנתיים (באחוזים)			
תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽³⁾	11.8	10.6	10.0
פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו	101.9	103.3	102.0
הון לסך המאזן ⁽²⁾	5.39	5.44	5.66
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽²⁾	8.94	⁽⁴⁾ 9.05	⁽⁴⁾ 9.50
יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽²⁾	12.97	⁽⁴⁾ 12.97	⁽⁴⁾ 13.29
יחס המינוף ⁽⁵⁾	-	-	5.32
יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁶⁾	-	-	91
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost income ratio) ⁽²⁾⁽⁷⁾	59.5	60.9	59.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו	0.21	0.12	0.13
רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים) ⁽²⁾	4.74	4.74	4.90
רווח נקי מדולל למניה (בשקלים חדשים) ⁽²⁾	4.71	4.71	4.89

- (1) לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC 310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית החל מיום 1 בינואר 2014, ראה ביאור 1 ד.4 לדוחות הכספיים.
- (2) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היגיון עלויות תוכנה ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים. בהתאם להנחיות, נתוני הלימות ההון כוללים יישום למפרע בנושא היגיון עלויות תוכנה בלבד.
- (3) בכל מקום בדוח הדיסקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
- (4) מחושב בהתאם להוראות באזל III.
- (5) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- (6) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (7) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

לרבעון שהסתיים ביום				
31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015	30.9.2015	31.12.2015
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות רבעוני - סעיפים עיקריים				
846	699	1,082	933	820
43	125	(45)	151	127
383	377	375	358	390
1,272	1,201	1,412	1,442	1,337
150	35	40	61	75
787	761	825	821	819
335	405	547	560	443
128	147	204	213	197
203	248	330	316	240

לרבעון שהסתיים ביום				
31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015	30.9.2015	31.12.2015
במיליוני שקלים חדשים				
מאזן - נתונים רבעוניים - סעיפים עיקריים				
198,513	200,972	201,764	204,966	209,158
147,569	150,694	152,317	157,996	159,204
14,259	13,802	15,833	11,306	11,845
152,379	153,002	153,736	158,107	162,380
20,580	20,804	22,648	23,196	23,719
10,797	11,033	11,266	11,616	11,847

31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015	30.9.2015	31.12.2015
7.8	9.4	12.4	11.5	8.4
103.3	101.5	100.9	100.1	102.0
5.44	5.49	5.58	5.67	5.66
9.05	9.10	9.30	9.30	9.50
12.97	12.66	12.86	12.76	13.29
-	-	5.24	5.32	5.32
-	-	84	84	91
61.9	63.4	58.4	56.9	61.3
0.41	0.09	0.11	0.15	0.19
0.88	1.07	1.43	1.36	1.04
0.88	1.07	1.42	1.36	1.03

- (1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור ג.1 ו-1.2 לדוחות הכספיים. בהתאם להנחיות, נתוני הלימות ההון כוללים יישום למפרע בנושא היוון עלויות תוכנה בלבד.
- (2) בכל מקום בדוח הדייקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
- (3) מחושב על בסיס שנתי.
- (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסקר החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- (5) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (6) סך הוצאות התפעוליות והאחרות לסקר כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 - 2011
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2011	2012	2013	2014	2015	
6,840	6,591	6,442	⁽¹⁾ 5,347	⁽¹⁾ 4,906	הכנסות ריבית
3,741	3,377	2,978	1,972	1,372	הוצאות ריבית
3,099	3,214	3,464	3,375	3,534	הכנסות ריבית, נטו
338	276	288	173	211	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,761	2,938	3,176	3,202	3,323	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
18	95	14	173	358	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,474	1,452	1,458	⁽¹⁾ 1,395	⁽¹⁾ 1,426	עמלות
17	26	27	44	74	הכנסות אחרות
1,509	1,573	1,499	1,612	1,858	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
⁽²⁾ 1,617	⁽²⁾ 1,704	⁽²⁾ 1,823	⁽²⁾ 1,866	1,944	משכורות והוצאות נלוות
⁽²⁾ 626	⁽²⁾ 670	⁽²⁾ 690	⁽²⁾ 715	692	אחזקה ופחת בניינים וציוד
444	433	438	458	590	הוצאות אחרות
2,687	2,807	2,951	3,039	3,226	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,583	1,704	1,724	1,775	1,955	רווח לפני מיסים
⁽²⁾ 517	⁽²⁾ 594	⁽²⁾ 593	⁽²⁾ 657	761	הפרשה למיסים על הרווח
1,066	1,110	1,131	1,118	1,194	רווח לאחר מיסים
1	-	(4)	5	-	חלק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות, לאחר השפעת מס
רווח נקי:					
1,067	1,110	1,127	1,123	1,194	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(38)	(50)	(44)	(31)	(60)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,029	1,060	1,083	1,092	1,134	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה⁽³⁾					
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים):					
⁽²⁾ 4.58	⁽²⁾ 4.70	⁽²⁾ 4.74	⁽²⁾ 4.74	4.90	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים):					
⁽²⁾ 4.50	⁽²⁾ 4.67	⁽²⁾ 4.71	⁽²⁾ 4.71	4.89	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC 310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית החל מיום 1 בינואר 2014, ראה ביאור 1 ד.ד. 4 לדוחות הכספיים.
 (2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחית המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.ג. 1 ו-2 ג.ג. לדוחות הכספיים.
 (3) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

מאזן מאוחד - מידע רב-תקופתי

ליום 31 בדצמבר 2015 - 2011

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2011	2012	2013	2014	2015	
נכסים					
15,972	16,671	26,060	26,798	30,489	מזומנים ופיקדונות בבנקים
8,432	9,041	7,000	14,259	11,845	ניירות ערך
136	207	70	107	71	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
120,931	130,244	139,880	148,912	160,604	אשראי לציבור
(1,638)	(1,593)	(1,315)	(1,343)	(1,400)	הפרשה להפסדי אשראי
119,293	128,651	138,565	147,569	159,204	אשראי לציבור, נטו
196	317	305	307	316	אשראי לממשלות
52	60	60	52	36	השקעות בחברות כלולות
⁽¹⁾ 1,527	⁽¹⁾ 1,548	⁽¹⁾ 1,536	⁽¹⁾ 1,570	1,583	בניינים וציוד
87	87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,115	3,518	3,606	5,602	3,527	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,347	2,032	⁽¹⁾ 2,256	⁽¹⁾ 2,162	2,000	נכסים אחרים
150,157	162,132	179,545	198,513	209,158	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
118,883	128,081	141,244	152,379	162,380	פיקדונות הציבור
2,007	1,694	2,041	1,258	1,166	פיקדונות מבנקים
152	107	62	55	58	פיקדונות הממשלה
-	-	-	223	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
12,202	14,039	16,443	20,580	23,719	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,964	3,773	3,538	6,497	3,634	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽¹⁾ 4,960	⁽¹⁾ 5,267	⁽¹⁾ 6,058	⁽¹⁾ 6,217	5,786	התחייבויות אחרות
142,168	152,961	169,386	187,209	196,743	סך כל ההתחייבויות
⁽¹⁾ 7,601	⁽¹⁾ 8,730	⁽¹⁾ 9,681	⁽¹⁾ 10,797	11,847	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק
388	441	⁽¹⁾ 478	⁽¹⁾ 507	568	זכויות שאינן מקנות שליטה
7,989	9,171	10,159	11,304	12,415	סך כל ההון
150,157	162,132	179,545	198,513	209,158	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחית המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.1 ו-1.ג.2 לדוחות הכספיים.

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו.

לבנק תהליך סדור, המתבצע לפחות אחת לשנה, שבו הוא ממפה את הסיכונים אליהם הוא חשוף במסגרת פעילותו העסקית. רשימה זו מתעדכנת באופן דינאמי, כתוצאה מפעילויות חדשות שהבנק מבצע, או כתוצאה מרגולציה חדשה או מעודכנת. מיפוי הסיכונים עולה לאישור ההנהלה והדירקטוריון, כאשר לכל סיכון נקבע האם הוא מהותי, בהתאם לסף מהותיות שנקבע על ידי הדירקטוריון. סף זה מבוטא במונחי הון הליבה של הבנק. לכל סיכון מהותי נקבע מנהל הסיכון, ומסגרת הטיפול בו מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, העולה לאישור לפחות אחת לשנה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. מסמך המדיניות קובע את הדרכים לניהול הסיכון, למדידתו, לדיווחים הנדרשים בגינו ולמזעורו. בפרט, הדירקטוריון קובע את תאבון הסיכון, קרי, את תקרות החשיפה המותרות בגין כל סיכון. במהלך השנה, מבצעות יחידות הבנק בקווי ההגנה השונים מעקב אחר פרופיל הסיכון, כדי לוודא כי הסיכון אינו חורג מתאבון הסיכון שנקבע עבורו. מעקב זה מתבצע על ידי שורה ארוכה של מדדים שנקבעו, הבוחנים את המרחק בין פרופיל הסיכון לתאבון הסיכון שנקבע, והוא מבוצע במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק העולה לדיון ואישור ההנהלה והדירקטוריון. בכל מקרה של התקרבות מדד סיכון כלשהו לתאבון הסיכון נמסר דיווח, ובוודאי, במקרה של חריגה מתאבון הסיכון של הבנק. ככלל, להנהלת הבנק תאבון סיכון אפס לחריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

מיפוי הסיכונים של הבנק קבע רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון ריבית (סיכון הריבית בתיק הבנקאי בפרט), סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון מוניטין, סיכון דלילות, סיכון ציות ורגולציה, סיכון איסור הלבנת הון וסיכון חוצה גבולות. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן הגדרות לסיכונים העיקריים להם נחשף הבנק בפעילותו:

סיכון אשראי - סיכון אשראי הוא הסיכון שלוהו, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק.

סיכון שוק - הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית - הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או להון הבנק, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות שונות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפרעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הוגן).

סיכון תפעולי - הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות. מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי כוללת גם את הטיפול בסיכון המשפטי שהוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ- "כולל אך אינו מוגבל לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון סייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון נזילות - הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו.

סיכון ציות ורגולציה - סיכון להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (כגון: הוראות הדין, הרגולציה, סטנדרטים ודרכי התנהגות מקובלים המצופים מתאגיד).

סיכון לאי ציות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מאי ציות להוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור.

סיכון חוצה גבולות (Cross-Border) - סיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התכנית האסטרטגית

ביום 23 ביולי 2012 אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית לשנים 2013-2017 (להלן-"התכנית האסטרטגית המקורית" או "התכנית המקורית") המבוססת על העקרונות הבאים, כפי שאושרו באותו מועד:

- היעד שנקבע בתכנית המקורית הוא להציג בשנת 2017 תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-17%, על בסיס היעד של יחס הון הליבה בשיעור של 7.5%.
- דירקטוריון הבנק הנחה את הנהלת הבנק, באותו מועד, לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, לפיה על הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014 ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך. יחס הון הליבה יחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. כפועל יוצא מכך, יוגדל בסיס ההון העצמי הממוצע שישמש לפעילות הבנק, דבר שיביא לתוצאה אריתמטית לפיה רווח נתון יניב תשואה נמוכה יותר. בהתאם לכך, היעד של התשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, המותאם לדרישה הרגולטורית של יחס הון ליבה שלא יפחת מ-9%, יעמוד בשנת 2017 על כ-14.5%. לצרכי השוואה, תשואה להון זו שקולה לכ-17% על בסיס דרישת ההון הרגולטורית בתקופת התכנית האסטרטגית הקודמת.

ביום 23 בדצמבר 2014 החליט דירקטוריון הבנק לעדכן את התכנית האסטרטגית המקורית ולהעמיד את היעד של התשואה מרווח נקי המיוחס לבעלי המניות להון עצמי ממוצע, על שיעור של כ-13% בשנת 2017. זאת, לאור שינויים שחלו בהנחות מסוימות ששימשו בסיס לתכנית האסטרטגית המקורית, כדלקמן:

- השפעה של הוראות רגולטוריות חדשות שנוספו לאחר גיבוש התכנית האסטרטגית המקורית, ובמיוחד, ההוראה הקבועה בסעיף 14א. להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329, לעניין מגבלות למתן הלוואות לדיר (להלן - "הוראה 329"); על פי ההוראה האמורה, לצורך חישוב דרישת ההון, כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201, לעניין מדידה והלימות הון, על תאגיד בנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר.

התאגידים הבנקאיים נדרשים להגדיל את יעד ההון, בשיעורים רבעוניים קבועים, החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. הדירקטוריון הנחה את הנהלת הבנק, לפעול לשמירת שולי בטחון נאותים על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק, לא יפחת מן היעד כאמור לעיל. יישום ההוראות האמורות לעיל, יגרום להגדלה של בסיס ההון העצמי הממוצע המשמש לפעילות הבנק ויביא לתוצאה לפיה רווח נתון יניב תשואה נמוכה יותר, וכפועל יוצא מכך, יגרום להקטנה של שיעור התשואה להון.

- השפעת תנאים מאקרו כלכליים:

- צמיחת הכלכלה הישראלית בשנת 2013 ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, בשיעור של כ-2.8% במוצע לשנה, בלבד; זאת במקום כ-3.5%, בהתאם להנחה ששימשה בסיס לתכנית האסטרטגית המקורית.

- שיעור האינפלציה נמצא מתחת ליעד יציבות המחירים והריבית המוניטרית נמוכה במונחים היסטוריים, דבר המשפיע לרעה על רווחיות הבנק, זאת, לעומת ההנחות ששימשו בסיס לתוכנית המקורית ולפיהן שיעור האינפלציה יותר בתוך טווח יעדי הממשלה והריבית תתאים לרמת אינפלציה זו.

בנוסף, דירקטוריון הבנק החליט לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד (להלן - "מדיניות הדיבידנד המעודכנת"), במקום מדיניות חלוקת הדיבידנד שפורטה בסעיף ג1. לדוח המידי של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012) להלן "הדוח המידי הקודם"; מדיניות הדיבידנד המעודכנת הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת כפופה לכך, כי הבנק ישמור על שולי ביטחון נאותים, כפי שנקבעו לעניין זה, על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ואשר אומץ על ידי הדירקטוריון, כמפורט לעיל.

בשנת 2017, מדיניות הדיבידנד תהיה בהתאם לאמור בסעיף ג1. לדוח המידי הקודם; זאת, בכפוף לכך שהון עצמי רובד 1 של הבנק, לא יפחת מן הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ובכפוף לשמירת שולי בטחון נאותים.

הבנק קיבל את אישורו של המפקח על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל.

מובהר, כי חלוקת הדיבידנד כפופה להוראות הדין ולהגבלות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה פרק הון, הלימות הון ומינוף להלן.

העקרונות המנחים להשגת יעדי התכנית האסטרטגית

השגת תשואה להון בשיעור של 13% מבוססת על הגדלת הכנסות הבנק בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא לינארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול מתון של כ-4.5% בלבד (שגם הוא אינו לינארי). השגת יעדים אלה מבוססת על העקרונות הבאים:

- המשך צמיחה בקצב גבוה בפעילויות הליבה של הבנק, בשיעור הגבוה מהצמיחה במערכת הבנקאית, בדומה להישגים של הבנק במהלך העשור האחרון.

- טיפוח תרבות ארגונית תומכת שירות.

- שמירה על יחס היעילות התפעולית (סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך ההכנסות) ונקיטת מאמצים לשיפורו לרמה שמתחת ל-55%.

- חיזוק היכולות לניהול הון והיערכות לגיוס מכשירי הון מורכבים וחדשניים.

- חיזוק היכולות לניהול סיכונים.

שמירה ושיפור יחס היעילות התפעולית יתבסס, בין היתר, על המאמצים בתחומים שלהלן: חיזוק מעמדו של הבנק כבנק ממוקד שירות יעיל השולט על רמת ההוצאות; התייעלות מתמדת כתרבות ארגונית; תכנית תגמול המבוססת ביצועים; המשך ההרחבה של פעילותה של יחידת התפעול העורפי, תוך העברת פעילויות לוגיסטיקה ותפעול נוספות מהמערך הסניפי ליחידה זו; ייעול מערך טכנולוגיות המידע והמשך פעילותו של בנק יהב, בפיתוח שירות בנקאי ממוקד מחיר, המציע חלופת שירות הולמת.

הבנק מבסס את תכנית החומש שלו, על מספר מטרות ומאמצים עסקיים עיקריים:

- שמירת מעמדו של הבנק כמוביל בתחום המשכנתאות.
- המשך תהליך הגדלת נתח השוק של הבנק במגזר משקי הבית, תוך הפעלת סניפי ה-LIVE, חיזוק תפיסת השירות הנגזרת מהבנקאות ההיברידית, קפיצת מדרגה בשירות המקצועי, האנושי והחם שהבנק מעניק ללקוחותיו ופתיחת סניפים תוך הגדלת נתח השוק של הבנק במגזר הערבי.
- מיצובו של הבנק כגורם מרכזי במתן שירותים לעסקים קטנים ובינוניים.
- הרחבת בסיס הלקוחות העסקיים וגיבוש הצעות ערך ייחודיות, המותאמות לצורכיהם של לקוחות אלה.
- הגדלת נתח השוק של הבנק בתחום פיקדונות הציבור.
- המשך ביסוס מעמדו של הבנק כגורם מרכזי בשוקי המטבע והרחבת נתחי השוק שלו במגזר זה.

התכנית שפורטה לעיל (העדכון שבוצע) הינה בגדר תכנית אסטרטגית הקובעת את יעדי הבנק לשנים 2015-2017, ואינה בגדר תחזית או הערכה, לעניין השגת יעדים אלו, וככזו על פי טיבה התכנית האסטרטגית עלולה שלא להתממש. בנוסף, ומבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, ככל שתכנית זו כוללת מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, הרי שהמידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-"הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק, ובכללם: העדר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות, שיש בהם כדי להשפיע על הסביבה העסקית, העדר התפתחויות ושינויים במצב הביטחוני-פוליטי, שיש בהם כדי לשנות או לפגוע בסביבה העסקית, התייצבות הכלכלה העולמית בשנים הקרובות ברמת צמיחה כלכלית בתוצר לנפש, בשיעור שבין 0% לבין 1%, צמיחה של הכלכלה הישראלית בשנים הקרובות בשיעור ממוצע של לפחות 2.5% עד 3%, עלייה מתונה מאוד של סביבת הריבית וסביבת האינפלציה במשק הישראלי, באופן שהאינפלציה תהיה בחלק התחתון של טווח יעדי הממשלה והריבית תתאים באופן הדרגתי לרמת אינפלציה זו.

ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד, העלולים להשפיע על הנושאים שלעיל ולגרום לכך שהתכנית האסטרטגית המעודכנת, כמפורט לעיל, לא תתממש.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים מיום 24 בדצמבר 2014 (אסמכתאות 2014-01-229338 ו-2014-01-229341). אזכורים אלה מהווים הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוחות המיידים האמורים.

פרט לאמור בדיווחים המיידים שצוינו, לא יחול שינוי בשאר רכיבי התכנית האסטרטגית המקורית שפורטו בדוח המיידים הקודם. דירקטוריון הבנק יעקוב אחר ביצוע התכנית האסטרטגית והוא רשאי לערוך בה שינויים, מעת לעת, ככל שיירש ובכלל זה עקב שינויים בגורמים העלולים להשפיע על התכנית, כאמור לעיל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות עיקריות בפעילות העסקית

הגאות בשוק המשכנתאות נמשכה גם בשנת 2015, כאשר היקף מתן האשראי לדיור במערכת הבנקאית הגיע לשיא. הבנק פועל לחיזוק הובלתו בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, והמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות. בשנה האחרונה הבנק אף הצליח להגדיל את נתח השוק שלו, תוך שהוא ממשיך לשמור על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור ההחזר ביחס להכנסת הלווה. מגזר משקי הבית מצוי בתחרות הולכת ומתעצמת, הן מצד המערכת הבנקאית והן מצד חברות הביטוח וחברות כרטיסי האשראי, זאת, לצד הרחבת השפעות רגולטוריות. ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל ("ועדת שטרם"). מטרת הועדה הינה הגברת התחרות בשירותים הבנקאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן. חזון התחרות של הועדה מוגדר על ידי יצירת שוק יעיל יותר המלווה בצמצום עלויות למשק, פישוט התחרות עבור הצרכן וגיוון מקורות האשראי והשירותים הפיננסיים המוצעים לו.

יעד הבנק הינו להגדיל את נתח השוק שלו במגזר משקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות תוך מיקוד בקהלי מטרה איכותיים. צעדי הרגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית ולהסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים, מהווים הזדמנות לגיוס מוגבר של לקוחות, תוך התבססות על ייחודיות השירות האישי והאיכותי של הבנק. במסגרת זו, נעשה שימוש בפלטפורמת "LIVE" לגיוס לקוחות חדשים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים, תוך פיתוח הקונספט והרחבת הצעת הערך.

מאגר הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק מהווה פוטנציאל להגדלת בסיס הלקוחות בפעילות מסחרית, ולקוחותיו של בנק יחב מהווים חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי של הקבוצה. בנוסף, פועל הבנק להתרחבות למגזרי לקוחות חדשים, ביניהם המגזר הערבי.

הבנק ממקד את מאמציו בגיוס פקדונות מלקוחות קמעונאיים ומלקוחות עסקיים על מנת לשפר את יחס כיסוי הנזילות של הבנק, ועל מנת להוזיל את עלות המקורות הנדרשים לפעילותו ולהוביל לשיפור רמת הרווחיות. מאמצים אלה הובילו לכך שהבנק הגדיל בשנת 2015 בהיקף ניכר את היקף הפקדונות הקמעונאיים והעסקיים, תוך שיפור משמעותי של יחס כיסוי הנזילות.

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל הגדלת נתח השוק שלו בקרב הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. הבנק מתמודד עם התגברות התחרות במגזרי פעילות אלה באמצעות הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק וצרכיהם וראיה כוללת של פעילותם, וכן באמצעות הרחבת פעילות הבנק בקרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. לצורך הרחבת פעילותו במגזר הבנקאות המסחרית נערך ארגון מחדש של הפעילות תחת שלושה מוקדים עסקיים. תשתית זו תתמוך בהמשך הרחבת הפעילות במגזר בשנים הבאות.

התחרות במתן שירותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים ושל חברות הביטוח הממוקדת במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך. הבנק מתמודד עם התחרות במגזר באמצעות התבססות על יתרונות ההון האנושי שלו ועל הניסיון והידע במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח. האסטרטגיה העסקית של הבנק במגזר מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגין. במקביל, הבנק פועל למינוף יתרונו המקצועי באמצעות הגברת שיתופי הפעולה במסגרת קונסורציומים עם גופים אחרים.

במטרה למצות את הפוטנציאל הכלכלי על ההון, הבנק מכר בשנת 2015 תיקי הלוואות לגופים מוסדיים שונים. לפרטים נוספים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן.

הבנק ממשיך לשמור על יעילות תפעולית גבוהה, בין היתר, באמצעות רה ארגון בנכסים ובאמצעות אופטימיזציה של מערך הסינוף, הכוללת פתיחה של סניפים במקומות פוטנציאליים לצמיחה עסקית, לצד מהלכים של התייעלות בפריסה הקיימת. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

הבנק מחזיק 2,500,000 מניות ממניותיו שנרכשו ברכישה עצמית בשנת 2009, בהתאם לאישור בנק ישראל, תמורת 76 מיליוני שקלים חדשים. ביום 30 בינואר 2013 אישר בנק ישראל שימוש במניות המוחזקות על ידי הבנק לצורך תכנית אופציות לשנת 2013.

ביום 2 ביוני 2014, פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בבקשה לקבל את אישורו לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף של 5 מיליון מניות לפרטים נוספים ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

ביום 27 ביולי 2014 אישר הפיקוח על הבנקים את תכנית הרכישה בכפוף לתנאים שנקבעו בין הבנק לבין הפיקוח על הבנקים. ביום 13 באוגוסט 2014 אישר דירקטוריון הבנק את מתווה הרכישה העצמית כאמור. תכנית הרכישה, לרבות אופן ביצועה, תובא לאישור הדירקטוריון ככל שאכן תבוצע.

רכישה עצמית של מניות הבנק דומה במהותה לחלוקת דיבידנד.

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון, כאמור לעיל.

להערכת הנהלת הבנק, ובהתאם למתווה ההתפתחות החזויה של יחס הון הליבה ויחס ההון הכולל, לא נידרש גיוס מקורות הוניים בשנה הקרובה לצורך עמידה בדרישת יחס הון מזערי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201. לפרטים בדבר גיוס של כתבי התחייבות נדחים מותנים ראה פרק התפתחויות במקורות המימון ופרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד - "ההנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר גיוס מקורות באמצעות כתבי התחייבות ואיגרות חוב, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון להלן.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון והלימות הון, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוקי ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון והנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

סך פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על כ-162.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-152.4 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2014, גידול של כ-6.6%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בשנת 2015 בשיעור של כ-10.7%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד קטנו בכ-12.0% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של כ-5.0% לפרטים, ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן. ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק לכ-10.4 מיליארדי שקלים חדשים.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות, עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות.

שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבין בנקאי. במהלך שנת 2015 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות גבוהים ולכן, השימוש בכלי זה היה זניח.

ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

להלן סקירת הכלים המוניטריים המופעלים על ידי בנק ישראל, לצורך יישום מדיניותו המוניטרית:

ריבית בנק ישראל - מידי חודש מפרסם בנק ישראל את שער הריבית שישרור במהלך החודש הבא. ריבית זו מהווה את ריבית הבסיס של מכרזי ההלוואות והפיקדונות המועמדים לרשות המערכת הבנקאית כפי שיפורט בהמשך.

חובת נזילות - הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים להחזיק יתרות בנכסים נזילים בגין פיקדונות הציבור, בשיעורים שונים, בהתאם לתקופת הפיקדון. שיעורי חובת הנזילות כיום הינם 6% על פיקדונות לפי דרישה ו-3% על פיקדונות לזמן קצוב של שבוע עד שנה. בפיקדונות לתקופות של שנה ומעלה, לא קיימת חובת נזילות. לפרטים בדבר ניהול סיכונים הנזילות על ידי הבנק ראה פרק סקירת הסיכונים להלן ודוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

פיקדונות בבנק ישראל לספיגת עודפי הנזילות - בנק ישראל מעמיד מכרזי פיקדונות לרשות המערכת הבנקאית כמכשיר לספיגת עודפי נזילות במערכת. מכרזי הפיקדונות הינם לזמן קצר של 1 או 7 ימים וכן לתקופה של חודש. ריבית המקסימום במכרזים אלו הינה ריבית בנק ישראל המוצהרת על ידו. בנוסף, קיים חלון להפקדה של פיקדון יומי בבנק ישראל ללא מגבלת סכום, בריבית הנמוכה ב-0.10% מריבית בנק

ישראל. חלון ההפקדה עודכן מ-0.25% ל-0.10% בסוף חודש פברואר 2015, לאחר הורדת ריבית בנק ישראל מ-0.25% ל-0.10%. במהלך שנת 2015 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות, ובנק ישראל הפעיל במהלך כל השנה מכרזי פיקדונות לתקופות של יום, שבוע וחודש לספיגת עודפים אלה.

מלוות קצרי מועד - המכשיר הפיננסי העיקרי לספיגת עודפי שקלים הינו מלווה קצר מועד (מק"מ), באמצעות הנפקות שוטפות לציבור ופעילותו של בנק ישראל בשוק המשני.

כלים להזרמת נזילות למערכת - לצורך הזרמת נזילות למערכת בנק ישראל מעמיד מכרזי אשראי לזמן קצר של 1-7 ימים, בהם ריבית המינימום הינה ריבית בנק ישראל. בנוסף, מעמיד בנק ישראל חלון אשראי יומי בריבית הגבוהה ב-0.10% מריבית בנק ישראל. חלון האשראי עודכן מ-0.25% ל-0.10% בסוף חודש פברואר 2015, לאחר הורדת ריבית בנק ישראל מ-0.25% ל-0.10%. קבלת אשראי מבנק ישראל, הן באמצעות מכרזי האשראי והן באמצעות חלון האשראי, מוגבלת בסכום הביטחונות שיש לכל בנק בבנק ישראל. כאמור, במהלך שנת 2015 החזיקה המערכת הבנקאית ובכללה הבנק, בעודפי נזילות ולא היה צורך בהפעלת מכרזי אשראי על ידי בנק ישראל.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "מזרחי טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה מזרחי טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות (סדרות 27,30-31,33,35-42), לרבות כתבי התחייבויות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי מזרחי טפחות הנפקות הסתכמו בערך נקוב כולל של כ-19,769 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2014 - 15,581 מיליוני שקלים חדשים), מהם 2,131 מיליוני שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (נכללים בהון רוברד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר).

במהלך שנת 2015 הנפיקה מזרחי טפחות הנפקות איגרות חוב בסך כולל של כ-7,050 מיליוני שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-7,084 מיליוני שקלים חדשים, על פי תשקיף המדף מיום 30 ביולי 2013:

ביום 29 בינואר 2015 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (סדרה 39), בערך נקוב כולל של 3,150 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-3,150 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 7 ביוני 2015 הנפיקה טפחות הנפקות 3 סדרות של איגרות חוב (סדרות 40, 41 ו-42), בערך נקוב כולל של 1,805 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-1,804 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 23 ביולי 2015, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (סדרה 37), בדרך של הנפקה פרטית למשקיעים מסווגים, בערך נקוב של 820 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, תמורת כ-845 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 12 באוקטובר 2015, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (הרחבת סדרות 40 ו-41) בערך נקוב כולל של 1,275 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-1,285 מיליוני שקלים חדשים.

התמורה שגויסה בהנפקות הופקדה בבנק בתנאים דומים לתנאי ההנפקות.

מכשירי הון מורכבים

בחודש נובמבר 2006 גייס הבנק במסגרת הקצאה פרטית למשקיעים מוסדיים סכום של כ-451 מיליוני שקלים חדשים (460 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב), באמצעות הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א'). ביום 21 במאי 2007 פורסם תשקיף של הבנק, במסגרתו נרשמו למסחר בתחילת חודש יוני 2007 מכשירי ההון המורכבים. בסך הכל הונפקו ונרשמו למסחר מכשירי הון מורכבים נוספים במסגרת התשקיף בסך של כ-1,242 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-1,193 מיליוני שקלים חדשים.

סך כל מכשירי ההון המורכבים (סדרה א') של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 שהונפקו ונרשמו למסחר, הגיע לכ-1,702 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, שהונפקו תמורת סך של כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים. מכשירי ההון המורכבים נכללים בהון רוברד 2 אך אינם כשירים להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ולכן, מופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר.

ביום 30 בדצמבר 2015 גייס הבנק לראשונה בהנפקה פרטית כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingently Convertibles), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן בסכום של כ-417 מיליוני שקלים חדשים. כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רוברד 2.

בחודש ינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, גייס הבנק סכום נוסף של כ-183 מיליוני שקלים חדשים. יצוין כי על פי תחזית תכנון ההון של הבנק, גיוס כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים, צפוי לענות על צרכי ההון הפיקוחי של הבנק לפחות עד לסוף שנת 2017. לפי Standard & poors Maalot דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים הוא ilAA. היתרה המשוערכת של מכשירי ההון המורכבים, כולל כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים ליום 31 בדצמבר 2015 עומדת על כ-2.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 2.0 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2014. לפרטים, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושרותי ייעוץ פנסיוני.

סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ ומונים ליום 31 בדצמבר 2015, 177 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, ובתוכם 45 סניפי בנק ייחודיים. הבנק ממשיך להרחיב את הפריסה הסניפית בהתאם לתוכנית האסטרטגית ותוך כדי בחירת מיקומים על בסיס מערכת שיקולים הכוללת מתן שירות מיטבי ללקוחות וכן, שיקולי כדאיות כלכלית.

בשנת 2015 פתח הבנק 3 נקודות מכירה חדשות, זאת במקביל למיזוגן של מספר נקודות מכירה אחרות אל תוך סניפים גדולים הנמצאים בסמיכות גיאוגרפית, בעקבות מיפוי צרכי לקוחות הבנק ובמטרה לשפר את השירות הניתן להם. בשנת 2016 צפוי הבנק לפתוח כ-4 נקודות מכירה נוספות.

במסגרת האסטרטגיה להגדלת נתח השוק של הבנק במגזר הערבי, נפתחו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015, 2 סניפים ביישובי המגזר. הבנק בוחן נקודות נוספות להתרחבות.

הבנק מפעיל שירות ייחודי, במסגרת "סניפי ה-LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי, במשך שעות פעילות ארוכות ובאמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו). נכון ליום פרסום דוחות כספיים אלה מפעיל הבנק 6 סניפי LIVE.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ערוצים ישירים

המדיניות על פיה פועל סקטור בנקאות ישירה בתחום הערוצים הישירים:

- יישום אסטרטגיה רב ערוצית שבמרכזה עומד הסניף, וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה.
- פיתוח שירות הבנקאות ההיברידית כערוץ עיקרי להתקשרות עם הבנקאי, בטלפון, במייל וב-SMS, בתחום הבנקאות המסחרית ובתחום המשכנתאות.
- הרחבת היקף ומגוון השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה (טלפון, אינטרנט, מכשירים סלולאריים, עמדות שירות עצמי וכספונים) והעמקת השימוש בהם.

הערוצים הישירים המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

שירותי בנקאות היברידית

הבנקאות ההיברידית מסמלת את השילוב בין שירות אישי, נגיש ללקוח, לבין אמצעי הטכנולוגיה - טלפון, מייל ו-SMS.

שירותי הבנקאות ההיברידית ניתנים באמצעות סניפי הבנק ומרכזי הבנקאות, כמפורט להלן:

- סניפי הבנק - שיחת טלפון מלקוח מזהה, מייל ו-SMS מנותבים ישירות לבנקאי של הלקוח ונענים על ידו או על ידי צוות מגבה בסניף.
- מרכז הבנקאות - צוות הסניף במרכז הבנקאות מגבה את הבנקאים בסניפים, מבצע פעולות ומוסר מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידי המשולב הניתן ללקוחות. השירות ניתן 24 שעות ביממה (בימי חול).
- במרכז הבנקאות מבצעים מכירה מתוך שירות של הלוואות ברגע, הוראות קבע, וכרטיסי אשראי, כמו כן מבצעים מהלך שימור לקוחות בתחום כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים.
- בשנת 2016 צפוי הבנק להרחיב את שירות הבנקאות ההיברידית ללקוחות עסקיים במרכז הבנקאות.
- מרכז המשכנתאות - נמצא בלב העשייה בתחום המשכנתאות ומבצע ללקוחות מגוון פעולות הקשורות לתחום, בין היתר, הגשת בקשה ומתן ייעוץ לגבי הלוואות לדיור, קבלת מידע על הלוואה קיימת וביצוע הסדרים ותשלומים בהלוואות בפיגור. בשנת 2015 הופעל שירות הבנקאות ההיברידית בתחום המשכנתאות בכל סניפי הבנק. בשנת 2016 צפוי הבנק להפעיל שירות התכתבות עם בנקאי (בכפוף להסדרת נושאי הרגולציה הקשורים לנושא).
- מרכז המכירה - נועד להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק במסגרת קמפיינים שיווקיים לגיוס לקוחות המופנים ישירות אליו, או במסגרת שיחות מכירה. בנוסף, מטפל המרכז במכירת כרטיס אשראי מזרחי טפחות, מחזור משכנתא מבנק אחר ללקוחות הבנק, מכירת הלוואות רכב ומניעת נטישה.
- בשנת 2016 צפוי הבנק להעמיק את פעילות מחזור המשכנתא ללקוחות מסחריים, הטיפול במניעת נטישה, הפעלה מחדש של חשבונות שנפתחו ואינם פעילים, ושיפור שעורי המיציא בכל תחומי הפעילות באמצעות חיזוק הממשק עם סניפי הבנק.
- מרכז ההשקעות - מעניק מענה מקצועי, מיומן ומהיר ללקוחות שוק ההון בביצוע פעולות וייעוץ השקעות בין השעות 7:00 ועד 24:00. בנוסף, עוסק המרכז בגיוס לקוחות חדשים בתחום הפאסיבה, תוך תמיכה במיציא קמפיינים. המרכז מפעיל שלוחה של חדר עסקאות ונותן ללקוחות הבנק שרותי מטבע חוץ וניירות ערך זרים.
- בשנת 2016 הבנק צופה גידול בכמות הלקוחות המגויסים ובהיקפי פעילות הפאסיבה, לשלוחת מט"ח ושלוחת ניירות ערך זרים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

שירותי האינטרנט, הסלולאר, תיבת הודעות, שירות טלפוני ממוחשב ופקס

- שירות האינטרנט - מאפשר קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק בעלות מופחתת. השירות זמין 24 שעות ביממה באתר האינטרנט של הבנק ובאפליקציה לנייהול החשבון.
- בשנת 2015 הושק אתר חדש ומתקדם בשוק ההון וההשקעות במטרה לאפשר ללקוחות הבנק חווית שימוש ומסחר מהמתקדמות בארץ. יחד עם אתר זה הושקה גם אפליקציה ייעודית למסחר בשוק ההון.
- בשנת 2016 צפוי הבנק להשיק אתר חדש לתחום המשכנתאות וכן להרחיב את השירות ללקוחות עסקיים ופעילות בינלאומית.
- שירות תיבת הודעות - קבלת הודעות מהבנק על הפעילות בחשבון באמצעות תיבת הודעות אישית באתר האינטרנט של הבנק. הבנק צפוי להרחיב את השירות במהלך שנת 2016 גם לאפליקציית ניהול החשבון.

- השירות הסלולארי - הפצת מידע בנקאי ופיננסי באמצעות טלפון סלולארי.
 - השירות הטלפוני הממוחשב - השירות ניתן ללקוחות המזדהים באמצעות סיסמא אישית, במסגרתו מקבלים מידע ממוחשב לשאלות הנפוצות ומבצעים פעולות כולל הזמנת שיקים ללא תשלום וקבלת מידע בפקס בעלות מופחתת. השירות פעיל 24 שעות ביממה.
 - שירות ה-PC - מערכת מקבילה ל-"מזרחי באינטרנט", המאפשרת חיבור ישיר למחשב הבנק, שלא דרך רשת האינטרנט, וכתוצאה מכך מהירות פעולה גבוהה יותר.
 - שירות הפקס - מאפשר קבלת מידע בנקאי שוטף לחשבון הלקוח במגוון נושאים על פי תדירות מוגדרת על ידי הלקוח.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-ה הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

שירות עצמי בסניפים

- עמדות שירות - מזרחי טפחות מעמיד לרשות הלקוח עמדות שירות המאפשרות לו לבצע פעולות ולקבל מידע על חשבונות בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות באופן עצמאי 24 שעות ביממה, גם כשהסניף סגור. בחלק מעמדות השירות ניתן לבצע הנפקה מיידית של שיקים. בשנת 2015 השלים הבנק את מהלך החלפת עמדות השירות לעמדות חדישות הכוללות ממשק משתמש חדש ושירות הפקדת שיקים.
- כספונים - ברשות הבנק 181 מכשירים אוטומטיים למשיכת כספים, חלקם בסניפי הבנק וחלקם מוגדרים "כספונים מרוחקים".

הרחבת הפעילות העסקית

ניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים

ביום 30 בדצמבר 2015 קיבל הבנק הודעה על זכייתו במכרז שקיימה המדינה לניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים. הבנק נערך להפעלת הפיקדון, שהיתרות הצבורות בו נכון לסוף שנת 2014 עמדו על 267 מיליוני שקלים חדשים, בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם. לפרטים נוספים ראה פרק מגזר משקי הבית להלן.

מכרז עסקים קטנים

ביום 17 בינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, הודיע משרד האוצר כי השותפות הפיננסית בין בנק מזרחי טפחות לחברות נוספות נבחרה כאחת ההצעות הזוכות במסגרת המכרז להעמדת הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. לפרטים נוספים ראה פרק מגזר עסקים קטנים להלן.

לפרטים בדבר התוצאות העסקיות במגזרי הפעילות השונים, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגית המידע

מערכות מידע ומחשוב

שירותי המחשוב של בנק מזרחי טפחות ניתנים על ידי חברה בת בבעלות מלאה של הבנק - חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה"). חטיבת הטכנולוגיה פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד ברמת הציוד הטכנולוגי בבנק. האתר המרכזי המשמש את מערכות המחשב של קבוצת הבנק כולל מחשבים מרכזיים (להלן: "מיינפריים"), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה, המשמשים כולם כתשתית הפיתוח והתפעול של המערכות בחטיבת הטכנולוגיה (ראה סעיף תשתיות ותפעול להלן), אתר ההתאוששות ממקרה אסון (DRP) הממוקם בנפרד, כולל מחשב מרכזי, שרתים, אמצעי אחסון, ציוד תקשורת וציוד קצה. בסניפי הבנק הפרוסים ברחבי הארץ נמצא ציוד המשמש כתשתית התפעול של הסניפים: שרת סניפים, עמדות קצה, ציוד תקשורת, מדפסות וציוד ייעודי נוסף, כגון: עמדות מידע ללקוחות, סורקים וקוראי שיקים.

תשתיות ותפעול

מערכות הליבה הבנקאית (Core Banking) מבוססות על פלטפורמת מחשב מרכזי (מיינפריים). רוב הפרוייקטים החדשים מפותחים כיום בסביבה הפתוחה על פלטפורמות Windows ו-Linux. בין הסביבה הפתוחה לסביבת המיינפריים קיימים ממשקים הדוקים המיועדים להעברת נתונים בין שתי הסביבות. המערכות פועלות על גבי שלושה מחשבי מיינפריים וכ-2,000 שרתים. עיקר העדכון של מערכות הליבה מתבצע בתהליך לילי המעדכן את בסיס הנתונים בפעילות השוטפת שארעה במהלך היום ואת הספר הראשי של הבנק, במטרה לספק נתונים מעודכנים לקראת פתיחת היום הבא.

העברה של ה-Data Center

בשנת 2015 הסתיים פרויקט ההעברת מתקן ה-Data Center המרכזי ממיקומו הקודם, לאתר הבנק והמערכות מופעלות בסביבת הייצור בשוטף באתר החדש בהתאם לדרישות בנק ישראל.

גיבוי והתאוששות מאסון

מדיניות הבנק להתאוששות מאסון מתבססת על הפעלה של המערכות העיקריות באתר הגיבוי תוך פרק זמן שלא יעלה על 8 שעות. לצורך כך נבנתה תכנית DRP (Disaster Recovery Plan). בשנת 2015 הועתק מתקן הגיבוי ממיקומו למיקום חדש, לאתר מוגן יותר העומד בתקנות בנק ישראל. פרויקט ההעברת הסתיים בחודש יוני 2015. עם סיום מהלך זה הסתיימה התלות של בנק מזרחי טפחות בגוף הבינלאומי בנוגע לאתר. בשנת 2015 הורחב המענה למתקן הגיבוי למערכת נוספת על פי תיעודף הבנק. במטרה להבטיח את אמינות אתר ה-DRP ואת יכולת ההתאוששות מאסון, מבוצעים תרגולים בשיתוף עם החטיבות השונות לצורך בדיקת תקינות המערכות. במהלך שנת 2015, לאחר העתקת המתקן בוצע בהצלחה תרגיל רחב היקף. במקביל לעדכון המידע באתר הגיבוי, מתעדכן המידע החיוני של מערכות הליבה שבמחשב המרכזי, באתר שלישי הממוקם בירושלים, כדי לספק שרידות למידע במקרה של תרחיש קיצון בו יפגעו הן האתר הראשי והן אתר הגיבוי בו זמנית. בנוסף על מערכת הגיבוי, קיימים אמצעים המספקים הגנה פיזית לציוד ולתשתיות, הן באתר המרכזי והן באתר הגיבוי: איתור דליפות, איתור הצפות, מניעת זעזועים חשמליים ועוד.

שירותי מחשוב לבנק יהב

בנק מזרחי טפחות רכש בשנת 2008 את השליטה בבנק יהב (50% מהמניות) מבנק הפועלים בע"מ (להלן-בנק הפועלים). נכון ליום חתימת הדוחות הכספיים, בנק יהב מקבל שירותי מחשוב ותפעול מבנק הפועלים. השירותים האמורים ניתנים לבנק יהב בהתאם לאישור המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים. בחודש פברואר 2014 אישר דירקטוריון בנק יהב התקשרות עם חברה בינלאומית, להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ בנושאי מחשוב ותפעול. לחברה שנבחרה פתרון מתקדם לשירותי ליבה בנקאית (BANCS) ובכלל זה גם שירותי מיקור חוץ לבנקים וגופים פיננסיים רבים בכל רחבי העולם. בחודש אפריל 2014 התקשר בנק יהב עם החברה. תוכנית העבודה של הפרוייקט אושרה על ידי דירקטוריון בנק יהב. לוח הזמנים לעלייה לאויר של המערכת החדשה נקבע לשנת 2016, בהתאם להחלטת דירקטוריון בנק יהב ולאישור בנק ישראל.

בנק יהב, נעזר ביועצים חיצוניים לצורך ניהול התהליך, וידוע לו כי החברה הבינלאומית איתה התקשר לצורך ביצוע הפרוייקט שכרה את שירותיה של חברת ייעוץ ישראלית לצורך התאמת המערכת הבינלאומית שלה לעבודה בישראל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים בדבר רכוש קבוע ומתקנים, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות במערך השיווקי

פעילות השיווק של הבנק והאסטרטגיה השיווקית שלו נגזרות מתוך התכנית האסטרטגית של הבנק. צינורות השיווק באמצעותם פועל הבנק ועליהם מושתתת התכנית האסטרטגית, כוללים את מערך הסניפים הפרוסים ברחבי הארץ, מרכזי העסקים, המוקדים העסקיים, מרכז הבנקאות, יחידות המטה המקצועיות וסניפים ה-"LIVE".

האסטרטגיה העסקית ויעדי הצמיחה

- הגדלת נתח השוק הקמעונאי של הבנק באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות ובפרט גידול במספרם הכולל של לקוחות משקי הבית תוך מיקוד בקהלי מטרה איכותיים.
- הגדלת נתח השוק של הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים.
- המשך הובלת שוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, והמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות.
- גיוס פאסיבה חדשה והגדלת פעילות ההשקעות בקרב הלקוחות הקיימים.
- מקסום המיצוי של לקוחות הבנק, תוך הגדלת סך המוצרים ללקוח.
- התרחבות למגזרי פעילות חדשים, וביניהם המגזר הערבי, החרדי והגיל השלישי.
- שימוש בזרוע החדשנית של ה-LIVE לגיוס לקוחות חדשים רלבנטיים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים.
- הגברת פעילות "הכרטיס", מועדון הלקוחות של מזרחי טפחות, תחת אסטרטגיית "כוח של קבוצה".
- הרחבת פעילות "נפגשים", לחיבור בין הקהילה לבנק - גם למגזר הערבי והחרדי.
- שיווק אזורי - פעילות בסביבת סניפי הבנק.

האסטרטגיה השיווקית

האסטרטגיה השיווקית נגזרת מהאסטרטגיה העסקית ומיעדי הצמיחה וכוללת המשך הובלה של מזרחי טפחות כמותג מבודל ומועדף על בסיס ערך השירות, זאת באמצעות מתן יחס אישי ואנושי ויצירת בנקאות מקצועית המטפלת ב"כסף של אנשים".

כחלק מתפיסת העולם הכוללת וה-DNA של מזרחי טפחות המבוסס על שירות אישי ואנושי, השיק הבנק בסוף שנת 2014 את אסטרטגיית ה"שמחה" תחת התפיסה שללקוחות מגיע להיות שמחים הן בחיים והן בבנק.

באמצעות עשייה אמיתית בשטח, פעילות ענפה בסניפים, הטמעה פנים ארגונית של ערך השמחה ובאמצעות השירות ההיברידי הייחודי לבנק, המספק לכל לקוח גישה לבנקאי אישי, יצר הבנק בנקאות מתקדמת ואנושית הרואה את הלקוח וממוקדת בצרכיו.

בנקאות ייחודית זו, באה לידי ביטוי גם בתקשורת השיווקית באמצעות מהלכים פרסומיים והתאמת השפה התקשורתית לאסטרטגיית השמחה.

הפעילות במדיה כוללת פניה לכלל הציבור ולמגזרים החדשים כפי שתואר לעיל.

להגשמת היעדים במסגרת התוכנית השיווקית פועל הבנק על בסיס האמצעים והכלים השיווקיים הבאים:

- **המותג** - חיזוק ובידול המותג "מזרחי טפחות" והענקת ערך ייחודי ללקוחות בסביבה התחרותית הקיימת והעתידית.
- המותג "מזרחי טפחות" מבודל ומתריס, מדגיש את חשיבות הקירבה בין הבנקאי ללקוח. הכלים הטכנולוגיים שמציע הבנק, תומכים בתפיסה זו.
- **גיוס לקוחות** - מיקוד בגיוס לקוחות איכותיים באמצעות קמפיינים כלליים במדיית המונים, גיוס מקומי, גיוס פנים ארגוני, פעילויות שוטפות בכלי אינטרנט שונים, שיווק מבסיסי נתונים וניהול חשבונות ייעודיים כגון "חשבון מנהלים" ו"חשבון פריוורטי".

- **חווית לקוח** - פיתוח חווית הלקוח של כלל לקוחות הבנק בכל הסניפים והסקטורים ופניה ללקוחות פוטנציאליים למטרת גיוס, תוך הדגשת ערך השמחה והמשך השקעה בבידול בשירות האישי והאנושי של הבנק. כחלק ממחויבות הבנק לשירות אישי ואנושי, נותרו עמדות הטלרים ללא שינוי בכל אחד מסניפי הבנק, בניגוד לפעילות המתחרים.
- **משכנתאות** - המשך מיצוב טפחות כמומחים במשכנתאות והצעת כלים ושירותים במטרה לשפר את חוויית הלקוח הפוטנציאלי. ביניהם שירות "GPS טפחות", אתר מתקדם, מינוף הקשר עם גורמי נדל"ן ומתן תוכן וערך מוסף בזירה הדיגיטלית.
- **פקדונות** - פיתוח מוצרים חדשים המתאימים לשוק וללקוחות והמשך שימוש בשפה נגישה ופשוטה ללקוחות, השקת אתר שוק ההון ואפליקציה לשוק ההון ובניית תשתית למיצוי מלקוחות קיימים.
- **מזרחי טפחות LIVE** - שירות בנקאות ייחודי המשלב את יתרונות הטיפול האישי על ידי בנקאי עם יתרונות הזמינות והנגישות של הבנקאות הישירה. בנקאי אישי לכל לקוח, מגובה על ידי בנקאים מהסניף ותמיכה של הסניפים הפיזיים המהווים סניפי גיבוי בכל הארץ. התקשרות עם הבנקאי האישי במגוון ערוצים - טלפון, מייל וסמס.
- **עסקים קטנים** - בניית אסטרטגיה לתחום העסקים הקטנים בבנק, המשך הפעלה ופיתוח של המכללה לעסקים בשיתוף המרכז הישראלי לניהול והפצת מגזין רבעוני לעסקים ברשת.
- **מגזרים** - פנייה שיווקית ותקשורתית למגזר הערבי והחרדי.
- **המגזר הערבי** - פתיחת סניפים ביישובים ערביים, פעילות פנים ארגונית, בליווי מהלך מיתוגי, שיווקי ופרסומי ממוקד, תוך פיתוח שפה תקשורתית ממוקדת והקמה של אתר בשפה הערבית.
- **המגזר החרדי** - פעילות שיווקית כוללת לגיוס לקוחות איכותיים מהמגזר החרדי, תוך יצירת שפה תקשורתית חדשה המותאמת לאסטרטגיית השמחה.
- **מועדון לקוחות** - ביסוס מועדון "הכרטיס", כרטיס האשראי של מזרחי טפחות כמועדון לקוחות ייחודי המעניק הצעות אטרקטיביות בעולמות התוכן הבנקאיים והחוץ בנקאיים, תוך מיקוד בדיאלוג עם הלקוחות להבנת העדפותיהם והנגשת המבצעים באמצעות אתר חדש.
- **נפגשים במזרחי טפחות** - פעילות שיווקית וייחודית לתמיכה באסטרטגיה השיווקית של הבנק שמטרתה להתקרב לקהילה, על ידי חיזוק הקשר עם התושבים. במסגרת "נפגשים במזרחי טפחות", נחשף הציבור למגוון רחב של תכנים מרתקים, המועברים על ידי מרצים מובילים בתחומם. הפעילות פתוחה לציבור הרחב.
- **לקוחות קיימים** - טיפוח ושימור של הלקוחות הקיימים הנמנים עם קהלי היעד האסטרטגיים, והעמקת הפעילות עימם. הפעילות בקרב הלקוחות הקיימים מתבססת בעיקר על בניית הצעות ערך ייחודיות, ופיתוח מדיניות שירות התומכת במיצוב ובצרכי הלקוח ומסייעת בהגדלת שביעות רצון הלקוחות לאורך זמן.
- **פעילות שיווקית ממוקדת** - שימוש מושכל במערכות מידע לפעילות שיווקית ממוקדת במגוון ערוצי הפצה ובאמצעות מערכת CRM ופיתוח מתמיד של תובנות וכלים להיכרות מעמיקה יותר של לקוחות הבנק וצרכיהם.
- **פעילות ברשתות החברתיות** - ניטור הפעילות ברשתות החברתיות ובבלוגים ומתן תגובה בזמן אמת, על ידי שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים:
 - הבנת הלקוחות - ניטור בזמן אמת לשיחות של צרכנים המסייע לשיפור השירות והמוצרים המוצעים ללקוחות.
 - מעורבות פעילה בזירות מדיה חברתית - זיהוי שאלות ופניות של לקוחות ומתן מענה מהיר ויעיל.
 - תובנות שימושיות לפיתוח מוצרים חדשים.
 - מעקב ומדידת קמפיינים.

בהתאם למחקרי שוק שעורך הבנק, ניתן להסיק כי פעילויות אלה של הבנק משפיעות באופן הבא:

- מזרחי טפחות הינו הבנק הנתפס כאישי ואנושי ביותר במערכת הבנקאית, ובעל שיעורי שביעות רצון גבוהים.
 - הבנק נהנה לאורך זמן מיתרון תדמיתי בתפיסת הציבור לעומת מתחריו, ונתפס בעיני הציבור הרחב כבנק שהאווירה בו חיובית ושמחה, כבנק השונה ביותר במערכת הבנקאית, כבנק בו הבנקאים שמחים לתת שירות ללקוחותיו וכבנק הנתפס ככזה שלקוחותיו הם המטופלים ביותר במערכת הבנקאית.
 - הבנק היחיד (מבין 5 הבנקים המובילים) בעל נתח שוק פוטנציאלי גבוה מנתח שוק מדווח - משמעות הדבר היא שמספר גבוה של לקוחות פוטנציאליים מעוניינים להצטרף לבנק.
 - הבנק במומנטום הצמיחה (מדד המבטא להערכת הנדגמים את מידת סיכויי צמיחת והתחזקות הבנק) הגבוה ביותר במערכת הבנקאית.
 - מוביל בשביעות רצון לקוחות בקביעות לאורך שנים.
 - טפחות מוביל בשביעות רצון לקוחות בעולם המשכנתאות, בפער משמעותי מהמתחרים, מוביל את השוק בכל הממדים התדמיתיים: מודעות, הבנק אליו יפנו ראשון והבנק מספר 1 בתחום והנו הבנק שמרבית מהציבור הרלבנטי פונה אליו לביורור משכנתא.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

התפתחויות הנוגעות לנושאי משרה בבנק

ביום 1 בינואר 2015 החלה עורכת דין רחלי פרידמן לכהן כיועצת המשפטית הראשית של הבנק וכמנהלת החטיבה המשפטית.

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכמי שכר לעובדים המיוצגים על ידי ארגון העובדים

לשנים 2015-2005 טרם נחתם הסכם שכר עם ארגון העובדים (למעט עם מי שהיו עובדי טפחות, ואשר לגביהם נחתם הסכם שכר לתקופה שעד יום 31 במרץ 2005). לקראת סוף שנת 2015 החל הליך של בוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים, בו נידונות דרישות ארגון העובדים לשנים האמורות. הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות.

חטיבת הטכנולוגיה

ביום 2 במרץ 2015 נחתם הסכם קיבוצי בין הנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין ועד עובדי החברה וההסתדרות בו סוכם כדלקמן:

- סיום סכסוך העבודה והשביתה שהוכרז על ידי ההסתדרות מיום 26 בינואר 2012 והסרת כל העיצומים. בזאת הסתיימו כל סכסוכי העבודה בחברה.
- הסדרת נושא עובדי חוץ.
- הסדרת תקופת נסיון במסלול קביעות.

התפתחויות בלוגיסטיקה, מינהל והתייעלות

- בשנת 2015 נמשכה מגמת התייעלות וניצול המשאבים הקיימים של הבנק, בנושאים הבאים:
 - התייעלות בשטחים וביצוע פריסה טובה יותר של מערך הסינוף.
 - הופעל הסדר השאלת עומסים ייזומה באמצעות הפעלת גנרטורים באתר הבנק, בשיתוף חברת החשמל, בשעות השיא.
 - ביצוע מינוף תשתיות באמצעות השכרה לצד ג', באופן זמני, של שטחים המשמשים כעתודה של הבנק להתפתחות עתידית.
- הנגשת סניפי הבנק בהתאם לתקנות הנגישות החדשות מבוצעת בקצב מהיר מהנדרש על פי החוק. בחלק מהמקרים התקבלו החלטות של העתקה לנכסים חלופיים.

הפעילויות והמגמות שתוארו יימשכו גם בשנת 2016.

כמו כן, הושלמו העברת המחשב המרכזי של הבנק למתקן הבנק ובנייתו של מתקן הגיבוי למחשב המרכזי של הבנק. לפרטים נוספים ראה פרק פרויקטים משמעותיים להלן.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים הנוגעים להון האנושי בבנק, המבנה הארגוני של הבנק ונושאי משרה בכירה, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות, סניפים ונציגויות בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה בארץ מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, ובמתן שירותים פיננסיים לתושבי חוץ בחוץ לארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. כמו כן, מתן שירותים בנקאיים ללקוחות ישראלים המקיימים פעילות בחוץ לארץ. לבנק שלוחות במספר מדינות, כמפורט בהמשך.

הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק. בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

להלן פירוט השלוחות השונות ועיסוקיהן:

חברה בת בשוויץ - UMB (Switzerland) Ltd - מתמחה בשירותי בנקאות פרטית ובמתן הלוואות לרכישת נדל"ן בישראל. החברה בעלת סניף אחד, מוחזקת על ידי חברת החזקות של הבנק בבעלותו המלאה הרשומה בהולנד - UMOHC B.V. (להלן: "חברת החזקות"). החברה בת בשוויץ כפופה בפעילותה לדיני הפיקוח בשוויץ.

סניפי הבנק בחוץ לארץ - הסניפים בחוץ לארץ מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים בהתאם לחוקים ולדינים המקומיים. הסניפים כפופים לפיקוח מקומי וישראלי כאחד.

- **סניף לוס אנג'לס**: הסניף עוסק בעיקר בתחומי הבנקאות המסחרית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות וגיוס פיקדונות. הפיקדונות המופקדים בסניף מבוטחים על ידי FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation). על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

- **סניף לונדון**: הסניף פועל בעיקר בתחומי הבנקאות העסקית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות, סחר חוץ, אשראי, קבלת פיקדונות, מסחר במטבע חוץ ומתן שירותים בתחום הבנקאות הפרטית. עם לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל - הבנק מפעיל ארבעה סניפים ייעודיים, הממוקמים בירושלים, תל אביב, נתניה ואשדוד, ומשרתים לקוחות תושבי חוץ ועולים חדשים. הסניפים מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים, בדגש על בנקאות פרטית. הסניפים נתונים לפיקוח ישראלי, וכפופים לסקטור הפעילות הבינלאומית ובנקאות פרטית.

נציגויות - פעילותן העיקרית של הנציגויות היא שיווק שירותי הבנק וייצוג הבנק בחוץ לארץ. הבנק מפעיל משרדי נציגויות במכסיקו, אורוגוואי, פנמה וגרמניה. הבנק החליט לסגור את נציגות פנמה.

חקיקה ופיקוח

השלוחות בחוץ לארץ כפופות, בין היתר, לדיני המדינה בה הן פועלות ולפיקוח הרשויות המוסמכות באותה מדינה, כמפורט להלן:

חברת הבת בשוויץ - רשות הפיקוח הפדראלי של שוויץ FINMA.

סניף לוס אנג'לס - מחלקת מוסדות פיננסיים של מדינת קליפורניה, התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), וה-Federal Reserve. בהתאם לתקנות התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), מחויב סניף לוס אנג'לס להחזיק "נכסים ראויים" ("eligible assets") כהגדרתם בתקנות, בשיעור של 106% מסך התחייבויותיו. על פי תקנות אלו, הפקדה בבנק שלא ויתר על הסכם קיזוז מול המפקיד, אינה בגדר "נכסים ראויים", ולכן מוגבלת האפשרות של סניף לוס אנג'לס להפקיד בבנק בישראל. כמו כן, על פעילות הסניף מוטלות מגבלות מתוקף הוראות US Bank Holding Company Act 1956.

סניף לונדון – כפוף לשתי רשויות: FCA (Financial Conduct Authority) ו-PRA (Prudential Regulation Authority).

נציגות מכסיקו - הפיקוח על הבנקים - Comision Nacional Bancaria Y De Valores.

נציגות אורוגוואי - הפיקוח על הבנקים - Banco Central Del Uruguay.

נציגות גרמניה - רשות הפיקוח הפיננסית - Financial Supervisory Authority (BaFin).

נציגות פנמה - הפיקוח על הבנקים - Superintendencia de Bancos.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

שלוחות הבנק בחוץ לארץ מתחרות בבנקים המקומיים במדינותיהם, בבנקים הבינלאומיים, ובשלוחות הבנקים הישראליים בחוץ לארץ. התחרות מתמקדת ברמת השירות והשירותים הניתנים ללקוחות. לכל שלוחה של הפעילות הבינלאומית קהל יעד ייחודי. גורמי ההצלחה הקריטיים מבוססים על מתן שירות גלובלי ברמה בינלאומית. השירות הניתן ללקוחות מבוסס על הבנת הצרכים האישיים ומתן מענה פרטני המבוסס על הכרה מעמיקה של השווקים המקומיים, ומציאת סל מוצרים מתאים.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר זה משקיע הבנק משאבים רבים בגיוס כוח אדם איכותי, בעל ניסיון רב בשוק הגלובלי, בהכשרה מקצועית של עובדיו, ובמכירת סל מוצרים איכותי ביחס למקובל בעולם. כמו כן מתמקד הבנק במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוחות, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות נבחרים ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

הבנק פועל לפיתוח הפעילות בשלוחות הקיימות וליצירת קשרים אסטרטגיים עם גופים פיננסיים מרכזיים בבנקאות הבינלאומית ולעבודה משותפת עמם. כמו כן, נבחנות אפשרויות למתן שירותים המתאימים לכל אחת מהשלוחות ואשר עונים על הצרכים המתחדשים עם השינויים הטכנולוגיים, העסקיים והרגולטורים, בכל שוק ושוק.

הפעילות הבינלאומית מגלמת מספר סיכונים ייחודיים:

- פעילות תחת משטרי חוק ורגולציה, שונים וייחודיים לכל מדינה.
- סיכון הנובע מקושי בשליטה בשלוחה מרוחקת מהמשרדים הראשיים.
- הסיכונים העסקיים (סיכוני אשראי וסיכוני שוק) מושפעים מגורמים מקומיים, שאינם בהכרח זהים לסביבה ולגורמים בישראל.

כל אחת מהשלוחות בחוץ לארץ פועלת על פי החוק והרגולציה המקומיים, ומלווה באופן שוטף על ידי יועצים משפטיים מקומיים המתמחים בפעילות הבנקאית הרלוונטית לכל שלוחה.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים ופרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, וכן, דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

פרויקטים משמעותיים

קבוצת הבנק, באמצעות חטיבת הטכנולוגיה, מקדמת מספר פרויקטים המחייבים השקעות גדולות במיחשוב, ומצויים בשלבים שונים של פיתוח והטמעה. פרויקטים אלה ניתנים לסיווג למספר קבוצות כמפורט להלן:

- פרויקטים במהלך פיתוח.
- פרויקטים שפיתוחם הסתיים בשנת 2015.
- פרויקטים שבוצעו בשנים האחרונות ומטופלים במסגרת תוכנית העבודה השוטפת.
- פיתוח תשתיות מחשוב.

פרויקטים במהלך פיתוח

- המשך פיתוח פרויקט הבנקאות ההיברידית, אשר החל לפעול במהלך שנת 2011 ובמסגרתו הותקנה מערכת טלפונית IP שמחליפה את מערכות המוקד הישנות ומחברת אליה מערכות עסקיות במוקד ובסניפים. בשנת 2015 נוספה יכולת זו גם לתחום המסחרי.
 - מערכת המשכנתאות - פיתוח סימולטור משכנתאות נמשך ועתיד להסתיים במהלך שנת 2016.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

פרויקטים שפיתוחם הסתיים בשנת 2015

- הוקם אתר חדש ואפליקציית סלולאר על בסיס תשתיות מתקדמות עבור שוק ההון.
- הוספה לאתר הפעלת פונקציונליות רבה כגון: הרשאה לחיוב חשבון, הצגת כרטיסי אשראי ועוד.
- הפקדת שקים באמצעות מכשיר הסלולאר.
- תעודת זהות בנקאית - פותחו כלל היכולות והדיווחים הנדרשים לשם עמידה בדרישות בנק ישראל בנושא.
- בשנת 2015 הסתיימו פיתוחים הנוגעים לפרויקט ההתנתקות של בנק יזב ממערכות בנק הפועלים. לפרטים ראה גם פרק התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע לעיל.
- הושלם מערך התוכנה התומך בשיווק כרטיסי לאומי כארד על ידי הבנק.

פרויקטים שבוצעו בשנים האחרונות ומטופלים במסגרת תכנית העבודה השוטפת

- מערכת לתפעול חדר עסקאות - בשנת 2015 הוחלפה המערכת המתפעלת את חדר העסקאות על מנת להתאים את המערכת הממוחשבת למגוון העסקאות ולהיקף הפעילות.
- אתר הבנק - האתר הקיים הוחלף באתר חדש המושתת על תשתית מתקדמת.

פיתוח תשתיות מיחשוב

- ההשקעה בפיתוח תשתיות הינה בסיס חשוב, המאפשר לבנק תמיכה בהרחבת עסקיו, באמצעות פיתוח מערכות חדשות ומובילות בתחום הבנקאות. במסגרת זו נכללים, בין היתר, שדרוג המחשב המרכזי, הרחבה ושדרוג של חוות השרתים, התאמת מערכות האחסון, הרחבת מערכת התקשורת והחלפת תחנות עבודה בסניפים.
- בשנת 2015 הסתיים שדרוג של כלל תחנות הקצה במטה ובסניפים למערכת מתקדמת יותר.
- הוקם מערך לניטור ומניעה של דליפת מידע מהדואר האלקטרוני בבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

הסכמים מהותיים

- א. הסכמי עבודה שנחתמו עם ארגון העובדים, ארגון המנהלים ומורשי החתימה, וועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה. לפרטים, ראה סעיף ההון האנושי בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.
- ב. כתבי התחייבויות לשיפוי. לפרטים, ראה ביאור 26 ג. (4-9) לדוחות הכספיים.
- ג. הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל, להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה ביאור 26 ג. 13 לדוחות הכספיים.
- ד. זכיית בנק יהב במכרז בנושא הלוואות תקציביות לעובדי המדינה. לפרטים, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות לעיל.
- ה. התקשרות בנק יהב עם חברה בינלאומית, להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ של מערכת זו. לפרטים, ראה פרק התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגי המידע לעיל.
- ו. בסוף שנת 2015 החל הבנק בשיתוף פעולה עם חברת לאומי קארד לשיווק כרטיסי אשראי של חברת לאומי קארד ללקוחות הבנק.
- ז. הלוואות מוכוונות ללווים זכאי משרד הבינוי והשיכון. לפרטים ראה פרק מגזר משקי הבית להלן.
- ח. מכרז עסקים קטנים. לפרטים ראה פרק מגזר עסקים קטנים להלן.
- ט. מכרז לניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים. לפרטים ראה פרק מגזר משקי הבית להלן.

מעורבות חברתית ותרומות

כארגון עסקי הנשען בפעילותו ובהישגיו על הקהילה שבתוכה הוא פועל, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות, ולתמוך בצרכי הקהילה על גווניה השונים.

הבנק מתמקד ב-2 תחומים חברתיים מוגדרים, אליהם הוא מנתב את מרבית התרומות והפעילות ההתנדבותית שלו ושל עובדיו:

- קידום וטיפוח ילדים ובני נוער המצויים במצוקה ובחסך.
- תמיכה בעמותות ובעסקים המקדמים מטרות חברתיות ומעסיקים בעלי צרכים מיוחדים.

125 מסניפי הבנק ויחידות המטה נמצאים בקשר עם גופים חברתיים ומוסדות שונים, הפועלים למען ילדים ובני נוער הנמצאים בחסך ובמצוקה, בישובים בהם ממוקמים הסניפים ויחידות המטה של הבנק. "אימוץ" גופים אלו בא לידי ביטוי בהתנדבות עובדי הסניפים ויחידות המטה, ובהענקת סיוע כספי - תרומת הבנק, לרכישת מוצרים לרווחת הילדים ובני הנוער. בנוסף מקיים הבנק מגוון מיזמים לטובת אוכלוסיות נזקקות - ערכות חינוך פיננסי לנוער, העצמת בני נוער, פעילויות לרווחת ילדים חולים, מלגות לסטודנטים נזקקים, ירידים למכירת מוצרי עמותות ועוד. פעילויות אלה נעשות תוך מעורבות של עובדי הבנק, משפחותיהם ואף לקוחות הבנק. בשנת 2015 הורחב פרויקט "נפגשים במזרחי טפחות" במסגרתו התקיימו בסניפי הבנק הרצאות ופעילויות במגוון נושאים לקהל הרחב וללא עלות.

בשנת 2015 הקדישה קבוצת הבנק למעורבות חברתית ולתרומות 8.5 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לכ-8.3 מיליוני שקלים חדשים אשתקד. בנוסף, השקיעו עובדי הבנק ומנהליו שעות עבודה בערך כספי של כ-4.4 מיליוני שקלים חדשים (לעומת 4.3 מיליוני שקלים חדשים אשתקד) בעבודה קהילתית במסגרת הפעילויות השונות. בסך הכל הושקעו בפעילות הקהילתית-חברתית בקבוצת הבנק בשנת 2015 כ-12.9 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ-12.6 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

לפרטים נוספים בדבר מעורבות חברתית ותרומות ראה דוח אחריות תאגידית באתר האינטרנט של הבנק:
www.mizrachi-tefahot.co.il << מידע על מזרחי טפחות >> קשרי משקיעים >> דוחות כספיים

שינויים במבנה המשפטי ובאופן ההתאגדות של הבנק

בשנת 2015 לא חל שינוי במבנה המשפטי ובאופן ההתאגדות של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארים בהרחבה מגזרי הפעילות של הבנק, ההחזקה בחברות עיקריות ותוצאות הפעילות בהם.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים (CoCo)

ביום 30 בדצמבר 2015 גייס הבנק לראשונה בהנפקה פרטית כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingently Convertibles), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן, בסכום של כ-417 מיליון שקלים חדשים. כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים כהון רובד 2. בחודש ינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, גייס הבנק סכום נוסף של כ-183 מיליון שקלים חדשים. יצוין כי על פי תחזית תכנון ההון של הבנק, גיוס כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים, צפוי לענות על צרכי ההון הפיקוחי של הבנק לפחות עד לסוף שנת 2017.

מכירת זכויות והתחייבויות בתיק המשכנתאות

ביום 31 בדצמבר 2015 נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים למכירת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו של תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל הוא כ-759 מיליון שקלים חדשים. תיק הלוואות מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק בשנת 2013. תיק הלוואות שנמכר כולל הלוואות שבהן שיעור המימון (LTV) נע בטווח של 50%-60%. יתרת תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשת את חלק תיק הלוואות שנרכש על ידה, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות החלק בתיק הלוואות שנותר בבעלותו.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות במשק הישראלי בשנת 2015

התפתחויות ריאליות

הנתונים המאקרו כלכליים בשנת 2015 מעידים על קצב צמיחה מתון של הפעילות במשק.

על פי האומדן הראשון למחצית השנייה של שנת 2015, אשר פורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התוצר המקומי הגולמי צמח בשנת 2015 בשיעור שנתי של 2.6%, בדומה לאשתקד ולעומת 3.3% בשנת 2013. הצמיחה הושפעה לשלילה מקיטון ביצוא הסחורות

והשירותים ובהשקעה בענפי משק. הצריכה הפרטית צמחה בשיעור חיובי גבוה, למרות ירידה בצריכת מוצרים בני-קיימא ומוצרים בני-קיימא למחצה.

יצוא הסחורות (נתונים דולריים מקוריים, ללא אוניות, מטוסים ויהלומים) ירד בשנת 2015 בשיעור של 4.1%. זאת, על רקע הייסוף המצטבר של השקל אל מול שער החליפין הנומינאלי אפקטיבי במהלך השנה ונוכח ההתמתנות המתמשכת בקצב צמיחת הסחר העולמי. ביבוא הסחורות (נתונים דולריים מקוריים, ללא אוניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה) נרשמה בשנת 2015 צמיחה שלילית בשיעור של 4.7%. זאת, בעקבות ירידה בכל קבוצות הסחורות (מוצרי צריכה, חומרי גלם ומוצרי השקעה). על רקע התפתחויות אלה, הגירעון המסחרי הכולל הסתכם בשנת 2015 בכ-7.9 מיליארדי דולרים, לעומת 13.8 מיליארדי דולרים אשתקד, קיטון של כ-43.0%.

במהלך אחד עשר החודשים הראשונים של שנת 2015 עלה מדד פדיון ענפי הכלכלה בשיעור שנתי של 4.4%, בעיקר בהשפעת מדד פדיון ענף הבינוי וענף המסחר הסיטונאי והקמעונאי. מדד הייצור התעשייתי עלה באותה התקופה בשיעור של כ-1.9%, כאשר מדד ייצור הטכנולוגיה העילית ירד בשיעור של 1.9%. מדד אמון הצרכנים אמנם נמצא עדיין בטריטוריה שלילית, אך הצביע על שיפור מסוים במהלך השנה. מדד מנהלי הרכש העיד על התרחבות בפעילות רק לקראת סופה של השנה.

במהלך שנת 2015 עמד שיעור האבטלה הממוצע על 5.3%, לעומת שיעור ממוצע של 5.9% אשתקד. בתקופה זו שיעור ההשתתפות הממוצע בכוח העבודה עמד על רמה של 64.1%, בדומה לממוצע אשתקד, אשר עמד על שיעור של 64.2%.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך שנת 2015 ירד מדד המחירים לצרכן ב-1.0%, בהמשך לירידה של 0.2% אשתקד. ירידת המדד הושפעה בעיקר מהוזלה במחירי התחבורה והתקשורת, ובמחירי אחזקת הדירה. הירידה קוזזה במעט על ידי התייקרות במחירי הדיור ובמחירי הירקות והפירות. יצוין כי הפחתת המע"מ וגורמים נוספים הביאו להפחתה של כ-0.6% מהמדד הכללי.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
			שער החליפין של:
0.3	3.889	3.902	הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)
(10.1)	4.725	4.247	אירו (בשקלים חדשים)

ביום 18 בפברואר 2016 עמד שער החליפין של השקל מול האירו על 4.337 - פיחות של 2.1% מיום 31 בדצמבר 2015. שער החליפין של השקל מול הדולר עמד באותו היום על 3.902, בדומה ליום 31 בדצמבר 2015.

על מנת לתמוך בשער החליפין, רכש בנק ישראל במהלך שנת 2015 מטבע חוץ בהיקף של כ-5.5 מיליארדי דולרים, בהמשך לרכישות בהיקף של כ-7.0 מיליארדי דולרים במהלך שנת 2014 (כמחצית מהרכישות בכל אחת מהתקופות נעשו במטרה לקזז את השפעת הפקת הגז ממאגר "תמר" על שער החליפין).

מדיניות מוניטרית ופיסקלית

במהלך שנת 2015 הופחתה ריבית בנק ישראל פעם אחת מרמה של 0.25% בסוף שנת 2014 לרמה של 0.10% בחודש מרץ 2015, על רקע התחזקות השקל אל מול סל המטבעות, התמתנות בצפייות האינפלציה והמשך מדיניות מוניטארית מרחיבה במשקים מרכזיים בעולם. בשנת 2015 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 24.5 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון מצטבר בסך של 29.9 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד. שיעור הגירעון בשנת 2015 הינו 2.2%, לעומת שיעור גירעון של 2.8% בשנת 2014. ההכנסות ממיסים גדלו במהלך התקופה הנדונה בשיעור של 5.3%, לעומת אשתקד, בעוד הוצאות משרדי הממשלה גדלו בשנה שחלפה בשיעור של 4.9%.

יצוין כי, גביית המסים בשנת 2015 הייתה גבוהה בכ-3.6 מיליארדי שקלים חדשים מהתחזיות המוקדמות של משרד האוצר. בעקבות זאת, החליט שר האוצר על הפחתת שיעור המע"מ בנקודת אחוז אחת לרמה של 17% (החל מאוקטובר 2015) ועל הפחתת מס החברות מ-1.5 נקודות אחוז לרמה של 25% (החל מה-1 בינואר 2016).

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) בשנת 2015 ב-50,520 דירות, עלייה של 22.3% לעומת אשתקד, ושל 1.3% לעומת שנת 2013. זאת, בין היתר, בעקבות ההחלטה על העלאת מס הרכישה ובעקבות ביטולה של תכנית "מע"מ 0%". בתקופה זו נרשמה בכל המחוזות עלייה במספר הדירות המבוקשות, כאשר העליות המשמעותיות ביותר לעומת התקופה המקבילה אשתקד נרשמו במחוז הדרום (49.9%) ובמחוז חיפה (38.4%). על פי קצב המכירות הממוצע בששת החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2015, יספיק מלאי הדירות לכ-8.4 חודשים, נמוך ממספר חודשי היצע בחודש דצמבר 2014 (10.8 חודשים) ובחודש דצמבר 2013 (12.1 חודשים). בשנת 2015 ניתנו לציבור הלוואות לדירור בסך של 65.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 52.0 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד - גידול בשיעור של 25.0%. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלו בשנת 2015 בשיעור של 8.0%, לעומת שיעור של 6.0% אשתקד.

שוק ההון

שנת 2015 החלה עם עליות שיעור בשוק ההון, אולם ברבעון השלישי התהפכה המגמה ונרשמו ירידות משמעותיות ברוב מדדי המניות, זאת בשל חשש מירידה בצמיחה העולמית העתידית בכלל והצמיחה בסין בפרט. עליות קלות ברבעון הרביעי הובילו לכך ששנת 2015 הסתיימה עם תשואות חיוביות נמוכות של רוב מדדי המניות בארץ. נתונים שליליים ביחס לצמיחה בסין והמשך ירידת מחירי הנפט ממשיכים להשפיע לשלילה על שוק המניות בארץ ובעולם גם בתחילת 2016.

מתחילת שנת 2016 ירדו מדדי המניות המובילים בארץ ובעולם. עד ליום 16 בפברואר 2016 ירד מדד תל אביב 25 ב-7.9% ומדד תל אביב 100 ירד ב-8.1%. ברקע לירידות, המשך ירידת מחיר הנפט. מחיר חבית נפט מסוג ברנט ירד מתחילת השנה בכ-9.6%. כמו כן ברקע, חששות ממשבר הבנקים באירופה וקצב צמיחת המדינות המתפתחות.

שוק המניות - המדדים העיקריים, תל אביב 25 ותל אביב 100, עלו בשנת 2015 בכ-4.4% ו-2.0%, בהתאמה, לאחר עליות של כ-10.2% ו-6.7%, בשנת 2014. מדד תל אביב 75 רשם ירידה של כ-5.4%, לאחר ירידה של כ-10.2% בשנת 2014. מדד נדל"ן 15 עלה בשיעור מתון של כ-1.1%, לאחר עליה של כ-0.9% בשנת 2014. מדד יתר 50 עלה בשיעור של כ-21.2%, לאחר ירידה של כ-11.5% אשתקד. במניות הפיננסים נרשמה עליה; מדד הבנקים ומדד פיננסים 15 עלו בשיעורים של כ-7.3% ו-4.0%, בהתאמה, לאחר ירידות של כ-5.6% ו-7.7% בשנת 2014.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2015 בכ-1.45 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 1.21 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2014. ברבעון האחרון של שנת 2014 נרשמה עליה קלה במחזורים ומחזור המסחר היומי הממוצע הסתכם בכ-1.5 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-1.4 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון האחרון של שנת 2014. עליה נרשמה בהיקף ההנפקות של מניות (כולל גיוס הון בחוץ לארץ), אשר הסתכמו בשנת 2014 בכ-38.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-14.9 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2014.

שוק איגרות החוב - שוק איגרות החוב הממשלתיות פתח את שנת 2015 בעליות, זאת עקב סביבת הריבית והאינפלציה הנמוכות, ירידה בצפיפות האינפלציה ולנוכח הריביות ותשואות הפדיון הנמוכות בחוץ לארץ. מגמת העליות השתנתה באמצע השנה, כאשר ברבעון האחרון נרשמו ירידות ברוב מדדי איגרות החוב. איגרות חוב לתקופות ארוכות ירדו בשיעורים נמוכים יותר מאשר איגרות חוב לתקופות בינוניות. מדדי איגרות חוב חברות ירדו בשיעורים נמוכים מאיגרות החוב הממשלתיות.

מדד איגרות החוב הכללי רשם עליה בשיעור של כ-1.8% בשנת 2015, לאחר עליה של כ-4.7% בשנת 2014. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד ירד בשנת 2015 בכ-0.2%, לאחר עליה של כ-5.8% בשנת 2014. מדד איגרות החוב הלא צמודות עלה בכ-

2.8%, לאחר עליה של כ-7.2% בשנת 2014. במדדי התל בונד העיקריים נרשמה שונות בסיכום שנתי אולם המגמה הייתה שלילית, בדומה לאיגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד. בשנת 2015 ירד מדד תל בונד 20 בכ-1.1%, לעומת עליה של כ-1.0% בשנת 2014 ואילו מדד תל בונד 40 רשם בשנת 2015 עליה קלה של כ-0.2%, לאחר עליה של כ-0.6% בשנת 2014.

עלייה בחשש לגבי יכולת הצמיחה העתידית השפיעה על איגרות החוב הקונצרניות ובאה לידי ביטוי בהתרחבות מרווחי תשואות הפדיון שלהן אל מול איגרות החוב הממשלתיות. איגרות חוב בדירוג AA נסחרו בסוף שנת 2015 במרווח של 1.11 נקודות בסיס, לעומת מרווח של 0.80 נקודות בסיס בסוף שנת 2014, זאת לאחר שבמהלך השנה נרשמו מרווחים גבוהים אף יותר. איגרות חוב בדירוג A נסחרו בסוף השנה במרווח של 2.22 נקודות בסיס, לעומת 2.61 נקודות בסיס בסוף שנת 2014, לאחר שנרשמו מרווחים גבוהים יותר במהלך השנה.

בסך הכל, גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים, באמצעות איגרות חוב, כ-57.0 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2015, בדומה להיקף הגיוס בשנת 2014, שעמד על 57.7 מיליארדי שקלים חדשים. מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות חוב עמד בשנת 2015 על כ-4.2 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה למחזור המסחר היומי הממוצע בשנת 2014.

כלכלה עולמית

קצב הצמיחה של הכלכלה בארצות הברית נותר מתון בשנת 2015. זאת, בעיקר בהשפעת האטה שנרשמה בפעילות הכלכלית העולמית, בעקבות התחזקותו של הדולר אל מול המטבעות העיקריים בעולם ובעקבות ירידה מתמשכת במחירי האנרגיה. התוצר האמריקאי צמח בשנת 2015 בשיעור של 4.0%, בדומה לאשתקד, ולעומת שיעור צמיחה של 1.5% בשנת 2013. הצמיחה הושפעה לחיוב מהתרחבות בצריכה הפרטית, לצד גידול מתון יותר ביצוא הסחורות והשירותים, בהשקעה בענפי משק ובצריכה הציבורית. קצב הגידול בייצור התעשייתי התמתן במהלך השנה, כאשר ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר ירד הייצור התעשייתי בשיעור של 1.8%. מדד מנהלי הרכש בענפי התעשייה ירד גם כן במהלך השנה, ובחודש דצמבר הוא עמד על רמה של 48.2 נקודות ירידה המעידה על התכווצות בפעילות הכלכלית. מנגד, נתונים שהתקבלו במהלך החודשים האחרונים של השנה שיקפו שיפור בשוק העבודה האמריקאי: שיעור ההשתתפות עלה מעט מרמת השפל אליה הגיע במהלך הרבעון השלישי של השנה, מספר המשרות החדשות שנוספו היה גבוה מהצפי וקצב עליית שכר השכירים התגבר. שיעור אינפלציית הליבה בחודש דצמבר 2015, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, בנטרול השפעת ירידת מחירי האנרגיה והמזון, הסתכם בשיעור של 2.1%. על רקע הנתונים החיוביים שהתקבלו משוק העבודה במהלך הרבעון הרביעי של השנה, העלה ה-FED את שיעור הריבית בחודש דצמבר ב-0.25 נקודות האחוז לרמה של 0.5%-0.25%.

בכלכלת גוש האירו ניכרה מגמת שיפור מתונה במהלך שנת 2015, כאשר קצב הצמיחה של התוצר הסתכם בשנה זו בשיעור של 1.5%, לעומת קצב צמיחה של 0.9% אשתקד ו-(-0.3%) בשנת 2013. במדד המסחר הקמעונאי ובמדד הייצור התעשייתי נרשם שיפור מסוים. התאוששות ניכרת יותר התבטאה בסקרי הציפיות, ובכלל זה, במדד מנהלי הרכש. שיעור אינפלציית הליבה, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, הסתכם בחודש דצמבר 2015 בשיעור של 0.9%, לעומת 0.7% בחודש דצמבר 2014. שיעור האבטלה המשיך לרדת במהלך השנה, אם כי בקצב מתון, ונכון לחודש דצמבר 2015 הוא עדיין ברמה גבוהה של 10.4%, לעומת רמה של 11.4% בסוף שנת 2014. ההתאוששות בפעילות הכלכלית בגוש האירו התרחשה על רקע הפעלת תכנית להרחבה כמותית מתחילת השנה בהיקף חודשי של כ-60 מיליארדי אירו למשך כשנה וחצי, אשר כוללת בעיקר רכישת איגרות חוב שהונפקו על ידי המדינות החברות בגוש, ועל רקע פחות חד בשער החליפין של האירו אל מול הדולר. בעקבות האטה בקצב ההתאוששות במהלך הרבעון השלישי של השנה, הודיע ה-ECB על הפחתת הריבית על הפיקדונות מרמה של (-0.2%), לרמה של (-0.3%). כמו כן, הוארכה תכנית ההרחבה הכמותית מחודש ספטמבר 2016 עד לחודש מרץ 2017, והורחבה תכולתה של התכנית כך שכעת יוכל ה-ECB לרכוש גם איגרות חוב של מחוזות ורשויות מקומיות ולא רק איגרות חוב מדינה.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון הרביעי של שנת 2015 בשיעור שנתי של 6.8%, לעומת שיעור צמיחה של 6.9% ברבעון הקודם ו-7.2% ברבעון הרביעי אשתקד. בשנת 2015 כולה צמחה הכלכלה הסינית בשיעור של 6.9%, לעומת שיעור צמיחה של 7.3% אשתקד. יצוין כי, זהו קצב הצמיחה הנמוך ביותר שנרשם בסין במהלך 25 השנים האחרונות. זאת, בעיקר על רקע האטה ביצוא והמשך היחלשות צמיחת הייצור התעשייתי. שיעור אינפלציית הליבה בחודש דצמבר 2015, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלה קלות לרמה של 1.5%, לעומת רמה

של 1.3% בשנת 2014. על רקע הנתונים הכלכליים הפושרים שהתקבלו לגבי הכלכלה הסינית, הופחתה הריבית בסין בהדרגה משיעור של 5.6% בסוף שנת 2014, עד לרמת שפל של 4.35% בחודש אוקטובר 2015.

מדד דאו ג'ונס רשם בשנת 2015 ירידה של כ-3.0%, לאחר עלייה של כ-8.3% בשנת 2014. מדד ה-S&P 500 ירד בשנת 2015 בכ-1.5%, לאחר עלייה של 12.6% בשנת 2014. נאסד"ק 100 עלה בשנת 2015 ב-7.5%, לאחר עלייה בשיעור של כ-18.9% בשנת 2014.

מדדי ה-DAX הגרמני וה-CAC הצרפתי עלו בשנת 2015 בכ-3.5% ו-8.5%, בהתאמה, לאחר עלייה של 2.65% וירידה של 0.5% בשנת 2014, ואילו מדד ה-FTSE100 הבריטי המשיך וירד בשנת 2015 ב-4.9%, לאחר ירידה של כ-2.7% בשנת 2014. מדד ה-Nikkei היפני עלה בשנת 2015 בשיעור של כ-7.8%, לאחר עלייה בשיעור דומה בשנת 2014.

מתחילת שנת 2016 נמשכו ירידות השערים בשווקי המניות בעולם, מדד הדאו ג'ונס ירד ב-5.4%. עד ליום 16 בפברואר 2016 ירדו מדדי S&P500 ונאסד"ק 100 ב-8.8% ו-12.5%, בהתאמה. המדדים המובילים בגוש האירו ירדו בכ-12% ובסין נרשמה ירידה של כ-20%.

מגמות עיקריות בבנקאות

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

- פעילות כלכלית ממותנת המתאפיינת בסביבת ריבית ואינפלציה נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים.
- התמתנות בקצב הצמיחה העולמי, המושפעת בין היתר מהיחלשות במשקים המתעוררים, מובילה למגמה של מעבר מבנקאות רב-לאומית גלובלית לבנקאות מקומית.
- פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל. מגמת הדיגיטציה הגוברת מאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי (חברות P2P ומימון המונים) בזכות יתרונות פלטפורמת האונליין: זרימת המידע מהירה, השיתוף בין פרטים מהיר ועלויות העסקה נמוכות.
- התחרות במגזר משקי הבית ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים הולכת ומחריפה בשנים האחרונות, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים מוסדיים וחברות כרטיסי האשראי. להשפעות אלה מצטרפת התגברות ההוראות הרגולטוריות בנושאים הבאים: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תועלת זהות בנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים - אגודות אשראי ובנקים קואופרטיביים. בהמשך למגמת התגברות ההוראות הרגולטוריות, בתאריך 3 ביוני 2015 הכריז שר האוצר באופן רשמי על הקמתה של "הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל" – "ועדת שטרוב" (ראה פירוט להלן).
- נקיטת צעדי התייעלות במערכת הבנקאית אשר באו לידי ביטוי בשורת מהלכים: הפעלת תכניות פרישה מוקדמת של עובדים, מיזוג של חברות בת אל בנקי האם, צמצום במערך הסינוף ובשטחי מדל"ן, מיכון שירותי הטלר ושימוש גובר בבנקאות דיגיטלית.
- החמרת הדרישות בנושא של שמירה על יחס כיסוי מזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני על יציבות המערכת הבנקאית. מנגד, אישר הפיקוח על הבנקים לבנקים בישראל לגייס איגרות חוב עם מנגנון ספיגת הפסדים, בדומה לנהוג בעולם (איגרות חוב עם המרה מותנית - COCO). איגרות חוב אלה תורמות לחיזוק יציבות הבנק המנפיק ולצמצום התמיכה שתידרש מהממשלה אם וכאשר הבנק יקלע לקשיים.
- הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.
- התגברות התודעה הצרכנית, בין היתר, בזכות שימוש מוגבר ברשתות החברתיות, ובזכות טכנולוגיה המאפשרת נגישות קלה יותר למידע ולבחינת חלופות פיננסיות. כתוצאה מכך, עולם הבנקאות עובר למיקוד בזיהוי צרכי הלקוח.

הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל - "ועדת שטרם"

ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים הפיננסיים הנפוצים בישראל ("ועדת שטרם", להלן - "הועדה"). מטרת הועדה הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן. חזון התחרות של הועדה מוגדר על ידי יצירת שוק יעיל יותר המלווה בצמצום עלויות למשק, פישוט התחרות עבור הצרכן וגיוון מקורות האשראי והשירותים הפיננסיים המוצעים לצרכן. זאת, באמצעות נקיטת הצעדים הבאים:

- הוספת שחקנים חדשים - גופים חוץ בנקאיים מפוקחים - ויצירת תנאים שיאפשרו להם להתחרות בבנקים, בדגש על המידע ויכולת גיוס ההון הנדרשים לפעילותם. הועדה המליצה על הפרדת השליטה והבעלות של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי. זאת, מכיוון שהועדה רואה בחברות כרטיסי האשראי את הפוטנציאל המשמעותי ביותר להגברת התחרות במגזר הקמעונאי בזכות היותן בעלות מידע והיכרות עם הלקוח.
- מתן אפשרות לצרכנים בישראל לבחור ולקבל שירותים פיננסיים מכל המוסדות הפיננסיים, ללא צורך בהעברת חשבון העו"ש שלהם. זאת, על ידי הקמת תשתית טכנולוגית אשר תאפשר ביצוע פעולות פיננסיות "בלחיצת כפתור" גם באמצעות מוסדות פיננסיים מתחרים ללא קשר למקום בו מנוהל חשבון העו"ש.
- יצירת אסדרה מתאימה אשר תחול על השחקנים החוץ בנקאיים להגנה מפני סיכונים הרלוונטיים כולל: סייבר, הלבנת הון והטעיית הצרכן.
- הועדה הצהירה כי יתכן ותדון בהמשך בנושאים הבאים:
- כללים מקלים לפתיחת חשבון בגוף פיננסי.
- כללים לבחינת שיתופי פעולה בין גופים פיננסיים בנוגע להקמת מערכת סגורה להעברות כספים.
- הפצת מוצרי ביטוח על ידי הבנקים.

לדוח הביניים צורפו מסמכים המצביעים על הסתייגויות של חברי ועדה שונים מחלק מההמלצות. במועד פרסום דוח הביניים הזמינה הועדה את הציבור להגיש את עמדותיו וטענותיו לגבי מסקנות הביניים עד ליום 7 בפברואר 2016. לאחר שמיעת עמדות הציבור תגיש הועדה את המלצותיה הסופיות.

בשלב זה טרם ניתן לאמוד את השפעתן של המלצות הביניים על הדוחות הכספיים של הבנק.

במהלך שנת 2015 לא התרחשו אירועי הפסד מהותיים או אירועים שיש להם פוטנציאל להפסד מהותי.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן וכן, דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << מידע על מזרחי טפחות >> קשרי משקיעים >> דוחות כספיים.

פרק סקירת הסיכונים להלן כולל גם את מיפוי גורמי הסיכון השונים ופוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק. גורמי הסיכון אשר פוטנציאל מידת השפעתם על קבוצת הבנק לא הוגדרה כנמוכה הינם: סיכויי האשראי, סיכון ריבית, סיכון אינפלציה, סיכון נזילות, סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות וסיכון איסור הלבנת הון.

במהלך השנה ניטר הבנק את התפתחות פרופיל הסיכונים שלו בשגרה ובקיצון, תוך שימוש במגוון מבחני המצוקה שנקבעו בבנק. ניטור פרופיל הסיכון מתבצע על ידי בחינה של שורה של מדדי סיכון בסגמנטים הרלבנטיים לפעילות הבנק, ומרחקם מתאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. להלן מידת ההשפעה של גורמי הסיכון אשר צוינו לעיל:

סיכויי האשראי	- נמוכה-בינונית
סיכון ריבית	- נמוכה-בינונית
סיכון אינפלציה	- בינונית
סיכון נזילות	- בינונית
סיכון אבטחת מידע וסייבר	- בינונית
סיכון משפטי	- נמוכה-בינונית
סיכון ציות ורגולציה	- בינונית
סיכון חוצה גבולות (Cross Border)	- בינונית
סיכון איסור הלבנת הון	- נמוכה-בינונית

סיכויי האשראי - פרופיל הסיכון בתיק המשכנתאות של הבנק נמצא במהלך השנה האחרונה בירידה, מגמה מתמשכת, הנובעת מהמשך הירידה בגורמי הסיכון הרלבנטיים לתיק: LTV, יחס ההחזר, שיעורי הכשל, שיעורי הכשלים החזוי (PD) ועוד. לבנק מגוון תרחישים שנועדו לאתגר את פוטנציאל הפגיעה בתיק המשכנתאות וזאת, בעת תנאי מאקרו קיצוניים, הכוללים ירידה במחירי הדיור, עלייה באבטלה ועלייה ברמת הריבית במשק. תרחישים אלה, מלמדים כי פוטנציאל הפגיעה בתיק הינו נמוך בהשוואה להון הליבה של הבנק. במהלך השנה הגדיל הבנק את פעילותו הקמעונאית, כאשר רמת הסיכון מנוטרת באמצעות המדדים המסורתיים. בד בבד, השלים הבנק פיתוח מודלים מתקדמים במגזר זה, כדי שאלה יוכלו לתמוך בפעולת החיתום. המדדים החדשים, כמו הישנים מלמדים כי רמת הסיכון של תיק זה הינה נמוכה ויציבה. לא חל במהלך השנה שינוי מהותי בפרופיל סיכון האשראי העסקי של הבנק, והוא נשאר ברמה נמוכה בינונית. במהלך השנה הקטין הבנק את ריכוזיות האשראי של התיק העסקי שלו, במיוחד, בכל הקשור לחשיפה ללווים גדולים.

סיכויי הריבית והאינפלציה - במהלך השנה שמר הבנק על פרופיל סיכון נמוך - בינוני של סיכונים אלה, וזאת, לאור סביבת הריבית והאינפלציה הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי במגמת הריבית. מסגרת הטיפול של הבנק בסיכונים אלה נבחנה ונמצאה תואמת את השינויים הפוטנציאליים האפשריים ברמת הריבית לו יתרחשו. בתום שנת 2015 התייצבו מדדי פרופיל סיכון הריבית על רמה נמוכה.

סיכון נזילות - בשנת 2015 השלים הבנק את היערכותו ליישום הוראות בנק ישראל לניהול סיכון הנזילות והחל מיום 1 באפריל 2015 הוא מיישם את הוראת בנק ישראל בנושא יחס כיסוי הנזילות (לפרטים ראה פרק סקירת הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק). בשנה זו, נמצא הבנק במתווה עולה של יחסי הנזילות, מעל למגבלות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, הגבוהות מדרישת בנק ישראל. הבנק הפעיל השנה שורה של מדדים שנועדו לנטר את ריכוזיות המפקידים שלו, ובכל אחד מהמדדים חל שיפור במהלך שנת 2015. כל זאת, כחלק מההיערכות הכוללת והמקיפה של הבנק לטיפול בסיכון זה, ולרבות פורומים ייעודיים ותרחישים מגוונים.

סיכון תפעולי - פעולות ההטמעה שמבצע הבנק לשם יישום עקרונות הטיפול בסיכון התפעולי (כולל סיכון אבטחת מידע וסייבר), הדרכות וסקרים, נועדו למפות את הסיכונים העיקריים בפעילות הבנק, ולפעול למזעורם. מבחני הקיצון של הבנק בהיבטי הסיכון התפעולי (כולל סיכון אבטחת מידע וסייבר), מלמדים כי פוטנציאל ההפסד בגינם, הינו נמוך יחסית להון הליבה של הבנק. הבנק מודע לפוטנציאל הסיכון הגלום באירועים קיצוניים כגון, רעידת אדמה, מגיפה או מלחמה, ולפיכך, הגדיר תרחישים מפורטים הקובעים מתווה להתפתחות אירועים כאלה, במטרה לבחון את פוטנציאל השפעתם על הבנק. בכל אחד מהתרחישים, מצא הבנק כי רמת הפגיעה הינה נמוכה באופן יחסי. הבנק מודע לחשיבות ההמשכיות העסקית שלו, ולפיכך, המשיך השנה במהלכים הנדרשים לשדרוג מסגרת זו ולתרגולה.

סיכון משפטי - פרופיל הסיכון לא השתנה מהותית במהלך השנה האחרונה ורמתו נקבעה כנמוכה-בינונית.

סיכון ציות ורגולציה - פרופיל סיכון הציות והרגולציה של הבנק נמצא בשנה האחרונה בירידה, לאור פעולות רבות ומשמעותיות שנוקט הבנק, ועל רקע הגברה והחמרה של הרגולציה במסגרתה פועל הבנק. פעולות אלה כוללות הטמעה אינטנסיבית של תרבות ציות בסניפי הבנק, בשאר היחידות העסקיות וביחידות המטה, בין היתר, באמצעות קיום הדרכות באמצעים מגוונים, והפעלת גורמי ציות לצורך תמיכה מקצועית ובקרה במסגרת קו הראשון, לרבות בסניפי הבנק, במרחבים וביחידות המטה. בנוסף, הוגברה מעורבותו של קצין הציות בכלל התהליכים בבנק, והורחבה משמעותית פעילות הבקרה, הן בבנק בישראל והן בחברות הבת ובשלוחות הבנק בחוץ לארץ.

סיכון חוצה גבולות - ניטור פרופיל הסיכון חוצה הגבולות וה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) בוצע השנה לראשונה, והינו גבוה באופן יחסי, עקב החמרת הרגולציה בנושא בעולם, והתגברות הפעילות האקטיבית של רגולטורים שונים בעולם. לאור זאת, קבע הבנק מסגרת לטיפול בסיכון זה, הכוללת קביעת תאבון סיכון כמותי ואיכותי, וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, בין היתר, על ידי יישום מהלך החתמת כל הלקוחות בעלי הזיקה למדינות זרות על הצהרות כי הם מקיימים את חובותיהם כלפי רשויות המס בכל מקום רלוונטי, וניטור על סודיות כלפי רשויות זרות. כמו כן, ממפה הבנק את המדינות הרלוונטיות לפעילותו, מגבש כללי מותר ואסור ביחס לפעילויות העסקיות השונות, ומרכז את פעילות תושבי החוץ בסניפים מתמחים שיוכשרו על פי כללים אלה. בנוסף, מקיים הבנק הדרכות לגורמים הפועלים בתחומים החשופים לסיכונים חוצי גבולות.

סיכון איסור הלבנת הון - פרופיל סיכון איסור הלבנת הון של הבנק נמצא בשנה האחרונה בירידה, בעיקר לאור הטמעת תהליכי בקרה הדוקים, פעילות הדרכה נרחבת ושיפור תרבות הציות. בין היתר, מבצעים בקרי ציות במרחבים השונים בקרות ממוקדות על היבטים שונים של יישום נהלי איסור הלבנת הון ומימון טרור, במסגרת פעילות הבקרה השוטפת שלהם.

כפי שצוין לעיל, הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון שלו, תוך שימוש במגוון כלים ובהם: מסמך הסיכונים הרבעוני הבוחן שורה של מדדים שנקבעו לסיכונים השונים ואת מרחקם מתאבון הסיכון כפי שנקבע במסמכי המדיניות של הבנק, מסמך ה-ICAAR השנתי של הבנק, שהוגש בתום שנת 2015, ובפרט, תהליך תכנון ההון הנכלל בו, הבוחן את רמת ההון הנדרשת מהבנק בכדי לעמוד ביעדי התכנית האסטרטגית שלו. במקביל, מבצע הבנק מגוון מבחני מצוקה בדרכות חומרה שונות, ותהליך הערכה עצמית, במסגרתו בוחנים מנהלי ובקרי הסיכונים באופן סובייקטיבי, איכותי את פרופיל הסיכונים השונים של הבנק, תוך כדי התחשבות בכיוון ההתפתחות הצפוי של הסיכון לאור שינויים בתנאי המאקרו, ביעדיו העסקיים של הבנק, בהנחיות רגולטוריות, ובתכניות העבודה.

בהסתמך על מגוון כלים אלה, קבעו הנהלת הבנק והדירקטוריון כי פרופיל הסיכון של הבנק בשנת 2015 דומה לפרופיל הסיכון בשנת 2014, וכי מרבית הסיכונים הינם ברמת סיכון נמוכה. תהליך תכנון ההון של הבנק, קבע כי לבנק יש מספיק הון בכדי לעמוד ביעדיו העסקיים, גם כשזה אותגר על ידי מבחני מצוקה ובהם התרחיש האחד של בנק ישראל (תרחיש ספציפי לשינוי בתנאי המאקרו).

ההערכה של השפעתם של כלל גורמי הסיכון מביאה בחשבון את הסיכונים הנוגעים לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כמו גם את כלל פעילות הבנק להגנה על עמדתו בקשר עם החקירה. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 26 ג.11 (ב-ג) בדוחות הכספיים.

דוחות רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים לאמור בביאור 26 ג.11 (א-ז) לדוחות הכספיים בדבר תביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, ביניהן תביעות אשר הוגשו בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, וכן לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

אירועים לאחר תאריך הדוחות הכספיים

לא חלו אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוחות הכספיים.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

התחייבויות בגין זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים. כללים אלה נקבעו בנושאים הבאים בקודיפיקציה (להלן: "ההוראה"):

- ASC 710 - Compensation - General - תגמול - כללי.
- ASC 712 - Compensation - Nonretirement postemployment benefits - תגמול - הטבות לאחר סיום העסקה שאינן בגין פרישה.
- ASC 715 - Compensation - Retirement benefits - תגמול - הטבות בגין פרישה.
- ASC 718 - Compensation - Stock Compensation - תגמול - עסקאות תגמול מבוסס מניות.
- ASC 420 - Exit or Disposal Cost Obligations - מחויבות בגין עלויות מימוש או יציאה מפעילות.

מעבר ליישום כללים אלו, נקבעו בחוזר הנחיות ספציפיות ליישום בישראל, כדלקמן:

שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים יתבסס על תשואות שוק של איגרות חוב ממשלתיות בישראל. על פי החוזר יש לשמר את העיקרון שקבע הפיקוח על הבנקים בעבר ולפיו – יש לכלול התחייבות בגין מחויבות במהות. מצופה שבמצבים בהם הבנק צופה כי ישולמו הטבות מעבר לתנאים החוזיים יתאימו למצבים שבהם קיימת מחויבות במהות.

יש לסווג את ההטבות לעובדים לפי הקבוצות המפורטות בכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית, לרבות קביעת מדיניות ונהלים ברורים המפרטים כיצד יש להבחין בין הטבות מהסוגים השונים. ההטבות לעובדים מתחלקות לקבוצות הבאות:

- הטבות לפני סיום העסקה
- הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה
- הטבות לאחר פרישה

החוזר קבע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015, כאשר בעת היישום לראשונה הבנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך.

ביום 11 בינואר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא זכויות עובדים – שיעור היוון, מתכונת גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה. בהמשך לכך, פורסם ביום 12 בינואר 2015 קובץ שאלות ותשובות בנושא. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור היוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח.

בנוסף, מעדכן החוזר את דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

הבנק מיישם את ההוראות החדשות החל מיום 1 בינואר 2015.

עיקרי שינויי המדיניות בנושא זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת:

הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, גידול בתגמול ותחלופה.

הבנק בוחן את הצורך בעדכון ההנחות האקטואריות במודל באופן שוטף.

שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שיפורטו להלן, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות, בהתאם ליתרת תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות.

ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים:

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבויות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים לדוח רווח והפסד.

היעדרויות מזכות בפיצוי - חופשה ומחלה:

ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות. הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.

עסקאות תשלום מבוסס מניות:

הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי המניות שהוא מעניק לעובדיו.

מענקים הוניים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה, ובשונה מהתקינה הבינלאומית נצברת הטבת מס שוטפת בגין ההוצאה. במועד מימוש המענק מחושבת הטבת המס הסופית. עודף הטבת המס הסופי נזקף לקרן ההון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות. הטבת מס סופית הנמוכה מהטבת המס שנצברה תקוזז כנגד הטבות מס צבורות בקרן ההון עד לאיפוסה והיתרה תיזקף לדוח רווח והפסד במועד המימוש.

באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים שנרשמו ברווח כולל אחר כתוצאה משינויים בשיעורי ההון נקבע:

ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%), לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל (להלן – ההפסד), יכלול במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך תקופות דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.

הפסדים אקטואריים, הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית.

רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013 ובתקופות לאחר מכן, יכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר, ויפחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית.

השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד, תיזקף לעודפים.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1.ג.1 לדוחות הכספיים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים. על פי החוזר, בקביעת הפרשה להפסדי אשראי על הבנק להביא בחשבון את הפסדי העבר, אשר יחושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, וכן נדרש הבנק לוודא כי שיעור ההתאמות האיכותיות (השפעה של גורמים סביבתיים) להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי צרכני, לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום. יישום ההנחיות בחוזר בוצע בדרך של מכאן ולהבא.

בהתאם לדרישות החוזר, ביצע הבנק בדוחות הכספיים לשנת 2014 התאמה להפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים. לאחר תוספת ההתאמה האיכותית כנדרש על פי ההוראות, מסתכמת ההתאמה האיכותית בבנק בשיעור של 0.75%.

בהתאם לדרישת בנק ישראל פיתח הבנק במהלך שנת 2015 מתודולוגיה לחישוב הפרשה הקבוצתית, המביאה בחשבון את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1.ד.6 לדוחות הכספיים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

תמצית התוצאות העסקיות - רווח ורווחיות

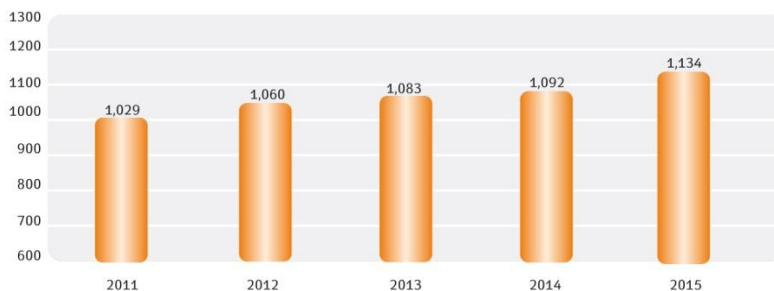
הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בשנת 2015 ב-1,134 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,092⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים אשתקד, גידול של 3.8%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.0% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 10.6%⁽¹⁾ אשתקד, וזאת על רקע עליה בבסיס ההון של הבנק בתקופה זו, בסכום של 1.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 9.7%. סך הכל ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-11.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 10.8 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד.

הרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2015 הסתכם ב-240 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 203⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 18.2%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 8.4%, לעומת תשואה על ההון בשיעור של 7.8%⁽¹⁾ בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-159.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 147.6 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד, גידול של 11.6 מיליארדי שקלים חדשים (7.9%).

פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-162.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 152.4 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד, גידול של 10.0 מיליארדי שקלים חדשים (6.6%).

סך הכל מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-209.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 198.5⁽¹⁾ מיליארדי שקלים חדשים אשתקד, גידול של 10.7 מיליארדי שקלים חדשים (5.4%).

רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
מיליוני שקלים חדשים

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג1 ו-2.ג1 לדוחות הכספיים.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014:

- הכנסות המימון מפעילות שוטפת (הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית), גדלו בשנת 2015 ב-347 מיליוני שקלים חדשים. גידול של 10.0% לעומת שנת 2014. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון להלן.
- העמלות וההכנסות האחרות גדלו בשנת 2015 בשיעור של 4.2% לעומת שנת 2014. הגידול בעמלות וההכנסות האחרות, נובע מהמשך הצמיחה בהיקפי הפעילות למרות השפעה שלילית של הוראות רגולטוריות שונות. ההכנסות האחרות כוללות את תוצאות פעילות רה ארגון של נכסים ושיפורים במערך הסינוף. ראה הסבר להלן.
- סך כל ההכנסות (מימוניות, נטו, עמלות והכנסות אחרות), גדלו בשנת 2015 בשיעור של 8.1% בהשוואה לשנת 2014.
- ההוצאות בגין הפסדי אשראי גדלו בשנת 2015 בסכום של 38 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לשנת 2014. הגידול המשמעותי בתיק האשראי של הבנק מביא לעליה ביתרת הפרשה הקבוצתית, לרבות הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור, המחושבת בהתאם להוראות בנק ישראל. לעומת זאת, בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו גביות משמעותיות ממספר לקוחות עסקיים שנמחקו בתקופות קודמות.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות גדלו בשנת 2015 בשיעור של 6.2% בהשוואה לשנת 2014. הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות כולל: גידול בהוצאות השכר והנלוות, בשיעור של 4.2%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ועליה בהוצאות אחרות של שירותי מומחים חיצוניים אגב חקירת משרד המשפטים בארצות הברית⁽¹⁾. ראה הסבר להלן.

(1) לפרטים ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת בשנת 2015, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-3,809 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,462 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול של 10.0%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת ברבעון הרביעי של שנת 2015, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-963 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 878 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 9.7%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ בשנת 2015, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-3,892 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,548 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול של 9.7%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ ברבעון הרביעי של שנת 2015, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-947 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 889 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 6.5%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר			
שיעור השינוי (באחוזים)		שיעור השינוי (באחוזים)			
2015	2014	2015	2014	2015	2014
3,534	3,375	820	846	הכנסות ריבית, נטו	
358	173	127	43	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	
3,892	3,548	947	889	סך הכנסות מימון	6.5
בניכוי:					
(130)	(11)	(95)	(22)	השפעת מדד המחירים לצרכן	
49	77	12	21	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים	
180	125	16	28	רווחים ממימוש איגרות חוב ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו	
(16)	(105)	51	(16)	השפעת רישום חשבוני של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾	
83	86	(16)	11	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	
3,809	3,462	963	878	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת	9.7

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים להכנסות ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן.

השפעות אחרות כוללות גם השפעת חיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
מגזר פעילות	2015	2014	סכום השינוי	שיעור השינוי (באחוזים)
בנקאות קמעונאית:				
משכנתאות	821	735	86	11.7
משקי בית	1,155	1,143	12	1.0
עסקים קטנים	555	517	38	7.4
סך הכל	2,531	2,395	136	5.7
בנקאות פרטית	65	64	1	1.6
בנקאות מסחרית	165	162	3	1.9
בנקאות עסקית	775	762	13	1.7
ניהול פיננסי	356	165	191	-
סך הכל	3,892	3,548	344	9.7

להגדרת מגזרי הפעילות, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים בדבר יישום הוראות בנק ישראל בנושא מגזרים פיקוחיים ראה ביאור 1 ג.9.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
מגזר הצמדה	2015	2014	שיעור השינוי (באחוזים)
מטבע ישראלי לא צמוד	117,783	105,258	11.9
מטבע ישראלי צמוד למדד	52,518	53,845	(2.5)
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	13,627	13,660	(0.2)
סך הכל	183,928	172,763	6.5

העליה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר השקלי נובעת בעיקר מגידול בהיקף האשראי הקמעונאי.

הירידה ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר צמוד המדד נובעת בעיקרה מהיסט של שימושים למגזר השקלי.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות⁽¹⁾,

המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
מגזרי הצמדה	2015	2014
מטבע ישראלי לא צמוד	2.27	2.33
מטבע ישראלי צמוד למדד	0.25	0.16
מטבע חוץ	1.52	1.49
סך הכל	1.65	1.67

(1) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

הירידה בסך הכל פער הריבית נובעת בעיקרה משחיקה במרווחי הפיקדונות עקב סביבת הריבית הנמוכה.

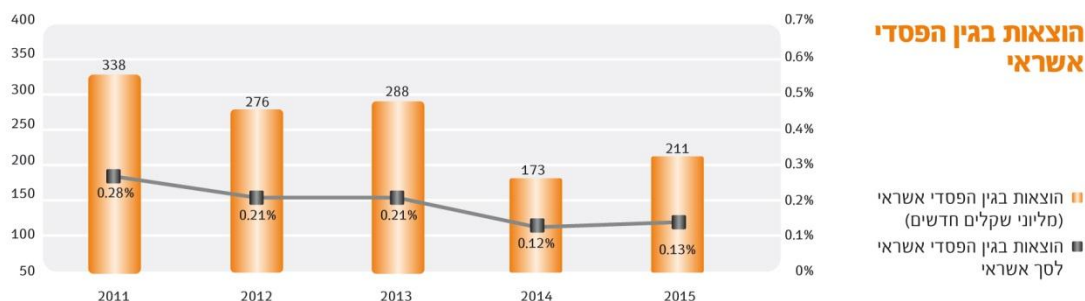
פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר) נכלל במסגרת נספח שיעורי הכנסה והוצאה לדוחות הכספיים.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו בשנת 2015 ב-211 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.13%, מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות הפסדי אשראי בסך של 173 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, שיעור של 0.12% מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל גידול של 38 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-75 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.19% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 150 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.41% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל קיטון של 75 מיליוני שקלים חדשים.

הגידול המשמעותי בתיק האשראי של הבנק מביא לעליה ביתרת ההפרשה הקבוצתית, לרבות הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור, המחושבת בהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת, שיעור ההוצאות הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו בשנת 2015 לא השתנה באופן מהותי. ראה פירוט להלן.

ברבעון הרביעי של שנת 2014 הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית בגין אשראי לאנשים פרטיים לשיעור של 0.75%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

להלן פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
132	73	109	124	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)
(10)	(11)	(20)	(20)	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי: לפי עומק הפיגור
28	13	84	107	אחרת
150	75	173	211	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי
0.41%	0.19%	0.12%	0.13%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):
1.23%	0.60%	0.33%	0.37%	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
(0.02%)	(0.02%)	0.01%	0.01%	מזה: בגין הלוואות לדיור

להלן פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מגזר פעילות
2014	2015	2014	2015	
(5)	(4)	6	10	בנקאות קמעונאית: משכנתאות
62	16	88	42	משקי בית
27	25	98	104	עסקים קטנים
84	37	192	156	סך הכל
1	1	3	3	בנקאות פרטית
1	(2)	(10)	16	בנקאות מסחרית
67	40	(3)	38	בנקאות עסקית
(3)	(1)	(9)	(2)	ניהול פיננסי
150	75	173	211	סך הכל

הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-3,323 מיליוני שקלים חדשים (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 3,681 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 3,202 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014 (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 3,375 מיליוני שקלים חדשים). הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ובתוספת הכנסות המימון שאינן מריבית, גדלו בשנת 2015 בשיעור של 9.1% לעומת שנת 2014.

הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-745 מיליוני שקלים חדשים (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 872 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 696 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 739 מיליוני שקלים חדשים). הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ובתוספת הכנסות המימון שאינן מריבית, גדלו ברבעון הרביעי של שנת 2015 בשיעור של 18.0% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת וניתוח הוצאה בגין הפסדי אשראי לעיל.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2015 ב-1,858 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,612 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 15.3%. ראה הסבר להלן.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-517 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 426 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 21.4%.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2015 ב-358 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 173 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014. הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-127 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 43 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב והוצאות (הכנסות) בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה (ההוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2015 ב-1,426 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,395 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 2.2%.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-355 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-364 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 9 מיליוני שקלים חדשים. ברבעון הרביעי של שנת 2014 נכללו עמלות חד פעמיות בסכום של כ-12 מיליוני שקלים חדשים. הגידול בהכנסות מעמלות לעומת שנת 2014 נובע מהמשך הצמיחה בהיקפי הפעילות, לרבות עליה בהכנסות מפעילות לקוחות בניירות ערך, פעילות מסחר במטבע חוץ ועל אף השפעה שלילית של הוראות רגולטוריות שונות (ראה סעיף חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי הבנק ואופן ניהולם, בדוחות הכספיים).

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-74 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-44 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול של 30 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-35 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-19 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 16 מיליוני שקלים חדשים. הגידול בהכנסות האחרות נובע בעיקר מפעילות רה ארגון של נכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-3,226 מיליוני שקלים חדשים לעומת 3,039⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 6.2%.

הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות כולל: גידול בהוצאות השכר והנלוות, בשיעור של 4.2%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ועליה בהוצאות אחרות של שירותי מומחים חיצוניים אגב חקירת משרד המשפטים בארצות הברית⁽²⁾.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-819 מיליוני שקלים חדשים לעומת 787⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.1%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בשנת 2015 ב-1,944 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,866⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול שוטף בשיעור של 4.2%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-499 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 455⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 9.7%, הנובע בעיקר מהפרשי עיתוי ברישום הוצאות נלוות לשכר.

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

(2) לפרטים ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2015 ב-692 מיליוני שקלים חדשים לעומת 715⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014 קיטון בשיעור של 3.2%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-169 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 195⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 13.3%.

בשנת 2014 נכללו הפרשות חד פעמיות לירידת ערך של היווני עלויות פיתוח תוכנה בסכום של כ-20 מיליוני שקלים חדשים. כמו כן, עדכון שיטת ההפחתה של תוכנות שפותחו על ידי הבנק השפיע על הירידה בהוצאות הפחת בשנת 2015⁽¹⁾.

לפרטים בדבר הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

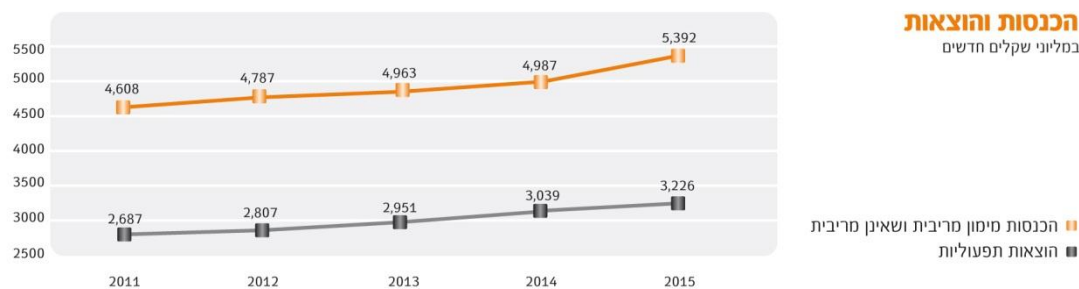
ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-590 מיליוני שקלים חדשים לעומת 458 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-151 מיליוני שקלים חדשים לעומת 137 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ראה הסבר לעיל.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾⁽²⁾ (באחוזים):

2014		2015	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
62.6	58.6	60.9	61.9
63.4	58.4	56.9	61.3
Cost-Income Ratio ⁽¹⁾⁽²⁾			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2014	2015
60.9	59.8
Cost-Income Ratio ⁽¹⁾⁽²⁾	

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(2) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג.1 ו-2.ג.1 לדוחות הכספיים.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בשנת 2015 ב-1,955 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,775⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 10.1%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-443 מיליוני שקלים חדשים לעומת 335⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 32.2%. ראה הסבר מפורט לעיל.

ההפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2015 ב-761 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 657 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014. ההפרשה למיסים הסתכמה ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-197 מיליוני שקלים חדשים לעומת 128 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים מהרווח הסתכם בשנת 2015 ב-38.9%, לעומת שיעור הפרשה של 37.0% בשנת 2014. העליה בשיעור ההפרשה למיסים מהרווח מיוחסת, בין היתר, לגידול בהוצאות מיסים נדחים בגין ירידת שיעור מס הרווח ל-17% ולהוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס. כמו כן, הגידול בהפרשה למיסים מיוחס גם לגידול ברווח בקבוצה לפני מיסים. ראה הסבר לעיל.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס לבנק לא היה חלק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס בשנת 2015, לעומת רווח של 5 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

לבנק לא היה חלק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס ברבעון הרביעי של שנת 2015, לעומת הפסד של 1 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בשנת 2015 ב-60 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 31 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-6 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בחלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות, נובע מהעליה ברווחי בנק יהב.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2015 ב-1,134 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,092⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 3.8%.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-240 מיליוני שקלים חדשים לעומת 203⁽¹⁾ מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 18.2%.

ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק נכללים בעיקר השינויים בהתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, השינויים בגידור תזרים מזומנים והשינויים בהתאמות בגין הטבות לעובדים.

בשנת 2015 ירד הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-10 מיליוני שקלים חדשים לעומת שנת 2014. ברבעון הרביעי של שנת 2015 עלה הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-4 מיליוני שקלים חדשים לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

השינוי ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לעומת התקופות המקבילות אשתקד נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים. לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תוצאות קבוצת הבנק בתקופת הביניים, ראה מידע רב רבעוני לשנתיים האחרונות בנספחים לפרק ממשל תאגידי, בדוחות הכספיים.

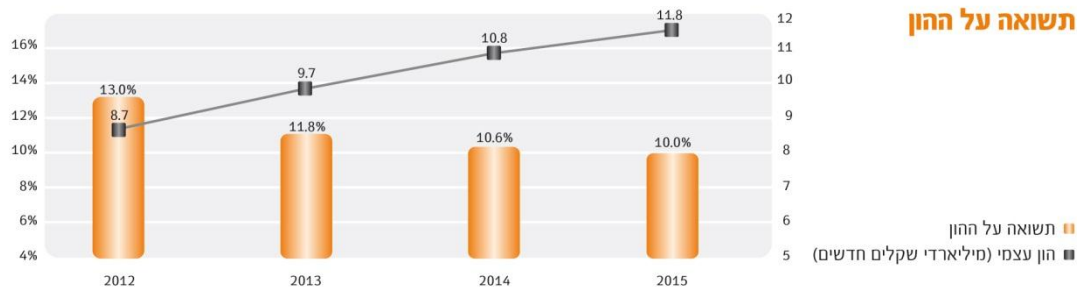
(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג.1 ו-1.ג.2 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רוברד⁽³⁾ לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ ויחס המינוף בתום הרבעון⁽⁵⁾ (באחוזים):

		2014				2015		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
11.4	12.7	12.6	7.8	9.4	12.4	11.5	8.4	תשואת רווח נקי על ההון ⁽⁶⁾
8.80	8.94	8.95	9.05	9.10	9.30	9.30	9.50	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון ⁽⁶⁾
-	-	-	-	-	84	84	91	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	5.24	5.32	5.32	יחס המינוף בתום הרבעון ⁽⁵⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
11.8	10.6	10.0	תשואת רווח נקי על ההון ⁽⁴⁾

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
- (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכוללת את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- (3) לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור" על הון עצמי רוברד 1, החל מיום 1 בינואר 2015, ראה ביאור 25 "א ופרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק, בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.
- (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (5) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רוברד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- (6) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1 ג.1 ו-1.2 לדוחות הכספיים. בהתאם להנחיות, נתוני הלימות ההון כוללים יישום למפרע בנושא היוון עלויות תוכנה בלבד.

רווח למניה

להלן נתוני הרווח למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			רבעון רביעי		
2013	2014	2015	2014	2015	
4.74	4.74	4.90	0.88	1.04	רווח בסיסי למניה ⁽¹⁾
4.71	4.71	4.89	0.88	1.03	רווח מדולל למניה ⁽¹⁾

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג.1 ו-1.ג.2 לדוחות הכספיים.

ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר		
	2014	2015	
5.4	198,513	209,158	סך כל המאזן ⁽¹⁾
13.8	26,798	30,489	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7.9	147,569	159,204	אשראי לציבור, נטו
(16.9)	14,259	11,845	ניירות ערך
0.8	1,570	1,583	בניינים וציוד ⁽¹⁾
6.6	152,379	162,380	פיקדונות הציבור
15.3	20,580	23,719	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
9.7	10,797	11,847	הון עצמי ⁽¹⁾

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך שנת 2015 ב-3.7 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת המזומנים הינו במסגרת ניהול יחס כיסוי הנזילות.

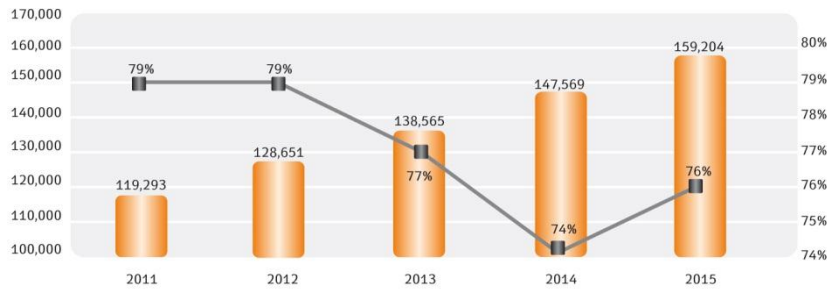
אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2015 לכ-76%, לעומת 74% בסוף שנת 2014. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך שנת 2015 ב-11.6 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 7.9%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	השיעור (באחוזים) מסך האשראי לציבור		יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	2014	2015	
					מטבע ישראלי
	56.0	60.2	15.7	82,823	לא צמוד
	36.0	32.6	(2.0)	52,876	צמוד מדד
	8.0	7.3	(2.7)	11,870	מט"ח כולל צמוד מט"ח
	100.0	100.0	7.9	147,569	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2015	2014	שיעור השינוי (באחוזים)
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	100,949	91,581	10.2
משקי בית	22,074	20,462	7.9
עסקים קטנים	9,871	9,018	9.5
סך הכל קמעונאות	132,894	121,061	9.8
בנקאות פרטית	934	1,051	(11.1)
בנקאות מסחרית	4,484	4,240	5.8
בנקאות עסקית	20,892	21,217	(1.5)
סך הכל עסקי ואחר	26,310	26,508	(0.7)
סך הכל	159,204	147,569	7.9

אשראי לציבור, נטו

במיליוני שקלים חדשים

■ אשראי לציבור
■ אשראי לציבור מסך מאזן

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			סכומים מדווחים
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			(במיליוני שקלים חדשים)
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
1. סיכון אשראי בעייתי						
953	172	781	986	169	817	סיכון אשראי פגום
110	-	110	82	-	82	סיכון אשראי נחות
1,212	50	1,162	1,647	329	1,318	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
2,275	222	2,053	2,715	498	2,217	סה"כ סיכון אשראי בעייתי
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾						
			1,001			1,012
2. נכסים שאינם מבצעים ⁽³⁾						
			726			774

- (1) אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 957 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 945 מיליוני שקלים חדשים).
 (3) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 13 ו-30 בדוחות הכספיים.

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים):

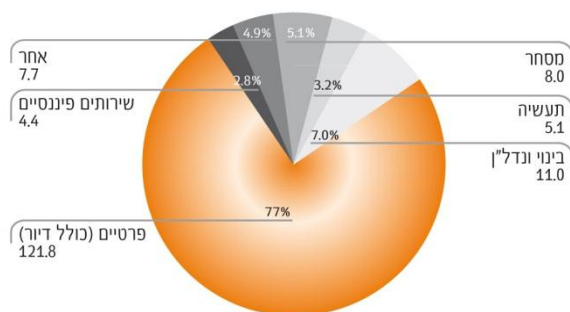
2014		2015		סיכון אשראי ללווה
שיעור מספר הלווים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלווים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	(באלפי שקלים חדשים)
73.6	11.4	72.2	10.9	עד 150
17.7	23.3	18.2	23.4	150-600
8.0	30.6	8.9	33.0	600-2,000
0.7	34.7	0.7	32.7	מעל 2,000

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

2014			2015			ענף משק
שיעור השינוי (באחוזים)	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
10.1	74.8	110,726	77.0	121,841	121,841	אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)
(4.3)	7.7	11,455	7.0	11,018	11,018	בינוי ונדל"ן
(10.7)	3.4	4,985	2.8	4,439	4,439	שירותים פיננסיים
(9.5)	4.2	6,169	3.2	5,122	5,122	תעשייה
7.2	4.5	6,591	5.1	8,020	8,020	מסחר
1.7	5.4	7,945	4.9	7,716	7,716	אחר
7.0	100.0	147,871	100.0	158,156	158,156	סך הכל

(1) כולל אשראי והשקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 לסך של 217 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 207 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2014, גידול בשיעור של 4.8%.

סיכון אשראי מאזני בישראל
לפי ענפי משק - ליום 31 בדצמבר 2015
במיליארדי שקלים חדשים

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015
36.8	345	472
3.3	2,173	2,245
11.0	10,450	11,597
13.5	4,007	4,546
4.9	7,478	7,848
(16.1)	19,773	16,588
9.3	11,807	12,901
(20.0)	7,040	5,629
(12.6)	271,477	237,147
(37.0)	5,602	3,527
(44.1)	6,497	3,634

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:

אשראי תעודות

ערבויות להבטחת אשראי

ערבויות לרכשי דירות

ערבויות והתחייבויות אחרות

מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו

מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו

התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושרו עדיין לא ניתן

התחייבויות להוצאת ערבויות

מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:

סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים

נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 30ה. לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך שנת 2015 ב-2.4 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	3,320	71	-	3,391
ניירות ערך זמינים למכירה	8,303	20 ⁽²⁾	(40) ⁽²⁾	8,303
ניירות ערך למסחר	222	-	-	222
סך כל ניירות הערך	11,845	91	(40)	11,916

31 בדצמבר 2014				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	5,261	78	-	5,339
ניירות ערך זמינים למכירה	7,964	31 ⁽²⁾	(23) ⁽²⁾	7,964
ניירות ערך למסחר	1,034	-	(8) ⁽³⁾	1,034
סך כל ניירות הערך	14,259	109	(31)	14,337

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

יתרה ליום 31 בדצמבר		
מגזר הצמדה	2014	2015
מטבע ישראלי		
לא צמוד	10,192	7,002
צמוד מדד	699	66
מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)	3,264	4,679
פריטים לא כספיים	104	98
סך הכל	14,259	11,845

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום		
2014 בדצמבר 31	2015 בדצמבר 31	
איגרות חוב ממשלתיות:		
13,631	9,788	ממשלת ישראל
115	1,624	ממשלת ארצות-הברית
-	-	ממשלת בריטניה
-	40	ממשלת קוריאה הדרומית
13,746	11,452	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:		
97	79	בריטניה
123	-	ישראל
117	(1)117	גרמניה
-	78	אחר - גוש האירו
5	-	אחר
342	274	סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):		
10	10	תעשייה וחרושת
16	-	בינוי ונדל"ן
1	-	חשמל ומים
11	11	שירותים ציבוריים וקהילתיים
29	-	שירותים פיננסיים
67	21	סך הכל איגרות חוב של חברות
104	98	מניות
14,259	11,845	סך הכל ניירות ערך

(1) נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, נפרעו איגרות החוב ולא קיימת בגיבן חשיפה.

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד גדלה בשנת 2015 בשיעור של 0.8%. השינוי ביתרת בניינים וציוד נובע מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות, פחת ומימוש נכסים במסגרת רה ארגון של נכסים ושיפורים במערך הסינוף. לפרטים נוספים ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן מידע בדבר השקעות והוצאות קבוצת הבנק, בגין מערך טכנולוגיית המידע.

הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2014				2015				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
(6)237	64	22	(6)151	235	61	23	151	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות ⁽¹⁾ הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים ⁽²⁾
108	2	18	88	111	2	11	98	הוצאות בגין מיקור חוץ ⁽³⁾
(6)43	1	2	(6)40	40	1	2	37	הוצאות בגין פחת ⁽⁴⁾
(6)213	3	35	(6)175	181	3	38	140	הוצאות אחרות ⁽⁵⁾
112	(7)101	1	10	112	(7)100	1	11	
713	171	78	464	679	167	75	437	סך הכל הוצאות

סך העלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בתקופת הדיווח כנכסים בדוח הכספי

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2014				2015				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
(6)19	-	-	(6)19	24	-	-	24	עלויות בגין שכר עבודה ונלוות ⁽¹⁾
(6)104	1	43	(6)60	100	1	28	71	עלויות בגין רכישת רישיונות שימוש ⁽²⁾
(6)77	-	1	(6)76	91	-	7	84	עלויות בגין מיקור חוץ ⁽³⁾
200	1	44	155	215	1	35	179	סך הכל

יתרת הנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (במיליוני שקלים חדשים):

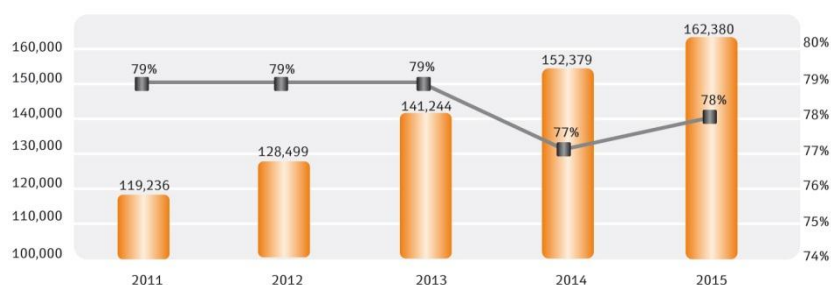
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)								
2014				2015				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
(6)406	9	92	(6)305	496	9	77	410	סך הכל יתרה מופחתת
(6)41	-	-	(6)41	52	-	-	52	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

- (1) כולל שכר עבודה של עובדים מקצועיים בתחום התוכנה והחומרה וכן שכר עובדים אחרים במערך טכנולוגיית המידע כגון: עובדי הנהלה, מנהלה, ועובדי תפעול. עלויות בגין שכר עבודה שנוספו לנכסים כוללות עלויות כוח אדם לשם פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהונו לנכסים על פי כללי חשבונאות מקובלים.
- (2) הוצאות כוללות בעיקר תחזוקה שוטפת של התוכנות. הוצאות אלה נכללות במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים בגין רישיונות שימוש הינן בגין רכישת התוכנות.
- (3) הוצאות הינן בגין תחזוקת תוכנה וחומרה הנעשית על ידי עובדים חיצוניים. הוצאות אלה נכללו במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים בגין מיקור חוץ כוללות עלויות בגין עובדים חיצוניים המועסקים בבנק בפיתוח תוכנות לשימוש עצמי.
- (4) לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית של רישום הוצאות בגין פחת, ראה ביאורים 1 ו-8. ד.ו-16 לדוחות הכספיים.
- (5) כולל הוצאות בגין שכירות ומיסים, תקשורת והוצאות הנהלה וכלליות.
- (6) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1 ג.2 לדוחות הכספיים.
- (7) בשנת 2015 כולל כ-53 מיליוני שקלים חדשים (סכום דומה בשנת 2014) המהווים תשלומים לבנקים הנותנים שרותי מחשב לבנק י.הב.

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2015 לכ-78%, לעומת 77% בסוף שנת 2014. בשנת 2015 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, בסך של 10.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 6.6%.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)	השיעור מסך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר (באחוזים)	
	2015	2014		2015	2014
מטבע ישראלי	109,091	98,541	10.7	67.2	64.7
לא צמוד	16,764	19,040	(12.0)	10.3	12.5
צמוד מדד	36,525	34,798	5.0	22.5	22.8
מט"ח כולל צמוד מט"ח	162,380	152,379	6.6	100.0	100.0

פיקדונות הציבור

- פיקדונות הציבור (מיליוני שקלים חדשים)
- פיקדונות הציבור מסך מאזן

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2015	2014	שיעור השינוי (באחוזים)
בנקאות קמעונאית:			
משקי בית	72,284	65,701	10.0
עסקים קטנים	13,903	11,068	25.6
סך הכל קמעונאות	86,187	76,769	12.3
בנקאות פרטית	8,512	9,090	(6.4)
בנקאות מסחרית	5,345	4,546	17.6
בנקאות עסקית	50,816	47,117	7.9
ניהול פיננסי	11,520	14,857	(22.5)
סך הכל	162,380	152,379	6.6

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		
2014	2015	
		תקרת הפיקדון
50,887	55,171	עד 1
31,119	34,787	מעל 1 עד 10
15,522	17,311	מעל 10 עד 100
15,511	16,776	מעל 100 עד 500
39,340	38,335	מעל 500
152,379	162,380	סך הכל

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים קטנה במהלך שנת 2015 ב-0.1 מיליארדי שקלים חדשים.

לפרטים נוספים על התפתחות ההרכב של פיקדונות הציבור והתפתחות ההרכב של פיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 18 ו-19 לדוחות הכספיים.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים גדלה בשנת 2015 ב-3.1 מיליארדי שקלים חדשים. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים בדבר יתרות הנכסים והתחייבויות של קבוצת הבנק בתקופות הביניים, ראה מידע רב רבעוני לשנתיים האחרונות בנספחים לפרק ממשל תאגידי, בדוחות הכספיים.

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק גדלה במהלך שנת 2015 בסך של כ-1.0 מיליארדי שקלים חדשים והגיעה לסכום של 11.8 מיליארדי שקלים חדשים.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
		שיעור שינוי (באחוזים)
1.1	2,222	הון מניות ופרמיה
3.0	68	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	(76)	מניות באוצר
(34.7)	(97)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾
12.1	9,730	עודפים ⁽²⁾
9.7	11,847	סך הכל

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 הגיע ל-5.66% לעומת 5.44%⁽²⁾ בסוף שנת 2014.

- (1) שינויים ברווח כולל אחר מצטבר כוללים שינוי בקרנות הון והתאמות נוספות במסגרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק, כמפורט בביאור 10 לדוחות הכספיים.
- (2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג.1 ו-2.ג.2 לדוחות הכספיים.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

הבנק מנטר את יחס הלימות ההון באופן שוטף, על מנת לוודא עמידה בדרישות הפיקוח על הבנקים ובמגבלות שקבע הדירקטוריון, וכדי לאפשר היערכות מבעוד מועד למתן מענה להתפתחות נכסי הסיכון ודרישת ההון של הבנק. לשם כך, קבע הדירקטוריון מסמך מדיניות, המגדיר את תדירות המדידה של הלימות ההון, את הדיווחים הנדרשים ואת הפעולות שיש לנקוט במקרים בהם יורד יחס ההון מרמות מינימליות שנקבעו, וכן, פועל מזה שנים פורום לתכנון וניהול ההון בהשתתפות מנהל החטיבה הפיננסית - CFO (יושב ראש), מנהל החטיבה לבקרת סיכונים - CRO, מנהל חטיבת חשבונאות ודיווח כספי - החשבונאי הראשי, מנהל החטיבה לתכנון תפעול ונכסי לקוחות, מנהל החטיבה לבנקאות עסקית ומנהל החטיבה הקמעונאית בבנק. מסמך מדיניות זה מהווה נספח למדיניות האב של הבנק לניהול סיכונים, תכנון ההון ובקרה פנימית.

כחלק מיישום הנדבך השני של באזל, מגיש הבנק בכל שנה את מסמך ה-ICAAR, שהוא דוח לסיכום המהלכים שביצע הבנק במהלך השנה במסגרת תהליך ה-ICAAP. ביום 31 בדצמבר 2015, שלח הבנק את מסמך ה-ICAAR השביעי שלו לבנק ישראל. ה-ICAAR כולל מספר פרקים שנועדו לתאר את הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים בבנק, את יעדי ההון ויעדי התכנית האסטרטגית, ואת ההתפתחויות שחלו במהלך השנה בניהול הסיכונים השונים שזוהו ומופו בבנק. ליבו של המסמך מהווה תהליך תכנון ההון, המתבצע לאורך תכנון של שלוש שנים קדימה, שבו מאתגר הבנק את התכנית האסטרטגית ואת יעדי ההון הכולל שלו, בשורה ארוכה ומגוונת של מבחני מצוקה (מבחני קיצון) היפותטיים, הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק ושוחקים את ההון שלו. תוצאות תכנון ההון הנוכחי של הבנק מראים כי לבנק יש די הון כולל כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית שלו וביעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון בדוח המאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
הון לצורך חישוב יחס ההון			
הון עצמי רובד 1	11,273 ⁽¹⁾	12,299	
הון רובד 1	11,273	12,299	
הון רובד 2	4,883	4,916	
סך הכל הון כולל	16,156	17,215	
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	116,159 ⁽¹⁾	120,793	
סיכונים שוק	1,020	950	
סיכון תפעולי	7,383	7,743	
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	124,562	129,486	

(1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג1 ו-2.ג1 לדוחות הכספיים. בהתאם להנחיות, נתוני הלימות הון כוללים יישום למפרע בנושא היוון עלויות תוכנה בלבד.

יחס הון לרכיבי סיכון

החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, החל מיום 1 בינואר 2015 מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות. החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסים אלה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.8%-ו-13.3% בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

ביום 23 ביולי 2012 אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית לשנים 2013-2017 (להלן-"התכנית האסטרטגית המקורית" או "התכנית המקורית"), המבוססת על העקרונות הבאים:

- היעד שנקבע בתכנית המקורית הוא להציג בשנת 2017 תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-17%, על בסיס היעד של יחס הון הליבה בשיעור של 7.5%.
- דירקטוריון הבנק הנחה את הנהלת הבנק, באותו מועד, לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, לפיה על הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014 ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך. יחס הון הליבה יחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. כפועל יוצא מכך, יוגדל בסיס ההון העצמי הממוצע שישמש לפעילות הבנק, דבר שיביא לתוצאה אריתמטית לפיה רווח נתון יניב תשואה נמוכה יותר. בהתאם לכך, היעד של התשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע, המותאם לדרישה הרגולטורית של יחס הון ליבה שלא יפחת מ-9%, יעמוד בשנת 2017 על כ-14.5%. לצרכי השוואה, תשואה להון זו שקולה לכ-17% על בסיס דרישת ההון הרגולטורית בתקופת התכנית האסטרטגית הקודמת.
- בתקופת תכנית החומש תישמר, על פי התכנית המקורית, מדיניות חלוקת דיבידנד שאינן לעצמו הבנק לפיה, בכפוף לכך שיחס הון הליבה לא יפחת מהיעד שקבע הדירקטוריון, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח מפעולות בלתי רגילות. בעקבות פרסום הוראות המפקח על הבנקים, מיום 30 במאי 2013, לגבי אימוץ המלצות באזל III בישראל, ובכללן התאמות פיקוחיות, ניכויים מההון והוראות למדידה והלימות הון, חזר הבנק ובחן, באותו מועד, את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%. בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים, באותו מועד, מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים. לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליון שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות. החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולעניין מדיניות חלוקת דיבידנד - הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המיידית של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המיידית האמור. ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 לפיו יעד הון עצמי רובד 1 יועד ההון הכולל לרכיבי סיכון יכלול תוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת תיק האשראי לדיור. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017 על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד דיווח זה, הינו 9.8%-ו-13.3%, בהתאמה.

ביום 23 בדצמבר 2014 הנחה דירקטוריון הבנק את הנהלת הבנק לפעול לשמירת שולי ביטחון נאותים על מנת שיחס הון עצמי רוברד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד כאמור לעיל.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

2014 דצמבר 31	2015 דצמבר 31	
9.05	9.50	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
12.97	13.29	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
9.00	9.30 ⁽²⁾	יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים ⁽²⁾
12.50	12.80 ⁽²⁾	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים ⁽²⁾

(1) הדרישה ליחס הון עצמי רוברד 1 מזערי חלה מיום 1 בינואר 2014.

(2) יחסי ההון הנדרשים על ידי המפקח מיום 1 בינואר 2015.

החל מיום 1 בינואר 2015, תתווסף ליחסים אלה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח דרישה זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1.1.2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1.1.2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.8%-13.3%, בהתאמה.

יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014.

יחס המינוף מבטא באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רוברד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

יחס המינוף של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 5.32%.

יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 5.00% לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים ודוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 3 באפריל 2006 התקבלה החלטה בדירקטוריון הבנק על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה בכפוף לכך שיחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10% (במונחי הוראת ניהול בנקאי תקין 311 - באזל I), יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006. ביום 23 ביולי 2012 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תכנית החומש האסטרטגית החדשה לשנים 2013-2017, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימצ לעצמו הבנק.

ביום 14 באוגוסט 2013, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד - הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המייד של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המייד האמור. ביום 23 בדצמבר 2014, בנוסף לעדכון התוכנית האסטרטגית של הבנק (כמפורט בפרק אסטרטגיה עסקית להלן), החליט דירקטוריון הבנק לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת, במקום מדיניות חלוקת הדיבידנד שפורטה בסעיף 1.g. לדוח המייד הקודם. מדיניות הדיבידנד המעודכנת הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת כפופה לכך, כי הבנק ישמור על שולי ביטחון נאותים, כפי שנקבעו לעניין זה, על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ואשר אומץ על ידי הדירקטוריון.

בשנת 2017, מדיניות הדיבידנד תהיה בהתאם לאמור בסעיף 1.g. לדוח המייד הקודם. זאת, בכפוף לכך שהון עצמי רובד 1 של הבנק, לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ובכפוף לשמירת שולי בטחון נאותים. הבנק קיבל את אישורו של המפקח על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל.

מובהר, כי חלוקת הדיבידנד כפופה להוראות הדין ולהגבלות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים, כמפורט בביאור 24 לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים מיום 24 בדצמבר 2014 (אסמכתאות 229338-01-2014 ו-229341-01-2014). איזכורים אלה מהווים הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוחות המיידים האמורים.

חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות הדיבידנד המעודכנת, כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 18 במאי 2015 לחלק דיבידנד בסך כולל של 36.6 מיליוני שקלים חדשים, בגין רווחי הרבעון הראשון של שנת 2015. ביום 14 ביוני 2015 שולם הדיבידנד כאמור.

ביום 16 באוגוסט 2015 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסך של 49.5 מיליוני שקלים חדשים, בגין רווחי הרבעון השני של שנת 2015. ביום 17 בספטמבר 2015 שולם הדיבידנד כאמור.

ביום 24 בפברואר 2016 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסך כולל של 36.0 מיליוני שקלים חדשים, בגין רווחי הרבעון הרביעי לשנת 2015⁽¹⁾.

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2013 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
14 באוגוסט 2013	10 בספטמבר 2013	32.77	75.0
18 במאי 2015	14 ביוני 2015	15.84	⁽²⁾ 36.6
16 באוגוסט 2015	17 בספטמבר 2015	21.35	⁽³⁾ 49.5

- (1) סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 155.2% מההון המונפק, דהיינו 15.52 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 9 במרץ 2016 ויום התשלום הינו 21 במרץ 2016. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק.
- (2) סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 158.4% מההון המונפק, דהיינו 15.84 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד היה 1 ביוני 2015 ויום התשלום היה 14 ביוני 2015.
- (3) סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 213.5% מההון המונפק, דהיינו 21.35 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד היה 30 באוגוסט 2015 ויום התשלום היה 17 בספטמבר 2015.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
(1.0)	210,645	208,514	ניירות ערך ⁽¹⁾
3.7	71,649	74,269	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
(23.6)	21,241	16,219	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
(6.3)	77,849	72,977	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
(14.4)	11,637	9,964	נכסים אחרים בנייהול ⁽²⁾

- (1) שווי תיקי ניירות ערך במשמורת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.
- (2) לרבות:
 - יתרות אשראי המגובות בפקידונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
 - הלוואות אחרות בנייהול הבנק.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות, סוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק בתקופות שחלפו, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

לפרטים בדבר מדידת תוצאות הפעילות של הבנק, בהתאם לגישת המגזרים הפיקוחיים כפי שהגדיר המפקח על הבנקים, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן וביאור 1 ג.9 לדוחות הכספיים.

מגזרי הפעילות של הבנק בשנת 2015 הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים שהיקף פעילותם הכספי נמוך יחסית ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים זילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצרכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים, שלהם היקפי נכסים זילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור פעילות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים זילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - מגזר זה הינו באחריות סקטור תאגידיים גדולים שבחטיבה העסקית. המגזר כולל את הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידיים כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים זילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות הגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר מצוי באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידיים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערבויות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות, המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בניה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע של נכסי הסיכון המנהלים במגזר.
 - בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רווחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רווחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים למגזר הניהול הפיננסי.
 - רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים למגזר הניהול הפיננסי.
 - הוצאות בגין הפסדי אשראי מיוחסות ישירות ללקוחות שבגינם הן בוצעו.
 - הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
 - הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
 - הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
 - הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשייך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
 - התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות.
 - יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שייכו ספציפית ללקוחות.
 - הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.
- על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שויכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק בשנת 2015, על שייך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

מידע כספי על מגזרי הפעילות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות כפי שהוגדרו על ידי הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		התשואה להון (באחוזים)	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2015	2014	2015	2014	2015
משקי בית:					
משכנתאות	420	396	37.0	36.3	8.2
אחר	85	70	7.5	6.4	6.2
בנקאות פרטית	29	25	2.6	2.3	33.3
עסקים קטנים	125	112	11.0	10.3	19.6
בנקאות מסחרית	55	65	4.9	6.0	12.1
בנקאות עסקית	411	439	36.2	40.1	11.4
ניהול פיננסי	9	(15)	0.8	(1.4)	68.8
סך הכל	1,134	1,092	100.0	100.0	10.0

מגזר משקי הבית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, להם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור, והוא מטופל בחטיבה הקמעונאית של הבנק.

מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר משקי הבית והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

בנקאות ופיננסים

עיקר השירותים הניתנים במסגרת זו:

- **אשראי וחשבונות עובר ושב:** מסגרת האשראי לפעילות בעובר ושב נקבעת בהתאם לצרכי הלקוח, לרמת הכנסתו ולשיקול דעת הבנק, המבוסס בין היתר על מודלים כלכליים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 325, לא מתאפשרת חריגה מהמסגרות שנקבעו.
- **השקעות:** מתן שירות ללקוחות בתחום ההשקעות, כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- **הלוואות:** הלוואות למטרות שונות ובהן הלוואות שאינן למטרת רכישת דירה כנגד שעבוד דירת מגורים והלוואות אחרות לתקופות שונות ובתנאים מגוונים.
- **סיוע במימון רכישת כלי רכב:** פעילות בתחום הלוואות לרכישת רכב חדש מהיבואן, במסגרתה פועל הבנק בשיתוף עם מספר יבואני רכב, תוך הצעת מבצעים משותפים למימון רכישת כלי רכב על ידי לקוחות.

משכנתאות

שירותים עיקריים בתחום המשכנתאות:

הלוואות מכספי הבנק - הלוואות מכספי הבנק ובאחריותו, ניתנות לרכישת נכס מקרקעין ולבניה, וכן הלוואות לכל מטרה במישכון דירת מגורים. הלוואות ניתנות לתקופות ארוכות של עד 30 שנה, בהתאם לסוג ההלוואה וליכולת ההחזר של הלווה. הבנק נותן אשראי במגזרי הצמדה שונים ומציע "משכנתא משולבת" - הלוואה המשלבת בין מגזרי הצמדה וסוגי ריבית שונים. המשכנתא המשולבת מאפשרת לבנק שמירה על רווחיות, ומאפשרת ללקוח פיזור סיכון. על רקע מגמת הירידה בריבית בנק ישראל ושיעורה הנמוך, חל גידול בחלקן של הלוואות בריבית קבועה במסלול הלא צמוד והצמוד למדד. לפרטים בדבר הגבלת שיעור המימון בהלוואות לדיור, ראה להלן במסגרת התפתחויות מהותיות בחקיקה במגזר.

שירותים במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון - בנוסף לפעילות הבנקאית של מתן אשראי מכספי הבנק, מהווה הבנק זרוע ביצוע של המדינה למתן שירותים לאוכלוסיית זכאי משרד הבינוי והשיכון. שירותים אלו כוללים הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, לרבות הלוואות מקום ומענקים מותנים. במסגרת תחום זה, מטפל הבנק, בנוסף לשירות הבנקאי המקובל, במכלול הצדדים המנהלתיים הנדרשים לשירות זכאי משרד הבינוי והשיכון, כגון הנפקת תעודת זכאות. ההחלטה באיזה בנק תמומש הזכאות נתונה בידי הלקוח נוטל המשכנתא. הריבית בהלוואות הניתנות במסגרת תוכניות הסיוע נקבעת בחוק הלוואות לדיור. בנוסף להלוואות הרגילות במסגרת תוכניות הסיוע, קיים הסדר של מתן אשראי, שמטרתו לעודד רכישת דירות חדשות בישובים מסוימים אשר למדינה יש עניין באיכלוסם ("הלוואות מקום"). ההתקשרות בין הבנק והמדינה למתן הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע לרבות התמורה לבנק, מוסדרת בשני הסכמים, משנת 2004 ומשנת 2008. תוקף הסכמים אלו מוארך מידי שנה. הכנסות הבנק בגין כלל פעילות הלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2015 בכ-52 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לכ-56 מיליוני שקלים בשנת 2014 וכ-69 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2013. לפרטים בדבר ההסכם בין משרד האוצר לבין הבנקים למתן הלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה מכספי הבנק ועל אחריותו, ראה ביאור ג.18.

שיווק ביטוחים (ביטוח אגב משכנתא)

הרוב המכריע של הלויים מבטוחים בפוליסות ביטוח חיים בקשר להלוואה, ורוב הנכסים המשמשים כבטוחה מבטוחים בביטוח נכסים. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, ביטוחי חיים וביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור משווקים על ידי סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק (טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ), שפעילותה נפרדת מפעילות הבנק והיא מוגבלת רק לתיווך בביטוח מבנה, לרבות נזקי מים, ובביטוח חיים אגב הלוואה הניתנת על ידי הבנק. כדי לשמור על ההפרדה הנדרשת בין פעילות המשכנתאות ופעילות הביטוח, הוצבו בסניפי הבנק המבצעים משכנתאות עמדות ייעודיות המקושרות ישירות לסוכנות הביטוח שבבעלות הבנק. עמדות אלו מאפשרות ללקוח לפנות לסוכנות הביטוח ולרכוש ביטוח חיים וביטוח נכס. הלויים בוחרים בחלקם לערוך ביטוחיהם באמצעות סוכנות הביטוח של הבנק וחלקם באמצעות הסדרי ביטוח אחרים.

להלן הכנסות הבנק מביטוח אגב משכנתא (במיליוני שקלים חדשים):

2013	2014	2015	
91	96	93	ביטוח חיים
24	21	15	ביטוח נכסים
115	117	108	סך הכנסות ממכירת ביטוח

בשנת 2015 קטנו הכנסות מביטוח חיים כתוצאה משחיקה בתעריפי הביטוח והתחרות בשוק זה. הירידה בהכנסות בביטוח נכסים, נובעת גם היא מהתחרות בשוק זה, מהקטנת העמלה המשולמת לסוכנות הביטוח והקטנת תעריף הפרמיה לביטוח מבנים ללקוחות על פי קביעת משרד האוצר.

שוק ההון

במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קנייה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, וכן מתן שרותים בגין מלאי ניירות הערך המוחזקים על ידי הלקוחות (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות ועוד). כמו כן, הבנק נותן שרותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול קופות גמל.

כרטיסי אשראי

כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. במסגרת הפעילות במגזר משקי הבית, מוצעים ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי. הבנק מציע ללקוחותיו את כל סוגי כרטיסי האשראי הקיימים במשק הישראלי ופועל בתחום מול חברות כרטיסי האשראי ישראל, CAL והחל מסוף שנת 2015 גם לאומי קארד. הבנק מציע ללקוחותיו כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות אלה, בעת פתיחת חשבון פרטי בבנק, ובהתאם לבקשת הלקוח. כמו כן, לבנק מספר מוצרים בתחום כרטיסי האשראי:

"הכרטיס": כרטיס אשראי של מזרחי טפחות המשמש מועדון לקוחות ייחודי לבנק. הכרטיס כולל מבצעים ייחודיים ופעילות ממוקדת בתחום ההטבות הצרכניות והבנקאיות. מטרת "הכרטיס" הינה חיזוק הקשר והרחבת הפעילות עם הלקוחות הקיימים ואמצעי נוסף לגיוס לקוחות חדשים לבנק.

לפרטים בדבר הסכם עם קבוצת כ.א.ל, בין היתר בעניין הנפקה של כרטיס ממותג, ראה ביאור 26 ג.13 לדוחות הכספיים.

"כרטיס אשראי טפחות": מטרת המוצר לסייע, הן במכירת הלוואות המשכנתא, והן בעידוד פתיחת חשבונות עובר ושב. המוצר מאפשר הקצאת מסגרת אשראי, בהסתמך על יכולת החזר של הלקוח ועל הנכס המשועבד כבר לבנק, באמצעותה יוכל הלקוח לממן הוצאות נוספות הכרוכות ברכישת הדירה (ריהוט, שיפוצים וכו') או בכל פעולה אחרת. לצורך כך, ניתן ללקוח כרטיס אשראי ייחודי. החיובים בכרטיס האשראי יצטברו בחשבון העו"ש ויועברו לחשבון המשכנתא אחת לתקופה בהתאם לתנאי הכרטיס.

כרטיס אשראי "שוטף" ללקוחות טפחות: במסגרת פעילות הסינרגיה בבנק, מוצע כרטיס אשראי המבוסס על פלטפורמת "הכרטיס" ומיועד ללקוחות אשר נטלו משכנתא בבנק ואינם מנהלים חשבון עובר ושב פעיל בבנק. הלקוחות נהנים מההטבות השונות של מועדון "הכרטיס", כאשר החיובים החדשיים מועברים לבנק באמצעות הוראה לחיוב חשבונות הפעיל של הלקוח בבנק אחר.

כרטיס אשראי "סטודנט חופשי": הכרטיס מעניק לסטודנט אשראי הניתן לשימוש לצרכים שונים. האשראי במסגרת הכרטיס ניתן לניצול במשך 3 שנים, והוא נושא ריבית אטרקטיבית במיוחד על הסכום שנוצל בפועל. החזרי האשראי גמישים, כאשר תחילת החזר הקרן והריבית לאחר 3 שנים מיום קבלת הכרטיס (ניתן לבקש דחייה של שנה נוספת). ניתן לבצע פרעון מוקדם מלא, או חלקי, ללא עמלות וללא קנסות.

שירותים ייחודיים הניתנים בבנק ללקוחות המגזר

השירות הייחודי המרכזי שמציע הבנק הינו הפעילות במסגרת "הבנקאות ההיברידית", המאפשרת ללקוח גישה ישירה ונוחה לבנקאי האישי באמצעות מגוון אמצעים טכנולוגיים זמינים. כחלק ממהלך הבנקאות ההיברידית, המוקד הטלפוני הפך למרכז בנקאות המורכב מ-13 אשכולות. בהמשך לכך, גובשו צוותים ("צוותי סניף"), אשר כל אחד מהם משוייך ל-8-9 סניפים במרחבים השונים. צוותים אלו מהווים חלק בלתי נפרד

מהסניפים אליהם הם משוייכים. בהתאם לכך, יכולים לקוחות הבנק להגיע ישירות אל הבנקאי שלהם בסניף, או לאחד מחברי צוות הסניף, באמצעות הטלפון, הסלולר, מסרונים ודואר אלקטרוני, מכל מקום שבו יהיו, ועל פני 12 שעות פעילות, החל מהשעה 8:00 בבוקר ועד השעה 20:00 בערב. כמו כן, במסגרת מגזר משקי הבית מציע הבנק ללקוחותיו שירותים, המביאים לידי ביטוי את היתרונות משילוב המוצרים השונים המוצעים על ידו ללקוחותיו ומתארים לעיל. הבנק מציע הטבות שונות בתחום העובר ושב והאשראי ללקוחות נטלי משכנתאות, במטרה לעודד לקוחות אלה לנהל חשבון עובר ושב בבנק. בנוסף, מציע הבנק הטבות בתחום המשכנתאות ללקוחות בעלי חשבונות עובר ושב בבנק, במטרה לעודד לקוחות אלו ליטול משכנתאות באמצעות הבנק. ההטבות הרלוונטיות הוחלו גם על לקוחות בנק יב, בהתאם לפעילותם ולמאפייניהם. השירותים הייחודיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר משקי הבית כוללים הן שירותים בתחום הבנקאות הקמעונאית והן שירותים בתחום המשכנתאות כדלהלן:

"חשבון פריויריטי": ליווי בנקאי צמוד בהתאמה אישית.

חשבון מנהלים: המותג הייחודי "חשבון מנהלים", שהושק בשנת 2007, מאפשר לאוכלוסייה פרטית מועדפת להפיק את המירב מניהול חשבון העובר ושב בבנק. המותג שם דגש על רמת השירות, רמת ניהול החשבון, הצעות ערך בנקאיות, הטבות פיננסיות ושירותים חוץ בנקאיים הניתנים ללקוחות חשבון המנהלים. לרשות הלקוח עומדים יועצים מקצועיים בתחום הייעוץ הפיננסי, הייעוץ הפנסיוני וייעוץ בנושא המשכנתאות.

"אוברדרפט בלי ריבית": קיזוז יתרות חובה כנגד יתרות זכות של הלקוח במהלך החודש, שירות הניתן ללקוחות נבחרים.

הטבות לבעלי משכנתא: הטבות ייחודיות, המוצעות לקבוצות מסוימות של לקוחות בעלי חשבון בבנק, שלהם משכנתא. ההטבות כוללות העמדת מסגרת אשראי ללא ריבית בחשבון עובר ושב, וכן ריבית על יתרת זכות עד לגובה החזר החודשי של המשכנתא. ההטבה ניתנת בכל חודש, בכפוף לעמידת הלקוח באותו חודש בתנאי התכנית.

יעוץ פנסיוני: הבנק מעניק יעוץ פנסיוני ללקוחותיו וללקוחות בנקים אחרים, הן לשכירים והן לעצמאיים, על בסיס מודל הייעוץ הנתמך במערכת מחשב שפותחה בבנק. הייעוץ ניתן על ידי יועצים פנסיונים מוסמכים הנותנים יעוץ אובייקטיבי.

שווקים עיקריים ודרכי הפצה

פעילויות השיווק וההפצה של המוצרים והשירותים במגזר משקי הבית מבוצעות ככלל, באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות הערוצים הישירים, המשמשים את הבנקאות ההיברידית. לבנק אין תלות בגורמי שיווק והפצה במסגרת הפעילות במגזר זה.

סניפי הבנק במסגרת הקבוצה פועלים 177 מרכזי עסקים, סניפים, שלוחות ונציגויות בפריסה ארצית, ובתוכם 45 סניפי יב הבנק ממשיך להרחיב את הפריסה הסניפית ואת מערך נקודות המכירה, בין היתר, באמצעות הוספת פעילות מסחרית בסניפי המשכנתאות ופעילות משכנתאות בסניפים המסחריים.

הערוצים הישירים: לאחר הפעלת הבנקאות ההיברידית המתוארת לעיל, שונה אופי הפעלה של הערוצים הישירים והם הוגדרו מחדש ככלים המשמשים את הסניף.

כיום, הערוצים הישירים העצמאיים (היינו, שאינם מצוותים לסניפי הבנק) הינם:

- מרכז הבנקאות: צוות הסניף במרכז הבנקאות מגבה את הבנקאים בסניפים, מבצע פעולות ומוסר מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידית המשולב הניתן ללקוחות. השירות ניתן מסביב לשעון - 24 שעות ביממה (למעט שבתות וחגים).
- במרכז הבנקאות מבצעים מכירה מתוך שירות של "הלוואות ברגע", הוראות קבע, וכרטיסי אשראי, כמו כן מבצעים מהלך שימור לקוחות בתחום כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים.
- מרכז המשכנתאות: נמצא בלב העשייה בתחום המשכנתאות ומבצע ללקוחות מגוון פעולות הקשורות לתחום, בין היתר, הגשת בקשה ומתן ייעוץ לגבי הלוואה לדיור, קבלת מידע על הלוואה קיימת וביצוע הסדרים ותשלומים בהלוואות בפיקוח. שירות הבנקאות ההיברידית בתחום המשכנתאות הורחב במהלך שנת 2015 לכל סניפי הבנק.

- מרכז המכירה: נועד להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק במסגרת קמפיינים שיווקיים לגיוס לקוחות המופנים ישירות אליו, או במסגרת שיחות מכירה. בנוסף, מטפל המרכז במכירת כרטיס אשראי מזרחי טפחות, מחזור משכנתא מבנק אחר ללקוחות הבנק, מכירת הלוואות רכב ומניעת נטישה.
- בשנת 2016 צפוי הבנק להעמיק את פעילות מחזור המשכנתא ללקוחות מסחריים, הטיפול במניעת נטישה, ולהפעיל מחדש חשבונות שפתחו ואינם פעילים, וכן לשפר את שעורי המיצוי בכל תחומי הפעילות באמצעות חיזוק הממשק עם סניפי הבנק.
- מרכז ההשקעות: מעניק מענה מקצועי, מיומן ומהיר ללקוחות שוק ההון בביצוע פעולות וייעוץ השקעות בין השעות 7:00 ועד 24:00, ומשלב הכשרת יועצי השקעות לשיבוץ בסניפים. בנוסף, עוסק המרכז בגיוס לקוחות חדשים בתחום הפאסיבה, תוך תמיכה במיצוי קמפיינים של השקעות. המרכז מפעיל שלוחה של חדר עסקות ונותן ללקוחות הבנק שרותי מטבע חוץ וניירות ערך זרים.
- שירות האינטרנט: מאפשר קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק בעלות מופחתת. השירות זמין 24 שעות ביממה.
- בחודש ינואר 2015 הושק אתר חדש ומתקדם בשוק ההון וההשקעות במטרה לאפשר ללקוחות הבנק חווית שימוש ומסחר מהמתקדמות בארץ.
- בשנת 2016 צפוי הבנק להשיק אתר חדש לתחום המשכנתאות וכן להרחיב את השירות ללקוחות עסקיים.
- אפליקציה בסלולאר: מאפשרת קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות באמצעות גלישה סלולארית במכשירי טלפון חכמים.
- שירות תיבת הודעות: קבלת הודעות מהבנק על הפעילות בחשבון באמצעות תיבת הודעות אישית באתר האינטרנט של הבנק.
- השירות הסלולארי: הפצת מידע בנקאי ופיננסי באמצעות טלפון סלולארי.
- השירות הטלפוני הממוחשב: השירות ניתן ללקוחות המזדהים באמצעות סיסמא אישית, במסגרתו מקבלים מידע ממוחשב לשאלות הנפוצות ומבצעים פעולות כולל הזמנת שיקים ללא תשלום וקבלת מידע בפקס בעלות מופחתת. השירות פעיל 24 שעות ביממה

אסטרטגיה עסקית

- אסטרטגיית השירות בבנק מזרחי טפחות נשענת על ההבנה כי קשר אישי ואנושי עם בנקאי בעל רמת מקצועיות ושירותיות גבוהה נמצא בליבת הצרכים של הלקוח. הפריסה הסניפית של הבנק מהווה עוגן מרכזי ליצירת הקשר האישי עם הבנקאי, שחייב להיות מלווה בסביבה טכנולוגית-דיגיטלית עדכנית ויעילה.
- הבנק רואה חשיבות להמשך הפיתוח של מגזר משקי הבית במסגרת פעילות הבנק בעתיד. להלן עיקרי היעדים בתחום משקי הבית והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:
- גידול בנתח השוק במשקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות, בעיקר מקרב לקוחות המשכנתאות כפלטפורמה להשגת הגידול בנתח השוק ובהכנסה.
- שמירה על הובלה בשוק המשכנתאות תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות גבוהה, על ידי מתן הצעות ערך ללקוח, המבוססות על סינרגיה בין הפעילות בתחום המשכנתאות, הפעילות המסחרית והפעילות בתחום הפנסיוני.
- הרחבת הפעילות בסניפים והפיכת כלל הסניפים ליחידות מכירה של פעילות בנקאית מסורתית ושל פעילות משכנתאות, תוך ביצוע מכירה צולבת ללקוחות.
- המשך פיתוח מוצרים המיועדים לפלחי אוכלוסיה ממוקדים, במטרה להגדיל את היקפי הפעילות.
- מינוף הקשר בין פעילות מגזר הבנקאות העסקית בענף הבניה והנדל"ן לבין מגזר המשכנתאות. במסגרת זו מושם דגש על מיצוי מקסימאלי של שווק משכנתאות לרוכשי דירות בפרויקטים המוקמים על ידי לקוחות הנדל"ן.
- הגדלת נתח השוק של הבנק במגזר הערבי, במגזר החרדי ובלקוחות הגיל השלישי.
- מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות שחלו במגזר בתקופה

במהלך השנה האחרונה נעשו מספר מהלכים ציבוריים לעידוד כניסתם של גופים חוץ בנקאיים לתחרות בתחום משקי הבית ולהגדלת התחרות בתחום האשראי הצרכני. המהלך הציבורי המרכזי שבוצע היה הקמתה של הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים בחודש יוני 2015. הוועדה פירסמה בדצמבר 2015 המלצות ביניים הכוללות, בין היתר, הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים; הגברת התחרות בתחום הסליקה; כללים חדשים לעניין הפצת והנפקת כרטיסי אשראי על ידי הבנקים; כלים לתמריץ בתי השקעות, גופים מוסדיים וחברות קשורות למוסדיים להציע לציבור אשראי קמעונאי; השלמת הסדרת פעילותן של חברות מימון חוץ-בנקאיות, לרבות חברות הפועלות בפלטפורמה P2P, כך שיציעו שירותיהן לציבור תחת פיקוח סדור; הקמת צוות משותף של בנק ישראל ומשרד האוצר להצעת מתווה מפורט של ביטוח פיקדונות; ומתן הרשאה לגורם מפקח לבצע Shopping פיננסי עבור לקוחות. הבנק לומד את המלצות הביניים של הוועדה.

במקביל, התעצמה במהלך שנת 2015 תופעת סגירת סניפים וצמצום עמדות טלרים בסניפים של חלק מהבנקים במערכת.

ביום 30 בדצמבר 2015 התבשר הבנק על זכייתו במכרז שקיימה המדינה לניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים. הבנק נערך להפעלת הפיקדון, שהיתרות הצבורות בו נכון לסוף שנת 2014, בהתאם למסמכי המכרז הרשמיים שפורסמו על ידי משרד האוצר, עמדו על כ-267 מיליוני שקלים חדשים, בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם ההתקשרות עם המדינה.

לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בענף הבנקאות, ראה פרק הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק לעיל.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סך	משכנתאות	הכל	שוק	כרטיסי אשראי	סך	משכנתאות	הכל	שוק	כרטיסי אשראי	
במיליוני שקלים חדשים										
הכנסות ריבית נטו:										
2,969	2,444	-	24	501	2,794	2,066	-	22	706	מחיצוניים
(1,097)	(1,709)	-	(5)	617	(820)	(1,245)	-	(4)	429	בימגזרי
1,872	735	-	19	1,118	1,974	821	-	18	1,135	סך הכל הכנסות ריבית נטו
6	-	6	-	-	2	-	2	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
719	185	194	135	205	713	163	201	137	212	עמלות והכנסות אחרות
2,597	920	200	154	1,323	2,689	984	203	155	1,347	סך ההכנסות
94	6	-	-	88	52	10	-	-	42	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,829	285	71	24	1,449	1,876	300	73	23	1,480	הוצאות תפעוליות ואחרות
(115)	-	-	(3)	(112)	(113)	-	-	(2)	(111)	מחיצוניים
1,714	285	71	21	1,337	1,763	300	73	21	1,369	בימגזרי
789	629	129	133	(102)	874	674	130	134	(64)	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
292	233	48	49	(38)	330	254	49	51	(24)	רווח לפני מיסים
497	396	81	84	(64)	544	420	81	83	(40)	הפרשה למיסים על הרווח
רווח נקי (הפסד):										
497	396	81	84	(64)	544	420	81	83	(40)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(31)	-	-	-	(31)	(39)	-	-	-	(39)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
466	396	81	84	(95)	505	420	81	83	(79)	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
8.3%	7.8%									תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
107,367	88,037	-	2,734	16,596	117,536	96,752	-	2,851	17,933	יתרה ממוצעת של נכסים
65,452	113	-	2,734	62,605	71,386	8	-	2,851	68,527	יתרה ממוצעת של התחייבויות
65,370	49,192	-	-	16,178	71,372	54,120	-	-	17,252	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
38,888	-38,888	-	-	-	39,609	-39,609	-	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
107,354	88,032	-	2,734	16,588	117,137	96,373	-	2,851	17,913	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
62,518	-	-	-	62,518	68,519	-	-	-	68,519	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
112,043	91,581	-	3,055	17,407	123,023	100,949	-	3,246	18,828	אשראי לציבור (יתרת סוף)
65,701	-	-	-	65,701	72,284	-	-	-	72,284	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
10,252	8,805	-	-	1,447	8,759	6,658	-	-	2,101	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:										
1,505	686	-	19	800	1,720	788	-	18	914	מרווח מפעילות מתן אשראי
313	-	-	-	313	218	-	-	-	218	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
54	49	-	-	5	36	33	-	-	3	אחר
1,872	735	-	19	1,118	1,974	821	-	18	1,135	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר משקי הבית לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ב-505 מיליוני שקלים חדשים לעומת 466 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת המשכנתאות בשנת 2015 הסתכמה ב-420 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 396 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6.1%. הכנסות הריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-821 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 735 מיליוני שקלים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-11.7% הנובע בעיקר מעליה בהיקפי פעילות המשכנתאות, שבאה לידי ביטוי בעליה ביתרה הממוצעת של האשראי ב-8.3 מיליארדי שקלים חדשים. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי חל גידול של 4 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, גידול זה

מיוחס לעליה בהפרשה הקבוצתית לדיור הנובעת מהגידול המשמעותי בתיק האשראי. בסעיף העמלות וההכנסות אחרות חלה ירידה של כ-22 מיליוני שקלים חדשים המיוחסת להשפעות רגולטוריות. לפרטים ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

בהוצאות התפעוליות והאחרות, חל גידול של כ-5.3%, המיוחס לעליה בהיקפי הפעילות במשכנתאות.

תרומת משקי הבית (למעט משכנתאות) בשנת 2015 הסתכמה ב-85 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-70 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-15 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף הכנסות הריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה עליה של כ-16 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת לגידול במרווח מפעילות מתן אשראי כתוצאה מעליה בהיקפי האשראי. מנגד חל קיטון במרווח מפעילות קבלת פיקדונות, כתוצאה מסביבת שיעורי ריבית נמוכה. בעמלות וההכנסות האחרות חלה עליה של 16 מיליוני שקלים חדשים, המיוחסת בעיקר לפעילות לקוחות בשוק ההון. בסעיף ההוצאות התפעוליות חל גידול שוטף של כ-2.4% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ראה גם פרק רווח ורווחיות לעיל. ההוצאות התפעוליות והאחרות בתקופה המקבילה הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאורים 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

מידע נוסף על פעילות המגזר

התפתחות מהותית בחקיקה

בחודש יולי 2014 אושר על ידי ועדת הכספים של הכנסת תיקון לצו הבנקאות המסדיר את התשלום בגין פירעון מוקדם של הלוואות לדיור. התיקון לצו נכנס לתוקף ביום 22 בפברואר 2015 וחל על כל הסילוקים המבוצעים ממועד זה.

השינוי בצו מפחית במקרים מסוימים את עמלת ההיוון בהשוואה למצב לפני התיקון. התיקון העיקרי בצו נוגע לאופן חישוב עמלת ההיוון לפיו החישוב יבוצע לפי הפרש בין הנמוך מבין הריבית בהלוואה או "הריבית לחישוב" כמפורט להלן, לבין הריבית הממוצעת (המפורסמת על ידי בנק ישראל) כפי שידועה בעת ביצוע הפירעון המוקדם ליתרת התקופה נכון למועד הפירעון המוקדם. שיעור הריבית לחישוב נקבע באופן הבא:

- הלוואות בריבית קבועה - שיעור הריבית הממוצעת לתקופת ההלוואה כפי שהייתה ידועה במועד ביצוע ההלוואה.
- הלוואות בריבית משתנה - שיעור הריבית הממוצעת לתקופת עדכון הריבית במועד עדכון הריבית האחרון.
- הלוואות שאינן בריבית משתנה אשר בוצע בהן שינוי בריבית לאחר ביצוע ההלוואה - שיעור הריבית הממוצעת כפי שהייתה ידועה במועד השינוי ליתרת תקופת ההלוואה ממועד השינוי.

בחודש דצמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הודעה על מהלך של "מחזור הלוואות מוכונות בהליך מהיר" שיחול בין התאריכים 1 בינואר 2015 ועד 31 במאי 2015. המהלך מאפשר ללווים זכאי משרד הבינוי והשיכון שנטלו הלוואה מוכונות (במסגרת סיוע המדינה) בריבית 4% ומעלה, לבקש מהבנק בו מתנהלת הלוואתם, לשפר את תנאי הריבית, אשר תקבע לפי הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל, במגזר הצמוד (ליתרת התקופה של ההלוואה). המהלך חל על הלוואות העומדות בתנאי הסף שהוגדרו על ידי בנק ישראל (שיעור מימון והתנהלות ההלוואה כסידרה), ומבוצע בהליך פשוט מהיר ובעלות מופחתת.

הבנק הצטרף למהלך. במהלך שנת 2015 הודיעו משרד הבינוי והשיכון והפיקוח על הבנקים על הארכת המהלך עד ליום 31 בדצמבר 2015. ביום 31 בדצמבר 2015 הסתיים המהלך. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 ג.18.

ביום 29 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא כרטיסי חיוב, העוסק במעבר מערך התשלומים לתקן EMV ולקידום השימוש בכרטיס חיוב מיידי ובכרטיס נטען. הבנק נערך ליישום התיקון. לפרטים נוספים בנושא זה ובדבר חקיקה רלוונטית למגזר, ראה חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

תלות בלקוחות בודדים

פעילות מגזר משקי הבית מאופיינת בפיזור רב, הן של האשראי והפיקדונות בתחום הבנקאות הקמעונאית, והן של תיק האשראי בקרב מאות אלפי משקי בית שנטלו משכנתאות מהבנק במהלך השנים. אי לכך, אובדן לקוח זה או אחר, אינו משפיע באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר.

מבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו

בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי ושוק ההון

מספר המתחרים העיקריים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק, כאשר ההתייחסות המרכזית הינה לקבוצת חמשת הבנקים המסחריים. בשנים האחרונות מצוי שוק הבנקאות הקמעונאית בתחרות עזה בין הבנקים. ככלל, ניתן לציין, כי מוצרי מגזר משקי הבית המוצעים על ידי כלל הבנקים הינם דומים, לכן מתמקדת התחרות בטיב השירות, בשיעורי המרווחים ובעמלות המשולמות על ידי הלקוחות. בנוסף לתחרות בין הבנקים, מורגש מאמץ מוגבר של גופים חוץ בנקאיים, בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי, הפונים גם הם לפלח אוכלוסיה זה בהצעות למתן אשראי. חברות כרטיסי האשראי, בשיתוף רשתות קמעונאיות ואחרות, פועלות גם להנפקת כרטיסי אשראי ישירות ללקוח שלא באמצעות הבנק. פירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

בתחום שוק ההון ניתן למנות בין המתחרים, בנוסף לחברות הביטוח, גם את בתי ההשקעה הפרטיים. בשנה האחרונה נעשו מספר מהלכים ציבוריים לעידוד כניסתם של גופים חוץ בנקאיים לתחרות בתחום משקי הבית ולהגדלת התחרות בתחום האשראי הצרכני. המהלך הציבורי המרכזי שבוצע היה הקמתה של הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים בחודש יוני 2015. הוועדה פירסמה בחודש דצמבר 2015 את המלצות הביניים.

משכנתאות

עיקר פעילות המשכנתאות בישראל מתבצעת באמצעות עשרה בנקים הפועלים בתחום. הבנק, מזה עשרות שנים, הינו הבנק המוביל במגזר המשכנתאות, הן בהיקפי מתן האשראי והן ביתרת תיק האשראי. בהתבסס על נתוני בנק ישראל, חלקה של הקבוצה במתן אשראי לדיור (למטרת מגורים), מכספי הבנק וכן, הלוואות באחריות המדינה, עמד בשנת 2015 על כ-35%, בהשוואה לכ-34% בסוף שנת 2014. המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק לאומי ובנק הפועלים.

הבנק נוקט באמצעים שונים בהתמודדותו עם הסביבה התחרותית בתחום המשכנתאות, כולל פעולות פרסום נרחבות, שימוש במשווקים בשטח, פיתוח והפעלה של מוצרים חדשים, שמירה על נוכחות בשוק הדירות הראשוני בדרך של ליווי פרויקטים של בנייה למגורים ועוד. נדבך נוסף בהתמודדות הבנק עם התחרות בתחום המשכנתאות הינו השקעת משאבים בשיפור מתמיד של הרמה המקצועית והשירות הניתנים על ידו ללקוחות.

הסכמי שיתוף פעולה

הבנק התקשר עם מספר חברות המנפיקות כרטיסי אשראי, אשר העיקריות בהן הן ישראלכרט בע"מ (החל משנת 1979) וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל משנת 1995), בשורה של הסכמים המסדירים את מערכת היחסים בין הצדדים. על פי ההסכמים, יפעל הבנק להפצת כרטיסי האשראי המונפקים על ידי החברות האמורות ללקוחותיו. בהסכמים נקבעו מנגנונים לחישוב הסכומים להם זכאי הבנק בגין פעילות לקוחותיו בכרטיסים שהונפקו, בין היתר בהסתמך על היקף השימוש אותו עושים לקוחות הבנק בכרטיסי האשראי של החברות הללו. ההסכמים מגדירים את אופן תפעול כרטיסי האשראי ואת חלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבין הבנק. על פי ההסכמים, זכאי הבנק למנות משקיף מטעמו שישתף בישיבות הדירקטוריון (לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון, למעט ועדת ביקורת) של ישראלכרט בע"מ. ביום 4 במרץ 2015 חתם הבנק עם לאומי קארד בע"מ על הסכם, על פיו יוכל הבנק להציע ללקוחותיו כרטיסי אשראי בנקאי המונפק על ידי לאומי קארד. הנפקת כרטיסי האשראי הראשון על פי הסכם זה התבצעה בסוף שנת 2015.

לפרטים בדבר הסכם שנחתם עם קבוצת כ.א.ל, הכולל הסדר במסגרתו הונפקו כרטיסי אשראי ממותגים של הבנק, ראה ביאור ג.26 13 לדוחות הכספיים.

מגזר בנקאות פרטית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

בנקאות פרטית הינה תפיסה של שירות בנקאי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. לקוחות הבנקאות הפרטית הינם בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, או תאגידים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. הייעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שרות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים. מגזר זה מתאפיין בפוטנציאל הרחבת הקשר העסקי עם הלקוחות שהם ממעמד סוציו אקונומי גבוה והדורשים שירות מקצועי אישי בזמינות גבוהה.

מוצרים ושירותים

המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות מגזר זה הינם כדלקמן:

- **בנקאות ופיננסים** - ללקוחות המגזר מוצע, בנוסף לשירותי הבנקאות הרגילים, מגוון מוצרים בתחום בנקאות ופיננסים, תוך גיבוש אסטרטגיית השקעה מותאמת לכל לקוח על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים, וכן הצעת מוצרי השקעה מתקדמים.
- **כרטיסי אשראי** - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי יוקרתיים המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **שוק ההון** - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קנייה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות.

שווקים עיקריים

השווקים אליהם פונה המגזר הם לקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה (ישראלים ותושבי חוץ).

אסטרטגיית עסקית

בכוונת הבנק להמשיך ולפתח את רשת הבנקאות הפרטית הגלובלית שלו בהתבסס על ניהול מרכזי, מוקדי תמיכה מקצועיים ושיתוף פעולה בין שלוחות הבנק ויחידותיו בארץ ובעולם תוך הקפדה על הרגולציה המקומית והגלובלית. הקפדה על המשך מתן שרות מקצועי ואמין, ושמירת קשר הדוק עם הלקוחות, יאפשרו לבנק להרחיב את פעילותו עם לקוחות המגזר. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח - 1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד - "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות שחלו במגזר בתקופה

בשנה החולפת לא חלו התפתחויות מהותיות בשווקים ושינויים מהותיים במאפייני הלקוחות במגזר הבנקאות הפרטית.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות ריבית, נטו:					
1	-	1	9	-	9
מחיצוניים					
62	-	62	55	-	55
בינגזרי					
63	-	63	64	-	64
סך הכל הכנסות ריבית, נטו					
1	-	1	1	-	1
הכנסות מימון שאינן מריבית					
62	21	41	66	21	45
עמלות והכנסות אחרות					
126	21	105	131	21	110
סך ההכנסות					
3	-	3	3	-	3
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות					
80	1	79	78	1	77
מחיצוניים					
4	-	4	3	-	3
בינגזרי					
84	1	83	81	1	80
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות					
39	20	19	47	20	27
רווח לפני מיסים					
14	7	7	18	8	10
הפרשה למיסים על הרווח					
25	13	12	29	12	17
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי					
33.1%			33.3%		
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)					
2,143	-	2,143	1,871	-	1,871
יתרה ממוצעת של נכסים					
8,592	-	8,592	8,937	-	8,937
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
840	-	840	916	-	916
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
2,630	2,630	-	3,043	3,043	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
955	-	955	1,018	-	1,018
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור					
7,973	-	7,973	8,356	-	8,356
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור					
1,051	-	1,051	934	-	934
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)					
9,090	-	9,090	8,512	-	8,512
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)					
6	-	6	6	-	6
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
24	-	24	24	-	24
מרווח מפעילות מתן אשראי					
39	-	39	40	-	40
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות					
-	-	-	-	-	-
אחר					
63	-	63	64	-	64
סך הכל הכנסות ריבית, נטו					

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ב-29 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-25 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 4 מיליוני שקלים חדשים.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

בסעיף הכנסות הריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי חל גידול של 1 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-66 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-62 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, העלייה מיוחסת בעיקר לגידול בפעילות לקוחות במטבע חוץ. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי לא חלו שינויים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף הוצאות התפעוליות ואחרות חלה ירידה של כ-3 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הוצאות התפעוליות במגזר זה ובכלל, מושפעות בין היתר מנפח הפעילות וכמותן. הירידה בהוצאות התפעוליות נובעת מירידה בהקצאת העלויות העקיפות במגזר.

מידע נוסף על פעילות המגזר

הסיכונים הנובעים מפעולות בחוץ לארץ

לפרטים בדבר סיכוני ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות וסיכונים נוספים הנוגעים לפעילות בחוץ לארץ, ראה פרק סקירת הסיכונים לעיל.

התפתחויות מהותיות בחקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, לרבות על מגזר הבנקאות הפרטית, מובא בפרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

תלות בלקוחות בודדים

המגזר מטפל כאמור בלקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, הלקוחות המטופלים במסגרת המגזר מתאפיינים בפיזור רב, וכן לא מתקיימים יחסי תלות או קשר מהותי בין הלקוחות לבין הבנק, ולפיכך למגזר הבנקאות הפרטית אין תלות בקבוצת לקוחות ספציפית או לקוחות בודדים אשר אובדנם עשוי לפגוע באופן מהותי בפעילותו.

מבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו

תפיסת השירות הייחודית המוגדרת בבנק כ"בנקאות פרטית" נהוגה בכל המערכת הבנקאית הגלובאלית הבינלאומית, וגם בישראל. יחד עם זאת, יצוין כי התבחינים הקובעים את השייכות לקטגוריה זו, תפיסת השירות ואופיו הספציפי משתנים, ואינם נסמכים על עקרונות זהים בכל הבנקים. לאור זאת, היקף פעילותו של הבנק בתחום זה ביחס למתחריו אינו ידוע, ואין בנמצא נתונים פומביים אודות חלקם היחסי של הבנקים השונים, במגזר הבנקאות הפרטית.

בנוסף לבנקים המקומיים, קיימת בתחום זה תחרות מצד בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים כגון בתי השקעות, קרנות לסוגיהן (בארץ ובחוץ לארץ) וחברות ביטוח.

על מנת להתמודד עם התחרות במגזר זה, משקיע הבנק משאבים רבים בהכשרה מקצועית של עובדיו, במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוח, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים של המגזר, בהשקת מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

מגזר עסקים קטנים

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

מגזר העסקים הקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית, ומטפל בעיקר בחברות קטנות ובלקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור פעילות נמוך באופן יחסי, ויתרת חבות עד וכולל 6 מיליוני שקלים חדשים. המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואיכותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה ביחס ללקוחות עסקיים גדולים, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פירעון האשראי.

מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר העסקים הקטנים והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

בנקאות ופיננסים

במסגרת מוצר זה מעניק הבנק את השירותים הבאים:

- הלוואות למטרות שונות: הלוואות עסקיות, הלוואות כנגד ניכיון שיקים, כרטיסי אשראי וכדומה.
- פעילות יבוא ויצוא: פעילות במטבע חוץ, התאמת מסגרות לפי אופי הפעילות של הלקוח תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים כגון: EDI (Electronic Data Interchange) באינטרנט.
- השקעות: מגוון פעולות בתחום ההשקעות כגון פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- ניהול מסגרות חח"ד: המסגרות נקבעות בהתאם לצרכי הלקוח, מחזור הפעילות ושיקול דעת הבנק.

שוק ההון

במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קנייה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות ועוד). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול קופות גמל.

כרטיסי אשראי

הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.

שוקים עיקריים ודרכי הפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הינם סניפי הבנק והערוצים הישירים. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים. לפירוט בדבר גורמי שיווק והפצה אלו, ראה תיאור מגזר משקי הבית.

אסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק כוללת הרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר פעילות זה הם שירות אישי, מתן פתרונות בנקאיים למכלול צרכי הפיננסיים של הלקוח וכן מערכת בקרה איכותית על טיב האשראי ועל מצבו הפיננסי של הלקוח.

להלן היעדים העיקריים בתחום העסקים הקטנים והאסטרטגייה העסקית הנגזרת מהם:

- הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק, היקף הפעילות וצרכיהם השונים.
- מיצוי פוטנציאל הרווחיות מכל לקוח על ידי ראייה כוללת של פעילות הלקוח, תוך יצירת מערכת יחסים מקיפה המתבססת על מוצרי האשראי ושיווק מוצרים נוספים, בהתאם למאפייני הלקוח.
- הרחבת פעילות בקרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים.
- הרחבת הפריסה הגיאוגרפית של השירותים הניתנים ללקוחות המגזר.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכניות כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לרבות התפתחות התוצר, וכולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

התפתחויות שחלו במגזר בתקופה

מגמת התעצמות התחרות בין הבנקים במגזר העסקים הקטנים המשיכה לצבור תאוצה בשנה האחרונה. בנוסף, ננקטו מספר פעולות ציבוריות לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לפעילות בתחום האשראי לעסקים קטנים.

ביום 17 בינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, הודיע משרד האוצר כי השותפות הפיננסית בין בנק מזרחי טפחות לבין חברות נוספות נבחרה כאחת ההצעות הזוכות במסגרת המכרז להעמדת הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. תקופת ההתקשרות עם המדינה עומדת על ארבע שנים עם אפשרות להארכת התקופה בשש שנים נוספות. ההלוואות במכרז מיועדות לעסקים קטנים ובינוניים במגוון מסלולים ובהם מסלול כללי, עסקים בהקמה, יצואנים ומסלול השקעות בתעשייה. הבנק נערך למתן השירותים הנדרשים במסגרת המכרז.

במהלך השנה, לא חלו שינויים משמעותיים במאפייני לקוחות המגזר - המגזר מאופיין בפיזור גבוה של לקוחות ובשיעור ביטחונות גבוה הנדרש מהלקוחות על מנת להבטיח את פירעון האשראי.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
הכנסות ריבית, נטו:								
495	-	8	487	531	-	8	523	מחיצוניים
22	-	(2)	24	22	-	(2)	24	בינמגזרי
517	-	6	511	553	-	6	547	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	2	1	-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
233	15	17	201	248	16	18	214	עמלות והכנסות אחרות
750	15	23	712	803	17	24	762	סך ההכנסות
98	-	-	98	104	-	-	104	הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות
528	5	4	519	554	6	5	543	מחיצוניים
(54)	-	-	(54)	(56)	-	-	(56)	בינמגזרי
474	5	4	465	498	6	5	487	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
178	10	19	149	201	11	19	171	רווח לפני מיסים
66	4	7	55	76	4	7	65	הפרשה למיסים על הרווח
112	6	12	94	125	7	12	106	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
21.7%				19.6%				תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
8,287	-	378	7,909	9,568	-	418	9,150	יתרה ממוצעת של נכסים
10,654	-	378	10,276	13,240	-	418	12,822	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,734	-	-	5,734	6,700	-	-	6,700	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
11,443	11,443	-	-	15,169	15,169	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
8,266	-	378	7,888	9,340	-	418	8,922	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
10,233	-	-	10,233	12,819	-	-	12,819	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
9,018	-	407	8,611	9,871	-	445	9,426	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
11,068	-	-	11,068	13,903	-	-	13,903	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
167	-	-	167	143	-	-	143	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:								
443	-	-	443	505	-	-	505	מרווח מפעילות מתן אשראי
47	-	-	47	34	-	-	34	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
27	-	6	21	14	-	6	8	אחר
517	-	6	511	553	-	6	547	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

תרומת מגזר העסקים הקטנים לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ב-125 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-112 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-11.6%. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-553 מיליוני שקלים חדשים לעומת 517 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-7.0%, הנובע בעיקר מגידול בהיקף פעילות האשראי ומנגד ירידה במרווחי הריבית מפעילות קבלת פיקדונות, עקב סביבת ריבית נמוכה במשק. בסעיף העמלות והכנסות אחרות חלה עליה של 15 מיליוני שקלים חדשים, המיוחסת לגידול בהיקף הפעילות במגזר זה. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-104 מיליוני שקלים חדשים לעומת 98 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ-6.1%. בהוצאות התפעוליות חל גידול של כ-5.1% כתוצאה מגידול בהיקף האשראי והפיקדונות כאמור.

מידע נוסף על פעילות המגזר

חקיקה מהותית

לפרטים נוספים בדבר חקיקה רלוונטית למגזר, וכן לתיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

תלות בלקוחות בודדים

פעילות מגזר העסקים הקטנים מאופיינת בפיזור רב של האשראי והפיקדונות הקמעונאיים. אי לכך, נטישת לקוח זה או אחר, אינה משפיעה באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר, ולכן אין במגזר תלות בלקוח ספציפי או במספר מצומצם של לקוחות.

מבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו

עד לאחרונה, התחרות במגזר העסקים הקטנים היתה בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. במהלך השנה האחרונה נעשו פעולות ציבוריות לחיזוק חלקם של גורמי אשראי חוץ בנקאיים (כדוגמת גופים מוסדיים, כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים וחברות מימון שונות) בתחום, בין השאר דרך שילוב הגופים המוסדיים במכרז החדש של קרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות הן שיווק אקטיבי, קשר אישי עם הלקוח, הענקת שרות אישי ומתן פתרונות מקצועיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח.

מגזר בנקאות מסחרית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

מגזר הבנקאות המסחרית כולל בעיקר חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), במחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליון שקלים חדשים ובהיקף חבות מעל 6 מיליון שקלים חדשים ועד 25 מיליון שקלים חדשים. הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית של הבנק. לקוחות מגזר זה מאופיינים הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים והן בשיעור הביטחונות הנדרשים, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

מוצרים ושירותים

ללקוחות המגזר מותאמים שירותים ומוצרים, בעיקר בתחום הבנקאות והפיננסים. במסגרת זו נותן הבנק אשראי לסוגיו, כולל לצרכי הון חוזר; שירותי סחר חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; הלוואות לזמן קצר ובינוני, ערבויות בנקאיות; עסקאות במטבע חוץ, לרבות עסקאות במכשירים נגזרים, שרותי פקטורינג וכן פעילות השקעה בפקדונות ובניירות ערך.

שווקים עיקריים ודרכי הפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם שלושה מוקדים עיסוקיים הפועלים בחטיבה העסקית, וכן מרכזי העסקים וסניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ.

הפעילות במגזר זה כוללת פיתוח פעילות שיווקית ועסקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות והתאמת פתרונות בנקאיים כוללניים לצרכים אלו, תוך מתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, הצעת מגוון מוצרים ופתרונות מותאמים לצרכי הלקוחות תוך ניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מפעילות המגזר, המבוצע בין היתר גם בעזרת קביעת התניות פיננסיות המנטרות את חוסנם הפיננסי של הלקוחות.

אסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל גידול בפעילות מגזר הבנקאות המסחרית. בכונת הבנק להמשיך ולפעול להרחבה משמעותית בהיקף הפעילות במגזר זה, בעיקר על ידי גיוס לקוחות חדשים והרחבת השירותים הבנקאיים ללקוחות קיימים וללקוחות שהבנק מהווה להם בנק מישני.

התפתחויות שחלו במגזר בתקופה

במהלך שנת 2015 לא חלו שינויים מהותיים בשווקים ובמאפייני המגזר.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר הבנקאות המסחרית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
173	-	-	173	166	-	-	166	הכנסות ריבית, נטו:
(12)	-	-	(12)	(1)	-	-	(1)	מחיצוניים
161	-	-	161	165	-	-	165	בימגזרי
1	1	-	-	-	-	-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
45	5	2	38	52	5	2	45	הכנסות מיומן שאינן מריבית
207	6	2	199	217	5	2	210	עמלות והכנסות אחרות
(10)	-	-	(10)	16	-	-	16	סך ההכנסות
55	1	-	54	52	1	-	51	הוצאות בגין הפסדי אשראי
59	-	-	59	60	-	-	60	הוצאות תפעוליות ואחרות
114	1	-	113	112	1	-	111	מחיצוניים
103	5	2	96	89	4	2	83	בימגזרי
38	2	1	35	34	2	1	31	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
65	3	1	61	55	2	1	52	רווח לפני מיסים
15.4%				12.1%				הפרשה למיסים על הרווח
4,396	-	46	4,350	4,530	-	50	4,481	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
4,114	-	46	4,068	5,181	-	50	5,131	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
4,700	-	-	4,700	4,783	-	-	4,783	יתרה ממוצעת של נכסים
4,445	4,445	-	-	4,134	4,134	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,365	-	46	4,319	4,377	-	50	4,327	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
4,046	-	-	4,046	5,126	-	-	5,126	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
4,240	-	54	4,186	4,484	-	61	4,423	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
4,546	-	-	4,546	5,345	-	-	5,345	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
293	-	-	293	276	-	-	276	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
								פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
								יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
145	-	-	145	153	-	-	153	רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
13	-	-	13	9	-	-	9	מרווח מפעילות מתן אשראי
3	-	-	3	3	-	-	3	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
161	-	-	161	165	-	-	165	אחר
								סך הכל הכנסות ריבית, נטו

תרומת מגזר הבנקאות המסחרית, לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ב-55 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-65 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 10 מיליוני שקלים חדשים. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-165 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 4 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מגידול בהיקפי הפעילות. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של 7 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מגידול בהיקפי הפעילות. בהוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה בתקופה הנוכחית הוצאה של 16 מיליוני שקלים חדשים לעומת הקטנת הוצאה של 10 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה בתקופה הנוכחית נובעת מגידול בהפרשה הקבוצתית, בעקבות סיווג חובות של מספר לקוחות בודדים כחובות בעייתיים, הקטנת הוצאה בתקופה המקבילה מיוחסת לגביה ממספר לקוחות בודדים. בסך הוצאות התפעוליות לא חלו שינויים משמעותיים.

מידע נוסף על פעילות המגזר

חקיקה מהותית

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

תלות בלקוחות בודדים

במגזר זה מספר גבוה יחסית של לקוחות, המפוזרים הן גאוגרפית והן בין פעילויות ענפי המשק השונים. נתח השוק של הלקוח הבודד, נמוך יחסית ולפיכך, במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

מבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו

פעילותם הפיננסית של לקוחות המגזר מתבצעת בעיקר במערכת הבנקאית ולפיכך, התחרות על פלח לקוחות זה גדולה. פעילותם של גורמי מימון חוץ בנקאיים בפלח זה שולית, ובאה לידי ביטוי בעיקר בתחום הפקטורינג, ובחברות כרטיסי האשראי. הבנק רואה בהרחבת פעילותו במגזר זה יעד חשוב ומרכזי, ולפיכך משקיע משאבים שונים בהתמודדות עם החברות, בין היתר באמצעות מתן פתרונות מקצועיים וכוללים לצרכי הלקוח, שמירה על קשר אישי ושירות מהיר ויעיל. לאור השוני בין הבנקים בהגדרות המגזרים בשנת 2015, אין ביכולתו של הבנק להעריך את חלקו בשוק במגזר זה.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפים, בהיקפי חבות מעל 25 מיליוני שקלים חדשים ללקוח ובמחזורי פעילות של למעלה מ-120 מיליוני שקלים חדשים או יתרת נכסים מזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. במגזר זה נכללת גם קבוצת השירותים הבנקאיים לחברות בתחום הבניה והנדל"ן, גם אם היקפי החבות שלהם ברמה בינונית. החטיבה העסקית של הבנק אחראית לטיפול בלקוחות המהותיים במגזר.

בנוסף, במסגרת החטיבה העסקית פועלת יחידת הסינדיקציה של הבנק.

בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על הרחבת בסיס הלקוחות הקיימים ושיפור הרווחיות על ידי הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים שונים, חדשניים ועתירי רווחיות ביחס להון, כדוגמת עסקאות בחדר עסקאות, בהן, עסקאות נגזרים ומוצרים אחרים המבוצעים בחדר עסקאות עבור לקוחות.

לקוחות המגזר הם לקוחות עסקיים גדולים בענפי משק שונים. לחלק מתאגידים אלו פעילות עסקית הן בארץ והן בחוץ לארץ. לקוחות מגזר זה פעילים במרבית תחומי הפעילות הבנקאית לרבות אשראי, פאסיבה, חדר עסקאות, פעילות סחר חוץ ועוד.

מוצרים ושירותים

ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרי בנקאות ופיננסיים, בהם: אשראי לסוגיו - On Call, הלוואות לזמן קצר, בינוני וארוך; ערבויות לסוגיהן; פעילות סחר-חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי, מימון באמצעות השתתפות בסינדיקציות, מימון פרויקטים של תשתית, רכישות ומיזוגים; פעילות במכשירים נגזרים ופקטורינג.

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר הבנקאות העסקית והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

מוצרים בתחום הנדל"ן

במסגרת זו, נותן הבנק אשראי למימון רכישה והקמה של נדל"ן, בעיקר פרויקטים של בניה למגורים באזורי ביקוש, תוך הקפדה על יישום תבחינים שנקבעו לשמירת איכות תיק האשראי, ובין היתר, התקשרות עם לקוחות בעלי איתנות ויציבות פיננסית, עסקאות המתאפיינות במרווחי בטחון נאותים לבנק, וניהול בשיטות המפחיתות את הסיכון.

להלן השירותים העיקריים הניתנים ללקוחות ענף הנדל"ן:

אשראי לבנייה - במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, ובפרט הלוואות לזמן קצר ובינוני, המיועדות למימון רכישת קרקע לליווי ולהשקעה בבנייה, וכן ערבויות בנקאיות לסוגיהן.

מימון פרויקטי בנייה - מימון פרויקטי בנייה הוא שרות ייחודי ללקוחות בענף הבניה, הניתן על ידי הבנק לקבוצת הלקוחות בענף זה בלבד. במסגרת זו מורכבת ללקוח חבילה של שירותים פיננסיים ובנקאיים בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט, ועל פי מאפייניו. בכלל זה, מוקצות מסגרות אשראי לרכישת קרקע, הלוואות לבנייה, ערבויות כספיות, ערבויות ביצוע וערבויות לרוכשי היחידות בפרויקט. מימון בנייה מתבצע על ידי הבנק, על פי רוב בשיטת הליווי הפיננסי הסגור, במסגרתה פועל הבנק לניתוב מקורות המימון, לרבות כספי הרוכשים שהופקדו אצלו, באופן שיקדמו את השלמת הפרויקט.

קבוצות רכישה - קבוצת רכישה הינה התאגדות של קבוצת אנשים לצורך רכישת קרקע משותפת והזמנת שירותי בנייה על הקרקע. לחילופין, בעלי קרקע קיימת מתאגדים לבנייה משותפת על ידי הזמנת שירותי בנייה.

הבנק נותן מימון ייעודי לפרויקטים מסוג זה ומלווה אותם מהשלבים המקדמיים של התגבשות הקבוצה ועד לסיום הבנייה.

ארגון והובלת סינדיקציות - הבנק רואה כיעד את הרחבת פעילותו בתחום ייזום, הובלה, ארגון וניהול עסקאות סינדיקציה כחלק מהפיכתו לשחקן מרכזי בשוק האשראי העסקי. לפיכך, הוקמה מחלקה שתחום התמחותה הינו הובלה והשתתפות בסינדיקציות. באמצעות הובלה וארגון של סינדיקציות נותן הבנק מענה לעסקאות בהיקפי אשראי משמעותיים, תוך שמירה על רמת הסיכון במסגרת תאבון הסיכון של הבנק.

שווקים עיקריים ודרכי הפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם המנהלים ומנהלי הלקוחות בחטיבה לבנקאות עסקית, במקביל לסניפים ולמרכזי העסקים של הבנק. במטרה לתת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות המטופלים על ידי המגזר, מרוכז הטיפול בלקוחות הבנקאות העסקית הגדולים בסקטור תאגידי המצוי בחטיבה העסקית, תוך חלוקה למחלקות ולצוותים בעלי התמחות והתמקצעות ענפית. הצוותים עובדים בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים בבנק בתחומי פקטורינג, סחר חוץ, שוק ההון, פעילות בחדר עסקאות וכדומה, במטרה לתת פתרון כולל לצרכי הלקוח. הפעילות במגזר זה כוללת מתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. והכל, תוך הצעת מוצרים ופתרונות פיננסיים מגוונים וחדשניים. פעילות זו מגובה ביכולת גבוהה של ניתוח צרכי הלקוחות ומצבם הפיננסי ובמקביל זיהוי הסיכונים הנובעים מהפעילות מול הלקוח, בין היתר כתוצאה משינויים צפויים במשק ובענף בו הוא עוסק.

אסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק בתחום מגזר הבנקאות העסקית מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון בהתבסס על הלקוחות הקיימים על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבן. זאת, בין היתר, באמצעות הפעולות הבאות:

- יישום גישה המבוססת על הסתכלות כוללת על הלקוח העסקי, תוך מינוף מוצרי האשראי והצעת מוצרים נוספים לביסוס מערכת יחסים מקיפה עם הלקוח.
- פילוח הלקוחות העסקיים לפי גודלם, לפי הענף המשקי במסגרתו הם פועלים ולפי מאפיינים נוספים, במטרה להגדיר באופן המיטבי את צרכיהם העסקיים ולספק להם מענה מקצועי מתאים.
- על רקע המורכבות המשפטית בעסקאות בשנים האחרונות, בין היתר בפרויקטים מסוג קומבינציה ובתחום ההתחדשות העירונית (תוכנית פינני-בינוי ותמ"א 38), נדרשת התמחות משפטית ייעודית.
- שימת דגש על נושא הרווחיות והתשואה על השימושים, ומעבר למדידת תשואה וסיכון על פי כללים שנכללו בהמלצות באזל לניהול סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים.

הסיכון במימוש האסטרטגיה המפורטת לעיל הוא בעיקרו הקטנה של היקפי הפעילות עם לקוחות מסויימים, שהרווח לבנק מפעילות עימם נמוך באופן יחסי, או שרמת הסיכון בפעילות עימם גבוהה באופן יחסי. לעומת זאת, עשויה הריווחיות הכוללת לבנק לעלות, עם ההתמקדות בלקוחות הריווחיים והרחבת הפעילות מולם, תוך ניצול משאבי ההון של הבנק.

יש לציין, כי התמורות המקרו כלכליות מציבות אתגרים משמעותיים לניהול האשראי, בבנק בכלל ובמגזר הבנקאות העסקית בפרט, כאשר חלק מלקוחות המגזר חשופים במישרין או בעקיפין לפעילות פיננסית וכלכלית עניפה בארץ ובעולם וליכולת גיוס הון בשווקים הפיננסיים. אי לכך מפנה הבנק תשומות ניכרות להגברת אמצעי הבדיקה והבקרה של החשיפות, במטרה להדק את הפיקוח על תיקי האשראי. בקשות אשראי נבחנות בקפדנות יתרה, תוך ניתוח החשיפה תחת תרחישים שונים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות שחלו במגזר בתקופה

בשנת 2015 המשיכו מחירי הדירות לעלות כשברקע נרשמה רמת שיא במספר העסקאות, הנובעת מגידול חד ברכישת דירות על ידי זוגות צעירים במחצית הראשונה של שנת 2015, על רקע חזרה לשוק עם תום ההמתנה לתכנית "מע"מ אפס" שלא יצאה לפועל וגידול משמעותי במספר עסקאות המשקיעים בשל הכבדת המיסוי החל מחודש יוני 2015.

במהלך השנה חלה התערבות ממשלתית ניכרת בענף במטרה לצמצם ביקושים של מציעים ולהגדיל את ההיצע: מס הרכישה למשקיעים הועלה בחודש יוני ל-8%, הממשלה התמקדה בתכנית "מחיר למשתכן" המעניקה הנחה ניכרת לחסרי דיור זוגות צעירים העומדים בקריטריונים שנקבעו לרכישת דירה, היעד לשיווק עומד על כ-70 אלף יחידות דיור עד סוף 2016 כשרובם המכריע של מכרזי רשות מקרקעי ישראל יתבצעו בשיטה זו. עד סוף שנת 2015 זכו בפועל במכרזים במתכונת "מחיר למשתכן" קבלנים בהיקף של כ-4,500 יחידות דיור ברחבי הארץ.

המכרז הראשון במסגרת התכנית יצא לדרך בחודש אוקטובר 2015, אולם במהלך שנת 2015 לא חלה השפעה מהותית של התכנית על ההיצע והביקוש בשוק.

הבנק עוקב אחרי השינויים והמגמות בשוק הנדל"ן ומתאים ללקוחותיו פתרונות פיננסיים תוך הקפדה על איכות האשראי כנדרש.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר הבנקאות העסקית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בניה ונדל"ן	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	
במיליוני שקלים חדשים								
								הכנסות ריבית, נטו:
509	345	-	164	617	323	-	294	מחיצוניים
235	(89)	-	324	126	(55)	-	181	בינמגזרי
744	256	-	488	743	268	-	475	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
18	-	11	7	32	-	10	22	הכנסות מימון שאינן מריבית
241	135	22	84	246	136	24	86	עמלות והכנסות אחרות
1,003	391	33	579	1,021	404	34	583	סך ההכנסות
(3)	72	-	(75)	38	14	-	24	הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הוצאות תפעוליות ואחרות
220	31	7	182	235	32	8	195	מחיצוניים
89	15	-	74	90	17	-	73	בינמגזרי
309	46	7	256	325	49	8	268	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
697	273	26	398	658	341	26	291	רווח לפני מיסים
258	101	10	147	247	128	10	109	הפרשה למיסים על הרווח
439	172	16	251	411	213	16	182	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
12.8%			11.4%					תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
25,666	8,201	-	17,465	26,522	8,075	-	18,447	יתרה ממוצעת של נכסים
46,002	2,613	-	43,389	46,812	3,412	-	43,400	יתרה ממוצעת של התחייבויות
38,162	19,747	-	18,415	38,057	20,186	-	17,871	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
70,016	-	70,016	-	80,326	-	80,326	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
23,470	8,006	-	15,464	21,971	7,790	-	14,181	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
45,861	2,513	-	43,348	46,344	3,386	-	42,958	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
21,217	7,803	-	13,414	20,892	7,370	-	13,522	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
47,117	2,842	-	44,275	50,816	4,697	-	46,119	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
631	41	-	590	1,711	398	-	1,313	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
								רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
615	227	-	388	649	257	-	392	מרווח מפעילות מתן אשראי
95	10	-	85	68	6	-	62	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
34	19	-	15	26	5	-	21	אחר
744	256	-	488	743	268	-	475	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) כולל תוצאות פעילות בגין כרטיסי אשראי בסכומים לא מהותיים.

תרומת מגזר הבנקאות העסקית לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ב-411 מיליוני שקלים חדשים לעומת 439 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-28 מיליוני שקלים חדשים.

להלן הגורמים העיקריים לשינויים בתרומת המגזר:

תרומת תת מגזר הבניה והנדל"ן גדלה בשנת 2015 ב-41 מיליוני שקלים חדשים, גידול של כ-23.8% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-268 מיליוני שקלים חדשים לעומת 256 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4.7% המיוחס בעיקר לעליה במרווחים מפעילות מתן אשראי. בסעיף עמלות והכנסות אחרות לא חל שינוי מהותי בהשוואה לתקופה המקבילה

אשתקד. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמו הוצאות בסכום של כ-14 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה חריגה בסכום של 72 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, המיוחסת למספר לקוחות בודדים.

בתרומת הבנקאות העסקית ללא הבניה והנדל"ן חל קיטון של 69 מיליוני שקלים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בסך כל הכנסות המימון (מריבית ושאינן מריבית) המיוחסות לבנקאות עסקית ללא הבנייה והנדל"ן חל גידול של כ-1 מיליון שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, המיוחס בין היתר לגידול במרווחי האשראי במקביל לירידה במרווחי הפיקדונות, כתוצאה מסביבת ריבית נמוכה. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי המיוחסות לבנקאות עסקית ללא הבנייה והנדל"ן נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסכום של 24 מיליוני שקלים חדשים לעומת הקטנת הוצאות של כ-75 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד המיוחסת בעיקר לגביות משמעותיות ממספר לקוחות עסקיים שנמחקו בתקופות קודמות. בסעיף העמלות והכנסות אחרות נרשמה עליה של 4 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, המיוחסת לגידול בעמלות מעסקי מימון ועמלות מפעילות לקוחות בשוק ההון.

בסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות המיוחסים לבנקאות העסקית ללא הבנייה והנדל"ן חל גידול של כ-4.9% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול מיוחס לחלק המגזר בגידול בהוצאות השכר בתקופה, ראה גם פרק רווח ורווחיות לעיל. ההוצאות התפעוליות והאחרות בתקופה המקבילה הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאורים 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

מידע נוסף על פעילות המגזר

התפתחויות מהותיות בחקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים. להלן יתוארו חלק מהסדרים חקיקתיים אלה והסדרים נוספים, אשר הינם בעלי השפעה על פעילות מגזר הבנקאות העיסוקית:

מימון עסקאות הוניות - בשל האופי המורכב ורמת הסיכון הכרוכה במימון עסקאות הוניות (רכישה עצמית, רכישת תאגיד אחר, חלוקת הון), הוסדרה פעילות זו במסגרת הוראה 327 "ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה עלה על 50% מעלות רכישתם, לשיעור שלא יעלה על 70% מהונו של התאגיד הבנקאי. בנוסף, מגבילה ההוראה את יתרת האשראי שנתן תאגיד בנקאי לרכישת אמצעי שליטה של תאגיד בנקאי אחר או של תאגיד החזקה בנקאית, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר עלה על 30% מעלות רכישתם, לנמוך מבין 5% מהונו של התאגיד הבנקאי נתון האשראי או 5% מהונו של התאגיד הבנקאי הנרכש, או שיעור אחר שקבע המפקח לתאגיד בנקאי שהונו נמוך מסך של 500 מיליוני שקלים חדשים. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק למועד הדוחות הכספיים. בנוסף, ההוראה מפרטת את ציפיות הפיקוח בדבר ניהול סיכונים הולם וזהיר בפעילות של הלוואות ממונפות. הבנק עיגן במדיניות האשראי את האופן בו הוא מזהה אשראי המוגדר כאשראי ממונף וקבע כללים לאישור אשראי המוגדר ככזה ותהליכי בקרה ודיווח אודות אשראי זה.

מגבלה ענפית - הוראת ניהול בנקאי תקין 315 ("הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, כי כאשר סך כל החבויות ("חבות" - כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכו ממנה הניכויים המותרים על פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים. המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. בתיקון להוראה שפירסם המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2009, נקבע, כי ביחס לענף הנדל"ן, רשאי הבנק לבחור להגיע עד לשיעור חשיפה של 22%, ובלבד שהחשיפה לפרויקטי תשתית במסגרת ענף הנדל"ן לא תעלה על 18%. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 ("מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, לאחר שנוכו מן החבות סכומים כמפורט בהוראה, לא

יעלה על 15% ועל 25%, בהתאמה, מהון הבנק (הון רובד 1 כהגדרתו בהוראות הלימות הון). כמו כן קובעת ההוראה, כי סך כל החביונות של הלווים וקבוצות הלווים בבנק שחבותם נטו לבנק עולה על שיעור של 10% מהונו של הבנק לא יעלה על שיעור של 120% מהונו.

הבטחת רוכשי דירות - חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974 (להלן: "חוק המכר" או "החוק") אוסר על מוכר דירה ("מוכר" ו"דירה" - כהגדרתם בחוק) לקבל תמורה העולה על 7% ממחירה, אלא אם כן הבטיח את הרוכש באמצעות אחת החלופות המפורטות בחוק. אחת החלופות שנקבעו בחוק להבטחת רוכשי הדירות היא המצאת ערבות בנקאית לפי חוק המכר. השימוש בחלופה זו שכיח מאד, ומקובל בחברות הפועלות בענף הבניה, וכתוצאה מכך, תורם לגידול בהיקפי האשראי החוץ מאזני של הבנק.

ליווי פיננסי - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא ליווי פיננסי קובעת, כי תאגיד בנקאי לא יממן פרויקט בנייה בשיטת הליווי הפיננסי, אלא אם יופק ויימסר לקבלן פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה העתידה להימכר בפרויקט. זאת, כדי להבטיח את כספי רוכשי הדירות בפרויקטים הממומנים בשיטת הליווי הפיננסי, ולוודא ריכוז של המקורות המיועדים להקמת הפרויקט, ובפרט של כספי התמורה ממכירת דירות, בחשבון הפרויקט המיועד לכך. שוברי התשלום ישמשו לכל תשלום שעתיד רוכש הדירה לשלם לקבלן בגין מחיר הדירה. ההוראה מפרטת את הפרטים שייכלול כל שובר תשלום. ההוראה מחייבת את התאגיד הבנקאי להוציא ערבות לרוכש הדירה בגין סכום ששולם באמצעות שובר תשלום, או לוודא הוצאתה או מתן בטוחה אחרת על-פי חוק המכר, בתוך 14 ימי עסקים מיום התשלום. בנוסף, קובעת ההוראה הסדרים למתן מידע לרוכש באשר להתאמת חשבון הפרויקט לפרויקט מסויים, וקובעת פרטים שייכללו בהסכם ליווי עם הקבלן, על מנת לאפשר את יישומה של שיטת השוברים.

ההוראה חלה על הסכמי ליווי שנחתמו מיום 1 ביוני 2008 ואילך.

תלות בלקוחות בודדים

לא קיימת תלות בלקוח בודד או במספר לקוחות בודדים במגזר הבנקאות העסקית.

מבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו

התחרות במתן שרותי בנקאות ופיננסיים למגזר הבנקאות העסקית הינה מול הבנקים הגדולים והבינוניים בארץ ולעיתים אף מול בנקים בחוץ לארץ, ולגבי שרותים מסוימים - מול שוק ההון בכללותו. בשנים האחרונות ניכרת מגמת הרחבת פעילות הגופים המוסדיים וחברות הביטוח בקרב הלקוחות הללו תוך התמקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולתקופות ארוכות.

תחליפים למוצרים ולשירותים הפיננסיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית הם גיוס הון וחוב באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות. הנכס המרכזי של הבנק להתמודדות עם התחרות במגזר הינו התשתית האנושית הקיימת והניסיון שנצבר במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח, לעיתים תוך שיתוף פעולה במסגרת קונסורציומים גם עם גופים אחרים.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הן מתן שרות אמין, מהיר ויעיל תוך הצעת פתרונות אופטימליים לצרכי הלקוח במגוון תחומי הפעילות הפיננסית שלו. במסגרת פעילותו במגזר, שם הבנק דגש על שירות מיטבי ללקוח העסקי והתאמתו לצרכי הלקוח על פי מאפייניו הייחודיים, תוך התמקדות בהתמחות ענפית ובמתן יעוץ מקצועי ספציפי בתחומים מוגדרים.

בדומה לתחרות על מימון האשראי התאגידי, התחרות במתן השירותים לבניה ונדל"ן במערכת הבנקאית מאופיינת במגמת חדירה של גופים חוץ בנקאיים גם לתחום זה, גופים אלה אף החלו בליווי פרויקטים באופן עצמאי, ללא שיתוף פעולה עם הבנקים.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות בתחום השירותים לבניה ונדל"ן מתבססות על מתן פתרונות מקצועיים ותפירת חבילה בנקאית במקרים של עסקאות מורכבות תוך מתן מענה כולל לצרכי הלקוח, שרות זמין ומהיר ושמירה על קשר אישי והדוק עם הלקוחות. זאת, בפרט באמצעות המחלקות העסקיות הייעודיות המתמחות בענף הבניה והנדל"ן.

לאור השוני בין הבנקים בהגדרות המגזרים, אין ביכולתו של הבנק להעריך את חלקו בשוק במגזר זה. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד – הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

מגזר ניהול פיננסי

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכונים שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון, זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ. פעילות המגזר מנוהלת על ידי החטיבה הפיננסית. הפעילות במגזר הינה בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים הרלוונטים למגזר ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון והנהלה באשר לרמות החשיפה השונות.

מגזר הניהול הפיננסי מתפקד כמגזר פעילות ה"סולק" את כל הפעילות בבנק, ובכך משאיר למבצעי הפעילות מרווח קבוע וידוע מראש, המחושב בהנחת כיסוי מלא של העסקה. החשיפות לסיכונים שוק נותרות במגזר ניהול פיננסי. המחירים שבהם המגזר "קונה" ו"מוכר" מקורות ושימושים מול יתר יחידות הבנק, לצורך ביצוע פעילות העסקית השוטפת, הם מחירי המעבר ("מחירי צל") של הבנק, הנקבעים באופן שוטף על ידי הניהול הפיננסי.

אסטרטגיה עסקית

יעדי המגזר הם ניהול אקטיבי של החשיפות לסיכונים שוק ונזילות ותיק איגרות החוב, במטרה לנהל באופן יעיל את הרווחיות המימונית, תוך שמירה על חשיפה מבוקרת לסיכונים שוק ונזילות נאותה, המשקפים את תיאבון הסיכון של הבנק בכפוף למגבלות שנקבעו בהנחיות הדירקטוריון והנהלה.

הפעילות העיקרית בתיק איגרות החוב הינה ניהול יעיל של נזילות הבנק בשקלים ובמט"ח, ביחס להשקעה אלטרנטיבית חסרת סיכון. מדיניות ניהול עודפי הנזילות מבוססת על הדרישות לניהול סיכונים הנזילות לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 342 והוראת ניהול בנקאי תקין 221 - יחס כיסוי נזילות. (לפרטים בדבר מודל הנזילות ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן ודוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק). כמו כן, הוגדרו קריטריוני סף לפעילות באיגרות חוב, בהתאם לסיכונים אשראי הגלומים בפעילות התיק, לפיזור ההשקעות ולנזילותן. הפעילות באיגרות חוב כפופה לעמידה במסגרות האשראי שנקבעו בבנק למדינות, לבנקים ולחברות, כאשר עיקר הפעילות היא בחשיפה לסיכון מדינת ישראל.

בתחום ניהול החשיפות לסיכונים שוק מנהל הבנק את התיק הסחיר באופן אקטיבי במטרה ליצור רווחים, ברמת סיכון שנקבעה. התיק הבנקאי מנוהל ומנוטר באופן שוטף מתוך מטרה לשפר את ההכנסות מריבית בכפוף לתיאבון הסיכון. היקפי הפעילות והסיכונים כפופים לעמידה במגבלות החשיפה לסיכונים שוק שנקבעו על ידי הדירקטוריון והנהלה. לפירוט בדבר מגבלות הסיכון ואופן ניהול החשיפה לסיכונים שוק, ראה פרק ניהול הסיכונים להלן.

כמו כן, פועל המגזר לגיוס מקורות פיננסיים בהתאם לנדרש לפעילות הבנק, ותוך שמירה על עמידה ביעדי יחסי הנזילות ויעדי יחס ההון על פי החלטות הדירקטוריון. זאת, באמצעות גיוס פיקדונות בבסיסי הצמדה שונים, ולטווחי זמן שונים, ובאמצעות הנפקת כתבי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מותנים (הון רובד 2). לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות במקורות המימון ופרק התפתחויות במבנה ההון לעיל. אחד הכלים המשמש את המגזר בניהול הנזילות והחשיפות לסיכונים שוק הוא הנפקת תעודות התחייבות, בין היתר באמצעות חברה בת, מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, כמפורט בפרק התפתחויות במקורות המימון לעיל. במסגרת המגזר מתנהלת פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. פעילות זו כוללת עשיית שוק בכל המכשירים הנגזרים הסטנדרטיים הנסחרים בארץ "מעבר לדלפק" (Over The Counter), ומסחר Back To Back במכשירים נגזרים מורכבים. בנוסף, משרת חדר העסקאות לקוחות גדולים הפועלים בניירות ערך הנסחרים בבורסות בארץ ובעולם. הבנק פועל באופן שוטף להרחבת פעילותו בתחום זה, באמצעות הרחבת מעגל הלקוחות והעמקת הפעילות והקשר העסקי עימם, בין היתר על ידי הגברת שיתוף הפעולה בין היחידות השונות של הבנק הפעילות במסגרת חדר העסקאות, פיתוח סוגי עסקאות חדשים והשקעה ברכישה ובהטמעה של ידע מקצועי.

גורם ההצלחה הקריטי במגזר פעילות זה הוא יכולת הבנק להבין את גורמי המקרו והמיקרו המשפיעים על מגמות ועל תנאי השוק, לזהות נכון את תנאי השוק ומצבי השוק, והיכולת לפעול באופן מהיר בפתיחה ובסגירה של פוזיציות. בנוסף, מקצועיות העובדים העוסקים בתחום, מערכות טכנולוגיות התומכות בפעילויות השונות, זיהוי צרכי יחידות אחרות וכן שיתוף פעולה בין היחידות השונות בבנק. ניהול המגזר הפיננסי, על מרכיביו השונים, מחייב רמה מקצועית גבוהה הנתמכת במערכות מיחשוב מתאימות ובמודלים מתקדמים לניהול העסקאות והסיכונים. כל אלה מונחים על ידי מדיניות הכוללת מגבלות וכללים ברורים, ומבוקרים באמצעי בקרה מתקדמים. בפרט, בכל הקשור בחשיפות של הבנק למוסדות פיננסיים אחרים בארץ ובחוץ לארץ, בחשיפות למוצרים הפיננסיים השונים ובחשיפה ללקוחות שיציבותם הפיננסית עלולה להיות רגישה במיוחד. לפרטים נוספים, לרבות באשר לחשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד- הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים						
הכנסות ריבית, נטו:						
(772)	-	(772)	(583)	-	(583)	מחיצוניים
790	-	790	618	-	618	בינמגזרי
18	-	18	35	-	35	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
147	7	140	321	12	309	הכנסות מימון שאינן מריבית
139	48	91	175	47	128	עמלות והכנסות אחרות
304	55	249	531	59	472	סך ההכנסות
(9)	-	(9)	(2)	-	(2)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות						
327	6	321	431	6	425	מחיצוניים
17	-	17	16	-	16	בינמגזרי
344	6	338	447	6	441	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
(31)	49	(80)	86	53	33	רווח (הפסד) לפני מיסים
(11)	17	(28)	56	20	36	הפרשה למיסים על הרווח (הפסד)
(20)	32	(52)	30	33	(3)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
5	-	5	-	-	-	חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות, לאחר השפעת המס
רווח נקי (הפסד):						
(15)	32	(47)	30	33	(3)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(21)	-	(21)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(15)	32	(47)	9	33	(24)	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
-	-	-	68.8%	-	-	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
39,959	-	39,959	41,781	-	41,781	יתרה ממוצעת של נכסים
52	-	52	36	-	36	מזה: השקעות בחברות כלולות
43,358	-	43,358	39,326	-	39,326	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,245	-	5,245	5,352	-	5,352	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
87,171	-	87,171	94,174	-	94,174	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
77,684	77,684	-	82,658	82,658	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
16,241	-	16,241	13,067	-	13,067	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
14,857	-	14,857	11,520	-	11,520	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
רווח מהכנסות ריבית לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:						
-	-	-	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	-	-	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
18	-	18	35	-	35	אחר
18	-	18	35	-	35	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

תרומת מגזר הניהול הפיננסי לרווחי הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה ברווח של 9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 15 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: סך הכנסות המימון (הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית) גדלו ב-191 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר משיפור במרווחים, השפעות שווי הוגן ואחרות ומימוש איגרות חוב. לניתוח נוסף של פעילות המימון השוטפת, ראה ניתוח התפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת בפרק רווח ורווחיות לעיל.

בהוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הקטנת הוצאה של 2 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה להקטנת הוצאה של 9 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות חל גידול של 36 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות האחרות במגזר זה כוללות את השפעת תוצאות פעילות הבנק במסגרת רה ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף. בהוצאות התפעוליות והאחרות חל גידול של 103 מיליוני שקלים חדשים. הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות כולל: גידול בהוצאות השכר והנלוות לעומת התקופה המקבילה אשתקד והוצאות שירותי מומחים חיצוניים אגב חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. ההוצאות התפעוליות והאחרות בתקופה המקבילה הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאורים 1 ג.1 ו-2 ג.2 לדוחות הכספיים. הוצאות המיסים בשנת 2015 כוללות גידול בהוצאות מיסים נדחים בגין גידול בהוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס וירידת שיעור מס הרווח.

מידע נוסף על פעילות המגזר

בגין הפעילות במגזר הניהול הפיננסי נדרש הבנק להקצאת הון. דרישת ההון בגין סיכון שוק, היא בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 208 (הנדבך הראשון של באזל II), המתייחסת בין היתר לסיכון הריבית בתיק הסחיר, המנוטר במודל הסטנדרטי. הקצאת ההון בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי נדרשת במסגרת הנדבך השני של הנחיות באזל II. הבנק מנהל סיכון זה במונחי שחיקה בהון הכלכלי, בתרחישים שונים של שינויים בריבית.

מידע נוסף על מגזרי הפעילות

פעילויות במוצרים

להלן פירוט תרומת פעילות כרטיסי האשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל מאוחד	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
24	-	6	18	הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
157	2	18	137	עמלות והכנסות אחרות
181	2	24	155	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
26	-	5	21	הוצאות תפעוליות ואחרות
155	2	19	134	רווח לפני מיסים
59	1	7	51	הפרשה למיסים על הרווח
96	1	12	83	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
סך הכל מאוחד	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
25	-	6	19	הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
154	2	17	135	עמלות והכנסות אחרות
179	2	23	154	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
25	-	4	21	הוצאות תפעוליות ואחרות
154	2	19	133	רווח לפני מיסים
57	1	7	49	הפרשה למיסים על הרווח
97	1	12	84	רווח נקי

להלן פירוט תרומת פעילות שוק ההון לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
-	-	-	-	-	-	-	הכנסות ריבית, נטו
25	12	10	-	1	-	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
314	47	24	5	16	21	201	עמלות והכנסות אחרות
339	59	34	5	17	21	203	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
95	6	8	1	6	1	73	הוצאות תפעוליות ואחרות
244	53	26	4	11	20	130	רווח לפני מיסים
93	20	10	2	4	8	49	הפרשה למיסים על הרווח
151	33	16	2	7	12	81	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
-	-	-	-	-	-	-	הכנסות ריבית, נטו
25	7	11	1	-	-	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
305	48	22	5	15	21	194	עמלות והכנסות אחרות
330	55	33	6	15	21	200	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
91	6	7	1	5	1	71	הוצאות תפעוליות ואחרות
239	49	26	5	10	20	129	רווח לפני מיסים
88	17	10	2	4	7	48	הפרשה למיסים על הרווח
151	32	16	3	6	13	81	רווח נקי

הפעילות הבינלאומית

להלן פירוט תרומת הפעילות הבינלאומית למגזרי הפעילות השונים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
158	29	69	55	5	הכנסות ריבית, נטו
6	1	4	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
68	2	8	57	1	עמלות והכנסות אחרות
232	32	81	113	6	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
124	7	45	69	3	הוצאות תפעוליות ואחרות
108	25	36	44	3	רווח לפני מיסים
41	9	14	17	1	הפרשה למיסים על הרווח
67	16	22	27	2	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
139	27	54	53	5	הכנסות ריבית, נטו
(3)	(5)	2	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
60	2	7	50	1	עמלות והכנסות אחרות
196	24	63	103	6	סך כל ההכנסות
4	-	-	4	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
118	7	40	68	3	הוצאות תפעוליות ואחרות
74	17	23	31	3	רווח לפני מיסים
28	6	9	12	1	הפרשה למיסים על הרווח
46	11	14	19	2	רווח נקי

מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע על פי מחזור פעילות הלקוחות, כמפורט להלן. בנוסף, פרסם בנק ישראל קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בנוגע ליישום ההוראה, ובין היתר, מתייחס לקושי בהשגת מידע על מחזור ההכנסה של לקוחות עסקיים וקובע כי כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות או שחבותו כלפי הבנק קטנה (לרבות מסגרת אשראי), רשאי הבנק לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי מספר העובדים בעסק, או לפי סך הנכסים במאזן של העסק והכל כפי שפורט בקובץ השאלות והתשובות. במידה וגם מידע זה אינו זמין לבנק, רשאי הבנק לסווג את הלקוח לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק והכל כפי שפורט בקובץ השאלות והתשובות. בהתאם להוראת המעבר בקובץ השאלות והתשובות, הבנק רשאי ליישם את האמור גם על לקוח עסקי שיש לו חבות עד סך של 300 אלפי שקלים חדשים. בשנת 2017 - עד 80 אלפי שקלים חדשים.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים על פי הוראות הדיווח הינם:

- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות בנקאות פרטית.
 - בנקאות פרטית - אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים מעל 3 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים זעירים וקטנים - עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים בינוניים - עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליוני שקלים חדשים ומתחת ל-250 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים גדולים - עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 250 מיליוני שקלים חדשים.
 - גופים מוסדיים - עסקים בעלי קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
 - ניהול פיננסי - כולל את פעילות המסחר, ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- גילוי על כל פעילות בנפרד ידרש החל מהדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לשנת 2016.
- בשלב זה, הבנק בוחן את מהותיות ההבדלים בין גישת ה"מגזרים הפיקוחיים" לגישת ההנהלה. כמו כן, בוחן הבנק את האפשרות להתאמות מסוימות בגישת ההנהלה בהקשר זה.
- על פי הוראות המעבר ליישום ההוראה, בדוח הכספי לשנת 2015 ניתן גילוי על נתונים מאזניים של מגזרים פיקוחיים.
- בדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של שנת 2016 - יינתן גילוי מלא בהתאם להוראה.

להלן תמצית הנתונים בגין מגזרי הפעילות הפיקוחיים ליום 31 בדצמבר 2015:

מגזרי פעילות פיקוחיים

סך הכל	הפעילות בחוץ לארץ						הפעילות בישראל						
	סך	מגזר	פעילות	אנשים	סך	ניהול	גופים	עסקים	עסקים	קטנים	בנקאות	משקי	
	הפעילות	אחר	עסקית	פרטיים	בישראל	פיננסי	מוסדיים	גדולים	בינוניים	זעירים	פרטית	בית	
159,204	3,077	-	2,532	545	156,127	-	2,025	12,402	5,165	13,589	68	122,878	אשראי לציבור, נטו
817	7	-	5	2	810	-	1	363	24	317	-	105	חובות פגומים
1,012	-	-	-	-	1,012	-	-	-	-	38	-	974	חוב בפיגור 90 יום ומעלה
162,380	4,040	-	3,200	840	158,340	-	35,935	24,933	5,365	15,220	10,244	66,643	פקדונות הציבור
129,486	3,521	-	3,116	405	125,965	5,568	3,388	25,084	7,207	10,858	31	73,829	נכסי סיכון

אנשים פרטיים- משקי בית ובנקאות פרטית- פעילות בישראל, מאוחד

סך הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך הכל	אחר	כרטיסי	הלוואות	סך הכל	משקי בית	לדיור	לדיור	
122,946	68	59	9	-	122,878	12,902	3,174	106,802	אשראי לציבור, נטו
105	-	-	-	-	105	81	-	24	חובות פגומים
974	-	-	-	-	974	17	-	957	חוב בפיגור 90 יום ומעלה
76,887	10,244	10,244	-	-	66,643	66,643	-	-	פקדונות הציבור
73,860	31	31	-	-	73,829	17,320	-	56,509	נכסי סיכון

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים- פעילות בישראל- מאוחד

סך הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים		
	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן
12,402	7,024	5,378	5,165	3,743	1,422	13,589	10,793	2,796	אשראי לציבור, נטו
363	231	132	24	20	4	317	249	68	חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	38	35	3	חוב בפיגור 90 יום ומעלה
24,933	21,790	3,143	5,365	4,661	704	15,220	11,216	4,004	פקדונות הציבור
25,084	9,683	15,401	7,207	3,928	3,279	10,858	7,562	3,296	נכסי סיכון

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה בשנת 2015 לכ-149 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-144 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. לכן, אין משמעות להשפעת שערי החליפין על הרווח הנקי של הקבוצה. ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות בכ-148 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 130 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רישיונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון המחליף, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, בכפוף להיתר מראש של המפקח על הבנקים. בד בבד עם קבלת הרישיון המחליף, נתקבל בבנק יהב אישור המפקח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידים, ובלבד שהתאגידים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב פועל בהתאם לרישיון המחליף, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון בנק יהב בנושא. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015 זכה בנק יהב במכרז החשב הכללי באוצר למתן הלוואות תקציביות לעובדי המדינה. בנק יהב מיישם את ההסכם החל מיום 1 ביולי 2015.

תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2015, הסתכמה בכ-60 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לכ-31 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014. הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקרו ממימוש איגרות חוב ברבעון השלישי של שנת 2015. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב (הון ממוצע, כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים) הגיעה בשנת 2015 ל-11.3%, בהשוואה ל-6.2% בשנת 2014. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ל-22,651 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 20,813 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 8.8%. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה לכ-7,943 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-7,299 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 8.8%.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2015 הסתכמה בכ-68 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-72 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2015 לכ-8.7% לעומת תשואה של כ-10.0% בשנת 2014.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל, הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתיות הבנק, תרמו לרווחי הבנק בשנת 2015 - 18 מיליוני שקלים חדשים, נטו, לעומת רווחים של כ-16 מיליוני שקלים חדשים, נטו, בשנת 2014.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V.(Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם בשנת 2015 בכ-0.9 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-1.1 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2014. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-196 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-221 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2014.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה לכ-72 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-76 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2014. יתרת ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה לכ-3 מיליוני פרנקים שוויצריים, בדומה ליתרה בסוף שנת 2014. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-119 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-142 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2014. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-124 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-156 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2014. יתרת הפיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-10 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-5 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2014.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

תרומת מזרחי החזקות בינלאומיות, המחזיקה בבנק מזרחי שוויץ, לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2015 כשהיא מנוכה מהשפעות שער חליפין, הסתכמה לרווח נקי של 2 מיליוני שקלים חדשים לעומת 4 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

תוצאות הרווח הנקי בפועל של מזרחי החזקות בינלאומיות כוללות השפעת שינויים בשער חליפין המכוסה על ידי מקורות בבנק עצמו. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 26 ג. לדוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. כ-2% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של 101 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 123 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2014, כמפורט להלן:

במסגרת תיק ניירות הערך הזמינים למכירה:

- כ-2 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014) הינם בגין השקעות סחירות.
 - כ-61 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014) הינם בגין יחידות השתתפות בקרנות השקעה שונות.
 - השקעות במספר תאגידים שונים, אחרים, המוצגות לפי שיטת העלות, אשר יתרת ההשקעה בהם הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-1 מיליון שקלים חדשים (8 מיליון שקלים חדשים לסוף שנת 2014). במסגרת ההשקעה בחברות כלולות:
 - כ-16 מיליון שקלים חדשים (31 מיליון שקלים חדשים לסוף שנת 2014), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בקרנות מזנין. קרן מזנין הינה קרן מימון ביניים המעמידה מימון משלים לאשראי הבנקאי לחברות ממגוון מגזרים. המימון ניתן בדרך כלל בתמורה לריבית, אופציות ומכשירים הוניים אחרים.
 - כ-19 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בפסגות ירושלים בע"מ, חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים. יתרת ההשקעה בספרי הבנק כוללת השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ-35 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014).
 - כ-2 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014) המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק ברוסאריו קפיטל בע"מ, חברה פרטית העוסקת בתחום חיתום, ליווי ויעוץ להנפקות פרטיות וציבוריות, מיזוגים ורכישות, השקעה בניירות ערך והפצת ניירות ערך.
- רווחי הבנק נטו מהשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו בשנת 2015 לסך של כ-6 מיליון שקלים חדשים, לעומת הפסדים בסך של כ-16 מיליון שקלים חדשים בשנת 2014.

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק, ריבית ונזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה. לבנק תהליך מוסדר למיפוי זיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, ורשימת הסיכונים המהותיים לפעילותו ומנהלי סיכונים אלה, מאושרת בהנהלה ובדירקטוריון, לפחות אחת לשנה. בנוסף, לבנק רשימה ענפה של מסמכי מדיניות המסדירים את דרכי הטיפול של הבנק בסיכונים השונים, כולל, אופן המדידה שלהם, הניהול והמזעור של כל סיכון. במסגרת מסמכי המדיניות מתווה הדירקטוריון את תאבון הסיכון. לבנק מסמך מדיניות אב הקובע את מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים, ובכלל זה, את שרשרת הדיווחים הנדרשת במצב שגרה ובמצב קיצון. הבנק המשיך לשדרג במהלך השנה האחרונה את טיפולו בתאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, ובפרט, הקים מסמך מדיניות ייעודי המסדיר מסגרת איכותית וכמותית לטיפול בתאבון הסיכון, כולל אופן הדיווח בגינו, והמעקב אחר התפתחותו.

ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל (ניהול סיכונים), ובהתאם למסגרת שהותוותה בדברך השני של באזל II, כולל השינויים הנדרשים עם כניסתה של באזל III לתוקף, בהתאם להנחיות בנק ישראל. בחודש דצמבר 2012 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי 350, 310, 333, 311 ו-314 בנושאי ניהול סיכונים, וכן עודכנה הוראה 339. הבנק השלים היערכותו ליישום הוראות אלה החלות מינואר 2014 (הוראה 333 החלה ביולי 2014), וקובעות סטנדרטים חדשים למסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק. כמו כן, השלים הבנק את הערכותו לטיפול בהוראות הדנות בסיכון הנזילות - הוראת ניהול בנקאי תקין 342 והוראת ניהול בנקאי תקין 221. לפרטים נוספים ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

גישת הנהלת הבנק היא, כי ניהול הסיכונים ובקרתם צריכים להיות תהליך אינטגרטיבי. ניהול הסיכונים בראיה כוללת, על כלל הפעילות הפיננסית של הבנק, מאזנית וחוץ מאזנית, מאפשר לבנק ניצול מרבי של המתאמים בין גורמי הסיכון השונים (בסיס וריבית) במגזרי ההצמדה השונים, ופיזור מיטבי של הסיכון. בנוסף למדידת הערך הכולל של הסיכון, מודד הבנק ומנהל את תמהיל מרכיבי הסיכון. הבנק הסדיר במהלך השנים האחרונות את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים שלו, הכוללת את המרכיבים הנדרשים לשם טיפול הולם בסיכונים: התווית עקרונות לניהול הסיכונים, כולל קביעת תאבון הסיכון על ידי הדירקטוריון, קביעת תפקידי ההנהלה לשם יישום העקרונות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, תפקידי שלושת קווי ההגנה שנקבעו (הקו הראשון - נוטל הסיכונים - הקווים העסקיים, הקו השני - קו הבקרה, והקו השלישי - הביקורת הפנימית), שרשרת הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום, והניטור המתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון.

כחלק ממסגרת זו, פעלו יחידות הבנק לשדרוג מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק (ה-מיני ICAAR), בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310, והוא מציג מבט נרחב על הסיכונים השונים של הבנק, תוך שהוא מדגיש את מצב פרופיל הסיכון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע בכל מסמך המדיניות. בכך, מחזק ומשלים המסמך את המבט הניתן על פרופיל הסיכון במסגרת מסמך ה- ICAAR (Internal Capital Adequacy Assessment Report) של הבנק, הכולל את תהליך תכנון ההון של הבנק והמהווה חלק מדרישות הנדבך השני של באזל II. בנוסף, מפעיל הבנק שורה מגוונת של מבחני מצוקה (קיצון) המאתגרים את פרופיל הסיכון הנוכחי שלו בתנאי לחץ, תוך מתן דגש למבחני מצוקה הבוחנים את פרופיל הסיכון תחת שינויים מהותיים בתנאי המאקרו. לבנק מסמך מדיניות אב ייעודי המסדיר את העקרונות לביצוע מבחני מצוקה, ובפרט, את אופן השימושיות בהם בבנק, כולל לצורך קביעת תאבון הסיכון.

כאמור לעיל, קבעה המסגרת את תפקידי הדירקטוריון, ההנהלה ושלושת קווי ההגנה לטיפול בסיכונים השונים, בהתאם לעקרונות הבאים:

הדירקטוריון - מתווה את מדיניות ניהול הסיכונים וההון של הבנק, לרבות קביעת תיאבון הסיכון, אישור היעדים העסקיים של התוכנית האסטרטגית, וכן, של פרופיל הסיכונים הנגזר מהם. הדירקטוריון מאשר את מדיניות הטיפול בניהול הסיכונים השונים וההון ועוקב אחר יישומן, תוך ניטור מתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, למול תיאבון הסיכון שנקבע על ידו.

ההנהלה - מחויבת לזיהוי ולניהול הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק (כל מנהל סיכונים בתחומו). תפקידי ההנהלה הם ליישם את המדיניות לניהול ובקרת כל אחד מהסיכונים ולעמוד בתיאבון הסיכון, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בין היתר, על ידי קביעת מגבלות הנהלה נמוכות מאלה שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ופיתוח אסטרטגיות וכלים להפחתת סיכונים ולצמצום נזקים אפשריים.

היחידות העסקיות - יחידות אלה, הנוטלות סיכון, נמצאות בקו הקדמי של ניהול הסיכונים, ואחראיות לניהול ובקרה של הסיכונים השונים, תוך שהן מפעילות כלים, תהליכים ונהלים לשם ניהולם השוטף במטרה לעמוד ביעדים העסקיים, בכפוף למסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה.

CRO - במהלך שנת 2011 הקים הבנק חטיבה ייעודית לבקרת סיכונים. מנהל החטיבה לבקרת סיכונים הוא ה-CRO (Chief Risk Officer) של הבנק. החטיבה לבקרת הסיכונים מהווה את הקו האמצעי לפעילות בקרת הסיכונים, תוך שימוש במערכות (לעיתים מערכות שונות מאלה המופעלות על ידי היחידות העסקיות) ובנהלים ייעודיים, לשם ניטור מתמשך של פרופיל הסיכון. החטיבה מפעילה כלי ניטור "קרובים" ככל הניתן לפעילות היחידות העסקיות, ולאירועי נטילת הסיכון. בכלל זה, נמצאים כלי מעקב תוך יומיים כפי שיפורט להלן. החטיבה אחראית לאתגור שוטף של תיאבון הסיכון של הבנק, תוך ניטור פרופיל הסיכון של הבנק, בגין הסיכונים השונים, במצב שגרה ובמצב מצוקה. החטיבה לבקרת סיכונים, אחראית בנוסף, באמצעות יחידות ייעודיות, לטיפול בסיכוני הציאות והלבנת ההון של הבנק ולתיקוף המודלים המופעלים בבנק (סיכון מודל), ולמתן חוות דעת בלתי תלויה למתן האשראי (אנליזה). במהלך השנתיים האחרונות, בהתאם להנחיות בנק ישראל, החלה החטיבה לרכז, כקו השני לפעילות, את מסמכי המדיניות לניהול סיכוני אשראי, ריבית, שוק ונזילות. החל מהשנה הנוכחית מאתגר מנהל הסיכונים הראשי את יעדי תכנית העבודה לשנה הבאה, בהתאם לפרופיל הסיכון של הבנק ותיאבון הסיכון שנקבע.

הביקורת הפנימית - מהווה קו נוסף למעקב וניטור אחר רמת הסיכון. פעילות הביקורת הפנימית מתבצעת לרוב לאחר נטילת הסיכון. הביקורת הפנימית, באמצעות הכלים אותם היא מפעילה, פועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי כדי למפות ולהעריך את רמת הסיכון ביחידות השונות, ולבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית בבנק.

במהלך השנה האחרונה לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים של הבנק, והניטור השוטף של פרופיל הסיכונים מעלה כי רמת הסיכון של הבנק היא נמוכה בכל הקשור לסיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות והסיכון התפעולי, ונמוכה - בינונית בכל הקשור לסיכון האשראי. בחינה זו מתבצעת בהסתמך על מדדי תיאבון הסיכון של הבנק, ובהסתמך על מהלך איכותי סובייקטיבי שמנהלי ובקרי הסיכונים השונים מבצעים אחת לשנה, כדי להביע את עמדתם לגבי רמת הסיכונים השונים, איכות ניהולם וכיוון התפתחותם הצפוי במהלך השנה הבאה.

הבנק בחן במהלך השנה את סיכון השוק והריבית שלו, לאור סביבת הריבית הנמוכה והפוטנציאל לשינוי במגמת הריבית, ומצא כי המסגרת שהוסדרה לטיפול בסיכון זה במהלך השנים האחרונות, כולל מגוון המגבלות שנקבעו, הדיווחים, הפורומים ואמצעי הניהול והבקרה שהוא מפעיל, יש בהם כדי להבטיח טיפול נאות בסיכון זה, שפרופיל הסיכון הנוכחי שלו, בהסתמך על שורה של מדדי תיאבון סיכון, ועל מגוון מבחני מצוקה הוא נמוך. באותו אופן, מצא הבנק כי המסגרת שנקבעה לטיפול בסיכון הנזילות, שתשומת הלב הניהולית בגינו עלתה באופן משמעותי בבנק במהלך השנה האחרונה, כתוצאה מדרשות בנק ישראל בהוראותיו החדשות לטיפול בסיכון זה, הינו הולם. לבנק מתווה ברור לכל מדדי הנזילות הנדרשים על פי ההוראה, הוא עיבה את מבחני המצוקה ותכניות המילוט הנדרשות לטיפול בסיכון זה. כאמור, פרופיל הסיכון הנוכחי הינו נמוך.

במהלך השנים האחרונות שדרג הבנק באופן משמעותי את הניטור של תיק המשכנתאות שלו, שהוא הגדול במערכת. שדרוג זה בוצע, תוך שהבנק עומד בכל הוראות ודרשות בנק ישראל. לבנק מדדי סיכון רבים לניתוח השוטף של תיק המשכנתאות שלו, המתבססים על גורמי

הסיכון של התיק, ביניהם: LTV, יחס ההחזר, ואיכות החיתום. כחלק ממהלך זה, ביצע הבנק במהלך השנים האחרונות מגוון של מבחני מצוקה, הבוחנים את התיק ממספר רב של זוויות, תוך שימוש במגוון שיטות לחישוב תוצאות מבחני המצוקה, וזאת, בהתאם לדרישות בנק ישראל, ובהתאם למתודולוגיות מקובלות. מבחני המצוקה של הבנק מתבססים על שינויים מהותיים בתנאי המאקרו הרלבנטיים לתיק המשכנתאות, ובעיקר נתוני אבטלה וריבית, כאשר בחלק ממבחני המצוקה משתמש הבנק בתנאי מאקרו כפי שנקבעו בתרחיש האחד של בנק ישראל, המפורסם אחת לשנה. בהסתמך על מגוון התוצאות והניתוחים שביצע הבנק ובהשוואה לתוצאות מבחני מצוקה של בנקים זרים, מוצא הבנק כי פוטנציאל ההפסד מהתיק, בעת התרחש אירוע קיצון משמעותי, נמוך יחסית לרמת ההון הראשוני של הבנק, וזאת אף מבלי להביא בחשבון את הפעולות הרבות שהוא יכול לבצע כדי לחלץ לווים מכשל, ואת איכות החיתום שלו. הבנק ממשיך לבחון באופן מתמשך את תיק המשכנתאות שלו. לפרטים נוספים ראה פרק סיכון האשראי להלן.

הבנק קידם במהלך השנה האחרונה באופן משמעותי את מסגרת הטיפול שלו בסיכונים האכיפה הפנימית, הציאות, איסור הלבנת הון וסיכון חוצה גבולות, תוך שהוא משתמש במגוון כלים לשם הטמעת תרבות ביחידות הבנק לטיפול בסיכונים אלה והקצאת המשאבים האנושיים והטכנולוגיים הנדרשים לטיפול בסיכון, כולל ביצוע סקרי ציות ורגולציה, הסדרת מנגנון דיווחים נאות והטמעת מערכות התומכות בטיפול בסיכונים אלה.

תאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כפונקציה של ההון הראשוני של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל וכן, למצב קיצון, בהסתמך על תוצאות מבחני המצוקה השונים שעורך הבנק. לבנק תאבון סיכון אפס לאי עמידה בהוראות הרגולציה. כאמור לעיל, בכל שנה, מאותגר תאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתכנית העבודה, פרופיל הסיכון והשפעתם של היעדים העסקיים עליו, ולנוכח תוצאות התהליך האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק, שנועדו לבחון את רמת הסיכונים השונים וכיוון התפתחותם במהלך השנה הבאה. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תאבון הסיכון שנקבע. ראיית דירקטוריון והנהלת הבנק היא שכל תחומי הפעילות העסקיים העיקריים של הבנק, צריכים להיות מנוטרים על ידי תאבון סיכון ספציפי, וכי הוקצו המשאבים הנדרשים לשם ניהול הסיכונים הנובעים מפעילות זו. כך לדוגמה, השלים הבנק במהלך השנה האחרונה את פיתוח המודלים הנדרשים לשם דירוג ותמחור של לקוחות קמעונאיים באמצעות המודלים המתקדמים ואלה, מצטרפים למדדי הניטור הרגילים, לאור העלייה בפעילות הבנק במגזר זה כתוצאה מהאסטרטגיה שקבע.

כאמור לעיל, לבנק מתודולוגיה נרחבת לביצוע מבחני מצוקה במגוון שיטות. מתודולוגיה זו ואופן השימוש בתוצאות מבחני המצוקה מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות מבחני המצוקה במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAR. תהליך זה בוחן האם לבנק יש די הון כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית, המאוגדת על ידי שורה של מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. מבחני מצוקה אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי גרימת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק, ריבית בתיק הבנקאי, תפעולי ועוד. במהלך תכנון ההון של הבנק נבדקת רמת ההון הנדרשת של הבנק כאשר מבחני המצוקה מעבירים אותו להפסד פוטנציאלי במהלך שלוש שנים רצופות, עובדה המביאה לשחיקת ההון הראשוני שלו. דגש רב ניתן במבחני המצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק, פעולות האשראי העסקית שלו, פוטנציאל הפגיעה של אירועי אבטחת מידע וסייבר, אירועים תפעוליים ועוד. הבנק הגיש את מסמך ה-ICAAR השביעי שלו בתום שנת 2015, לאחר אישורו על ידי הנהלת ודירקטוריון הבנק. תוצאות תכנון ההון של הבנק מלמדות כי לבנק יש מספיק הון כדי לעמוד ביעדי התכנית האסטרטגית שלו, גם לנוכח מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות.

לפרטים נוספים על הממשל התאגידי לניהול סיכונים בקבוצת הבנק ועל תרבות הסיכון, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניהול סיכון האשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון שלוהו, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק.

דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי, ובכלל זה, קבע את תיאבון הסיכון של הבנק בהתייחס בין היתר לענפי משק, קבוצות לווים, משכנתאות, פעילות בחוץ לארץ ועוד. מדיניות הבנק בתחום האשראי נגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי. ניהול סיכון האשראי בבנק מתבצע בהתאם להוראה 311 של בנק ישראל.

המעקב אחר פרופיל הסיכון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בהן מדווחת להנהלת דירקטוריון הבנק. המעקב מתבצע על ידי היחידות העסקיות ומנוטר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים. המעקב אחר תאבון הסיכון מהווה חלק עיקרי במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המאושר בדירקטוריון הבנק.

בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ייעודית לסיכון הריכוזיות באשראי אשר במסגרתה הוגדר תיאבון הסיכון לתחום זה, ונקבעו שיטות המדידה, הבקורות ומנגנוני הדיווח. מבנה קווי העסקים בתחום האשראי מושתת על שלוש חטיבות, הכפופות למנהל הכללי, כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית

בחטיבה זו מרוכזת פעילות האשראי הבנקאית של לקוחות פרטיים לרבות תחום המשכנתאות, ופעילותם של לקוחות עסקיים קטנים. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים אף הם במסגרת חטיבה זו באמצעות שבעה מרחבים.

החטיבה לבנקאות עסקית

בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של לקוחות עסקיים (לרבות מענף הנדל"ן והבינוי) עם היקף פעילות בינוני ומעלה.

החטיבה הפיננסית

בתחום האשראי, החטיבה הפיננסית מרכזת את הבנקאות הפרטית והפעילות הבינלאומית באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ ובאמצעות השלוחות וחברות הבנות בחוץ לארץ.

לפירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות) לעיל.

מטרת תהליך אישור האשראי היא לבחון ולהעריך את הסיכון הכרוך במתן אשראי ללקוח כלשהו. במרכז התהליך יש לבדוק שאשראי המבוקש אכן הולם את צרכי הלקוח וכושר הפירעון שלו. הבחינה מתבצעת בין אם מדובר באישור אשראי חדש ובין אם מדובר בחידוש אשראי קיים או בשינוי באשראי קיים.

תהליך הבחינה, שמבוצע על ידי קווי העסקים, מתבצע במספר שלבים הכוללים בדיקת איכות הלקוח, בדיקת מסמכי ההתקשרות, בדיקת טיב הביטחונות, בדיקת דירוג האשראי ללקוח, קביעת סוגי האשראי המתאימים לצרכי הלקוח ולכושר הפירעון שלו, קביעת סוג ואופן העמדת האשראי בהתייחס למשמעות הנובעת מהדרישה ההונית (מדידת נכסי סיכון), קביעת תקופות ומועדי פירעון האשראי, קביעת תנאים עסקיים, ריבית ועמלות.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב אישור האשראי, תוך מתן דגש לביטחונות הנדרשים, והתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים, לסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק, ועד לבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות

העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות, הפועלות בתוך הקווים העסקיים. זאת, תוך השקעת מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות וימי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים לשיפור ולשכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

להלן פרוט לגבי תהליכים עיקריים הכרוכים בפעילות ניהול ובקרת סיכון האשראי בבנק:

שיקולים במתן אשראי - השיקולים למתן אשראי מתבססים בעיקר על טיב הלקוח, כושר הפירעון, חוסן פיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בענף, ותק בבנק, התנהגות החשבון וטיב הבטוחות. כמו כן, פועל הבנק להתאים את סוג האשראי ותנאיו לצרכי הלקוח. במקרים בהם ניתן האשראי ללא דרישה לכיסוי מלא או דרישה חלקית לבטוחות, בעיקר תוך הסתמכות על טיב לווה, דורש הבנק לעיתים התניות שונות, כגון - שמירה על יחסים פיננסיים.

נהלים - הנהלים למתן אשראי ולטיפול באשראי ובביטחונות, כמו גם מערכות המיכון הרלוונטיות לכך, נבחנים ומעודכנים באופן שוטף, כדי להתאימם לסביבה העסקית המשתנה, תוך הפקת לקחים מאירועים שונים. נהלים אלה מיישמים בפועל את עקרונות המדיניות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

פיזור סיכונים - מדיניות האשראי של הבנק מתבססת מזה שנים על פיזור סיכונים וניהולם באופן מבוקר. פיזור הסיכונים בא לידי ביטוי במספר אופנים: פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים, לרבות הגבלת החשיפה ביחס לענפים ספציפיים; פיזור על פני קבוצות גודל של לקוחות; פיזור על פני מגזרי הצמדה שונים; פיזור גיאוגרפי במקרים רלוונטיים (ענף הבניה).

סמכויות למתן אשראי - במטרה לייעל את תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת אשראי תוך מזעור רמת הסיכון, נקבע מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ולוועדות האשראי ברמות השונות, עד לדרג ועדת האשראי הדירקטוריונית והדירקטוריון.

החלטות למתן אשראי, החל מרמת מרחב, מתקבלות על ידי ועדות אשראי, וזאת כדי למזער את הסיכון שבהסתמכות על שיקול דעתו של מחליט יחיד. במסגרת סמכויות האשראי, נקבעו מגבלות על סכום האשראי, וכן על שיעור האשראי ללא בטוחות, אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות ונקבעו הנחיות נוספות ליכולת הפעלת הסמכות במצבים שונים.

חשיפה מטבעית באשראי - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקאות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכוי החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. נקבעו הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרחישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקרות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בבטוחות שלהם הוא ניירות ערך.

אשראי בענף הבנייה והנדל"ן - במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלוונטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, תמ"א 38 ועוד.

דירוג לווים - הבנק פיתח מערכת לדירוג לווים עסקיים, המבוססת על מודל ממוחשב, המשלב הערכות כמותיות ואיכותיות ביחס ללווים, ואשר הותאמה למגוון הלווים העסקיים בענפי המשק השונים. הבנק מתחזק באופן שוטף את המודלים השונים הקיימים, מפתח מודלים חדשים, ופועל להתאמתם, עדכונם וטיובם בהתאם לשינויים בסביבה העסקית.

מטרת מערכת דירוג היא לאפשר ניהול של סיכוני האשראי ולתמוך בתהליכי קבלת ההחלטות. המערכת קובעת דירוג לווים כפונקציה של טיב הלקוח, הבטוחות שהעמיד והיקף האשראי שקיבל. הבנק פיתח יכולת לדירוג לקוחות מגזר המשכנתאות והמגזר הקמעונאי באמצעות המודלים המתקדמים. לכל אחד מלקוחות מגזרים אלה ניתן דירוג אשראי המשקף את הסיכוי התיאורטי לכשל של הלקוח. המודלים לדירוג לווים נמצאים, בהתאם להנחיות בנק ישראל, בתהליכי תיקוף תקופתיים, המתבצעים על ידי היחידה לתיקוף מודלים הפועלת בחטיבה לבקרת סיכונים.

הפקת לקחים - תהליכי בקרת האשראי מבוצעים, החל משלב העמדת האשראי ועד לפירעונו. יחד עם זאת, לעיתים האשראי אינו נפרע כסדרו ומצריך טיפול ייחודי. מטרת תהליך הפקת הלקחים הינה לאבחן התנהלות אשראי לא נכונה על מנת למנוע הישנות טעויות. הפקת הלקחים ללקוחות שהוגדרו מתבצעת על ידי צוות הכולל נציגים של כל החטיבות בבנק בראשות סקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית. הממצאים מופצים לגורמים הרלוונטיים בבנק, לצורך יישום המסקנות בקרב נותני האשראי בבנק. בנוסף, מיסד הבנק תכנית להפקת לקחים ולמידה מאירועי כשל תפעולי, הנובעים מהפעילות העסקית בתחום האשראי.

מעקב ובקרה - הבקרה בתחום האשראי היא מרכיב מרכזי בשמירה על איכות האשראי שהבנק מעניק ללקוחותיו, ובכלל זה שמירה על איכותם של הביטוחות שנדרשו להבטחת החזר האשראי. הבנק פועל בעקביות לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל הניתן של סימנים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים או של הרעה במצב ביטוחותיהם. בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, לרבות בקרות פנימיות בשרשרת הניהול של האשראי, קרי, בקרות קו ראשון המבוצעות בקביעות בסניפים, במרחבים, במטה וביחידות ספציפיות שזה עיסוקן, וכן בקרות של גורמים חיצוניים לתהליך האשראי, קרי, בקרות קו שני.

שלושת קווי הגנה בתחום האשראי הוגדרו כדלקמן:

- **קו הגנה ראשון - קווי העסקים בתחום האשראי בבנק** - המבנה הארגוני של הבנק בתחום האשראי נועד לתמוך בהשגתם של יעדי הבנק ובהגשמת תכניתו העסקית. הנהלות קווי עסקים נושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על פעילותן. באחריות היחידות המקצועיות של כל אחד ממגזרי הלקוחות הללו לבדוק באופן שוטף ולבצע מעקב ובקרה על החשיפה ללקוחות ומגזרי הפעילות שבאחריותן. בקו הגנה זה, קיימות יחידות בקרה ספציפיות כדוגמת הבקרים החטיבתיים ופונקציות בקרה נוספות. פעילות זו מעוגנת בנהלים ייעודיים המבטיחים יישום של העקרונות שנקבעו לניהול הסיכון.
- **קו הגנה שני - בקרת סיכונים** - החטיבה לבקרת סיכונים פועלת כ"פונקציה ניהול הסיכונים" בלתי תלויה של הבנק ובכך משמשת כקו הגנה שני במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים. מנהל החטיבה משמש גם כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO). בתחום ניהול סיכוני האשראי, פועלת החטיבה באמצעות מספר יחידות עצמאיות שהן: מדור בקרת סיכוני אשראי (האחראי לבקרת פעילות האשראי בדיעבד), מחלקת אנליזה (הפועלת, בהתאם להנחיות בנק ישראל, למתן חוות דעת על בקשות האשראי), מדור חשיפות שוק ההון (המבצע בקרה אחר פעילות לקוחות בנגזרים), המדור לפיתוח והטמעת מודלים מתקדמים (האחראי לפיתוח המודלים המתקדמים לשימוש האשראי), מדור סיכונים תפעוליים (לניהול ובקרת הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות האשראי) ויחידת התיקוף (לתיקוף תקופתי של המודלים העיקריים המשמשים למתן ולהערכת אשראי). החשבונאי הראשי אחראי על סיווג אשראי וקביעת הפרשות להפסדי אשראי.
- **קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית** - הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ופועלת על פי תכנית העבודה לביצוע ביקורות על פעילות האשראי של הבנק.

פורומים משולבים לניהול ובקרת סיכוני אשראי - במסגרת הממשל התאגידי של ניהול ומזעור הסיכונים, הוקמו בבנק פורומים שונים לניהול סיכוני האשראי בשגרה ובחירום שבמסגרתם משולבים שלושת קווי ההגנה בבנק. הפורומים הפועלים בתחום האשראי בבנק הינם: פנ"ס (פורום ניטור סיכונים) אשראי וריכוזיות אשראי, פורום רשימת מעקב, פורום חירום באשראי ופורום הפקת לקחים.

מערכות מעקב ובקרה - בקבוצת הבנק נעשה שימוש מתמיד במערכות ממוחשבות לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי. מערכות המחשוב מספקות לבעלי התפקידים, לרבות ליחידה ספציפית שתפקידה איתור ובקרה של סיכוני אשראי, כלי בקרה לאיתור חריגות ממסגרות האשראי

ופערי ביטחונות, וכן כלים לאיתור התפתחות סיכוני אשראי הנובעים מקיום פרמטרים שונים בהתפתחות חשבון הלקוח ובהתנהלותו. קיימות מספר מערכות משמעותיות להן תפקיד מרכזי בתהליכי ניהול הסיכונים והבקרה בתחום האשראי וביניהן מערכת לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין סיכון האשראי, מערכות לאיתור והצפת סיכוני אשראי, להצפת מידע התראתי, למעקב אחר התניות פיננסיות, מערכת אוטומטית לסינון חובות ומערכת ממוחשבת לשליטה ולניהול כל החשבונות שבטיפול משפטי.

סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד העלול לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתולדה של מפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה (מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה). בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. על פי הנחיות המפקח על הבנקים נדרש מהבנקים לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת תהליכי עבודה לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון, ככל שקיים, בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד. מסמכי המדיניות של הבנק כוללים מדיניות סיכונים סביבתיים ייעודית, אשר במסגרתה מותוות מתודולוגיה לזיהוי, הערכה וטיפול בסיכון הסביבתי.

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באיתור אשראי בעייתי ובניהולו דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן ממוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בסקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית.

על מנת לאתר סיכוני האשראי המתממשים או שעלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנו על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנוהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר לעניין הסיווגים וההפרשות שהוקנו לוועדות בראשות מנהל החטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, ולוועדת הפרשות של הנהלת הבנק. במקביל לתהליך האיתור והסיווג, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי-תלוי בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה. פעילות הבנק בהקשר זה, מבוצעת בהתאם להוראה 314 של בנק ישראל.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסינון חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, פגומים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדיור (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק בעיקר הליכי גביה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים ככל שיש צורך בכך.

זיהוי וסינון חובות בעייתיים - הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים בסינונים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב בהשגחה מיוחדת הוא חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות, שבגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אם החולשות לא יטופלו, עלולה להיגרם הידרדרות בסיכויים לפירעון החוב. חוב נחות הוא חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.

בהתאם למדיניות הבנק, חוב מעל 700 אלפי שקלים חדשים מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בכל מקרה, חוב מסווג כחוב פגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב

בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר חובות בעייתיים בהלוואות לדיור.

הפרשה להפסדי אשראי - עם יישום ההוראה למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ביום 1 בינואר 2011, הוטמעה בבנק מערכת ממוחשבת לאיתור ולסיווג של חובות בהם קיים, או עלול להיווצר, סיכון להפסדי אשראי. המערכת מקושרת למערכות התשתית השונות בבנק, והיא מרכזת נתונים המאפשרים בחינה של החובות לצורך אמידת איתנותם ותזרימי המזומנים הצפויים מהם. במערכת החדשה הוטמעו תהליכים ממוכנים של איתור, בחינה, סיווג וגיבוש הפרשות, לרבות תיעוד של התהליכים והיררכיה של אישורים לפי הסמכויות שנקבעו בנהלי הבנק. המערכת מאפשרת גם טיפול בחובות בעייתיים שלא אותרו בתהליכי האיתור האוטומטיים, אלא בבחינות ובדיקות איכותיות המבוצעות על תיק האשראי של הבנק. ההחלטה על סכום ההפרשה להפסדי אשראי הינה פועל יוצא של איכות האשראי והביטחונות, מצבו הפיננסי והמשפטי של הלווה והעריבים והתנאים הסביבתיים והענפיים בסביבת הלקוח.

לפרטים בדבר הוראות המפקח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית והפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 1 ד. 6 לדוחות הכספיים. הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, קבע הבנק נהלים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התחייבויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות מסוגים שונים).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". כמו כן, בוחן הבנק את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הבחינה של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות מעל 700 אלפי שקלים חדשים ובהתאם למדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - מיושמת בהתאם למדיניות הבנק, עבור כל חוב שנקבע כי הוא פגום, ואשר יתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 700 אלף שקלים חדשים או יותר.

כמו כן, מיושמת הפרשה פרטנית לגבי כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, אלא אם מדובר בחוב שבגינו נערכת הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב המקורי. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, מוערכת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון. לעניין זה, הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד, או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חזר זמינים ומהימנים אחרים.

הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות. הפסדי האשראי בפועל יכולים להיות שונים מהאומדנים המקוריים שערך הבנק בעת סיווג החוב כפגום.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-700 אלף שקלים חדשים, בהתאם למדיניות הבנק) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שנקבע שאינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהן חושבה ההפרשה לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים בהתחשב בעומק הפיגור, מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) - "טיפול חשבונאי בתלויות", וכן, על הנחיות נוספות המפורטות

בהוראות הדיווח לציבור. ההפרשה מתבססת על שיעור הפסדים היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

בנוסף לממוצע לחישוב של טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור לעיל, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים.

כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית), זאת בהתאם להנחיה פרטנית של המפקח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015.

הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

כמו כן, מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329, כמפורט במכתב המפקח על הבנקים מיום 21 במרץ 2013, "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".

בהתאם להוראות גיבש הבנק מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות ההוראה, וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות. לפרטים נוספים בדבר סיכון אשראי, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) במיליוני שקלים חדשים:

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלווים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, התניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניטור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלווים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל
1.	בינוני ונדל"ן	121	711	832
2.	בינוני ונדל"ן	-	806	806
3.	בינוני ונדל"ן	43	732	775
4.	בינוני ונדל"ן	220	467	687
5.	בינוני ונדל"ן	39	513	676
6.	בינוני ונדל"ן	163	380	419

סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית- רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
- רכישת תאגיד אחר- רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
- חלוקת הון- תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.

אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים לפי הגבוה מביניהם.
- באשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, יעמוד הסף על 35 מיליוני שקלים חדשים.
- גם אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.

מימון לחברות ממונפות שהינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו ומבוססים בעיקרם על דרוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא מתבטא במודל "התבחינים", ולאחר בחינה פרטנית של כל לווה שעמד בקריטריוני הסף. לווים אלו נבחנים בפורום שבו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, ובו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית שבה היא פועלת.

החל מיום 1 בינואר 2016 נכנסו לתוקף עדכונים להוראה 323 שעניינה מגבלות על מימון עסקאות הוניות וכן הוראה מספר 327 החדשה שעניינה ניהול הלוואות ממונפות. הוראות אלה מגדירות את מסגרת הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות.

כחלק מהיערכות הבנק להוראה, הורחבה הגדרת מימון ממונף כבר במהלך שנת 2015 ונוספה התייחסות להגדרת הלוואות ממונפות המבוצעות בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק.

מדדים למינוף, דהיינו לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף, נקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפים אלה.

לפרטים נוספים ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי המהווה מימון ממונף:

אשראי לרכישת אמצעי שליטה (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			ענף משק של הנרכשת	
	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני		סיכון אשראי מאזני
-	228	-	228	-	178	-	178	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	113	1	112	מסחר
-	228	-	228	-	291	1	290	סה"כ

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			ענף משק של הלווה	
	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני		סיכון אשראי מאזני
2	270	-	270	-	473	280	193	בינוי ונדל"ן
-	232	51	181	-	166	38	128	מסחר
-	41	-	41	-	-	-	-	שירותים פיננסיים
-	103	103	-	-	157	96	61	מידע ותקשורת
-	76	76	-	-	-	-	-	תעשייה
2	722	230	492	-	796	414	382	סה"כ

סיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל		
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
		סיכון אשראי בעייתי
953	986	סיכון אשראי פגום
110	82	סיכון אשראי נחות
945	957	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיור
267	690	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר
2,275	2,715	סל הכל סיכון אשראי בעייתי

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
0.5	0.5	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
1.5	1.5	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.1	2.3	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
0.6	0.6	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
1.1	1.2	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

להלן ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	
לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש	לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש	
90	99	41	49	ארגונים מחדש שבוצעו

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	
8	5	ארגונים מחדש שכשלו

לפרטים נוספים ראה ביאור 30 ב.ג.2 לדוחות הכספיים

ניתוח השינויים

להלן תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש (במיליוני שקלים חדשים):

חובות פגומים בארגון מחדש				חובות פגומים שאינם בארגון מחדש				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
338	3	15	356	367	-	58	425	יתרת החובות הפגומים ליום 31 בדצמבר 2014
398	21	17	436	7	-	6	13	חובות שנפגמו או אורגנו מחדש לתקופה
(59)	-	-	(59)	-	-	-	-	חובות פגומים אשר סווגו מחדש התקופה
(26)	-	(1)	(27)	(25)	-	(2)	(27)	מחיקות לתקופה
(114)	-	(4)	(118)	(174)	-	(8)	(182)	שינויים אחרים
537	24	27	588	175	-	54	229	יתרת חובות פגומים ליום 31 בדצמבר 2015

חובות פגומים בארגון מחדש				חובות פגומים שאינם בארגון מחדש				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
502	2	19	523	654	-	64	718	יתרת החובות הפגומים ליום 31 בדצמבר 2013
176	1	11	188	4	-	8	12	חובות שנפגמו או אורגנו מחדש לתקופה
(32)	-	(2)	(34)	-	-	-	-	חובות פגומים אשר סווגו מחדש התקופה
(55)	-	(9)	(64)	(101)	-	(4)	(105)	מחיקות לתקופה
(253)	-	(4)	(257)	(190)	-	(10)	(200)	שינויים אחרים
338	3	15	356	367	-	58	425	יתרת חובות פגומים ליום 31 בדצמבר 2012

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי הבעייתי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי

להלן פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
				הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
132	73	109	124	(לרבות מחיקות חשבונאיות)
				הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:
(10)	(11)	(20)	(20)	לפי עומק הפיגור
28	13	84	107	אחרת
150	75	173	211	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי
				שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי
0.41%	0.19%	0.12%	0.13%	לציבור, נטו (במונחים שנתיים):
1.23%	0.60%	0.33%	0.37%	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
(0.02%)	(0.02%)	0.01%	0.01%	מזה: בגין הלוואות לדיור

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו בשנת 2015 ב-211 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.13%, מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות הפסדי אשראי בסך של 173 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014, שיעור של 0.12% מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל גידול של 38 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-75 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.19% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 150 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.41% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל קיטון של 75 מיליוני שקלים חדשים.

הגידול המשמעותי בתיק האשראי של הבנק מביא לעליה ביתרת ההפרשה הקבוצתית, לרבות הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור, המחושבת בהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת, שיעור הוצאות הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו בשנת 2015 לא השתנה באופן מהותי. ראה פירוט להלן.

ברבעון הרביעי של שנת 2014 הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית בגין אשראי לאנשים פרטיים לשיעור של 0.75%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

בנקים						
סך הכל	וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2014
211	(2)	213	55	9	149	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(345)	-	(345)	(114)	(20)	(211)	מחיקות חשבונאיות
193	-	193	65	1	127	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(152)	-	(152)	(49)	(19)	(84)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,509	3	1,506	195	614	697	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2015

בנקים						
סך הכל	וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,428	10	1,418	148	640	630	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2013
173	(9)	182	93	6	83	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(365)	-	(365)	(123)	(22)	(220)	מחיקות חשבונאיות
214	4	210	71	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(151)	4	(155)	(52)	(22)	(81)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2014

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
1.0	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.3	0.4	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽¹⁾
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיור בגין אשראי הינו זניח.

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות		
			חובות ⁽¹⁾	ערביות	
				ציבור - מסחרי	
-	-	802	185	617	חקלאות, ייעור ודיג
29	-	819	314	505	כרייה וחציבה
63	-	8,336	3,277	5,059	תעשייה וחרושת
1	-	26,012	17,146	8,866	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
2	-	2,333	184	2,149	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
280	-	1,217	543	674	אספקת חשמל ומים
42	-	10,032	2,054	7,978	מסחר
-	-	981	229	752	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1	-	1,372	404	968	תחבורה ואחסנה
7	-	1,364	462	902	מידע ותקשורת
1,041	-	9,932	6,534	3,398	שירותים פיננסיים
7	-	2,842	914	1,928	שירותים עסקיים אחרים
9	-	1,354	317	1,037	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,482	-	67,396	32,563	34,833	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	112,987	7,352	105,635	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
33	-	27,270	11,097	16,173	אנשים פרטיים - אחר
1,515	-	207,653	51,012	156,641	סך הכל
57	21	5,232	1,269	3,963	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,572	21	212,885	52,281	160,604	סך הכל אשראי לציבור
1,955	274	3,358	262	3,096	תאגידים בנקאיים
-	11,523	332	16	316	ממשלות
3,527	11,818	216,575	52,559	164,016	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 71 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,285 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,467 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
6	2	1	7	8	794	802	-	
6	-	2	-	-	859	859	11	
87	17	23	84	151	8,369	8,520	121	
144	(2)	(5)	233	617	25,397	26,014	1	
78	52	37	124	126	2,211	2,337	2	
3	-	-	1	2	1,575	1,577	80	
160	27	78	338	419	9,684	10,103	29	
17	7	10	20	30	951	981	-	
6	(1)	(2)	5	18	1,357	1,375	2	
23	-	17	3	72	1,301	1,373	2	
84	(30)	(35)	15	18	13,519	13,537	2,564	
30	11	6	19	40	2,855	2,895	46	
10	-	1	18	24	1,384	1,408	45	
654	83	133	867	1,525	70,256	71,781	2,903	
613	19	9	24	980	112,007	112,987	-	
195	49	55	81	195	26,861	27,363	60	
1,462	151	197	972	2,700	209,124	212,131	2,963	
44	1	16	14	15	5,323	5,338	28	
1,506	152	213	986	2,715	214,447	217,469	2,991	
3	-	(2)	-	-	6,186	6,186	599	
-	-	-	-	-	11,855	11,855	-	
1,509	152	211	986	2,715	232,488	235,510	3,590	

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014⁽⁸⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	סך הכל	חובות ⁽¹⁾	
					ציבור - מסחרי
1	-	184	814	630	חקלאות, ייעור ודיג
51	-	356	735	379	כרייה וחציבה
392	-	2,709	7,974	5,265	תעשייה וחרושת
3	16	17,167	26,228	9,060	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
1	-	237	2,665	2,428	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
375	1	498	1,271	774	אספקת חשמל ומים
42	-	2,360	9,800	7,440	מסחר
4	-	151	800	649	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
13	-	263	1,225	962	תחבורה ואחסנה
20	-	437	1,412	975	מידע ותקשורת
1,555	-	9,603	13,017	3,414	שירותים פיננסיים
3	-	768	2,621	1,853	שירותים עסקיים אחרים
28	-	339	1,207	868	שירותים ציבוריים וקהילתיים
2,488	17	35,072	69,769	34,697	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	6,273	102,179	95,906	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
19	-	10,779	25,523	14,744	אנשים פרטיים - אחר
2,507	17	52,124	197,471	145,347	סך הכל
50	50	1,197	4,762	3,565	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
2,557	67	53,321	202,233	148,912	סך הכל אשראי לציבור
3,045	342	293	4,677	4,384	תאגידים בנקאיים
-	13,853	53	360	307	ממשלות
5,602	14,262	53,667	207,270	153,603	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 107 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,423 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,747 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) בעקבות הנחיית הפיקוח על הבנקים מיום 9 באפריל 2014, בה נדרש לעדכן את קטגוריות הענפים השונות, כך שיתאימו לסיוגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סווגו מחדש מספרי השוואה בגין סיכון אשראי כולל והפרשה להפסדי אשראי (לא כולל הלוואות לדיור).

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
7	(3)	3	10	14	801	815	-	
4	-	(3)	-	-	735	735	14	
81	1	(11)	75	89	8,461	8,550	120	
147	(11)	(61)	245	307	25,943	26,249	2	
93	99	169	255	261	2,405	2,666	-	
3	-	1	1	1	1,750	1,751	103	
109	21	22	141	208	9,670	9,878	36	
14	4	8	7	16	791	808	4	
7	(2)	1	17	20	1,227	1,247	7	
6	(1)	-	1	5	1,433	1,438	6	
89	(16)	(31)	59	118	16,526	16,644	2,073	
35	9	5	36	62	2,562	2,624	2	
9	(5)	(2)	19	26	1,251	1,277	41	
604	96	101	866	1,127	73,555	74,682	2,408	
623	22	6	3	948	101,231	102,179	-	
189	52	93	75	185	25,291	25,612	70	
1,416	170	200	944	2,260	200,077	202,473	2,478	
29	(15)	(18)	9	15	4,887	4,902	40	
1,445	155	182	953	2,275	204,964	207,375	2,518	
5	(4)	(9)	-	-	8,778	8,778	714	
-	-	-	-	-	14,213	14,213	-	
1,450	151	173	953	2,275	227,955	230,366	3,232	

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך:

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	
-	-	138	1,727	צרפת
146	1,646	250	1,588	אנגליה

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
14	-	14	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
2	-	2	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
16	-	16	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	יוון	
5	-	5	-	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
9	-	9	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
14	-	14	-	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾⁽²⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו		לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו	
ליום 31 בדצמבר 2015					
876	983	2	874	981	AAA עד AA-
854	1,385	76	778	1,309	A+ עד A-
25	38	-	25	38	BBB+ עד BBB-
14	14	14	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
34	34	-	34	34	ללא דירוג
1,803	2,454	92	1,711	2,362	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

				ליום 31 בדצמבר 2014		דירוג
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו			לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו	
ליום 31 בדצמבר 2014						
470	632	2	468	630	AAA עד AA-	
1,484	2,566	75	1,409	2,491	A+ עד A-	
-	-	-	-	-	BBB+ עד BBB-	
11	11	11	-	-	BB+ עד B-	
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-	
34	34	-	34	34	ללא דירוג	
1,999	3,243	88	1,911	3,155	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	

נכון לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.

סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי בגין אנשים פרטיים.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג', אשר שוקללו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313 לפי 50% מסכומן (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (5) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ומוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 28. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם לעיל במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה. הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

בהקשר זה, הבנק עוקב מקרוב אחר האירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן ומבצע התאמות לפעילות השוטפת ככל הנדרש. הבנק מעדכן את הפיקוח על הבנקים על החשיפות למוסדות פיננסיים זרים ועל הפעולות שביצע ומבצע למזעור הסיכונים הכרוכים בפעילות.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות, שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות. הדירוגים החיצוניים מהווים בסיס לניתוח עצמי של מדינה או צד נגדי הנעשה על ידי הבנק. בנוסף נלקחים בחשבון נתונים נוספים ממקורות שונים המשמשים לצורך הניתוח. הערכת הבנק את הצד הנגדי עשויה להיות שונה מזו של חברת הדירוג.

הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's ו-Fitch. הדירוגים והניתוחים מעודכנים על ידי חברות הדירוג באופן תקופתי, והבנק עושה שימוש בנתונים העדכניים ביותר הקיימים בעת קביעת מסגרות או בחינה של צד נגדי. הדירוג העיקרי המשמש את הבנק לניתוח עצמאי הינו הדירוג הנערך על ידי חברת Fitch.

סיכון האשראי לדיור

במסגרת ניהול סיכוני האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדיור כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדיור, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון מבחני מצוקה, הבוחנים את השפעת גורמי המקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת אבטלה ושיעור הריבית. הבנק פיתח מודל מתקדם לדיורג אשראי לדיור הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מתווסף למערך הניטור הקיים של הבנק.

תאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכוני האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

הפרמטרים העיקריים להגדרת תאבון הסיכון בתחום המשכנתאות הם תוצאות מודל פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), ומדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי). במהלך השנתיים האחרונות הורחבה רשימת מדדי הסיכון במסגרת מסמך המדיניות של הבנק, והתווספו מגבלות על פרמטרים נוספים: יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המאושר בדירקטוריון.

בשנת 2015 הורכב מערך הניטור מיותר מ-40 מדדי סיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון והנהלה, המוצגים במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, תוך בחינת פרופיל הסיכון הנובע מהם, כאשר התפתחות מדדי תאבון הסיכון הללו נבחנת גם לאורך זמן. למערך ניטור זה נוספו גם תוצאות שהתקבלו בשימוש במודלים המתקדמים. מניטור זה עולה כי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות של הבנק נמצא בירידה במהלך הרבעונים האחרונים במרבית מדדי תאבון הסיכון שהוגדרו, כולל LTV ויחס החזר. בפרט, נמצאים שיעורי הכשל בתיק במהלך השנים האחרונות בירידה. בנוסף, וכפי שהוזכר לעיל, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המקרו, בשורה מגוונת של מבחני מצוקה. בחינה זו מהווה חלק מבחינת פרופיל הסיכון של התיק. גם בחינה זו מעלה כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך יחסית לרמת ההון הראשוני של הבנק.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

שיעור השינוי (באחוזים)		היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
2014 ל-2013	2015 ל-2014	2013	2014	2015	
					משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)
(5.9)	30.2	19,434	18,280	23,804	מכספי הבנק
					מכספי האוצר:
(27.5)	(39.8)	149	108	65	הלוואות מוכונות
(12.2)	(27.7)	197	173	125	הלוואות עומדות ומענקים
(6.2)	29.3	19,780	18,561	23,994	סך הכל הלוואות חדשות
25.1	44.9	2,645	3,309	4,795	הלוואות שמוחזרו
(2.5)	31.6	22,425	21,870	28,789	סך הכל ביצועים
(1.6)	27.8	47,274	46,529	59,468	מספר לווים (כולל מיחזורים)

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון, ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 בדצמבר 2015):

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על 55.0%, בהשוואה ל- 55.8% ב-31 בדצמבר 2014 ול- 56.3% ב-31 בדצמבר 2013. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 106.7 מיליארד שקלים חדשים, כ-94% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את הלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון האמיתי, העדכני להיום, של הלוואות שניתנו עד שנת 2008, כך שרובן ככולן נמצאות בשיעור נמוך מ-75% כיום. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע לכ-0.2 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות אשר מגבילות את שיעור המימון בהלוואות לדירור (הנחיות אלה אוגדו יחד עם הנחיות נוספות במסגרת חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדירור מיום 15 ביולי 2014).

בהנחיות אלו נקבע כי שיעור המימון לא יעלה על השיעורים הבאים:

עד 75% - ללווים, אזרחי ישראל, הרוכשים זכות במקרקעין המהווה דירה יחידה (בהתאם להגדרה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 70% - למשפרי דיור הרוכשים דירה חלופית (דירה הנרכשת על ידי אזרחי ישראל שבעלותו דירת מגורים אשר מהווה דירה, יחידה לולא רכישת הדירה הנרכשת, ואשר הלווה מתחייב למכור את הדירה הקיימת בהתאם לקבוע בסעיף 9(א1א)(2)(א)(2) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 50% - לרוכשי דירה להשקעה, הלוואות לכל מטרה, והלוואות לתושבי חוץ.

הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% (מקרים המוחרגים מההוראה על הגבלת שיעור מימון), מגובות במקרים רבים בביטוח אשראי, המפחית משמעותית את הסיכון לבנק, למרות שאינו משפיע על חישוב שיעור המימון, הקצאת ההון הנדרשת בגין הלוואה זו, או שיעור ההחזר. מתוך יתרת ההלוואות, שניתנו בשיעור מימון מקורי גבוה מ-75%, מבוטחים בביטוח אשראי כ-2.9 מיליארד המהווים כ-45%. בשנים האחרונות, בעקבות הצעדים שנקט הבנק למיזעור הסיכון בתיק המשכנתאות, והגבלות בנק ישראל כמפורט לעיל, ירד שיעור ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מסך תיק האשראי לדיור של הבנק, לכ-0.8% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-0.5% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.3% באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2015.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של ההלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של ההלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור החזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור החזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא 28.2%. 78% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור החזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.6%). כ-17% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-40.3%). כ-4% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: 59.8%) וכ-1% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.2%).

ההלוואות ששיעור החזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור, בהן נקבעו מגבלות על שיעור החזר החודשי מההכנסה.

ביום 15 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, המאגד בתוכו, בין היתר, את ההנחיות שתוארו לעיל מיום 29 באוגוסט 2013. כמו כן, בחוזר, הוגדר מחדש המונח "שיעור החזר מהכנסה". לפרטים ראה פרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר. על פי מכתב המפקח מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית. הנחיות המפקח על הבנקים שתוארו לעיל מיום 3 במאי 2011 וכן מיום 29 באוגוסט 2013, אוגדו במסגרת חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 במאי 2014. לפרטים, ראה פרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה.

יצוין כי יכולת ההחזר של הלקוחות שנטלו הלוואות בתקופה בה שיעור ריבית הפריים היה גבוה, נבחנה לפי רמת הריבית הגבוהה. בשנים האחרונות, בהן שררה ריבית נמוכה, נהנו אותם לקוחות מיתרון משמעותי בעלות ההלוואה.

היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע לכ-9.7 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-9.1% בלבד מתיק הלוואות לדיור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים בהתאם ל"ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים הגיע לכ-4.4 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-4.2% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון	
	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים עד שנה			
51,157	3,883	11,222	15,992	8,788	8,600	2,672	עד 35%	עד 60%
11,445	770	2,689	4,943	1,562	1,132	349	35%-50%	
2,849	285	994	1,553	16	1	-	50%-80%	
343	53	167	123	-	-	-	מעל 80%	
27,880	973	5,448	10,256	4,706	5,006	1,491	עד 35%	60%-75%
5,435	255	1,349	2,507	556	583	185	35%-50%	
1,101	96	465	538	2	-	-	50%-80%	
92	13	52	27	-	-	-	מעל 80%	
4,804	1,387	1,832	1,399	103	70	13	עד 35%	מעל 75%
1,238	483	414	313	20	7	1	35%-50%	
335	163	132	40	-	-	-	50%-80%	
63	34	28	1	-	-	-	מעל 80%	
106,742	8,395	24,792	37,692	15,753	15,399	4,711		סך הכל

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה							
מ-2 מיליון שקלים חדשים							
אחוז מסך האשראי לדיור							
4,443	39	987	1,906	615	701	195	
4.2%	0.5%	4.0%	5.1%	3.9%	4.6%	4.1%	
הלוואות בריבית משתנה:							
לא צמודות בריבית פריים							
צמודות למדד ⁽³⁾							
במטבע חוץ ⁽³⁾							
33,131	1,379	11,587	10,465	4,476	4,015	1,209	
7,688	1,575	4,588	1,355	114	44	12	
4,250	364	1,000	2,005	576	240	65	
45,069	3,318	17,175	13,825	5,166	4,299	1,286	סך הכל
הלוואות לא צמודות בריבית פריים							
מסך האשראי לדיור							
31.0%	16.4%	46.7%	27.8%	28.4%	26.1%	25.7%	
הלוואות צמודות למדד בריבית							
משתנה מסך האשראי לדיור							
7.2%	18.8%	18.5%	3.6%	0.7%	0.3%	0.3%	
הלוואות בשיעור מימון גבוה							
מ-75% מסך האשראי לדיור							
6.0%	24.6%	9.7%	4.7%	0.8%	0.5%	0.3%	

(6) יתרת הלוואות לדיור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(7) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל"קבוצות גיל" בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

(8) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽⁴⁾ סך הכל
בפיגור של 90 יום או יותר							בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	
סך הכל		מעל 15 חודשים	מעל 6 חודשים	מעל 90 ימים ועד 6 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 6 חודשים		
301	63	227	194	12	11	10	11	סכום בפיגור
104	6	98	97	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
1,298	172	779	146	80	180	373	347	יתרת חוב רשומה
249	77	172	111	36	25	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
1,049	95	607	35	44	155	373	347	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(4) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

תהליך החיתום

קריטריונים לאישור הלוואה

- הבנק קבע קריטריונים אחידים, כמותיים, לפיהם נבחנות ומאושרות בקשות לנטילת אשראי לדיור. לצד הקריטריונים האחידים, קיימים הערכה ושיקול דעת של מקבלי החלטות בבנק. הקריטריונים המנחים למתן אשראי בהלוואות לדיור נקבעו, בין היתר, בהתבסס על הגורמים הבאים:
- הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדיור, הכולל לקחים שהצטברו במהלך השנים לגבי פרמטרים הקובעים את טיב הלוואה ואת טיב הביטחונות להלוואה.
 - ממצאי ביקורת אשראי שוטפות, הבוחנות, בין היתר, שינוי באיכות האשראי במגזרים מסוימים.
 - הערכה, המתבצעת בין היתר באמצעות מבחני מצוקה, לגבי סיכויי אשראי הנובעים מתנאים מקרו-כלכליים משתנים במשק.
 - הערכות לגבי סיכויי אשראי באזורי הארץ השונים, הנובעים מהתפתחויות ביטחוניות ואחרות.
 - בשלב הערכת בקשה להלוואה נבחנים שלושה פרמטרים עיקריים: טיב הלוואה ויכולת ההחזר שלו, הבטוחה הנכסית המוצעת, ומהות העסקה. בבנקאות מסחרית מקובל לייחס חשיבות ראשונה במעלה למטרת ההלוואה. בענף המשכנתאות המשקל העיקרי בקבלת החלטת האשראי עובר להערכת טיבו של הלוואה מאחר וכמעט כל ההלוואות ניתנות למטרת רכישת נדל"ן על ידי משקי בית. עם זאת, בהלוואות לכל מטרה, בהלוואות לבניה עצמית ובהלוואות לא סטנדרטיות ניתן משקל בקבלת החלטה למהות העסקה ולטיבה.
 - הבטוחה הנכסית והערבים מהווים רשת ביטחון של הבנק בעסקה הספציפית, במקרה שההחזר החודשי לא יתנהל על פי המתוכנן.
 - קבלת החלטה מצד הבנק נעשית בתהליך שבו נבחנים נתוני העסקה מול קריטריונים שנקבעו. מנגנון קבלת החלטות בנושא אשראי הוא היררכי, וחופף במידה רבה את המדרג הניהולי של הבנק. קיימות מספר רמות אישור, כשניתוב הבקשה לרמה הנדרשת נעשה בהתאם לנתוני הבקשה.
- קריטריונים אלו מעודכנים מעת לעת בהתאם להתפתחויות בשוק ופרופיל הסיכון של התיק.

סמכויות אשראי

הבנק קבע מדרג סמכויות לאישור הלוואות לדיור (ברמת סניף, מרחב ומטה). קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה (נתונים לגבי הלווים, שיעור המימון, פרמיית סיכון ומהות העסקה). על מנת לחזק את הבקרה על אישור הלוואות מורכבות ובעלות סיכון גבוה ועל הלוואות לאוכלוסיות מיוחדות (כגון: הלוואות בסכומים גבוהים, עסקאות בין בני משפחה, רכישה באמצעות נאמנות, הלוואות בשעבוד נכס בישוים בעלי סיכון גבוה וכדומה), מועברות בקשות אלו לאישור מחלקת חיתום ובקרה הפועלת בסקטור מטה המשכנתאות.

בנוסף, חלק מרכזי בתהליך ההלוואה מבוצע במרכז הבחינה הארצי. המרכז מבצע בקרה על תקינות תהליך העמדת הלוואה לרבות עמידה בנהלי הבנק ובהוראות השונות.

מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית

הבנק פיתח מודל לחישוב פרמיית סיכון דיפרנציאלית, על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר, לצורך דרוג סיכון עסקאות כבר בשלב הגשת הבקשה להלוואה. לכל בקשה מחושבת פרמיית סיכון פרטנית המבוססת על כל הגורמים שאותרו כגורמי סיכון, שניתן לזהותם בנתוני הלקוח ובמאפייני העסקה המבוקשת.

הפרמיה משקפת את אמידת הסיכון הכולל של העסקה, ומאפשרת הערכה לגבי סיכויי הלקוח להיכנס לפיגור בהלוואה, ולהפוך ל"חדל פירעון", כבר בשלב הבקשה הראשוני. הפרמיה משמשת הן לצורך קבלת החלטות אשראי והן לצורך תמחור הריבית ללקוח. בימים אלה בוחן הבנק מהלך לשכלול מודל זה.

בקורות מובנות במערכת לביצוע הלוואות

- הבנק מנהל את פעילות המשכנתאות באמצעות מערכת מחשב ייעודית שפותחה לשם כך, הכוללת בקורות מובנות כדלקמן:
 - ויזוא שלמות הנתונים הדרושים בהלוואה והפעילויות הדרושות במסגרת עריכת החומר, בחינת ההלוואה ואישורה.
 - בקורות קשיחות בזמן אמת על ביצוע פעולות על פי הרשאות. שיטת עבודה זו, של בקורות מונעות, מצמצמת בצורה משמעותית את הצורך בביצוע בקורות 'מגולת' לאחר ביצוע ההלוואה.
 - מנגנון לניתוב תהליכים ("workflow") המבקר בזמן אמת את ביצוע המשימות הנדרשות בכל שלב בתהליך ביצוע ההלוואה, ומעביר את הבקשה לגורם המורשה לביצוע הפעולות הנדרשות בכל שלב של תהליך אישור ההלוואה.
- השימוש במערכת הביא לשיפור הבקרה בשלבים השונים של תהליך ביצוע ההלוואה, תוך הקפדה על אחידות בין סניפי הבנק השונים.

הדרכה בתחום המשכנתאות

מרכז הדרכה של הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע שכל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדיור. תכני ההדרכה נקבעים בשיתוף עם סקטור מטה המשכנתאות, שעובדיו אף נוטלים חלק בהדרכת הבנקאים. הקורסים כוללים, בין היתר, דגשים מיוחדים בנושא ניהול סיכונים. בנוסף, נכללת פעילות המשכנתאות במסגרת שנקבעה בבנק לטיפול בסיכון תפעולי, ועובדי מטה המשכנתאות שותפים למהלכי ההדרכה שנקבעו בתחום זה.

כנסים מקצועיים

החטיבה הקמעונאית מקיימת באופן שוטף כנסים מקצועיים למנהלים ובנקאים. בכנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו.

מעקב שוטף אחר מצב לווים ותיק האשראי לדיור

גורם מרכזי בשמירה על איכות האשראי שהבנק מעמיד ללקוחותיו הינו בקרת האשראי. הבקרה על האשראי לדיור נעשית הן ברמת תיק ההלוואה הבודד, והן ברמת תיק המשכנתאות כולו.

ברמת תיק הלוואה הבודד, הבנק פועל לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל האפשר של תבחינים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקרות, לרבות בקורות פנימיות שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה, ובקורות נוספות המבוצעות על ידי הקו השני והשלישי למערך ניהול סיכון האשראי של הבנק - האגף לבקרת סיכונים והביקורת הפנימית. הבנק מקיים בקרה על איכות האשראי החדש הניתן בסניפים באמצעות דוח "איכות אשראי" המופק מידי חודש וכולל את ההלוואות שבוצעו בבנק 6-18 חודשים לפני מועד הדוח, ואשר קיים בהן פיגור של 3 חודשים או יותר. הדוח נועד לסייע לסניפים לפעול לצמצום היקף הפיגורים ולהגביר את מודעות הדרג המבצע והמאשר להלוואות בעייתיות, לצורך הפקת לקחים לגבי אישורי אשראי בעתיד. בצד הדוח הפרטני, הכולל את רשימת ההלוואות, פרטי הפיגור וכיוצא באלה, מופק גם דוח סטטיסטי המציג את שיעור הפיגור בכל סניף בהשוואה למרחב ולכלל הבנק, ובהשוואה לחודשים קודמים. הנהלת החטיבה הקמעונאית מקיימת מעקב שוטף אחר הטיפול בחובות בפיגור באמצעות הדוח. ברמת תיק המשכנתאות הכולל, מתבצעת בקרה אחר המגבלות שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון של הבנק, הן בחטיבה הקמעונאית, והן באגף לבקרת סיכונים שבחטיבה לבקרת סיכונים.

בנוסף, פעמיים בשנה מופק דוח בקרת אשראי, על ידי החטיבה לבקרת סיכונים, בו נבדקת בהרחבה התפתחות פרופיל הסיכון של תיק האשראי לדיור במהלך התקופה הנסקרת, המתייחסת לנושאים הבאים:

- תיאבון סיכון.
- ניתוח מאפייני גורמי סיכון עיקריים.
- סקירת מצב הפיגורים ואיכות האשראי.
- גביית חובות לקוחות.
- תיק אשראי לדיור של אוכלוסיות מיוחדות.
- מבחני מצוקה.
- קבוצות רכישה.

הגורמים השותפים לניהול ובקרת הסיכון בהלוואות לדיור

מחלקת ניהול משכנתאות בחטיבה קמעונאית

המחלקה מטפלת בסוגים שונים של אירועים המתרחשים במהלך חיי הלוואה, הן ביוזמת הבנק והן ביוזמת הלקוח. אחת המשימות המרכזיות היא המעקב אחר קבלת ביטחונות. בעת ביצוע הלוואה, מקבל הבנק על פי רוב ביטחון ביניים, ואילו הביטחון הסופי צפוי להתקבל במהלך חיי הלוואה. בנוסף, מטפלת המחלקה במעקב אחרי קבלת פוליסות ביטוח חיים ונכס במהלך חיי הלוואה.

החטיבה לבקרת סיכונים

האגף לבקרת סיכונים מנטר את איכות תיק האשראי בבנק ואת התפתחות פרופיל הסיכון של תיק הבנק לנוכח תאבון הסיכון שנקבע. בתחום המשכנתאות, מבוצע ניתוח של התיק פעמיים בשנה, ובכלל זה ניתוח ההתפתחות במתן אשראי לדיור וחלקנו במערכת, וכן התפלגות האשראי על פי חתכים שונים. דוח זה עולה לדיון בוועדת אשראי עליונה (ועדת הנהלה), בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומוצג בפני דירקטוריון הבנק. החטיבה אחראית לביצוע שוטף של מבחני מצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק, בתיאום עם סקטור מטה המשכנתאות, תוך שהוא מאתגר גורמי סיכון רבים בתיק זה. חלק ממבחני הקיצון מתבצעים בשיטות מתקדמות, תוך שימוש בנתונים שוטפים של המודלים המתקדמים שפיתח הבנק. מבחני הקיצון של הבנק שודרגו בתקופה האחרונה בהמשך להנחיות בנק ישראל (התרחיש האחד של בנק ישראל - תרחיש מאקרו אחד לכל המערכת הבנקאית). במסגרת זו, מבחני הקיצון מאתגרים את מצב המאקרו הנוכחי, ומביאים בחשבון רמת אבטלה גבוהה מאוד יחסית למצב הנוכחי, שיעור ריבית גבוה באופן משמעותי מהריבית הנוכחית במשק וכן, ירידה חדה במחירי הדיור. מבחני קיצון אלו מלמדים כי רמת הסיכון של התיק נמוכה וכי לבנק יש די הון כדי לעמוד ברמת הסיכון הנגזרת ממבחני קיצון חמורים כאלה. תוצאות מבחני הקיצון על תיק המשכנתאות מוצגות באופן סדיר בפני הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני ובדיונים ייעודיים.

פורום ניטור סיכונים אשראי וריכוזיות אשראי

בבנק פועל פורום ניטור סיכונים בתחום האשראי, בראשות מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, אשר מקדם נושאים כגון בחינת מדיניות האשראי, ובפרט, השינויים בתיאבון הסיכון שנקבעו בה, ניתוח רמת הסיכון בתיק האשראי ויישום גישות מידול מתקדמות, הגדרת טריגרים להפעלת מבחני מצוקה, פיקוח על תהליך התכנון והיישום של מבחני המצוקה, ומעקב אחר פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק.

החטיבה המשפטית

כחלק מתהליך החיתום, נבדקים הביטחונות בתיקים לא סטנדרטיים (כגון: עסקאות בהן מעורבים בני משפחה) ובהלוואות בסכומים גבוהים, על ידי מחלקה ייעודית בחטיבה המשפטית - מחלקת ייעוץ משכנתאות. בדיקה זו מהווה השלמה לאישור ולבחירת התיק המבוצעים בסניף וביחידת חיתום אזורית.

מערך הגבייה

בבנק פועל מערך גבייה מיוחד, המטפל בכל הקשור לתהליכי גביית חובות מלווים המפגרים בתשלומיהם, ובתהליכי מימוש נכסים. תהליך הטיפול מתחיל באופן אוטומטי מהרגע שהלקוח נכנס לכשל ראשוני בתשלום המשכנתא. אם הכשל לא נפתר, עובר הטיפול למוקד הגבייה הטלפוני (בטרם מוגשת תביעה משפטית) אשר מטרתו גיבוש הסדרי תשלום עם הלקוחות. אם הניסיון להגיע להסדר עם הלווים לא מצליח, מועבר החוב לטיפול מערך הגבייה בבנק, הכולל מחלקה ייעודית העוסקת בטיפול בלקוחות בעלי חוב במשכנתא, ונפתח הליך משפטי נגד החייבים.

פורום פיגורים

אחת לחודש מתכנס בהנהלת הבנק 'פורום פיגורים', בראשות מנהל החטיבה העסקית, בו מוצגת תמונת המצב לגבי תוצאות הגבייה של החודש הקודם, ההשלכות על הדוחות הכספיים והפרשה להפסדי אשראי. הפורום קובע יעדים לטיפול בחובות ולהקטנת הפיגורים.

ביקורת פנימית

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית בתחום האשראי כוללת, בין היתר, התייחסות לבדיקת הגורמים העוסקים באישור, ביצוע, תחזוקה ובקרה על האשראי.

הכלים להפחתת הסיכון בהלוואות לדיור

בטחונות

על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין בטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכסי, גם ערבים לחוב.

לצורך אימות פרטי הנכס המוצע לבנק כבטוחה וקביעת שווי, נדרש בדרך כלל ביקור של שמאי בנכס, ומתקבל דוח הכולל את תיאור הנכס, מיקומו, מצבו הפיזי וכן את שווי השוק שלו. השמאים חתומים על הסכם עם הבנק ופועלים על פי הוראותיו, הכוללות מתכונת עבודה מובנית לביצוע השמאות, לזיהוי חריגים ועוד.

השמאות המקובלות בענף המשכנתאות הינה שמאות מקוצרות. עם זאת, החל משנת 2006 דורש הבנק מהשמאים לבצע, לגבי חלק מההלוואות שמטרתן רכישת דירה מיד שנייה, בניה עצמית או הלוואה לכל מטרה, בסוגי נכסים בעלי סיכון גבוה, שמאות מורחבת הכוללת בדיקות נוספות בכפוף לקריטריונים שנקבעו לעניין זה.

ביטוחים

על פי נהלי הבנק, כל נכס המשמש כבטוחה מבטוח בביטוח נכס. בנוסף, הלווים עצמם מבטוחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו.

בהלוואות מסוימות (לרבות הלוואות בשיעור מימון העולה על 75%) התקשר הבנק עם חברת EMI המעניקה ביטוח אשראי למקרה בו התמורה ממימוש נכס המשמש בטוחה להלוואה, אינה מכסה את יתרת האשראי. תהליך ביטוח האשראי הנו גורם מפחית סיכון משמעותי. החל מיום 1 בנובמבר 2012, הגביל בנק ישראל את הביצוע בהלוואה לדיור עם שיעור מימון העולה על 75%, כך שממועד זה הבנק אינו מאשר הלוואות חדשות עם ביטוח אשראי בשיעור מימון העולה על 75% (פרט להלוואות אשר הוחרגו מההוראה כגון מחזוריים).

שיעור המימון (LTV)

שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית בטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיתנותו הפיננסית. החל מיום 1 בנובמבר 2012 הבנק הגביל את שעורי המימון באישור בקשות להלוואות לדיור וזאת בכפוף להוראת בנק ישראל בנושא. שיעור המימון בהלוואה לרכישת זכות במקרקעין המהווים "דירה יחידה" (כמוגדר בהוראה) אינו עולה על 75%, ל"דירה חליפית" (כמוגדר בהוראה) שיעור המימון אינו עולה על 70%, וברכישת דירה להשקעה, הלוואה לכל מטרה או הלוואה לתושב חוץ - שיעור המימון אינו עולה על 50%. לפרטים ראה פרק חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הלימות הון ראה ביאור 25ח' לדוחות הכספיים.

סיכון שוק וריבית

ניהול סיכון השוק והריבית בתיק הבנקאי

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה). לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך החשיפה שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס - הסיכון הקיים כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במטבע או מגזרי הצמדה שונים, ומסיכון הריבית (Interest Rate Risk), שהינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או להון הבנק, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות שונות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי ריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הוגן). הבנק מנהל את סיכון השוק והריבית שלו באופן אינטגרטיבי, תחת מבנה ארגוני זהה, ובשימוש בכלים, מבנה נתונים, שיטות ומערכות דומות.

סיכונים שוק וריבית הינם חלק בלתי נפרד מעסקי הבנקאות ומניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, רמות חריגות של סיכון שוק ו/או סיכון ריבית עלולות לחשוף את הבנק להפסדים, ולהוות איום על הונו. לפיכך, קבעו דירקטוריון והנהלת הבנק, במסגרת התהליך המוסדר של הבנק למיפוי וזיהוי סיכונים, כי סיכונים השוק והריבית הינם סיכונים מהותיים, וכי ניהול סיכונים אלה הינו חיוני ליציבות הבנק, בפרט לאור סביבת הריבית הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי מגמת הריבית במשק. לפיכך, התווה דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון השוק והריבית, הקובע את העקרונות לפיהם על הבנק לפעול על מנת לזהות, למדוד, לנטר, לבחון ולבקר את סיכונים השוק והריבית באופן שוטף, הן למהלך עסקים רגיל והן לעיתות קיצון. ניהול סיכונים אלו נועד לשמור על רמת סיכון סבירה, בהתאם לתקרות החשיפה, קרי, תאבון הסיכון שנקבע בגין סיכונים אלה, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא יחשף להפסדים משמעותיים.

ניהול סיכון השוק והריבית בבנק נחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים: תיק בנקאי ותיק סחיר. התיק הסחיר בבנק כולל את התיקים המנוהלים בחדר העסקאות כעושה שוק, שלא למטרות הגנה: תיק איגרות חוב למסחר של יחידת המסחר בריבית (תיק עושה שוק), עסקאות נגזרים המסווגות לתיק עושה שוק וחוזים עתידיים על איגרות חוב - כחלק מתיק הריבית, וכן תיקי אופציות (מט"ח, מעו"ף וריבית) של יחידת המסחר במט"ח, וכן, תיקי ניירות ערך למסחר ואסטרטגיה במט"ח ובמט"ח ועסקאות נגזרים אשר בוצעו כחלק מאסטרטגית שוק ספציפית, המנוהלת בניהול פיננסי תחת מגבלות ספציפיות של חשיפה ורווחיות. תיק זה מאופיין בפעילות קטנה יחסית לפעילות בתיק הבנקאי, ונמצא ברמת סיכון נמוכה.

התיק הבנקאי, המהווה את עיקר הפעילות של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי. תיק זה חשוף לסיכון ריבית, המכונה סיכון הריבית בתיק הבנקאי. מידת החשיפה לה רוצה הבנק להישאר חשוף נובעת מפעילות העסקית של הבנק ובה לדי ביטוי בדוחות הכספיים של הבנק. חשיפה זו הוגבלה במסגרת תאבון סיכון שהוגדרה באופן ייעודי עבור סיכון השוק וסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כאשר היא נבחנת על ידי הבנק לפחות אחת ליום, באמצעות מגוון כלים ומודלים. חריגה או אף התקרבות לגבולות החשיפה שנקבעו, מדווחות באופן שוטף ומטופלות באופן מידי, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמך המדיניות שהתווה בבנק. לבנק פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים המתבצעת ברובה מול לקוחות הנדרשים להלימות הון או לשמירה על רמת בטחונות על פי תרחישים. פעילות זו מנוטרת על ידי הבנק באופן שוטף תוך יומי על ידי מערכת בקרה ייעודית שפותחה על ידי הבנק. לבנק פעילות מעטה יחסית מול לקוחות שעיקר עיסוקם במכשירים פיננסיים נגזרים ומכירות בחסר, או מול לקוחות שאינם מחויבים בדרישת הון או בטחונות. ניטור לקוחות אלה מתבצע בצורה קפדנית ובתדירות גבוהה יותר, יחסית ללקוחות האחרים.

ניהול סיכונים שוק וריבית מתבצע ברמה קבוצתית, כולל שלוחות חוץ לארץ וחברות הבת של הבנק. הפעילות מול בנק יהב מתואמת באופן שוטף, בפרט, לצורך קביעת תאבון סיכון קבוצתי שמחייב גם את ניטור פרופיל הסיכון ברמת הקבוצה. עקרונות המדיניות נקבעו באופן הכולם את אסטרטגיית הבנק ואת דרישות הרגולציה, קרי, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, הוראות ועדת באזל הרלבנטיות, ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (ה-Best Practice). הוראות בנק ישראל הרלוונטיות לנושא ניהול סיכונים שוק הן: הוראת ניהול בנקאי תקין 310 - הוראת האב לניהול סיכונים הקובעת עקרונות לניהול סיכונים התומכים ביכולת התאגיד הבנקאי לזהות ולהגיב לסיכונים מתפתחים. הוראת ניהול בנקאי תקין 339 - ניהול סיכונים שוק, הוראת ניהול בנקאי תקין 333 - ניהול סיכון ריבית, המרחיבה את ההוראות בהתייחס לסיכון ריבית, בעיקר, בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוראת ניהול בנקאי תקין 208 - מדידה והלימות הון בהתייחס להקצאת הון בנדבך הראשון בגין התיק הסחיר. הבנק בוחן במסגרת תכנון הון שלו, כחלק מהנדבך השני של באזל, את ההון הנדרש ממנו בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי, וזאת, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 211.

כחלק מניהול הסיכון, הבנק נדרש להקצות הון, במסגרת הנדבך הראשון של באזל II, כנגד הסיכון בתיק הסחיר, וזאת, כאמור לעיל, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208 ("מדידה והלימות הון - סיכון שוק") הכוללת את הנחיות באזל II בקשר עם הגדרת התיק הסחיר, ניהולו ושערוכו. ההוראה קובעת כי הכללה של מכשיר ו/או פוזיציה בתיק הסחיר כפופה לעמידה בקריטריונים אובייקטיביים (חופשיים מאמנה המגבילה את סחירותם, או שקיימת אפשרות לגדרם באופן מלא) וסובייקטיביים (כוננת מסחר או גידור רכיבים אחרים בתיק למסחר, ניהול פעיל של התיק והערכה של התיק באופן תכוף ומדויק).

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 208, הבנק נדרש להקצות הון בגין סיכון ריבית ומניות בתיק הסחיר, סיכונים שער חליפין על כל הפעילות הבנקאית וסיכון האופציות. הבנק משתמש בשיטת משך החיים הממוצע (מח"מ) במדידתו את סיכון הריבית ובשיטת דלתא פלוס במדידתו את הסיכון בגין אופציות. שיטה זו מכמתת את הסיכון הכרוך בפעילות תיק האופציות כפונקציה של ערכי "היווניות". אלה מבטאות את רגישות תיק האופציות לתזוזות בנכס הבסיס ובסטיית התקן.

הקצאת הון עבור חשיפת מטבע (סיכון בסיס) עומדת על 8% בגין פוזיציה פתוחה בכל מטבע. לחשיפת אינפלציה (פוזיציה ש"ח/מדד) אין הקצאת הון. כחלק מהנחיות ההוראה, הבנק מחשב גם את הסיכון הספציפי בתיק הסחיר. דרישת ההון בגין הסיכון הספציפי מיועדת לספק הגנה מפני שינוי לרעה במחירו של נייר ערך יחיד עקב גורמים הקשורים למנפיק היחיד. דרישת ההון בגין הסיכון הספציפי מחליפה את דרישת ההון בגין סיכונים אשראי בתיק הבנקאי.

בגין רמת הסיכון הנמוכה הגלומה בתיק הסחיר של הבנק, הקצאת ההון של הבנק בגין סיכון שוק הינה נמוכה מאוד.

התיק הבנקאי כולל את הפוזיציות שלא הוגדרו כפוזיציות סחירות בתיק הסחיר. טיפול הבנק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי והקצאת ההון הכולל הנוספת בגינו, מתוארים ומתבצעים במסגרת הנדבך השני של באזל. סיכון הריבית בתיק הבנקאי של הבנק מנוטר באופן שוטף, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, והן במונחי EVE - Economic Value of Equity, ושורה נוספת של תרחישים המבטאים ברובם מצבי קיצון. לפרטים בדבר מודלים אלה, השימוש בהם והמגבלות שלהם, ראה להלן.

הקצאת ההון הכולל הנוספת שמבצע הבנק בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי, במסגרת הנדבך ה-II של באזל, מתבצעת לפי מתודולוגיית הבנק המניחה, בתיאום עם הוראות בנק ישראל, מצב קיצון בשווקים. הבנק מדווח על חישובי ההון שלו בגין נדבך II של באזל במסגרת מסמך ה-ICAAR. בכך, משלים הבנק את בחינת ההון הנדרש ממנו בגין סיכון השוק והריבית בתיק הבנקאי.

ניהול מגזרי הצמדה

חשיפות מטבע - מדיניות הבנק היא פוזיציות מטבע מזעריות (תפעוליות), למעט פוזיציות אסטרטגיות ספציפיות אשר אושרו בוועדות השונות ו/או פוזיציות חדר עסקאות על פי מגבלות הסיכון שאושרו. הפוזיציות האסטרטגיות במט"ח תחומות ב-Stop Loss המהווה מנגנון לבלימה וקטון הסיכון. חשיפות אינפלציה - תאבון הסיכון משתנה בהתאם לתוחלת הרווח הצפויה בהחזקת הפוזיציה, ויכולת הבנק לצמצם את החשיפה תוך פרק זמן סביר. החשיפה כלולה במסגרת מדדי תאבון הסיכון והמודלים שמפעיל הבנק על כלל סיכונים השוק. נגזרים בתיק הבנקאי שבוצעו על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית, אך שלא ניתנים להגדרה כגידור לפי כללי הגידור החשבונאי, יוצרים השפעה על הרווח וההפסד החשבונאי. הפער נוצר כתוצאה משוני ברישום החשבונאי בין הפריטים המאזניים לבין הנגזרים הלא מגודרים חשבונאית. השפעה זו מנוטרת ומנוהלת תחת קיום מנחים שנקבעו על ידי ההנהלה, באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי ומדווחת ונדונה בוועדות השונות לניהול סיכונים.

אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

הבנק קבע מבנה ארגוני לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי, הכולל את הדיירקטוריון, ההנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים יעודים, שמוסדו לשם ניהול סיכונים אלה, ולשם הקמת מערך בקרה פנימית שנועד למנוע סטיות ממדיניות הבנק בפעילותו בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי. לפרטים נוספים בדבר סיכון השוק והריבית ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

מדיניות גידור והפחתת הסיכונים

אחד הכלים העיקריים לניהול והפחתת סיכון הריבית הינו קביעת מחירי הצל בבנק (מחירי מעבר). מחירי הצל בבנק נקבעים בתדירות יומית במחלקת ניהול נכסים והתחייבויות (להלן - ננ"ה) שבסקטור ניהול פיננסי, ומשקפים את צרכי ניהול החשיפות השונות תחת מדיניות ניהול הרווח והסיכון.

כלי נוסף הוא פעילות קנייה/מכירה באיגרות חוב ממשלתיות. כמו כן, פועלת מחלקת ננ"ה לניהול פוזיציות הריבית ו/או הבסיס באמצעות עסקאות Forward, עסקאות Swap ואופציות. היתרונות בשימוש בכלים אלו נובע מיכולת ביצוע מהירה ובסכומים גדולים, דבר המאפשר

"הזזת פוזיציות" לצורכי ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, בפרק זמן סביר. בנוסף, העסקאות הן ללא מימון (Unfunded), קיימת בהן נזילות גבוהה והן מבוצעות באמצעות חדר העסקאות של הבנק.

עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור הינה מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההוגן או בין תזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגדר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקזזים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי הוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר. כאשר אין זהות מוחלטת בין מכשירים מגדרים לאלו המגודרים מתקיימות בדיקות אפקטיביות אחת לרבעון.

אחת לשנה לפחות, נבחנות הנחות המודלים המשמשים לניהול סיכונים שוק וריבית, לרבות ההנחות ההתנהגותיות הנלקחות לצורך קביעת הפריסות במכשירים שונים.

הבנק בוחן את מידת ריכוזיות סיכון הריבית לפי מגזרי ההצמדה ולפי סוגי מכשירים עיקריים. מפת הריכוזיות נידונה בוועדות לניהול סיכונים.

הבנק פועל באופן שוטף להגברת המודעות לנושא סיכונים שוק וריבית. בתיק הבנקאי ברמת הקבוצה, הן ביחידות המטה והן במערך הסניפים וביחידות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות נהלי עבודה, הדרכות והשתלמויות בנושא. כמו כן, מתקיים קשר שוטף עם כל היחידות הרלוונטיות לניהול סיכון השוק וריבית. התיאום בין היחידות נועד ליצירת מתודולוגיה אחידה לניהול סיכונים השוק וריבית בתיק הבנקאי

מדידת חשיפת סיכונים השוק וריבית ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים

מדידת סיכונים השוק וריבית נתמכת על ידי מגוון רחב של מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ומבחני מצוקה. מערכות המידע המעורבות בחישוב נבחנות באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, ביניהם סקרים ייעודיים לניטור הפעילות והמידע ותהליכי תיקוף מתמשכים, וזאת, על מנת להבטיח את שלמות ודיוק הנתונים והחישובים.

המודלים, מתודולוגיות החישוב, נתוני הקלט, כולל נתוני השוק וההנחות בבסיס המודלים, מתוקפים ונבחנים על פני זמן, על ידי יחידת התיקוף של הבנק, הפועלת באגף לבקרת סיכונים, המהווה חלק מקו ההגנה השני לטיפול בסיכונים אלה.

לבנק שני מודלים עיקריים לניהול סיכון השוק וריבית שלו: מודל ה-VAR ומודל ה-EVE. הבנק מחשב מדדים אלה, כמו גם מדדים נוספים המשמשים אותו לניהול סיכונים אלה, אחת ליום לפחות.

EVE - Economic Value of Equity, הוא מודל המבטא את גישת השווי הכלכלי. מודל זה הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוא בוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, במצב חיים רגיל ובמצבי קיצון, לרבות עליה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים. בנוסף, לבנק מגוון מבחני מצוקה (קיצון) ברמות חומרה שונות שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת אירוע קיצון, לנוכח תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כמו כן, מפעיל הבנק שיטות חדישות לבחינת סיכון הריבית בתיק הבנקאי בעת חרום, כולל תרחיש קיצון המתבצע במתווה כלכלי. תרחיש זה מתבסס על הבנת הבנק לגבי אופן התפתחות בעת קיצון של תנאי המאקרו הרלבנטיים לסיכונים אלה. בנוסף, מבצע הבנק תרחיש "טוויסט", במסגרתו זז עקום הריביות בצורה שאינה מקבילה. תרחיש כזה משלים את גישת ה-EVE, המתבססת על תזוזה מקבילה בעקומי הריבית.

מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במונחי כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה. הבנק משתמש בשיטה שפיתח בעבר באמצעות מומחים מחוץ לארץ, המשלבת בין מספר שיטות חישוב VAR המקובלות בעולם. לחישוב ה-VAR נלווה חישוב BACKTESTING, שנועד לבחון את איכות אומדני החישוב שלו, קרי, לבחון את תחזית המודל לעומת התוצאה בפועל. הבנק קבע תאבון סיכון במונחי VAR, על התיק הכולל שלו, ועל פעילותו בתיקי האופציות השונים (על נכסי בסיס שונים). חישובי ה-VAR על התיק הכולל של הבנק מתבצעים אחת ליום, בעוד והחישובים על תיקי האופציות מתבצעים אחת לשעה. תוצאות החישוב של ה-VAR ומדדי הסיכון הנוספים של הבנק

מתבצעים במערכת ייעודית שרכש הבנק לשם ניהול סיכוני השוק והריבית שלו (מערכת "אלגוריתמיקס") והן מדווחות בפורטל ייעודי. כל הנתונים הנדרשים לשם אמידת סיכונים אלה נאגרים בבסיס מידע מרכזי. בסיס מידע זה נתון לתהליכי בקרה אוטומטיים באופן שוטף.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2014	שנת 2015	
286	195	לסוף התקופה
288 (נובמבר)	379 (מאי)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
162 (ינואר)	193 (אוקטובר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. החריגה שנרשמה, בגובה 5.5 מיליוני שקלים חדשים, נבעה בעיקר מעליה חדה בעקום הצמוד, כתגובה לפרסום המדד ולירידה בציפיות האינפלציוניות. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל. לפיכך, מודל ה-VAR של הבנק תקין.

להלן החריגות במהלך התקופה שנבחנה (במיליוני שקלים חדשים):

מועד החריגה	גודל החריגה
17 ביולי 2013	5.5

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2015						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(668)	(11)	(37)	(72)	83	(631)	עליה של 2%
819	12	39	91	(198)	875	ירידה של 2%

31 בדצמבר 2014						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
(910)	(2)	(11)	236	58	(1,191)	עליה של 2%
770	3	3	(38)	(202)	1,004	ירידה של 2%

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2015					
מעל חמש עד עשר שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
6,215	8,767	7,913	3,968	1,517	100,730
9,439	8,407	13,233	19,794	9,580	5,761
-	91	59	982	506	1,125
15,654	17,265	21,205	24,744	11,603	107,616
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
4,255	7,517	8,007	15,829	8,823	74,449
9,225	8,051	10,481	11,288	19,252	19,427
-	91	62	1,399	667	1,510
13,480	15,659	18,550	28,516	28,742	95,386
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,174	1,606	2,655	(3,772)	(17,139)	12,230
(2,246)	(4,420)	(6,026)	(8,681)	(4,909)	12,230

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ג.1 בדוחות הכספיים.
- (4) סווג מחדש.

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
0.88	3.43	⁽⁴⁾ 117,158	1.04	3.19	131,739	419	98	2,112
1.19		74,729	1.23		66,214	-	-	-
0.73		7,967	0.73		2,763	-	-	-
0.99		199,854	1.10		200,716	419	98	2,112
0.48	0.97	⁽³⁾ 106,780	0.82	1.18	119,631	-	190	561
1.38		82,788	1.42		77,724	-	-	-
0.85		8,914	0.85		3,729	-	-	-
0.87		198,482	1.05		201,084	-	190	561
		⁽³⁾ 1,372			(368)	419	(92)	1,551
					(368)	(368)	(787)	(695)

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2015					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
1,458	2,450	10,801	21,846	10,727	3,835
14	73	260	978	1,428	468
1,472	2,523	11,061	22,824	12,155	4,303
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
771	815	6,575	10,035	11,228	5,873
61	649	1,874	4,228	1,670	476
832	1,464	8,449	14,263	12,898	6,349
מכשירים פיננסיים, נטו					
640	1,059	2,612	8,561	(743)	(2,046)
640	1,699	4,311	12,872	12,129	10,083

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1 ג.1 בדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
2.66	2.60	54,627	2.64	2.64	52,284	72	35	1,060
3.16		3,618	3.08		3,221	-	-	-
2.69		58,245	2.67		55,505	72	35	1,060
3.37	1.21	⁽³⁾ 40,631	3.54	1.59	37,438	2	-	2,139
1.68		10,617	1.61		8,958	-	-	-
3.02		51,248	3.17		46,396	2	-	2,139
		⁽³⁾ 6,997			9,109	70	35	(1,079)
					9,109	9,109	9,039	9,004

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2015					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע חוץ⁽¹⁾					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
7,908	5,045	2,186	196	685	1,009
29,221	27,393	13,178	3,557	4,933	2,783
970	1,550	1,556	48	91	-
38,099	33,988	16,920	3,801	5,709	3,792
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
18,656	9,132	8,367	419	82	205
15,575	17,026	20,184	3,150	5,096	3,042
932	878	1,155	45	91	-
35,163	27,036	29,706	3,614	5,269	3,247
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,936	6,952	(12,786)	187	440	545
2,936	9,888	(2,898)	(2,711)	(2,271)	(1,726)

הערות ספציפיות:

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
0.77	2.46	19,856	1.53	1.66	19,218	323	1,306	560
1.53		86,161	1.50		81,065	-	-	-
0.42		9,780	0.42		4,215	-	-	-
1.31		115,797	1.46		104,498	323	1,306	560
0.33	0.61	35,517	0.34	0.63	37,401	535	-	5
0.90		72,236	0.94		64,073	-	-	-
0.44		8,591	0.44		3,101	-	-	-
0.69		116,344	0.71		104,575	535	-	5
		(547)			(77)	(212)	1,306	555
					(77)	(77)	135	(1,171)

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2015					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים

ובגין נכסים פיננסיים מורכבים

11,059	20,179	29,955	16,955	9,012	110,096	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
12,690	14,768	17,768	33,232	37,046	34,996	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	182	107	2,538	2,056	2,095	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
23,749	35,129	47,830	52,725	48,114	147,187	סך הכל שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים

ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות

10,333	18,827	18,461	30,771	18,770	93,876	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
12,743	14,817	17,859	33,346	36,927	35,063	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
-	182	107	2,554	1,545	2,442	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
23,076	33,826	36,427	66,671	57,242	131,381	סך הכל שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

673	1,303	11,403	(13,946)	(9,128)	15,806	סך הכל החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
6,111	5,438	4,135	(7,268)	6,678	15,806	סך הכל החשיפה המצטברת

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ג.1 בדוחות הכספיים.
- (4) סווג מחדש.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי (ביאור 2.33 בדוח הכספי).
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו (ביאור 3.33 בדוח הכספי).
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר.

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.38	2.92	⁽⁴⁾ 191,641	1.50	2.79	203,241	814	1,439	3,732
1.41		164,508	1.42		150,500	-	-	-
0.56		17,747	0.54		6,978	-	-	-
1.35		373,896	1.45		360,719	814	1,439	3,732
1.09	1.11	⁽³⁾ 182,928	1.25	1.38	194,470	537	190	2,705
1.19		165,641	1.23		150,755	-	-	-
0.65		17,505	0.66		6,830	-	-	-
1.12		366,074	1.23		352,055	537	190	2,705
		⁽³⁾ 7,822			8,664	277	1,249	1,027
					8,664	8,664	8,387	7,138

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
31 בדצמבר 2015						
203,241	2,107	3,507	13,604	52,284	131,739	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
157,478	5,549	13,217	66,514	3,221	68,977	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(194,470)	(2,798)	(6,113)	(28,490)	(37,438)	(119,631)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(157,585)	(5,018)	(10,499)	(51,657)	(8,958)	(81,453)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
8,664	(160)	112	(29)	9,109	(368)	סך הכל
31 בדצמבר 2014						
191,641	1,815	4,133	13,908	54,627	117,158	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
182,255	6,368	13,681	75,892	3,618	82,696	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(182,928)	(2,767)	(5,173)	(27,577)	(40,631)	(106,780)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(183,146)	(5,628)	(12,723)	(62,476)	(10,617)	(91,702)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
7,822	(212)	(82)	(253)	6,997	1,372	סך הכל

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (במיליוני שקלים חדשים)⁽⁴⁾:

שינוי בשווי ההוגן במיליוני שקלים באחוזים	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי				
	סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד		לא צמוד	
31 בדצמבר 2015								
השינוי בשיעורי הריבית:								
(2.8)	(239)	8,425	(162)	105	(96)	9,188	(610)	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
0.4	31	8,695	(160)	111	(36)	9,118	(338)	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
2.8	241	8,905	(157)	119	46	9,005	(108)	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד
31 בדצמבר 2014								
השינוי בשיעורי הריבית:								
(3.1)	(239)	7,583	(213)	(84)	(252)	7,049	1,083	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
(0.3)	(23)	7,799	(212)	(82)	(253)	6,999	1,347	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
1.4	112	7,934	(211)	(80)	(245)	6,909	1,561	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירי פיננסיים חוץ מאזניים.
- (3) יובהר כי בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, כפי שמפורט בביאור 10 בדוחות הכספיים, משקפת ריבית ההיוון לנכסים הפיננסיים סיכון אשראי גלום וריבית ההיוון להתחייבויות הפיננסיות משקפת גם את פרמיית גיוס המקורות של הבנק, זאת בשונה מאופן חישוב השפעת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, במונחי Economic Value of Equity - EVE, הכולל השפעת החשיפה לריבית חסרת סיכון בלבד.
- (4) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.
- (5) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שאין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שאין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

מדד ושער חליפין

להלן נתונים בדבר חשיפות מדד ושער חליפין כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2015 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים, בכ-10,600 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, מימן במהלך שנת 2015 שימושים שקליים בעיקר במגזר צמוד המדד, בהתאם למדיניות ניהול המקורות והשימושים בתיק הבנקאי.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי הצמדה השונים בבנק ליום 31 בדצמבר 2015 ו-2014, מוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה באה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה, לאור השוני בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית בהתייחסות לסעיפי ההון, לפרטים שאינם כספיים ולהשקעות בחברות מוחזקות, כפי שיתואר להלן. עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוץ מאזניים ל-31 בדצמבר 2015, כמוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, מסתכמים בכ-10.0 מיליארדי שקלים חדשים, והם מייצגים את החשיפה הכלכלית. בדצמבר 2014, הסתכמו עודפי הנכסים במגזר זה לכ-8.2 מיליארדי שקלים חדשים.

עודפי הנכסים במטבע חוץ בקבוצה ל-31 בדצמבר 2015, מסתכמים בכ-18.0 מיליוני שקלים חדשים. לאחר התאמת ההתייחסות הכלכלית לפיקדונות המשמשים לכיסוי השקעות בחברות בנות בחוץ לארץ המוצגים כפריטים שאינם כספיים, וכן לירידת ערך בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך, מסתכמת הפוזיציה במגזר זה בעודף שימושים של כ-40 מיליוני שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2014 הסתכמה הפוזיציה במטבע חוץ בקבוצה, לאחר ההתאמות האמורות, ולאחר ייחוס הפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים להון הפנוי, בעודף מקורות של כ-112 מיליוני שקלים חדשים.

הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוץ. במסגרת דוח הדיסקרטיון וההנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ) ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה בפיקדונות וכן על שיעורי סילוק מוקדם במשכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוח הכספי.

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 בדצמבר 2015:

גידול (שחיקה) בהון במיליוני שקלים חדשים:

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾				תרחישים		
	ירידה מקסימלית	עליה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עליה של 5%	עליה של 10%	
מדד	(86.1)	146.2	(1,001.4)	(500.7)	500.7	1,001.4	
דולר	(4.9)	19.6	(20.3)	(11.1)	30.0	54.7	
ליש"ט	(0.8)	0.8	(2.3)	(1.2)	1.1	2.2	
יין	2.4	(2.5)	6.7	3.3	(2.5)	(5.1)	
אירו	(1.3)	2.6	(5.2)	(2.1)	3.6	7.4	
פר"ש	0.0	(0.5)	(0.1)	0.0	(0.1)	(0.3)	

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

להלן משך החיים הממוצע של הנכסים וההתחייבויות, ליום 31 בדצמבר 2015:

ללא הנחות פירעון מוקדם					כולל הנחות פירעון מוקדם ⁽¹⁾					
פער מח"מ	התחייבויות		נכסים		פער מח"מ	התחייבויות		נכסים		
	שווי הוגן	מח"מ	שווי הוגן	מח"מ		שווי הוגן	מח"מ	שווי הוגן	מח"מ	
0.23	200,978	1.05	200,658	1.28	0.05	201,084	1.05	200,716	1.10	לא צמוד
0.28	46,580	3.47	55,565	3.75	(0.50)	46,396	3.17	55,505	2.67	צמוד למדד
										מטבע חוץ וצמוד
0.75	104,575	0.71	104,498	1.46	0.75	104,575	0.71	104,498	1.46	למטבע חוץ
0.44	352,133	1.27	360,721	1.71	0.22	352,055	1.23	360,719	1.45	סך הכל

(1) לפרטים בדבר חישוב שווי הוגן והנחות פירעון מוקדם, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

במגזר השקלי הלא צמוד, מח"מ הנכסים גבוה ממח"מ ההתחייבות ב-0.05 שנים. חישוב המח"מ מבוסס על הנחות פירעונות מוקדמים במשכנתאות ומשיכות של פיקדונות לפני מועד הפירעון הסופי בתחנות היציאה, בהתאם לתנאים של הפיקדונות השונים. ללא הנחות פירעונות מוקדמים גבוה מח"מ הנכסים ממח"מ ההתחייבויות ב-0.23 שנים.

הפער בין שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הינו 2.01%. ללא הנחות פירעונות מוקדמים, השת"פ של הנכסים הפיננסיים גבוה מהשת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות בכ-1.54%.

במגזר הצמוד למדד, גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים ב-0.50 שנים. חישוב המח"מ מבוסס על הנחות פירעונות מוקדמים במשכנתאות ומשיכות של פיקדונות לפני הפירעון הסופי בתחנות היציאה, בהתאם לתנאים של הפיקדונות השונים. ללא הנחות אלה גבוה מח"מ הנכסים ממח"מ ההתחייבויות ב-0.28 שנים.

הפער בין השת"פ של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הינו 1.05%. ללא הנחות פירעונות מוקדמים, הפער הינו 1.10%. במגזר מטבע החוץ, גבוה מח"מ הנכסים ממח"מ ההתחייבויות ב-0.75 שנים. במגזר זה, עיקר הפעילות היא בריבית ניידת צמודה לריבית הלייבור, ולכן המח"מ במגזר זה נמוך. להנחת הפירעונות המוקדמים בפיקדונות ובהלוואות במגזר זה אין השפעה על הפרשי המח"מ והשת"פ. הפער בין השת"פ של הנכסים הפיננסיים לבין השת"פ של ההתחייבויות הפיננסיות הוא כ-1.03%.

ניהול הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הבנק נוקט הגדרה רחבה יותר של הסיכון התפעולי, בהמשך לשינוי שבוצע בהגדרה זו על ידי הבנקים האירופאיים ובנקים נוספים. ההגדרה המעודכנת נועדה להפוך את מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי למסגרת אקטיבית, שנועדה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. ההגדרה החדשה והמעודכנת איננה מחליפה את ההגדרה הנוכחית, הנתמכת על ידי באזל ובנק ישראל, אלא מרחיבה אותה במטרה ליצור מסגרת לניהול הסיכון התפעולי המנתחת תהליכים, מערכות וסיכונים נוספים שיש בהם כדי לפגוע בתועלת העסקית של הבנק.

עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילותו העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסים במהלך השנים האחרונות, הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים לאירועי הכשל התפעולי, לפוטנציאל הגבוה של הנזק היכול להיגרם מאירוע סיכון תפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, כאמור להלן:

- אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל רחבי הארגון, והם מובנים בפעילות המוסד הפיננסי.
- לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בערך ובתדמית הבנק.
- לסיכון התפעולי יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. כך לדוגמא, יכול אירוע סיכון תפעולי לגרום להתממשות סיכון המוניטין, שבעקבותיו יעמוד הבנק בפני אירוע נזילות.
- לחלק לא מבוטל מהכשלים התפעוליים יש הסתברות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי עד כדי איום על יציבות הבנק.
- לסיכון התפעולי מגוון מופעים, החל מטעות אנוש, תקלת מערכות טכנולוגיות, מעילה, הונאה, מלחמה, שריפה, שוד וכדומה.
- אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון) או אירוע בטחוני.

בגין מהותיות הסיכון התפעולי, מייחסים הנהלת הבנק והדירקטוריון חשיבות רבה לניהול סיכון זה, כחלק מהמסגרת הכוללת של הבנק לניהול ובקרת הסיכונים שלו. הדירקטוריון והנהלה קבעו כי ניהולו של הסיכון מחייב יצירת תרבות הולמת בארגון לטיפול בו, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכות, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה פנימית בכל הרמות.

לבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון התפעולי. מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול במעילות והונאות, המהוות חלק מקטיגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל.

מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי מבוססת על פעילותם של שלושת קווי ההגנה:

- **קו ההגנה הראשון:** גישת הבנק היא כי ניהול הסיכון מבוסס בראש ובראשונה על היחידות העסקיות, הבוחנות את התהליכים העסקיים העיקריים, ויוצרות מהלכים מתמשכים להערכה עצמית של הסיכון הכרוך בהם.
- **קו ההגנה השני:** החטיבה לבקרת סיכונים, ובפרט, מדור סיכונים תפעוליים באגף לבקרת סיכונים, מופקדת על ראייה כוללת וניטור של מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי, ועל ריכוז הטיפול בסיכון לנוכח פעילות הקו הראשון, באמצעות מגוון תהליכים, כלים ושיטות: איתור מוקדי סיכון עיקריים בפעילות העסקית של הקו הראשון בעזרת איסוף נתוני כשל תפעולי בפועל, ביצוע סקרים ייעודיים לאיתור פוטנציאל לכשלים בעתיד, והתאמת מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי לצרכי הבנק, בהתאם להתפתחויות העסקיות בבנק ודרישות הרגולציה. בנוסף, החטיבה פועלת ליצירת אינטגרציה בין גורמים שונים בבנק, שיש להם תפקידי ניטור של הסיכונים המשיקים לסיכון התפעולי (ציות, המשכיות עסקית, טכנולוגיה, אבטחת מידע והגנת סייבר, SOX), כחלק מהטמעת מערך הבקרה הפנימית בבנק.
- **קו ההגנה השלישי:** הביקורת הפנימית עורכת ביקורת על ניהול הסיכון התפעולי לבחינת אפקטיביות הטיפול בו, בהתאם לתכנית העבודה.

מדיניות הבנק קובעת את תאבון הסיכון התפעולי של הבנק לכ-1% מההון הליבה של הבנק. תאבון זה מנוטר באופן שוטף באמצעות מעקב אחר אירועי כשל שגרמו להפסד, המנוהלות לפי הקטגוריות השונות של הסיכון התפעולי, על פי הוראת בנק ישראל, והוא מכליל בתוכו גם הפסדים שהתרחשו בגין סיכון משפטי, אבטחת מידע וסייבר, כולל מעילות והונאות. בנוסף קובעת המדיניות תאבון סיכון להפסדים פוטנציאליים בעת התרחשות אירוע קיצון. הבנק פועל לקביעת תאבון סיכון איכותי, בעיקר, על ידי יצירת אינדיקטורים לסיכון, שיש להם מבט קדימה, והם יכולים להעיד על פוטנציאל להתפתחות סיכון תפעולי, וזאת, בנוסף לאיסוף הפסדים בפועל, קרי, הפסדים שכבר התרחשו. הבנק נמצא במהלך להסדרת KRI (אינדיקטורים לסיכון) גם על המערכות הטכנולוגיות המרכזיות שלו.

הבנק מבצע סקרים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים בחטיבות השונות כתהליך מתמשך. במהלך השנה האחרונה הורחבה מתכונת ביצוע הסקרים, והם כוללים מיפוי של הסיכונים המהותיים בכל יחידה, מבחני קיצון, אינדיקטורים לסיכון (KRI), בחינת המערכות הטכנולוגיות הפועלות בתחום הנסקר, וסיכונים מעילות והונאות. הבנק פועל כדי להגדיר, במקומות שניתן, גם אינדיקטורים לביצוע (KPI), כדי להדק את הקשר בין היעדים העסקיים לרמת הסיכון התפעולי הגלומה בהם, בהתאם להגדרה המעודכנת של הבנק, שצוינה לעיל. תוצאת הסקרים, AI (פעולות לביצוע) ניזונים, כחלק מתהליכי ההערכה העצמית, בפורומים ייעודיים להם שותפים מנהלי היחידות הנסקרות ונציגי החטיבה לבקרת סיכונים. במהלך התקופה האחרונה הבנק בוחן את היכולת לבצע סקרי סיכונים תפעוליים משולבים עם סיכונים בקרה פנימית נוספים, כך שהסקרים יספקו תמונה על מכלול הסיכונים להם חשופה היחידה הנסקרת ומידת השפעתם על היעדים העסקיים שלה.

בנוסף לסקרים אלו, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם, אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניתוחים אלו משמשים את הבנק ליישום מהלכים מתאימים על התהליכים המקבילים המתקיימים בבנק. כחלק מהראיה המשולבת של מכלול סיכונים הבקרה הפנימית, התניע הבנק בשנה האחרונה מהלך להקמת והטמעת מודול חדש בפורטל הסיכונים התפעוליים, שיכלול את כל המידע והפעולות הרלוונטיות לביצוע ביחידה, בגין סיכונים אלה.

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי לפי השיטה הסטנדרטית. לפי שיטה זו, פולח הבנק לשמונה קווי עסקים, כנדרש על ידי בנק ישראל, כשכל קו עסקים ניתן משקל סיכון סטנדרטי, המבטא את רמת הרגישות שלו להפסדים בגין סיכון תפעולי. הפילוח והטיפול בהקצאת ההון הנדרש מעוגן במסמך מדיניות ייעודי המסדיר את ההיבטים הנדרשים לשם הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, ובפרט, מגדיר את קווי העסקים בפעילות הבנק.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון, קרי, רמת ההפסדים בפועל, לנוכח תאבון הסיכון, וכן, מוצגים ומנותחים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

הבנק נערך בשנים האחרונות ליצירת תשתית מקיפה לטיפול בסיכון המעילות וההונאות. כחלק ממהלך זה מפעיל הבנק שורה של חוקים שנועדה לאתר אנומליות, ונמצא בימים אלה בתהליך לאפיון בסיס מידע מרכזי שיאפשר לו לפתח שיטות נוספות ומתקדמות לאיתור אנומליות. הטיפול במעילות והונאות מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ייעודי, ומסגרת הטיפול כוללת שילוב בין מספר גורמים בבנק: בקרת סיכונים, אבטחת מידע וסייבר, משאבי אנוש וחטיבת הטכנולוגיה.

הקו השלישי לפעילות בנושא הסיכונים התפעוליים היא הביקורת הפנימית, הפועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי. מדיניות הסיכון התפעולי קובעת את תפקידה של הביקורת הפנימית כאחראית על ביצוע ביקורות תקופתיות על תהליכי ניהול הסיכון, שותפות במתודולוגיות לחישובי הון בגין הסיכון, מעורבות בנושא מעילות והונאות, איסוף נתונים, תיעוד, תחקור ודיווח על אירועים, השתתפות כ-"משקיפה" בוועדות, ומעורבות בפורום בקרה פנימית.

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. האמצעי החשוב ביותר הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון. נאמני הבקרה הפנימית הפרושים לרוחב הארגון משמשים כזרועו הארוכה של מנהל הסיכונים התפעוליים בתהליך זה. כאמור לעיל, הבנק יוזם תהליכי הדרכה פרונטליים וטכנולוגיים בנושאי הסיכון התפעולי בקרב עובדים חדשים, וביחידות ובאוקלוסיות הפועלות ביחידות שזוהו כעיתירות סיכון תפעולי.

לבד מהסדרת הטיפול בסיכון התפעולי בעת השקת מוצרים חדשים או מעודכנים, במסגרת מדיניות הבנק לטיפול במוצר חדש, הסדיר הבנק מהלך נוסף לאישור שינוי בתהליכים מעודכנים וחדשים שיש בהם פוטנציאל להתממשות הסיכון התפעולי. תהליכים אלה עוברים תהליך סדור של אישורים על ידי הגורמים העסקיים וגורמי הבקרה טרם הפעלתם באמצעות רשימת תיוג ועולים לאישור ועדת ההיגוי. בעזרת מנגנון זה נסקרים כל ההיבטים הכרוכים בשינוי, ומובטחת בחינה מקצועית של הסיכונים השורשיים ומנגנוני ההפחתה שלהם.

הבנק מסיים בימים אלה לפתח מנגנון שנועד להקנות ליחידות הבנק כלים לביצוע הפקת לקחים ותהליכי למידה מאירועים, וזאת בנוסף להפקת הלקחים שהבנק כבר מבצע באופן שוטף. מסקנות המגובשות בתהליכים אלו מוטמעות בתהליכי העבודה, במערכות בתכני ההדרכה ובנהלים מחד, ומופצות בעזרת מערכת הסיכון התפעולי לנאמני הבקרה הפנימית לשם הטמעתם ביחידות מאידך.

הבנק שם דגש רב על דיווחים בגין סיכון תפעולי, הן דיווחים המגיעים מנאמני הבקרה הפנימית, והן דיווחים המגיעים להנהלת הבנק ולדירקטוריון, שנועדו לאפשר ניטור מתמשך של פרופיל הסיכון התפעולי של הבנק. כאמור לעיל, מפעיל הבנק פורומים ייעודיים בחטיבות השונות לשם מעקב אחרי פרופיל הסיכון והתכנית להפחתתו.

הבנק גיבש מדיניות ותכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק. תכנית זו, הנתמכת בנהלי חירום ובבעלי תפקידים קבועים מראש, מתורגלת על בסיס שנתי ומסקנות התרגולים מוטמעות בתכנית הפעולה.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רוכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחביונותיו. לבנק מסמך מדיניות ייעודי המסדיר את היבטי הביטוח הכרוכים במסגרת פעילותו.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355. במהלך שנת 2015 יישם הבנק את תכנית התרגול והאימון הרב שנתיית הכוללת ביצוע תרגילים וניסויים טכנולוגיים, לצורך בחינה ושיפור רמת המוכנות והמודעות של הנהלת הבנק והעובדים בהתמודדות עם תרחישי אסון, ובכלל זה תורגלו אתר המחשב המשני (DRP), חדר העסקות החליפי של הבנק ופרוגרמת החירום של הבנק. בהתאם להחלטת הנהלת הבנק והדירקטוריון הסתיימה במהלך שנת 2015 העתקת אתר המחשב הראשי של הבנק לאתר הבנק בלוד, והעתקת אתר המחשב המשני למתקן הבנק ברמת גן, בין היתר, כדי לשפר את שרירות האתרים לתרחישי ייחוס בחירום ולאור התיקונים בהוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מיגון אתרים קריטיים. לפרטים נוספים, ראה פרק שינויים משמעותיים במערך טכנולוגיות המידע בדוח הדירקטוריון והנהלה. פעילות הבנק בכל הקשור להמשכיות עסקית מעוגנת במדיניות ייעודית. דיווחים בגין ההתקדמות במסגרת הטיפול בהמשכיות העסקית מועברים להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ולמליאת הדירקטוריון ונכללים במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 357 ו-361, מונה בבנק מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר, הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים. היחידה אחראית לקביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת סייבר בבנק, לפיתוח תכנית עבודה בתחומים אלה, למעקב אחר יישום תכנית העבודה בבנק, ולבחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת סייבר. יישום מדיניות אבטחת המידע והגנת סייבר בבנק נעשה, בין היתר, באמצעות החטיבה לטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ. במסגרת זו, מיושמת תפיסת ניהול הכוללת בין היתר, עקרונות מנחים לניהול הגנת הסייבר. יישום עקרונות אלו והבטחת עדכנותם, תוך שילובם בהחלטות אסטרטגיות ובפעילות העסקית של הבנק, יבטיח את עקביותה ושלמותה של תפיסת ניהול הגנת הסייבר, לאורך זמן.

מדיניות אבטחת המידע והגנת סייבר, מתבססת על העקרונות הבאים:

- מיפוי וזיהוי סיכוני הסייבר.
- יישום וביסוס מערך בקורות אפקטיבי, תוך שילוב חוצה ארגון של טכנולוגיות, כוח אדם, תהליכים ונהלים.
- קיום מערך בקורות המיושם באמצעות מנגנונים ניהוליים, תפעוליים וטכניים.
- קביעת מנגנונים להגנה על נכחות מקוונת.
- הגנת סייבר פראקטיבית המיושמת באמצעות מיפוי והכרת הסביבה, חיזוי וחקר איומים, שקלול תמונת מצב עדכנית, פיתוח תהליכי תגובתיות, שימוש בטכניקות הטעיה, הסטה ועיכוב, יכולת עמידות סייבר והתאוששות, וביצוע תהליכי חקירה, תחקיר ומיצוי הדין.
- יישום אבטחה רב שכבתית, במספר מעגלים ודיסציפלינות (לוגית ופיזית) החל מהמערך החיצוני הנגיש ללקוחות וכלה במערכות הפנימיות, שיתוף מידע ומודיעין.
- שימוש במערך ניטור, בקרה ותגובה לניהול אירועי סייבר תוך התייחסות בראייה משולבת כלל תאגידית עבור מרכיבי כוח אדם, דרכי תקשורת ונהלים.
- דיווחים תקופתיים ושוטפים על ניהולם של מכלול הסיכונים.
- ניתוח והערכה שוטפים של איומי הסייבר ותרגול מכלול הגורמים בטיפול באירועי סייבר.
- פיתוח תרחישי קיצון בתחום אבטחת המידע והסייבר.

כמשלים לכך, מוסמך תחום הבנקאות המקוונת בבנק בתקן ניהול אבטחת מידע ISO 27001.

במהלך שנת 2015 התרחשו אירועי סייבר נקודתיים שטופלו על ידי הבנק ודווחו כנדרש. בעקבות האירועים בוצעו פעילויות של הפקת לקחים, יישום התרעות נוספות, ריענון נהלים והטמעת מודעות. בשנת 2015 לא התרחשו אירועי סייבר משמעותיים שגרמו לבנק נזק.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ-"כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

הבנק מתייחס אל הסיכון המשפטי על דרך ההרחבה בכל הקשור להתנהלות של הבנק ביחסיו עם מחזיקי העניין השונים שלו (לקוחות, ספקים, צדדים שלישיים אחרים וכו'). בגדר הסיכון המשפטי נכללים סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, הוראות רגולטוריות, פסיקה של ערכאות שיפוטיות או מעין שיפוטיות והסיכונים המשפטיים הנובעים מפעילות הבנק השוטפת. מנהלת הסיכון המשפטי בבנק הינה היועצת המשפטית הראשית. הבנק פועל באורח מתמיד על מנת למזער במידת האפשר את הסיכונים המשפטיים הנלווים לפעילותו השוטפת וכן פועל להנחלת תרבות, הלכה למעשה, של איתור הסיכון המשפטי ומזעורו באופנים שונים.

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק.

בחטיבה המשפטית של הבנק מיושמים תהליכים פנימיים המבטיחים מעקב שוטף אחר התפתחויות בחקיקה, בפסיקה ובהוראות רגולטוריות אחרות, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של קבוצת הבנק. במסגרת זו, מנחה החטיבה המשפטית את הגורמים הרלוונטיים בבנק לעניין יישום ההשלכות הנובעות מהתפתחויות אלה. החטיבה המשפטית נותנת ייעוץ שוטף ליחידות הבנק השונות, ובכללן חלק מחברות הבת. זאת, בין היתר, על דרך מתן חוות דעת, עריכה ועדכון של מסמכים משפטיים, תמיכה בעדכון נהלים וכו'.

בבנק נקבעו נהלים המסייעים למזעור הסיכונים המשפטיים, לרבות הסדרת הממשק בין החטיבה המשפטית לבין יחידות הבנק השונות. כמו כן, מעורבת החטיבה המשפטית במהלכי ההדרכה השונים בסניפים, במרכז ההדרכה של הבנק ובעריכת לומדות מקצועיות לצורך הנחלת ידע משפטי נדרש לפעילותו השוטפת של הבנק.

התייחסות דומה קיימת אף לגבי שלוחות הבנק בחוץ לארץ (סניפים וחברות בת), תוך שאלו מסתייעים בשירותי עורכי דין חיצוניים מקומיים, אשר אושרו על ידי החטיבה המשפטית של הבנק. חברות הבת של הבנק ושולחותיו בחוץ לארץ אימצו נהלים דומים לעניין ניהול הסיכון המשפטי ומדווחות בדיווחים מיידיים ורבעוניים למנהלת הסיכון המשפטי של הבנק אודות סיכונים משפטיים אשר אותרו אצלן.

לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

ניהול סיכון הנזילות והמימון

סיכון נזילות נובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות) ו-221 (יחס כיסוי נזילות). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

ניהול סיכון הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל את אופן ניהול הסיכון, לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכון הנזילות, אפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגיל ובתרחישי הלחץ השונים, מגבלות הדירקטוריון וההנהלה, לרבות מגבלות בתחום הריכוזיות ומבנה המקורות, ותכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות מצבי הכוננות השונים בניהול סיכון הנזילות והאמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כיסוי נזילות ויחס נזילות מזערי – מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות המהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. הניהול השוטף של הסיכון מבוצע באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים למצב הבנק בפרט ולמצב המערכת. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.

הניהול השוטף והתקופתי של סיכון הנזילות נעשה על בסיס קבוצתי, תוך התחשבות במגבלות משפטיות, רגולטוריות ותפעוליות על יכולת ההעברה של נזילות. הניהול מבוצע תחת המסגרת הכללית לניהול הסיכונים בבנק. מסגרת זו כוללת את הקו הראשון - מנהלי הסיכון בחטיבה הפיננסית, הקו השני - בקרי הסיכון בחטיבה לבקרת סיכונים והקו השלישי - הביקורת הפנימית. הניהול השוטף כולל, כאמור, מעקב אחר מגבלות הדירקטוריון וההנהלה והאינדיקטורים לסיכון, לרבות בתחום ריכוזיות מקורות המימון, חשיפות נזילות ברמת הבנק והקבוצה וכן פערי נזילות הנובעים מכלל הפעילות, מאזנית וחוזק מאזנית.

ניהול הנזילות בבנק הינו אקטיבי והדוק וכולל כלים מגוונים להפחתת סיכון הנזילות, הן בהפעלת מודלים מפורטים במצבי עולם שונים, הן בהקפדה על החזקת אמצעים נזילים עם סיכון אשראי מזערי ויכולת מימוש מיידי, והן בניהול אקטיבי של המקורות להארכת התקופה לפירעון של המקורות ופיזורם. בבנק פועל פורום "נזילות יומי", באחריות החטיבה הפיננסית הן במצב הנזילות ופועל לתיאום בין "צרכי" הנזילות של היחידות השונות בבנק לבין "ספקי" הנזילות ומנהלי הנזילות. כמו כן פועל בבנק פורום בראשות מנהל החטיבה הפיננסית למעקב שוטף אחר יישום הוראת יחס הנזילות המזערי (הוראה 221) ועמידה ביעדי היחידות העסקיות בבנק בתחום גיוס וניהול המקורות. בנוסף, מבצע האגף לבקרת סיכונים בחינה של הלימות המודלים (Back Testing) כנדרש בהוראות בנק ישראל.

הבנק פיתח מודל פנימי לאמידה יומית של צרכי הנזילות והאמצעים הנזילים, כנדרש בהוראה 342 ובהתאמה להנחיות באזל, במסגרתו הוגדרו תרחישי קיצון פנימיים, מערכתיים ומשולבים במטבעי ישראלי ומטבע חוץ, לאופק של חודש, לחישוב יחס נזילות מזערי – יחס כרית נזילות לתזרים יוצא חזוי נטו בתרחישים אלה, זאת, בהתבסס על מאפייני התנהגות המפקידים ומוקדי הסיכון בהתאמה לתרחישים השונים. כאמור לעיל, נקבעו מגבלות דירקטוריון והנהלה ליחסי הנזילות בתרחישים שונים, לרבות תקופות השונות מחודש ימים ומהלך עסקים רגיל. בשנת 2015 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים דיווחים שונים בתדירות יומית, שבועית, חודשית ורבעונית, כולל דיווח על אירועים חריגים בניהול הנזילות, לרבות התפתחויות חריגות במקורות הנזילים של הבנק.

תכניות מימון של הבנק לשעת חירום מתייחסות לאופן הניהול של כל מצב חירום ומגדירות את הצוות הניהולי האחראי לטיפול בו (לפי רמות שונות). תכניות אלו כוללות הגדרה מפורטת של אמצעים נזילים נוספים לשעת חירום וכן רשימה של צעדים אופרטיביים (לרבות הגורם המוסמך להפעלתם) ומתייחסות גם לניהול ממד התקשורת הן תקשורת פנים ארגונית והן תקשורת חוץ ארגונית.

במהלך שנת 2015 העלה הבנק מספר פעמים את רמת הכוונות לכוונות מוגברת, כאשר בכל המקרים הגורם לכך היה חיצוני מערכתי כגון הקריסה בשווקים באמצע השנה בשל החשש לחדלות פירעון של יוון, כאשר בפועל, בכל המקרים, לא הייתה השפעה על מצב הנזילות של הבנק.

סיכון מימון

סיכון מימון נובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון זה מנוהל באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

ריכוזיות מקורות המימון, כאמור, מנוטרת באמצעות מגוון רחב של מגבלות דירקטוריון, הנהלה וכן אינדיקטורים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) תחת מספר תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון. הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן גיוסי איגרות חוב. הבנק פועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה.

כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף. בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

יחס כיסוי הנזילות

החל מיום 1 באפריל 2015 הבנק מיישם את הוראה 221, שנכנסה לתוקף במועד זה. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. יחס כיסוי הנזילות הרגולטורי המינימלי נקבע לשיעור של 60% החל מיום 1 באפריל 2015, 80% החל מיום 1 בינואר 2016 ו-100% החל מיום 1 בינואר 2017. דירקטוריון הבנק קבע כרית בטחון נוספת מעבר ליחס המזערי. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון הרביעי של שנת 2015 הסתכם ב-91% (היחס המינימאלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים עומד על 60%). נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם יחס כיסוי הנזילות ב-96%. היחס עלה במהלך הרבעון, ביחס לרבעון הקודם, בזכות גיוס נטו של מקורות ביחס לתוספת השימושים והמשך שיפור מבנה המקורות של הבנק באמצעות גיוס מקורות מימון יציבים. בשנת 2015 לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.
לפרטים בדבר הוראות המפקח על הבנקים בנושא ניהול סיכון נזילות ויחס כיסוי נזילות, ראה סעיף חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק
בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים וכן ביאור 1 לדוחות הכספיים.

תקופות לפירעון - תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון, כמוצג בפירוט בביאור 32 בדוחות הכספיים.
הבנק פועל באופן עקבי, כחלק מהאסטרטגיה לניהול מקורות ושימושים, לגיוס מקורות ארוכי טווח.
שיעור המקורות המאזניים השקליים של הבנק, לתקופה העולה על חודש ימים, מסך המקורות השקליים ליום 31 בדצמבר 2015, מסתכם בכ-52% (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-48%) ומתוכם שיעור מקורות מאזניים לתקופה העולה מעל שנה, הוא כ-52% (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-57%).
מרבית המקורות המאזניים של הבנק במטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2015 הם לתקופה של עד שנה ומהווים כ-97% (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-96%) מסך המקורות במטבע חוץ, מתוכם כ-23% (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-29%) מקורות לתקופות של מעל 3 חודשים.
המקורות השקליים ארוכים יותר מהמקורות במטבע חוץ, זאת בהתאמה למבנה השימושים הארוך יותר בשקלים, בדגש על המשכנתאות במטבע ישראלי.
כמו כן, פועל הבנק בעסקאות עתידיות בהיקפים ניכרים להסטת עודפי נזילות בין מטבע חוץ לשקלים ובהתאמה לתקופות, כחלק מניהול דינמי של המקורות והשימושים.
גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך שנת 2015 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-152.4 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2014, להיקף של כ-162.4 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ-6.6%.
במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-109.1 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-10.8% לעומת שנת 2014. במגזר צמוד המדד ירד היקף פיקדונות הציבור לכ-16.8 מיליון שקלים חדשים, ירידה של כ-11.6% ובמגזר מטבע חוץ עלה היקף פיקדונות הציבור לכ-36.5 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-4.9% לעומת שנת 2014.
ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק לכ-10.4 מיליארדי שקלים חדשים.

הבנק מנהל השקעות בתאגידיים ריאליים. מניות התאגידיים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. ההשקעות בתאגידיים הריאליים מנוהלות בחטיבה לבנקאות עסקית.

כ-2% מההשקעות בתאגידיים ריאליים בבנק הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידיים ריאליים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 לסך של 101 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 123 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2014, כמפורט להלן:

במסגרת תיק ניירות הערך הזמינים למכירה:

- כ-2 מיליון שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014), הינם בגין השקעות סחירות.
- כ-61 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014), הינם בגין יחידות השתתפות בקרנות השקעה שונות.
- השקעות במספר תאגידיים שונים, אחרים, המוצגות לפי שיטת העלות, אשר יתרת ההשקעה בהם הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-1 מיליוני שקלים חדשים (8 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2014).

במסגרת ההשקעה בחברות כלולות:

- כ-16 מיליוני שקלים חדשים (31 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2014), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בקרנות מזנין. קרן מזנין הינה קרן מימון ביניים המעמידה מימון משלים לאשראי הבנקאי לחברות ממגוון מגזרים. המימון ניתן בדרך כלל בתמורה לריבית, אופציות ומכשירים הוניים אחרים.
- כ-19 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בפסגות ירושלים בע"מ, חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים. יתרת ההשקעה בספרי הבנק כוללת השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ-35 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014).

- כ-2 מיליוני שקלים חדשים (סכום זהה לסוף שנת 2014) המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק ברוסאריו קפיטל בע"מ, חברה פרטית העוסקת בתחום חיתום, ליווי ויעוץ להנפקות פרטיות וציבוריות, מיזוגים ורכישות, השקעה בניירות ערך והפצת ניירות ערך.

לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק וכן, ביאורים 12 ו-15 לדוחות הכספיים.

סיכון ציות ורגולציה

פעילותו העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות". החל מיום 1 בינואר 2016, בעקבות כניסתה לתוקף של הוראת ניהול בנקאי תקין 308 החדשה, הורחבה תחולת האחריות במסגרת ניהול סיכון הציות, ולפיכך כוללות הוראות הציות חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לרבות עמדות שקבע הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), נהלים פנימיים וקוד אתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק. הוראות הציות כוללות גם את חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול חוקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן - "חוק הייעוץ") (להלן ביחד - "דיני ניירות ערך"), וכן את חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. הטיפול בציות לחוקים אלה מבוצע גם במסגרת תכניות אכיפה פנימיות של דיני ניירות ערך ודיני הגבלים עסקיים, בהתאמה.

סיכון הציות כולל גם את הסיכון חוצה הגבולות, המוצג בנפרד להלן.

תאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הינו אפס. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בציות להוראות הדין יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

סיכון הציות והרגולציה מנוהל בשלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון, הכולל את היחידות העסקיות ויתר היחידות נוטלות הסיכון בבנק, האחראיות לצמצום סיכון הציות ולבקרה עליו. קו ההגנה השני, הכולל את החטיבה לבקרת סיכונים ואת אגף הציות, וכן יחידות "קו שני" נוספות (חטיבת משאבי אנוש ומינהל, חטיבת החשבונאות ודיווח כספי, חטיבה משפטית) האחראיות על חלק מתחומי הציות. קו ההגנה השלישי כולל את הביקורת הפנימית, המבצעת ביקורת בלתי תלויה על פונקציית הציות, לרבות בחינה של נאותות ואפקטיביות פונקציית הציות, ובכלל זה בדיקת הבקורות בהתאם לרמה הנאמדת של הסיכון. מנהל החטיבה לבקרת סיכונים ומנהל הסיכונים של הבנק (CRO) משמש כממונה על האכיפה בדיני ניירות ערך ובדיני הגבלים עסקיים. בהתאם למתחייב מהוראה 308 ("קצין ציות") מונה בבנק קצין ציות ראשי ו"פונקציית ציות" (בכפופות למנהל החטיבה לבקרת סיכונים), שתפקידם לסייע לדירקטוריון ולהנהלת הבנק לנהל באופן אפקטיבי את סיכון הציות. הבנק פועל על פי מדיניות לניהול סיכון הציות והרגולציה, שאושרה בדירקטוריון הבנק. קצין הציות פועל על פי כתב מינוי שאושר בדירקטוריון, להטמעת תרבות הציות בבנק, בחברות הבת ובשלוחות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות יישום מדיניות קבוצתית, ופיקוח על יישום תהליכי ציות נאותים בחברות הבת ובשלוחות. ניהול סיכונים הציות מתבצע על ידי זיהוי, תיעוד והערכה של סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק, ובכלל זה התפתחויות הנוגעות למוצרים חדשים, נוהגים עסקיים, קווי עסקים או לקוחות חדשים, או בשינויים מהותיים בכל אחד מאלה, באמצעות דרכי מדידה שונות, לרבות מדדי ביצוע.

הבנק פועל גם לקיום תכניות אכיפה אפקטיביות בדיני ניירות ערך ובדיני הגבלים עסקיים, המותאמות לבנק ולנסיבותיו הייחודיות, כחלק מן המערך של ניהול הסיכונים הכולל בבנק. זאת, במטרה להבטיח את הציות לדיני ניירות ערך ולמנוע את הפרתם. הממונה על האכיפה, באמצעות קצין הציות, מרכז את הטיפול בנושא הציות של הבנק לחובות המוטלות עליו על פי דיני ניירות ערך, בכלל, ובהתאם לתכנית האכיפה בפרט. הממונה על האכיפה יהיה אחראי, מטעם ההנהלה, על יישומה השוטף של תכנית האכיפה והטמעתה בבנק.

אגף הציות מנהל מיפוי של סיכוני הציות בתחומים השונים, עורך לעיתים סקרי ציות בנושאים שונים, ומבצע מהלכי הדרכה להטמעת מדיניות הציות בבנק. קצין הציות חבר בפורומים שונים בבנק לשם הבטחת ראייה מערכתית של היבטי ציות שונים. על מנת להבטיח ציות לכלל הוראות הדין, בנושאים השונים, כפי שפורטו לעיל, מקיים קצין הציות מערך בקרה, בהתאם לתכניות בקרה. מטרת הבקורות הינה לבדוק את עמידת סניפי הבנק ויחידותיו בהוראות הדינים השונים, ואת אפקטיביות הבקורות המבוצעות על ידי היחידות העסקיות ויחידות המטה השונות.

סיכון חוצה גבולות

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל בעיקר בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות; וביחס לכספים של לקוחות ישראליים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act). לפרטים נוספים בדבר חוק FATCA, ראה חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

מנהל הסיכון חוצה הגבולות הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון חוצה הגבולות. תיאבון הסיכון לסיכונים חוצי הגבולות הינו אפס. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים חוצי גבולות יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

הסיכון חוצה הגבולות מנוהל בשלושה קווי הגנה:

קו הגנה ראשון, הכולל את היחידות העסקיות ואת יתר היחידות נוטלות הסיכון בבנק, אחראי לצמצום הסיכון חוצה הגבולות ולבקרה עליו. הקו הראשון כולל את הפעילות הבינלאומית, האחראית על הפעילות בסניפי התיירים והבנקאות הפרטית בישראל, וכן על שלוחות הבנק בחוץ לארץ באמצעות יחידות ציות מקומיות בכל שלוחה. כמו כן, כולל הקו הראשון את החטיבה הקמעונאית ואת החטיבה העסקית, בפעילותן עם לקוחות תושבי חוץ.

קו ההגנה השני מבוסס על אגף הציות, שבמסגרת החטיבה לבקרת סיכונים, האחראי להטמעת תרבות ארגונית של ציות לנהלים ולדין, לזיהוי והערכה של הסיכונים חוצי גבולות, לקיום הדרכות מתאימות ולקביעת נהלים. אגף הציות נעזר לשם כך גם בחטיבה המשפטית, בחטיבה לתכנון ותפעול התומכת ומלווה יישום של תהליכים ומערכות מיכון, ובחטיבת הטכנולוגיה המפתחת כלים ממוכנים לזיהוי הסיכון, לניטור ולהפחתתו.

קו ההגנה השלישי הינו הביקורת הפנימית, המבצעת ביקורת תקופתית על ניהול הסיכון חוצה-הגבולות, על התהליכים והנהלים הקשורים בדין של מדינות זרות, ועל הציות להם.

במסגרת ניהול הסיכון חוצה הגבולות, מנטר הבנק ובודק בחינה מיוחדת, תנועות כספיות אשר אחד הצדדים להן הוא במדינה, שלגביה קיימות סנקציות בינלאומיות.

איסור הלבנת הון

קצין הציות הראשי שמונה בקבוצת הבנק, במסגרת החטיבה לבקרת סיכונים, משמש גם אחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בקבוצת הבנק, לרבות בשלוחות הבנק בחוץ לארץ.

אגף הציות פועל להטמעת הוראות הדין בנושא. האגף מטפל בדיווחים הסובייקטיביים אודות פעולות בלתי רגילות המועברים לרשות לאיסור הלבנת הון וכן בביצוע בקרות שונות על פעילות בחשבונות שונים על פי פרופיל הסיכון שלהם, במתן ייעוץ שוטף לסניפים בתחום זה ובביצוע הדרכות המותאמות לעובדים השונים בבנק, על פי תפקידיהם. כמו כן, בהתאם למדיניות הבנק אשר נקבעה על ידי הדירקטוריון במאי 2010, נערך מידי שנתיים מבחן ידע לכלל עובדי הבנק. מבחן כאמור בוצע בשנת 2014.

בבנק פועלות מערכות מחשב שונות לצורך איתור פעולות בלתי רגילות ולצורך מעקב אחר הטיפול בדיווחים הסובייקטיביים.

הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון המזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעייתי יותר לכימות. לכן, בדומה לסיכונים האחרים, נקבעו העקרונות לניהול הסיכון, תיאבון הסיכון, מדידתו, והדרכים להפחתתו. בהתאם, שילב הבנק את סיכון המוניטין בתהליכי ניהול הסיכונים השוטפים שלו, כולל בתהליך לאישור מוצר או פעילות חדשים ובתהליכי ההערכה העצמית שמבצע הבנק, ויצר מסגרת למדידת הסיכון באופן שוטף. דגש רב ניתן על הקמת שרשרת דיווחים והפעילות הנדרשת בעת מצב קיצון, זאת בכדי להפחית את השפעתו של הסיכון, לו יתממש. פעילות זו דורשת זיהוי התממשות הסיכון כבר בשלבים הראשונים להופעתו, בכדי לאפשר הפעלת כלים איכותיים וכמותיים מוקדם ככל שניתן, לצורך הטיפול בסיכון.

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון המוניטין. מנהלת הסיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השינוק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק. המדיניות מתייחסת לכל חברות הבת של הבנק, וקובעת את חובת הדיווח ואת דרכי הדיווח והפעולה הנדרשות מהן, בעת אירוע שהוגדר כאירוע מוניטין. תיאום שוטף מתקיים עם בנק יהב בנושא.

סיכון המוניטין מנוהל בהתאם למדיניות בשלושה מישורים: מראש (בשגרה), בזמן אמת (מצב התראה) ובדיעבד.

כמו כן, מדיניות הבנק מגדירה את תפקידי מנהלת הסיכון וקובעת את דרכי ההתמודדות עם הסיכון בשגרה ובעת אירוע קיצון. מנהלת הסיכון עומדת בראש ועדת סיכון המוניטין, המתכנסת בשגרה אחת לרבעון, ולפי הצורך, בעת חשש להתממשות אירוע קיצון. הועדה דנה בשגרה בתוצאות הניטור השוטף של הסיכון, המתבצע, בין היתר, מתוך מקורות מידע פנימיים וחיצוניים, באמצעות סקרים ומחקרים, שיח רשת, סקירת אמצעי תקשורת, דיווחים של מנהלי סיכונים אחרים בבנק. תהליך העבודה בעת קיצון, קרי, בעת אירוע אשר עלול לגרום לפגיעה במוניטין מעוגן בנוהל דיווח ופעולה ייעודי. מטרת הנוהל הינה להגדיר את אופן איתור המידע, שרשרת הדיווח, לרבות ההכרזה על אירוע מוניטין, דרכי הטיפול בעת האירוע, ואופן ההכרזה על סיומו, כולל ביצוע תחקירים ואמידות נוספות לבחינת השפעת האירוע על תדמיתו של הבנק, לאחר שהאירוע הסתיים. כמו כן, הגדיר הבנק, במסגרת תכנית ההמשכיות העסקית שלו, הקמת חמ"ל תקשורת בראשות מנהלת הסיכון, שיאפשר התמודדות בחירום עם סיכון המוניטין.

הבנק מודד בשגרה את סיכון המוניטין שלו בשוק ההון, בקרב הציבור, ובקרב הלקוחות והקהילה העסקית. מדידה זו מתבססת על מחקרים רבעוניים יעודיים הבוחנים את עמדות הציבור (לקוחות הבנק ולקוחות בנקים אחרים), על ניטור חודשי של שיח הרשת, על מחקרי שביעות רצון בקרב לקוחות הבנק ועוד. דיווחים בגין סיכון מוניטין מועברים להנהלה ולדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, כפי שמקובל לגבי כל הסיכונים שמופו על ידי הבנק.

במהלך שנת 2015 לא אירעו אירועים שהשפיעו לרעה על מוניטין הבנק.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

הבנק פועל תחת המתווה האסטרטגי ותאבון הסיכון שאושר על ידי דירקטוריון הבנק. סטייה מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנוטר על ידי החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות (להלן: "החטיבה לתכנון ותפעול") ומאוטגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

המבנה הארגוני לניהול הסיכון כולל את הדירקטוריון והנהלה, היחידות המיישמות את התוכנית האסטרטגית בתהליכים עסקיים ותפעוליים, החטיבה לתכנון ותפעול והחטיבה לבקרת סיכונים. יחידות הבנק אחראיות ליישום התוכנית האסטרטגית, באמצעות תכניות עבודה שנתיות שהותוו להשגת המטרות האסטרטגיות.

מנהל הסיכון האסטרטגי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחייתו בוחנת הנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה, המעקב אחר התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, ויזום תכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התכנית האסטרטגית. החטיבה לתכנון ותפעול והחטיבה לבקרת סיכונים עוקבות אחר הסיכון האסטרטגי באופן בלתי תלוי, בהיבטי בקרה שונים ובעיקר: העמידה ביעדים, מיפוי זיהוי הסיכונים, מבחני מצוקה, מבחני איום וניטור פרופיל הסיכון המתמשך לנוכח תאבון הסיכון של הבנק. התהליך האחרון הינו תהליך מתמשך, שנועד להפעיל כלים מגוונים, בעיקר כלי דיווח, כדי לוודא כי הבנק לא חרג ממסגרות הפעולה ותקרות החשיפה שנקבעו. מעבר למעקב הרציף אחר יישום תכניות העבודה והתאמתן לתוואי האסטרטגי, הבנק עוקב גם אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון האסטרטגי של הבנק. תכניות העבודה של חטיבות הבנק מותאמות בעת הצורך לסביבה העסקית המשתנה במטרה לעמוד ביעדים העסקיים ובתוואי האסטרטגי. הבנק ערוך למצבי חירום בצורה שתצמצם את מידת הפגיעה בתכנית העסקית והאסטרטגית שלו, לו יתפתחו תנאי קיצון כלכליים או בטחוניים. כדי למזער את פוטנציאל הפגיעה בתכנית העסקית של הבנק, שם הבנק בשנים האחרונות דגש, בין היתר, על התהליך לאישור מוצר או פעילות חדשים. במסגרת התהליך נבדקים המוצרים או הפעילויות החדשים בהיבטי הערך העסקי שלהם, לבנק, לעומת השפעתם, אם בכלל, על פרופיל הסיכונים של הבנק ועל הסיכון האסטרטגי.

התפתחויות בסביבה העסקית שעלולות להשפיע על הסיכון האסטרטגי

- הכלכלה העולמית מאופיינת בשנים האחרונות בחוסר יציבות ובהתמתנות של הצמיחה הכלכלית לצד סביבת ריבית אפסית וצמיחה ממותנת של הביקושים העולמיים, בנוסף להתגברות המתוחות הגאו-פוליטית בעולם בעקבות התחזקות הפונדמנטליזם האסלאמי. קצב הצמיחה של המשק הישראלי הואט בשנים האחרונות בשל קיפאון של הייצוא. הבנק עוקב באופן שוטף אחר השלכות אפשריות של האטה בפעילות הכלכלית העולמית ובפעילות המשק הישראלי, העלולה להרע את מצבם של משקי הבית או לפגוע בפעילות העסקית בענפי משק שונים. בפרט, הבנק נערך לאפשרות כי יהיה שינוי במגמת הריבית במשק הישראלי.
- התגברות התחרות במערכת הפיננסית על רקע הרחבת פעילותם של גופים חוץ בנקאיים בייחוד בתחום האשראי, ועל רקע כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי, בעיקר במגזר משקי הבית והעסקים הקטנים.
- השפעתן של הוראות רגולציה בתחומי ליבה של הפעילות הבנקאית, ובכללן השפעותיה האפשריות של המלצות "הועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל" ('ועדת שטרומ').

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון ⁽¹⁾	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון מחירי מניות	נמוכה	
סיכון נזילות	בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון תפעולי	נמוכה	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון איסור הלבנת הון	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי – עסקי	נמוכה	מנהל כללי

- (1) ההערכה של השפעתם של גורמי הסיכון לעיל מביאה בחשבון את הסיכונים הנוגעים לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כמו גם את כלל פעילות הבנק להגנה על עמדתו בקשר עם החקירה. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 26 ג.11 (ב-ג) ו-26 ג.12 לדוחות הכספיים.
- (2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ערוכים על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן פירוט המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים:

ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, קבע הבנק נהלים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התחייבויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות מסוגים שונים).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". כמו כן, בוחן הבנק את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הבחינה, כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות מעל 700 אלפי שקלים חדשים ובהתאם למדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה פרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - בהתאם למדיניות הבנק, מיושמת עבור כל חוב שנקבע כי הוא פגום, ואשר יתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 700 אלף שקלים חדשים או יותר.

כמו כן, מיושמת הפרשה פרטנית לגבי כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, אלא אם מדובר בחוב שבגינו נערכת הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב המקורי. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, מוערכת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון. לענין זה, הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד, או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר זמינים ומהימנים אחרים.

הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות. הפסדי האשראי בפועל יכולים להיות שונים מהאומדנים המקוריים שערך הבנק בעת סיווג החוב כפגום.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-700 אלף שקלים חדשים, בהתאם למדיניות הבנק) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שנקבע שאינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהן חושבה ההפרשה לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים בהתחשב בעומק הפיגור, מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) – "טיפול חשבונאי בתלויות", וכן על הנחיות נוספות המפורטות

בהוראות הדיווח לציבור. ההפרשה מתבססת על שיעור הפסדים היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתיים ולא בעייתיים, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

בנוסף לממוצע לחישוב של טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור לעיל, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מראה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים.

כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית).

זאת בהתאם להנחיה פרטנית של המפקח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת שעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להפרשה כללית ונוספת, אולם הוא ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת תוך בדיקה כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות הממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

כמו כן, מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329, כמפורט במכתב המפקח על הבנקים מיום 21 במרץ 2013, "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".

בהתאם להוראות גיבש הבנק מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות ההוראה, וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות.

מכשירים נגזרים - מטופלים ומוצגים על פי הקודיפיקציה של תקני חשבונאות אמריקאים ASC 815 ו-ASC 820. על פי ההוראות, כל הנגזרים מוצגים במאזן על פי השווי ההוגן. ASC 820 (FAS 157) מגדיר מהו שווי הוגן, וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכה וקביעת מדרג שווי הוגן. המדרג שנקבע מחלק את המכשירים הנמדדים בשווי הוגן ל-3 רמות:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.

רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.

רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

הבנק בוחן האם שוק בו נסחרים מכשירים פיננסיים הינו פעיל, בהתבסס על הפרמטרים הבאים: היקף וכמות העסקאות המתבצעות בשוק, המרווח הקיים בין מחיר קניה לבין מחיר מכירה, ומידת ההתאמה בין מחירים של עסקאות דומות באותו שוק. על פי התקן, יש לשקף את הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באמצעות מודל, המתבסס על אינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי, הנגזרות ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. בהיעדר אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים. הבנק בוחן את מהותיות רכיב סיכון האשראי ביחס לשווי ההוגן בכללותו, כחלק מבחינת הסיווג של המכשיר לרמות השווי ההוגן. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ד.16 לדוחות הכספיים. לפירוט הנגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

ניירות ערך בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה מוצגים על פי שוויים ההוגן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. ניירות ערך שסווגו לתיק המוחזק לפדיון נמדדים בשיטת העלות המופחתת. שוויים ההוגן של ניירות הערך נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים של ניירות הערך או של ניירות ערך דומים בתנאיהם, דהיינו שערי בורסה, ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג, או ציטוטים מברוקרים המקובלים על הבנק. הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצטטות. לחישוב השווי ההוגן נערך תיקוף, על ידי אגף בקרת סיכונים בבנק, שאינו לוקח חלק בתהליך חישוב השווי ההוגן, ובעזרת יועץ מקצועי חיצוני המתמחה במודלים לחישוב שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. התיקוף מתבצע באמצעות בחינת ההנחות והפרמטרים של המודל; בחינת המתודולוגיה של המודל ואופן יישומה; וסקירה בלתי תלויה של המודל תוך השוואה למודלים אחרים, ככל שניתן.

לפירוט ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 נכללו אומדנים קריטיים ביחס לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בהשקעה בניירות ערך, בעלות השקעה מקורית כוללת של כ-25 מיליוני דולר (כ-98 מיליוני שקלים חדשים). היקף ירידת הערך שהוכרה כירידה שאינה בעלת אופי זמני, מסתכם לסך יתרת ההשקעה האמורה - 25 מיליוני דולר (כ-98 מיליוני שקלים חדשים). לצורך אמידת ירידת הערך כאמור, חושב השווי ההוגן של ההשקעה על סמך מחירי שוק המצוטטים בשוק העיקרי. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, בוחן הבנק מידי תקופה האם ירידה שחלה בשווי ההוגן של הניירות האמורים היא בעלת אופי אחר מזמני. הונח כי הירידה בשווי לעומת סטית ההשקעה המקורית איננה בעלת אופי זמני, בעיקר לאור השיעור המהותי של הירידה, לאור הזמן הממושך בו לא חלה עלייה בשווי המצוטט, ולאור השחיקה ב"כריות ההגנה" של ההשקעה. שווי ההשקעה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 מופחת במלואו.

שווי ההשקעה בפועל עשוי להתברר בעתיד כשונה מהותית מהאומדן האמור. היקף ההשפעה על הדוחות הכספיים בעתיד עשוי להביא לרישום הכנסה בסך כ-25 מיליוני דולר (כ-98 מיליוני שקלים חדשים), אם יתברר כי מלוא ירידת הערך הינה זמנית.

הבנק קבע הליך תיקוף לשווי ההוגן של מכשירים הנמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (תיקוף מתמשך), המתבצע על ידי יחידת התיקוף של הבנק. הליך התיקוף כולל בחינה של תהליך קביעת השווי ההוגן, של ההנחות הנכללות בתהליך זה, של המודלים המשמשים לחישוב (כולל בחינתם, במידת הצורך, מול חישובים המתבצעים על ידי מנועי חישוב מקובלים אחרים) ושל נתוני הקלט והפלט המשמשים לחישובים ולדוחות.

התחייבויות בגין זכויות עובדים מחושבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על ריבית היוון שנקבעה לפי תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח יקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים. לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ג1 לדוחות הכספיים. היקף התחייבויות הקבוצה בגין זכויות עובדים המחושבות על פי מודל אקטוארי, מסתכם בכ-931 מיליוני שקלים חדשים. (כולל הפרשה בגין פרישת עובדים בתנאים מועדפים).

להלן ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר (במיליוני שקלים חדשים):

	שינוי של 1% בשיעור העזיבה לפני גיל פרישה		שינוי של 1% בשיעור העליה השנתי של השכר		עליה של 1% בשיעור ריבית ההיוון	
	עליה	ירידה	עליה	ירידה		
עתודה לפיצויים	87	(105)	43	(35)	(36)	
פנסיה תקציבית	-	-	-	-	(7)	
מענקים	(5)	5	1	(1)	(22)	

עסקאות תשלום מבוסס מניות הדוחות הכספיים כוללים את ערך ההטבה של תכנית אופציות למנהל הכללי ולמנהלי הבנק, שערך נאמד על ידי חוות-דעת של יועץ חיצוני מומחה לתחום, לפי מודלים מקובלים לרבות מודל בלאק ושולס, המודל הבינומי ומודל מונטה קרלו בהתבסס על הנחות שונות בעיקר ביחס למועד המימוש הצפוי של האופציות ולסטיית התקן של שער מניית הבנק. שינויים בשער מניית הבנק, בסטיית התקן של השער ובגורמים אחרים עשויים להשפיע על שוויה הכלכלי של ההטבה. ערך ההטבה נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה של האופציות, בשיטת הפחתה מואצת. לפרטים, ראה גם ביאור 23 לדוחות הכספיים.

שווי ההטבה בפועל בעת מימוש האופציות, מוכר לבנק כהוצאה לצרכי מס, ומגד חייב במס שכר. סך ההוצאה המוכרת לצרכי מס, שבגינה ירשום הבנק הטבת מס בדוח רווח והפסד, לא יעלה על שווי ההטבה המקורי בעת הענקת האופציות. הטבת מס בסכום שיעלה הסך האמור, תיזקק ישירות להון העצמי.

חלק מתכניות האופציות של הבנק כוללות מספר מנות, המבשילות במועדים שנקבעו. כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, נגזרת בעיקר מהשיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 14.5%, ומפרמטרים אחרים (לפרטים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים). בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש שנקבעה בתכנית האופציות. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הותאמו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש בהתאם לפרמטרים בפועל בכל אחת משנות התכנית. בהתאם לכך, שווי ההטבה הכולל (שיתרתו טרם הוכרה כהוצאות שכר), הנפרס בדוחות הכספיים במסגרת הוצאות השכר, ליום 31 בדצמבר 2015 מגיע לכ-8 מיליוני שקלים חדשים.

שינויים בהערכת ההנהלה, בתשואה על ההון בפועל או בפרמטרים האחרים כאמור, לעומת ההערכה המקורית, ישפיעו על כמות האופציות שיענקו, וכתוצאה מכך על הוצאות השכר. יתרת שווי ההטבה הכולל כאמור לעיל, עשויה לקטון, לכל היותר, לכ-3 מיליוני שקלים חדשים, או לחילופין לגדול, לכל היותר לכ-13 מיליון שקלים חדשים.

הפרשות בגין תביעות משפטיות - בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועצי המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג' ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

הפרשה לירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים נערכת בהתאם לתקן הבינלאומי IAS 36 - ירידת ערך נכסים. הפרשה לירידת ערך, במידה ונדרשת, מבוססת על הערכות שווי הנערכות על ידי שמאי או מעריך שווי, ומעודכנות על ידו בהתאם לצורך.

מיסים נדחים - ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2015 כולל מיסים נדחים, נטו, בסכום של כ-900 מיליוני שקלים חדשים (ללא מיסים נדחים בגין ניירות ערך, שאינם משפיעים על ההפרשה למיסים). עלייה של 1% בשיעור המס תגרום לירידה בהפרשה למיסים בסכום של כ-24 מיליוני שקלים חדשים. בגין אי ודאויות במסים על ההכנסה מכיר הבנק בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותן עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי).

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

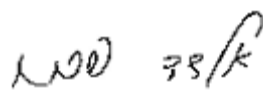
בקורות ונהלים לגבי הגילוי

במהלך שנת 2015 הותאמו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

התפתחויות בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של הנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של ראי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board).

אלדד פרשר
מנהל כללי

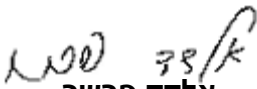

משה וידמן
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, ט"ו באדר א' תשע"ו
24 בפברואר 2016

הצהרות לגבי גילוי בדוחות כספיים הצהרה (Certification)

אני, אלדד פרשר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלדד פרשר
מנהל כללי

24 בפברואר 2016
ט"ו באדר א' התשע"ו

כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"

הצהרה (Certification)

אני, מנחם אביב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ובתזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מנחם אביב

סגן מנהל כללי

חשבונאי ראשי

24 בפברואר 2016

ט"ו באדר א' התשע"ו

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"

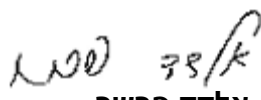
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה, המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית (1992) של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית. האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ברייטמן אלמגור זהר ושות', כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד 188 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

מנחם אביב
סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי

אלוד פרשר
מנהל כללי

משה וידמן
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, 24 בפברואר 2016
ט"ו באדר א' התשע"ו

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מזרחי טפחות בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

לא בדקנו את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים באיחוד מהווים כ-6.87% ו-8.46%, בהתאמה, מהסכומים המתייחסים בדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך. האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות בוקרה על ידי רואי חשבון מבקרים אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו חוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לאפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיומה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון המבקרים האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספיהם והוצאת כספיהם של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO. ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרמי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, והדוח שלנו מיום 24 בפברואר 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, וכן הפניית תשומת הלב בדבר תביעות שהוגשו כנגד הבנק לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות ובדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

קריאן בריטמן אלמגור זרה ושות'
קריאן בריטמן אלמגור זרה ושות'

רואי חשבון

תל אביב 24 בפברואר 2016

ט"ו באדר א' התשע"ו

<p>משרד אילת</p> <p>המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 88104</p> <p>טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il</p>	<p>משרד באר שבע</p> <p>פארק תעשיית נוטר, בניין 10, ת.ד. 1369 נוטר, 84965</p> <p>טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il</p>	<p>משרד חיפה</p> <p>תעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 31055</p> <p>טלפון: 04-8687333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il</p>	<p>משרד ירושלים</p> <p>שרי ישראל 12 ירושלים, 94390</p> <p>טלפון: 02-5818888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il</p>	<p>משרד רמת-גן</p> <p>הרקון 6 רמת-גן, 52521</p> <p>טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-ramatgan@deloitte.co.il</p>	<p>משרד ראשי - תל אביב</p> <p>מרכז עזריאלי 1 תל אביב, 67821 ת.ד. 16593 תל אביב, 61164</p> <p>טלפון: 03-6085555 פקס: 03-6094022 info@deloitte.co.il</p>
--	--	---	--	--	---

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity.

Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-6.87% ו-6.98% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014, בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח והפסד המאוחדים מהווים כ-8.46%, 8.74% ו-6.82%, בהתאמה, מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013, בהתאמה. כמו-כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה כלולה שההשקעה בה היא בסך 19 מיליון שקלים חדשים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידיים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעו במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון, שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעת מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד - לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק ובמאוחד לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב:

- א. לאמור בביאור 11.ג26(א.ז. ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו לרבות בקשות להכיר בהן כתובעות ייצוגיות.
- ב. לאמור בביאור 12.ג26(ב) בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 בפברואר 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

קריאת
בריטמן אלמגור זהר ושות'

רואי חשבון

תל אביב 24 בפברואר 2016

ט"ו באדר א' התשע"ו

משרד ראשי - תל אביב	משרד רמת-גן	משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת
מרכז עזריאלי 1 תל אביב, 67021 ת.ד. 16593 תל אביב, 61164	הרקון 6 רמת-גן, 52521	שני ישראל 12 ירושלים, 94390	מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 31055	פארק תעשיית עומר, בניין 10, ת.ד. 1369 עומר, 84965	המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 88104
טלפון: 03-6085555 פקס: 03-6094022 info@deloitte.co.il	טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-namatgan@deloitte.co.il	טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity.

Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

דוחות כספיים שנתיים

תוכן העניינים

192	דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק
194	דוח מאוחד על הרווח הכולל
195	מאזן - מאוחד ושל הבנק
196	דוח על השינויים בהון העצמי
198	דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק
200	ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית
238	ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית
239	ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית
241	ביאור 4 - עמלות
242	ביאור 5 - הכנסות אחרות
242	ביאור 6 - משכורות והוצאות נלוות
243	ביאור 7 - הוצאות אחרות
244	ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח
248	ביאור 9 - רווח למניה רגילה
249	ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
251	ביאור 11 - מזומנים ופיקדונות בבנקים
252	ביאור 12 - ניירות ערך
257	ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
263	ביאור 14 - אשראי לממשלות
264	ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו
269	ביאור 16 - בניינים וציוד
271	ביאור 17 - נכסים אחרים
272	ביאור 18 - פיקדונות הציבור
273	ביאור 19 - פיקדונות מבנקים
274	ביאור 20 - איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
276	ביאור 21 - התחייבויות אחרות
277	ביאור 22 - זכויות עובדים
291	ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות
313	ביאור 24 - הון מניות והון
315	ביאור 25 - הלימות הון, זילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים
323	ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
343	ביאור 27 - שיעבודים
345	ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור
354	ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד
364	ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
382	ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
386	ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפירעון - המאוחד
392	ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
404	ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד
408	ביאור 35 - מידע על בסיס נתונים נומינליים - הבנק

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

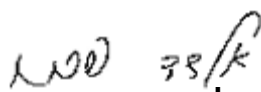
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד			ביאור
2013	2014	2015	2013	2014	2015			
6,049	⁽¹⁾ 4,962	⁽¹⁾ 4,555	6,442	⁽¹⁾ 5,347	⁽¹⁾ 4,906	2	הכנסות ריבית	
3,046	2,022	1,487	2,978	1,972	1,372	2	הוצאות ריבית	
3,003	2,940	3,068	3,464	3,375	3,534		הכנסות ריבית, נטו	
283	150	200	288	173	211	13,30	הוצאות בגין הפסדי אשראי	
2,720	2,790	2,868	3,176	3,202	3,323		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	
הכנסות שאינן מריבית								
26	157	290	14	173	358	3	הכנסות מימון שאינן מריבית	
1,202	⁽¹⁾ 1,144	⁽¹⁾ 1,175	1,458	⁽¹⁾ 1,395	⁽¹⁾ 1,426	4	עמלות	
19	33	62	27	44	74	5	הכנסות אחרות	
1,247	1,334	1,527	1,499	1,612	1,858		סך כל ההכנסות שאינן מריבית	
הוצאות תפעוליות ואחרות								
⁽²⁾ 1,565	⁽²⁾ 1,626	1,697	⁽²⁾ 1,823	⁽²⁾ 1,866	1,944	6	משכורות והוצאות נלוות	
⁽²⁾ 595	⁽²⁾ 626	602	⁽²⁾ 690	⁽²⁾ 715	692	16	אחזקה ופחת בניינים וציוד	
326	338	455	438	458	590	7	הוצאות אחרות	
2,486	2,590	2,754	2,951	3,039	3,226		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
1,481	1,534	1,641	1,724	1,775	1,955		רווח לפני מיסים	
⁽²⁾ 516	⁽²⁾ 586	656	⁽²⁾ 593	⁽²⁾ 657	761	8	הפרשה למיסים על הרווח	
965	948	985	1,131	1,118	1,194		רווח לאחר מיסים	
118	144	149	(4)	5	-	15	חלק ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות), לאחר השפעת מס	
רווח נקי:								
1,083	1,092	1,134	1,127	1,123	1,194		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
-	-	-	(44)	(31)	(60)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
1,083	1,092	1,134	1,083	1,092	1,134		המיוחס לבעלי מניות הבנק	

(1) לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC 310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית החל מיום 1 בינואר 2014, ראה ביאור 1 ד.4 לדוחות הכספיים.
 (2) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מנחם אביב
 סגן מנהל כללי
 חשבונאי ראשי

אלוד פרשר
 מנהל כללי

משה וידמן
 יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
 רמת גן, 24 בפברואר 2016
 ט"ו באדר א' התשע"ו

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

(סכומים מדווחים)

(2)2013	(2)2014	2015	ביאור
			9
			רווח למניה⁽¹⁾
			רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
4.74	4.74	4.90	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)
4.71	4.71	4.89	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

(2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	(1)2013	(1)2014	2015	
				רווח נקי:
	1,127	1,123	1,194	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	(44)	(31)	(60)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	1,083	1,092	1,134	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
				רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
	22	(10)	(27)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו
	(3)	6	(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים של השקעות בחברות כלולות ⁽²⁾
	-	23	(6)	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים
	(19)	(46)	(3)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾
	-	(27)	(37)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר, לפני מיסים
	(3)	10	13	השפעת המס המתייחס
				רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מיסים⁽⁴⁾
	(3)	(17)	(24)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	2	2	(1)	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	(1)	(15)	(25)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
				רווח כולל:
	1,124	1,106	1,170	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	(42)	(29)	(61)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	1,082	1,077	1,109	רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-2 ג.2 לדוחות הכספיים.
- (2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות.
- (3) כולל התאמות בגין אומדנים אקטואריים שנכללו בתקופת הדיווח של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת וכן הפחתה שוטפת של ההתאמות בגין ההתחייבות לרווח והפסד.
- (4) לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים - רווח כולל אחר מצטבר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן - מאוחד ושל הבנק

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	הבנק		מאוחד		ביאור
	2014	2015	2014	2015	
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	22,425	24,265	26,798	30,489	11
ניירות ערך ⁽¹⁾⁽²⁾	12,053	11,804	14,259	11,845	12
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	107	71	107	71	27
אשראי לציבור	141,265	152,326	148,912	160,604	13,30
הפרשה להפסדי אשראי	(1,293)	(1,348)	(1,343)	(1,400)	13,30
אשראי לציבור, נטו	139,972	150,978	147,569	159,204	
אשראי לממשלות	307	316	307	316	14
השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)	⁽⁴⁾ 2,511	2,659	52	36	15
בניינים וציוד	⁽⁴⁾ 1,384	1,344	⁽⁴⁾ 1,570	1,583	16
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	87	87	15
נכסים בגין מכשירים נגזרים	5,600	3,526	5,602	3,527	28
נכסים אחרים	⁽⁴⁾ 1,964	1,800	⁽⁴⁾ 2,162	2,000	17
סך כל הנכסים	186,323	196,763	198,513	209,158	
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	151,834	164,208	152,379	162,380	18
פיקדונות מבנקים	8,333	9,602	1,258	1,166	19
פיקדונות הממשלה	46	38	55	58	
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	223	-	223	-	
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,777	3,127	20,580	23,719	20
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	6,496	3,631	6,497	3,634	28
התחייבויות אחרות ⁽³⁾	⁽⁴⁾ 4,817	4,310	⁽⁴⁾ 6,217	5,786	21,ה'30
סך כל ההתחייבויות	175,526	184,916	187,209	196,743	
הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק	⁽⁴⁾ 10,797	11,847	⁽⁴⁾ 10,797	11,847	
זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	⁽⁴⁾ 507	568	
סך כל ההון	10,797	11,847	11,304	12,415	24
סך כל ההתחייבויות וההון	186,323	196,763	198,513	209,158	

(1) מזה: 8,429 מיליוני שקלים חדשים בשווי הוגן במאוחד (ביום 31 בדצמבר 2014 - 8,896 מיליוני שקלים חדשים) ובבנק - 8,388 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2014 - 8,541 מיליוני שקלים חדשים).

(2) לפרטים בדבר ניירות ערך ששועבדו למלוים, ראה ביאור 27 לדוחות הכספיים.

מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, במאוחד - 106 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2014 - 102 מיליוני שקלים חדשים) ובבנק - 105 מיליוני שקלים חדשים (ביום 31 בדצמבר 2014 - 101 מיליוני שקלים חדשים).

מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1.2 לדוחות הכספיים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל הון מניות נפרע וקרנות הון	מניות באוצר	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	
2,121	(76)	139	2,058	יתרה ליום 1 בינואר 2013
-	-	-	-	השפעה מצטברת, נטו ממס, של יישום למפרע של כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים ⁽⁵⁾
2,121	(76)	139	2,058	יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים ⁽⁵⁾
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה ⁽⁵⁾
-	-	-	-	דיבידנד ששולם ⁽⁶⁾
14	-	14	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
13	-	13	-	השפעת המס המתייחס
-	-	(50)	50	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾
-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס ⁽⁵⁾
2,148	(76)	116	2,108	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013 ⁽⁵⁾
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה ⁽⁵⁾
40	-	40	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(1)	-	(1)	-	השפעת המס המתייחס
-	-	(89)	89	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾
-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס ⁽⁵⁾
2,187	(76)	66	2,197	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽⁵⁾
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	-	דיבידנד ששולם ⁽⁶⁾
20	-	20	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
7	-	7	-	השפעת המס המתייחס
-	-	(25)	25	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾
-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
2,214	(76)	68	2,222	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(1) הפרמיה על המניות נוצרה לפני 31 במרץ 1986. בשנת 2015 הונפקו 1,086,264 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת כנגד מימוש של אופציות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי 74,647 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. בשנת 2014 הונפקו 1,240,933 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים. בשנת 2013 הונפקו 2,378,980 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים. לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים - רווח כולל אחר מצטבר. לפרטים בדבר מגבלות שונות על חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1.2 לדוחות הכספיים. בימים 14 ביוני 2015 ו-17 בספטמבר 2015 שולם דיבידנד בסך כולל של 36.6 מיליוני שקלים חדשים, ו-49.5 מיליוני שקלים חדשים בהתאמה, בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק. ביום 24 בפברואר 2016 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסך כולל של 36 מיליוני שקלים חדשים, בגין רווחי הרבעון הרביעי לשנת 2015.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל ההון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון עצמי	עודפים ⁽⁴⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ⁽³⁾
9,171	441	8,730	6,609	-
(88)	(5)	(83)	(27)	(56)
9,083	436	8,647	6,582	(56)
1,127	44	1,083	1,083	-
(75)	-	(75)	(75)	-
14	-	14	-	-
13	-	13	-	-
-	-	-	-	-
(3)	(2)	(1)	-	(1)
10,159	478	9,681	7,590	(57)
1,123	31	1,092	1,092	-
40	-	40	-	-
(1)	-	(1)	-	-
-	-	-	-	-
(17)	(2)	(15)	-	(15)
11,304	507	10,797	8,682	(72)
1,194	60	1,134	1,134	-
(86)	-	(86)	(86)	-
20	-	20	-	-
7	-	7	-	-
-	-	-	-	-
(24)	1	(25)	-	(25)
12,415	568	11,847	9,730	(97)

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
(1)1,083	(1)1,092	1,134	(1)1,127	(1)1,123	1,194
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
רווח נקי					
התאמות					
חלקו של הבנק (ברווחים) הפסדים בלתי מחולקים של חברות כלולות					
(118)	(144)	(149)	4	(5)	-
(1)217	220	196	(1)245	246	223
283	150	200	288	173	211
(37)	(110)	(117)	(51)	(110)	(118)
-	-	-	-	-	(67)
3	2	-	3	2	-
(38)	(4)	5	(38)	(4)	5
-	(10)	(36)	-	(10)	(36)
14	40	20	14	40	20
(1)89	(1)26	27	(1)84	(1)21	27
(10)	(15)	(12)	5	(21)	(10)
311	(515)	179	332	(545)	183
-	-	(1)	-	-	(1)
-	-	-	-	-	-
470	(10)	2,134	1,322	346	2,967
(9,584)	(8,515)	(11,813)	(10,202)	(9,177)	(12,453)
12	(2)	(9)	12	(2)	(9)
137	(37)	36	137	(37)	36
(84)	(1,975)	2,068	(88)	(1,973)	2,069
778	522	807	780	522	807
(73)	138	193	(87)	90	191
שינוי נטו בנכסים שוטפים					
פיקדונות בבנקים					
אשראי לציבור					
אשראי לממשלות					
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
ניירות ערך למסחר					
נכסים אחרים, נטו					
(289)	418	1,269	347	(783)	(92)
14,960	14,078	12,374	13,163	11,135	10,001
(42)	(5)	(8)	(45)	(7)	3
-	223	(223)	-	223	(223)
(236)	2,959	(2,865)	(235)	2,959	(2,863)
(1)538	(1)90	(538)	(1)633	(1)123	(464)
336	(142)	(268)	537	(181)	(399)
8,542	8,474	4,603	8,119	4,148	1,202
מזומנים נטו מפעילות שוטפת					

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור ג.1 ו-2. לדוחות הכספיים.

(2) תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון בבנק יהב. ראה גם ביאור 25 לדוחות הכספיים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה						
-	(3,400)	-	(646)	(3,477)	-	רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון
-	-	-	-	-	1,917	תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון ⁽²⁾
(2,942)	(12,715)	(10,318)	(2,942)	(12,930)	(10,497)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
2,761	8,647	9,470	4,197	8,658	9,603	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
638	124	401	674	153	761	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
-	-	590	-	-	590	תמורה ממכירת תיקי אשראי
⁽¹⁾ (195)	⁽¹⁾ (232)	(153)	⁽¹⁾ (228)	⁽¹⁾ (286)	(233)	רכישת בניינים וציוד
-	21	55	-	21	55	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(7)	29	19	(6)	17	15	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
255	(7,526)	64	1,049	(7,844)	2,211	מזומנים נטו מפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון						
-	-	417	3,007	5,809	7,502	הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(406)	(169)	(845)	(1,057)	(1,574)	(3,988)	פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(75)	-	(86)	(75)	-	(86)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
(481)	(169)	(514)	1,875	4,235	3,428	מזומנים נטו מפעילות מימון
8,316	779	4,153	11,043	539	6,841	גידול (קטוון) במזומנים
12,942	20,947	20,167	14,394	25,105	23,651	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(311)	515	(179)	(332)	545	(183)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
20,947	22,241	24,141	25,105	26,189	30,309	יתרת מזומנים לסוף השנה
ריבית ומסים ששולמו /או התקבלו						
6,085	5,086	5,149	6,596	5,929	5,080	ריבית שהתקבלה
3,079	2,509	2,387	3,032	1,760	1,591	ריבית ששולמה
1	8	10	1	8	10	דיבידנדים שהתקבלו
1	79	68	5	80	69	מסים על הכנסה שהתקבלו
623	705	627	654	800	738	מסים על הכנסה ששולמו
נספח א' – פעולות שלא במזומן						
5	10	22	5	10	22	רכישות בניינים וציוד

(1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור ג.1. ו-1.2 לדוחות הכספיים.

(2) תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון בבנק יהב. ראה גם ביאור 25 להלן.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

א. כללי

(1) הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסויים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. ראה גם עקרונות הדיווח הכספי להלן.

(2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק הכוללות את החברות המאוחדות שלו, פרט למקרים, בהם צוין בביאור, כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר 2016, ט"ו באדר א' התשע"ו.

(3) הגדרות

"כללי חשבונאות מקובלים בבנקים כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות הברית נדרשים ליישם כפי שנקבעו בארצות הברית" ב-FAS168 (ASC 105) במסגרת הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה חשבונאית בארצות הברית וגופים נוספים בארצות הברית. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות הברית או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות הברית לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית, היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארצות הברית.

"תקני דיווח כספי בינלאומיים" תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ("IASB"), והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים ("IFRS") ותקני חשבונאות בינלאומיים ("IAS") לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC-IFRS Interpretation Committee) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

"FASB" הועדה לתקני חשבונאות בארצות הברית.

"הבנק" בנק מזרחי טפחות בע"מ.

"חברות בנות" חברות הנשלטות על ידי הבנק.

"קבוצת הבנק" הבנק והחברות הבנות שלו.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

"חברות כלולות"	ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. ההשקעה בחברות כלולות נכללה בדוחות הכספיים על בסיס שיטת השווי המאזני.
"חברות מוחזקות"	חברות בנות וחברות כלולות.
"שלוחות בחוץ לארץ"	נציגויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.
"מטבע הפעילות"	המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.
"מטבע ההצגה"	המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.
"סכום מותאם"	סכום נומינלי היסטורי שהותאם על פי השינויים בכח הקנייה הכלכלי של המטבע הישראלי.
"סכום מדווח"	סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן: "מועד המעבר"), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
"עלות"	עלות בסכום מדווח.
"צדדים קשורים"	כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.
"בעלי עניין"	כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

ב. עקרונות הדיווח הכספי

דוחות כספיים אלה נערכו באופן המפורט להלן:

- (1) בנושאים שבלבית העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (להלן – "המפקח") והנחיותיו ובהתבסס על כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות הברית כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. נושאים בליבת העסק הבנקאי הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים כמכשירים פיננסיים כולל, בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה, הפרשה להפסדי אשראי, זכויות עובדים, התחייבויות תלויות והפרשות, עסקאות עם צדדים קשורים, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.
- (2) בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי מבוסס על כללי חשבונאות מקובלים בישראל ועל תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, ופרשנויות של הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסות אליהם. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:
 - במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית החלים ספציפית על נושאים אלו.
 - במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי.
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל.
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(3) מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש, שהינו מטבע הפעילות של הבנק, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות בחוץ לארץ ראה סעיף ד.1 להלן.

(4) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הפריטים המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר או מכשירים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- תשלומים מבוססי מניות;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים
- הפרשות מסוגים שונים, כגון הפרשות להפסדי אשראי והפרשה בגין תביעות משפטיות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003. עד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל לכלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(5) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים ובהנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות נסקרים באופן שוטף ושינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה בה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2015, אלא אם צוין אחרת, מיישם הבנק לראשונה תקני חשבונאות והוראות הפיקוח על הבנקים. להלן תיאור מהות השינויים במדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים ותאור של אופן השפעת היישום לראשונה, ככל שהיתה:

(1) אימוץ כללי החשבונאות בארצות ברית בנושא זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים. כללים אלה נקבעו בנושאים הבאים בקודפיקציה (להלן: "החוזר"):

- ASC 710 - Compensation - General - תגמול - כללי.
- ASC 712 - Compensation - Nonretirement postemployment benefits - תגמול - הטבות לאחר סיום העסקה שאינן בגין פרישה.
- ASC 715 - Compensation - Retirement benefits - תגמול - הטבות בגין פרישה.
- ASC 718 - Compensation - Stock Compensation - תגמול - עסקאות תגמול מבוסס מניות.
- ASC 420 - Exit or Disposal Cost Obligations - מחויבות בגין עלויות מימוש או יציאה מפעילות.

מעבר ליישום כללים אלו, נקבעו בחוזר הנחיות ספציפיות ליישום בישראל, כדלקמן:

שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים יתבסס על תשואות שוק של איגרות חוב ממשלתיות בישראל. על פי החוזר יש לשמר את העיקרון שקבע הפיקוח על הבנקים בעבר ולפיו – יש לכלול התחייבות בגין מחויבות במהות. מצופה שבמצבים בהם הבנק צופה כי ישולמו הטבות מעבר לתנאים החוזיים יתאימו למצבים שבהם קיימת מחויבות במהות. יש לסווג את ההטבות לעובדים לפי הקבוצות המפורטות בכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית, לרבות קביעת מדיניות ונהלים ברורים המפרטים כיצד יש להבחין בין הטבות מהסוגים השונים. ההטבות לעובדים מתחלקות לקבוצות הבאות:

- הטבות לפני סיום העסקה
- הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה
- הטבות לאחר פרישה

החוזר קבע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015, כאשר בעת היישום לראשונה הבנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך.

ביום 11 בינואר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא זכויות עובדים – שיעור היוון, מתכונת גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה. בהמשך לכך, פורסם ביום 12 בינואר 2015 קובץ שאלות ותשובות בנושא. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח.

בנוסף, מעדכן החוזר את דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

עיקרי שינויי המדיניות בנושא זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת:

הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, גידול בתגמול ותחלופה.

הבנק בוחן את הצורך בעדכון ההנחות האקטואריות במודל באופן שוטף.

שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שיפורטו להלן, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות, בהתאם ליתרת תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות.

ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים:

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבויות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים לדוח רווח והפסד.

היעדרויות מזכות בפיצוי - חופשה ומחלה:

ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.

הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.

עסקאות תשלום מבוסס מניות:

הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי המניות שהוא מעניק לעובדיו.

כאשר מדובר במענק במסלול הפירותי, רשויות המס בישראל מכירות בהוצאה בעת מימוש האופציות כך שצפויה הטבת מס ויש להכיר במיסים נדחים. בהתאם להוראות התקן, הטבת המס תוכר בהתבסס על גובה ההוצאה המצטברת בספרים מופלגת בשיעור המס. בעת מימוש האופציות, כאשר ההוצאה המוכרת למס הכנסה גבוהה יותר מההוצאה שהוכרה בספרים, יזקק הפרש להון העצמי. הטבת מס סופית הנמוכה מהטבת המס שנצברה תקוזז כנגד הטבות מס צבורות בקרן ההון עד לאיפוסה והיתרה תיזקק לדוח רווח והפסד במועד המימוש.

באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים שנרשמו ברווח כולל אחר כתוצאה משינויים בשיעורי ההון נקבע:

ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%), לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל (להלן – ההפסד), יכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך תקופות דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.

הפסדים אקטואריים, הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעות הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013 ובתקופות לאחר מכן, יכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר, ויפחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית. השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד, תיזקף לעודפים.

המדיניות החשבונאית טרם יישום הכללים החדשים:

- שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.
- רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.
- בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, התחייבות בגין תשלום פיצויי פיסטורין מוצגת בסכום הגבוה מבין (1) סכום ההתחייבות המחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שתיגרם בגין מתן הטבות כאמור, לבין (2) סכום ההתחייבות המחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- הטבת המס בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות נזקפה לרווח והפסד בהתאמה למחיר הנאיבי של המניה שנמדד באופן שוטף. באופן דומה נזקפה לדוח רווח והפסד גם צבירת הוצאות מס שכר.
- למידע נוסף באשר למדיניות החשבונאית שיישם הבנק בנושא זכויות עובדים, ועסקאות תשלום מבוסס מניות, טרם יישום הכללים החדשים, ראה ביאור 1 ו-1 י"ז לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014.
- עם יישום ההוראה, השלים הבנק תהליך מיפוי הזכויות וההטבות השונות לעובדי הבנק המושפעות מיישום התקנים החדשים. בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת הפסד כולל אחר מצטבר וסכומים שנזקפו ישירות לעודפים ליום 1 בינואר 2013, בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא מובאים בחשבון באופן מיידי לצורך חישוב דרישות הון אלא כפופים להוראות מעבר, כך שההשפעה נפרסת בשיעורים שווים של 20%. החל מיום 1 בינואר 2015, בשיעור של 40%, ו-20% נוספים בכל שנה עד ליישום מלא מיום 1 בינואר 2018.
- ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 1 בינואר 2015, הינה קיטון של 0.03%.
- על פי הוראות המעבר של המפקח על הבנקים ליישום ההוראה לא נדרש הבנק להציג מחדש את נתוני הלימות ההון שהוצגו בדוחות הכספיים שפורסמו. בדוחות הכספיים לשנת 2015 נכלל גילוי בדבר השפעת החוזר על תקופות ההשוואה לשנים 2013 ו-2014 המוצגות בדוח. כמו כן, ניתן גילוי על השפעת האימוץ לראשונה ליום 1 בינואר 2013 בשורה נפרדת בדוח על השינויים בהון העצמי ובביאור 10 על רווח כולל אחר מצטבר. שורה זו תבהיר בין היתר את ההשפעה המצטברת על העודפים ואת ההשפעה המצטברת שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים". בנוסף, נכלל גילוי בביאור 22 בדבר זכויות עובדים בהתאם למתכונת שנקבעה על ידי הפיקוח על הבנקים.
- להלן ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים ליום 1 בינואר 2013: קיטון בעודפים בסך 27 מיליוני שקלים חדשים, הכרה בקרן הון שלילית בסכום של 56 מיליוני שקלים חדשים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר בסעיף "התאמות בגין הטבות לעובדים". קרן ההון השלילית, הוכרה בגין הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי כללי החשבונאות בארצות הברית. הקיטון בהון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק מסתכם ב-83 מיליוני שקלים חדשים.
- לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של הכללים החדשים בנושא זכויות עובדים על יתרות במאזן הבנק, נתוני הלימות ההון, נתוני רווח והפסד, נתוני רווח כולל אחר ונתוני דוח על תזרים מזומנים, ראה סעיף 2.ג. להלן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(2) יישום הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה

ביום 21 במאי 2015 שלח בנק ישראל מכתב לבנק ובו הנחיות בנושא היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה (הנחיות דומות יושמו במספר תאגידים בנקאיים נוספים בדוחות הכספיים לשנת 2014).

במכתב צויין כי תהליך היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה הינו תהליך מהותי לדיווח הכספי של הבנק, ולנוכח המורכבות החשבונאית הקשורה בתהליך, נדרשים חיזוקים לבקרות הפנימיות על התהליך.

יובהר, כי הבנק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 38 "נכסים בלתי מוחשיים" (IAS38) וכן, הנחיות שנקבעו במסגרת SOP 98-1 - "Accounting for the Cost of Computer Software Developed or Obtained for Internal Use".

להלן ההנחיות העיקריות שנקבעו במכתב ליישום החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015:

קביעת סף מהותיות להיוון לכל פרוייקט פיתוח תוכנה; סף המהותיות שנקבע בבנק הינו 450 אלפי שקלים חדשים.

עדכון אורך החיים של עלויות התוכנה שהונו כך שלא יעלה על 5 שנים.

בגין פרוייקטים של פיתוח תוכנה, אשר סך העלות שניתן להוון בגינם אינה נמוכה מסף המהותיות שנקבע, יקבעו מקדמי היוון לשעות עבודה אשר יביאו בחשבון את הפוטנציאל לסטיה ברישום שעות העבודה ולחוסר יעילות כלכלי.

הנחיות נוספות לחיזוק הבקרה בתהליך היוון עלויות תוכנה.

על פי המכתב, הבנק רשאי לטפל בדרישות לעיל כשינוי של מדיניות חשבונאית, לרבות יישום למפרע של המדיניות על מספרי ההשוואה.

בהתאם להנחיה, מיישם הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015 את ההנחיות בדרך של יישום למפרע, לרבות הצגה מחדש של מספרי ההשוואה.

להלן פרטים על השפעת היישום לראשונה של הכללים החדשים בנושא זכויות עובדים והשפעה נוספת של יישום הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה על יתרות במאזן הבנק, נתוני רווח והפסד, נתוני רווח כולל אחר ונתוני דוח על תזרים מזומנים של הבנק:

נתוני המאזן המאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2014			
(מבוקר)			
בהתאם להוראות קודמות	השפעת היישום למפרע בגין		הסכום המוצג בדוחות כספיים אלה
	היוון עלויות תוכנה	זכויות עובדים	
1,702	(132)	-	1,570
2,081	-	81	2,162
6,072	(35)	180	6,217
8,776	(97)	3	8,682
24	-	(96)	(72)
10,987	(97)	(93)	10,797
513	-	(6)	507
11,500	(97)	(99)	11,304
9.12	(0.07)	(1)	9.05
13.03	(0.06)	(1)	12.97

(2) על פי הוראות המעבר לא נדרשת הצגה מחדש של נתוני הלימות הון בכל הקשור להשפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

נתוני דוח רווח והפסד מאוחד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
(מבוקר)			(מבוקר)					
בהתאם להוראות קודמות	השפעת היישום למפרע בגין		הסכום המוצג בדוחות כספיים אלה	בהתאם להוראות קודמות	השפעת היישום למפרע בגין		הסכום המוצג בדוחות כספיים אלה	
	היוון	זכויות עובדים תוכנה			היוון	זכויות עובדים תוכנה		
1,836	3	(16)	1,823	1,869	2	(5)	1,866	רווח והפסד
683	7	-	690	705	10	-	715	משכורות והוצאות נלוות
592	(3)	4	593	673	(3)	(13)	657	אחזקה ופחת בניינים וציוד
								הפרשה למסים על הרווח
1,122	(7)	12	1,127	1,114	(9)	18	1,123	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
								רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(44)	-	-	(44)	(31)	-	-	(31)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,078	(7)	12	1,083	1,083	(9)	18	1,092	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
4.72	(0.04)	0.06	4.74	4.70	(0.04)	0.08	4.74	רווח מדולל למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
4.69	(0.03)	0.05	4.71	4.68	(0.04)	0.07	4.71	

נתוני רווח כולל אחר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
(מבוקר)			(מבוקר)					
בהתאם להוראות קודמות	השפעת היישום למפרע בגין		הסכום המוצג בדוחות כספיים אלה	בהתאם להוראות קודמות	השפעת היישום למפרע בגין		הסכום המוצג בדוחות כספיים אלה	
	היוון	זכויות עובדים תוכנה			היוון	זכויות עובדים תוכנה		
-	-	(19)	(19)	-	-	(46)	(46)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
-	-	7	7	-	-	17	17	השפעת המס המתייחס
9	-	(12)	(3)	12	-	(29)	(17)	רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2	-	-	2	1	-	1	2	הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	-	(12)	(1)	13	-	(28)	(15)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

4 יחס כיסוי נזילות ודרישות גילוי על יחס כיסוי נזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי חדשה מספר 221 חדשה בנושא "יחס כיסוי הנזילות". ההוראה מאמצת את המלצות באזל III במערכת הבנקאית בישראל לעניין יחס כיסוי הנזילות. במקביל, פרסם ביום 28 בספטמבר 2014 תיקון להוראות הדיווח לציבור, אשר דורש גילוי על יחס כיסוי הנזילות (אשר יחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי נזילות), בדוח הכספי, במסגרת ביאור "הלימות הון ונזילות". בנוסף, פרסם ביום 30 בספטמבר 2014, קובץ שאלות ותשובות בנושא. על פי ההוראה, הדרישה המזערית ליחס כיסוי הנזילות תעמוד על 60% החל מיום 1 באפריל 2015, 80% החל מיום 1 בינואר 2016 ו-100% החל מיום 1 בינואר 2017. בהתאם להוראות נדרש גילוי על יחס כיסוי הנזילות במסגרת ביאור על "הלימות הון ונזילות" החל מיום 1 באפריל 2015. הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 באפריל 2015 ועומד בדרישות שנקבעו בהן. יחס כיסוי הנזילות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 (במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומית) עומד על 91%. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

5 יחס מינוף ודרישות גילוי על יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. ההוראה מאמצת את המלצות ועדת באזל וקובעת דרישות יחס מינוף מזערי לתאגידים בנקאיים. להלן עיקרי הדרישות בהוראה:

תאגיד בנקאי, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%.

יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה תהיה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא יובאו בחשבון משקלי סיכון כפי שנהוג בהוראות בנושא הלימות הון. החשיפה בגין נגזרים תחושב בהתאם לאמור בנספח ג' להוראה 203. על פי ההוראה, תאגידים בנקאיים לא יורשו להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן ההוראה מתירה זאת באופן ספציפי. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202), יוכלו להיות מנוכים ממדידת החשיפות. חשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים יחושבו על ידי המרה של ערך מקוב של ההתחייבות החוץ מאזנית במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראה 203.

מועד התחילה לעמידה ביחס מינוף הינו 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי שאינו עומד בדרישת ההוראה, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018. יחד עם זאת, תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

יחד עם פרסום ההוראה, פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא הגילוי על יחס המינוף, במסגרתו נוספו דרישות לגילויים נוספים בדוחות הכספיים בכל הקשור ליחס המינוף, וביניהם גילוי בדוח הדירקטוריון בנושא יחס המינוף, תיאור דרישות המפקח על הבנקים ליחס המינוף, ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלו וכן, גילוי בדבר יחס המינוף בביאור הלימות הון נזילות ומינוף בדוחות הכספיים.

הגילוי על יחס המינוף חל מיום 1 באפריל 2015 ואילך, לא נדרש לתקן מספרי השוואה לתקופות שקדמו ליישום הוראות הגילוי. הבנק מיישם את ההוראות מיום 1 באפריל 2015, ועומד בדרישות שנקבעו בהן. יחס המינוף של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 5.32%. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

6) עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי. מטרת הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות; וכן גיבוש מתכונת דוח לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארצות הברית ואירופה. החוזר מתייחס בין השאר להוספת סקירה של יושב ראש הדירקטוריון לפני דוח הדירקטוריון וההנהלה; שינוי סדר ההצגה בדוח הכספי; הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן; הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים; פיצול הביאור בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לתמצית ברמת סך הכל לפי סוגי אשראי עיקריים, ולמידע רחב יותר שיוצג בביאור נפרד. כמו כן, החוזר מעדכן בצורה משמעותית את מתכונת הגילוי בדוח הדירקטוריון, מבטל את סקירת ההנהלה תוך שילוב הגילויים שנכללו בה בפרקים אחרים במסגרת הדוח לציבור וכן קובע דרישות לדיווח מורחב באינטרנט בדבר סיכונים ולשיפור התמצאות הקורא בדוחות הכספיים. הבנק מיישם את הנחיות החוזר החל מהדוח לציבור לשנת 2015. ליישום הוראות החוזר אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק למעט אופן ההצגה והגילוי, כאמור לעיל.

7) גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים

ביום 10 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור העוסקות בגילוי בנושא זה בהתאם לשינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". כמו כן, החוזר מתאים את הגילוי בנושא זה לכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית המפורטים בנושא 850 בקודיפיקציה. לאחר התיקון, המידע בנושא זה בדוח לציבור ניתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312 וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2015. ליישום הוראות אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק, למעט הגילוי בנושא צדדים קשורים. לפרטים ראה גם ביאור 34 לדוחות הכספיים בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים.

8) עדכון קובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ביום 10 בספטמבר 2015 פרסם המפקח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות מעודכן בנושא יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בקובץ השאלות והתשובות הובהרו הדרישות לקביעת הרף לצורך ביצוע בחינה פרטנית לירידת ערך וכן הובהר כי לא ניתן לשנות את אופן בחינת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חוב מסוים, למעט במצב של ארגון מחדש של חוב בעייתי. בנוסף, נקבעו הכללים לביצוע מחיקה חשבונאית בגין חוב בעייתי שההפרשה בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי במידה ועבר ארגון מחדש ששכל. הבנק יישם את ההוראה באופן של מכאן ואילך. ליישום לראשונה של ההנחיות שנקבעו בקובץ השאלות והתשובות המעודכן אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

9) דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גאוגרפיים

ביום 3 בנובמבר 2014, פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים וכן, קובץ שאלות ותשובות בנושא זה. החוזר עדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים וכלל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהן נדרשים הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים.

להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור על פי החוזר וקובץ השאלות והתשובות:
נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים. מתכונת הגילוי כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
נוספו הגדרות המבהירות אילו לקוחות יכללו בכל מגזר.
נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
הובהר כי תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, יתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.
הובהר כי דרישות הגילוי בדוח הדירקטוריון ובהוראת השעה בדבר "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" יתייחסו לגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

תחולת ההוראה בכל הקשור לנתונים מאזניים הינה החל מהדוח הכספי לשנת 2015. יתר הדרישות, למעט דרישה לגילוי מפורט של מגזר הניהול הפיננסי, יחולו החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016. הנחיות החוזר במלואן, לרבות הדרישה לגילוי מפורט של מגזר הניהול הפיננסי יחולו ברבעון הראשון לשנת 2017.

ביום 10 בספטמבר 2015 פרסם המפקח על הבנקים עדכון לקובץ השאלות והתשובות הכולל הקלות מסוימות הנוגעות לסיווג לקוחות למגזרי פעילות בהתאם למחזור ההכנסות שלהם, כשזה אינו מייצג או אינו זמין לבנק. על פי קובץ השאלות והתשובות, במקרים כאמור, רשאי הבנק לסווג את הלקוחות למגזרי הפעילות השונים על פי פרמטרים אחרים בהתאם לסך החבות של הלקוח. כך, נקבע כי במקרים מסויימים המפורטים בקובץ השאלות והתשובות ניתן לסווג את הלקוח על פי מספר העובדים בעסק או לפי סך הנכסים במאזן העסק. במידה וגם מידע זה אינו זמין, ניתן לסווג את הלקוח, באותם מקרים, לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק לאחר הכפלתם במקדם שנקבע.

ליישום ההוראות החדשות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק למעט אופן ההצגה והגילוי. ביאורים 28 ו-28א הותאמו כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל. לפרטים נוספים, ראה סעיף ד.19 להלן.

10) סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא סיכון אשראי לפי ענפי משק. החוזר מאמץ את הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה - 2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בהתאם לחוזר התאים הבנק את הגילוי בדבר חשיפות האשראי לפי ענפי משק במטרה להתאים לשיטת הסיווג ולהגדרות החדשות בנוגע לענפים השונים.
הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2015 בדרך של יישום למפרע.
ליישום ההוראות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ד. מדיניות חשבונאית שישמה בעריכת הדוחות הכספיים

1) מטבע חוץ והצמדה:

א. עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות של הבנק ושלוחותיו (שקל חדש) לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של גידורי תזרים מזומנים, וכן, התאמות לשווי הוגן של השקעות בקרנות מסוימות המטופלות בשיטת השווי המאזני, אשר מוכרים ברווח כולל אחר. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

ב. שלוחות בנקאיות בחוץ לארץ

על פי הוראות המפקח על הבנקים לפני אימוץ IFRS, שלוחה בנקאית בחוץ לארץ של תאגיד בנקאי סווגה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי.

בהתאם ל-IAS21 ולחוזר המפקח על הבנקים בדנון מיום 14 בפברואר 2012, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, נדרש התאגיד הבנקאי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) והמטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים.

המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, חומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה).

גורמים נוספים היכולים לספק ראייה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת.

יחסיה של השלוחה עם הבנק - האם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, האם עסקאות של השלוחה עם הבנק מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, האם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של הבנק והם זמינים בנקל להעברה אליה, והאם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי הבנק.

האם אופן גיוס לקוחות השלוחה הוא אוטונומי, והאם פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק (שלא גויסו על ידי השלוחה) אינה משמעותית. פעילות השלוחה מול הבנק, כדוגמת יתרות נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות, אינה משמעותית.

פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

על פי בחינה של קריטריונים אלו, ממשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחוץ לארץ ככאלה שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק (שקל חדש).

להלן פרטים על שערי חליפין יציגים עיקריים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי ב-%			ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
						מדד המחירים לצרכן
1.8	(0.2)	(1.0)	107.6	107.4	106.3	מדד בגין (לחודש דצמבר, בנקודות)
1.9	(0.1)	(0.9)	107.5	107.4	106.4	מדד ידוע (לחודש נובמבר בנקודות)
						שער החליפין של:
(7.0)	12.0	0.3	3.471	3.889	3.902	הדולר של ארה"ב (בש"ח)
(2.8)	(1.2)	(10.1)	4.782	4.725	4.247	אירו (בש"ח)

(2) בסיס האיחוד

א. צירופי עסקים

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הרוכשת שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הרוכשת ועל ידי אחרים.

הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, אימץ הבנק את ההקלה שנקבעה בסעיפים C4 ו-C5 ל-IFRS1 - אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך, הקבוצה מיישמת את IFRS3 החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011, באופן של מכאן ולהבא, ולפיכך, עבור רכישות אשר התבצעו לפני תחולת התקן לא בוצע ייחוס עודף עלות מחדש. הפחתת יתרת המוניטין בגין השקעות שיבוצעו לפני תחולת התקן הופסקה, ובמקומה נבחן תקופתית הצורך בהפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

ככל שיבוצעו רכישות לאחר 1 בינואר 2011, יכיר הבנק במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הונית בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הבנק, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

הבנק יכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ב. חברות בנות

הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. שליטה היא הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של חברה כדי להשיג הטבות מפעילויותיה. הבנק הפעיל שיקול דעת בקביעת מועד הרכישה ובאם השליטה התקבלה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

ג. השקעה בחברות כלולות

בבחינת קיום השפעה מהותית, קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בהתאם ל-IAS28 השקעה בחברות כלולות מטופלת על פי שיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית של החברה הכלולה לזו של הקבוצה, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם טרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, המדווחת בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים. כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

ד. עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת עריכת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא היתה קיימת ראייה לירידת ערך.

ה. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם ונמדדות במועד צירוף עסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

3) קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

בגין אותן ההתחייבויות יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.

בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ויציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות התאגיד הבנקאי בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

כמו כן, נקבע כי תאגיד בנקאי יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאינו לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

תאגיד בנקאי לא יקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת, בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים תאגיד בנקאי רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן (חייבים), או המחויבות להשיב ביטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (Master Netting Arrangement), גם אם תנאי הכוונה לפרוע על בסיס נטו או בו זמנית אינו מתקיים.

בנוסף, תאגיד בנקאי יקזז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר", אם מתקיימים תנאים מסוימים שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא זה.

עם זאת, הבנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים.

מדיניות הבנק הנוכחית היא להציג חשיפות בגין עסקאות ברוטו, למעט פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי כאמור לעיל. בהתאם לכך, פיקדונות המיועדים למתן אשראי, שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי, ולקבוצת הבנק אין סיכון להפסד אשראי, קוזזו מן האשראי שניתן מפיקדונות אלו. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בדוח רווח והפסד בסעיף עמלות.

4) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

א. הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

1) ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים, מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של החוב הפגום. במצבים אלה, הסכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי.

כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

חוב פגום בארגון מחדש, מטופל כחוב הצובר הכנסות ריבית, כאשר חלים התנאים הבאים במצטבר:

לאחר הארגון מחדש קיים לגביו בטחון סביר שהחוב ייפרע במלואו בהתאם לתנאיו החדשים

יש עמידה בהסדר של חצי שנה לפחות בחובות עם פרעונות חודשיים, ושל יותר מ-20% מהחוב בחובות עם פרעונות בטוחים ארוכים יותר.

אין בחוב שאורגן מחדש פיגור בהחזר של 90 יום או יותר.

(2) ניירות ערך - ראה סעיף 5 להלן.

(3) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף 15 להלן.

(ב) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי,

הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסויימות כגון עמלות בגין ערבויות

ועמלות מסויימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

(ג) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(ד) החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים

בארצות הברית בנושא מדידת הכנסות ריבית (ASC 310-20) אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בשינוי בתנאי חוב, ועמלות פירעון מוקדם.

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך בוחן

הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי

המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של ההלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן

עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות נכללות כחלק מההשקעה נטו

בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או

התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית

במסגרת הכנסות ריבית.

להלן פרטים על השפעת יישום ההוראה על הכנסות הריבית נטו, ההכנסות שאינן מריבית (מעמלות) והרווח הנקי של הבנק לשנה שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר 2014 (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
(מבוקר)	
השפעת יישום ההוראה	
153	הכנסות ריבית, נטו
(92)	הכנסות שאינן מריבית (עמלות)
38	רווח נקי

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

5) ניירות ערך

א. השקעות בניירות ערך סווגו לשלושה סוגים, כדלקמן:

(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון - איגרות חוב אשר קיימת כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. איגרות חוב אלו מוצגות על פי עלותן המופחתת, כלומר, לפי ערכן הנקוב בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או שער שנצברו, ובניכוי או בתוספת מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו, וכן, בניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. הכנסות מאיגרות החוב לפדיון נזקפות בהתאם, לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

(2) ניירות ערך למסחר - ניירות ערך שנרכשו או המוחזקים במטרה למכרם בתקופה הקרובה, או ניירות אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך אלו נכללו במאזן לפי שוויים ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי ההוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות הערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, מוצגות לפי שוויין ההוגן ביום קבלתן שאינו עולה על העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד, כמו גם דיבידנדים שהתקבלו מהשקעה במניות זמינות למכירה, שמקורם ברווח בחברה המחלקת לאחר מועד ההשקעה.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד, ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. לענין ניירות ערך הכוללים נגזר משובץ - ראה סעיף 15ג. להלן.

ב. לפרטים בדבר מימוש תיק איגרות החוב המוחזקות לפדיון בבנק יהב במהלך הרבעון השלישי של שנת 2015 ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

ג. השקעותיו של הבנק בקרנות אחרות שאינן מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות אלו נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה. דיבידנדים המתקבלים מהשקעות הבנק בקרנות אלו, נזקפים לרווח והפסד במועד הזכאות לקבלתם, עד לגובה הרווחים שנצברו ממועד רכישת ההשקעה.

ד. עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון", אלא אם מדובר בנייר שנרכש כחלק מיחסי גידור, או במסגרת יצירת פוזיציה אסטרטגית, או לכל מטרה ספציפית אחרת, והוא מזוהה בנפרד.

ה. לענין חישוב שווי הוגן, ראה סעיף 16 להלן.

ו. ירידת ערך:

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, בוחן הבנק מידי תקופה האם ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון מתחת לעלותם (או עלותם המופחתת כאשר מדובר על איגרות חוב מוחזקות לפדיון). היא בעלת אופי אחר מזמני.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

לצורך כך נבחנו בין היתר הסימנים הבאים:

הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את השבת נייר הערך לעלותו המקורית.

פרק הזמן בו שווי הנייר היה נמוך בהשוואה לעלותו.

שיעור ירידת הערך מסך העלות.

שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

בחינת תנאים המשקפים את מצבו הפיננסי של הגוף המנפיק, לרבות האם ירידת הערך נובעת מסיבות פרטניות הנובעות למנפיק או בשל קיומם של תנאים מאקרו כלכליים.

בנוסף, בהתקיים אחד מהמצבים הבאים, מכיר הבנק בירידת ערך שאינה זמנית:

נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו.

נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.

איגרת חוב אשר חלה לגביה ירידת ערך משמעותית בין דירוג איגרות החוב במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג איגרות החוב במועד פרסום הדוח לתקופה זו.

איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.

איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה.

נייר ערך אשר ככלל שוויו ההוגן לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (העלות המופחתת), או שחל לגביו כשל בתשלום לאחר רכישתה, אלא אם מוכח ברמה גבוהה של ביטחון ובהתבסס על ראיות

אובייקטיביות כי ירידת הערך היא בעלת אופי זמני בלבד.

אם הירידה בשווי ההוגן נחשבת כבעלת אופי אחר מזמני, העלות של נייר הערך תופחת לשווי ההוגן באופן בו סכומי הפסד, המתייחסים לניירות ערך המסווגים כזמניים למכירה, אשר נצברו להון בסעיף רווח כולל אחר יסווגו במועד ירידת הערך לדוח רווח והפסד. שווי זה ישמש כבסיס עלות חדש. עליות ערך (בניירות ערך שסווגו לתיק הזמין למכירה) בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

6) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

א. בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את הכללים שנקבעו בקודיפיקציה של תקני חשבונאות אמריקאים ASC 310, ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות הברית ושל הרשות לניירות ערך בארצות הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ב. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב כגון פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור ואשראי לממשלה. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהן לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים ונכסים אחרים), מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון איגרות חוב), הבנק ממשיך ליישם את כללי המדידה, כאמור בסעיף 5 לעיל.

ג. זיהוי וסיווג חובות בעייתיים

הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב בהשגחה מיוחדת הוא חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות, שבגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אם החולשות לא יטופלו, עלולה להיגרם הידרדרות בסיכויים לפירעון החוב. חוב נחות הוא חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו. בהתאם למדיניות הבנק, חוב מעל 700 אלפי שקלים חדשים מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בכל מקרה, חוב מסווג כחוב פגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי באירגון מחדש - מדיניות הבנק הינה כי, ככלל, במקרים בהם ניתן להגיע להסדר לסילוק החוב, מבלי לפגוע בבטוחות העומדות לטובת הבנק, ומבלי לנקוט הליכים משפטיים, תינתן עדיפות לעריכת הסדר לסילוק החוב. במטרה לשפר גביית האשראי ולמנוע, ככל שניתן, מצבי כשל בגביית חובות, עורך הבנק ניסיונות להגיע להסדרים לתשלום החוב, טרם נקיטת הליכים משפטיים ואף לאחר ובמהלך נקיטתם, אשר יכול ויכללו דחיית מועדי תשלום, פריסה מחדשת של החוב, הפחתת שיעורי ריבית, שינוי לוח הסילוקין, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לוויים בשליטה משותפת, בחינה מחדשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד". חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו). לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן: למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל; לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב; החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא היה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים: כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים); שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב; לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר. הבנק אינו מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטי לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא יפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

למרות האמור לעיל, לגבי החובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום - חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים: אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).

כאשר החייב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר - חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:

קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, בהתאם להערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב על מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים.

החייב עמד בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים בהלוואות הנפרעות (קרן+ריבית) בתשלומים חודשיים, או שפרע 20% מהחוב שאורגן מחדש בהלוואות עם פרעונות בטוחים ארוכים יותר. לא קיים בהלוואה לאחר הארגון מחדש פיגור של 90 יום או יותר.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ד. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, קבע הבנק נהלים לקיום, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התחייבויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות מסוגים שונים). ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". כמו כן, בוחן הבנק את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הבחינה, כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות מעל 700 אלפי שקלים חדשים ובהתאם למדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה פרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי – בהתאם למדיניות הבנק, מיושמת עבור כל חוב שנקבע כי הוא פגום, ואשר יתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 700 אלף שקלים חדשים או יותר. כמו כן, מיושמת הפרשה פרטנית לגבי כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, אלא אם מדובר בחוב שבגינו נערכת הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב המקורי. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, מוערכת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון. לענין זה, הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד, או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חזר זמינים ומהימנים אחרים. הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות. הפסדי האשראי בפועל יכולים להיות שונים מהאומדנים המקוריים שערך הבנק בעת סיווג החוב כפגום.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-700 אלף שקלים חדשים, בהתאם למדיניות הבנק) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שנקבע שאינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהן חושבה ההפרשה לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים בהתחשב בעומק הפיגור, מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) – "טיפול חשבונאי בתלויות", וכן על הנחיות נוספות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. ההפרשה מתבססת על שיעור הפסדים היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

בנוסף למוצק לחישוב של טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור לעיל, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מראה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית).
זאת בהתאם להנחיה פרטנית של המפקח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015.
בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת שעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להפרשה כללית ונוספת, אולם הוא ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת תוך בדיקה כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.
כמו כן, מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 329, כמפורט במכתב המפקח על הבנקים מיום 21 במרץ 2013, "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".
בהתאם להוראות גיבש הבנק מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות ההוראה, וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות.

ה. הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום מגדיר הבנק את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור לעיל לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום מבטל הבנק את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה בסעיף 4 לעיל.
לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי, הבנק מפסיק צבירת הכנסות ריבית כאשר מתקיימים התנאים למחיקה חשבונאית של החוב, לרוב לאחר 150 ימי פיגור, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

א. מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני, שנחשב כחוב שאינו בר גביה, ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שבגביו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי, נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

א. מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי וההפרשה להפסדי אשראי.

לפני 1 בינואר 2011, ההפרשה לחובות מסופקים נקבעה באופן ספציפי, ובנוסף נכללה הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים התבססה על איכות תיק חביונות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי שיעורים שנקבעו בגין כל אחד ממאפייני סיכון אלה. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, סכום שהיווה 1% מסך החביונות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית הנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

ח. דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך תקופת הדיווח ואינדיקציות לאיכות האשראי.

כמו כן, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה הדוחות הכספיים, הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים). כמו כן, לפרטים נוספים בנושא סיכון אשראי, ראה גם דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

7 העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים, אם מקבע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח.

בהתקיים כל התנאים להלן, נותרת שליטה אפקטיבית בנכס:

הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו.

ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.

ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות), ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

השאלה ושאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי, ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבויותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

8) בניינים וציוד

סעיף זה כולל את השקעות הבנק ברכוש קבוע (לרבות תשלומים על חשבון), נכסים שהבנק חקר בחכירה מימונית, ועלויות תוכנה לשימוש עצמי שהוכרו כנכס.

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך במידה וקיימים. העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. לפרטים בדבר ירידת ערך, ראה סעיף י"ד להלן.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בגין פעילויות הפיתוח כוללות עלויות ישירות של חומרים, שירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

לפרטים בדבר יישום הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה סעיף ג.2 לעיל.

עלויות עוקבות

עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של נכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישיר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

לפרטים בדבר אומדן אורך החיים השימושיים של בניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2015, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

9) נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי. לפרטים בדבר אופן הטיפול במוניטין, ראה סעיף 2א. לעיל. עלויות פיתוח תוכנה שנרכשו או עלויות שהונחו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי מסווגות בסעיף "בניינים וציוד".

10) הכירות

הכירות, לרבות הכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, אשר הבנק נושא בהן באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כהכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. יתר ההכירות מסווגות כהכירות תפעוליות, והנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן הבנק.

דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין הכירות של קרקעות המסווגות כהכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה ודאי באופן סביר שהאופציה תמומש.

בחכירה של קרקע ומבנים, מרכיבי הקרקע והמבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג החכירות, כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיבי הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

תשלומי חכירה מינימאליים, המשלמים במסגרת חכירה מימונית, נחלקים בין הוצאות המימון לבין הפחתת יתרת ההתחייבות. הוצאת המימון מוקצית לכל תקופה מתקופת החכירה, כך שמתקבל שיעור ריבית תקופתית קבוע על היתרה הנותרת של ההתחייבות. תשלומי החכירה המינימאליים מתעדכנים, בגין דמי חכירה מותנים, כאשר ההתניה מתבררת.

במקרה של מכירה וחכירה בחזרה, נדרש לזהות את סוג החכירה (מימונית או תפעולית). בחכירה תפעולית - נדחה ונפרס רווח ההון מהמכירה ככל שמחיר המכירה גבוה מהשווי ההוגן של הנכס. בחכירה מימונית - נדחה ונפרס רווח ההון.

11) ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

קביעת יחידות מניבות מזומנים

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנים ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

בכל תאריך מאזן נבחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך של נכסים שונים שהינם בתחולת IAS 36. קיימים נכסים שהבחינה לגביהם לעניין ירידת ערך הינה אחת לשנה, גם אם לא קיימים סימנים לירידת ערך, והם:

א) נכס בלתי מוחשי שאינו זמין עדיין לשימוש;

ב) נכסים בעלי אורך חיים לא מוגדר; וכן

ג) מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

הקצאת מוניטין ליחידות מניבות מזומנים

למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי, אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות (לפני קיבוץ מגזרים דומים).

במקרים בהם לא קיים מעקב על המוניטין לצרכי הנהלה פנימיים, המוניטין מוקצה למגזרי פעילות (לפני קיבוץ מגזרים דומים), ולא ליחידה מניבת מזומנים (או קבוצות יחידות מניבות מזומנים) הקטנה ממגזר פעילות.

מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים לרבות אלו הקיימות בקבוצה, גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינגריה של הצירוף.

נכסי מטה הבנק

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים. נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה החברה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר השבה (אשר הינו הגבוה מבין שווי השימוש והשווי ההוגן של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים, בניכוי הוצאות מכירה), ונזקפים לרווח והפסד. לגבי יחידות מניבות מזומנים הכוללות מוניטין, הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של היחידה מניבת מזומנים, לאחר גילום יתרת המוניטין, עולה על הסכום בר השבה שלה. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

הקצאת הפסד מירידת ערך לזכויות שאינן מקנות שליטה

הפסד מירידת ערך מוקצה בין הבעלים של הבנק לזכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. כאשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שהפסדים אלו קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר השבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשוב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב-IAS 36 - "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית:
SOP 98-1: Accounting for the Costs of Computer Software Developed Or Obtained for Internal Use (ASC 350-40)

לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם ויעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36 - "ירידת ערך נכסים".

השקעות בחברות כלולות

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בתאם ל-IAS 39 - "מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה" ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 4-1, קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע.

מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של הסכום בה ההשקעה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת מס של חברות כלולות" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אך ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה הפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול הפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת מס של חברות כלולות".

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

12) התחייבויות תלויות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

א. סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה ל'צפויה', נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.

ב. סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה ל'אפשרית', נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.

ג. סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה ל'קלושה', לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

ביאור 26 ג. 11 ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, ולעיתירות לבג"צ, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך סיכויי התממשות חשיפה.

13) זכויות עובדים

לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבואות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, ראה סעיף ג. 1 לעיל. לפרטים בדבר סוגי ההטבות השונים ראה ביאורים 22 ו-23 לדוחות הכספיים.

14) עסקאות תשלום מבוסס מניות (אופציות לעובדים)

הבנק מיישם את הוראות ASC 718 (עסקאות תשלום מבוסס מניות) בנוגע לאופציות שהוענקו לעובדים. בהתאם להוראות, הבנק מכיר בהוצאות שכר הנובעות מהאופציות שהוענקו. ההוצאה מוכרת על בסיס השווי ההוגן של האופציה במועד ההענקה במקביל לגידול בהון לאורך תקופת השירות בגינה מוענקות האופציות.

בקביעת השווי ההוגן של האופציה במועד ההענקה מובאות מגבלות הבשלה הנובעות מתנאי שוק (למשל, הבשלה התלויה במחיר המניה). למגבלות איכותיות אחרות שאינן נוגעות לתנאי שוק (למשל, מרכיב של שיקול דעת בהענקת ההטבה), אין השפעה על קביעת השווי ההוגן במועד ההענקה והן באות לידי ביטוי ברישום השוטף כהוצאה של ההטבה שניתנה. בהתאם למתאפשר בתקן, הבנק מטפל בכל מנה שהוענקה כמענק נפרד.

כאשר מדובר במענק במסלול הפירותי, רשויות המס בישראל מכירות בהוצאה בעת מימוש האופציות כך שצפויה הטבת מס ויש להכיר במיסים נדחים. בהתאם להוראות התקן, הטבת המס תוכר בהתבסס על גובה ההוצאה המצטברת בספרים מוכפלת בשיעור המס. בעת מימוש האופציות, כאשר ההוצאה המוכרת למס הכנסה גבוהה יותר מההוצאה שהוכרה בספרים, יזקק הפרש להון העצמי. הטבת מס סופית הנמוכה מהטבת המס שנצברה תקוזז כנגד הטבות מס צבורות בקרן ההון עד לאיפוסה והיתרה תיזקף לדוח רווח והפסד במועד המימוש.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

15) מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

- א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים נגזרים ובהם חוזי מטבע, חוזי ריבית ונגזרי אשראי. חוזי המטבע כוללים עסקאות אקדמה, חוזים עתידיים, עסקאות החלפה ואופציות. עסקאות אלה מתבצעות בכל מגזרי ההצמדה. העסקאות מבוצעות עם הציבור ועם בנקים בארץ ובחוץ לארץ, הן כחלק מפעילותו השוטפת של הבנק כעושה שוק והן כחלק מהאסטרטגיה הכוללת לניהול רמת החשיפה הרצויה לסיכונים השוק השונים, הכוללים סיכונים בסיסי וריבית, סיכונים אליהם נחשף הבנק בפעילותו השוטפת.
- ב. מכשירים נגזרים נרשמים במאזן הבנק לפי שווים ההוגן, בנכסים או בהתחייבויות, לפי העניין. שינויים בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים, למעט נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ג. ייתכן שהבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. כאשר הנגזר המשובץ הינו בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, ומכשיר נפרד עם תנאים זהים לתנאי הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר, אזי הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו.
- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. שינויים בשווים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מידיית לרווח והפסד.
- ד. במקרים מסויימים, בהם נדרש לחלץ נגזר משובץ מחוזה מארח, נוקט הבנק במדיניות של מדידת החוזה בשלמותו על פי שווי ההוגן, ורישום שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד. מדיניות זו ננקטת לגבי ניירות ערך מובנים בתיק הזמין למכירה.
- ה. הבנק מייעד מכשירים נגזרים מסויימים כגידורי שווי הוגן או כגידורי תזרים מזומנים. הבנק מתעד בכתב באופן פורמאלי את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור. התיעוד כולל זיהוי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו. בהתאם לכך, נקבע האם הנגזר המגדר כשיר לגידור בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
- ו. שינויים בשווי ההוגן של פריט שגודר בגידור שווי הוגן באמצעות נגזר העומד בתנאים לעיל, הנובעים משינויים בגורמי הסיכון המוגדרים, נזקפים באופן שוטף לדוח רווח והפסד, במקביל לשינויים בשווי ההוגן של הנגזר המגדר.
- שינויים בשווי ההוגן של נגזר כשיר לגידור תזרים מזומנים, שנובעים משינויים בגורם הסיכון המגודר (המשפיע על תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר המגודר), המיוחס לעסקה חזויה שקרוב לוודאי (Probable) שתבצע ויכולה להשפיע על רווח והפסד, נזקפים לקרן הון מגידור תזרים מזומנים, ברווח כולל אחר, במסגרת ההון העצמי.
- ז. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
- (1) נקבע שנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של פריט מגודר, בהתאם לעניין.
 - (2) נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש.
 - (3) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר גידור שווי הוגן מופסק, כיון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, המכשיר הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן אך השינויים בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יזקפו עוד באופן שוטף לדוח רווח והפסד. כאשר גידור תזרים מזומנים מופסק, כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור תזרים מזומנים אפקטיבי, נרשמים השינויים בשווי ההוגן של המכשיר הנגזר ממועד הפסקת הגידור בדוח רווח והפסד. הרווח או ההפסד שנצבר ברווח כולל אחר והוצג בהון קודם לכן, נשאר בהון עד אשר מתקיימת העסקה החזויה או עד אשר קרוב לוודאי כי העסקה החזויה לא תתרחש. אם קרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתרחש, הרווח או הפסד המצטבר בגין המכשיר המגדר שהוכר ברווח כולל אחר יסווג מחדש לרווח והפסד.

16 שווי הוגן

א. החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את FAS157 (ASC 820-10) אשר מגדיר מהו שווי הוגן, וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכה וקביעת מדרג שווי הוגן. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-US GAAP וב-IFRS. המדרג שנקבע מחלק את המכשירים הנמדדים בשווי הוגן ל-3 רמות:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.
רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים שימוש בנתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.
רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

FAS157 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן, יישום התקן מאפשר הכרה ברווחים של 'היום הראשון' ומבטל את המחוייבות לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים. עם זאת, בתנאים מסוימים, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים והמנוהלים במסגרת פורטפוליו נמדדים לפי שווי הוגן תוך שימוש במחיר שהיה מתקבל או משולם אילו פוזיציה נטו בקבוצות של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כאמור הייתה נמכרת או מועברת. בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהעדר נתוני רמה 1. התקן דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי. במקרים אחרים, מבצע הבנק הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. אם לא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד אינה מהותית הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.

בנוסף, מבצע הבנק בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע התאמות המתחייבות, אם נדרשות, לפי העניין.

על מנת להתאים את שיטות ההערכה של הבנק לעקרון של מחיר היציאה ולהנחיות אשר נקבעו בתקן, נדרש הבנק לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן, בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back testing) של סוגי עסקאות דומות.

בהתאם להנחיות בנק ישראל, מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS או איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3.

אופן קביעת השווי ההוגן:

(1) ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך ואין שוק עיקרי, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

(2) מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי, ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים, אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

(3) מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פיקדונות הציבור ופיקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

לפרטים בדבר השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ב. חלופת שווי הוגן

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל הינה לגבי כל מכשיר בנפרד ואינה ניתנת לביטול.

בנוסף, FAS 159 (ASC 825-10) קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיס מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, בהנחיות הפיקוח על הבנקים ליישום התקן הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, הבנק אינו רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהמפקח על הבנקים.

17) מיסים על ההכנסה

מיסים על הכנסה כוללים מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

א. מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להיות משולם (או להתקבל), על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכר המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

ב. מיסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מיסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מיסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכוי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ג. קיזוז נכסי והתחייבויות מסי נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבויות מסי נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז של נכסים והתחייבויות מסי שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות מאוחדות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסי שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסי מיושבים בו זמנית.

ד. תוספת מס בגין חלוקת דיבדנד

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס בגין רווחי חברות מוחזקות מסוימות, וזאת במידה ואלה יחולקו על ידן כדיבדנד. לגבי רווחי חברות בת, ככל שהבנק שולט במועד החלוקה, וחלוקת דיבדנדים אינה צפויה בעתיד הנראה לעין, לא נרשמת הפרשה למס.

ה. פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת: FASB Interpretation NO. 48 - Accounting for Uncertainty In Income Taxes בהתאם לכך, מכיר הבנק בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

18) רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה, בסיסי ומדולל, לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח מיוחס לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה, לאחר התאמה בגין מניות באוצר. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבדנדים, עלויות מימון ושינויים אחרים, במידה שישנם) המתייחס לבעלי המניות הרגילות, והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

19) מגזרי פעילות של הבנק

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית או למגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים. הגילוי הנוסף בהתאם לגישת ההנהלה הינו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית ASC 280 (ראה ביאור 29 בדוחות הכספיים).

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

מתכונת הדיווח החדשה מיושמת לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים. בשלב זה הבנק בוחן את מהות ההבדלים בין גישת "המגזרים הפיקוחיים" לגישת ההנהלה. כמו כן, בוחן הבנק את האפשרות להתאמות מסוימות בגישת ההנהלה בהקשר זה. לפרטים נוספים ראה גם סעיף ג.9 לעיל.

(20) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין הבנק לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה.

(21) דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון, תזרימי המזומנים הנובעים מפעילויות עיקריות של הבנק מסווגים לפעילות שוטפת. סעיף המזומנים ושווי המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים מרכזיים, לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים זכיוות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015 נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. הבנק בוחן את ההשפעה של התקן על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

(2) יישום כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושאים אלו כמפורט להלן:

- כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים".
- הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד".
- הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ונכסים אחרים" בקשר לטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא חברות מוחזקות לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי וכן ההנחיות הנוגעות לירידת ערך שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות – שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".

ההוראות החדשות עוסקות במגוון נושאים וכוללות שינויים ביחס להוראות הישנות בנושאים הבאים: אופן ההכרה בזכויות שאינן מקנות שליטה, מדידה עוקבת של התחייבויות תלויות, שיערוך נכסים והתחייבויות על ידי חברת בת בצירוף עסקים ("Push Down Accounting"), השקעות מוחזקות למכירה, ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה, מעבר משיטת העלות לשיטת השווי המאזני ונושאים נוספים.

ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בכללי ה-US GAAP בשינויים המתחייבים ולרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש בכללי ה-US GAAP בנושאים אלו.

ההוראות בנושא "Push Down Accounting" יחולו על צירופי עסקים שיבוצעו החל מיום 1 בינואר 2016.

ליישום ההוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

(3) דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים.

על פי החוזר, תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין אחרים".

בהקשר זה, הטיפול החשבונאי במוניטין, לרבות בחינת ירידת הערך שלו, עודכן בהתאם לחוזר מיום 10 ביוני 2015 בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים". כמו כן, עוסק נושא 350 בקודיפיקציה בטיפול בנכסים בלי מוחשיים מפיתוח עצמי, בהם היוו עלויות תוכנה (לרבות הטיפול והבחינה של ירידת ערך) ובשיערוך של נכסים בלתי מוחשיים.

תחולת ההוראות שנקבעו בחוזר היא 1 בינואר 2016. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים, ובכללם תיקון למפרע של מספרי השוואה, ככל שנדרש. ליישום התיקונים להוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

4) דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה. על פי החוזר, תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מיסים על ההכנסה". על פי החוזר, תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות הכספיים בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו, שנדרש לפי סעיף 740-10-50-15-2 וסעיף 740-10-50-15A לקודיפיקציה. תחולת ההוראות שנקבעו בחוזר מיום 1 בינואר 2017. לאימוץ הכללים המקובלים בארצות הברית תתכן השפעה על אופן ההכרה במיסים נדחים בגין רווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות. הבנק נערך ליישום התיקונים להוראות. בשלב זה, לא ניתן להעריך את השפעת אימוץ התיקונים על הדוחות הכספיים.

5) תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון

ביום 15 ביולי 2015 פרסם המפקח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון". בהתאם לטיטה, בחודש יוני 2014 פרסם ה-FASB את תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון. בין היתר, התיקון מבהיר כי עסקאות רכש חוזר לפדיון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארצות הברית, בשינויים המתחייבים. ליישום הטיטה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		בנק			מאוחד		
2013	2014	2015	2013	2014	2015		
א. הכנסות ריבית⁽¹⁾							
5,723	4,770	4,359	6,066	5,129	4,691	מאשראי לציבור	
9	9	9	9	9	9	מאשראי לממשלה	
139	91	25	172	108	29	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	
33	6	2	42	13	6	מפיקדונות בבנקים	
1	1	-	1	1	-	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר -	
144	85	160	152	87	171	מאיגרות חוב	
6,049	4,962	4,555	6,442	5,347	4,906	סך כל הכנסות הריבית	
ב. הוצאות ריבית							
2,511	1,674	1,219	2,150	1,393	962	על פיקדונות הציבור	
4	3	2	4	3	2	על פיקדונות הממשלה	
246	145	126	35	18	12	על פיקדונות מבנקים	
282	198	136	786	556	392	על איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	
3	2	4	3	2	4	על התחייבויות אחרות	
3,046	2,022	1,487	2,978	1,972	1,372	סך כל הוצאות הריבית	
3,003	2,940	3,068	3,464	3,375	3,534	סך הכנסות ריבית, נטו	
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות ריבית							
25	(46)	44	25	(46)	44		
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב							
-	10	65	23	33	75	מוחזקות לפדיון	
127	66	91	112	45	92	זמינות למכירה	
17	9	4	17	9	4	למסחר	
144	85	160	152	87	171	סך הכל כלול בהכנסות ריבית	

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
1. מפעילות במכשירים נגזרים						
-	3	5	-	3	5	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור ⁽¹⁾
(548)	1,373	37	(548)	1,373	37	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽²⁾
(548)	1,376	42	(548)	1,376	42	סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים
2. מהשקעה באיגרות חוב						
-	-	-	-	-	67	רווחים ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון ⁽³⁾
38	110	117	52	110	118	רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
(1)	-	-	(1)	-	-	הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
37	110	117	51	110	185	סך הכל מהשקעה באיגרות חוב
551	(1,582)	136	525	(1,566)	136	3. הפרשי שער, נטו
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות						
1	5	-	1	5	-	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
(3)	(2)	-	(3)	(2)	-	הפרשה לירידת ערך של מניות זמינות למכירה
1	8	7	1	8	7	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
(1)	11	7	(1)	11	7	סך הכל מהשקעה במניות
-	-	1	-	-	1	5. רווחים (הפסדים) נטו בגין הלוואות שנמכרו
39	(85)	303	27	(69)	371	סך הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

(1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
רווחים ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון בבנק ייב. ראה גם ביאור 25 לדוחות הכספיים.

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר⁽¹⁾						
(51)	238	(8)	(51)	238	(8)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים רווחים (הפסדים) שמומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו
20	37	(9)	20	37	(9)	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו
18	(33)	4	18	(33)	4	סך הכל מפעילויות מסחר ⁽²⁾
(13)	242	(13)	(13)	242	(13)	
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון						
45	25	(2)	45	25	(2)	חשיפת ריבית
(80)	206	(42)	(80)	206	(42)	חשיפת מטבע חוץ
13	12	24	13	12	24	חשיפה למניות
9	(1)	7	9	(1)	7	חשיפה לסחורות ואחרים
(13)	242	(13)	(13)	242	(13)	סך הכל

(1) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר. להכנסות ריבית מהשקעות באיגרות חוב למסחר ראה ביאור 2 ד. לדוחות הכספיים.

ביאור 4 - עמלות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
275	274	280	298	298	303	ניהול חשבון ⁽¹⁾
105	106	108	150	156	158	כרטיסי אשראי
178	194	199	223	238	244	פעילות בניירות ערך
36	38	37	47	54	55	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽²⁾
20	19	20	40	19	20	תפעול קופות גמל
143	56	38	148	56	38	טיפול באשראי ⁽³⁾
121	125	157	132	137	169	הפרשי המרה
34	43	41	34	43	41	פעילות סחר חוץ
69	61	54	72	62	55	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
27	22	19	91	95	93	עמלות הפצת ביטוח חיים
-	-	-	24	21	15	עמלות הפצת ביטוח דירות
167	180	193	168	181	193	עמלות מעסקי מימון ⁽³⁾
27	26	29	31	35	42	עמלות אחרות
1,202	1,144	1,175	1,458	1,395	1,426	סך כל העמלות

(1) במטבע ישראלי ובמטבע חוץ.
 כולל עמלות הפצה מקרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.
 לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC 310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית החל מיום 1 בינואר 2014, ראה ביאור 1 ד.4 לדוחות הכספיים.

ביאור 5 - הכנסות אחרות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
-	10	36	-	10	36	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
-	-	-	11	15	17	שכר נאמנות
7	7	6	7	7	6	הכנסות משרותי אבטחה
2	6	9	2	5	8	הכנסות משכר דירה
10	10	11	7	7	7	אחרות
19	33	62	27	44	74	סך כל ההכנסות האחרות

ביאור 6 - משכורות והוצאות נלוות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
⁽²⁾ 2013	⁽²⁾ 2014	2015	⁽²⁾ 2013	⁽²⁾ 2014	2015	
978	1,047	1,104	1,164	1,215	1,276	משכורות (לרבות מענקים)
6	37	16	8	37	16	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽¹⁾
44	43	45	51	50	53	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופש ומחלה
12	9	12	13	10	13	הטבות לזמן ארוך
326	341	353	366	382	396	ביטוח לאומי ומס שכר
						הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים):
60	35	49	67	45	57	הטבה מוגדרת
94	96	100	105	105	112	הפקדה מוגדרת
						הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר
1	2	2	5	6	5	פרישה שאינן פנסיה
44	16	16	44	16	16	הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים
1,565	1,626	1,697	1,824	1,866	1,944	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
37	39	41	49	51	54	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(1) ראה ביאור 23.

(2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

ביאור 7 - הוצאות אחרות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
52	49	46	68	58	57	שיווק ופרסום
32	30	33	42	40	45	תקשורת
9	8	8	60	71	79	מחשב
33	30	30	40	36	39	משרדיות
11	10	10	11	10	10	ביטוח
61	78	182	71	91	195	שירותים מקצועיים
7	7	8	10	9	10	שכר חברי דירקטוריון
4	6	7	7	9	10	הדרכה והשתלמויות
28	32	34	28	32	34	עמלות
37	40	39	38	40	40	רכב ונסיעות
52	48	58	63	62	71	אחרות
326	338	455	438	458	590	סך כל ההוצאות האחרות

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הרכב

		הבנק			מאוחד		
2013	2014	2015	2013	2014	2015		
מיסים שוטפים -							
(2)567	(2)575	619	(2)651	(2)649	725	בגין שנת החשבון	
(2)25	(2)8	9	(2)16	(2)8	9	בגין שנים קודמות	
592	583	628	667	657	734	סך כל המיסים השוטפים	
שינויים במיסים נדחים -							
(2)(1)75	(2)(1)4	29	(2)(1)80	(2)(1)1	28	בגין שנת החשבון	
(1)	(1)	(1)	6	(1)	(1)	בגין שנים קודמות	
(76)	3	28	(74)	-	27	סך כל המיסים הנדחים	
516	586	656	593	657	761	סך כל הפרשה למיסים על הכנסה	
19	23	24	20	24	25	מזה - הפרשה למיסים בחוץ לארץ	

ב. תנועה במיסים הנדחים:

		הבנק			מאוחד		
(2)(1)2013	(2)(1)2014	2015	(2)(1)2013	(2)(1)2014	2015		
(39)	3	17	(35)	-	15	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים	
(37)	-	11	(39)	-	12	שינוי בשיעור המס	
(76)	3	28	(74)	-	27	סך כל התנועה במיסים נדחים	

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים. סווג מחדש.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. התאמה בין סכום המס התיאורטי, שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, החל בישראל על תאגיד בנקאי לבין ההפרשה למיסים על הרווח, כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
36.21%	37.71%	37.58%	36.21%	37.71%	37.58%	שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל
(1)536	(1)578	617	(1)624	(1)669	734	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
						מס (חסכון מס) בגין:
(8)	(1)5	(12)	(21)	(1)16	(24)	הכנסות חברות בנות בארץ ⁽²⁾
-	-	-	7	(7)	(1)	הכנסות חברות בנות בחו"ל
-	(2)	-	-	(2)	-	הכנסות פטורות
(1)	-	(1)	(1)	-	(1)	הפרשי תיאום פחת, הפחתות ורווח הון
6	9	34	7	8	34	הוצאות אחרות לא מוכרות
(4)	(1)	(2)	(4)	(1)	(2)	הפרשי עיתוי והפסדים שלא נרשמו בגינם מיסים נדחים
						מיסים בגין שנים קודמות:
4	4	2	4	4	2	סכום נוסף לשלם על חובות בעייתיים
20	2	7	18	1	7	אחרים
(1)37	-	11	(1)39	-	12	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
-	-	-	(2)	-	-	הפרשי תיאום נכסים כספיים והפרשים אחרים, נטו
516	586	656	593	657	761	סך כל ההפרשה למיסים על הכנסה

(1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים. בבנק - הכנסות בתאגידי עזר.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. ביום 3 בספטמבר 2015 החליטה ועדת הכספים של הכנסת כי שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה יבוא טובין ירד מ-18% ל-17% וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015.

ביום 12 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכרי"ם ומוסדות כספיים), (תיקון) התשע"ו-2015, אשר מעדכן את שיעור מס שכר ומס רווח החל על מוסדות כספיים, כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 באוקטובר 2015.

השפעת הירידה בשיעור מס ערך מוסף כאמור (בתוקף מיום 1 באוקטובר 2015), באה לידי ביטוי בדוחות הכספיים והסתכמה ברישום הוצאה של כ-12 מיליוני שקלים חדשים. ההשפעה נובעת בעיקר מקיטון ביתרת המיסים הנדחים.

השפעת ירידת שיעור מס השכר משפיעה על יתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים ובמקביל על המיסים הנדחים ויתרת הרווח כולל אחר, בסך כך שיתרת הרווח הכולל האחר גדלה בכ-4 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 4 בינואר 2016 (לאחר תאריך המאזן), אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית את הורדת מס החברות מ-26.5% ל-25% בתוקף מיום 1 בינואר 2016.

השפעת הירידה בשיעור מס חברות כאמור, תבוא לידי ביטוי בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016 ותסתכם ברישום הוצאה של כ-30 מיליוני שקלים חדשים. ההשפעה נובעת מקיטון ביתרת המיסים הנדחים.

בעקבות התיקונים האמורים, שונו שיעורי המס הסטטוטורי החלים על תאגידים בנקאיים, והם יעמדו על השיעורים כדלקמן:

שנת המס	שיעור המס הסטטוטורי
2014	37.71%
2015	37.58%
2016 ואילך	35.89%

ה. לבנק שומות סופיות או שנחשבות ככאלה עד וכולל שנת המס 2010.

לבנק הוצאו שומות ניכויים בנושא חבות במס שכר בקשר עם שכר של עובדים מקומיים בסניפי הבנק בחוץ לארץ. בגין השנים 2009-2011. סכום השומות מגיע לכ-15 מיליוני שקלים חדשים כולל ריבית והצמדה. בגין השנים 2009-2010 הוצאו שומות בצו. הבנק חולק על השומות ולפיכך הגיש ערעור לשנים 2009-2010 והשגה לשנת 2011. קיים סיכוי אפשרי שעמדת הבנק לא תתקבל ולפיכך אפשרי שפקיד השומה יוציא שומות דומות לשנים שלאחר מכן.

לבנק יהב שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת המס 2010, בהתאם לאישור פקיד השומה. יצוין כי פקיד השומה שלח הודעה נוספת, שעניינה הארכת תקופת ההתיישנות, בעקבות הגשת דוח מתקן לשנת 2010, אך בנק יהב דחה הודעה זו. לדעת היועצים המשפטיים של בנק יהב, לבנק יהב טענות טובות לתמיכת הסתמכותו על הודעת פקיד השומה בדבר סגירת השומות כאמור.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

1. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים

		הבנק				מאוחד			
		31 בדצמבר				31 בדצמבר			
שיעור מס ממוצע ב-%		יתרות		שיעור מס ממוצע ב-%		יתרות			
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015		
מיסים נדחים בגין:									
37.7	37.2	432	451	37.7	37.2	457	477	הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾	
37.7	37.2	⁽⁵⁾ 91	97	37.7	37.2	⁽⁵⁾ 109	116	הפרשה לחופשה, מענקי יובל וזכויות עובדים ⁽¹⁾	
37.7	37.2	⁽⁵⁾ 279	274	37.7	37.2	⁽⁵⁾ 293	287	עודף עתודה לזכויות עובדים בעת פרישה, נטו ⁽¹⁾	
37.7	37.2	-	-	37.7	37.2	-	-	ניירות ערך ⁽¹⁾⁽³⁾	
26.5	26.5	⁽⁵⁾ 2	(2)	26.5	26.5	⁽⁵⁾ 3	(1)	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת ⁽²⁾	
37.7	37.2	⁽⁶⁾ 50	30	37.7	37.2	⁽⁶⁾ 50	30	אחר - מפריטים כספיים ⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁴⁾	
37.7	37.2	(3)	(6)	37.7	37.2	(2)	(6)	אחר - מפריטים לא כספיים, נטו ⁽¹⁾	
37.7	37.2	851	844	37.7	37.2	910	903	סך כל המיסים הנדחים	

מיסים נדחים שנכללו -

(1) במיסים נדחים לקבל במסגרת סעיף

37.7 37.2 ⁽⁵⁾870 870 37.7 37.2 ⁽⁵⁾929 929

"נכסים אחרים"

כעתודה למיסים נדחים במסגרת סעיף

26.5 26.5 ⁽⁵⁾(19) (26) 26.5 26.5 ⁽⁵⁾(19) (26)

"התחייבויות אחרות"

37.7 37.2 851 844 37.7 37.2 910 903

מיסים נדחים, נטו

שינויים בסעיף זה בגין הפסד בסך של 10 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן (שנה קודמת הפסד בסך של 3 מיליוני שקלים חדשים) נזקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

שינויים בסעיף זה בסך 2 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מהפסדים נטו מגידור תזרים מזומנים (שנה קודמת רווח בסך של 8 מיליוני שקלים חדשים) נזקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-2.1 לדוחות הכספיים.

סוג מחדש.

ביאור 9 - רווח למניה רגילה

מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)			
2013	2014	2015	
הרווח הנקי בחישוב הרווח למניה:			
רווח בסיסי			
1,083	1,092	1,134	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
רווח מדולל			
1,083	1,092	1,134	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
הרווח למניה:			
רווח בסיסי			
4.74	4.74	4.90	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
רווח מדולל			
4.71	4.71	4.89	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי
ממוצע משוקלל של מספר המניות⁽²⁾⁽¹⁾			
228,260,414	230,281,306	231,342,045	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
229,842,592	231,613,393	232,118,646	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

(1) ללא 2,500,000 מניות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית. לפרטים, ראה ביאור 24 ד. לדוחות הכספיים.
 הממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל למניה כולל את כמות האופציות הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות.
 לפרטים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (ההפסד) הכולל האחר המצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח כולל אחר		התאמות		התאמות בגין		
רווח כולל אחר	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	התאמות בגין הטבות לעובדים	רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים	התאמות מתרגום ⁽²⁾	הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
רווח כולל אחר	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים	התאמות מתרגום ⁽²⁾	הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	3	3	-	3	-	-
יתרה ליום 1 בינואר 2013						
השפעת האימוץ לראשונה של כלי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים						
(56)	(5)	(61)	(61)	-	-	-
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים						
(56)	(2)	(58)	(61)	3	-	-
שינוי נטו במהלך התקופה						
(1)	(2)	(3)	(12)	-	(3)	12
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013 ⁽¹⁾						
(57)	(4)	(61)	(73)	3	(3)	12
שינוי נטו במהלך התקופה						
(15)	(2)	(17)	(29)	15	4	(7)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾						
(72)	(6)	(78)	(102)	18	1	5
שינוי נטו במהלך התקופה						
(25)	1	(24)	(2)	(4)	(1)	(17)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015						
(97)	(5)	(102)	(104)	14	-	(12)

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים. התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות שמטבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר - המשך

ב. השינויים במרכיבי הרווח (ההפסד) הכולל האחר המצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013 ⁽¹⁾			2014 ⁽¹⁾			2015		
לפני	השפעת	לאחר	לפני	השפעת	לאחר	לפני	השפעת	לאחר
מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים								
למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו								
44	(29)	73	62	(38)	100	98	(60)	158
מההתאמות לשווי הוגן								
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים								
(32)	19	(51)	(69)	41	(110)	(115)	70	(185)
למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
12	(10)	22	(7)	3	(10)	(17)	10	(27)
שינוי נטו במהלך התקופה								
התאמות מתרגום								
התאמות מתרגום דוחות כספיים ⁽³⁾								
(3)	-	(3)	4	(2)	6	(1)	-	(1)
שינוי נטו במהלך התקופה								
(3)	-	(3)	4	(2)	6	(1)	-	(1)
גידור תזרים מזומנים								
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור תזרים מזומנים								
3	(2)	5	20	(10)	30	-	1	(1)
(רווחים) הפסדים נטו בגין גידור תזרים מזומנים								
(3)	2	(5)	(5)	2	(7)	(4)	1	(5)
שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽⁴⁾								
-	-	-	15	(8)	23	(4)	2	(6)
שינוי נטו במהלך התקופה								
הטבות לעובדים								
רווח (הפסד) אקטוארי נטו בתקופה								
(12)	7	(19)	(30)	17	(47)	(4)	3	(7)
הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד								
-	-	-	1	-	1	2	(2)	4
(12)	7	(19)	(29)	17	(46)	(2)	1	(3)
שינוי נטו במהלך התקופה								
(3)	(3)	-	(17)	10	(27)	(24)	13	(37)
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה								
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה המיוחס								
2	(1)	3	2	(1)	3	(1)	-	(1)
לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה המיוחס								
(1)	(4)	3	(15)	9	(24)	(25)	13	(38)
לבעלי מניות הבנק								

- (1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים.
- (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. לפרטים ראה ביאור 3 א.2. לדוחות הכספיים.
- (3) התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (4) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית. לפרטים ראה ביאור 2 ג. לדוחות הכספיים.

ביאור 11 - מזומנים ופיקדונות בבנקים
ליום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
20,167	22,776	23,651	28,597	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
2,258	1,489	3,147	1,892	פיקדונות בבנקים מסחריים
22,425	24,265	26,798	30,489	סך כל המזומנים והפיקדונות בבנקים
				מזה : מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
22,241	24,141	26,189	30,309	לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

ביאור 12 - ניירות ערך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד:

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
(1) איגרות חוב המוחזקות לפידיון של ממשלת ישראל				
3,320	3,320	71	-	3,391
3,320	3,320	71	-	3,391
סך כל איגרות החוב המוחזקות לפידיון				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה איגרות חוב - של ממשלת ישראל⁽²⁾ של ממשלות זרות^{(5),(2)} של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים של אחרים זרים				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
איגרות חוב - של ממשלת ישראל⁽²⁾ של ממשלות זרות^{(5),(2)} של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים של אחרים זרים				
6,246	6,254	20	(28)	6,246
1,664	1,673	-	(9)	1,664
274	275	-	(1)	274
21	21	-	-	21
8,205	8,223	20	(38)	8,205
98	100	-	(2)	98
8,303	8,323	20 ⁽⁴⁾	(40) ⁽⁴⁾	8,303
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה מניות⁽³⁾ סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				
(3) ניירות ערך למסחר איגרות חוב - של ממשלת ישראל				
222	222	-	-	222
222	222	-	-	222
סך כל ניירות הערך למסחר				
11,845	11,865	91	(40)	11,916
סך כל ניירות הערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. מזה: ניירות ערך ששועבדו למלווים בסך 588 מיליוני שקלים חדשים. כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-96 מיליוני שקלים חדשים. כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". איגרות חוב בעיקר של ממשלת ארצות הברית.

הערות:

- (1) לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאורים 2, ד, 3 א, 2, ו-3. לדוחות הכספיים, לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 3 א, 4 לדוחות הכספיים.
- (2) ההבחנה בין איגרות חוב של ישראל ובין איגרות חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הרשות שהנפיקה את נייר הערך. ראה גם פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה בנושא חשיפה למדינות זרות.

ביאור 12 - ניירות ערך - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד - המשך

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל				
5,261	5,261	78	-	5,339
5,261	5,261	78	-	5,339
סך כל איגרות החוב המוחזקות לפדיון				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
(2) ניירות ערך זמינים למכירה איגרות חוב -				
7,336	7,328	30	(22)	7,336
115	115	-	-	115
123	122	1	-	123
219	219	-	-	219
1	1	-	-	1
66	66	-	-	66
7,860	7,851	31	(22)	7,860
104	105	-	(1)	104
7,964	7,956	31 ⁽⁴⁾	(23) ⁽⁴⁾	7,964
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה מניות⁽³⁾				
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
(3) ניירות ערך למסחר איגרות חוב -				
1,034	1,042	-	(8)	1,034
1,034	1,042	-	(8) ⁽⁵⁾	1,034
סך כל ניירות הערך למסחר				
14,259	14,259	109	(31)	14,337

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. מזה: ניירות ערך ששועבדו למלווים בסך 1,370 מיליוני שקלים חדשים. כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-102 מיליוני שקלים חדשים. כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו". נזקפו לדוח רווח והפסד.

איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית. מזה, ניירות ערך בסך 647 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערות:

- (1) לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות באיגרות חוב - ראה ביאורים 2, 3 ו-3ב. לדוחות הכספיים, לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 3 א. 4 לדוחות הכספיים.
- (2) ההבחנה בין איגרות חוב של ישראל ובין איגרות חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הרשות שהנפיקה את נייר הערך. ראה גם בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה בנושא חשיפה למדינות זרות.

ביאור 12 - ניירות ערך - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד - המשך

(4) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות הערך הזמינים למכירה הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש:

ליום 31 בדצמבר 2015							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן
0%-20%	20%-40%	סך הכל		0%-20%	20%-40%	סך הכל	
איגרות חוב -							
2	14	114	14	-	14	1,048	של ממשלת ישראל
-	-	-	9	-	9	1,435	של ממשלות זרות
-	-	-	-	-	1	78	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
2	-	2	2	-	-	-	מניות
16	2	14	116	24	-	24	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ליום 31 בדצמבר 2014							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי ⁽¹⁾	הוגן
0%-20%	20%-40%	סך הכל		0%-20%	20%-40%	סך הכל	
איגרות חוב -							
-	6	466	16	-	16	2,980	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	1	1	מניות
6	-	6	466	17	-	17	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) לבנק אין ניירות ערך בפוזיציות הפסד שטרם הוכר.

(5) ניירות ערך מגובי נכסים ומגובי משכנתאות
 לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 לא קיימת יתרת ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות.

ביאור 12 - ניירות ערך - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
(1) איגרות חוב המוחזקות לפידיון של ממשלת ישראל				
3,320	3,320	71	-	3,391
3,320	3,320	71	-	3,391
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפידיון				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
(2) ניירות ערך זמינים למכירה איגרות חוב - של ממשלת ישראל⁽²⁾ של ממשלות זרות^{(2),(5)} של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים של אחרים זרים				
6,215	6,223	16	(24)	6,215
1,664	1,673	-	(9)	1,664
274	275	-	(1)	274
11	11	-	-	11
8,164	8,182	16	(34)	8,164
98	100	-	(2)	98
8,262	8,282	16 ⁽⁴⁾	(36) ⁽⁴⁾	8,262
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה מניות⁽³⁾				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
(3) ניירות ערך למסחר איגרות חוב - של ממשלת ישראל				
222	222	-	-	222
222	222	-	-	222
סך כל ניירות הערך למסחר				
11,804	11,824	87	(36)	11,875

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. מזה: ניירות ערך ששוועדו למלוים בסך 588 מיליוני שקלים חדשים. כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-96 מיליוני שקלים חדשים. כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.

הערות:

- (1) לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאורים 2, 3 ו-3. לדוחות הכספיים, לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 3 א.4 לדוחות הכספיים.
- (2) ההבחנה בין איגרות חוב של ישראל ובין איגרות חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הרשות שהנפיקה את נייר הערך. ראה גם בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה בנושא חשיפה למדינות זרות.

ביאור 12 - ניירות ערך - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק - המשך

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן
(1) איגרות חוב המוחזקות לפידיון				
3,410	3,410	18	-	3,428
של ממשלת ישראל				
3,410	3,410	18	-	3,428
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפידיון				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב -				
7,116	7,105	30	(19)	7,116
של ממשלת ישראל ⁽²⁾				
115	115	-	-	115
של ממשלות זרות ⁽⁶⁾⁽²⁾				
218	218	-	-	218
של מוסדות פיננסיים זרים				
56	56	-	-	56
של אחרים זרים				
7,505	7,494	30	(19)	7,505
סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה				
104	105	-	(1)	104
מניות ⁽³⁾				
7,609	7,599	30	(20)	7,609
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב -				
1,034	1,042	-	(8)	1,034
של ממשלת ישראל ⁽⁷⁾				
1,034	1,042	-	(8)	1,034
סך כל ניירות הערך למסחר				
12,053	12,051	48	(28)	12,071
סך כל ניירות הערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. מזה: ניירות ערך ששועבדו למלוים בסך 1,370 מיליוני שקלים חדשים.

כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-102 מיליוני שקלים חדשים. כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו".

נזקפו לדוח רווח והפסד.

איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית.

מזה, ניירות ערך בסך 647 מיליוני שקלים חדשים שסווגו כניירות ערך למסחר משום שהבנק בחר להציג אותם בהתאם לחלופת השווי ההוגן בסעיף 20 להוראות הדיווח לציבור, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

הערות:

(1) לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאורים 2, 3 ו-3. לדוחות הכספיים, לפרטים בדבר הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 3 א.4 לדוחות הכספיים.

(2) ההבחנה בין איגרות חוב של ישראל ובין איגרות חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הרשות שהנפיקה את נייר הערך. ראה גם בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה בנושא חשיפה למדינות זרות.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

המאוחד

31 בדצמבר 2015						
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל לציבור	בנקים וממשלות	סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾						
29,656	24	758	30,438	3,412	33,850	שנבדקו על בסיס פרטני
8,503	105,922	15,741	130,166	-	130,166	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1,046	105,419	-	106,465	-	106,465	מזה: לפי עומק הפיגור
38,159	105,946 ⁽²⁾	16,499	160,604	3,412	164,016	סך הכל חובות
מזה:						
175	-	54	229	-	229	חובות פגומים בארגון מחדש
537	24	27	588	-	588	חובות פגומים אחרים
712	24	81	817	-	817	סך הכל חובות פגומים
38	957	17	1,012	-	1,012	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
296	-	92	388	-	388	חובות בעייתיים אחרים
1,046	981	190	2,217	-	2,217	סך הכל חובות בעייתיים
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾						
516	1	22	539	3	542	שנבדקו על בסיס פרטני
84	613	164	861	-	861	שנבדקו על בסיס קבוצתי
4	613	-	617	-	617	מזה: הפרשה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
600	614	186	1,400	3	1,403	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי
118	1	10	129	-	129	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
 כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,421 מיליוני שקלים חדשים.
 כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 368 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי - המשך

המאוחד

31 בדצמבר 2014 ⁽⁴⁾						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
						יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾
34,849	4,691	30,158	641	3	29,514	שנבדקו על בסיס פרטני
118,754	-	118,754	14,386	96,239	8,129	שנבדקו על בסיס קבוצתי
96,708	-	96,708	-	95,513	1,195	מזה: לפי עומק פיגור
153,603	4,691	148,912	15,027	96,242 ⁽²⁾	37,643	סך הכל חובות
						מזה:
425	-	425	58	-	367	חובות פגומים בארגון מחדש
356	-	356	15	3	338	חובות פגומים אחרים
781	-	781	73	3	705	סך הכל חובות פגומים
1,001	-	1,001	21	945	35	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
271	-	271	84	-	187	חובות בעייתיים אחרים
2,053	-	2,053	178	948	927	סך הכל חובות בעייתיים
						הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾
491	5	486	22	-	464	שנבדקו על בסיס פרטני
857	-	857	157	624	76	שנבדקו על בסיס קבוצתי
630	-	630	-	624	6	מזה: הפרשה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
1,348	5	1,343	179	624	540	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי
133	-	133	8	-	125	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
 כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,313 מיליוני שקלים חדשים.
 כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 339 מיליוני שקלים חדשים.
 סוג מחדש.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי - המשך

הבנק

31 בדצמבר 2015						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾						
33,055	2,873	30,182	502	24	29,656	שנבדקו על בסיס פרטני
122,144	-	122,144	7,761	105,880	8,503	שנבדקו על בסיס קבוצתי
106,423	-	106,423	-	105,377	1,046	מזה: לפי עומק פיגור
155,199	2,873	152,326	8,263	105,904 ⁽²⁾	38,159	סך הכל חובות
מזה:						
192	-	192	17	-	175	חובות פגומים בארגון מחדש
588	-	588	27	24	537	חובות פגומים אחרים
780	-	780	44	24	712	סך הכל חובות פגומים
1,009	-	1,009	14	957	38	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
346	-	346	50	-	296	חובות בעייתיים אחרים
2,135	-	2,135	108	981	1,046	סך הכל חובות בעייתיים
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾						
539	3	536	19	1	516	שנבדקו על בסיס פרטני
812	-	812	115	613	84	שנבדקו על בסיס קבוצתי
617	-	617	-	613	4	מזה: הפרשה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
1,351	3	1,348	134	614	600	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי
129	-	129	10	1	118	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך של כ-5,421 מיליוני שקלים חדשים.

כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 368 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי - המשך

הבנק

31 בדצמבר 2014 ⁽⁴⁾						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
						יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾
33,545	3,672	29,873	356	3	29,514	שנבדקו על בסיס פרטני
111,363	-	111,392	7,053	96,210	8,129	שנבדקו על בסיס קבוצתי
96,724	-	96,724	-	95,529	1,195	מזה: לפי עומק פיגור
144,908	3,672	141,265	7,409	96,213 ⁽²⁾	37,643	סך הכל חובות
						מזה:
386	-	386	19	-	367	חובות פגומים בארגון מחדש
356	-	356	15	3	338	חובות פגומים אחרים
742	-	742	34	3	705	סך הכל חובות פגומים
997	-	997	17	945	35	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
228	-	228	41	-	187	חובות בעייתיים אחרים
1,967	-	1,967	92	948	927	סך הכל חובות בעייתיים
						הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾
489	5	484	20	-	464	שנבדקו על בסיס פרטני
809	-	809	109	624	76	שנבדקו על בסיס קבוצתי
630	-	630	-	624	6	מזה: הפרשה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
1,298	5	1,293	129	624	540	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי
133	-	133	8	-	125	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,313 מיליוני שקלים חדשים.

כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 339 מיליוני שקלים חדשים סווג מחדש.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

מאוחד

31 בדצמבר 2015						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
211	(2)	213	55	9	149	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(345)	-	(345)	(114)	(20)	(211)	מחיקות חשבונאיות
193	-	193	65	1	127	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(152)	-	(152)	(49)	(19)	(84)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,509	3	1,506	195	614	697	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
106	-	106	9	-	97	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 בדצמבר 2014						
1,428	10	1,418	148	⁽²⁾ 640	⁽²⁾ 630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
173	(9)	182	93	6	83	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(365)	-	(365)	(123)	(22)	(220)	מחיקות חשבונאיות
214	4	210	71	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(151)	4	(155)	(52)	(22)	(81)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
102	-	102	10	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 בדצמבר 2013						
1,705	10	1,695	154	⁽²⁾ 815	⁽²⁾ 726	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
288	-	288	57	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(755)	-	(755)	(142)	⁽¹⁾ (365)	(248)	מחיקות חשבונאיות
190	-	190	79	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(565)	-	(565)	(63)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,428	10	1,418	148	640	630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
103	-	103	11	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) מחיקה של הלוואות לדיור מופרשות במלואן בסכום של 281 מיליוני שקלים חדשים. סוג מחדש.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי - המשך

הבנק

31 בדצמבר 2015						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,399	5	1,394	138	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
200	(2)	202	44	9	149	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(322)	-	(322)	(91)	(20)	(211)	מחיקות חשבונאיות
179	-	179	51	1	127	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(143)	-	(143)	(40)	(19)	(84)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,456	3	1,453	142	614	697	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
105	-	105	8	-	97	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 בדצמבר 2014						
1,397	8	1,389	119	⁽²⁾ 640	⁽²⁾ 630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
150	(7)	157	68	6	83	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(347)	-	(347)	(105)	(22)	(220)	מחיקות חשבונאיות
199	4	195	56	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(148)	4	(152)	(49)	(22)	(81)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,399	5	1,394	138	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
101	-	101	9	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
31 בדצמבר 2013						
1,672	8	1,664	123	⁽²⁾ 815	⁽²⁾ 726	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
283	-	283	52	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(734)	-	(734)	(121)	⁽¹⁾ (365)	(248)	מחיקות חשבונאיות
176	-	176	65	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(558)	-	(558)	(56)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,397	8	1,389	119	640	630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
102	-	102	10	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) מחיקה של הלוואות לדיור מופרשות במלואן בסכום של 281 מיליוני שקלים חדשים. סוג מחדש.

ביאור 14 - אשראי לממשלות

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
-	-	-	-	אשראי לממשלת ישראל
307	316	307	316	אשראי לממשלות זרות
307	316	307	316	סך כל האשראי לממשלות

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד

2014		2015		
חברות מאוחדות ⁽¹⁾	חברות כלולות	חברות מאוחדות ⁽¹⁾	חברות כלולות	
סך הכל		סך הכל		
17	-	17	1	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
35	-	35	35	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
52	-	52	36	סך כל ההשקעות
מזה:				
(14)	-	(14)	(14)	הפסדים שנצברו ממועד הרכישה
סעיפים שנצברו בהון העצמי ממועד הרכישה:				
1	-	1	(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
פרטים בדבר מוניטין:				
140	140	-	140	הסכום המקורי
87	87	-	87	יתרה

(1) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות נכללות במאזן הבנק בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק

2014		2015			
חברות מאוחדות ⁽²⁾⁽¹⁾	חברות כלולות	חברות מאוחדות ⁽¹⁾	חברות כלולות	חברות מאוחדות	חברות כלולות
1,945	1,928	2,074	2,073	1	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
566	531	585	550	35	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
2,511	2,459	2,659	2,623	36	סך כל ההשקעות
מזה:					
1,059	1,073	1,203	1,217	(14)	רווחים (הפסדים) שנצברו ממועד הרכישה
סעיפים שנצברו בהון העצמי ממועד הרכישה:					
1	-	(1)	-	(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
(1)	(1)	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה
(5)	(5)	(5)	(5)	-	לפי שווי הוגן, נטו
					שינויים ברווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים, נטו
פרטים בדבר מוניטין:					
140	140	140	140	-	הסכום המקורי
87	87	87	87	-	יתרה

חלק התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות:

בנק			מאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
173	196	218	(4)	5	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות, לפני השפעת המס הפרשה למיסים:
(54)	(53)	(70)	-	-	-	מיסים שוטפים
(1)	1	1	-	-	-	מיסים נדחים
(55)	(52)	(69)	-	-	-	סך כל הפרשה למיסים
118	144	149	(4)	5	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות, לאחר השפעת המס ⁽³⁾

(1) כולל מוניטין.

(2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים.

(3) לא קיימים הפסדים ו/או ביטול הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות.

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך

סכומים מדווחים (במיליון שקלים חדשים)

חלק בהון המקנה		חלק בזכויות ההצבעה	
זכויות לקבלת רווחים	חלק בזכויות ההצבעה	2014	2015

ליום 31 בדצמבר

2014	2015	2014	2015
------	------	------	------

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות⁽²⁾

(1) חברות מאוחדות

2014	2015	2014	2015	פרטים על החברה	חלק בזכויות ההצבעה
50%	50%	50%	50%	בנק	בנק יב לעובדי המדינה בע"מ ⁽³⁾
100%	100%	100%	100%	סוכנות ביטוח	טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להחזקות בינלאומיות	מזרחי חברה להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד) ⁽⁴⁾
100%	100%	100%	100%	ניהול תיקי ניירות ערך	אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להנפקות	מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה לנאמנות	מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ

(2) חברות כלולות

2014	2015	2014	2015	פרטים על החברה	חלק בזכויות ההצבעה
20%	20%	20%	20%	מקרקעין לבנייה	פסגות ירושלים בע"מ (להלן - פסגות)
19.99%	19.99%	19.99%	19.99%	חברה לחיתום	רוסאריו קפיטל בע"מ (להלן רוסאריו)
-	-	20%	20%	מתן אשראי	קרן מוסטאנג מזנין שותפות מוגבלת
-	-	20%	20%	מתן אשראי	קרן פלוס טכנולוגיות

(3) חברה מאוחדת עיקרית של חברה שאוחדה של מזרחי

להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד)

2014	2015	2014	2015	פרטים על החברה	חלק בזכויות ההצבעה
100%	100%	100%	100%	בנק מסחרי	יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ⁽⁶⁾

(1) כולל שטרי הון.

ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות בבעלות ובשליטה מלאה שהן חברות נכסים המשמשים את הבנק, או חברות המספקות שירותים לבנק ושנססיהן, התחייבויותיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוח הכספי של הבנק.

יתרת המוניטין בגין רכישת בנק יב נכללת במאזן המאוחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין" ובמאזן הבנק בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".

החברה הינה חברה הרשומה בהולנד, באשר לחברה מאוחדת של החברה, ראה סעיף ג.3.

כולל רווח עקב פירות של השקל ביחס לשער החליפין של מטבעות חוץ בסך של כ-1 מיליון שקלים חדשים בשנת 2015 (2014 רווח של כ-14 מיליון שקלים חדשים).

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד הינו בנק מסחרי הרשום בשוויץ. ההשקעה מוצגת בדוחות הבנק כשלוחה שמתבע הפעילות שלה זה למטבע הפעילות של הבנק.

לתיסוף של השקל ביחס לשער החליפין של הפרנק השוויצרי לא היתה השפעה על הרווח בשנת 2015.

שיעור ההשתתפות במקרה של הפסדים הוא 27%.

לרבות, יתרת מוניטין הכלולה במאזן המאוחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".

מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים.

לרבות התאמות מתרגום דוחות כספיים, התאמות בגין הצגת ניירות ערך מסויימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן ושינויים ברווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים.

סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי ⁽¹¹⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		השקעות הוניות אחרות ⁽¹⁾		יתרת מוניטין ⁽³⁾		השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽⁹⁾	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
(3) ⁽¹⁰⁾	-	-	-	31	60	531	550	69	69	577 ⁽¹⁰⁾	637
-	-	-	-	72	68	-	-	-	-	748	816
-	-	-	-	17 ⁽⁵⁾	3 ⁽⁵⁾	-	-	-	-	326	329
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	26	27
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	42	43
-	-	-	-	9	11	-	-	-	-	33	44
-	-	-	-	-	-	35	35	-	-	(16)	(16)
-	-	(1)	-	1	-	-	-	-	-	2	2
3	(2)	-	-	4	1	-	-	-	-	25	13
1	-	-	-	-	(1)	-	-	-	-	6	2
				6 ⁽⁷⁾	3 ⁽⁷⁾	-	-	-	-	224	227

ביאור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. יתרת מוניטין בגין חברות מאוחדות: (1)(2)

31 בדצמבר 2015			
יתרה מופחתת	הפחתה נצברת	עלות	
87	53	140	המאוחד
87	53	140	הבנק

(1) יתרת המוניטין כוללת גם מוניטין בגין רכישת טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת בכ-14 מיליוני שקלים חדשים (בדומה ליתרתו המופחתת ביום 31 בדצמבר 2014 וביום 31 בדצמבר 2013), ובגין רכישת בנק אדנים למשכנתאות בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת בכ-4 מיליוני שקלים חדשים (בדומה ליתרתו המופחתת ביום 31 בדצמבר 2014 וביום 31 בדצמבר 2013).
 יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות נכללות במאזן המאוחד בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין" ובמאזן הבנק בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".

ביאור 16 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מאחד				הבנק			
בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים)				בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים)			
עלויות		צידוד, ריהוט וכלי רכב		עלויות		צידוד, ריהוט וכלי רכב	
תוכנה	סך הכל	תוכנה	סך הכל	תוכנה	סך הכל	תוכנה	סך הכל

א. ההרכב

עלות הנכסים

31 בדצמבר 2013	999	1,523	1,274 ⁽¹⁾	3,796	1,312	814	1,239 ⁽¹⁾	3,365
תוספות	72	69	155 ⁽¹⁾	296	64	66	112 ⁽¹⁾	242
גריעות	(7)	(31)	-	(38)	(31)	(6)	-	(37)
עלות נכסים ל-31 בדצמבר 2014	1,064	1,561	1,429 ⁽¹⁾	4,054	1,345	874	1,351 ⁽¹⁾	3,570
תוספות	48	28	179	255	22	36	117	175
גריעות	-	(56)	-	(56)	(56)	-	-	(56)
עלות נכסים ל-31 בדצמבר 2015	1,112	1,533	1,608	4,253	1,311	910	1,468	3,689

פחת והפסדים מירידת ערך

נצבר ל-31 בדצמבר 2013	732 <th>597 <th>931⁽¹⁾</th> <th>2,260 <th>502 <th>577 <th>908 <th>1,987</th> </th></th></th></th></th>	597 <th>931⁽¹⁾</th> <th>2,260 <th>502 <th>577 <th>908 <th>1,987</th> </th></th></th></th>	931 ⁽¹⁾	2,260 <th>502 <th>577 <th>908 <th>1,987</th> </th></th></th>	502 <th>577 <th>908 <th>1,987</th> </th></th>	577 <th>908 <th>1,987</th> </th>	908 <th>1,987</th>	1,987
פחת	62	37	127 ⁽¹⁾	226	25	53	122 ⁽¹⁾	200
ירידת ערך	-	-	20 ⁽¹⁾	20	-	-	20 ⁽¹⁾	20
גריעות	(5)	(17)	-	(22)	(17)	(4)	-	(21)
נצבר ל-31 בדצמבר 2014	789	617	1,078 ⁽¹⁾	2,484	510	626	1,050 ⁽¹⁾	2,186
פחת	65	38	120	223	27	56	113	196
ירידת ערך	-	-	-	-	-	-	-	-
גריעות	-	(37)	-	(37)	(37)	-	-	(37)
פחת נצבר ל-31 בדצמבר 2015	854	618	1,198	2,670	500	682	1,163	2,345

הערך בספרים:

ל-31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾	258	915	410	1,583	811	228	305	1,344
ל-31 בדצמבר 2014 ⁽²⁾	275	944	351 ⁽¹⁾	1,570	835	248	301 ⁽¹⁾	1,384
ל-31 בדצמבר 2013 ⁽²⁾	267	926	343 ⁽¹⁾	1,536	810	237	331 ⁽¹⁾	1,378

שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2015	4.2%	13.6%	24.6%	3.5%	12.1%	24.5%
שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2014	4.0%	13.8%	24.2% ⁽¹⁾	3.0%	12.2%	24.6% ⁽¹⁾

- (1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים.
 (2) כולל עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015 של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהונו, בסך של כ-206 מיליוני שקלים חדשים במאחד ו-178 מיליוני שקלים חדשים בבנק (31 בדצמבר 2014)⁽¹⁾ - 205 מיליוני שקלים חדשים במאחד ו-195 מיליוני שקלים חדשים בבנק ול-31 בדצמבר 2013 - 223 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאחד).

ביאור 16 - בניינים וציוד - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פרטים נוספים

להלן שיעורי הפחתה:

בניינים	2%-4%
שיפורים במושכר	10%
ציוד משרדי וריהוט	6%-25%
כלי רכב	15%-20%
מחשוב, זכויות שימוש ועלויות תוכנה	20%-33%

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015

ג. נכסים שאינם בשימוש הקבוצה (יתרה להפחתה):

שאינם מיועדים למכירה	48	43	48	43
מזה - מושכרים לאחרים	48	43	48	43
מיועדים למכירה ⁽¹⁾	5	8	5	8

(1) בנוסף, קיימים נכסים בשימוש הקבוצה המיועדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של 31 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 7 מיליוני שקלים חדשים).

הבנק		מאוחד		מועדי סיום
31 בדצמבר		31 בדצמבר		תקופת החכירה
2014	2015	2014	2015	(בשנים)

ד. זכויות חכירה בבניינים (יתרה להפחתה)

חכירה מהוונת	73	69	73	69	4-57
חכירה בלתי מהוונת	28	28	28	28	0-8

ה. סעיף זה כולל, בין היתר, התקנות, זכויות במושכר ותשלומים על חשבון. חלק מהבניינים וזכויות החכירה בסך כ-322 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-298 מיליוני שקלים חדשים בבנק (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-328 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-303 מיליוני שקלים חדשים בבנק) אשר טרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין על שם הבנק או החברות המאוחדות שלו, בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד שטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.

ו. ליום 31 בדצמבר 2015 לקבוצת הבנק קיימת התחייבות לרכישת בניינים ושיפוצים בסך 3 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2014 - 6 מיליוני שקלים חדשים).

ביאור 17 - נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
⁽²⁾ 870	870	⁽²⁾ 929	929	מיסים נדחים לקבל, נטו ⁽¹⁾
137	56	186	112	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
43	51	105	111	הכנסות לקבל
914	823	942	848	חייבים אחרים ויתרות חובה
⁽²⁾ 1,964	1,800	⁽²⁾ 2,162	2,000	סך כל הנכסים האחרים

(1) ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים.

ביאור 18 - פיקדונות הציבור

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
בישראל				
לפי דרישה				
17,176	26,325	22,540	33,973	אינם נושאים ריבית
4,690	4,947	5,933	7,117	נושאים ריבית
21,866	31,272	28,473	41,090	סך הכל לפי דרישה
126,403	129,382	119,751	117,271	לזמן קצוב
148,269	160,654	148,224	158,361	סך הכל פיקדונות בישראל ⁽¹⁾

		מחוץ לישראל		
		לפי דרישה		
682	556	682	556	אינם נושאים ריבית
6	7	6	7	נושאים ריבית
688	563	688	563	סך הכל לפי דרישה
2,877	2,991	3,467	3,456	לזמן קצוב
3,565	3,554	4,155	4,019	סך הכל פיקדונות מחוץ לישראל
151,834	164,208	152,379	162,380	סך כל פיקדונות הציבור

(1) מזה:

53,276	57,228	70,707	76,291	פיקדונות של אנשים פרטיים
44,010	37,523	44,010	37,523	פיקדונות של גופים מוסדיים
50,983	65,903	33,507	44,547	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

מאוחד		
2014	2015	
50,887	55,171	תקרת הפיקדון
31,119	34,787	עד 1
15,522	17,311	מעל 1 עד 10
15,511	16,776	מעל 10 עד 100
39,340	38,335	מעל 100 עד 500
152,379	162,380	מעל 500
		סך הכל

ביאור 19 - פיקדונות מבנקים
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
בישראל				
בנקים מסחריים:				
79	137	75	117	פיקדונות לפי דרישה
8,083	9,212	1,001	786	פיקדונות לזמן קצוב
168	253	168	253	קיבולים
מחוץ לישראל				
בנקים מסחריים:				
-	-	2	9	פיקדונות לפי דרישה
3	-	12	1	פיקדונות לזמן קצוב
8,333	9,602	1,258	1,166	סך כל הפיקדונות מבנקים

ביאור 20 - איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע בשנים ⁽¹⁾
2014	2015	2014	2015		
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:					
במטבע ישראלי לא צמוד					
-	-	2,376	4,883	2.35%	5.56
איגרות חוב					
-	100	-	100	3.52%	6.36
כתבי התחייבות נדחים ⁽³⁾					
במטבע ישראלי צמוד למדד					
-	-	11,871	13,173	0.93%	2.84
איגרות חוב					
3,777	3,027	6,333	5,563	4.65%	4.68
כתבי התחייבות נדחים ⁽³⁾					
3,777	3,127	20,580	23,719	2.41%	4.44
סך הכל איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					

(1) משך חיים ממוצע הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור תשואה פנימי הינו, שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי. בזמן פירוק, עומדים לפירעון לאחר יתר ההתחייבויות, כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי הבנק שנכללים בסעיף זה.

א. ביום 30 באוקטובר 2006 אישר דירקטוריון הבנק הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א') של הבנק אשר ייחשבו למכשירי הון מורכבים ("הון משני עליון"), כהגדרת המונח בהוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין, ובהתאם לאישור שהתקבל מהמפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר 2006, וזאת בהיקף של עד 500 מיליוני שקלים חדשים. שטרי הון נדחים הינם תעודות התחייבות, אשר בקרות אירועים מסוימים המוגדרים מראש בתנאיהם, יומרו, בדרך של המרה כפויה ועל פי נוסחה מוגדרת מראש, למניות של הבנק. ביום 15 בנובמבר 2006 קבעה מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, דירוג של AA- לשטרי ההון הנדחים שהונפקו. הדירוג של שטרי ההון הנדחים בהנפקה זו מתבסס על הדירוג של איגרות החוב של הבנק לרבות כתבי התחייבות נדחים, בשינויים המתחייבים מתנאי שטרי ההון הנדחים.

ביום 15 בספטמבר 2009 חתם הבנק עם הנאמן לשטרי ההון הנדחים (סדרה א') של הבנק על תוספת מתקנת לשטר הנאמנות מיום 16 בנובמבר 2006, שתחולתה ממועד החתימה ("התיקון"). בהתאם לתיקון, יימחק משטר ההון הסעיף הקובע כי תשלום הריבית למחזיקי שטרי ההון יושעה, בין היתר, במקרה בו "בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר" (כלומר - אם הסיכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין שישה רבעונים רצופים, הינו שלילי).

ביום 21 בינואר 2016 קבעה מעלות כי דירוג מכשירי ההון המורכבים הוא A+ⁱⁱ. יתרת שטרי ההון הנדחים (סדרה א') ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-1,964 מיליוני שקלים חדשים, ערך נקוב בסך 1,702 מיליוני שקלים חדשים תמורת כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 20 - איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - המשך

ב. מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "החברה"), חברה בשליטה ובבעלות מלאים של הבנק, הנפיקה לציבור במסגרת תשקיפים, איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים צמודים למדד המחירים לצרכן, בערך נקוב של 12,847 מיליוני שקלים חדשים וכן איגרות חוב שאינן צמודות בערך נקוב של 4,791 מיליוני שקלים חדשים, נכון ליום 31 בדצמבר 2015, והפקידה את תמורת ההנפקה בבנק למטרת הפעילות העסקית השוטפת שלו.

להבטחת קיום התחייבויותיה של החברה בגין חלק מאיגרות החוב וכתבי ההתחייבות הנדחים האמורים (בסך של 200 מיליוני שקלים חדשים), התחייבה החברה להמחות לטובת הנאמן של ניירות הערך המונפקים את כל זכויותיה בכל אחד מהפיקדונות שהופקדו על ידה בבנק, תמורת ניירות הערך שהוצעו על פי התשקיף.

במהלך שנת 2015 הנפיקה החברה איגרות חוב נוספות מסדרה 37 בסך של כ-820 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, תמורת כ-845 מיליוני שקלים חדשים וכן הנפיקה איגרות חוב חדשות מסדרות 39, 40, 41, ו-42 בסך של 3,150, 752, 1,977 ו-351 מיליוני שקלים חדשים בהתאמה, תמורת כ-3,150, 752, 1,987 ו-351 מיליוני שקלים חדשים ובסך הכל הנפיקה החברה 7,050 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת 7,085 מיליוני שקלים חדשים.

ג. ביום 30 בדצמבר 2015 גייס הבנק לראשונה בהנפקה פרטית כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingently Convertibles), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן בסכום של כ-417 מיליוני שקלים חדשים.

כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2. בחודש ינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, הנפיק הבנק כתבי התחייבות מותנים נדחים נוספים בסכום של כ-183 מיליוני שקלים חדשים. יצוין כי על פי תחזית תכנון ההון של הבנק, גיוס כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים, צפוי לענות על צרכי ההון הפיקוחי של הבנק לפחות עד לסוף שנת 2017.

לפי Standard & poors Maalot דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים הוא ilAA.

ביאור 21 - התחייבויות אחרות
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
(3)19	26	(3)19	26	עתודה למיסים נדחים, נטו ⁽¹⁾
(3)745	733	(3)772	763	עודף העתודה לפיצויי פיטורים, פרישה ופנסיה על היעודה ⁽²⁾
231	164	231	164	הכנסות מראש
(3)186	216	(3)250	252	הוצאות לשלם
(3)120	126	(3)159	197	הפרשה לחופשה ולמענקי יובלות
73	84	73	84	ערבויות לפירעון
101	105	102	106	הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים ואחרים
2,059	2,218	3,292	3,530	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
390	122	390	122	שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר
893	516	929	542	זכאים אחרים ויתרות זכות
(3)4,817	4,310	(3)6,217	5,786	סך כל ההתחייבויות האחרות

(1) ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-2 ג.2 לדוחות הכספיים.

א. תיאור ההטבות

1. ביום 17 ביוני 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את התקשרות הבנק באשר לתנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש דירקטוריון הבנק.

להלן תמצית תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון, מר משה וידמן, בהתאם להסכם ההעסקה שאושר (להלן "הסכם ההעסקה הקודם").

מר משה וידמן מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק בהיקף של משרה מלאה, החל מיום 1 בדצמבר 2012. הסכם ההעסקה הינו לתקופה של 3 שנים מיום תחילת הכהונה בפועל והוא בא לידי סיום ביום 30 בנובמבר 2015. על אף האמור לעיל, היה רשאי כל צד להודיע על ניתוק יחסי עבודה במועד כלשהו, גם לפני תום התקופה הקצובה, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים לצד האחר.

בגין עבודתו היה זכאי יושב ראש הדירקטוריון לשכר חודשי בסך של 180 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן, על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 1 בדצמבר 2012. כמו כן, זכאי יושב ראש הדירקטוריון למענק שנתי בגובה של עד תשע משכורות ולמענק נדחה נוסף עם סיום כהונתו בגובה של עד תשע משכורות נוספות. המענקים יחושבו בהתבסס על התשואה להון, התשואה השנתית של מניית הבנק, יחס היעילות התפעולית של הבנק והערכת הדירקטוריון למילוי תפקידיו המיוחדים של יושב הראש בתחומים שנקבעו.

הבנק העמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 15.83% מהמשכורת להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון היה זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מהמשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון.

בהתאם להסכם ההעסקה הקודם עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, ישלם לו הבנק סכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו. כמו כן, ישלם הבנק מענק הסתגלות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים.

בנוסף לאמור, באם הסתיימה עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון לפני תום התקופה הקצובה, ישולמו ליושב הראש סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה.

עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שהפריש לתגמולים, פנסיה ופיצויים וזאת במקום מלוא החבות בפיצויי פיטורין להם זכאי יושב ראש הדירקטוריון. כמו כן, הבנק ישחרר ליושב ראש הדירקטוריון את קרן ההשתלמות.

ביום 10 ביוני 2014 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, להעניק ליושב ראש הדירקטוריון סך של 246 אלפי שקלים חדשים (1.35 משכורות), המהווים את מלוא הסכום בגין רכיב שיקול הדעת במענק ליושב ראש הדירקטוריון בגין שנת 2013, כך שסך כל המענק השנתי אשר שולם ליושב ראש הדירקטוריון בגין שנת 2013 עמד על 1,016 אלפי שקלים חדשים.

ביום 9 בספטמבר 2015 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, להעניק ליושב ראש הדירקטוריון סך של 246 אלפי שקלים חדשים (1.35 משכורות), המהווים את מלוא הסכום בגין רכיב שיקול הדעת במענק ליושב ראש הדירקטוריון בגין שנת 2014, כך שסך כל המענק השנתי אשר שולם ליושב ראש הדירקטוריון בגין שנת 2014 עמד על 764 אלפי שקלים חדשים.

בשנת 2015 זכאי יושב ראש הדירקטוריון, בהתאם למדדים הכמותיים בנוסחת הזכאות למענק השנתי, למענק בסך של 518 אלפי שקלים חדשים. כמו כן, אישרה ועדת התגמול וכן אישר הדירקטוריון, הענקת מלוא רכיב שיקול הדעת ובסה"כ - 246 אלפי שקלים חדשים (1.35 משכורות) בגין שנת 2015. אישור רכיב זה של שיקול הדעת מתוך המענק השנתי, טעון אישור האסיפה הכללית של בעלי המניות. בנוסף, זכאי יושב ראש הדירקטוריון למענק בהיקף של 3.9 משכורות בגין השנים 2013-2015 המסתכם ב-711 אלפי שקלים חדשים. ביום 25 בינואר 2016 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת התגמול, מיום 20 בינואר 2016, לאשר את תנאי כהונתו והעסקתו של מר וידמן כיושב ראש הדירקטוריון של הבנק בהתאם להסכם ההעסקה שאושר (להלן: "הסכם ההעסקה הנוסף"). נכון למועד חתימת הדוחות הכספיים, ההסכם הנוסף עם יושב ראש הדירקטוריון טרם אושר על ידי האסיפה הכללית. תקופת ההעסקה על פי הסכם ההעסקה הנוסף, הינה החל מיום 1 בדצמבר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017, והיא תתחדש מאליה, מידי שנה, לשנה נוספת, הכל בכפוף לאמור בהסכם ההעסקה. בגין עבודתו זכאי יושב ראש הדירקטוריון לשכר חודשי בסך 220,000 שקלים חדשים השכר צמוד במלואו לשינויים במדד המחירים לצרכן. הבנק מעמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 13.33% להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים על חשבון הבנק (5% לתגמולים ו-8.33% לפיצויים). בנוסף, יושב ראש הדירקטוריון זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מסכום המשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון.

למרות האמור לעיל, יוכל כל אחד מהצדדים להודיע על ניתוק יחסי העבודה במועד כלשהו במהלך תקופת ההעסקה הנוספת, מכל סיבה וללא צורך לנמק את עמדתו בפני הצד האחר, תוך מתן הודעה מוקדמת לצד האחר בת שלושה חודשים.

בתקופת ההודעה המוקדמת תחול על יושב ראש הדירקטוריון חובה לעבוד באופן רגיל ומלא, ואולם לבנק תהיה שמורה הזכות שלא לנצל את התקופה האמורה, במלואה או בחלקה ולהביא את עבודת יושב ראש הדירקטוריון לידי סיום; במקרה כזה, ישלם הבנק ליושב ראש הדירקטוריון פדיון אותו חלק של ההודעה המוקדמת בו יתיר על עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, בסכום בגובה המשכורת עבור תקופת הפדיון ובתוספת סכום בגובה תשלומי הבנק לגמל פנסיה ופיצויים וקרן השתלמות כפי שפורט לעיל.

בתום סיום יחסי עובד מעביד על פי הסכם ההעסקה הנוסף, ישלם הבנק ליושב ראש הדירקטוריון מענק הסתגלות כנגד אי תחרות, אשר יעמוד על סך של שלוש משכורות (להלן – "מענק ההסתגלות").

בהסכם ההעסקה הנוסף הובהר כי מענק ההסתגלות אשר ישולם ליושב ראש הדירקטוריון, כאמור לעיל, הינו מענק ההסתגלות היחיד, אשר יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי לו בתום תקופת ההעסקה על פי הסכם ההעסקה הנוסף, וכי יושב ראש הדירקטוריון לא יזכאי למענק ההסתגלות בגין תקופת העסקתו לפי הסכם ההעסקה הקודם.

הבנק ישלם ליושב ראש הדירקטוריון את מענק הפרישה, שהוא זכאי לו לפי הסכם ההעסקה הקודם, בגין תקופת ההעסקה שהחלה ביום 1 בדצמבר 2012 והסתיימה ביום 30 בנובמבר 2015, סכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה של יושב ראש הדירקטוריון, על פי הסכם ההעסקה הקודם, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו (שלוש שנים), על פי הסכם ההעסקה הקודם.

מובהר בזה, כי יושב ראש הדירקטוריון אינו זכאי למענק פרישה על פי הסכם ההעסקה הנוסף וכי תשלום מענק הפרישה ליושב ראש הדירקטוריון עם סיום העסקתו, יהיה בהתאם לזכותו לקבלת מענק הפרישה על פי הסכם ההעסקה הקודם, כאמור לעיל.

אם יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי לפיצויי פיטורים, לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 (להלן – "חוק פיצויי פיטורים"), והסכום שיצטבר בקופות הגמל כתוצאה מתשלומי הבנק לפיצויים (8.33%), על כל הרווחים שנשאו, נכון למועד סיום העבודה ולפי דיווח קופות הגמל, לא יעלה כדי סכום פיצויי הפיטורים, כמשמעו בחוק פיצויי פיטורים, בתשלום ברוטו (להלן: "פיצויי פיטורים כחוק"), אזי יבוא סכום מענק הפרישה האמור לעיל (על פי הסכם ההעסקה הקודם), במלואו או ככל הנדרש, על חשבון פיצויי הפיטורים כחוק; אם הסכום שהצטבר בקופות בצירוף סכום מענק הפרישה לא יעלו, שניהם גם יחד, כדי פיצויי פיטורים כחוק, ישלים הבנק את הפער עד לפיצויי פיטורים כחוק.

2. ביום 17 ביוני 2013 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר אלדד פרשר, למנהל הכללי של הבנק. מר פרשר החל לכהן כמנהל הכללי של הבנק בהיקף של משרה מלאה, ביום 16 באוגוסט 2013. ביום 4 במאי 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל לכך אישורה של ועדת התגמול, את תנאי כהונתו והעסקתו של המנהל הכללי. ביום 10 ביוני 2014 אושרו תנאי הכהונה וההעסקה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק. תנאי העסקת המנהל הכללי נקבעו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק לנושאי משרה, כפי שהותאמה להוראת ניהול בנקאי תקן 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. מדיניות זו אושרה על ידי ועדת התגמול, דירקטוריון הבנק והאסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק. להלן תמצית תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי, כפי שאלו פורטו בנספח ב' לדוח שפרסם הבנק מיום 4 במאי 2014, אסמכתא מספר 2014-01-056838 (להלן: "נספח ב' לדוח המייד"): הסכם ההעסקה הינו לתקופה בלתי קצובה, וכל צד רשאי לסיימה מכל סיבה שהיא, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים, לצד האחר. בגין עבודתו זכאי המנהל הכללי לשכר חודשי בסך של 185 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 16 באוגוסט 2013, וכן לתנאים נילווים. הבנק מעמיד לרשות המנהל הכללי תקציב של 15.83% מהמשכורת להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, הבנק מפריש עבור המנהל הכללי לקרן השתלמות סכום בשיעור של 7.5% מהמשכורת. עם סיום עבודתו של המנהל הכללי, במועד כלשהו ומסיבה כלשהי, ישלם לו הבנק מענק פרישה בסכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו, וכן ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שביצע לפי הסכם העבודה האישי שנחתם בין הבנק למנהל הכללי, לגבי תקופת עבודתו בבנק לפני מינויו כמנהל כללי. כמו כן, הבנק ישחרר למנהל הכללי את קרן ההשתלמות וכן, ישלם הבנק מענק הסתגלות כנגד אי תחרות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים. בנוסף לאמור, עם סיום עבודתו של המנהל הכללי, ישולמו לו סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה. המנהל הכללי התחייב כי במשך שישה (6) חודשים מיום סיום כל תפקידיו ועבודתו בבנק מכל סיבה שהיא, לא יעסוק ולא יפעל במישרין או בעקיפין בתאגיד בנקאי אחר או למענו, ולא יעבוד כנושא משרה במסגרת או עבור גוף כלשהו המתחרה בפעילות הבנק.

תגמול משתנה תלוי יעדים וביצועים

לפי הסכם ההעסקה, המנהל הכללי יהיה זכאי למענק כספי ולתגמול הוני, וזאת בהתאם למדיניות התגמול החלה בבנק מעת לעת, בתמהיל ובתנאים שיאושרו.

ביאור 22 - זכויות עובדים - המשך

מענק כספי - על פי הסכם ההעסקה, המנהל הכללי יהיה זכאי למענק כספי אשר יהיה מוגבל בסכום של 1,517 אלפי שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 16 באוגוסט 2013, עבור כל אחת מהשנים הקלנדריות 2014-2016. וזאת, בכפוף לכך שיתקיימו בשנת המענק תנאי סף, המתבססים על שיעור התשואה להון, יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק לשנות המענק. המענק הכספי הינו תלוי ביצועים והוא מהווה חלק מהתגמול המשתנה של המנהל הכללי. לפרטים בדבר תנאי הסף לעניין הזכאות למענק הכספי, תנאי הזכאות למענק הכספי, סמכות הדירקטוריון להפחתת המענק הכספי והוראות לעניין השבת המענק הכספי, ראו נספח ב' לדוח המייד.

תגמול הוני - כחלק מהתגמול המשתנה של המנהל הכללי לשנים 2014-2016, זכאי המנהל הכללי לתגמול הוני, הכולל תכנית להקצאה של כתבי אופציה על פי הצעה פרטית, למנהל הכללי של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר תכנית האופציות ראה ביאור 23 א. לדוחות הכספיים.

3. מדיניות תגמול לנושאי משרה

ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. בעקבות כניסת ההוראה לתוקף, ובהמשך לדיונים שקיים הבנק עם הפיקוח על הבנקים, פעל הבנק לעדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה אשר אושרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ביום 27 באוגוסט 2013 (להלן - "מדיניות התגמול המקורית").

בהתאם לאמור, ביום 29 באפריל 2014 החליטה ועדת התגמול, להמליץ לדירקטוריון הבנק לאשר עדכון למדיניות התגמול המקורית. ביום 4 במאי 2014 אישר דירקטוריון הבנק את המדיניות כאמור וביום 10 ביוני 2014 אושרה מדיניות התגמול המעודכנת לנושאי משרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

מדיניות התגמול המעודכנת משלבת את הוראות חוק החברות והוראות המפקח על הבנקים בנושא תגמול, עם העקרונות הרחוביים שדירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול, ראה לנכון לאמץ בעניין תגמול נושאי משרה בבנק, בשים לב, בין היתר, לתכנית האסטרטגית של הבנק ולתנאי ההעסקה הנהוגים כיום בבנק לנושאי משרה.

חבילת התגמול לנושאי משרה שאינם דירקטורים תכלול שני מרכיבים עיקריים: משכורת חודשית (ורכיבים נלווים), ותגמול משתנה מותנה ביצועים אשר יכלול מענק כספי ותגמול הוני לטווח ארוך. כן עשויה לכלול חבילת התגמול תגמולים בקשר עם פרישה.

התגמול לטווח בינוני (מענקים שנתיים), וכן התגמול לטווח ארוך מיועדים לקדם את זהות האינטרסים שבין נושא המשרה לבין הבנק, ולחזק את הקשר בין ביצועי הבנק בכללותו ותרומתו של נושא המשרה להשגת הביצועים האמורים לתגמול נושא המשרה, תוך התאמה לפרופיל הסיכון של הבנק.

כנדרש בהוראות בנק ישראל בנושא תגמול, התגמול המשתנה המירבי לא יעלה על 100 אחוזים מהתגמול הקבוע. כמו כן, קבע דירקטוריון הבנק כי התגמול המשתנה המירבי לנושאי משרה שהינם שומרי סף, לא יעלה על 77 אחוזים מהתגמול הקבוע וכי נושאי משרה אלה יהיו זכאים למענק שימור בגובה שתי משכורות המהווה תגמול קבוע בהתאם למדיניות התגמול.

נימוקי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק לאישור מדיניות התגמול המעודכנת היו כמפורט להלן:

- מדיניות התגמול המעודכנת תואמת את הוראה 301A.
- מדיניות התגמול המעודכנת תואמת את הוראות החוק ונותנת כלים להנהלת הבנק לגיוס ושימור נושאי משרה בעלי כישורים הולמים לבנק, לאור כך שתנאי התגמול לנושאי המשרה מהווים תמריץ נאות הן למכהנים בתפקיד והן למועמדים עתידיים לתפקידים בכירים בבנק.
- בעת קביעת מדיניות התגמול המעודכנת בחנו ועדת התגמול והדירקטוריון את המצב הקיים בבנק וכן, תגמול לנושאי משרה בבנקים הגדולים האחרים.
- הרכב התגמול נקבע בהתאם לתפקידים של נושאי המשרה, בהבחנה בין נושאי משרה שהינם שומרי סף לבין נושאי משרה אחרים.
- הרכיבים המשתנים במדיניות התגמול המעודכנת, לרבות אופן קביעתם ושיעורם ביחס לרכיב הקבוע, נבחנו בשים לב לתרומת נושא המשרה להשגת יעדי הבנק בהתחשב בתכנית האסטרטגית של הבנק ולהשאת רווחיו, בראייה ארוכת טווח ובהתאם לתפקידים של נושאי המשרה.
- מדיניות התגמול המעודכנת נותנת בידי הנהלת הבנק מתחם שיקול דעת סביר בבואה לקבוע את תנאי התגמול של נושאי המשרה. היחס בין תנאי התגמול של נושאי המשרה ליתר העובדים בבנק הינו סביר ואין בו כדי להשפיע על יחסי העבודה בבנק, בין היתר בשל מבנה הבנק, אשר נושאי המשרה בו מהווים, מבחינה כמותית, חלק מזערי מכלל עובדי הבנק, ובשל ההבדל בין התפקידים ותחומי האחריות של נושאי המשרה לבין יתר עובדי הבנק. כן צויין, כי יחסים אלה משקפים את פערי התגמול המקובלים במערכת הבנקאית בישראל, ובשים לב לכך שבבנק שוררים יחסי עבודה תקינים.
- מדיניות התגמול המעודכנת הולמת את תוצאותיו של הבנק בשנים האחרונות.
- לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול המעודכנת, עקרונית ותחולתה ראה נספח א' לדוח מידי מיום 4 במאי 2014, אסמכתא מספר 2014-01-056838. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.

4. קבוצה מצומצמת של עובדים, אשר פרשו מעבודתם בעבר, זכאית לגמלה חודשית קבועה מהבנק. עובדים אשר פרשו מהבנק עד 30 ביוני 1997, זכאים לתשלום גמלה מהבנק בגין רכיבי שכר מסוימים. כמו כן, זכאים גמלאי הבנק להטבות שאינן גמלה. התחייבות הבנק לתשלומים האמורים מכוסה בעתודות על פי חישוב אקטוארי.

5. עם קבוצת עובדים בכירים נחתמו הסכמי עבודה אישיים המזכים אותם במקרה של פיטורין למענק פרישה מיוחד כפי שנקבע בהסכמים, העשוי להגיע בתוך מספר שנים ביחס לעובדים מסוימים, בעלי ותק רב, עד לשבעה עשר חודשי שכר. עובדים אלה זכאים בעת פרישתם, לסכומים וזכויות אחרות, כפי שהצטברו לזכותם בקופות השונות וכן להודעה מוקדמת על סיום יחסי עובד מעביד לתקופה של שלושה עד שישה חודשים. לבנק אין כוונה לפטר מי מעובדים בכירים אלה המועסקים בבנק.

התחייבות הבנק לתשלומים האמורים מכוסה בעתודות על פי חישוב אקטוארי.

6. נושאי משרה בכירה זכאים בעת פרישתם למענק הסתגלות בגובה של עד ששה חודשי שכר. בגין זכאות זו נערכה הפרשה בדוחות הכספיים.

ביאור 22 - זכויות עובדים - המשך

7. עובד בכיר בבנק זכאי בעת פרישתו לפיצויים מוגדלים, בגובה 150% משכרו לחודש דצמבר 2011 מוכפל במספר שנות עבודתו בבנק, נכון לתאריך האמור וצמוד למדד המחירים לצרכן. פיצויים אלה הינם מעבר לסכומים שהופקדו על שמו בקופות כחוק. כמו כן העובד זכאי לשישה חודשי הסתגלות לפי שכרו החודשי האחרון.
- עובד בכיר נוסף זכאי במידה ויעזוב את הבנק, לפנסיה מוקדמת בשיעור של 70% מסכום שנקבע בהסכם מיוחד בשנת 2010 וצמוד למדד המחירים לצרכן.
- בגין זכויות אלה נערכה הפרשה בדוחות הכספיים.
8. חלק מעובדי הבנק הפורשים בפרישה מוקדמת, מקבלים לעיתים בעת פרישתם סכומים גבוהים מהסכומים להם הם זכאים על פי החוק וההסכמים. לעיתים, משלם הבנק לעובדים כאמור קיצבה, וזאת עד הגיעם לגיל פרישה. בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, נכללה בדוחות הכספיים עתודה אקטוארית בגין תשלומים אלה.
9. ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד (הסכם עבודה) שנכרת עם נציגות העובדים - סקטור הפקידים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי שנחתם ביום 27 באפריל 2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.
- להלן עיקרי ההסכם:
- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד 31 בדצמבר 2015.
 - שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
 - קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
 - התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואליים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולאטורים.
 - הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
 - מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011.
- עלות התכנית לפרישה מרצון מכוסה במסגרת עתודה אקטוארית.
- לקראת סוף שנת 2015 החל הליך של בוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים, בו נדונות דרישות ארגון העובדים לשנים 2005-2015. הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות.

10. מענקי יובלות
עובדי הבנק זכאים למענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים נערכה הפרשה בגין חבויות אלה על פי חישוב אקטוארי המתבסס על נסיון העבר וההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק.
11. העתודות בגין מענקי יובלות והסכם פרישה מרצון נערכו על בסיס חישוב אקטוארי וחושבו לפי שיעור היוון על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח. החישוב נערך בהתחשב בגידול ריאלי עתידי בשכר בשיעורים של 1.75% - 3.5%.
חישוב העתודה בגין פורשים מרצון בוצע בהתאם לזכאות הפורשים להצמדת הגימלה למדד המחירים לצרכן.
לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, לרבות שינויים בקביעת שיעור ההיוון, ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים.
12. עתודה בגין שכר לימוד
עובדי הבנק בהסכם קיבוצי זכאים להחזר בגין שכר לימוד תורני ובגין שכר לימוד גבוה על פי אחוזי החזר ותקרות הנהוגים בבנק. בדוחות הכספיים נערכה הפרשה בגין חבויות אלו על פי חישוב אקטוארי המתבסס על נסיון העבר וההסתברות שהעובד עדיין מועסק בבנק.
13. מענקים לכלל עובדי הבנק
ביום 19 ביוני 2014 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם להמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול לכלל עובדי הבנק, אשר אינם נושאי משרה. מדיניות התגמול מבוססת על הוראת ניהול בנקאי תקן 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן – "מדיניות התגמול").
מדיניות התגמול דנה בתנאי התגמול של העובדים המרכזיים בבנק, וכן בתנאי התגמול של המנהלים האחרים בבנק ושל שאר עובדי הבנק לשנים 2016 - 2014.
תנאי הכהונה או ההעסקה של עובדי הבנק, כוללים תגמול קבוע ותגמול משתנה, כמקובל בבנק, וכן תנאי פרישה וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור.
14. בבנק יהב נהוג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות.
לחלק מעובדי התחייב בנק יהב להעביר לבעלותם עם סיום עבודתם מכל סיבה את מרכיב פיצויי הפיטורים שבקופות גמל מוכרות (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין). לעובדים אלה לא נדרש הבנק להשלים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות.
למנהלים בכירים התחייב בנק יהב לשלם שכר במשך תקופת הסתגלות במקרה בו תובא עבודתם לידי סיום על ידי הבנק. לחלקם, התחייב הבנק לשחרר עם פרישתם את מרכיב הפיצויים שנצבר בקופת הפנסיה, נוסף על משכורתם האחרונה, המוכפלת במספר שנות העבודה.
לשני מנהלים בכירים אשר פרשו מעבודתם בבנק יהב התחייב בנק יהב לשלם תשלום חודשי עד הגיעם לגיל פרישה, התשלום צמוד לשינויים בשכר המנהל הכללי של בנק יהב.
התחייבויות בנק יהב מכוסות בעתודות והפרשות מתאימות על פי חישוב אקטוארי.

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ב. סכומי ההתחייבות בגין ההטבות לפי סוגים:

בנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים				
הטבות לאחר פרישה⁽¹⁾				
130	141	130	141	סכום ההתחייבות
-	-	-	-	שווי הוגן של נכסי התכנית
130	141	130	141	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה⁽²⁾				
615	592	741	726	סכום ההתחייבות
-	-	99	104	השווי ההוגן של נכסי התכנית
615	592	642	622	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
הטבות לפני סיום העסקה⁽³⁾				
58	64	58	64	סכום ההתחייבות
-	-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
58	64	58	64	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
סך הכל				
803	797	830	827	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
8	10	8	10	מזה: בגין הטבות לעובדים בחוץ לארץ

(1) שי לחג והטבות נוספות לעובדים לאחר פרישה.

(2) פנסיה, פיצויים והטבות נוספות בתכנית להטבה מוגדרת ולרבות יתרת ההתחייבות בגין עובדים שפרשו.

(3) בעיקר מענקי יובלות ושכר לימוד לעובדים פעילים.

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ג. תכניות להטבה מוגדרת (פנסיה פיצויים והטבות נוספות)⁽¹⁾

1. מחויבויות ומצב המימון

1.1. שינוי במחויבויות בגין הטבה חזויה

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
870	871	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
20	26	עלות שירות
28	31	עלות ריבית
47	7	הפסד אקטוארי
(95)	(68)	הטבות ששולמו
1	-	אחר
871	867	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
757	816	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה ⁽²⁾

1.2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
107	99	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
7	1	תשואה בפועל על נכסי התכנית
6	6	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(21)	(2)	הטבות ששולמו
99	104	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
99	104	מצב המימון - נכס (התחייבות) נטו שהוכר בסוף תקופה

(1) הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה והטבות לאחר פרישה ולרבות יתרת התחייבות בגין עובדים שפרשו.

(2) לא כולל הנחות כלשהן בנוגע לרמת התגמול העתידית.

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ג. תכניות להטבה מוגדרת (פנסיה פיצויים והטבות נוספות)⁽¹⁾

1. מחויבויות ומצב המימון - המשך

1.3 סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
772	763	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
772	763	התחייבות נטו שהוכר במאזן בסוף התקופה

1.4 סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
68	150	הפסד אקטוארי נטו
87	8	התחייבות נטו בגין המעבר
155	158	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר

1.5 תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
871	867	מחויבות בגין הטבה חזויה
757	816	מחויבות בגין הטבה מצטברת
99	104	שווי הוגן של נכסי התכנית

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ג. תכניות להטבה מוגדרת (פנסיה פיצויים והטבות נוספות)⁽¹⁾

2. הוצאה בתקופת הדיווח

2.1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים			
32	20	26	עלות שירות
39	28	31	עלות ריבית
(4)	(4)	(4)	תשואה חזויה על נכסי התכנית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו
-	1	4	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
67	45	57	סך עלות ההטבה, נטו

2.2. שינויים במחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים			
19	47	7	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
-	(1)	(4)	הפחתה של הפסד אקטוארי ⁽²⁾
19	46	3	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
67	45	57	סך עלות ההטבה נטו
86	91	60	סך הכל הוכר בעלות ההטבה נטו לתקופה וברווח כולל אחר

2.3. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת

2016 לפני השפעת המס:

במיליוני שקלים חדשים	
9	הפסד אקטוארי נטו ⁽²⁾
9	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(1) הטבות לאחר סיום העסקה ולפני פרישה והטבות לאחר פרישה ולרבות יתרת התחייבות בגין עובדים שפרשו.

(2) הפסדים אקטואריים הנובעים משנויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח ורווחים אקטואריים הנובעים משנויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בקו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית, או לחלופין על פני יתרת התקופה הממוצעת הנותרת של קבלת ההטבה על ידי העובדים. ראה גם ביאור 1 ג. לדוחות הכספיים.

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ד. הנחות

1. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1.1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה:

מאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
1.65%	2.00%	שיעור היוון
2.00%	2.00%	שיעור היוון המדד
4.20%	4.20%	שיעור עזיבה
1.75%	1.75%	שיעור גידול בתגמול

1.2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה לתקופה באחוזים:

מאוחד			
31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים			
4.20%	4.17%	4.17%	שיעור היוון
4.76%	4.68%	4.08%	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי תכנית
1.75%	1.75%	1.75%	שיעור גידול בתגמול

1.3. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס:

קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
50	74	(43)	(61)	שיעור היוון
(80)	(100)	156	82	שיעור עזיבה
(29)	(36)	36	44	שיעור גידול בתגמול

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ה. נכסי תכנית

1.1. הרכב שווי ההוגן של נכסי תכנית

31 בדצמבר		סוג נכס
2014	2015	
27	21	מניות
14	11	סיוע ממשלתי לקרנות פנסיה ותיקות
5	10	אחר
15	20	איגרות חוב: ממשלתיות
21	23	ממשלתיות מיועדות
17	19	קונצרניות
99	104	סך הכל

1.2. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי הנכסים ויעד הקצאה לשנת 2015 (באחוזים)

אחוזי מנכסי התכנית		יעד הקצאה		סוג נכס
ליום 31 בדצמבר		לשנת		
2014	2015	2016	2016	
27.2	20.7	20.7	20.7	מניות
13.8	10.3	10.4	10.4	סיוע ממשלתי לקרנות פנסיה ותיקות
5.4	9.3	8.5	8.5	אחר
15.2	19.4	20.3	20.3	איגרות חוב: ממשלתיות
21.6	21.9	22.3	22.3	ממשלתיות מיועדות
16.8	18.4	17.8	17.8	קונצרניות
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל

1.3. הפקדות בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת

הפקדות בפועל		יעד הקצאה		סוג נכס
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנת		
2014	2015	2016 ⁽¹⁾	2016	
6.0	6.0	6.0	6.0	הפקדות

(1) אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתכנית פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

ביאור 22 - זכויות עובדים – המשך

ו. תזרימי מזומנים – ההטבות שהתאגיד צופה לשלם בעתיד:

שנה	במיליוני שקלים חדשים
2015	84.0
2016	79.4
2017	74.1
2018	66.3
2019	60.6
2021-2025	187.7
2026 ואילך	497.5
סך הכל	1,050.1

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות

א. תכנית אופציות למנהל הכללי

במסגרת תכנית האופציות ועל פי תנאיה, הבנק יקצה לנאמן, עבור המנהל הכללי של הבנק, כתבי אופציה בשלוש מנות שנתיות כמפורט להלן - 186,915 כתבי אופציה עבור שנת 2014, 177,720 כתבי אופציה עבור שנת 2015 ו-172,503 כתבי אופציה עבור שנת 2016. כל אחד מכתבי האופציה יהיה ניתן למימוש, למניה רגילה אחת של הבנק, בת 0.1 ש"ח ערך נקוב, הכפוף להתאמות בגין חלוקת מניות הטבה, הנפקת זכויות, איחוד או חלוקה של מניות, חלוקת דיבידנד ועוד.

בהנחה של מימוש מלא של כל כתבי האופציה, ובהנחה של הקצאת הכמות המירבית האפשרית של מניות המימוש, יקנו כל כתבי האופציה המוצעים למנהל הכללי על פי תוכנית האופציות (בהתבסס על דוח "מצבת הון ומרשמי ניירות הערך של התאגיד והשינויים בה", שפרסם הבנק ביום 10 באפריל 2014), כ-0.23% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו (לאחר הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש), ובהנחה של דילול מלא, כ-0.18% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו.

זכאותו של המנהל הכללי לכתבי האופציה שהוקצו בגין שנת מענק כלשהי מותנית בכך כי בשנת המענק יתקיימו תנאי הסף המפורטים להלן:

1. שיעור התשואה על ההון בשנת המענק לא יפחת מ-9%.

2. יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק, לשנת המענק, לא יפחתו מן היחסים המינימליים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

זכאותו של המנהל הכללי לכתבי אופציה הכלולים במנה שנתית כלשהי, תחושב בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק שבגינה הוקצתה המנה השנתית, בהתאם לעמידה בתנאי הזכאות שהוגדרו.

כל אחת מהמנות השנתיות לשנים 2014-2016 תהיה ניתנת למימוש בשלושה חלקים שווים החל מיום 1 באפריל בשנים 2016-2020.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוקצו למנהל הכללי, על פי התכנית הינו 46.19 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, החל מן המדד הידוע ביום שבו אישר הדירקטוריון את הקצאת כתבי האופציה למנהל הכללי ועד למדד הידוע ביום המימוש. מחיר המימוש נקבע על פי הממוצע של שערי הנעילה של מניה רגילה של הבנק, בבורסה, במשך שלושים ימי המסחר שקדמו ליום אישור הדירקטוריון. בהתאם לאמור, יובהר כי ביום המימוש, המנהל הכללי לא יידרש לשלם את מחיר המימוש, ומחיר המימוש ישמש אך ורק לצורך קביעת סכום ההטבה הכספי וכמות מניות המימוש שתוקצה בפועל למנהל הכללי.

לצורך חישוב השווי ההוגן, ליום האישור של האסיפה הכללית את הקצאת כתבי האופציה, כאמור לעיל, נלקחו בחשבון תנאי תכנית האופציות וכן סטיית תקן שנתית בטווח 32.1%-26.7% ומשקפת סטיית תקן לתקופות של כ-7.42-3.41 שנים. ריבית חסרת סיכון נעה בטווח 0.55%-0.82% עבור המנות השונות.

על בסיס ההנחות, השווי ההוגן הממוצע של כל כתב אופציה שיוענק למנהל הכללי על פי תכנית האופציות, ליום האישור של האסיפה הכללית את הקצאת כתבי האופציה, הינו כדלקמן: כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-7.90 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השנייה - כ-8.37 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השלישית - כ-8.67 שקלים חדשים.

בהתאם לכך, ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בתכנית (השווי ההוגן), כאמור, המחושב בהתאם לכללי התקינה החשבונאית, מסתכם בכ-4.5 מיליוני שקלים חדשים (כ-5.3 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר). שווי זה יפרס על פני תקופת הזכאות באופן לא ליניארי.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

האופציות יוקצו במסלול "הכנסת עבודה", בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה. לפיכך, ההטבה שתנבע למנהל הכללי כתוצאה ממימוש כתבי אופציה אלה, תמוסה על פי שיעור המס השולי שיחול על המנהל הכללי במועד מימוש כתבי האופציה. הבנק יהיה חייב לשלם מס שכר בגין ההטבה שתנבע למנהל הכללי כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. כמו כן, בעת תשלום המס על ידי המנהל הכללי בגין ההטבה, יהא הבנק זכאי לנכות הוצאה לצרכי מס בגין כתבי האופציה האמורים, על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול במועד המימוש.

בהתאם לתוצאות הכספיות של שנת 2014, במהלך שנת 2015 חולטו 72,843 אופציות על פי מחיר מימוש של 46.19 שקלים חדשים. נכון לתאריך 31.12.2015 קיימות למנהל הכללי סך של 464,295 אופציות על פי מחיר מימוש של 46.19 שקלים חדשים.

ב. תכנית אופציות לסמנכ"לים

ביום 29 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית שאינה הצעה פרטית מהותית (להלן "התכנית") לתשעה נושאי משרה בבנק (מתוכם ניצע אחד שיהיה כסמנכ"ל, יצא לחופשה ללא תשלום מעבודתו בבנק ומכהן כיום כמנהל הכללי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ) שהינם סמנכ"לים חברי הנהלת הבנק (להלן "הניצעים"). עוד החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, כי הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות, מותנית בכך כי המפקח על הבנקים יתיר לבנק רכישה עצמית של מניות בכמות שלא תפחת מ-1,400,000 מניות בנות 0.1 שקלים חדשים ע.ג., מהונו המונפק של הבנק. לפרטים בדבר הרכישה העצמית של 2,500,000 מניות הבנק בהתאם לאישור המפקח על הבנקים, ראה ביאור 24 ד לעיל.

כל ניצע על פי תכנית האופציות הסכים, על פי בחירתו, כי אם הבנק יקצה עבורו כתבי אופציה על פי התכנית, הוא לא יכלול בתכנית המסגרת לתשלום בנכסיו לניצעים משרה בבנק עבור כל אחת מן השנים 2009 עד 2012, ולא יכלול בתוכנית בנכסיו לניצעים משרה בבנק, עבור שנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק.

במסגרת תכנית האופציות, הקצה הבנק ביום 23 ביוני 2009 על שם הנאמן, עבור הניצעים, 5,850,000 כתבי אופציה, שלא יירשמו למסחר בבורסה. כתבי האופציה ניתנים למימוש, כל אחד, למניה רגילה בת 0.1 שקלים חדשים ע.ג. של הבנק, ללא תמורה, בכפוף לתנאי התכנית. הקצאת הכמות המרבית של מניות המימוש הינה תיאורטית בלבד. במועד המימוש של כתבי האופציה יוקצו לניצעים מניות הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם על פי תנאי התכנית, רק בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספית הגלום בכתבי האופציה.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית, הינו 21.18 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 9 בנובמבר 2008, שעל פיו נקבע גם מחיר המימוש של כתבי האופציה שהוקצו עבור המנהל הכללי של הבנק כאמור לעיל. יצוין, כי מחיר המימוש גבוה משער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום 26 במרץ 2009, אשר היה יום המסחר האחרון שקדם ליום שבו אישר הדירקטוריון את תכנית האופציות.

כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, הוקצו בחמש מנות שוות. המנות תהיינה ניתנות למימוש, כל אחת, במועדי ההבשלה שיחולו מידי שנה, החל מחלוף שנה אחת (למנה הראשונה) ועד לחלוף 5 שנים (למנה החמישית) מיום ההקצאה.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

על פי התכנית המקורית, כל ניצע יהיה זכאי לממש את כתבי האופציה הנכללים במנת מימוש שהבשילה במועד כלשהו, אם השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה 10% ומעלה. אם שיעור התשואה האמור, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה נמוך מ-10%, אזי הניצע לא יהא זכאי לממש כלל את מנת המימוש שהבשילה באותו מועד הבשלה. דירקטוריון הבנק יהא מוסמך, על פי שיקול דעתו, ולאחר שקיבל לכך את אישור ועדת הביקורת, לנטרל את השפעתם של אירועים חד פעמיים או חריגים, לצורך החישוב של שיעור התשואה השנתי לשנת דוח כלשהי.

ביום 26 באוקטובר 2010 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לעדכן את שיעור הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות האופציות לסמנכ"לים, לגבי מנות המימוש שיבשילו בשנים 2011, 2012, 2013 ו-2014, ואשר הזכאות למימושן תיקבע בהתאם לשיעור התשואה השנתי בשנות הדוח 2010, 2011, 2012 ו-2013, בהתאמה. בהתאם לכך, הוחלט כי שיעור הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות הסמנכ"לים יופחת משיעור של 10% לשיעור של 9%.

השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה. לצורך חישוב השווי ההוגן, שימשו ההנחות הבאות:

- מחיר המימוש של כתבי האופציה, לצורך החישוב, הינו כ-21.18 שקלים חדשים.
- משך החיים הצפוי למימוש של כל מנה, חושב לפי הממוצע שבין תקופת ההבשלה של כל מנה (החל משנה אחת למנה הראשונה, ועד ל-5 שנים למנה החמישית) לבין תקופת התכנית (7 שנים).
- סטיית התקן עבור כל מנה, חושבה לפי תשואות יומיות היסטוריות של מחיר המניה בבורסה במשך תקופה השווה למשך החיים הצפוי של כל מנה.
- שיעור הריבית חסרת הסיכון חושב על בסיס הציטוטים של נתוני התשואות לפדיון של סדרות אג"ח ממשלתיות, צמודות מדד, הנסחרות בבורסה, כפי שאלו פורסמו ביום 26 במרץ 2009.
- מחיר המימוש מתואם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.
- לצורך חישוב השווי ההוגן, הונח כי בכל אחת משנות התכנית תגיע תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון הממוצע לשיעור 10% לפחות.
- חישוב השווי ההוגן אינו מביא בחשבון את העובדה שכתבי האופציה לא יירשמו למסחר בבורסה.

כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם תיבחן מחדש בכל תאריך דיווח, בהתבסס על המידע שיהיה קיים באותו מועד. תוצאות בחינה זו עשויות להביא להקטנה בסכום ההוצאה שתירשם בדוחותיו הכספיים של הבנק בגין כתבי האופציה על פני שנות התכנית, אך לא לשינוי בשווי ההוגן של כל כתב אופציה הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,104,999 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לשני סמנכ"לים שמונו לתפקידם לאחר מועד אישור תכנית האופציות לסמנכ"לים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לשני הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

ביום 30 באפריל 2012 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 238,333 כתבי אופציה לנושאת משרה אשר החלה את עבודתה בבנק בחודש מרץ 2012. תוכנית האופציות, מושתתת על העקרונות של תכנית האופציות לסמנכ"לים בבנק, כאמור לעיל.

כתבי האופציה יוקצו ב-2 מנות, הניתנות למימוש ב-2 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), ושנתיים (המנה השנייה) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה, על פי התכנית, הינו 33.79 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 29 באפריל 2012, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית.

השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, מסתכם בכ-1.7 מיליוני שקלים חדשים (כ-1.9 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר).

חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שתהיה הניצעת זכאית לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי הוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו:

סך הכל	מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
הקצאה שאושרה ב-29 במרץ 2009						
(1)4,030	650	650	910	910	910	כמות אופציות (באלפים)
	30.27%	30.11%	30.95%	32.04%	32.75%	סטיית תקן שנתית
	21.18	21.18	21.18	21.18	21.18	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.28%	1.09%	0.92%	0.77%	0.65%	ריבית חסרת סיכון
	6.10	5.60	5.10	4.60	4.10	זמן למימוש בשנים
	5.77	5.39	5.19	5.02	4.78	שווי הוגן לאופציה בודדת
20,894	3,751	3,504	4,724	4,569	4,346	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב-9 בנובמבר 2009						
1,105	260	260	260	260	65	כמות אופציות (באלפים)
	32.00%	33.00%	33.00%	34.00%	35.00%	סטיית תקן שנתית
	29.85	29.85	29.85	29.85	29.85	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.20%	1.02%	0.83%	0.65%	0.46%	ריבית חסרת סיכון
	5.60	5.10	4.60	4.10	3.60	זמן למימוש בשנים
	9.44	9.16	8.73	8.39	8.00	שווי הוגן לאופציה בודדת
9,807	2,455	2,381	2,270	2,181	520	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב-30 באפריל 2012						
238	130	108	-	-	-	כמות אופציות (באלפים)
	32.27%	30.23%	-	-	-	סטיית תקן שנתית
	33.79	33.79	-	-	-	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	0.30%	0.20%	-	-	-	ריבית חסרת סיכון
	3.20	2.70	-	-	-	זמן למימוש בשנים
	7.75	6.63	-	-	-	שווי הוגן לאופציה בודדת
1,726	1,008	718	-	-	-	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)

(1) לאחר פקיעה של 1,820 אלפי אופציות, בגין ארבעה סמנכ"לים שסיימו את עבודתם בבנק.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2013		2014		2015	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות
25.46	2,851,666	26.83	1,346,666	26.48	545,000
23.55	1,505,000	26.96	801,666	26.74	485,000
26.83	1,346,666	26.48	545,000	21.57	60,000

(1) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2015 היה - 47.94 שקלים חדשים (שנת 2014 - 44.51 שקלים חדשים, שנת 2013 - 39.37 שקלים חדשים).

להלן פרטים על אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

2013 בדצמבר 31			2014 בדצמבר 31			2015 בדצמבר 31			תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)
33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	
238,333	393,333	715,000	130,000	90,000	325,000	-	-	60,000	מספר האופציות
34.47	30.67	22.16	34.44	30.64	22.14	-	-	21.57	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
2.48	2.48	2.48	1.48	1.48	1.48	-	-	0.48	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
108,333	133,333	65,000	130,000	90,000	325,000	-	-	60,000	מזה ניתנות למימוש: מספר האופציות
34.47	30.67	22.16	34.44	30.64	22.14	-	-	21.57	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ג. תכנית אופציות לעובדים

1. ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול וההנהלה של דירקטוריון הבנק לעניין העקרונות של תכנית האופציות, לאשר תכנית אופציות ("התכנית" או "תכנית האופציות") לנושאי משרה בבנק, למנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן לעובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות ובמתאר שפורסם ביום 8 ביוני 2008 (להלן - "המתאר"). לא יוענקו כתבי אופציה על פי התכנית לדירקטורים בבנק, ובכללם ליושב ראש הדירקטוריון, ולא למנהל הכללי של הבנק.
- תכנית האופציות הינה לתקופה של 5 שנים ו-90 ימים, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית. במסגרת אישור התכנית, החליט הדירקטוריון כי כמות כתבי האופציה אשר תשמש כמאגר להקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, תהיה 32,500,000 כתבי אופציה, רשומים על שם, לא רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, אשר יוצעו ללא תמורה לניצעים, והניתנים למימוש עד ל-32,500,000 מניות רגילות של הבנק בנות 0.1 שקלים חדשים ע.ג. כל אחת, בכפוף להתאמות כמפורט בתכנית, ובכפוף לעמידה בתנאי הזכאות שנקבעו בה.
- כתבי האופציה שיוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, יוקצו בחמש מנות שוות. מועד ההבשלה של כל מנה כאמור, יחול בתום כל אחת מן השנה הראשונה, השנייה, השלישית, הרביעית והחמישית, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, בהתאמה. כמות מניות המימוש, כמפורט לעיל, הינה כמות המניות המקסימלית הנובעת ממימוש כל כתבי האופציה שניתן להקצותם על פי התכנית. ואולם, כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, על פי תנאי התכנית, תיגזר מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 18% (בתכנית המקורית), בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש, הכל כמפורט בתכנית האופציות.
- שיעור זכאותו האישית של כל ניצע, הנכלל בקבוצת מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות (כהגדרתה בתכנית), למימוש כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, תיקבע, בנוסף לאמור לעיל, גם בהתאם לדרגת האיכות שנקבעה לו, כמפורט בתכנית האופציות.
- בנוסף, הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש היא תיאורטית בלבד, הואיל ובפועל, לא תוקצה לניצעים מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם, על פי תנאי התכנית, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספית הגלום בכתבי האופציה האמורים, כמפורט בתכנית האופציות.
- מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוקצו על פי התכנית, נקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה ב-7 ביולי 2008, יום המסחר האחרון שקדם ליום ההקצאה של כתב האופציה לניצע. המחיר עומד על 25.15 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן החל מיום ההקצאה, והתאמה לדיבידנדים שיחולקו על ידי הבנק.
- ביום 8 ביולי 2008 הוקצו 28,625,300 כתבי אופציה, על פי התכנית, ללא תמורה, ל-313 ניצעים, שהינם נושאי משרה בבנק, מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן עובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות.
- כתבי האופציה על פי התכנית, הוקצו בהתאם לתנאי מסלול הכנסת עבודה, באמצעות נאמן, על פי הוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961, לרבות כל התקנות, הכללים, החוזרים וההוראות שהוצאו מכוחו.
- ביום 24 בנובמבר 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, מיום 23 בנובמבר 2008, להאריך את תקופת המימוש של כל כתבי האופציה, שהוקצו על פי התכנית והמתאר ואשר יוקצו על פיהן בעתיד, בעשרים וארבעה חודשים.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

בהתאם לכך, תקופת המימוש של כל אחת מן המנות של כתבי האופציה, שהוקצו או שיוקצו על פי תכנית האופציות, ובכללם כל כתבי האופציה שהוקצו ביום 8 ביולי 2008, תוארך בעשרים וארבעה חודשים ותסתיים בתום שבע שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, ולא בתום חמש שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, כפי שנקבע בתכנית המקורית.

לצורך רישום ההוצאה בדוחותיו הכספיים של הבנק ובהתבסס על תכנית החומש האסטרטגית, כמפורט לעיל, העריכה ההנהלה תוואי של שיעורי תשואה שנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת משנות התכנית (2008 - 2012) עד לשיעור תשואה שנתי של 18% בשנת 2012. באמצעות תוואי זה, הוערכו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, והכל כמפורט במתאר.

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר דירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית מעודכנת, לפיה היעד של הבנק הוא להציג בשנת 2013, ולא בשנת 2012, כפי שפורט בתכנית האסטרטגית, לפני עדכונה, שיעור תשואה שנתי של כ-18%. בהתאם, עודכנה הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, לצורך רישום ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק.

ביום 26 באוקטובר 2010, החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של וועדת הביקורת, לעדכן את נוסחת הזכאות למימוש בכל אחת מתכניות האופציות, לגבי מנות המימוש שיבשילו בשנים 2011, 2012 ו-2013, ואשר הזכאות למימושן תיקבע בהתאם לשיעור התשואה השנתי בשנות הדוח 2010, 2011 ו-2012, בהתאמה.

בהתאם לנוסחה המעודכנת, יהיו הניצעים זכאים לממש את מלוא כמות האופציות בכל מנה, אם שיעור תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע יגיע ל-15%, לעומת 18% בנוסחה המקורית, והכל כמפורט בעדכון לתכנית האופציות. לצורך רישום ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק, העריכה הנהלת הבנק את תוואי שיעור התשואה השנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת מהשנים 2010, 2011 ו-2012. באמצעות תוואי זה, הוערכו מחדש הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש, מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שהוענקו לו, והנכללים במנות שיבשילו בשנים 2011 עד 2013 (כולל). הן עדכון נוסחת הזכאות למימוש, והן הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, הינם תוצאה אריתמטית של החלטת הדירקטוריון באשר ליעד הלימות ההון. על פי הערכה מחדשת זו, צפוי כי הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש, כאמור לעיל, יהיו דומות לכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע היה רשאי לממש, על פי הערכת ההנהלה בעבר, וכי השינוי לא ישפיע באופן מהותי על הדוחות הכספיים של הבנק.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה שהוקצו, כאמור, שחושב בהתאם לכללי התקינה החשבונאית, לרבות התאמת שווי האופציות בגין השינוי בתנאי האופציות והשפעת השינוי בכמות האופציות הצפויות להבשיל, נכון ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכם בכ-154 מיליוני שקלים חדשים (כ-179 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר), חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. התאמת ערך ההטבה בגין השינוי בתנאי האופציות הינה הפער שבין שוויין ההוגן של האופציות, בתנאיהן המקוריים, במועד שינוי התנאים, לבין שוויין ההוגן בתנאיהן החדשים, לאותו מועד. ערך ההטבה התיאורטי נפרס בספרי הבנק החל ממועד ההענקה, במשך 5 שנים. הערכות ההנהלה בדבר תוואי שיעורי התשואה השנתיים ושיעור הנטישה נבחנות ומעודכנות באופן שוטף, ובהתאם להן מתעדכן היקף ההוצאה הנרשמת בדוחות הכספיים.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה נקבע בעזרת מודל בלק ושולס. סטיית התקן חושבה בנפרד לכל מנה על בסיס מחירי מניה יומיים בתקופה השווה למשך חיים צפוי של כל מנה. אורך חיי האופציה במודל נקבע על פי משך הזמן הממוצע בין תקופת ההבשלה לתקופת פקיעת האופציה (Simplified Approach). שיעור הריבית חסרת הסיכון נקבע לפי תשואה לפדיון ברוטו בגין איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד בריבית קבועה מסוג "גליל" בהתאם לתקופה הזוהה למשך החיים הצפוי למימוש כל מנה. להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי הוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 8 ביולי 2008, למועד ההענקה ולמועד עדכון התנאים:

מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
ליום 8 ביולי 2008 - מועד ההענקה					
24.98%	24.71%	25.44%	26.23%	26.05%	סטיית תקן שנתית
25.15	25.15	25.15	25.15	25.15	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
2.58%	2.47%	2.34%	2.20%	2.03%	ריבית
5.10	4.60	4.10	3.60	3.10	זמן למימוש בשנים
6.95	6.45	6.13	5.79	5.25	שווי הוגן לאופציה בודדת
ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המקורית (מחיר המימוש ללא שינוי)					
27.43%	28.35%	28.76%	29.22%	29.84%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.16%	4.15%	4.13%	4.11%	4.08%	ריבית
4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	זמן למימוש בשנים
2.12	1.94	1.69	1.43	1.17	שווי הוגן לאופציה בודדת
ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המעודכנת (מחיר המימוש ללא שינוי)					
27.18%	26.77%	27.43%	28.35%	28.76%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.19%	4.18%	4.16%	4.15%	4.13%	ריבית
5.75	5.25	4.75	4.25	3.75	זמן למימוש בשנים
2.66	2.32	2.12	1.94	1.69	שווי הוגן לאופציה בודדת
0.54	0.38	0.43	0.51	0.52	שווי השינוי לאופציה בודדת
7.49	6.83	6.56	6.30	5.77	שווי מצרפי לאופציה בודדת

ביום 29 ביוני 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאשר הקצאת 2,263,700 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים, למעט מחיר מימוש לשני נושאי משרה ול-37 עובדים נוספים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוענקו על פי התוכנית הינו 23.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 28 ביוני 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התוכנית. בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-11 מיליוני שקלים חדשים (12 מיליוני שקלים, כולל מס שחר).

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,085,432 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לארבעה נושאי משרה בבנק. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לארבעת הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרש בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-6 מיליוני שקלים חדשים (7 מיליוני שקלים כולל מס שכר).

ביום 26 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 1,652,500 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, ל-41 עובדים, מהם נושא משרה אחד בבנק. כתבי האופציה יוקצו ב-3 מנות שוות, הניתנות למימוש ב-3 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), שנתיים (המנה השנייה) ו-3 שנים (המנה השלישית) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 35.40 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק.

מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 25 באוקטובר 2010, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה חשבונאית על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרש בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שהיו הניצעים זכאים למימוש כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-11 מיליוני שקלים חדשים (13 מיליוני שקלים חדשים כולל מס שכר).

ביום 3 באוקטובר 2011 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 701,300 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, ל-31 עובדים, מהם נושא משרה אחד בבנק. כתבי האופציה יוקצו ב-2 מנות שוות, הניתנות למימוש ב-2 מועדים ("מועדי הבשלה") החל מתום שנה (המנה הראשונה), ושנתיים (המנה השנייה) ממועד ההקצאה, בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי על ההון הממוצע בכל אחת מהשנים שיקדמו לכל אחד ממועדי ההבשלה, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 31.62 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק.

מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 2 באוקטובר 2011, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, מסתכם בכ-4.4 מיליוני שקלים חדשים (כ-5 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר).

ביום 17 בנובמבר 2011 הוקצו כתבי האופציה לעובדים.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 28 ביוני 2009, ביום 9 בנובמבר 2009, ביום 26 באוקטובר 2010 וביום 3 באוקטובר 2011:

סך הכל	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
הקצאה שאושרה ב- 29 ביוני 2009					
2,264	566	566	566	566	כמות אופציות (באלפים)
	31.55%	32.65%	33.29%	34.27%	סטיית תקן שנתית
	23.60	23.60	23.60	23.60	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.71%	1.50%	1.20%	0.91%	ריבית חסרת סיכון
	5.20	4.70	4.20	3.70	זמן למימוש בשנים
	7.45	7.15	8.75	6.40	שווי הוגן לאופציה בודדת
15,682	4,194	4,046	3,820	3,622	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים
הקצאה שאושרה ב- 9 בנובמבר 2009					
1,085	279	279	279	248	כמות אופציות (באלפים)
	32.45%	33.15%	33.92%	34.88%	סטיית תקן שנתית
	29.85	29.85	29.85	29.85	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.05%	0.87%	0.68%	0.49%	ריבית חסרת סיכון
	5.20	4.70	4.20	3.70	זמן למימוש בשנים
	9.21	8.82	8.43	8.05	שווי הוגן לאופציה בודדת
9,382	2,569	2,461	2,352	2,000	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים
הקצאה שאושרה ב- 26 באוקטובר 2010					
1,653	551	551	551	-	כמות אופציות (באלפים)
	33.88%	35.07%	36.73%	-	סטיית תקן שנתית
	35.40	35.40	35.40	-	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	0.53%	0.38%	0.22%	-	ריבית חסרת סיכון
	4.20	3.70	3.20	-	זמן למימוש בשנים
	9.92	9.55	9.23	-	שווי הוגן לאופציה בודדת
15,808	5,464	5,260	5,084	-	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
הקצאה שאושרה ב- 3 באוקטובר 2011					
702	351	351	-	-	כמות אופציות (באלפים)
	36.90%	31.93%	-	-	סטיית תקן שנתית
	31.62	31.62	-	-	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.13%	1.07%	-	-	ריבית חסרת סיכון
	3.21	2.71	-	-	זמן למימוש בשנים
	8.63	6.93	-	-	שווי הוגן לאופציה בודדת
4,483	2,783	1,700	-	-	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2013		2014		2015		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
28.22	9,260,886	30.11	2,163,977	29.93	1,549,740	קיימות במחזור לתחילת שנה
-	-	-	-	-	-	הוענקו במהלך השנה
-	-	-	-	33.61	91,167	פקעו במהלך השנה
27.97	2,615,397	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
27.83	4,481,512	30.42	614,237	28.38	1,236,132	מומשו במהלך השנה ⁽¹⁾
30.11	2,163,977	29.93	1,549,740	34.72	222,441	קיימות במחזור לסוף שנה

(1) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2015 היה 46.32 שקלים חדשים (שנת 2014 - 45.47 שקלים חדשים; שנת 2013 - 40.07 שקלים חדשים).

להלן פרטים על אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)
600,098	1,363,410	200,469	394,601	988,580	166,559	156,337	66,104	-	מספר האופציות
36.67	35.24	24.41	36.64	28.19	24.39	36.04	31.61	-	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
2.18	2.44	1.98	1.18	0.87	0.98	0.18	0.13	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
600,098	1,363,410	200,469	394,601	988,580	166,559	156,337	66,104	-	מזה ניתנות למימוש:
36.67	35.24	24.41	36.64	28.19	24.39	36.04	31.61	-	מספר האופציות
									ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)

2. ביום 29 באפריל 2013 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת 5,921,340 כתבי אופציה ל- 330 ניצעים, עובדי הבנק ועובדים של חברות בת של הבנק שאינם נושאי משרה בבנק. תוכנית האופציות, מושתתת על העקרונות של תכנית האופציות לעובדים בבנק.

תכנית האופציות מבוססת על המתכונת והעקרונות של תכניות האופציות לעובדים שאושרו על ידי הבנק, בשנים 2008 ועד 2011 (כולל) ואשר על פיהן הבנק הקצה כתבי אופציה, ביום 8.7.2008, ביום 24.9.2009, ביום 5.12.2010 וביום 17.11.2011. התנאים של כתבי האופציה האמורים פורטו במתארים שפורסמו על ידי הבנק, על תיקוניהם. תכנית האופציות על פי מתאר זה, מיועדת לעובדי הבנק שאינם נושאי משרה וכן לעובדים של חברות בת של הבנק. לפרטים ראה ביאור 23 ד.1. לדוחות הכספיים.

כמות כתבי האופציה שהניצעים זכאים לממש, בפועל, על פי תנאי התכנית נגזרת מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש, הכל כמפורט בדומה לתכנית שאושרו בשנים 2008 עד 2011 (כולל).

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

כתבי האופציה הוקצו במנה אחת, הניתנת למימוש החל מתום שנה ממועד ההקצאה ועד תום שנתיים ותשעים יום ממועד ההקצאה. בכפוף לשיעור תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, כמפורט לעיל. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית, הינו 36.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 28 באפריל 2013, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקינה החשבונאית על פי מודל בלאק ושולס.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בהקצאה זו, מסתכם בכ-17 מיליוני שקלים חדשים (כ-20 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר). חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. ערך ההטבה התיאורטי של המנה ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו:

מנה 1	סך הכל	
הקצאה שאושרה ב-29 באפריל 2013		
5,901,340		כמות אופציות
31.36%		סטיית תקן שנתית
36.60		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
(0.18%)		ריבית חסרת סיכון
1.71		זמן למימוש בשנים
5.894		שווי הוגן לאופציה בודדת
34,899	34,899	סך שווי הוגן להענקה (אלפי שקלים חדשים)

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2013		2014		2015	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות
-	-	36.71	5,860,240	36.67	2,353,390
36.71	5,901,340	-	-	-	-
36.71	41,100	36.68	2,828,487	-	-
-	-	36.71	678,363	36.44	2,353,390
36.71	5,860,240	36.67	2,353,390	-	-

(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2013, במועד המדידה היה 5.54 שקלים חדשים. הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2015 היה 45.75 שקלים חדשים (שנת 2014 - 44.49 שקלים חדשים).

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	33-42	26-32	17-25	(בשקלים חדשים)
5,860,240	-	-	2,353,390	-	-	-	-	-	מספר האופציות
									ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)
36.71	-	-	36.67	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
1.72	-	-	0.72	-	-	-	-	-	מזה ניתנות למימוש:
									מספר האופציות
-	-	-	2,353,390	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)
-	-	-	36.67	-	-	-	-	-	

3. ביום 10 ביוני 2014 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק, לאחר קבלת אישורו של הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי משרה בבנק (לפרטים ראה סעיף ג' לעיל).

ביום 19 ביוני 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל לכך אישור ועדת התגמול, מיום 16 ביוני 2014, הצעת כתבי אופציה נושאי משרה בבנק, בהתאם לסעיף 15 ב(1)(א) לחוק ניירות ערך. בנוסף, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת התגמול, הצעת כתבי אופציה לעובדים מרכזיים בבנק וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בת של הבנק, בהתאם לסעיף 15 ב(1)(א) לחוק ניירות ערך, והכל כמפורט בדיווח שפרסם הבנק ביום 19 ביוני 2014, אסמכתא מספר 2014-01-091176. (להלן – "דוח המתאר"). במסגרת החלטת הדירקטוריון מיום 19 ביוני 2014, אושרו תכניות להקצאת כתבי אופציה כמפורט להלן:

- תכנית אופציות א' - עד 2,083,197 כתבי אופציה א' שיוענקו לעד שמונה נושאי משרה בבנק שאינם שומרי סף, והניתנים למימוש עד ל-2,083,197 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק.
- תכנית אופציות ב' - עד 873,066 כתבי אופציה ב' שיוענקו לעד חמישה נושאי משרה שהינם שומרי סף, והניתנים למימוש עד ל-873,066 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק.
- תכנית אופציות ג' - עד 2,708,060 כתבי אופציה ג' שיוענקו לעד ארבעים ושלושה עובדים מרכזיים בבנק וכן לעד עשרה מנהלים בחברות בת של הבנק אשר אושרו כנכללים בקבוצה זו, והניתנים למימוש עד ל-2,708,060 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק.
- תכנית אופציות ד' - עד 1,183,110 כתבי אופציה ד' שיוענקו לעד עשרים ושמונה מנהלים בבנק המועסקים על פי חוזים אישיים וכן לעד שמונה מנהלים בחברות בת של הבנק אשר אושרו כנכללים בקבוצה זו, והניתנים למימוש עד ל-1,183,110 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק.
- תכנית אופציות ה' - עד 5,046,390 כתבי אופציה ה' שיוענקו לעד מאתיים חמישים ושלושה מנהלים בבנק המועסקים במסגרת הסכמים קיבוציים, והניתנים למימוש עד ל-5,046,390 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

כמות מניות המימוש, כמפורט לעיל, הינה כמות המניות המרבית הנובעת ממימוש כל כתבי האופציה שניתן להנפיק על פי כל התכניות. ואולם, כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, על פי התנאים של כל אחת מן התוכניות, תיגזר מתנאי הזכאות שנקבעו בכל אחת מהן, כמפורט להלן. בנוסף, הנפקת מלוא הכמות של מניות המימוש היא תיאורטית בלבד, הואיל ובפועל לא תונפק לניצעים מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם, על פי תנאי כל אחת מן התכניות, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה האמורים ואשר מבוססת, בין היתר, על תקרת שער נעילה בסך של 80 שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה החל מהמדד הידוע במועד אישור הדירקטוריון ועד לשער הידוע במועד המימוש. כמון כן, יובהר כי כמות מניות המימוש בכל אחת מהתכניות כפופה להתאמות בגין חלוקת מניות הטבה, הנפקת זכויות, איחוד או חלוקה של מניות, חלוקת דיבידנד ועוד.

כתבי האופציה שיונפקו על שם הנאמן עבור כל נושא משרה, על פי תכניות אופציות א' או ב', יחולקו לשלוש מנות שנתיות עבור כל אחת משנות המענק, הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיכללו במנה שנתית של כתבי אופציה א', שתוענק לכל נושאי המשרה שאינם שומרי סף הינה 728,451 כתבי אופציה עבור שנת 2014, 689,523 כתבי אופציה עבור שנת 2015 ו-665,223 כתבי אופציה עבור שנת 2016. הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיכללו במנה שנתית של כתבי אופציה ב', שתוענק לכל נושאי המשרה שהינם שומרי סף הינה 314,100 כתבי אופציה עבור שנת 2014, 284,136 כתבי אופציה עבור שנת 2015 ו-274,830 כתבי אופציה עבור שנת 2016. כתבי האופציה שיונפקו על שם הנאמן עבור כל ניצע, על פי כל אחת מתכניות האופציות ג', ד' או ה' יחולקו לשלוש מנות שנתיות שוות, עבור כל אחת משנות המענק, אשר כל אחת מהן תהיה ניתנת למימוש בשלושה חלקים, החל מיום 1 באפריל בשנים 2016-2020, כמפורט בדוח המתאר.

כל אחת מהמנות השנתיות של כתבי אופציה ד' ו-ה' תהיה ניתנת למימוש במועדים שלהלן:

- המנה השנתית המותאמת עבור שנת 2014, תהיה ניתנת למימוש, החל מתום שנה אחת מיום ההנפקה של כתבי האופציה ועד תום ארבע וחצי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה.
- המנה השנתית המותאמת עבור שנת 2015, תהיה ניתנת למימוש, החל מתום שנתיים מיום ההנפקה של כתבי האופציה ועד תום ארבע וחצי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה.
- המנה השנתית המותאמת עבור שנת 2016, תהיה ניתנת למימוש, החל מתום שלוש שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה ועד תום ארבע וחצי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה.

תנאי הסף לזכאות לכתבי האופציה ותנאי הזכאות לכתבי אופציה.

זכאותו של ניצע לכתבי אופציה על פי כל אחת מתכניות האופציות לעיל, עבור שנת מענק כלשהי, מותנית בכך שבשנת המענק יתקיימו כל תנאי הסף להלן:

- שיעור התשואה להון בשנת המענק לא יפחת מ-9%;
- יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק, לשנת המענק, לא יפחתו מן היחסים המינימליים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

בנוסף, תנאי הזכאות לכתבי אופציה יקבעו על פי הקריטריונים הבאים:

- כתבי אופציה א' וכתבי אופציה ב' שיונפקו עבור ניצעים שהם נושאי משרה בבנק, כאמור לעיל, מהווים חלק מן התגמול המשתנה של נושאי המשרה. זכאותו של נושא משרה לכתבי אופציה א' או ב', הכלולים במנה שנתית כלשהי, תיקבע על פי ארבעה קריטריונים שהינם בגדר "יעדים כלל חברתיים" הניתנים למדידה (להלן – "המדדים הכמותיים") וכן, על בסיס שני קריטריונים איכותיים המבוססים על הערכת הממונה ביחס להשגת היעדים האישיים (להלן – "היעדים האישיים") של נושא המשרה שהוגדרו במסגרת מתאר ההצעה לעובדים וכן, על הערכת תפקודו של נושא המשרה על ידי הממונה, בהתאם לשיקול דעתו (להלן – "שיקול דעת הממונה"). (היעדים האישיים וכן שיקול דעת הממונה ייקראו להלן – "המדדים האיכותיים").
- המשקל הכולל של המדדים הכמותיים יהיה בשיעור של שמונים אחוזים מן המנה השנתית של כתבי אופציה א' או ב'. המשקל הכולל של המדדים האיכותיים יהיה בשיעור של עשרים אחוזים, כך שמשקלו של מדד היעדים האישיים יהיה בשיעור של עשרה אחוזים ומשקלו של מדד שיקול דעת הממונה יהיה בשיעור של עשרה אחוזים.
- זכאותם של ניצעים שאינם נושאי משרה בבנק, לכתבי אופציה ג' ו-ד', בגין שנת מענק כלשהי, תקבע על בסיס המדדים הכמותיים, ולא תיקבע על פי מדד איכותי כלשהו. זכאותם של ניצעים שאינם נושאי משרה בבנק, לכתבי אופציה ה', בגין שנת מענק כלשהי, תקבע על בסיס המדדים הכמותיים, וכן על פי דרגת האיכות שתיקבע לאותם ניצעים, כמפורט בסעיף 2.12.9 לדוח המתאר.
- המדדים הכמותיים שהוגדרו במסגרת תכנית האופציות הינם שיעור התשואה להון, תשואת מניית הבנק ביחס למדד הייחוס, יחס היעילות התפעולית, והיחס הממוצע של פיקדונות לאשראי.
- מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיונפקו על פי כל אחת מהתכניות הינו 46.21 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, החל מן המדד הידוע ביום אישור דירקטוריון הבנק את הנפקת כתבי האופציה לניצעים ועד למדד הידוע ביום המימוש של כתב האופציה על ידי הניצע. מחיר המימוש נקבע על פי הממוצע של שערי הנעילה של מניה רגילה של הבנק, בבורסה, במשך שלושים ימי המסחר שקדמו ליום אישור הדירקטוריון. בהתאם לאמור, יובהר כי ביום המימוש, ניצע לא יידרש לשלם את מחיר המימוש, ומחיר המימוש ישמש אך ורק לצורך קביעת סכום ההטבה הכספי וכמות מניות המימוש שתונפק בפועל לניצע.
- לצורך חישוב השווי ההוגן, ליום האישור של הדירקטוריון את הנפקת כתבי האופציה, כאמור לעיל, נלקחו בחשבון התנאים של תכניות האופציות וכן הנתונים וההנחות שפורטו בדוח המתאר.
- על בסיס ההנחות, שפורטו בדוח המתאר, השווי ההוגן הממוצע של כל כתב אופציה שיוענק על פי כל אחת מתכניות האופציות, ליום האישור של הדירקטוריון את הנפקת כתבי האופציה, הינו כדלקמן:

 - כתבי אופציה א' - כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-7.69 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השנייה - כ-8.13 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השלישית - כ-8.43 שקלים חדשים.
 - כתבי אופציה ב' - כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-7.73 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השנייה - כ-8.16 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השלישית - כ-8.44 שקלים חדשים.
 - כתבי אופציה ג' - כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-7.64 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השנייה - כ-8.06 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השלישית - כ-8.35 שקלים חדשים.
 - כתבי אופציה ד' ו-ה' - כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-8.42 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השנייה - כ-8.17 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השלישית - כ-7.64 שקלים חדשים.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בתכניות, כאמור, המחושב בהתאם לכללי התקינה החשבונאית, מסתכם בכ-96 מיליוני שקלים חדשים (כ-113 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שחר). בפריסת ערך ההטבה התיאורטי בספרי הבנק, ילקח בחשבון אומדן לשיעור הנטישה הצפוי של ניצעי התוכניות.

האופציות יוקצו במסלול "הכנסת עבודה", בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה. לפיכך, ההטבה שתנבע לניצעים כתוצאה ממימוש כתבי אופציה אלה, תמוסה על פי שיעור המס השולי שיחול עליהם במועד מימוש כתבי האופציה. הבנק יהיה חייב לשלם מס שחר בגין ההטבה שתנבע לניצעים כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. כמו כן, בעת תשלום המס על ידי הניצעים בגין ההטבה, יאה הבנק זכאי לנכות הוצאה לצרכי מס בגין כתבי האופציה האמורים, על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול במועד המימוש.

יתר פרטי התוכניות ומתאר ההצעה לעובדים (ובכלל זה תנאי הסף לזכאות לכתבי האופציה, מועדי ההבשלה של כתבי האופציה והתקופות למימושם וכן סמכות הדירקטוריון להפחתת הכמות של כתבי האופציה, פקיעת כתבי אופציה והשבת ההטבה הכספית) פורטו בדוח מידי מיום 19 ביוני 2014, אסמכתא מספר 2014-01-091176. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.

ביום 3 באוגוסט 2015 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת המלצתה של ועדת התגמול של הבנק, לאשר מתאר הצעה לעובדים על פיו יוקצו 229,990 כתבי אופציה ל-19 ניצעים, מנהלים בבנק.

תוכנית האופציות מבוססת על והעקרונות של תוכנית האופציות שאושרה על ידי הבנק בשנת 2014 ואשר על פיהן הבנק הקצה ביום 19 ביוני 2014 אופציות למנהלים. ראה להלן.

כתבי האופציות הוקצו כמפורט להלן:

- עד 11,494 כתבי אופציה ד' שיוענק למנהל אחד בבנק המועסק על פי חוזה אישי והניתנים למימוש עד ל-11,494 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק. בהתאם לתוכנית אופציות ד' מיום 19 ביוני 2014.
- עד 218,496 כתבי אופציה ה' שיוענקו לעד שמונה עשר מנהלים בבנק המועסקים במסגרת הסכמים קיבוציים, והניתנים למימוש עד ל-218,496 מניות רגילות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב, כל אחת, של הבנק. בהתאם לתוכנית אופציות ה' מיום 19 ביוני 2014.

כמות מניות המימוש, כמפורט לעיל, הינה כמות המניות המרבית הנובעת ממימוש כל כתבי האופציה שניתן להנפיק על פי כל התכניות. ואולם, כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, על פי התנאים של כל אחת מן התוכניות, תיגזר מתנאי הזכאות שנקבעו בכל אחת מהן, כמפורט להלן. בנוסף, הנפקת מלוא הכמות של מניות המימוש היא תיאורטית בלבד, הואיל ובפועל לא תונפק לניצעים מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם, על פי תנאי כל אחת מן התכניות, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה האמורים ואשר מבוססת, בין היתר, על תקרת שער נעילה בסך של 80 שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה החל מהמדד הידוע במועד אישור הדירקטוריון ועד לשער הידוע במועד המימוש.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

כמן כן, יובהר כי כמות מניות המימוש בכל אחת מהתכניות כפופה להתאמות בגין חלוקת מניות הטבה, הנפקת זכויות, איחוד או חלוקה של מניות, חלוקת דיבידנד ועוד.

כתבי האופציה שהונפקו על שם הנאמן עבור כל ניצע, על פי כל אחת מתכניות האופציות ד' או ה' חולקו לשתי מנות שנתיות שוות, עבור כל אחת משנות המענק, אשר כל אחת מהן תהיה ניתנת למימוש החל מיום 1 באפריל בשנים 2016-2020, כמפורט בדוח המתאר.

כל אחת מהמנות השנתיות של כתבי אופציה ד' ו-ה' תהיה ניתנת למימוש במועדים שלהלן:

- המנה השנתית המותאמת עבור שנת 2015, תהיה ניתנת למימוש, החל מתום שנה מיום ההנפקה של כתבי האופציה ועד תום שלוש וחצי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה.
- המנה השנתית המותאמת עבור שנת 2016, תהיה ניתנת למימוש, החל מתום שתי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה ועד תום שלוש וחצי שנים מיום ההנפקה של כתבי האופציה.

זכאותו של ניצע לכתבי אופציה על פי כל אחת מתכניות האופציות לעיל, עבור שנת מענק כלשהי, מותנית בכך שבשנת המענק יתקיימו כל תנאי הסף שלהלן:

- שיעור התשואה להון בשנת המענק לא יפחת מ-9%;
- יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק, לשנת המענק, לא יפחתו מן היחסים המינימליים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

בנוסף, תנאי הזכאות לכתבי אופציה יקבעו על פי הקריטריונים הבאים:

- זכאותם של ניצעים שאינם נושאי משרה בבנק, לכתבי אופציה ד', בגין שנת מענק כלשהי, תקבע על בסיס המדדים הכמותיים, ולא תיקבע על פי מדד איכות כלשהו. זכאותם של ניצעים שאינם נושאי משרה בבנק, לכתבי אופציה ה', בגין שנת מענק כלשהי, תקבע על בסיס המדדים הכמותיים, וכן על פי דרגת האיכות שתיקבע לאותם ניצעים, כמפורט בסעיף 2.12.7 לדוח המתאר.
- המדדים הכמותיים שהוגדרו במסגרת תכנית האופציות הינם שיעור התשואה להון, תשואת מניית הבנק ביחס למדד הייחוס, יחס היעילות התפעולית, והיחס הממוצע של פיקדונות לאשראי.
- מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיונפקו על פי כל אחת מהתכניות הינו 47.76 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, החל מן המדד הידוע ביום אישור דירקטוריון הבנק את הנפקת כתבי האופציה לניצעים ועד למדד הידוע ביום המימוש של כתב האופציה על ידי הניצע. מחיר המימוש נקבע על פי הממוצע של שערי הנעילה של מניה רגילה של הבנק, בבורסה, במשך שלושים ימי המסחר שקדמו ליום אישור הדירקטוריון. בהתאם לאמור, יובהר כי ביום המימוש, ניצע לא יידרש לשלם את מחיר המימוש, ומחיר המימוש ישמש אך ורק לצורך קביעת סכום ההטבה הכספי וכמות מניות המימוש שתונפק בפועל לניצע.
- לצורך חישוב השווי ההוגן, ליום האישור של הדירקטוריון את הנפקת כתבי האופציה, כאמור לעיל, נלקחו בחשבון התנאים של תכניות האופציות וכן הנתונים וההנחות שפורטו בדוח המתאר.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

על בסיס ההנחות, שפורטו בדוח המתאר, השווי ההוגן הממוצע של כל כתב אופציה שהוענק על פי כל אחת מתכניות האופציות, ליום האישור של הדירקטוריון את הנפקת כתבי האופציה, הינו כדלקמן:

כתבי אופציה ד' ו-ה' - כתב אופציה הנכלל במנה הראשונה - כ-7.08 שקלים חדשים; כתב אופציה הנכלל במנה השניה - כ-6.91 שקלים חדשים.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה בתכניות, כאמור, שחושב בהתאם לכללי התקחנה החשבונאית מסתכם בכ-1.6 מיליוני שקלים חדשים (כ-1.9 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר). בפריסת ערך ההטבה התיאורטי בספרי הבנק, ילקח בחשבון אומדן לשיעור הנטישה הצפוי של ניצעי התוכניות.

האופציות יוקצו במסלול "הכנסת עבודה", בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה. לפיכך, ההטבה שתנבע לניצעים כתוצאה ממימוש כתבי אופציה אלה, תמוסה על פי שיעור המס השולי שיחול עליהם במועד מימוש כתבי האופציה. הבנק יהיה חייב לשלם מס שכר בגין ההטבה שתנבע לניצעים כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. כמו כן, בעת תשלום המס על ידי הניצעים בגין ההטבה, יהא הבנק זכאי לנכות הוצאה לצרכי מס בגין כתבי האופציה האמורים, על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול במועד המימוש. יתר פרטי התוכניות ומתאר ההצעה לעובדים (ובכלל זה תנאי הסף לזכאות לכתבי האופציה, מועדי ההבשלה של כתבי האופציה והתקופות למימושם וכן סמכות הדירקטוריון להפחתת הכמות של כתבי האופציה, פקיעת כתבי אופציה והשבת ההטבה הכספית) פורטו בדוח מיידי מיום 3 באוגוסט 2015, אסמכתא מספר 2015-01-088305. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המיידי הנזכר לעיל

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 19 ביוני 2014:

סך הכל	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
תכנית אופציות א				
2,083	665	690	728	כמות אופציות (באלפים)
	25.94-35.64%	22.00%-34.72%	20.07%-28.99%	סטיית תקן שנתית
	46.21	46.21	46.21	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	(0.70%)-1.08%	(0.87%)-0.64%	(0.45%)-0.08%	ריבית חסרת סיכון
	4.75-6.75	3.75-5.75	2.75-4.75	זמן לפקיעה בשנים
	8.43	8.12	7.70	שווי הוגן לאופציה בודדת
16,815	5,605	5,605	5,605	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים
תכנית אופציות ב				
873	275	284	314	כמות אופציות (באלפים)
	25.94-35.64%	22.00%-34.72%	20.07%-28.99%	סטיית תקן שנתית
	46.21	46.21	46.21	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	(0.70%)-1.08%	(0.87%)-0.64%	(0.45%)-0.08%	ריבית חסרת סיכון
	4.75-6.75	3.75-5.75	2.75-4.75	זמן לפקיעה בשנים
	8.43	8.17	7.73	שווי הוגן לאופציה בודדת
7,066	2,319	2,319	2,428	סך שווי הוגן למנה באלפי שקלים חדשים

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 19 ביוני 2014 (המשך):

סך הכל	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
תכנית אופציות ג				
	896	896	917	כמות אופציות (באלפים)
2,709	25.94-35.64%	22.00%-34.72%	20.07%-28.99%	סטיית תקן שנתית
	46.21	46.21	46.21	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	(0.70%)-1.08%	(0.87%)-0.64%	(0.45%)-0.08%	ריבית חסרת סיכון
	4.75-6.75	3.75-5.75	2.75-4.75	זמן לפקיעה בשנים
	8.35	8.06	7.64	שווי הוגן לאופציה בודדת
21,710	7,482	7,222	7,006	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
תכנית אופציות ד				
1,182	394	394	394	כמות אופציות (באלפים)
	25.94-26.81%	22.00%-28.31%	20.07%-27.06%	סטיית תקן שנתית
	46.21	46.21	46.21	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	(0.70%)-0.61%	(0.87%)-0.26%	(0.16%)-(-0.12%)	ריבית חסרת סיכון
	4.5	4.5	4.5	זמן לפקיעה בשנים
	7.64	8.17	8.42	שווי הוגן לאופציה בודדת
9546	3010	3219	3317	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
תכנית אופציות ה				
5,046	1,682	1,682	1,682	כמות אופציות (באלפים)
	25.94-26.81%	22.00%-28.31%	20.07%-27.06%	סטיית תקן שנתית
	46.21	46.21	46.21	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	(0.70%)-0.61%	(0.87%)-0.26%	(0.16%)-(-0.12%)	ריבית חסרת סיכון
	4.5	4.5	4.5	זמן לפקיעה בשנים
	7.64	8.17	8.42	שווי הוגן לאופציה בודדת
40,754	12,850	13,742	14,162	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 3 באוגוסט 2015:

מנה 1	מנה 2	מנה 3	סך הכול	
תכנית אופציות ד				
-	6	6	12	כמות אופציות (באלפים)
-	17.48%-21.01%	17.48%-22.92%		סטיית תקן שנתית
-	47.76	47.76		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
-	(0.86%)-(0.58%)	(0.86%)-(0.45%)		ריבית חסרת סיכון
-	3.5	3.5		זמן לפקיעה בשנים
-	7.08	6.91		שווי הוגן לאופציה בודדת
-	40	40	80	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)
תכנית אופציות ה				
-	109	109	218	כמות אופציות (באלפים)
-	17.48%-21.01%	17.48%-22.92%		סטיית תקן שנתית
-	47.76	47.76		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
-	(0.86%)-(0.58%)	(0.86%)-(0.45%)		ריבית חסרת סיכון
-	3.5	3.5		זמן לפקיעה בשנים
-	7.08	6.91		שווי הוגן לאופציה בודדת
-	774	755	1,529	סך שווי הוגן למנה (אלפי שקלים חדשים)

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש עבור כלל התכניות:

	2014		2015		
	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	
קיימות במחזור לתחילת שנה	-	-	11,893,823	46.21	
הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾	11,893,823	46.21	229,990	47.76	
חולטו במהלך השנה	-	-	1,699,397	46.21	
מומשו במהלך השנה ⁽²⁾	-	-	3,920	46.21	
קיימות במחזור לסוף שנה	11,893,823	46.21	10,420,496	46.24	

(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2015 במועד המדידה היה 6.99 שקלים חדשים. (שנת 2014 - 8.06 שקלים חדשים).

(2) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2015 היה 47.0 שקלים חדשים.

ביאור 23 - עסקאות תשלום מבוסס מניות - המשך

להלן פרטים על אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

תחום מחירי מימוש (בשקלים חדשים)	31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
	40-50	33-39	26-32	40-50	33-39	26-32
מספר האופציות	11,893,823	-	-	10,420,496	-	-
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	46.21	-	-	46.24	-	-
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	3.88	-	-	3.51	-	-
מזה ניתנות למימוש:						
מספר האופציות	-	-	-	1,157,176	-	-
ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בשקלים חדשים)	-	-	-	46.21	-	-

ביאור 24 - הון מניות והון⁽¹⁾

א. להלן פרטים בדבר הון המניות של הבנק (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע ⁽³⁾		רשום	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015
23,321,941	23,438,032	40,000,000	40,000,000

מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש⁽²⁾

(1) לעניין הקצאת כתיב אופציות לרכישת מניות - ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

(2) המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

(3) כולל 2,500,000 מניות רדומות, שנרכשו ומוחזקות על ידי הבנק. לפרטים, ראה להלן בסעיף ד.

ב. ביום 3 באפריל 2006 התקבלה בדירקטוריון הבנק החלטה על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה, בכפוף לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ- 10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו- 80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות, של אותה שנה. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006.

ביום 23 ביולי 2012 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תכנית החומש האסטרטגית החדשה לשנים 2013-2017, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימצ לעצמו הבנק, בכפוף לכך שיחס הון הליבה לא יפחת מהיעד שקבע הדירקטוריון.

ביום 14 באוגוסט 2013, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון מיום 23 ביולי 2012 לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014.

ביום 23 בדצמבר 2014, בנוסף לעדכון התוכנית האסטרטגית של הבנק, החליט דירקטוריון הבנק לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת לפיה יחולק בגין הרווחים הרבעוניים בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת כפופה לכך, כי הבנק ישמור על שולי ביטחון נאותים, כפי שנקבעו לעניין זה, על מנת שהון עצמי רובד 1 של הבנק לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ואשר אומץ על ידי הדירקטוריון.

בשנת 2017, מדיניות הדיבידנד תהיה בהתאם לאמור בסעיף ג1. לדוח המידי הקודם. זאת, בכפוף לכך שהון עצמי רובד 1 של הבנק, לא יפחת מן היעד הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים ובכפוף לשמירת שולי בטחון נאותים.

הבנק קיבל את אישורו של המפקח על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל.

מובהר, כי חלוקת הדיבידנד כפופה להוראות הדין ולהגבלות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

ביאור 24 - הון מניות והון - המשך

- ג. להלן פרטים בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנדים:
- לפי הוראות המפקח על הבנקים ביחס לחלוקת דיבידנד על-ידי תאגידים בנקאיים, אין בנק יכול לחלק דיבידנד במזומן כל עוד נכסיו הלא כספיים עולים על הונו העצמי. ליום 31 בדצמבר 2014 עולה הונו המדווח של הבנק על נכסיו הלא כספיים בסך של 7,371 מיליוני שקלים חדשים.
 - בהיתר שניתן לרוכשי גרעין השליטה בבנק על ידי נגיד בנק ישראל, נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו עד ליום 30 בספטמבר 1994 בסכומם (לאחר היוון לקרנות הון בשנת 1998), כ-100 מיליוני שקלים חדשים. כמו כן לא יבצע הבנק חלוקת דיבידנד, אלא אם קיבל אישור מראש מהמפקח על הבנקים לחלוקה כאשר:
 1. יתרת העודפים המצטברת של הבנק, בניכוי ההפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר אינה חיובית.
 2. אחת או יותר משלוש השנים האחרונות הסתיימה בהפסד כולל.
 3. התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד כולל.
- ד. ביום 27 במאי 2009 קיבל הבנק את אישור המפקח, לפיו המפקח התיר לבנק, באופן חד פעמי, רכישה עצמית של 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. מהונו המונפק של הבנק, וזאת בכפוף לכל דין ובכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 20 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית על ידי הבנק של עד 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. כל אחת, בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 24 בספטמבר 2009 השלים הבנק את הרכישה העצמית, ובסך הכל נרכשו 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליון שקלים חדשים. המניות שבידי הבנק מיועדו להימסר כתמורה למימוש האופציות במסגרת התכנית לסמנל"ים, לפרטים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים. על פי התנאי שנקבע לעניין זה באישור המפקח, הבנק ימכור את כל המניות העודפות (אם יהיו כאלה) מיד לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות, דהיינו מיד לאחר תום שבע שנים מיום הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. לפי אישור מקדמי שהתקבל מרשות המיסים, ברכישת המניות כאמור לעיל, לא תיווצר לבנק חבות מס. הדירקטוריון הגיע לכלל מסקנה, כי רכישות עצמיות של מניות הבנק על פי תכנית הרכישה כמפורט לעיל, עומדות במבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות, וכן מקיימות את התנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331. הדירקטוריון שב ובחן את עמידת הבנק במבחני החלוקה שנקבעו בחוק החברות וכן את התקיימותם של התנאים שנקבעו בהוראה 331, ערב הרכישות. ביום 30 בינואר 2013, אישר בנק ישראל לבנק להשתמש במניות העודפות לצורך תכנית אופציות לשנת 2013 עבור מנהלים שאינם חברי הנהלה או נושאי משרה. על הבנק למכור את יתרת המניות העודפות (אם יהיו כאלה), מיד לאחר תום תקופת המימוש של כתבי האופציה על פי תוכנית האופציות למנהלים שאינם חברי הנהלה או נושאי משרה, או התכנית המקורית, לפי המאוחר. ביום 2 ביוני 2014, פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בבקשה לקבל את אישורו לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף של 5 מיליון מניות. ביום 17 ביולי 2014 העביר הבנק לבקשת הפיקוח את פירוט תוכנית הרכישה לפי מועדים. תכנית הרכישה שהוצגה מחולקת לחמישה חלקים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2015 ועד לרבעון הרביעי של שנת 2017 תוך מגבלה לכל מנה של רכישה עצמית ובסך הכל לא יותר מ-5 מיליון מניות. בהתאם לתכנית הבנק ימכור את כל המניות העודפות אם יהיו כאלו לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. ביום 27 ביולי 2014 אישר הפיקוח על הבנקים את תכנית הרכישה בכפוף לתנאים שנקבעו בין הבנק לבין הפיקוח על הבנקים. ביום 13 באוגוסט 2014 אישר דירקטוריון הבנק את מתווה הרכישה העצמית כאמור. תכנית הרכישה, לרבות אופן ביצועה, תובא לאישור הדירקטוריון ככל שאכן תבוצע. רכישה עצמית של מניות הבנק דומה במהותה לחלוקת דיבידנד.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון"

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2014	2015

1. בנתוני המאוחד

א. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון עצמי רובד 1	12,299	11,273 ⁽²⁾⁽¹⁾
הון רובד 1	12,299	11,273
הון רובד 2	4,916	4,883
סך הכל הון כולל	17,215	16,156

ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

סיכון אשראי	120,793	116,159 ⁽²⁾⁽¹⁾
סיכונים שוק	950	1,020
סיכון תפעולי	7,743	7,383
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	129,486	124,562

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון

נתוני הבנק:

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	9.50	9.05 ⁽²⁾⁽¹⁾
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	9.50	9.05 ⁽²⁾⁽¹⁾
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.29	12.97 ⁽²⁾⁽¹⁾
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽³⁾	9.30	9.00
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽³⁾	12.80	12.50

2. חברות בת משמעותיות

בנק יב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	9.98	9.55 ⁽²⁾
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	9.98	9.55 ⁽²⁾
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.23	13.65 ⁽²⁾
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.00	9.00
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	13.00	13.00

(1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.2 לדוחות הכספיים.

(2) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1 ג.2 לדוחות הכספיים.

(3) יחסי ההון הנדרשים על ידי המפקח מיום 1 בינואר 2015. החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת ליחסים אלה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1.1.2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1.1.2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד דיווח זה, הינו 9.8%-ו-13.3%, בהתאמה.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון" - המשך

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2014	2015

3. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

א. הון רובד 1	
הון עצמי	12,415
הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1	(18)
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	12,397
התאמות פיקוחיות וניכויים:	
מוניטין	(87)
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון רובד 1	(11)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון רובד 1	(98)
סך הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	12,299
הון עצמי ⁽¹⁾	11,304
הבדלים	62
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	11,366

ב. הון רובד 2	
הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים	3,544
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים	1,372
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	4,916
ניכויים:	
סך הכל ניכויים - הון רובד 2	-
סך הכל הון רובד 2	4,916
הון רובד 2: מכשירים	3,573
הון רובד 2: הפרשות	1,310
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	4,883

4. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1 (לפרטים ראה סעיף י' להלן):

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	
יחס ההון לרכיבי סיכון		
8.84 ⁽³⁾⁽¹⁾	9.32%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום הוראות מעבר
0.21 ⁽³⁾⁽¹⁾	0.18%	השפעת הוראות המעבר
9.05 ⁽²⁾⁽¹⁾	9.50%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום הוראות מעבר

- (1) הוצג מחדש. לפרטים בדבר יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.2 לדוחות הכספיים.
- (2) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1.ג.1 לדוחות הכספיים.
- (3) כולל השפעת אימוץ כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש כדי לשקף השפעה זו.

ביאור 25 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 221 בדבר יחס כיסוי נזילות

ליום 31 בדצמבר 2015	
באחוזים	
	1. בנתוני המאוחד⁽¹⁾
91	יחס כיסוי הנזילות
60	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾
	2. בנתוני הבנק
90	יחס כיסוי הנזילות
60	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾
	3. חברות בת משמעותיות
	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו
382	יחס כיסוי הנזילות
60	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾

(1) במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. יחס כיסוי הנזילות נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ל-96%.
 יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי עד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017.

ג. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 218 בדבר יחס מינוף

ליום 31 בדצמבר 2015	
	1. בנתוני המאוחד
12,299	הון רובד 1
231,291	סך החשיפות
	2. חברות בת משמעותיות
	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו
4.89	יחס המינוף ⁽²⁾
5.00	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾

(1) תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי שנדרש על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא יירד מהסף שנקבע בהוראה.

(2) על מנת לחזק את עמידת בנק יהב במתווה יחס המינוף מימש בנק יהב את תיק איגרות החוב המוחזקות לפדיון.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

ד. ביום 30 ביוני 2010 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים בנושא מדיניות הון לתקופות ביניים, ובו הם נדרשים לאמץ יעד ליחס הון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2010, בשיעור שלא יפחת מ- 7.5%. במקביל, נדרשים הבנקים להעביר לפיקוח תוכנית עבודה לעמידה ביעד. עוד קובע המכתב כי בהיעדר אישור מראש של המפקח על הבנקים, לא יחלק הבנק דיבידנד אם אינו עומד ביעד, או אם חלוקת הדיבידנד תגרום לכך שלא יעמוד ביעד. הנחיה זו נועדה להבהיר את ציפיות הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בתקופת ביניים, עד להתאמת הוראות הפיקוח לשינויים המתגבשים בהמלצות ועדת באזל.

ה. ביום 25 באוקטובר 2010, החליט דירקטוריון הבנק כי היעד של יחס הון הליבה יהיה בשיעור שלא יפחת מ-7.5%. בנוסף, החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול לשמירת שולי בטחון נאותים על מנת להבטיח כי יחס הון הליבה לא יפחת מהאמור לעיל. כמו כן, החליט דירקטוריון הבנק כי יחס ההון הכולל לא יפחת משיעור של 12.5%.

ו. ביום 28 במרץ 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחיה, בה נקבע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי ההנחיה, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. ההנחיה בדבר יחס הון ליבה מקסימלי של 10% אינה חלה על הבנק.

ז. ביום 23 ביולי 2012 הנחה דירקטוריון הבנק את הנהלת הבנק לפעול להקדמת היישום של הוראת המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012, במטרה להחילה, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014. בנוסף, החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול, במידת האפשר, לשמירת שולי בטחון נאותים לצורך כך.

ח. ביום 21 במרץ 2013 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא נדל"ן לדירור. בהתאם להוראות, חישוב הקצאת ההון להלוואות שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2013 מבוצע לפי שיעורי השקלול הבאים:

להלוואות בשיעור מימון עד 45%	- משקל סיכון של 35%
להלוואות בשיעור מימון מעל 45% ועד 60%	- משקל סיכון של 50%
להלוואות בשיעור מימון מעל 60%	- משקל סיכון של 75%
להלוואות ממונפות בשיעור מימון מעל 60% אשר מרכיב הריבית המשתנה בהן הוא 25% או יותר	- משקל סיכון של 75%
זאת לעומת שיעורי השקלול הקודמים:	
להלוואות בשיעור מימון עד 75%	- משקל סיכון של 35%
להלוואות בשיעור מימון מעל 75%	- משקל סיכון של 75%
להלוואות ממונפות בשיעור מימון מעל 60% אשר מרכיב הריבית המשתנה בהן הוא 25% או יותר	- משקל סיכון של 100%

בנוסף, הוקטן מקדם ההמרה לאשראי של ערבוביות להבטחת השקעות של רוכשי דירות מ-20% ל-10% במקרה בו הדירה נמסרה למשתכן.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

ט. ביום 30 באפריל 2013 שלח המפקח על הבנקים מכתב המאשר כי כתבי התחייבות אשר מתכוון הבנק להנפיק, יוכלו להיחשב כהון רובד 2 תחתון לעניין שמירת יחס הון מזערי.

שינויים בתנאי ההכרה כהון רובד 2 תחתון בעקבות יישום הוראות באזל III, יחולו רטרואקטיבית על כתבי התחייבות אלה.

י. ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון של הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211, העוסקות באימוץ הנחיות באזל III בנושא ההון הפיקוחי ובנושא נכסי סיכון (להלן: "ההוראות").

התיקונים להוראות עוסקים בחיזוק איכות וגודל ההון ובחיזוק כיסוי הסיכון להפסדי שערור לשווי שוק מנגזרים (CVA - Credit Value Adjustments).

תחולת ההוראות - 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות מעבר.

להלן התיקונים העיקריים שנכללו במסגרת ההוראות:

- מבנה ההון

ההון הפיקוחי יורכב משני רבדים בלבד - הון רובד 1 (כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2. כמו כן בוטלה הדרישה להון רובד 3 לכיסוי סיכוי שוק.

- מכשירי הון כשירים להון רובד 1 נוסף ולהון רובד 2

נקבעו קריטריוני כשירות למכשירי הון המסווגים כהון רובד 1 נוסף וכהון רובד 2. מכשירים אלו יכללו מנגנון לספיגת הפסדי קרן, לפיו תתבצע המרה למניות או הפחתת קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מ- 7% למכשירי הון רובד 1 נוסף ויורד מ-5% למכשירי הון רובד 2.

- זכויות מיעוט

סכום זכויות המיעוט שיוכר כהון יוגבל ולא ניתן יהיה להכיר בעודף ההון בחברת הבת.

- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

סכום ההפרשה הקבוצתית יוכר כהון רובד 2 עד לתקרה של 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי. מנגד, סכום ההפרשה יתווסף לנכסי הסיכון המשוקללים לסיכון אשראי.

- התאמות וניכויים מההון הפיקוחי

- מיסים נדחים הנובעים מהפרשי עיתוי יטופלו כדלקמן:

עד 10% מהון עצמי רובד 1 - ישוקלל במשקל סיכון של 250%.

מעל 10% הון עצמי רובד 1 - ינוכו מההון.

- השקעות ברכיבי הון של תאגידים פיננסיים - בנקים, חברות ביטוח וכל חברה שעיסוקה בתחום שוקי ההון, יטופלו כניכוי מההון או לפי שקלול לסיכון וזאת בכפוף למבחנים שנקבעו.

- סכום הרווח המצטבר בגין גידור תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן - ינוכה מההון. כלומר, סכומים חיוביים ינוכו מההון וסכומים שליליים יתווספו להון.

- התאמות חשבונאיות בגין התחייבות של מכשירים נגזרים הנובעים משינוי סיכון האשראי של הבנק (DVA) ינוכו מההון.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

- הקצאת הון בגין הפסדי CVA (הפסדי שערור לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, Credit Value Adjustments)

בנוסף לדרישת הון בגין סיכון לכשל הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי לפי הגישה הסטנדרטית, נדרשת הקצאת הון לכיסוי הסיכון להפסדים פוטנציאליים שעלולים להיווצר משערור לשווי שוק של נגזרים מעבר לדלפק (OTC).

על מנת לעמוד בדרישות החדשות במסגרת יישום הוראות באזל III, נקבעה תקופת מעבר מדורגת שתיפרס על פני מספר שנים עד ליישומן המלא.

התאמות פיקוחיות וניכיים מההון וזכויות מיעוט שאינן כשירות להכלל בהון הפיקוחי - ניכוי של 20% בכל שנה החל מיום 1 בינואר 2014. מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי - הכרה ב-80% מיתרת המכשירים החל ממועד התחולה והפחתה של 10% בכל שנה עד ליום 1 בינואר 2022.

במסגרת התיקון להוראה 202 נקבע כי תאריך היעד לעמידה ביחס הון רובד 1 מינימלי של 9% לתאגיד בנקאי שאינו גדול הוא ה-1 בינואר 2015, בדומה למכתב המפקח על הבנקים מיום 28 במרץ 2012. הבנק ערוך ליישום ההוראות ובוחן את השפעת התיקונים על התוכנית האסטרטגית של הבנק.

יא. בעקבות פרסום ההוראות, חזר הבנק ובחן את עמידתו בלוחות הזמנים להשגת יעד ליחס הון ליבה בשיעור שלא יפחת מ-9%. בעקבות בחינה זו ועל יסוד הנחות במועד הבחינה ביחס לרווח הצפוי בשנים 2013-2014 ולשיעורי הצמיחה בנכסי הסיכון, הציג הבנק למפקח על הבנקים מתווה להתפתחות חזויה של יחס הון הליבה, הכולל חלוקת דיבידנד, תוך שמירה על שולי ביטחון נאותים. לאחר בדיקה עם המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2013, לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2014, ליחס הון ליבה, בשיעור שלא יפחת מ-9%. כמו כן, החליט הדירקטוריון, באותו מועד, לחלק דיבידנד בסך של 75 מיליוני שקלים חדשים, ולאמץ קו פעולה לפיו, עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.

החלטות אלה באו במקום החלטות הדירקטוריון לעניין הקדמת היישום של הוראות המפקח על הבנקים, מיום 28 במרץ 2012 במטרה להחילן, במידת האפשר, החל מיום 1 בינואר 2014, ולענין מדיניות חלוקת דיבידנד – הכל כפי שפורט בסעיף 1 לדוח המייד של הבנק, מיום 23 ביולי 2012 (אסמכתא מספר 191649-01-2012). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בסעיף 1 לדוח המייד האמור.

יב. ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיוור. על פי ההנחיות, החל מ-1 בספטמבר 2013, תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואות לדיוור בהן שיעור החזר החודשי מההכנסה עולה על 50%. בנוסף, הלוואות ששיעור החזר החודשי מההכנסה עולה על 40%, תשוקללנה במשקל סיכון של 100% בחישוב הקצאת הון.

יג. ביום 28 בספטמבר 2014 פירסם המפקח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329, וכן, קובץ שאלות ותשובות באותו נושא. החוזר כולל שני תיקונים להוראה:

- הגדלת יעד ההון – יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל לרכיבי סיכון יכללו תוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת תיק האשראי לדיוור. הגדלת יעדי ההון התבצע בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד 1 בינואר 2017 (לאורך שמונה רבעונים).
- משקל סיכון להלוואות ממונפות בריבית משתנה – משקל הסיכון להלוואות ממונפות בריבית משתנה יפחת משיעור של 100% ל-75%.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

בעקבות יישום ההוראה יעד יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון צפוי לגדול בכ-0.1%, לפי נתוני מועד הדיווח, בכל אחד משמונת הרבעונים החל ממועד יישום ההוראה ובסך הכל בכ-0.8% עם השלמת היישום. יעד זה, יכול שישתנה בהתאם לנתונים בפועל של תיק האשראי לדיור ושל סך נכסי הסיכון.

י"ד. החל מיום 1 בינואר 2015 מאמץ הבנק את כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים. בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת הפסד כולל אחר מצטבר וסכומים שנזקפו ישירות לעודפים ליום 1 בינואר 2013, בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא מובאים בחשבון באופן מיידי לצורך חישוב דרישות הון אלא כפופים להוראות מעבר, כך שההשפעה נפרסת בשיעורים שווים של 20% החל מיום 1 בינואר 2014, 40% מיום 1 בינואר 2015 ועד ליישום מלא החל מיום 1 בינואר 2018.

ט"ו. ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לפי כללי באזל לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ט"ז. ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCP). החוזר כולל עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא מדידה והלימות הון, בהתאם להנחיות ועדת באזל בנושא. בהוראה נקבעו הכללים לטיפול בחשיפה למסלקות הנובעות ממסחר בנגזרי OTC, מעסקאות נגזרים סחירים ומעסקאות מימון ניירות ערך. להלן עיקרי ההוראה המעודכנת:

- צד נגדי מרכזי הוגדר כמסלקה הפועלת כמתווך פיננסי בין צדדים נגדיים של חוזים הנסחרים בשוק פיננסי.
 - חשיפת מסחר של בנק חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP), תשוקלל במשקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס כיום). חשיפת מסחר של בנק חבר מסלקה, אשר מבצע העברות לקרן הסיכונים של המסלקה, תשוקלל בהתאם לנוסחה שנקבעה בהוראה.
 - חשיפת מסחר של בנק חבר מסלקה ללקוחות הפעילים בבורסה בישראל, תחושב בהתאם לשיטת החישוב של עסקאות דו צדדיות (לעומת חישוב לפי כללי הבורסה בישראל כיום).
 - חשיפת מסחר של בנק הפועל באמצעות חבר מסלקה, תשוקלל במשקל סיכון של 2% או 4%, בכפוף לעמידה בתנאים עסקיים, תפעוליים ומשפטיים שנקבעו בהוראה.
 - חשיפת מסחר של בנק לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר, תשוקלל במשקל הסיכון הרלוונטי של הצד הנגדי. תחילת יישום ההוראות ביום 1 ביולי 2016.
- יצוין כי בהתאם להוראה, ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר עד ליום 30 ביוני 2017. הבנק נערך ליישום ההוראות.

ביאור 25 - הלימות הון, נדילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - המשך

י"ז. ביום 30 בדצמבר 2015 הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingently Convertibles) עם מנגנון לספיגת הפסדים בסכום של 417 מיליוני שקלים.

כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל III ומוכרים כהון רובד 2.

כתב ההתחייבות כולל מנגנון לספיגת הפסדים במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק יורד מתחת לשיעור של 5% או בהתרחש אירוע מכונן לאי קיימות של הבנק, וזאת בהתאם להחלטת הפיקוח על הבנקים.

במקרים אלה תבוצע מחיקה מלאה או חלקית של כתב ההתחייבות.

במקרה שבו יעלה יחס הון עצמי רובד 1 מעל היחס המזערי הנדרש הבנק יהיה רשאי להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא.

בחודש ינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, הנפיק הבנק כתבי התחייבות מותנים נדחים נוספים בסכום של כ-183 מיליוני שקלים חדשים.

יצוין כי על פי תחזית תכנון ההון של הבנק, גיוס כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים, צפוי לענות על צרכי ההון הפיקוחי של הבנק לפחות עד לסוף שנת 2017.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה לסוף השנה⁽¹⁾

1. יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה⁽²⁾

מאוחד		
ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
7,673	4,965	מטבע ישראלי צמוד למדד
2,861	3,242	מטבע ישראלי לא צמוד
115	114	מטבע חוץ
10,649	8,321	סך הכל

2. תזרימים בגין עמלת גביה בגין הפעילות לפי מידת גביה⁽²⁾

מאוחד								
ליום 31 בדצמבר								
2014				2015				
סך הכל	סך הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 ועד 20 שנים	מעל 5 ועד 10 שנים	מעל 3 ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
במגזר הצמוד למדד⁽³⁾								
454	308	2	25	90	70	80	41	תזרימים חוזיים עתידיים
424	297	1	19	83	69	78	47	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
399	270	1	15	74	64	75	41	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽⁴⁾
במגזר השקלי הלא צמוד								
3	4	-	-	-	-	1	3	תזרימים חוזיים עתידיים
1	3	-	-	-	-	1	2	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
1	1	-	-	-	-	-	1	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽⁴⁾

3 מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות

מאוחד		
2014	2015	
107	65	הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
174	124	הלוואות עומדות ומענקים

- (1) אשראים ופיקדונות, מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 1,892 מיליוני שקלים חדשים (שנת 2014 - 2,210 מיליוני שקלים חדשים), לא נכללו בלוח זה.
 (3) כולל מגזר מטבע חוץ.
 (4) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.76% (2014 - לפי שיעור 1.30%).

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. התחייבויות אחרות והתקשרויות מיוחדות

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
				התחייבויות בגין:
527	581	659	730	חוזי שכירות לזמן ארוך ⁽¹⁾
200	203	200	203	חוזי מחשוב ושרותי תוכנה
6	3	6	3	רכישה ושיפוץ בניינים
300	-	300	-	קבלת פיקדונות במועדים עתידיים ⁽²⁾

(1) הבנק וחברות מאוחדות שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות אשר דמי השכירות לתשלום בגינם, הינם כדלקמן (בכפוף לתנאי הצמדה):

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
44	44	63	62	שנה ראשונה
42	42	59	60	שנה שנייה
35	37	52	52	שנה שלישית
35	36	47	50	שנה רביעית
34	34	44	47	שנה חמישית
337	388	394	459	שנה שישית ואילך
527	581	659	730	סך הכל

(2) עסקאות עם מפקדים מוסדיים לקבלת פיקדונות במועדים עתידיים בשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות אחרות

- (1) בהתאם להחלטת דירקטוריון הבורסה לניירות ערך, הוקמה קרן סיכונים שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 569 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2015 נאמד בכ-57 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 70 מיליוני שקלים חדשים). הסכום של קרן הסיכונים מעודכן אחת לחצי שנה על בסיס גובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע ובכל מקרה לא יפחת מסך של 150 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של כל חבר בקרן הסיכונים נקבע לפי היחס שבין מחזור הסליקה של החבר, לבין סך מחזורי הסליקה של כל החברים (למעט בנק ישראל) באותה תקופה, אך לא יפחת מ-500 אלפי שקלים חדשים.
- בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת הבורסה, החל מיום 15 בדצמבר 2008 מפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.
- לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 27 א. לדוחות הכספיים.
- (2) הבנק התחייב כלפי מסלקת מעו"ף בע"מ שליד הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן - "מסלקת המעו"ף"), לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות בגין נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, המבוצעות באמצעותו על ידי לקוחותיו ומעסקאות כנ"ל המבוצעות על ידי מספר חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, שאינם חברי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיהם.
- סכום ההתחייבות בשל לקוחות אלו מסתכם לתאריך המאזן לסך של כ-230 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - כ-363 מיליוני שקלים חדשים).
- כמו כן, התחייב הבנק להשבת חלקו בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף, שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 1,387 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2015 מוערך בכ-125 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 177 מיליוני שקלים חדשים).
- בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת המעו"ף, החל מיום 15 בדצמבר 2008 מפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.
- לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 27 ב. לדוחות הכספיים.
- (3) הבנק התחייב כלפי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן - "הבורסה") בגין פעולותיה של חברה אחת שהינה חברת בורסה ואינה חברת מסלקה. ההתחייבות הינה, לכיבוד כל חיוב כספי הנובע מעסקאות שבוצעו על-ידי אותה חברה.
- (4) בשנת 1992 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק החלטה לשפות נושאי משרה בבנק בנוסח כדלקמן:
- הבנק ישפה שיפוי מלא כל אחד מנושאי משרה בגין חבויות כספיות והוצאות התדיינות שישאו בהם, בגין פעולות מעשים ומחדלים שנעשו על ידם במסגרת שנקבעה לשם כך בפקודת החברות ותקנון הבנק, ובכפוף להוראות הנ"ל.
 - השיפוי ינתן לנושאי המשרה האמורים בין אם התביעה הוגשה נגדם תוך כדי עבודתם בבנק, ובין אם התביעה הוגשה נגדם לאחר סיום עבודתם בבנק והיא מתייחסת לפעולה שנעשתה בתוקף היותם נושאי משרה.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

קיימות דעות משפטיות שונות ביחס לסמכותה של חברה לאשר שיפוי גורף כגון זה המתואר לעיל ובאם הפעלתו במקרה ספציפי מחייבת אישור נוסף בדרך הקבועה לכך בחוק. במידה והבנק ידרש לתשלום סכומים על פי ההחלטה הנ"ל, יפנה הבנק לקבלת ייעוץ משפטי בקשר לחבותו בהתחשב בנסיבות הספציפיות והמיוחדות של כל מקרה שיתעורר, אם יתעורר.

(5) בחודש דצמבר 2001 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק מתן פטור מראש מאחריות (כמפורט להלן) וכן התחייבות מראש לשיפוי על ידי הבנק לדירקטורים ונושאי משרה אחרים (להלן ביחד: "נושאי משרה"). בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של בעלי המניות, פוטר הבנק מראש, את נושאי המשרה בבנק, מכל אחריות כלפיו, בשל נזק שייגרם לבנק עקב הפרת חובת הזהירות של נושא המשרה כלפי הבנק בפעולותיו של נושא המשרה, בתוקף היותו נושא משרה בבנק. התחייב לשפות את נושאי המשרה בבנק בשל חבות או הוצאה שהוטלה על נושא המשרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה בבנק, הכל כמפורט בכתב ההתחייבות לשיפוי, לרבות בקשר עם פעולת נושאי המשרה שאינם דירקטורים עקב פעולותיו בתוקף היותו דירקטור מטעם הבנק או לבקשתו, בחברה אחרת שהבנק מחזיק בה מניות (להלן: "כתב השיפוי המקורי").

בהתאם לכתב השיפוי המקורי, סכום השיפוי שישולם על ידי הבנק לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2000, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2000 (להלן: "סכום השיפוי הכולל"). השיפוי חל על פעולות הקשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

ביום 28 באוקטובר 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, להוסיף לרשימת האירועים שבגינם ניתנה התחייבות לשיפוי על ידי הבנק לנושאי המשרה שלו הבנק, על פי כתב השיפוי המקורי, אירוע של מיזוג, כהגדרתו בחוק החברות, לרבות כל החלטה, פעולה, הסכם או דיווח בקשר למיזוג. הוחלט כי בכל הנוגע לשיפוי בגין אירוע מיזוג, יהיה סכום השיפוי המירבי הסכום הנמוך מבין השניים: 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000, בתוספת הפרשי הצמדה למדד החל מהמדד בגין חודש דצמבר 2000, או 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך למועד יום התשלום בפועל בגין השיפוי.

ביום 14 במאי 2006 החליטה האסיפה הכללית של הבנק להתאים את נוסח כתב השיפוי להוראות חוק החברות (תיקון מס' 3), התשס"ה-2005, וכן החליטה להעניק התחייבות לשיפוי מראש בנוסח זהה לעובד של הבנק המכהן כדירקטור בחברה שהבנק מחזיק בה מניות כלשהן, וכן מי שמכהן מעת לעת על פי בקשת הבנק כדירקטור בחברה שהבנק שולט בה.

ביום 9 בנובמבר 2011 החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת שיפוי לעובדי הבנק שאינם נושאי משרה בבנק, המכהנים מעת לעת לבקשת הבנק כנושאי משרה בחברה שבשליטת הבנק (החלטה כאמור התקבלה אף על ידי דירקטוריון הבנק ביום 16 בפברואר 2009 - בה הוחלט על מתן כתב שיפוי בנוסח זהה לזה שהוענק לנושאי המשרה בבנק) וכן למי שאינם עובדי הבנק או נושאי משרה בבנק, המכהנים מעת לעת כנושאי משרה בחברה בבעלותו המלאה של הבנק, שאינה תאגיד בנקאי (כולם ביחד "הזכאים לשיפוי").

כמו כן, החליטה האסיפה הכללית של הבנק להוסיף התחייבות של הבנק, לתת לזכאים לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית הנובעת מתשלום לנפגע הפרה ובשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

האסיפה הכללית אף החליטה כי סכום השיפוי המירבי שישלם הבנק, במצטבר לכל הזכאים לשיפוי על פי כתב ההתחייבות לשיפוי, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני יום התשלום בפועל של סכום השיפוי ("סכום השיפוי המירבי"). היה וסכום השיפוי הכולל יעלה על סכום השיפוי המירבי כאמור לעיל, אזי הסכום המירבי שישלם הבנק במצטבר לכלל הזכאים לשיפוי לא יעלה על סכום השיפוי הכולל, ואולם ההפרש בין השניים ישמש רק לצורך שיפוי בשל פעולות שבוצעו לפני יום 9 בנובמבר 2011.

ביום 20 בספטמבר 2012 החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת לזכאים לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית הנובעת מתשלום לנפגע הפרה ובשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות וכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי, לרבות הוצאות התדיינות סבירות וכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל כקבוע בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

כמו כן, החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת התחייבות של הבנק, לתת לזכאים לשיפוי, שיפוי בשל חבות כספית בגין תשלום לנפגע הפרה או תשלום מסוג דומה, לפי דין אחר, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, וכלל זה שכר טרחת עורך דין, בקשר עם הליך מנהלי לפי דין אחר, ובלבד ששיפוי כאמור אינו אסור על פי דין.

ביום 23 בדצמבר 2015 החליטה האסיפה הכללית על צמצום הפטור מאחריות לנושאי המשרה, כך שהוא לא יחול בשל הפרת חובת זהירות שארעה אחרי מועד האישור על ידי האסיפה הכללית, בקבלת החלטה או באישור עסקה שלבעל שליטה בבנק או לנושא משרה כלשהו בבנק (לרבות נושא משרה אחר, שאינו נושא המשרה שהוענק לו הפטור, יש בה עניין אישי.

כמו כן, החליטה האסיפה הכללית של הבנק על הוספת הבהרות, פירוטים והרחבות לרשימת האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי בהתאם לאירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות הבנק בפועל. עוד החליטה האסיפה על תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי בעניין קבלת שיפוי מאת מבטח או צד שלישי, כך שהגבלת השיפוי לסכום ההפרש בין החבות שהוטלה על נושא המשרה או העובד ו/או הוצאות המשפטיות שהוציא או שחוייב בהן לבין הסכום שיתקבל מאת המבטח, תחול גם במקרה בו נושא המשרה או העובד יקבל שיפוי מאת מבטח של צד שלישי או מאת צד שלישי כלשהו שנתן שיפוי לנושא המשרה או לעובד, בשל אותו עניין. עוד הוחלט, שאם החבות או ההוצאות המשפטיות לא יכוסו בפועל במועדן על ידי המבטח או על ידי הצד השלישי, הבנק ישפה את נושא המשרה או העובד בגין החבות ו/או הוצאות המשפטיות כאמור, ובלבד שנושא המשרה או העובד ימחה לבנק את זכותו כלפי המבטח או הצד השלישי, כך שהבנק יבוא במקומו כלפי המבטח או הצד השלישי.

(6) בחודש מאי 1998 החליטו האסיפות הכלליות של בעלי מניות הבנק ובנק טפחות, לאשר כתבי התחייבות לשיפוי נושאי משרה, אשר אושרו קודם לכן על ידי ועדות הביקורת והדירקטוריונים שלהן, שעל פיהן נקבע, בין השאר, כדלקמן:

הבנק ובנק טפחות ישפו, באופן בלתי חוזר, כל נושאי משרה בבנקים בשל כל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה, בקשר עם העילות שיפורטו להלן ובגין כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה, או פסק בורר שאושר בבית משפט וכן בגין הוצאות משפטיות סבירות שניתן לשפות בגינם בהתאם להוראות פקודת החברות.

השיפוי ינתן לכל נושאי המשרה במצטבר עד לסכום שלא יעלה - בכל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998), בגין כל חבות כספית שתגרם לנושא המשרה כתוצאה מפעולה שעשה, הקשורה במישרין או בעקיפין, בתשקיף שפורסם בשנת 1998 או בטיטת תשקיף שהוגשה באותה שנה, בקשר עם הצעת מכר של ניירות ערך של הבנק על ידי המדינה, לרבות ביחס לדיוחים שנתנו הבנקים אחרי תאריך התשקיף בשל כל עניין שהתרחש לפני תאריך התשקיף.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

בנוסף, נקבע כי ינתן שיפוי לכל נושאי המשרה במצטבר עד סכום שלא יעלה - על ידי כל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998) ביחס לכל פעולה ונושא הקשורים בביטוח הלווים מהבנקים למשכנתאות המוזכרים בתשקיף הנ"ל. כמו כן, נקבע בכתבי ההתחייבויות לשיפוי, כי, על אף האמור לעיל, יוגבל סכום השיפוי הכולל שישולם לכל נושאי המשרה במצטבר בגין כל העילות שנכללו בכתב השיפוי - על-ידי כל אחד מהבנקים בנפרד - לסך של 1,000 מיליוני שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998). במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(7) בחודש נובמבר 2001 אישרו האסיפות הכלליות של בעלי המניות של בנק טפחות ושל חברה מאוחדת שהייתה בבעלות ושליטה מלאים של בנק טפחות (להלן - "טפחות להנפקות") בקשר עם תשקיף להנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים של בנק טפחות, מחודש נובמבר 2001 כי טפחות להנפקות תתחייב באופן בלתי חוזר, לשפות כל נושא משרה בה, בשל כל פעולה שעשה בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי, בתוקף היותו נושא משרה (להלן: "השיפוי"). השיפוי ינתן בגין כל חבות כספית אם וככל שתוטל על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט, ובגין כל הוצאות משפטיות סבירות (לרבות שכר טרחת עורך דין ומומחים אחרים), שניתן לשפותו בגין בהתאם להוראות חוק החברות, כל זאת עד לסכום של 1 מיליארד שקלים חדשים, צמוד למדד המחירים לצרכן. בנק טפחות התחייב כלפי טפחות להנפקות, שאם לא תוכל לקיים את התחייבויותיה כלפי מקבלי השיפוי, או מי מהם, ישלם בנק טפחות לטפחות הנפקות כל סכום שאותו תיוותר החברה להנפקות חבה כלפי מקבלי השיפוי, מעבר לסכומים ששולמו על ידי טפחות להנפקות. במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(8) בחודש אוקטובר 2002 אישר דירקטוריון בנק טפחות, לאחר אישור ועדת הביקורת, מתן התחייבות מראש לשיפוי על ידי בנק טפחות לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים (להלן ביחד: "נושאי משרה"). בהתאם לכך, בנק טפחות מתחייב, בכפוף לתנאים המפורטים בכתב התחייבות ולהוראות חוק החברות, לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה שהוטלה על נושא המשרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה בבנק טפחות ובלבד שהפעולות האמורות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוג האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק טפחות לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2001, או 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך ליום התשלום בפועל בגין השיפוי, הנמוך מבין שניהם. בחודש נובמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של בנק טפחות את ההחלטה הנ"ל. במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(9) ביום 30 ביוני 1998 אישרה אסיפה כללית שלא מן המניין של בנק אדנים לאחר אישור דירקטוריון בנק אדנים, ולאחר אישור ועדת הביקורת, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: "כתב השיפוי") נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה, כהגדרתם בסעיף 96 כ"ד לפקודת החברות, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: המועד הקובע), מכהנים בבנק אדנים או שכהונתם הסתיימה בתקופה שאינה קודמת יותר מ-4 שנים למועד הקובע.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה כל נושאי משרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או מחדל שעשו במישרין או בעקיפין בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, שעיקרם הצעת מכר של ניירות ערך של בנק מזרחי טפחות לציבור על ידי המדינה, על פי תשקיף שפורסם בחודש מאי 1998.

סכום השיפוי על פי כתב השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים (בנוסף לסכומים שיתקבלו לפי פוליסת ביטוח נושאי משרה כמפורט להלן) לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 70 מיליוני שקלים חדשים, כשסכום זה צמוד למדד המחירים לצרכן האחרון שפורסם לפני המועד הקובע עד למדד שיפורסם לפני מועד התשלום.

בנק אדנים יפעל ככל האפשר לכך שבמשך תקופה של 10 שנים החל במועד הקובע תירכש על ידי בנק אדנים או עבורו ותעמוד בתוקפה פוליסת ביטוח נושאי משרה שתכסה את העניינים נושאי השיפוי ושסכומיה, לרבות סכומי השבה/כינון, לא יהיו נמוכים מן הסכומים האמורים לעיל.

ביום 16 בדצמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בנק אדנים, לאחר אישור ועדת הביקורת ואישור דירקטוריון בנק אדנים, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: "כתב השיפוי") נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה כהגדרתם בסעיף 1 לחוק החברות התשנ"ט-1999, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: "המועד הקובע") מכהנים בבנק אדנים. על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה את כל נושאי המשרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או מחדל שעשו, במישרין או בעקיפין, בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, עד לסכומי השיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים לכל נושאי המשרה, במצטבר, בגין כל אחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק אדנים לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם, מעת לעת, לפי שיעור העלייה במדד לעומת המדד של חודש דצמבר 2001, שפורסם בחודש ינואר 2002 (להלן: "סכום השיפוי הכולל"). במקרה שבו נושא המשרה יקבל שיפוי מאת המבטח של פוליסת ביטוח נושאי המשרה, בגין העניין נושא השיפוי, ייתן השיפוי על ידי בנק אדנים בגובה ההפרש שבין סכום החבות הכספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או ההוצאות המשפטיות שנושא המשרה הוציא או שחויב בהן, לבין הסכום שהתקבל מאת המבטח בגין אותו עניין, ובלבד שסכום השיפוי שבנק אדנים יחויב בו כאמור לא יעלה על סכום השיפוי הכולל. החל מחודש דצמבר 2002 היה בנק אדנים אחד המבוטחים בפוליסת ביטוח נושאי משרה, שנרכשה על ידי הבנק עבורו ועבור חברות בנות וקשורות, שתוקפה עד 5 באפריל 2007. במסגרת מיזוג בנק אדנים לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(10) כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו קיימות תביעות שונות, בעיקר תביעות של לקוחות, וכן, קיימות בקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המבוססת על דעת הנהלת החברות המאוחדות שלו, וכן על חוות דעת של יועציה המשפטיים באשר להערכת סיכויי התביעות והבקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות גאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, לכיסוי נזקים אפשריים.

להלן פירוט של תובענות מהותיות, ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות ותביעות שבהן הסכום הנתבע (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק:

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

- א. 1) בחודש מרץ 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בסכום העולה על 2.5 מיליון שקלים חדשים (כמוגדר בכתב התביעה). התובעים טוענים כי הבנקים הפרו את דיני ההגבלים העסקיים והגבילו את עצמם כך שהתחרות בין הבנקים בכל הקשור לעמלות שונות פחתה. הבנקים, נטען בתביעה, העבירו ביניהם מידע הנוגע לעמלות השונות המחויבות על ידם. לטענת התובעים, בכך נפגעה התחרות בשוק הבנקאות, והלקוחות כדוגמת התובעים חויבו בתשלום עמלות גבוהות מאשר היו משולמות על ידם אילו היו פועלים הבנקים כדין.
- 2) בחודש מאי 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, שהוגשו נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים המשיבים"). התביעה מתבססת על קביעת הממונה על הגבלים עסקיים שפורסמה ביום 26 באפריל 2009, שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות". בתביעה נטען, בהתבסס על קביעת הממונה, כי הבנקים המשיבים היו שותפים להסדר כובל, אשר פגע בתחרות וגרם לתיאום מחירי עמלות, באופן שהתובעים שילמו מחירים מופרזים עבור השירותים שקיבלו. התובעים העמידו את תביעתם כלפי כל הבנקים המשיבים על סך של 1 מיליארד שקלים חדשים, וזאת, לדבריהם, על פי תחשיב אומדני בלבד ולצורכי העמדתה בגדר סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי.
- בחודש נובמבר 2009, לבקשת הבנק, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה ההליכים המשפטיים בגין שתי התביעות לעיל יעוכבו בשלב זה למשך שנתיים לפחות.
- בחודש פברואר 2012, קבע בית המשפט, כי הדיון בשתי התביעות לעיל, יעוכב עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על ידי הבנק על החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים, לפיה היה הבנק צד להסדר כובל שעניינו העברת מידע הנוגע לעמלות משקי בית ועסקים קטנים.
- בין הצדדים לתובענות הנ"ל, התנהלו מגעים להסדר פשרה וביום 16 לנובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת לאישור הסדר הפשרה. בית המשפט הורה על פרסום הסדר הפשרה וביקש את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 15 באפריל 2015, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה וביום 16 באפריל 2015 התקיים דיון בבית המשפט בבקשה לאישור הסדר הפשרה, ונקבעו לוחות זמנים למתן תגובות הצדדים לסוגיות העולות מחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה.
- ביום 31 במאי 2015, לאחר קבלת תגובות כאמור, ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה.
- ב. בחודש נובמבר 2009 התקבלה בבנק תובענה בסכום של כ-804 מיליון שקלים חדשים, אשר הוגשה בדרך של המרצת פתיחה, לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז בפתח תקווה, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק אגוד (להלן: "הבנקים המשיבים"). הרקע לתביעה הינו הלואה שקיבלו המבקשות מהבנקים המשיבים בשנת 1999 לצורך רכישת מניות (אשר חלקו של הבנק בה היה בשיעור של 10%), ואשר כנגדה שיעבדו המבקשות את מניותיהן לבנקים המשיבים. הואיל ולא עלה בידי המבקשות להחזיר את חובן, מונה לבקשת הבנקים המשיבים, כונס נכסים על המניות.
- המבקשות טוענות כי למרות שעם מינוי כונס הנכסים הוצאו המניות משליטתן, ואף על פי שהחלטה בדבר מועד מכירתן של המניות הייתה נתונה בידי הבנקים המשיבים וכונס הנכסים, המשיכו הבנקים המשיבים לחייב את המבקשות, שלא כדון לטענתן, למשך כל תקופת הכינוס ב"ריבית הפרה" בגין הפיגור בהחזר ההלוואה, סכום שהצטבר, לטענתן, לאורך השנים עד לסכום התובענה.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

בחודש ינואר 2010, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה תועבר התובענה לביורו, במסגרת תביעה רגילה לסעד כספי, ותשולם בגינה אגרה על ידי התובעים. בהתאם לכך, הגישו התובעים בחודש פברואר 2010, כתב תביעה בסכום של כ- 829 מיליון שקלים חדשים. בחודש מרץ 2010, הגישו הנתבעים וביניהם הבנק, כתבי הגנה מטעמם.

מחודש מרץ 2011 ועד חודש אפריל 2012, נשמעו הראיות והוגשו סיכומי הצדדים בתיק. לאחר שמיעת הראיות, ניתן בחודש יולי 2013 פסק דין חלקי נגד הבנקים המשיבים ובנובמבר 2013 ניתן על ידי בית המשפט, פסק דין משלים המחייב את הנתבעים לשלם לתובעים סכום של כ-48.5 מיליון שקלים חדשים בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 9 בנובמבר 2009, החזר אגרה בסך של כ-0.5 מיליון שקלים חדשים וכן סכום של כ-4.2 מיליון שקלים חדשים שכר טרחת עורך דין. על פי חוות דעת היועצים המשפטיים של הבנק, חלקו של הבנק זהה לשיעור השתתפותו במימון (10%).

הבנקים הגישו לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין וכן בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. ערעור על פסק הדין הוגש אף על ידי התובעים. הצדדים הגיעו ביניהם להסכמה בעניין עיכוב הביצוע.

בראשית אוקטובר 2014, הסתיים שלב הגשת הסכומים לבית המשפט העליון וביום 23 באוגוסט 2015, ניתן פסה"ד בבית המשפט העליון על פיו ערעור הבנקים נדחה ואילו ערעור התובעים התקבל באופן חלקי. הבנקים הגישו בקשה לעיכוב ביצוע פסק דין ועתירה לקיום דיון נוסף, הבקשה לעיכוב ביצוע נדחתה והבנקים שילמו את הסכום שנקבע בפסק הדין. ביום 12 באוקטובר 2015, ניתנה החלטת בית המשפט העליון הדוחה את עתירת הבנקים לקיום דיון נוסף.

ג. בחודש מאי 2011, התקבלה בבנק תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. עניינה של התביעה הוא בשתי טענות הנטענות כלפי הבנק - האחת, איחור בדיווח להוצאה לפועל אודות תשלומים שבוצעו להקטנת חוב שבגיננו מתנהל תיק הוצאה לפועל. השנייה, אי סימון בטפסי הדיווח, את מספר הקרן שלהקטנתה יש לזקוף את התשלום המדווח ואת מספר כלל חישוב הריבית החל על סכום התשלום המדווח. בתביעה ובבקשת האישור נטען, כי באיחור במסירת הדיווח להוצאה לפועל, ובאי סימון טפסי הדיווח כנדרש, מטעה הבנק את הלקוחות, גורם לכך שהלקוחות אינם מזוכים בריבית בהתאם למועד התשלום שביצעו ובהתאם לשיעור הריבית הנכון, יוצר מצב שבו החוב בתיקי הוצאה לפועל גבוה מהחוב האמיתי, וגובה תשלומים ביתר. עוד נטען בתביעה ובבקשת האישור, כי רשות האכיפה והגביה ולשכת הוצאה לפועל מזודות שמבוצע זיכוי בחסר במקרה של דיווח באיחור, תוך אי סימון טופס הדיווח כנדרש.

התובע מצוין, שאינו יכול לאמוד את הנזק שנגרם לקבוצת התובעים כולם, אך מעריכו (על בסיס שאינו ברור לבנק), במאות מיליוני שקלים. ביום 9 בינואר 2012, הוגשה תשובת הבנק לבקשת האישור, בה פורטו בהרחבה טענות ההגנה העובדתיות והמשפטיות העומדות לבנק. ביום 20 במאי 2012, הגיש המבקש את תגובתו לתשובת הבנק לבקשת האישור. לאור טענות חדשות שהועלו על ידי המבקש בתגובתו לתשובת הבנק, הגיש הבנק תגובה נוספת ומפורטת ביום 15 באוגוסט 2012.

ביום 17 באוקטובר 2012 וביום 29 באוקטובר 2012 התקיימו דיונים מקדמיים בתיק בבית המשפט. בהסכמת הצדדים החל הליך של גישור במטרה לנסות ולהסדיר את המחלוקות ביניהם. הליך הגישור ממשיך ומתנהל, בד בבד, גם לגבי בקשות אישור נוספות נגד בנקים אחרים, בעילה דומה, וכן בקשר עם בקשות נוספות לאישור תובענות ייצוגיות נגד הבנק ונגד בנקים אחרים בעילות אחרות הקשורות לניהול החוב בתיקי הוצאה לפועל. החל מאוגוסט 2014 התנהל בין הצדדים משא ומתן ישיר, בחודש ינואר 2016, עקב מחלוקת בנושא ספציפי, הופסק המשא ומתן בין הצדדים. בדיון מקדמי מיום 11 בינואר 2016, הפנה בית המשפט את הצדדים למגשר, לצורך פתרון מחלוקת זו והגישור לא צלח. נקבעו מועדים לדיוני הוכחות לחודש מרץ 2016.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ד. בחודש אוגוסט 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של "מאות מיליוני שקלים חדשים". בכתב התביעה לא נקב סכום ספציפי. התובע מבקש לקבוע בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, כי התביעה תוגש בשם כל לקוחות הבנק, אשר חשבונם חויב בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי רשות שיפוטית, או שחשבונם חויב בריבית שלא כדין בגין הוצאות משפטיות שאושרו. בחודש נובמבר 2012, החלו הצדדים הליך גישור במטרה לנסות ולהסדיר את המחלוקת ביניהם. הליך הגישור מתנהל, בד בבד, גם לגבי בקשות אישור נוספות נגד בנקים אחרים, בעילה דומה וכן בקשר עם בקשות נוספות לאישור תביעות ייצוגיות נגד הבנק ונגד בנקים אחרים בעילות אחרות הקשורות לניהול החוב בתיקי ההוצאה לפועל. החל מאוגוסט 2014 התנהל בין הצדדים משא ומתן ישיר, בחודש ינואר 2016, עקב מחלוקת בנושא ספציפי, הופסק המשא ומתן בין הצדדים. בדיון מקדמי מיום 11 בינואר 2016, הפנה בית המשפט את הצדדים למגשר, לצורך פתרון מחלוקת זו הגישור לא צלח. נקבעו מועדים לדיוני הוכחות לחודש מרץ 2016.

ה. בחודש ספטמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית כנגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ, בגין גביה אסורה לכאורה של ריבית דריבית, בניגוד לדיון ולהסכמים, בהלוואות לדיור, לרבות הלוואה מוכוונת, הלוואת זכאות והלוואה משלימה, אך למעט הלוואה עומדת. סכום התביעה הכולל כנגד הבנקים עמד על סך של כ- 927 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בתובענה בסך של כ- 364 מיליוני שקלים חדשים. בחודש מאי 2012 הבנק הגיש תגובתו לבקשה, וטען כי הבקשה משוללת יסוד, הבנק פועל בהתאם להוראות הדין ואין כל חיוב בריבית דריבית באופן שבו נוהגים הבנקים בכלל והבנק בפרט. הוגשה בתיק גם עמדת המפקח על הבנקים, התומכת בעמדת הבנקים. ביולי 2013 התקיים דיון הוכחות, במהלכו נחקרו המומחים מטעם הצדדים. המבקשים הגישו סיכומיהם, בחודש ספטמבר 2014 הוגשו סיכומי הבנק ובחודש דצמבר 2014, הוגשו סיכומי תשובה של המבקשים ביום 16 באוגוסט 2015, ניתן פסק דין אשר דחה את הבקשה לאישור תובענה כייצוגית וביום 7 בדצמבר 2015, הגישו המבקשים לבית משפט העליון ערעור על פסק הדין.

ו. בחודש אוקטובר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, נגד חמשת הבנקים הגדולים ובכללם הבנק, בגין חוסר התאמה בין גובה החוב של הלקוח כפי שהוא רשום בספרי הבנק, לבין סכום החוב כפי שהוא מופיע בתיקי ההוצאה לפועל, בשל פער בין המועד בו מתבצע תשלום בתיק הוצל"פ לבין המועד בו מזוכה התשלום בחשבון הבנק של החייב. לדברי התובעים סכום התביעה אינו ניתן להערכה בשלב זה. בחודש מרץ 2014 הוגשה תשובת הבנק לבקשת האישור ובחודש אפריל 2014 הוגשה תגובת התובעת לתשובת הבנק. בהחלטה מיום 14 בספטמבר 2014, ביקש בית המשפט להעביר את השאלות המתעוררות בבקשת האישור, לעמדת המפקח על הבנקים והיועץ המשפטי לממשלה. ביום 1 בפברואר 2015 הוגשה תגובת היועץ המשפטי לממשלה (בשם רשות האכיפה והגביה ובשם בנק ישראל) וביום 26 במרץ 2015 הוגשה תגובת הבנקים לעמדת היועץ המשפטי. תגובת המבקשים לתגובת הבנקים הנ"ל הוגשה ביום 1 באפריל 2015.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ביום 19 באפריל 2015, התקיים דיון מקדמי ובהתאם להחלטת בית המשפט, התקיים דיון נוסף ביום 21 ביוני 2015, בהשתתפות נציגי רשות האכיפה והגביה, בו הורה בית המשפט, בין היתר, לרשות האכיפה והגביה, להגיש עמדה מתוקנת וזו הוגשה ביום 8 באוקטובר 2015, ביום 20 בדצמבר 2015 הוגשה תגובת הבנקים לעמדה המתוקנת מטעם היועמ"ש וכן הוגשה בקשה מטעם הבנקים להתיר להם להגיש הודעת צד ג' נגד רשות האכיפה והגביה. טרם הוגשה תגובת היועץ המשפט לבקשה זו. ביום 30 בדצמבר 2015 התקיים דיון מקדמי נוסף ונקבע דיון נוסף ליום 3 במאי 2016.

ז. בחודש דצמבר 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בעניין קביעת שיעורי ריבית הפיגורים אותה גובה הבנק במסגרת ניהול תיקי הוצאה לפועל כנגד חייבים. לטענת התובעת הבנק גובה ריבית בשיעור החורג משמעותית מריבית העו"ש המקסימלית. התובעת איננה יודעת להעריך את סכום התביעה. סוכם כי בקשה זו תצורף להליך גישור המתנהל בבקשות אחרות שאף עניין הוא בנושא הליכי גביה שמנהל הבנק נגד לקוחות חייבים, כמפורט בסעיפים ג' ו-ד' לעיל. כאמור לעיל, החל מאוגוסט 2014 התנהל בין הצדדים משא ומתן ישיר, בחודש ינואר 2016, עקב מחלוקת בנושא ספציפי, הופסק המשא ומתן בין הצדדים. ביום 4 בינואר 2016 ניתנה החלטת בית המשפט על פיה בקשה זו תידון במשותף עם הבקשות הנוספות והמועד להגשת תשובת הבנק נדחה לסוף חודש מרץ 2016.

ח. נ. 1) בחודש אוגוסט 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-10.5 מיליארדי שקלים חדשים נגד חמשת הבנקים הגדולים ובכללם הבנק, וכן נגד המנהלים הכלליים של הבנקים ובכללם המנהל הכללי של הבנק באופן אישי, בגין גביית עמלות שלא כדין על ידי הבנקים, בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח של מט"ח, לטענת המבקשים ללא גילוי נאות. המבקשים גם טוענים, כי קיים הסדר כובל בין הבנקים. בחודש ספטמבר 2013, הגישו התובעים לבית המשפט בקשה לאישור הסתלקות מהתביעה האישית נגד המנהלים הכלליים של הבנק, והתביעה האישית נגדם נמחקה. כתב תביעה מתוקן שהוגש ביום 3 בפברואר 2014, העמיד את התובענה על סך של כ-11.15 מיליארד שקלים חדשים אשר נתבע מכלל הבנקים במצטבר. בחודש מרץ 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של 2.07 מיליארדי שקלים חדשים כנגד הבנק וכנגד בנק אוצר החייל, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק אגוד ובנק יהב בגין גביית עמלות שלא כדין, לכאורה, על ידי הבנקים בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח מט"ח (מדובר בתביעה זהה לתביעה האמורה לעיל). הוגשה בקשה לאיחוד הדיון בתביעה דנן ביחד עם התביעה הראשונה לעיל, ובית המשפט קיבל את הבקשה ואיחד את שתי התובענות. ביום 23 בדצמבר 2014 הוגשה תגובת הבנק לכ"א מהבקשות לאישור התובענות כייצוגיות. המבקשים הגישו תשובה לתגובה במאוחד לשתי הבקשות לעיל ובמסגרתה ייחסו לכל אחד מהנתבעים חלק מסכום התביעה, כאשר חלקו הנטען של הבנק לשתי התביעות גם יחד, הועמד על סך קרן של 1.145 מיליארד שקלים חדשים.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ביום 8 במרץ 2015, התקיים דיון מקדמי בבקשה, בסופו, קבע בית המשפט מועדים להשלמת כתבי טענות על ידי הצדדים. ביום 23 באפריל 2015, הגישו המבקשים, בהתאם להחלטת בית המשפט, בקשה מקוצרת לאישור תובענה ייצוגית, על בסיס הבקשות הקיימות, תגובת הבנק לבקשה המקוצרת הוגשה ביום 18 באוקטובר 2015. ביום 25 באוקטובר 2015 התקיים קדם משפט נוסף. במסגרת הדיון, איחד בית המשפט את הדיון בבקשות לאישור שהוגשו כנגד חברות כרטיסי האשראי ובנק הדואר עם הבקשות כנגד הבנקים ונקבעו דיוני הוכחות לחודש מרץ 2016.

(2) בחודש אוגוסט 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של 1.5 מיליארד שקלים חדשים נגד חמשת הבנקים הגדולים ובכללם הבנק וכן, נגד בנק אוצר החייל ובנק מרכנתיל דיסקונט. המבקשת הינה אחת מן המבקשים שהגישו את התביעה והבקשה הנזכרת בסעיף ח. 1. לעיל. עניינה של התביעה דומה לזה שנזכר בסעיף 10 ח. 1 לעיל. כמו כן, נטען בתביעה כי הבנק גובה עמלת מינימום משתנה, בגין העברת מט"ח, שלא כדין. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, והמבקשת הגישה תשובה לתגובה. כמו כן, המבקשת הגישה בקשה לאיחוד הדיון בתביעה דן ביחד עם שתי התביעות לעיל וטרם התקבלה החלטה.

ביום 8 במרץ 2015, התקיים דיון מקדמי בבקשה, בסופו, קבע בית המשפט מועדים להשלמת כתבי טענות על ידי הצדדים. ביום 23 באפריל 2015, הגישה המבקשת, בהתאם להחלטת בית המשפט, בקשה מקוצרת לאישור תובענה ייצוגית, במסגרתה טוענת המבקשת, כי בשלב זה היא מעמידה את סכום התובענה הכולל (כנגד כל המשיבים) על סכום של 10 מיליון שקלים חדשים בלבד, תוך שהיא שומרת לעצמה את הזכות להגדיל את הסכום. ביום 25 באוגוסט 2015, עוד בטרם הוגשה תגובת הבנקים, ניתן פסק דין המורה על מחיקת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית.

ט. בחודש מרץ 2014, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה כנגד הבנק ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בגין חיוב בעמלת מכתב התראה שלא כדין לכאורה ובריבית חריגה בגין חריגה מהמסגרת המאושרת בחשבונות, תוך הפרה לכאורה של הוראת ניהול בנקאי תקין 325 בנושא "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב". לטענת התובעת הפרת ההוראה נעשית, בין היתר, בכך שהבנק מכבד בחשבונות לקוחותיו חיובים שיכול ואמור היה שלא לכבדם, שכן אינו רשאי לאפשר ללקוח לחרוג ממסגרת האשראי, ובכך גרם להם לחרוג ממסגרת האשראי. התובעת טוענת כי אין ביכולתה להעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה הפוטנציאליים, אולם להערכתה מדובר בסכום של מאות מיליוני שקלים חדשים.

תגובת הבנק לבקשת האישור הוגשה בחודש אוקטובר 2014 וביום 10 במרץ 2015 הוגשה תשובת המבקש לתגובת הבנק לבקשה לאישור. דיון מקדמי משותף לשלוש בקשות האישור שהוגשו נגד הבנק, בנק לאומי ובנק דיסקונט, שנגדם הוגשו תביעות בעילות דומות, התקיים ביום 26 במרץ 2015, ביום 2 בנובמבר הוגשה בקשת הבנק למחיקת חלקים מתשובת המבקשת לתגובת הבנק וטרם הוגשה תגובת המבקשת. נקבעה ישיבת קדם משפט נוספת ליום 18 באפריל 2016.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

1. בחודש אוגוסט 2014, הוגשה לבית המשפט העליון בניו יורק תביעה שכנגד, על ידי תובע שנגקטים נגדו הליכים לגביית חוב ערבותו להבטחת אשראי שנטלה חברה שהיתה בשליטתו. התובע טוען כי נגרמו לו נזקים בסכום של לא פחות מ-57 מיליון דולר ארה"ב, עקב הפרת התחייבות בעל פה שנתן הבנק לתובע שלא לאכוף את ערבותו האישית. לטענת התובע, מעשי הבנק ומחדליו הביאו לאי עמידה בהתחייבויותיו השונות ולהרס עסקיו. בחודש מרץ 2015, הגיש הבנק בקשה לסילוק על הסף והתובע הגיש תגובתו בחודש מאי 2015. ביום 10 ביולי 2015 הגיש הבנק תשובה לתגובת התובע לבקשה לסילוק על הסף.

ביום 31 ביולי 2015 התקיים דיון בבקשה לסילוק על הסף וביום 14 בדצמבר נתן בית המשפט החלטה על פיה נדחתה טענת התובע ביחס למחדלי הבנק הנטענים ויחד עם זאת, הותר את עילת התביעה ביחס לביטול ערבותו בעל פה. תגובת הבנק לתביעה שהגיש התובע נגדו, הוגשה ביום 11 בפברואר 2016.

בגין כל התביעות בקבוצת הבנק שסכום קרן כל אחת מהן עולה על 2 מיליוני שקלים חדשים, לא כולל תביעות שצוינו בסעיף 11 להלן, קיימת חשיפה נוספת שאינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה, בסך מצטבר של כ-171 מיליוני שקלים חדשים.

(11) כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו תלויות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, כמפורט להלן, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת על חוות דעת יועציה המשפטיות, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגינה הפרשה.

א. בחודש מרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה כנגד הבנק ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בגין גביית עמלות ביתר, לכאורה, בחשבון "יחיד" ובחשבון "עסק קטן" תוך הפרה לכאורה של כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008. לטענת התובע הפרת הכללים נעשית, בין היתר, בכך שהבנק מחייב בעלי חשבון "יחיד" או "עסק קטן" בעמלות בגין שירותים מסוימים, בתעריפים גבוהים יותר מהתעריפים שנקבעו בתעריפון לתאגידים גדולים, וזאת בניגוד לכללי הבנקאות כאמור. התובע טוען כי אין ביכולתו להעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה הפוטנציאליים.

תשובת הבנק לבקשת האישור הוגשה ביום 30 ביוני 2015. כן הוגשה תשובת התובע לתגובת הבנק. בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 10 בספטמבר, הגיש בנק ישראל את עמדתו ביום 15 בדצמבר 2015. ביום 16 בדצמבר 2015 התקיימה ישיבת קדם משפט נוספת, בה הומלץ לצדדים להידבר ביניהם בניסיון לגבש הסכם פשרה, ונקבע מועד לדיון קדם משפט נוסף ליום 29 במרץ 2016.

ב. בחודש מרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית כנגד הבנק, המנהל הכללי, חברי הדירקטוריון ובעלי שליטה בבנק, בגין נזקים שנגרמו לכאורה למבקש ולחברי הקבוצה כתוצאה מהפרה, כביכול, של חובת הגילוי של מידע מהותי לציבור המשקיעים.

לטענת המבקש, הנתבעים פעלו, כביכול, בניגוד לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 והתקנות שהותקנו מכוחו, בכך שנמנעו מלפרסם בדוחות הכספיים של הבנק כי הופרשו סכומים בגין חקירה המתנהלת נגד הבנק בארצות הברית, מהות הפרשות ושיעורן, והעובדה שהמפקח על הבנקים דרש את ביצוען של הפרשות בדוחות הכספיים של הבנק בגין החשיפה לחקירת הרשויות בארצות הברית.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

לטענת התובע, כתוצאה מדרישת המפקח על הבנקים, ביצע הבנק הפרשות של עשרות מיליוני שקלים חדשים בדוחות הכספיים ברבעונים השני והשלישי לשנת 2014, תחת הסיווג של "הוצאה אחרת".

לטענת התובע, בהסתמך על המידע בדוחות הכספיים כאמור לעיל, רכשו עשרות אלפי משקיעים מניות של הבנק, וזאת מבלי שהיה בידיהם מידע מהותי כאמור. כמו כן לטענתם, המחיר שבו רכשו חברי הקבוצה את מניות הבנק היה מחיר גבוה מהמחיר בו היו רוכשים את המניות, אילו היה מבוצע דיווח כנדרש.

בכתב התביעה לא ננקב סכום ספציפי. יחד עם זאת, התובע התייחס למנגנון חישוב הנזק לפיו, ביום שבו פורסם דבר ההטעיה כביכול, סבלה מניית הבנק מתשואת חסר של 2.19% מול מדד מניות הבנקים (בניטרול בנק הפועלים ובנק מזרחי טפחות).

התובע מבקש לקבוע בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, כי התביעה תוגש בשם "כל מי שרכש מניות בנק מזרחי טפחות בע"מ החל ממועד פרסום הדוחות הכספיים של הרבעון השני לשנת 2014 (13 באוגוסט 2014) והחזיק במניות ביום 26 בפברואר 2015". תגובת הבנק ויתר המשיבים הוגשה ביום 19 בנובמבר 2015.

ביום 3 בפברואר הורה בית משפט על גילוי מסמכים הכוללים תכתובות בין הבנק למפקח על הבנקים ו/או רשות ניירות ערך בקשר לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית ו/או בנושא ההפרשות שביצע הבנק בשל החקירה הנ"ל, וכן הורה כי הבנק יעבירם לעיון המבקשים. ההחלטה ניתנה בעקבות בקשת התובע לצירוף מסמכים לכתבי הטענות ולחילופין לגילויים. ביום 16 בפברואר 2016 הגיש הבנק, הודעה ובקשה בקשר עם חשיפת תוכנם של מסמכים ו/או התכתבויות, מטעמים של חיסיון והעדר רלוונטיות. על המבקש להגיב לבקשת הבנק תוך 14 יום.

הדיון המקדמי בבקשה לאישור נדחה ליום 21 במרץ 2016.

ראה להלן גם סעיף 12 בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

ג. בחודש מרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תובענה כתובענה נגזרת ("הבקשה לאישור") בשם הבנק ובשם חברה בת שלו, UMB (Switzerland) Ltd ("מזרחי שוויץ") נגד נושאי משרה בהווה ובעבר בבנק ובמזרחי שוויץ, בסכום מינימאלי של 95 מיליון שקלים חדשים, בגין נזקים שנגרמו כביכול, לקבוצת מזרחי, כתוצאה ממעשיהם ומחדליהם כביכול, של המשיבים, בקשר עם מתן סיוע ללקוחות אמריקאיים להתחמק מתשלומי מיסים בארצות הברית. המבקש טוען כי יש לחייב את המשיבים לשלם לבנק את שיעור הנזק אשר גרמו לקבוצת מזרחי בכלל ולבנק הפרט.

ביום 24 במרץ 2015 הגיש בעל מניות בבנק בקשה במסגרת ההליך דנן להצטרפות כצד להליך דנן ולעיכוב הדיון בו או לחילופין לסילוקו על הסף וזאת נוכח בקשה לגילוי מסמכים אשר הוגשה על ידי אותו בעל מניות בחודש דצמבר 2014 לבית המשפט המחוזי בתל אביב כנגד הבנק וכנגד נושאי משרה בבנק, מכח הוראות סעיף 198א' בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("הבקשה לגילוי"). במסגרת הבקשה לגילוי עתר אותו מבקש לבית המשפט על מנת שזה יורה לבנק ולמשיבים האחרים לגלות לו מסמכים שונים הנוגעים להליכים המתנהלים בארצות הברית על מנת שיהיה בידו "לבחון" אפשרות להגשת בקשה לאישור "הגנה נגזרת" (בשם הבנק מול הרשויות בארצות הברית) או הגשת בקשה לאישור תובענה נגזרת (כנגד "בכירים" ועובדים בבנק). לטענת המבקש בבקשה לגילוי, הליך הבקשה לגילוי הינו הליך תלוי ועומד הקודם להליך הבקשה לאישור ועל כן יש לעכב את הדיון בהליך הבקשה לאישור ואף לסלקו על הסף.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ביום 10 במאי 2015 אישר בית המשפט במסגרת הליך הבקשה לאישור, הסדר דינוני אליו הגיעו הצדדים בתיק בדבר מועדי הגשת כתבי טענות, לפיו, בין היתר, בשלב זה יושהו מועדי הגשת תגובות המשיבים לבקשה לאישור וכי בסמוך לאחר מתן ההחלטות, בין היתר, בנוגע לבקשת ההצטרפות האמורה לעיל ובכפוף להן, ייקבע המועד להגשתן, בשים לב, בין היתר, להתקדמות ההליכים מול משרד המשפטים בארצות הברית.

יצוין ביחס להליך הבקשה לגילוי, כי ביום 3 במאי 2015 התקיים דיון מקדמי בבית המשפט בבקשה לגילוי במסגרתו, בין היתר, אישר בית המשפט את הסכמת הצדדים כי הדיון לגוף "הבקשה לגילוי" יושהה בשלב זה עד לסיום איסוף המסמכים לשם מסירתם לרשויות בארצות הברית. בחודש דצמבר 2015 קבע בית המשפט, כי הליך הבקשה לאישור ימחק ואולם המחיקה תעוכב כך שהיא ותתקבל הבקשה לגילוי והמבקש בבקשת הגילוי יגיש בקשת אישור 90 יום לאחר קבלת המסמכים במועד עליו יורה בית המשפט במסגרת ההחלטה, תמחק בקשת האישור.

ראה להלן גם סעיף 12 בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

ד. בחודש אוקטובר 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז, תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בסכום של כ-141.4 מיליוני שקלים חדשים, בגין חיוב בעמלת "העברת מט"ח חד-פעמית לחוץ לארץ ומחוץ לארץ". לטענת המבקש, הבנק גובה את העמלה הדולרית החלה בגין ההעברת מט"ח חד-פעמית לחו"ל ומחו"ל, בשקלים, בניגוד לאמור בתעריפון, לפי שער "מכירה/קניה" של הבנק, תוך הטעייה, לכאורה, ביחס לעלות השירות וסכום העמלה ותוך הפרת חובת הגילוי. טרם הוגשה תגובת הבנק.

ה. בחודש ינואר 2016, הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום כולל של כ-697.5 מיליוני שקלים חדשים נגד הבנק, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק אוצר החייל בע"מ, בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - "המשיבים"). עניינה של התביעה, בהפליה, לכאורה, של האוכלוסייה הערבית בנגישות לשירותים בנקאיים, בכך שהמשיבים אינם מחזיקים סניפים בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו, ובכך מפרים לכאורה, את "חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000". התובע מבקש לקבוע בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, כי התביעה תוגש בשם כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של המשיבים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של המשיבים במקומות יישובם. התובעים העמידו את תביעתם כלפי כל הבנקים המשיבים על סך של כ-697.5 מיליוני שקלים חדשים תוך שהם מציינים כי חלקו של כל משיב בנזק הנגרם לחברי הקבוצה נגזר גם מנתח השוק שלו ובהתאם גם חלקו בפיצוי חברי הקבוצה.

ו. בחודש פברואר 2016, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "המשיבים"). המבקשת העמידה את סכום התובענה כלפי כל הבנקים המשיבים, ביחד ולחוד, על סך של 219 מיליוני שקלים חדשים. עניינה של הבקשה היא, בהפליה, לכאורה, במתן שירות לקבוצות סטודנטים על רקע גילם ובכך מפרים לכאורה, את חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה") וכן את חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות").

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

לטענת המבקשת, מדובר במדיניות גורפת של כל המשיבים, בגדרה הוחלט להדיר את אוכלוסיית ה"לא צעירים" מתוכנית הטבות לסטודנטים ו/או מהאפשרות לפתיחת חשבון בתנאי חשבון סטודנט, בקובעם תקרת גיל לקבלת הטבות סטודנט. המבקשת מבקשת לקבוע בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות (בעילות לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981) או החל מ-15 ביולי 2014 (בהתאם לתיקון לחוק איסור הפליה).

ז. כנגד בנק יהב הוגשה תובענה ועימה בקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, בה נטען כי בנק יהב גבה מלקוחות פרטיים (ועוסקים קטנים) עמלות בסכום ושיעור גבוה מהמותר - על פי תקרה הקבועה בתעריפון לעוסקים שאינם קטנים. התביעה אינה כוללת סכום תביעה מוערך.

12) במהלך שנת 2011 התנהלו מגעים בין רשויות ארצות הברית ושוויץ בקשר לאמנת כפל מס בין שתי המדינות הללו. לבקשת רשויות שוויץ, מספר בנקים שווייצרים ובהם בנק מזרחי שוויץ, מסרו החל מחודש ספטמבר 2011 לרשויות שוויץ, נתונים כמותיים שהתבקשו אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים, על מנת שיעבירו אותו לרשויות בארצות הברית.

במכתב מחודש אוגוסט 2013 נמסר לבנק מזרחי שוויץ על ידי משרד המשפטים בארצות הברית, כי נפתחה חקירה הנוגעת לעסקיו. במכתב לא צוין מהו החשד שבגינה נפתחה החקירה. משמעות ההודעה היא שבנק מזרחי שוויץ אינו נמנה על קטגוריה 2, שכשירה ל-Non Prosecution Agreement בהתאם לתוכנית לבנקים שווייצרים של משרד המשפטים בארצות הברית ("התוכנית השווייצרית"). ההשלכות הכספיות של התוכנית השווייצרית על בנקים בקטגוריה 2 נקבעות בשים לב להיקף הנכסים של אזרחי ותושבי ארצות הברית ולמועדי החזקתם. אף שהתוכנית השווייצרית לא חלה על בנק מזרחי שוויץ בשל המכתב האמור, הוא הביע נכונות לסייע ולשתף פעולה עם משרד המשפטים בארצות הברית בהתאם לתוכנית השווייצרית ואף מסר כאמור, נתונים כמותיים שהתבקשו. בנוסף לאמור לעיל, בחודש אוגוסט 2013 נמסר לבנק כי משרד המשפטים בארצות הברית מוסיף לבחון הלוואות שניתנו ללקוחות מסניף לוס אנג'לס כנגד בטוחה של פיקדונות כספיים בישראל. לאחר מכן, הבנק המציא למשרד המשפטים בארצות הברית נתונים כמותיים אודות עסקאות גב אל גב אלה.

ביום 14 באפריל 2014 קיבל סניף הבנק בלוס אנג'לס דרישה (subpoena) להמצאת מסמכים הקשורים לעובד הבנק ולעובד שפרש לגמלאות לפני כחמש שנים וכן לשירותים בנקאיים שניתנו בסניף בלוס אנג'לס, ככל שמסמכים אלו נמצאים בסניף הבנק בלוס אנג'לס. סניף לוס אנג'לס פעל להמצאת המסמכים הנדרשים.

ביום 30 באפריל 2014 הוגש כתב אישום לבית המשפט בלוס אנג'לס כנגד עובד הבנק בלוס אנג'לס שפרש לגמלאות כאמור, במסגרתו הואשם, בין היתר, בכך שכביכול סייע ללקוחות אמריקאים של הבנק להתחמק מתשלומי מס. הבנק לא נכלל בכתב האישום, לא יוחסה לו עבירה, ושמו נזכר כ"בנק A בתל אביב". ביום 19 בספטמבר 2014 נדרש הבנק על ידי משרד המשפטים בארצות הברית להמציא מסמכים ונתונים כמותיים הנוגעים לכתב האישום. ביום 31 באוקטובר 2014 זוכה עובד הבנק שפרש לגמלאות על ידי חבר מושבעים, מכל האשמות שיוחסו לו.

בחודש יוני 2014 נמסר לבנק לראשונה על הרחבת היקף החקירה על ידי משרד המשפטים בארצות הברית, כך שתחול על כל הפעילות הבינמדינתית של קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, לרבות עסקאות גב-אל-גב שנזכרו לעיל.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

במכתב מיום 25 ביולי 2014 דרש משרד המשפטים בארצות הברית מן הבנק לספק נתונים ומידע בקשר עם קשת ענפה של נושאים וסוגיות הנוגעים לפעילות הבין-מדינתית עם לקוחותיה האמריקאים של קבוצת הבנק, ובכללם, נתונים כמותיים המתייחסים לחשבונותיהם של לקוחותיה האמריקאים בתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2002 ומסתיימת במועד המכתב ("התקופה הקובעת"); תקשורת פנים וחץ באמצעות שדרים אלקטרוניים; תפעול ושיווק, ציות, הדרכת עובדים, תגמולים; מסמכי מדיניות ונהלים; דוחות ביקורת פנים וביקורת של גורמי חוץ הנוגעים לפעילותה של קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ועוד שורה ארוכה של מסמכים ונתונים שפורטו במכתב האמור.

לצורך איסוף המידע והנתונים שנדרשו כאמור על ידי משרד המשפטים בארצות הברית, שכר הבנק בחודש אוגוסט 2014 את שירותיהם של מומחים חיצוניים לתיקור ולתיקוף נתונים ושל יועצים משפטיים בארצות הברית, שהצטרפו לצוות היועצים המשפטיים (המקומיים והאמריקאים) של קבוצת הבנק, וברבעון הראשון של שנת 2015 אף תוגבר הצוות על ידי יועצים משפטיים נוספים.

במכתב מיום 25 בנובמבר 2014 למשרד המשפטים האמריקאי, מסרו היועצים המטפלים בעניין מטעם הבנק ביחד עם המומחים החיצוניים, תאור מפורט מקדמי של תהליך המיפוי של המידע הזמין באמצעים ממוכנים בקבוצת הבנק (בישראל, בשווייץ, בלונדון ובלוס אנג'לס), המתייחס לחשבונות של הלקוחות האמריקאים ולשדרים האלקטרוניים, כדי להשיב על דרישת המידע והנתונים של משרד המשפטים בארצות הברית, בכל הנוגע לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, הן בהיבטים הכמותיים והן בהיבטים האיכותיים. התשובה המקדמית של היועצים למכתב מיום 25 ביולי התבססה על הביקורים שקיימו באתרים השונים של קבוצת הבנק, ועל המפגשים שקיימו עם נושאי תפקידים בקבוצת הבנק, כדי להעריך את ההיקף והמורכבות של המידע והנתונים שנדרשו על ידי משרד המשפטים בארצות הברית.

במכתב האמור, העריכו המומחים החיצוניים את לוחות הזמנים הדרושים לבחינת מערך המידע הממוכן, הנוגע ללקוחות אמריקאים של קבוצת הבנק, לניתוח המידע בהתאם לתבחינים שהוגדרו ולתיקוף הממצאים. לפי אומדן ראשוני שנתנו המומחים החיצוניים, הנתונים הכמותיים הנדרשים היו אמורים להיות מוכנים למסירה למשרד המשפטים בארצות הברית עד 30 באפריל 2015, בכפוף לתנאים, להנחות ולסייגים שפורטו על ידם.

בחודש דצמבר 2014 פורסמו (בדיווח פומבי) הסכמים שנחתמו עם בנק ישראל, אשר התקיימה לגבי חקירה, וביניהם Deferred Prosecution Agreement עם משרד המשפטים האמריקאי. כמו כן, פורסם באותו דיווח כי על חברה בת בנקאית בשווייץ של אותו בנק, הוחלה התוכנית השוויצרית. עמדת הבנק היא כי אין לגזור גזירה שווה מהתנהלותם של בנקים אחרים, ממבנה הפעילות הבינמדינתית שלהם ומהסכמים פרטניים של אותם בנקים לגבי קבוצת הבנק, ובכלל זה לגבי הסדר אפשרי של קבוצת הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית.

אף על פי כן, המפקח על הבנקים, לאחר שבחן את הנסיבות ומטעמי שמרנות חשבונאית הורה לבנק לצבור הפרשה בשל הנושאים הכרוכים באירועים האמורים ובהמשך הורה לתת לה גילוי בדוח השנתי לשנת 2014. בהתאם לכך, ותוך שמירה על מלוא הזכויות והטענות של קבוצת הבנק נכללה בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2014 הפרשה בסכום של 95 מיליוני שקלים חדשים, שנאמד על בסיס חישוב הנסמך על הנחה תאורטית, שעליה הורה המפקח על הבנקים, ולפיה בנק מזרחי שווייץ ייכלל בתוכנית השוויצרית, הגם שכאמור נמסר לו שזו אינה חלה עליו, ובהתאם להבנת הבנק את משמעות התוכנית השוויצרית.

על פי דרישת רשות ניירות ערך נכללו בביאור לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2014 פירוט והסברים נוספים וכן פרטים אודות סכומי הפרשות שובצו במהלך שנת 2014, אף שלדעת הבנק סכומי הפרשות אינם מהותיים, כדלקמן: ברבעון שני 2014 - סך של 35 מיליוני שקלים חדשים, ברבעון שלישי 2014 - סך של 5 מיליוני שקלים חדשים וברבעון רביעי 2014 - סך של 55 מיליוני שקלים חדשים ובסך הכל 95 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

ביום 1 ביולי 2015 עדכנו המומחים החיצוניים את משרד המשפטים בארצות הברית בדבר לוחות הזמנים הדרושים לבחינת מערך המידע הממוכן הנוגע ללקוחות אמריקאים של קבוצת הבנק, לניתוח המידע בהתאם לתבחינים שהוגדרו ולתיקוף הממצאים. הערכת המעודכנת היתה כי המידע הכמותי הנדרש (מעבר לנתונים הכמותיים, שכבר נמסרו למשרד המשפטים בארצות הברית) יימסר למשרד המשפטים בארצות הברית עד ליום 15 במרס 2016, בכפוף לתנאים, להנחות ולסייגים שפורטו על ידם.

במהלך שנת 2015 המשיך הבנק, לעסוק באופן אינטנסיבי בבניית מאגר מידע ממוכן, הכולל את המידע הכמותי הנוגע ללקוחות האמריקאים, כפי שנדרש על ידי משרד המשפטים בארצות הברית. בניית המאגר הסתיימה ועבודת התיקוף של הנתונים במאגר, על ידי המומחים החיצוניים נמצאת על סף סיום. ביחס לנתונים הכמותיים לסניפי הבנק בלוס אנג'לס, ובלונדון ולבנק מזרחי שוויץ, תיקופם השלם והנתונים נמסרו למשרד המשפטים בארצות הברית.

מעבר לאמור במכתב מיום 25 ביולי 2014, מסר משרד המשפטים בארצות הברית, במכתב נוסף מיום 4 בנובמבר 2015, הנחיות שנועדו להבהיר ולמקד את המסמכים והנתונים הנדרשים במסגרת שיתוף הפעולה של קבוצת הבנק בקשר עם החקירה הנוגעת לעסקיה עם לקוחותיה האמריקאיים.

בחודש דצמבר 2015 ביקש משרד המשפטים בארצות הברית מידע כמותי נוסף הנוגע לחשבונותיהם של הלקוחות האמריקאיים של הבנק. בעקבות בקשה זו סוכם, כי המידע האמור יימסר עד ליום 31 במאי 2016.

ביום 8 בפברואר 2016 מסר הבנק למשרד המשפטים בארצות הברית את המידע הכמותי הנדרש הנוגע לחשבונותיהם הסגורים של הלקוחות האמריקאים בסניפי הבנק בישראל.

בנק מזרחי שוויץ והבנק מקיימים קשר רצוף עם משרד המשפטים בארצות הברית על מנת להגיע למתווה כולל לקבוצת הבנק כולה, ביחס לחקירה.

הבנק מדווח לפיקוח על הבנקים באורח שוטף על האירועים ובנק מזרחי שוויץ מדווח לרשויות הפיקוח השוויצריות.

כאמור בדיווחים קודמים, משרד המשפטים בארצות הברית אישר את נכונותו העקרונית להגיע למתווה של הסדר כולל לקבוצת הבנק ביחס לחקירה. ואולם, בשלב זה עדיין לא החל משא ומתן עם משרד המשפטים בארצות הברית בכל הנוגע לחקירה או להשלכותיה, הן בהיבט של הסדר כלשהו, והן בהיבט של ההשלכות הכספיות, ככל שתהיינה, להסדר כזה לכשיגובש, על קבוצת הבנק.

לפי חוות דעתם של היועצים המשפטיים של הבנק, לאור נתונים שמצויים במאגר המידע הממוכן אשר בנייתו כאמור, הסתיימה ותיקוף הנתונים שבו נמצא על סף סיום, ובשים לב להסדרים שמשרד המשפטים בארצות הברית ערך עם בנקים אחרים בקשר לחקירות הנוגעות לחשבונות בלתי מוצהרים של נישומים אמריקאיים, הרי שנתונים מסויימים במאגר עשויים להיות רלבנטיים לחשיפה של קבוצת הבנק וזאת אם עמדת הבנק ביחס אליהם לא תתקבל. על יסוד חוות הדעת האמורה סכום ההפרשה בגין החקירה עומד על כ-36 מיליון דולר ארצות הברית (כ-141 מיליון שקלים חדשים).

יצוין, כי היועצים המשפטיים של הבנק חיוו את דעתם כי בשלב זה לא ניתן להעריך את ההפסד הפוטנציאלי שעלול להגרם לקבוצת הבנק בגין החקירה או את סכומי החשיפה של קבוצת הבנק המתייחסים לכך, או את טווח החשיפה. זאת, בין היתר, בשל כך שלפי ניסיונם המקצועי של עורכי הדין האמריקאים, לא ניתן להסיק מסקנות בנדון, אלא רק לאחר ניתוח מכלול המידע והנתונים שיימסרו, וכן בשל כך שהדיונים עם משרד המשפטים בארצות הברית בכל הנוגע לגיבוש מתווה מתאים לקבוצת הבנק לא החלו.

מאחר שכאמור לעיל, הדיונים עם משרד המשפטים בארצות הברית בכל הנוגע לגיבוש מתווה מתאים לקבוצת הבנק טרם החלו, הרי שיתכן שבעתיד יתברר שסכום ההפסד שיתממש יהיה גבוה משמעותית מסכום ההפרשה שנזקפה עד כה.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

- (13) ביום 18 בנובמבר 2008 חתם הבנק עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל (להלן: "דיינרס") - (להלן ביחד: "קבוצת כאל"), על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "יזזה", "מסטראקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק (להלן "הכרטיסים"), אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. במסגרת ההסכם נקבעו זכויות הצדדים וכן נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי קבוצת כאל לכרטיסים כמו גם כל יתר התנאים הנוגעים לכך.
- במסגרת ההסכם ניתנה לבנק אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל, אשר אילו הוקצו במועד חתימת ההסכם היו מהוות עד 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא.
- ההסכם הסתיים ביום 18 בנובמבר 2013 ללא מימוש אופציות על ידי הבנק במהלך התקופה.
- ביום 2 במרץ 2014 חתם הבנק עם קבוצת כאל, על הסכם עדכון להסכם ההנפקה המשותפת. ההסכם המעודכן הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו.
- במסגרת ההסכם עודכנו הסדרי התפעול והשיווק של הכרטיסים וכן מנגנוני התגמול של הצדדים.
- ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן.
- להסכם שנחתם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.
- (14) חברה לנאמנות שהינה חברה מאוחדת של הבנק, עוסקת בעסקי נאמנות הכוללים, בעיקר, נאמנויות לקרנות נאמנות, למחזיקי איגרות חוב, לבעלי מניות חסומות ולהחזקת חשבונות בנק.
- (15) במסגרת הסכם עבודה שנחתם ביום 30 בדצמבר 1993 עם נציגות העובדים, העמיד הבנק לעובדיו הלוואות לזמן ארוך, למימון רכישה רטרואקטיבית של זכויות פנסיה מקרנות פנסיה מסוימות, איתן התקשר הבנק בקשר לכך, הנושאות הצמדה וריבית ששיעורה קבוע. הוסכם, כי אם יתברר במועד הפירעון של כל הלוואה מההלוואות האמורות, כי הפרשי הצמדה והריבית שנצברו כאמור, עולים על התשואה המצטברת בקופת גמל מוסכמת, הן תופחתנה בהתאם. השלכות מס, באם תהינה, בגין הפחתה זו יחולו על הבנק. כאשר נוצר פער, כאמור לעיל, נערכת הפרשה בהתאם.
- יורת הלוואות לתאריך המאזן מסתכמת בסך של כ-13 מיליוני שקלים חדשים.
- (16) הבנק התחייב כלפי הנאמן לאיגרות החוב ולכתבי התחייבות הנדחים, שהונפקו על ידי מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, למלא את תנאי התשלום כמצוין באיגרות החוב וכתבי ההתחייבויות הנדחים.
- (17) הבנק התחייב כלפי חוסכים בתכניות חסכון מסוימות, שילוו מהבנק, לתנאים קבועים כדלקמן⁽¹⁾:

31 בדצמבר		
2014	2015	
960	766	0.25% פחות מהריבית המקובלת בזמן מתן האשראי

(1) ההתחייבות ניתנת לניצול רק בקיום תנאים מסוימים בהתאם למפורט בתכניות החסכון. העמדת האשראי מסורה בכל עת לשיקול דעתו הבלעדי של הבנק, על פי הנהלים הקיימים בבנק, בהתחשב במאפייני הלקוח, ולאחר שתיבחן לגופה בקשת הלקוח לקבל מהבנק אשראי.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - המשך

18) החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שניתנו מכספי האוצר החל מיום זה, חל שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מכרז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות. תוקף הסכם זה הוארך מידי שנה, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2015.

בחודש מאי 2008 נכנס לתוקף הסכם נוסף בין משרד האוצר לבין הבנקים (ההסכם צפוי להתחדש מידי שנה, אלא בהודעת אחד הצדדים על רצונו לסיים את ההסכם), לפיו הלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה ניתנות מכספי הבנק ועל אחריותו. ריבית הלוואה נקבעת בהתאם לריבית הסיוע מכספי האוצר.

תקופות הלוואה נקבעו ל- 25 שנים, 20 שנים, 15 שנים או עד 10 שנים, לפי בחירת הלקוח, ולא יותר מתקופת הסיוע מכספי אוצר. יתר התנאים הם בהתאם למקובל בסיוע מכספי האוצר, לרבות פטור מעמלת פירעון מוקדם.

בגין הלוואות לזכאים מסויימים, משלים משרד האוצר לבנקים המבצעים סיוע מכספי בנק, הפרשי ריבית בין הריבית בה תבוצענה הלוואות בפועל לבין הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל, בתוספת מרווח. במקביל לביצוע הלוואות כאמור לעיל, רשאים הבנקים להמשיך ולהעמיד לזכאים מקבוצת הניקוד הנמוכה הלוואות מכספי האוצר, בתנאי ההסכם הקודם (משנת 2004), ובכפוף לכך שהיקף הלוואות לקבוצת הזכאים מדירוג הניקוד לא יעלה על 8% מהיקף סך הלוואות שבוצעו על ידי הבנק לקבוצה זו (מכספי בנק ומכספי תקציב).

תוקף הסכם מתן הסיוע מכספי בנק לזכאים שנחתם ב- 2008 הוארך עד ליום 30 באפריל 2015.

הכנסות הקבוצה בגין כלל פעילות הלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2015 לכ- 51 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ- 56 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

ביום 1 בינואר 2015 הצטרף הבנק למהלך "מחזור הלוואות מוכוונות במסלול מהיר" שיזמו בנק ישראל ומשרד השיכון והבינוי. בהתאם לחוזר שפירסם בנק ישראל (אגף בנק-לקוח), המהלך החל ביום 1 בינואר 2015 ומטרתו לאפשר ללווים זכאי משרד השיכון והבינוי, שנטלו הלוואה מכספי המדינה, לשפר את תנאי הלוואותיהם, במגזר מטבע ישראלי צמוד מדד. שינוי התנאים בוצע בהליך מחזורי ובעלות נמוכה והלוואות הועמדו מכספי הבנק ובאחריותו, במסלול צמוד מדד בריבית קבועה ולמשך תקופת הלוואה הנותרת. בהתאם לחוזר, הלוואות שהועמדו על ידי הבנק במסגרת המהלך הינן פטורות מהפרשה קבוצתית בשיעור של 0.35% כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין 329. משקל הסיכון הלוואות אלו הינו משקל סיכון מופחת לענין הלימות הון. בנוסף, כלל החוזר, הקלות נוספות על מנת לעודד לוויים להצטרף למהלך. המהלך הסתיים ביום 31 בדצמבר 2015.

19) הבנק מתקשר עם מספר גופים מוסדיים בעסקאות סינדיקציות אשראי. חלק מהעסקאות מאורגן, מנוהל ומתופעל על ידי הבנק.

א. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחותיהם והתחייבות חברי בורסה נוספים שאינם חברי מסלקה ולקוחותיהם, כלפי מסלקת הבורסה, בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, (כמפורט להלן בביאור 26 ג.1).

במסגרת מערך הבטוחות, מפקיד הבנק בטוחות נזילים, כמפורט להלן:

- 1) בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה, המנוהל במסלקה עבור הבנק ("חשבון בטוחות המסלקה"), הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה, בשווי מלאו התחייבויות הלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. ליום 31 בדצמבר 2015 הופקדו 53 מיליוני שקלים חדשים. (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 42 מיליוני שקלים חדשים).
- 2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה בבנק אחר עבור הבנק, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים שישולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון בטוחות המסלקה או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הופקדו בחשבון זה 15 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 32 מיליוני שקלים חדשים).
- 3) החשבונות האמורים בסעיפים 1 ו-2 לעיל שועבדו בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה לטובת מסלקת הבורסה.

ב. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות, כערובה לקיום חיוביהם בקשר לביצוע עסקאות מעו"ף שנעשו על ידם או על ידי לקוחותיהם או על ידי חברי בורסה שאינם חברי מסלקת המעו"ף, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, (כמפורט להלן בביאור 26 ג.2). בהתאם לכך, נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילים בלבד עבור מלאו החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים כמפורט להלן:

- 1) בחשבון שנפתח במסלקת הבורסה על שם מסלקת המעו"ף ("חשבון ראשי של בטוחות מעו"ף") הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת מעו"ף, בשווי מלאו דרישת הבטוחות מהלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו מסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 ב-440 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 1,272 מיליוני שקלים חדשים).
- 2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת המעו"ף על שמה עבור הבנק בבנק אחר, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים שישולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון ראשי של בטוחות מעו"ף או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הופקדו בחשבון זה 48 מיליוני שקלים חדשים (בדומה ליום 31 בדצמבר 2014).
- 3) החשבונות האמורים בסעיפים 1-2 לעיל משועבדים בשעבוד צף וקבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ג. בנק ישראל מפעיל את מסגרת התשלומים בזמן אמת - Real Time Gross Settlement (להלן: RTGS) - מערכת המאפשרת ללקוחות להעביר סכומי כסף בשקלים מחשבון בנק אחד לחשבון בנק אחר באותו בנק או בבנק אחר בזמן אמת. בנק ישראל מעניק אשראי יומי ותוך יומי למשתתפי מערכת RTGS כנגד שיעבוד ספציפי של איגרת חוב של הבנק בחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014 לא הופקדו איגרות חוב בחשבון זה.

ביאור 27 - שיעבודים - המשך

- ד. הבנק פועל בניירות ערך באמצעות מסלקת יורוקליר, שהינה מערכת לסליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים בינלאומיים. לטובת הפעילות שועבדו ניירות ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 הינה 10 מיליוני דולר (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 9 מיליוני דולר).
- ה. בהתאם לדרישת רשויות פיקוח בארה"ב, שיעבד סניף הבנק שם ניירות ערך בסכום של כ-14 מיליוני דולר של ארצות הברית (בדומה ליום 31 בדצמבר 2014) המשמשים להבטחת פיקדונות הציבור או לקיום הוראות שלטוניות אחרות. עיקר השעבוד המסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של 11 מיליוני דולר של ארה"ב (נכון ליום 31 בדצמבר 2014 - 10 מיליוני דולר של ארה"ב), מתייחס לדרישת רשויות הפיקוח בארצות הברית בדבר הבטחת 7.5% מההתחייבויות של הסניף כפי שהוגדרו על ידי השלטונות שם.
- ו. כנגד קווי אשראי שהועמדו לבנק על ידי בנק ישראל, משעבד הבנק חשבון ניירות ערך זרים. נכון לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014 הבנק לא שיעבד ניירות ערך זרים.

ז.

31 בדצמבר	
2014	2015
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:	
107	71
ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א) תאור המכשירים הנגזרים והסיכונים הגלומים בפעילות זו:

(1) כללי

פעילותו של הבנק במכשירים נגזרים, כגון חוזים עתידיים ועסקאות אקדמה, אופציות והחלפות פיננסיות, מתבצעת הן כמתווך עבור לקוחותיו והן כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות שלו ובין השאר למזעור חשיפות הבנק לסיכוני שוק. הבנק מייעד מכשירים נגזרים מסוימים כמגדרי שווי הוגן או כמגדרי תזרים מזומנים. לפרטים ראה ביאור 1 ד.15. לדוחות הכספיים.

(2) סוגי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים ותיאורם

העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כוללות חוזי מטבע, חוזי ריבית וחוזים אחרים וכן חוזים עבור לקוחות בשוק המעו"ף, על מדדים ונכסים שונים, כמפורט להלן:

- עסקאות אקדמה (Forward) וחוזים עתידיים (Futures): חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן - נכסי בסיס), שיבוצעו בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקאות החלפה (Swap): חוזים להחלפת כמות מוגדרת של נכסי בסיס במועד העסקה, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options): חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- עסקאות למסירה מיידי (Spot): עסקאות חליפין בין שני מטבעות, על פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך שני ימי עסקים.
- נגזרי אשראי: חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה חד פעמית או תקופתית, את הזכות לקבלת תשלום במקרה של שינוי בדירוג אשראי, אי יכולת לעמוד בהתחייבויות או כל אירוע אשראי אחר, המתרחס למדינה או לחברה, כפי שנקבע בחוזה.

(3) סיכונים הגלומים בפעילות במכשירים נגזרים

במסגרת פעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים נחשף הבנק לסיכוני אשראי, לסיכוני שוק הכוללים סיכוני ריבית וסיכוני בסיס, לסיכוני נזילות וסיכונים תפעוליים, כמפורט להלן:

א. חשיפת האשראי במכשירים נגזרים, המוגדרת בהוראות המפקח על הבנקים כ-"חשיפת אשראי נוכחית", מתבטאת בסכום ההפסד האפשרי המירבי שיהיה לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה ומבלי להתחשב בבטחונות. לצורך ניהול חשיפות האשראי הגלומות במכשירים הפיננסיים הנגזרים במהלך חיי העסקה, נאמד גודל החשיפה במחיר התקשרות בעסקה הפוכה לתקופה שנותרה לחיי העסקה. דרישת הבטחונות נקבעת על פי סוג הלקוח, ולעיתים בשיעור קבוע מסכום מסגרת האשראי שנקבעה לאותו לקוח. במקרים אחרים נקבעת החשיפה על פי שיטת התרחישים המבוססת על מודל בלק ושולס. הבטחונות הנדרשים על ידי הבנק כוללים בדרך כלל בטחונות נזילים, כגון ניירות ערך, פיקדונות וכד', המוערכים לבטחון בהתאם למקדמי הבטחון השונים הנהוגים בבנק. בנגזרי אשראי שכותב הבנק, חשיפת האשראי מתבטאת בסכום אותו יתחייב הבנק לשלם בקרות האירוע שנקבע בחוזה.

ביאור 28 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. סיכון השוק - הסיכון לתנודות בשווי ההוגן של המכשירים הנגזרים בשל שינויים בלתי צפויים בריבית, בשיעור האינפלציה, בשערי החליפין ובמדדים פיננסיים אחרים. הבנק מנהל את סיכוני השוק הגלומים במכשירים נגזרים על ידי שילובם של מכשירים אלה במסגרת ניהול החשיפה לסיכוני שוק של כלל פעילויות הבנק.

ג. סיכון נזילות - הסיכון להיעדר יכולת לסגור במהירות חשיפה על ידי סילוק במזומן או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. המכשירים הנגזרים והשפעתם על צורכי הנזילות, הם חלק אינטגרלי מניהול סיכוני הנזילות של הבנק לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 342.

ד. סיכון תפעולי - הסיכון לתפעול שגוי של העסקאות, החל ממועד קשירתן ועד לסליקתן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני. הבנק ממזער את הסיכון התפעולי בפעילות במכשירים הנגזרים באמצעות מיכון תהליכים ומערך בקרות משלים.

לפרטים נוספים, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(ב) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015						
חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ		חוזי סחורות		סך הכל
שקל - מדד	אחר	מטבע חוץ	בגין מניות	חוזי אחרים	אחרים	
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾						
1,990	-	-	-	-	-	1,990
חוזי forward						
59	-	-	-	59	-	-
חוזי אופציה אחרים:						
1,347	-	-	-	1,347	-	-
אופציות שנכתבו						
Swaps						
3,396	-	-	-	1,406	1,990	1,990
סך הכל						
1,347	-	-	-	1,347	-	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
93,916	21	-	87,248	200	6,447	6,447
חוזי Forward						
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
2,498	-	564	1,934	-	-	-
אופציות שנכתבו						
1,982	-	592	1,390	-	-	-
אופציות שנקנו						
חוזי אופציה אחרים:						
8,848	-	-	8,848	-	-	-
אופציות שנכתבו						
8,519	-	-	8,519	-	-	-
אופציות שנקנו						
45,594	-	-	8,095	35,685	1,814	1,814
Swaps						
161,357	21	1,156	116,034	35,885	8,261	8,261
סך הכל						
21,912	-	-	-	20,369	1,543	1,543
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע						
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
1,244	-	-	1,244	-	-	-
חוזי Forward						
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
27,828	-	22,343	5,485	-	-	-
אופציות שנכתבו						
27,828	-	22,343	5,485	-	-	-
אופציות שנקנו						
חוזי אופציה אחרים:						
75	-	51	-	24	-	-
אופציות שנכתבו						
72	-	45	-	27	-	-
אופציות שנקנו						
9,896	-	9,759	133	4	-	-
Swaps						
66,943	-	54,541	12,347	55	-	-
סך הכל						
4	-	-	-	4	-	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית						

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(ב) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזי בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				אחר	שקל - מדד	
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט						
						נגזרי אשראי בהם הבנק מוטב
709	709	-	-	-	-	
4,742	-	-	4,742	-	-	חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
5,451	709	-	4,742	-	-	סך הכל
237,147	730	55,697	133,123	37,346	10,251	סך הכל סכום נקוב של מכשירים נגזרים
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾						
48	-	-	-	1	47	שווי הוגן ברוטו חיובי
135	-	-	-	135	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
2,984	1	98	1,300	1,210	375	שווי הוגן ברוטו חיובי
2,895	1	-	1,148	1,526	220	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
498	-	412	86	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
604	-	518	86	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
סך הכל						
3,530	1	510	1,386	1,211	422	שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽³⁾
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
3,530	1	510	1,386	1,211	422	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים						
1,284	1	492	582	113	96	
סך הכל						
3,634	1	518	1,234	1,661	220	שווי הוגן ברוטו שלילי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן
3,634	1	518	1,234	1,661	220	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים						
1,067	-	362	604	96	5	

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 3 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(ב) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				אחר	שקל - מדד	
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾						
3,502	-	-	-	-	3,502	חוזי forward
2,305	-	-	-	2,305	-	Swaps
5,807	-	-	-	2,305	3,502	סך הכל
2,305	-	-	-	2,305	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
104,027	13	-	97,208	800	6,006	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
4,597	-	1,914	2,683	-	-	אופציות שנכתבו
5,318	-	1,955	3,363	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
17,725	-	-	17,725	-	-	אופציות שנכתבו
15,742	-	-	15,742	-	-	אופציות שנקנו
43,429	-	-	10,109	31,395	1,925	Swaps
190,838	13	3,869	146,830	32,195	7,931	סך הכל
17,908	-	-	-	16,256	1,652	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
923	-	-	923	-	-	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
28,916	1	19,134	9,781	-	-	אופציות שנכתבו
28,916	1	19,134	9,781	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים:						
284	-	49	-	235	-	אופציות שנכתבו
352	-	65	-	287	-	אופציות שנקנו
6,906	-	6,725	177	4	-	Swaps
66,297	2	45,107	20,662	526	-	סך הכל
4	-	-	-	4	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(ב) היקף הפעילות על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014					
חוזי סחורות אחרים	חוזי בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
			אחר	שקל - מדד	שקל - מדד
8,535	-	-	8,535	-	-
ד. חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
8,535	-	-	8,535	-	-
271,477	15	48,976	176,027	35,026	11,433
סך הכל סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾					
68	-	-	-	1	67
שווי הוגן ברוטו חיובי					
222	-	-	-	222	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾					
4,794	-	265	2,876	1,374	279
שווי הוגן ברוטו חיובי					
5,544	-	8	3,685	1,634	217
שווי הוגן ברוטו שלילי					
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾					
750	-	582	163	5	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
737	-	573	163	1	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
סך הכל					
5,612	-	847	3,039	1,380	346
שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽³⁾					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
5,612	-	847	3,039	1,380	346
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
2,047	-	791	1,027	125	104
שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים					
סך הכל					
6,503	-	581	3,848	1,857	217
שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
6,503	-	581	3,848	1,857	217
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
1,612	-	531	912	164	5
שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים					

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 10 מיליוני שקלים חדשים ושווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 6 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות	
		ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים			
3,530	1,009	-	28	1,955	538	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
						סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1,819)	(41)	-	-	(1,778)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
(84)	(2)	-	-	(82)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,627	966	-	28	95	538	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,592	1,201	-	116	1,275	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(707)	(29)	-	-	(678)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
1,885	1,172	-	116	597	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
3,512	2,138	-	144	692	538	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3,634	572	33	-	2,600	429	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
						סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1,819)	(41)	-	-	(1,778)	-	מכשירים פיננסיים
(653)	-	-	-	(653)	-	בטחון במזומן ששועבד
1,162	531	33	-	169	429	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(1) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משבצים בסך של 3 מיליוני שקלים חדשים.

(2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2014							
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות		
		מרכזיים	ובנקים				דילרים/ ברוקרים
5,612	1,628	-	-	36	3,045	903	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
							סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(3,006)	(130)	-	-	(2,876)	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים
(154)	(38)	-	-	(116)	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
2,452	1,460	-	-	36	53	903	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,659	988	-	-	42	1,629	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(939)	(74)	-	-	(865)	-	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
1,720	914	-	-	42	764	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
4,172	2,374	-	-	78	817	903	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
6,503	971	32	-	-	4,815	685	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾
							סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(3,006)	(130)	-	-	(2,876)	-	-	מכשירים פיננסים
(1,830)	-	-	-	(1,830)	-	-	בטחון במזומן ששועבד
1,667	841	32	-	-	109	685	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 10 מיליוני שקלים חדשים.
- (2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.
- (3) מתוך זה שוויו הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 6 מיליוני שקלים חדשים.

בשנת 2015 הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים בסך 11 מיליוני שקלים חדשים (בשנת 2014 הוכרו הפסדי אשראי בסך 10 מיליוני שקלים חדשים, בשנת 2013 הוכרו הכנסות מקיטון הפסדי אשראי בסך 28 מיליוני שקלים חדשים).

ביאור 28 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(ד) פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה	מעל שלושה	עד	
		ועד חמש שנים	חודשים ועד שנה	שלושה חודשים	
10,251	562	6,943	2,016	730	חוזי ריבית:
					שקל - מדד
37,346	10,389	17,143	6,593	3,221	אחר
133,123	2,226	7,601	35,464	87,832	חוזי מטבע חוץ
55,697	-	198	7,806	47,693	חוזים בגין מניות
730	219	490	12	9	חוזי סחורות ואחרים
237,147	13,396	32,375	51,891	139,485	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה	מעל שלושה	עד	
		ועד חמש שנים	חודשים ועד שנה	שלושה חודשים	
11,433	1,311	4,552	4,095	1,475	חוזי ריבית:
					שקל - מדד
35,026	12,379	15,173	5,845	1,629	אחר
176,027	5,694	6,533	67,412	96,388	חוזי מטבע חוץ
48,976	-	69	6,627	42,280	חוזים בגין מניות
15	-	-	5	10	חוזי סחורות ואחרים
271,477	19,384	26,327	83,984	141,782	סך הכל

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

לפרטים בדבר מדידת תוצאות הפעילות של הבנק, בהתאם לגישת המגזרים הפיקוחיים כפי שהגדיר המפקח על הבנקים, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן וביאור 1 ג.9 לדוחות הכספיים.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים הקטנים ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית, המטפלת גם בלקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצורכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על מיליון שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - סקטור תאגידיים גדולים שבחטיבה העסקית, אחראי על מגזר הבנקאות העסקית, בו מתרכז הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידיים כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידיים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערביות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות (ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות עד למכירתן), המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בנייה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהן מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזוכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע נכסי הסיכון המנוהלים במגזר.
 - בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רוחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רווחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים לניהול הפיננסי.
 - רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים לניהול הפיננסי.
 - ההוצאות בגין הפסדי אשראי מיוחסות ישירות ללקוחות שבגינם היא בוצעה.
 - הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
 - הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
 - הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
 - הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשייך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
 - ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שיעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
 - התשואה להון מחושבת כחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות.
 - יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות.
 - הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.
- על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שיוכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שיוך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות

מסקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד	
הכנסות ריבית נטו:							
2,794	9	531	166	617	(583)	3,534	מחיצונים
(820)	55	22	(1)	126	618	-	בינמגזרי
1,974	64	553	165	743	35	3,534	סך הכל הכנסות ריבית נטו
2	1	2	-	32	321	358	הכנסות מימון שאינן מריבית
713	66	248	52	246	175	1,500	עמלות והכנסות אחרות
2,689	131	803	217	1,021	531	5,392	סך הכנסות
52	3	104	16	38	(2)	211	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,876	78	554	52	235	431	3,226	הוצאות תפעוליות ואחרות
(113)	3	(56)	60	90	16	-	מחיצונים
1,763	81	498	112	325	447	3,226	בינמגזרי
874	47	201	89	658	86	1,955	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
330	18	76	34	247	56	761	רווח לפני מיסים
544	29	125	55	411	30	1,194	הפרשה למיסים על הרווח
-	-	-	-	-	-	-	רווח לאחר מיסים
חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות, לאחר השפעת המס							
רווח נקי:							
544	29	125	55	411	30	1,194	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(39)	-	-	-	-	(21)	(60)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
505	29	125	55	411	9	1,134	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)							
7.8%	33.3%	19.6%	12.1%	11.4%	68.8%	10.0%	
117,536	1,871	9,568	4,531	26,522	41,781	201,809	יתרה ממוצעת של נכסים
-	-	-	-	-	36	36	מזה: השקעות בחברות כלולות
71,386	8,937	13,240	5,181	46,812	39,326	184,882	יתרה ממוצעת של התחייבויות
71,372	916	6,700	4,783	38,057	5,352	127,180	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות							
-	-	-	-	-	94,174	94,174	
39,609	3,043	15,169	4,134	80,326	82,658	224,939	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
117,137	1,018	9,340	4,377	21,971	-	153,843	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
68,519	8,356	12,819	5,126	46,344	13,067	154,231	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
123,023	934	9,871	4,484	20,892	-	159,204	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
72,284	8,512	13,903	5,345	50,816	11,520	162,380	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
8,759	6	143	276	1,711	-	10,895	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול ⁽³⁾

(1) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון (הוראות ניהול בנקאי תקין 201).

(2) יתרה ממוצעת של תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(3) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים - מאוחד - המשך
 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
3,051	-	649	153	505	24	1,720	מרווח מפעילות מתן אשראי
369	-	68	9	34	40	218	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
114	35	26	3	14	-	36	אחר
3,534	35	743	165	553	64	1,974	סך הכל הכנסות ריבית נטו

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים	רווח נקי לשנה שהסתיימה	הכנסות לשנה שהסתיימה	
ליום 31 בדצמבר 2015	ביום 31 בדצמבר 2015	ביום 31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾	
201,688	1,091	5,248	ישראל
7,470	43	144	מחוץ לישראל
209,158	1,134	5,392	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד- המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השיוך למגזר פעילות פיקוחי נקבע על פי מחזור פעילות הלקוחות, כמפורט להלן. בנוסף, פרסם בנק ישראל קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בנוגע ליישום ההוראה, ובין היתר מתייחס לקושי בהשגת מידע על מחזור ההכנסה של לקוחות עסקיים וקובע כי כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות או שחבותו כלפי הבנק קטנה (לרבות מסגרת אשראי), רשאי הבנק לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי מספר העובדים בעסק, או לפי סך הנכסים במאזן של העסק והכל כפי שפורט בקובץ השאלות והתשובות. במידה וגם מידע זה אינו זמין לבנק, הוא רשאי לסווג את הלקוח לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק והכל כפי שפורט בקובץ השאלות והתשובות. בהתאם להוראת המעבר בקובץ השאלות והתשובות, הבנק רשאי ליישם את האמור גם על לקוח עסקי שיש לו חבות עד סך של 300 אלפי שקלים חדשים. בשנת 2017 - 80 אלפי שקלים חדשים.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים על פי הוראות הדיווח הינם:

- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות בנקאות פרטית.
 - בנקאות פרטית - אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים מעל 3 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים זעירים וקטנים - עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים בינוניים - עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליוני שקלים חדשים ומתחת ל-250 מיליוני שקלים חדשים.
 - עסקים גדולים - מחזורי פעילות מעל 250 מיליוני שקלים חדשים.
 - גופים מוסדיים - עסקים בעלי קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
 - ניהול פיננסי - כולל את פעילות המסחר, ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- גילוי על כל פעילות בנפרד יידרש החל מהדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לשנת 2016.
- בשלב זה, הבנק בוחן את מהותיות ההבדלים בין גישת ה"מגזרים הפיקוחיים" לגישת ההנהלה. כמו כן, בוחן הבנק את האפשרות להתאמות מסוימות בגישת ההנהלה בהקשר זה.

על פי הוראות המעבר ליישום ההוראה, בדוח הכספי לשנת 2015 יינתן גילוי על נתונים מאזניים של מגזרים פיקוחיים.

בדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של שנת 2016 - יינתן גילוי מלא בהתאם להוראה.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד- המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. מגזרי פעילות פיקוחיים - המשך

סך הכל	פעילות בישראל											סך הכל	
	פעילות בחוץ לארץ												
	סך	עסקים	בנקאות	קטנים	עסקים	גדולים	מוסדיים	פיננסי	ניהול	הפעילות	אנשים		סך
מסקי	פרטית	זעירים	בינוניים	עסקים	גדולים	מוסדיים	פיננסי	ניהול	הפעילות	אנשים	סך	מסקי	
בית	פרטית	זעירים	בינוניים	עסקים	גדולים	מוסדיים	פיננסי	ניהול	הפעילות	אנשים	סך	מסקי	
בית	פרטית	זעירים	בינוניים	עסקים	גדולים	מוסדיים	פיננסי	ניהול	הפעילות	אנשים	סך	מסקי	
122,878	68	13,589	5,165	12,402	2,025	-	156,127	545	2,532	-	3,077	159,204	אשראי לציבור, נטו
105	-	317	24	363	1	-	810	2	5	-	7	817	חובות פגומים
974	-	38	-	-	-	-	1,012	-	-	-	-	1,012	חוב בפיגור 90 יום ומעלה
66,643	10,244	15,220	5,365	24,933	35,935	-	158,340	840	3,200	-	4,040	162,380	פיקדונות הציבור
73,829	31	10,858	7,207	25,084	3,388	5,568	125,965	405	3,116	-	3,521	129,486	נכסי סיכון

אנשים פרטיים- מסקי בית ובנקאות פרטית- פעילות בישראל, מאוחד

סך הכל	מגזר מסקי בית					מגזר בנקאות פרטית				
	מגזר מסקי בית					מגזר בנקאות פרטית				
	סך הכל	מסקי	אחר	כרטיסי	לדיר	סך הכל	מסקי	אחר	כרטיסי	לדיר
סך הכל	מסקי	אחר	כרטיסי	לדיר	סך הכל	מסקי	אחר	כרטיסי	לדיר	
106,802	3,174	12,902	-	9	59	68	122,946	אשראי לציבור, נטו		
24	-	81	-	-	-	-	105	חובות פגומים		
957	-	17	-	-	-	-	974	חוב בפיגור 90 יום ומעלה		
-	-	66,643	-	-	-	10,244	76,887	פיקדונות הציבור		
56,509	-	17,320	-	-	-	31	73,860	נכסי סיכון		

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים- פעילות בישראל- מאוחד

סך הכל	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		
	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן
סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	סך הכל	אחר	בינוני ונדלן	
2,796	10,793	13,589	1,422	3,743	5,165	5,378	7,024	12,402	אשראי לציבור, נטו
68	249	317	4	20	24	132	231	363	חובות פגומים
3	35	38	-	-	-	-	-	-	חוב בפיגור 90 יום ומעלה
4,004	11,216	15,220	704	4,661	5,365	3,143	21,790	24,933	פיקדונות הציבור
3,296	7,562	10,858	3,279	3,928	7,207	15,401	9,683	25,084	נכסי סיכון

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטיות	משקי בית	
							הכנסות ריבית נטו:
3,375	(772)	509	173	495	1	2,969	מחיצוניים
-	790	235	(12)	22	62	(1,097)	בינמגזרי
3,375	18	744	161	517	63	1,872	סך הכל הכנסות ריבית נטו
173	147	18	1	-	1	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,439	139	241	45	233	62	719	עמלות והכנסות אחרות
4,987	304	1,003	207	750	126	2,597	סך הכנסות
173	(9)	(3)	(10)	98	3	94	הוצאות בגין הפסדי אשראי
							הוצאות תפעוליות ואחרות
3,039	327	220	55	528	80	1,829	מחיצוניים
-	17	89	59	(54)	4	(115)	בינמגזרי
3,039	344	309	114	474	84	1,714	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
1,775	(31)	697	103	178	39	789	רווח לפני מיסים
657	(11)	258	38	66	14	292	הפרשה למיסים על הרווח
1,118	(20)	439	65	112	25	497	רווח לאחר מיסים
							חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות,
5	5	-	-	-	-	-	לאחר השפעת המס
							רווח נקי:
1,123	(15)	439	65	112	25	497	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(31)	-	-	-	-	-	(31)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,092	(15)	439	65	112	25	466	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
							תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי
10.6%	-	12.8%	15.4%	21.7%	33.1%	8.3%	מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)
187,818	39,959	25,666	4,396	8,287	2,143	107,367	יתרה ממוצעת של נכסים
52	52	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות
178,172	43,358	46,002	4,114	10,654	8,592	65,452	יתרה ממוצעת של התחייבויות
120,051	5,245	38,162	4,700	5,734	840	65,370	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
							יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל
87,171	87,171	-	-	-	-	-	וקרנות נאמנות
205,106	77,684	70,016	4,445	11,443	2,630	38,888	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
144,410	-	23,470	4,365	8,266	955	107,354	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
146,872	16,241	45,861	4,046	10,233	7,973	62,518	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
147,569	-	21,217	4,240	9,018	1,051	112,043	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
152,379	14,857	47,117	4,546	11,068	9,090	65,701	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
11,349	-	631	293	167	6	10,252	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול ⁽³⁾

- (1) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון (הוראות ניהול בנקאי תקין 201).
- (2) יתרה ממוצעת של תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת הניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.
- (3) לרבות:
 - יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
 - הלוואות אחרות בניהול הבנק.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים - מאוחד - המשך
 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
2,732	-	615	145	443	24	1,505	מרווח מפעילות מתן אשראי
507	-	95	13	47	39	313	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
136	18	34	3	27	-	54	אחר
3,375	18	744	161	517	63	1,872	סך הכל הכנסות ריבית נטו

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים	רווח נקי לשנה שהסתיימה	הכנסות לשנה שהסתיימה	
ליום 31 בדצמבר 2014	ביום 31 בדצמבר 2014	ביום 31 בדצמבר 2014 ⁽²⁾	
191,331	1,058	4,859	ישראל
7,182	34	128	מחוץ לישראל
198,513	1,092	4,987	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות⁽¹⁾

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
הכנסות ריבית נטו:							
3,464	(1,263)	419	190	444	(15)	3,689	מחיצוניים
-	1,451	299	(24)	22	77	(1,825)	בינמגזרי
3,464	188	718	166	466	62	1,864	סך הכל הכנסות ריבית נטו
14	(28)	32	1	-	2	7	הכנסות מיומן שאינן מריבית
1,485	134	219	59	248	54	771	עמלות והכנסות אחרות
4,963	294	969	226	714	118	2,642	סך הכנסות
288	(1)	(17)	(5)	72	-	239	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,951	298	211	68	499	76	1,799	הוצאות תפעוליות ואחרות
-	12	79	64	(52)	14	(117)	מחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,951	310	290	132	447	90	1,682	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
1,724	(15)	696	99	195	28	721	רווח לפני מיסים
593	(6)	240	34	67	10	248	הפרשה למיסים על הרווח
1,131	(9)	456	65	128	18	473	רווח לאחר מיסים
(4)	(4)	-	-	-	-	-	חלק ברווחים, נטו, של חברות כלולות, לאחר השפעת המס
רווח נקי:							
1,127	(13)	456	65	128	18	473	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(44)	-	-	-	-	-	(44)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,083	(13)	456	65	128	18	429	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)							
11.8%	-	14.1%	14.4%	26.5%	19.8%	8.7%	
168,759	30,665	25,426	4,689	7,511	1,814	98,654	יתרה ממוצעת של נכסים
60	60	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות
158,952	38,490	38,412	3,505	8,862	7,002	62,681	יתרה ממוצעת של התחייבויות
110,305	5,366	36,110	5,028	5,363	1,007	57,431	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾
82,642	82,642	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
173,964	61,525	62,203	3,806	6,420	8,604	31,406	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽³⁾
134,655	-	23,735	4,653	7,403	1,217	97,647	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
133,491	17,010	38,285	3,485	8,767	6,444	59,500	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
138,565	-	22,157	4,517	7,667	956	103,268	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
141,244	17,032	43,467	3,408	9,517	7,027	60,793	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
11,579	-	230	284	198	6	10,861	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול ⁽⁴⁾

(1) סווג מחדש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון (הוראות ניהול בנקאי תקין 201).

(3) יתרה ממוצעת של תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(4) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק.

ביאור 29 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד - המשך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מהכנסות ריבית, לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סך הכל	ניהול	בנקאות	בנקאות	עסקים	בנקאות	משקי	
מאוחד	פיננסי	עסקית	מסחרית	קטנים	פרטית	בית	
2,472	-	582	143	377	30	1,340	מרווח מפעילות מתן אשראי
660	-	96	16	63	30	455	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
332	188	40	7	26	2	69	אחר
3,464	188	718	166	466	62	1,864	סך הכל הכנסות ריבית נטו

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים	רווח נקי לשנה שהסתיימה	הכנסות לשנה שהסתיימה	
ליום 31 בדצמבר 2013	ביום 31 בדצמבר 2013	ביום 31 בדצמבר 2013 ⁽²⁾	
172,752	1,047	4,843	ישראל
6,793	31	120	מחוץ לישראל
179,545	1,078	4,963	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

מאוחד

31 בדצמבר 2015						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
211	(2)	213	55	9	149	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(345)	-	(345)	(114)	(20)	(211)	מחיקות חשבונאיות
193	-	193	65	1	127	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(152)	-	(152)	(49)	(19)	(84)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,509	3	1,506	195	614	697	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
106	-	106	9	-	97	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2014						
1,428	10	1,418	148	⁽³⁾ 640	⁽³⁾ 630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
173	(9)	182	93	6	83	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(365)	-	(365)	(123)	(22)	(220)	מחיקות חשבונאיות
214	4	210	71	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(151)	4	(155)	(52)	(22)	(81)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,450	5	1,445	189	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
102	-	102	10	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2013						
1,705	10	1,695	154	⁽³⁾ 815	⁽³⁾ 726	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
288	-	288	57	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(755)	-	(755)	(142)	⁽²⁾ (365)	(248)	מחיקות חשבונאיות
190	-	190	79	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(565)	-	(565)	(63)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,428	10	1,418	148	640	630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
103	-	103	11	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) כולל מחיקה של הלוואות לדיר מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.
- (3) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי - המשך

בנק

31 בדצמבר 2015						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
1,399	5	1,394	138	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
200	(2)	202	44	9	149	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(322)	-	(322)	(91)	(20)	(211)	מחיקות חשבונאיות
179	-	179	51	1	127	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(143)	-	(143)	(40)	(19)	(84)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,456	3	1,453	142	614	697	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
105	-	105	8	-	97	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2014						
1,397	8	1,389	119	⁽³⁾ 640	⁽³⁾ 630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
150	(7)	157	68	6	83	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(347)	-	(347)	(105)	(22)	(220)	מחיקות חשבונאיות
199	4	195	56	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(148)	4	(152)	(49)	(22)	(81)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,399	5	1,394	138	624	632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
101	-	101	9	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2013						
1,672	8	1,664	123	⁽³⁾ 815	⁽³⁾ 726	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
283	-	283	52	190	41	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(734)	-	(734)	(121)	⁽²⁾ (365)	(248)	מחיקות חשבונאיות
176	-	176	65	-	111	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(558)	-	(558)	(56)	(365)	(137)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1,397	8	1,389	119	640	630	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
102	-	102	10	-	92	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) כולל מחיקה של הלוואות לדיר מופרשות במלואן, בסך של כ-281 מיליוני שקלים חדשים.
- (3) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה

מאוחד

31 בדצמבר 2015						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
						(1) יתרת חוב רשומה של חובות
29,656	24	758	30,438	3,412	33,850	שנבדקו על בסיס פרטני
8,503	105,922	15,741	130,166	-	130,166	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1,046	105,419	-	106,465	-	106,465	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
38,159	105,946 ⁽²⁾	16,499	160,604	3,412	164,016	סך הכל חובות
						(1) הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
516	1	22	539	3	542	שנבדקו על בסיס פרטני
84	613	164	861	-	861	שנבדקו על בסיס קבוצתי
4	613	-	617	-	617	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
600	614	186	1,400	3	1,403	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2014 ⁽⁴⁾						
						(1) יתרת חוב רשומה של חובות
29,514	3	641	30,158	4,691	34,849	שנבדקו על בסיס פרטני
8,129	96,239	14,386	118,754	-	118,754	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1,195	95,513	-	96,708	-	96,708	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
37,643	96,242 ⁽²⁾	15,027	148,912	4,691	153,603	סך הכל חובות
						(1) הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
464	-	22	486	5	491	שנבדקו על בסיס פרטני
76	624	157	857	-	857	שנבדקו על בסיס קבוצתי
6	624	-	630	-	630	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
540	624	179	1,343	5	1,348	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,421 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 5,313 מיליוני שקלים חדשים).

(3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 368 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 339 מיליוני שקלים חדשים).

(4) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה - המשך

בנק

31 בדצמבר 2015					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	לדיר	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾					
29,656	24	502	30,182	2,873	33,055
שנבדקו על בסיס פרטני					
8,503	105,880	7,761	122,144	-	122,144
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
1,046	105,377	-	106,423	-	106,423
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
38,159	105,904 ⁽²⁾	8,263	152,326	2,873	155,199
סך הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾					
516	1	19	536	3	539
שנבדקו על בסיס פרטני					
84	613	115	812	-	812
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
4 ⁽³⁾	613	-	617	-	617
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾					
600	614	134	1,348	3	1,351
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

31 בדצמבר 2014 ⁽⁴⁾					
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾					
29,514	3	356	29,873	3,672	33,545
שנבדקו על בסיס פרטני					
8,129	96,210	7,053	111,392	-	111,392
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
1,195	95,529 ⁽²⁾	-	96,724	-	96,724
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
37,643	96,213	7,409	141,265	3,672	144,937
סך הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾					
464	-	20	484	5	489
שנבדקו על בסיס פרטני					
76	624	109	809	-	809
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
6 ⁽³⁾	624	-	630	-	630
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור ⁽³⁾					
540	624	129	1,293	5	1,298
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) כולל הלוואה לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 5,421 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 5,313 מיליוני שקלים חדשים).
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 368 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 339 מיליוני שקלים חדשים).
- (4) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

א.1. איכות אשראי ופיגורים

מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015						
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾				
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾ ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 30 ימים	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	
						פעילות לווים בישראל
						ציבור - מסחרי
14	10	8,866	83	64	8,719	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2	1	2,149	124	2	2,023	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	1	3,398	15	3	3,380	שרותים פיננסיים
136	26	20,420	476	265	19,679	מסחרי - אחר
156	38	34,833	698	334	33,801	סך הכל מסחרי
⁽⁶⁾ 347	⁽⁷⁾ 956	105,635	24	⁽⁷⁾ 956	104,655	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
81	17	16,173	81	109	15,983	אנשים פרטיים - אחר
584	1,011	156,641	803	1,399	154,439	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	758	-	-	758	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
584	1,011	157,399	803	1,399	155,197	סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחוץ לארץ
						ציבור - מסחרי
-	-	1,947	5	-	1,942	בינוי ונדל"ן
-	-	1,379	9	-	1,370	מסחרי אחר
-	-	3,326	14	-	3,312	סך הכל מסחרי
-	1	637	-	1	636	אנשים פרטיים
-	1	3,963	14	1	3,948	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	2,338	-	-	2,338	בנקים בחוץ לארץ
-	-	316	-	-	316	ממשלות בחוץ לארץ
-	1	6,617	14	1	6,602	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
584	1,012	160,604	817	1,400	158,387	סך הכל ציבור
-	-	3,096	-	-	3,096	סך הכל בנקים
-	-	316	-	-	316	סך הכל ממשלות
584	1,012	164,016	817	1,400	161,799	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30 ב.2.ג. לדוחות הכספיים.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 20 מיליוני שקלים חדשים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
- (7) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 176 מיליוני שקלים חדשים עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.
- (8) כולל חובות בסך של 1,285 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

א.1. איכות אשראי ופיגורים - המשך

מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁰⁾						
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾				
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ימים ⁽⁵⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
22	12	9,060	91	30	8,939	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾
2	-	2,428	255	3	2,170	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
13	2	3,414	59	59	3,296	שרותים פיננסיים
163	21	19,795	291	124	19,380	מסחרי - אחר
200	35	34,697	696	216	33,785	סך הכל מסחרי
305 ⁽⁶⁾	945 ⁽⁷⁾	95,906	3	945 ⁽⁷⁾	94,958	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁹⁾
70	21	14,744	73	105	14,566	אנשים פרטיים - אחר
575	1,001	145,347	772	1,266	143,309	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	1,383	-	-	1,383	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
575	1,001	146,730	772	1,266	144,692	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחוץ לארץ						
ציבור - מסחרי						
-	-	1,543	5	-	1,538	בינוי ונדל"ן
58	-	1,403	4	6	1,393	מסחרי אחר
58	-	2,946	9	6	2,931	סך הכל מסחרי
-	-	619	-	-	619	אנשים פרטיים
58	-	3,565	9	6	3,550	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	3,001	-	-	3,001	בנקים בחוץ לארץ
-	-	307	-	-	307	ממשלות בחוץ לארץ
58	-	6,873	9	6	6,858	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
633	1,001	148,912	781	1,272	146,859	סך הכל ציבור
-	-	4,384	-	-	4,384	סך הכל בנקים
-	-	307	-	-	307	סך הכל ממשלות
633	1,001	153,603	781	1,272	151,550	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.ג.
- (4) לדוחות הכספיים.
- (5) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (6) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 26 מיליוני שקלים חדשים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (7) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
- (8) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 219 מיליוני שקלים חדשים עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.
- (9) כולל חובות בסך 1,423 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (10) סווג מחדש.
- (11) בעקבות הנחיית הפיקוח על הבנקים מיום 9 באפריל 2014, בה נדרש לעדכן את קטגוריות הענפים השונות, כך שיתאימו לסיוגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סווג מחדש מספרי השוואה בגין סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (לא כולל הלוואות לדיור).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

1. ב. איכות האשראי

מצב פיגור החובות מנוטר באופן ממוכן ברמה יומית ומהווה את אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור וכפועל יוצא קביעת סיווג החוב מבוצעים, בין היתר, לפי מניין ימי הפיגור בפועל של כל חוב. חוב מוגדר כחוב לא מבצע (פגום), דהיינו חוב שאינו צובר הכנסות ריבית, לאחר 90 ימי פיגור - בחובות הנמדדים על בסיס פרטני או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי וחזר לצבור ריבית כאשר הוא חוזר לפגר בשנית ביחס לתנאי החוב החדשים. חוב מוגדר כחוב לא מבצע (נחות), שאינו צובר הכנסות ריבית לאחר 150 ימי פיגור - בחובות הנמדדים על בסיס קבוצתי. כמו כן, יוגדר חוב כנחות לאחר 60 ימי פיגור בחובות הנמדדים פרטנית ולאחר 90 ימי פיגור בחובות הנמדדים קבוצתית (במועד זה לרוב מבוצעת מחיקה חשבונאית של החוב). בשלב זה כלומר במניין הימים של 60 ימים ו-90 ימים לחובות הנמדדים על בסיס פרטני ולחובות הנמדדים על בסיס קבוצתי בהתאמה, יוגדרו החובות כמבצעים כלומר צוברים הכנסות ריבית. מצב הפיגור של הלוואות לדיור מנוטר על פי עומק הפיגור של ההלוואה, למעט בהלוואות ללא תשלום חודשי. מאפייני סיכון האשראי, לרבות סיכון ספציפי בהלוואות לדיור נכללים בדוח דירקטוריון במסגרת פרק סקירת הסיכונים. להלן יתרת החוב הרשומה לפי איכות האשראי ובחלוקה למגזרי האשראי של הבנק:

מאוחד

31 בדצמבר 2015						
מגזר האשראי						
איכות החובות	מסחרי	לדיור	פרטיים	ממשלות	בנקים	סך הכל
חובות תקינים	37,113	104,965	16,309	316	3,096	161,799
חובות בעייתיים שאינם פגומים ⁽¹⁾	334	957	109	-	-	1,400
חובות פגומים	712	24	81	-	-	817
סך הכל	38,159	105,946	16,499	316	3,096	164,016

31 בדצמבר 2014						
חובות תקינים	מסחרי	לדיור	פרטיים	ממשלות	בנקים	סך הכל
חובות תקינים	36,716	95,294	14,849	307	4,384	151,550
חובות בעייתיים שאינם פגומים ⁽¹⁾	222	945	105	-	-	1,272
חובות פגומים	705	3	73	-	-	781
סך הכל	37,643	96,242	15,027	307	4,384	153,603

(1) סיכון אשראי מאזני נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
 מאוחד

31 בדצמבר 2015					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת חובות פגומים ⁽²⁾	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
191	83	24	13	59	בינוי ונדל"ן - בינוי
275	124	16	12	108	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
25	15	6	7	9	שרותים פיננסיים
573	476	83	86	393	מסחרי - אחר
1,064	698	129	118	569	סך הכל מסחרי
24	24	17	1	7	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
89	81	57	10	24	אנשים פרטיים - אחר
1,177	803	203	129	600	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
1,177	803	203	129	600	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחוץ לארץ					
ציבור - מסחרי					
6	5	-	-	5	בינוי ונדל"ן
6	9	-	-	9	מסחרי אחר
12	14	-	-	14	סך הכל מסחרי
3	-	-	-	-	אנשים פרטיים
15	14	-	-	14	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	ממשלות בחוץ לארץ
15	14	-	-	14	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
1,192	817	203	129	614	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
1,192	817	203	129	614	סך הכל
מזה:					
	635	127	118	508	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	229	74	17	155	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
 (2) יתרת חוב רשומה.
 (3) יתרת החוב בניכוי מחיקה חשבונאית, אם בוצעה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית - המשך
מאוחד

31 בדצמבר 2014					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת חובות פגומים ⁽²⁾	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾⁽³⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
				68	בינוי ונדל"ן - בינוי
			13	250	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
			45	10	שרותים פיננסיים
			6	146	מסחרי - אחר
			61	474	סך הכל מסחרי
321	91	23	125	3	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
394	255	5	-	18	אנשים פרטיים - אחר
94	59	49	8	495	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
469	291	145	133	-	בנקים בישראל
1,278	696	222	-	-	ממשלת ישראל
3	3	-	133	495	סך הכל פעילות בישראל
82	73	55	-	-	
1,363	772	277	-	-	
-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	
1,363	772	277	133	495	פעילות לווים בחוץ לארץ
ציבור - מסחרי					
				5	בינוי ונדל"ן
				4	מסחרי אחר
				9	סך הכל מסחרי
				-	אנשים פרטיים
				9	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
				-	בנקים בחוץ לארץ
				-	ממשלות בחוץ לארץ
				9	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
				504	סך הכל ציבור
				-	סך הכל בנקים
				-	סך הכל ממשלות
				504	סך הכל
				220	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	453	233	88	307	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים
	425	118	53		

מזה:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) יתרת חוב רשומה.
- (3) יתרת החוב בניכוי מחיקה חשבונאית, אם בוצעה.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

מאוחד

31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות ריבית פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות ריבית פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
95	4	4	149	20	20	296 ⁽⁵⁾	19	17	בינוי ונדל"ן - בינוי
184	-	-	337	5	5	389 ⁽⁵⁾	2	2	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
68	4	4	110	1	1	233	1	1	שרותים פיננסיים
360	13	13	330	16	15	407	14	13	מסחרי - אחר
707	21	21	926	42	41	1,325	36	33	סך הכל מסחרי
8	-	-	2	-	-	3	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
80	3	2	78	4	3	83	6	5	אנשים פרטיים - אחר
795	24	23	1,006	46	44	1,411	42	38	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
795	24	23	1,006	46	44	1,411	42	38	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחוץ לארץ									
ציבור - מסחרי									
5	-	-	16	-	-	34	-	-	בינוי ונדל"ן
5	-	-	3	-	-	3	-	-	מסחרי אחר
10	-	-	19	-	-	37	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	1	-	-	2	-	-	אנשים פרטיים
10	-	-	20	-	-	39	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	-	3	-	-	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות בחוץ לארץ
10	-	-	20	-	-	42	-	-	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
805	24	23	1,026	46	44	1,450	42	38	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	3	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
805	24	23	1,026	46	44	1,453	42	38	סך הכל ⁽⁴⁾

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות בפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 71 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 - 91 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2013 - 97 מיליוני שקלים חדשים).

(5) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

מאוחד

31 בדצמבר 2015				
יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ בפיגור			שאינו צובר הכנסות ריבית
	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	של 30 ימים עד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
21	-	-	-	21
102	-	-	-	102
3	-	-	-	3
47	12	-	-	35
173	12	-	-	161
-	-	-	-	-
54	29	1	-	24
227	41	1	-	185
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
227	41	1	-	185
פעילות לווים בחוץ לארץ				
ציבור - מסחרי				
2	1	-	-	1
-	-	-	-	-
2	1	-	-	1
-	-	-	-	-
2	1	-	-	1
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
2	1	-	-	1
229	42	1	-	186
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
229	42	1	-	186

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש – המשך

מאוחד

31 בדצמבר 2014 ⁽⁴⁾				
יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים עד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
34	-	-	-	34
254	-	1	-	253
7	2	-	-	5
67	18	-	-	49
362	20	1	-	341
-	-	-	-	-
58	31	1	-	26
420	51	2	-	367
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
420	51	2	-	367
פעילות לווים בחוץ לארץ				
ציבור - מסחרי				
5	2	-	-	3
-	-	-	-	-
5	2	-	-	3
-	-	-	-	-
5	2	-	-	3
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
5	2	-	-	3
425	53	2	-	370
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
425	53	2	-	370

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

(4) סווג מחדש.

ליום 31 בדצמבר 2015, לא קיימות בבנק התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - המשך

מאוחד

ארגונים חדשים שבוצעו ⁽²⁾								
31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מס' חוזים
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
6	6	8	1	2	12	2	4	22
-	-	1	-	-	4	-	-	-
1	1	2	-	-	5	-	-	8
54	57	90	56	58	109	13	17	149
61	64	101	57	60	130	15	21	179
-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	36	816	33	39	882	26	28	792
93	100	917	90	99	1,012	41	49	971
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
93	100	917	90	99	1,012	41	49	971
פעילות לווים בחוץ לארץ								
ציבור - מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-
93	100	920	90	99	1,012	41	49	971
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
93	100	920	90	99	1,012	41	49	971

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.

(2) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות⁽¹⁾

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - המשך

מאוחד

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽²⁾					
31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015	
יתרת חוב רשומה					
יתרת חוב רשומה	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה	מס' חוזים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
-	1	-	3	-	2
-	-	-	-	-	-
1	4	-	1	-	-
12	12	3	32	2	43
13	17	3	36	2	45
-	-	-	-	-	-
3	109	5	117	3	126
16	126	8	153	5	171
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
16	126	8	153	5	171
פעילות לווים בחוץ לארץ					
ציבור - מסחרי					
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
16	126	8	153	5	171
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
16	126	8	153	5	171

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ולמעט פיקדונות בבנק ישראל.
- (2) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. חובות

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

להלן התפלגות היתרות לפי שיעור המימון (LTV)⁽¹⁾, סוג החזר וסוג הריבית:

מאוחד

31 בדצמבר 2015					
סיכון אשראי		יתרת הלוואות לדיור			
חוץ מאזני					
	מזה:	מזה:			
סך הכל	ריבית משתנה	בולט / בלון	סך הכל		
5,085	44,325	2,253	65,486	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
2,427	28,238	463	40,347	מעל 60%	
1,697	88	2	113		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
9,209	72,651	2,718	105,946		סך הכל

31 בדצמבר 2014					
3,117	38,908	1,728	53,653	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
1,759	32,023	586	42,495	מעל 60%	
1,613	79	3	94		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
6,489	71,010	2,317	96,242		סך הכל

(1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי גודל סיכון האשראי של הלווה

מאוחד				
31 בדצמבר 2015				
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
297	247	191,122	עד 10	
649	498	76,835	עד 20	מעל 10
1,833	1,552	114,518	עד 40	מעל 20
3,540	4,151	132,678	עד 80	מעל 40
3,055	7,732	97,221	עד 150	מעל 80
2,225	14,933	79,926	עד 300	מעל 150
2,830	30,586	74,897	עד 600	מעל 300
5,768	45,719	61,750	עד 1,200	מעל 600
2,533	17,275	13,414	עד 2,000	מעל 1,200
1,484	8,186	3,637	עד 4,000	מעל 2,000
1,238	4,544	1,076	עד 8,000	מעל 4,000
2,237	5,063	594	עד 20,000	מעל 8,000
2,274	3,639	217	עד 40,000	מעל 20,000
10,136	11,027	254	עד 200,000	מעל 40,000
6,384	3,990	37	עד 400,000	מעל 200,000
8,789	1,462	16	עד 677,000	מעל 400,000
55,272	160,604	848,192	סך הכל	

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.

(2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של הלווה. הנתונים הינם לפי הגדרת חבות בהוראה 313.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי גודל סיכון האשראי של הלווה - המשך
 מאוחד

31 בדצמבר 2014					
סיכון אשראי	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי	(באלפי שקלים חדשים)	
חוץ מאזני ⁽³⁾					
281	246	193,580	עד 10		
612	491	74,747	עד 20	מעל 10	
1,788	1,508	112,434	עד 40	מעל 20	
3,585	4,139	133,624	עד 80	מעל 40	
3,057	7,571	96,320	עד 150	מעל 80	
2,099	14,356	76,683	עד 300	מעל 150	
2,611	28,649	70,163	עד 600	מעל 300	
4,828	40,707	54,787	עד 1,200	מעל 600	
2,211	14,903	11,563	עד 2,000	מעל 1,200	
1,389	7,609	3,336	עד 4,000	מעל 2,000	
1,455	4,079	1,030	עד 8,000	מעל 4,000	
2,341	5,178	609	עד 20,000	מעל 8,000	
2,316	3,680	208	עד 40,000	מעל 20,000	
12,521	9,746	270	עד 200,000	מעל 40,000	
5,333	4,601	35	עד 400,000	מעל 200,000	
9,412	1,449	17	עד 775,000	מעל 400,000	
55,839	148,912	829,406		סך הכל	

- (1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.
 (2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של הלווה. הנתונים הינם לפי הגדרת חבות בהוראה 313.

ד. מכירות ורכישות של חובות

2014				2015			
סך הכל	אחר	לדיור	מסחרי	סך הכל	אחר	לדיור	מסחרי
103	103	-	-	312	312	-	-
-	-	-	-	1,017	-	607	410

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם בסוף השנה

ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015
הפרשה	הפרשה	יתרה ⁽¹⁾	יתרה ⁽¹⁾
להפסדי אשראי	להפסדי אשראי		

1. מאוחד

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

2	3	345	472	- אשראי תעודות
28	26	2,173	2,245	- ערבויות להבטחת אשראי
6	7	10,450	11,597	- ערבויות לרוכשי דירות
14	23	4,007	4,546	- ערבויות והתחייבויות אחרות ⁽²⁾
6	5	7,478	7,848	- מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
29	25	19,773	16,588	- מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
12	13	11,807	12,901	- התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
5	4	7,040	5,629	- התחייבויות להוצאת ערבויות

2. הבנק

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

2	3	345	472	- אשראי תעודות
28	26	2,161	2,230	- ערבויות להבטחת אשראי
6	7	10,450	11,597	- ערבויות לרוכשי דירות
14	23	3,974	4,521	- ערבויות והתחייבויות אחרות ⁽²⁾
5	5	4,967	5,200	- מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
29	24	17,813	14,692	- מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
12	13	11,807	12,901	- התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
5	4	7,040	5,629	- התחייבויות להוצאת ערבויות

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) כולל התחייבות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 125 מיליוני שקלים חדשים. (ב-31 בדצמבר 2014 - 177 מיליוני שקלים חדשים) ראה ביאור 26 ג. 2. וביאור 27 ב. לדוחות הכספיים.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		לא צמוד	צמוד מדד	
		מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	דולרים			
נכסים								
30,489	-	320	290	2,053	121	27,705		מזומנים ופיקדונות בבנקים
11,845	98	10	914	3,755	66	7,002		ניירות ערך
71	-	-	-	-	71	-		ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
159,204	-	1,752	2,142	7,660	51,836	95,814		אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
316	-	-	156	160	-	-		אשראי לממשלות
36	1	-	-	-	-	35		השקעות בחברות כלולות
1,583	1,583	-	-	-	-	-		בניינים וציוד
87	87	-	-	-	-	-		נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,527	-	39	84	757	356	2,291		נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,000	44	22	1	59	283	1,591		נכסים אחרים
209,158	1,813	2,143	3,587	14,444	52,733	134,438		סך כל הנכסים
התחייבויות								
162,380	-	2,744	6,030	27,751	16,764	109,091		פיקדונות הציבור
1,166	-	11	70	539	287	259		פיקדונות מבנקים
58	-	-	-	29	9	20		פיקדונות הממשלה
23,719	-	-	-	-	18,737	4,982		איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,634	-	26	243	873	181	2,311		התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,786	177	46	17	245	822	4,479		התחייבויות אחרות
196,743	177	2,827	6,360	29,437	36,800	121,142		סך כל ההתחייבויות
12,415	1,636	(684)	(2,773)	(14,993)	15,933	13,296		הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:								
-	-	-	-	-	(1,939)	1,939		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:								
-	-	406	2,816	14,132	(3,972)	(13,382)		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	4	108	84	649	-	(845)		אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(3)	38	(11)	246	-	(270)		אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
12,415	1,637	(132)	116	34	10,022	738		סך הכל כללי
-	-	(140)	(110)	1,010	-	(760)		אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	167	(262)	(500)	-	595		אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) במקום בו לא ניתן לייחס את ההפרשה להפסדי אשראי לבסיס הצמדה ספציפי, נכתה ההפרשה כאמור באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד - המשך

סך הכל	פריטים		במטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
	סך שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	צמוד מדד	לא צמוד	
26,798	-	327	545	3,702	141	22,083	נכסים
14,259	104	10	1,468	1,786	699	10,192	מזומנים ופיקדונות בבנקים
							ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
107	-	-	-	-	58	49	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
147,569	-	1,532	2,004	8,334	52,876	82,823	אשראי לממשלות
307	-	-	155	152	-	-	השקעות בחברות כלולות בניינים וציוד ⁽⁴⁾
52	17	-	-	-	-	35	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
1,570	1,570	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
87	87	-	-	-	-	-	נכסים אחרים ⁽⁴⁾
5,602	-	76	46	1,926	460	3,094	סך כל הנכסים
2,162	41	20	1	31	368	1,701	
198,513	1,819	1,965	4,219	15,931	54,602	119,977	
							התחייבויות
152,379	-	2,687	5,086	27,025	19,040	98,541	פיקדונות הציבור
1,258	-	44	79	401	339	395	פיקדונות מבנקים
55	-	-	-	31	15	9	פיקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
223	-	-	-	-	-	223	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
20,580	-	-	-	-	18,205	2,375	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,497	-	13	278	2,911	200	3,095	התחייבויות אחרות ⁽⁴⁾
6,217	244	44	12	187	1,317	4,413	סך כל ההתחייבויות
187,209	244	2,788	5,455	30,555	39,116	109,051	
11,304	1,575	(823)	(1,236)	(14,624)	15,486	10,926	הפרש
							השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:
-	-	-	-	-	(3,422)	3,422	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
							מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	660	465	14,045	(3,836)	(11,334)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	2	32	524	188	-	(746)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(6)	(1)	158	302	-	(453)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
11,304	1,571	(132)	(89)	(89)	8,228	1,815	סך הכל כללי
-	-	(91)	(270)	(396)	-	757	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	34	(217)	(850)	-	1,033	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) במקום בו לא ניתן לייחס את ההפרשה להפסדי אשראי לבסיס הצמדה ספציפי, נוכחה ההפרשה כאמור באופן יחסי מבסיס ההצמדה השונים.

(4) הוצג מחדש. לפריטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא הייון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.1 ו-1.ג.2. לדוחות הכספיים.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	צמוד מדד	לא צמוד	
24,265	-	167	275	1,907	-	21,916	נכסים
11,804	98	-	893	3,745	65	7,003	מזומנים ופיקדונות בבנקים
71	-	-	-	-	71	-	ניירות ערך
150,978	-	1,573	2,092	7,606	51,490	88,217	ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
316	-	-	156	160	-	-	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
2,659	2,074	-	-	-	550	35	אשראי לממשלות
1,344	1,344	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
3,526	-	39	84	757	356	2,290	בניינים וציוד
1,800	44	22	1	58	283	1,392	נכסים בגין מכשירים נגזרים
196,763	3,560	1,801	3,501	14,233	52,815	120,853	נכסים אחרים
							סך כל הנכסים
164,208	-	2,580	5,703	26,922	30,754	98,249	התחייבויות
9,602	-	150	316	1,192	2,418	5,526	פיקדונות הציבור
38	-	-	-	29	9	-	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
-	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,127	-	-	-	-	3,027	100	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,631	-	26	243	873	181	2,308	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,310	177	33	17	243	818	3,022	התחייבויות אחרות
184,916	177	2,789	6,279	29,259	37,207	109,205	סך כל ההתחייבויות
11,847	3,383	(988)	(2,778)	(15,026)	15,608	11,648	הפרש
-	-	-	-	-	(1,939)	1,939	השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:
							מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	493	2,826	14,034	(3,972)	(13,381)	מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	4	108	84	649	-	(845)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	(3)	38	(11)	246	-	(270)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(3)	38	(11)	246	-	(270)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
11,847	3,384	(349)	121	(97)	9,697	(909)	סך הכל כללי
-	-	(140)	(110)	1,010	-	(760)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	167	(262)	(500)	-	595	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) במקום בו לא ניתן לייחס את ההפרשה להפסדי אשראי לבסיס הצמדה ספציפי, נכתה ההפרשה כאמור באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק - המשך

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	דולרים של ארה"ב	אירו	צמוד מדד	לא צמוד	
22,425	0	98	496	3,508	20	18,303	נכסים
12,053	104	-	1,468	1,780	489	8,212	מזומנים ופיקדונות בבנקים
							ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
107	-	-	-	-	58	49	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
139,972	-	1,329	1,972	8,272	52,391	76,008	אשראי לממשלות
307	-	-	155	152	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
2,511	1,945	-	-	-	531	35	בנינים וציוד ⁽⁴⁾
1,384	1,384	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,600	0	76	46	1,926	460	3,092	נכסים אחרים ⁽⁴⁾
1,964	41	14	1	30	361	1,517	סך כל הנכסים
186,323	3,474	1,517	4,138	15,668	54,310	107,216	
							התחייבויות
151,834	-	2,479	4,775	26,117	31,343	87,120	פיקדונות הציבור
8,333	-	130	327	1,071	2,124	4,681	פיקדונות מבנקים
46	-	-	-	31	15	-	פיקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
223	-	-	-	-	-	223	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,777	-	-	-	-	3,777	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,496	-	13	278	2,911	200	3,094	התחייבויות אחרות ⁽⁴⁾
4,817	244	30	12	184	1,295	3,052	סך כל ההתחייבויות
175,526	244	2,652	5,392	30,314	38,754	98,170	הפרש
10,797	3,230	(1,135)	(1,254)	(14,646)	15,556	9,046	
							השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:
-	-	-	-	-	(3,422)	3,422	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
							מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	753	481	13,936	(3,836)	(11,334)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	2	32	524	187	-	(745)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(6)	(1)	158	302	-	(453)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
10,797	3,226	(351)	(91)	(221)	8,298	(64)	סך הכל כללי
-	-	(91)	(270)	(396)	-	757	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	34	(217)	(850)	-	1,033	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) במקום בו לא ניתן לייחס את ההפרשה להפסדי אשראי לבסיס הצמדה ספציפי, נכתה ההפרשה כאמור באופן יחסי מבסיס ההצמדה השונים.

(4) הוצג מחדש. לפריטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.1 ו-1.ג.2. לדוחות הכספיים.

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)	עם דרישה ועד חודש	מטבע חודש ועד שלושה חודשים	מטבע משלושה חודשים ועד שנה	מטבע שנה ועד שנתיים	מטבע שנתיים ועד ארבע שנים	מטבע שלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
נכסים	39,361 ⁽³⁾	6,220	20,200	18,234	13,628	15,011
התחייבויות	78,508	19,840	20,568	10,736	3,632	9,937
הפרש	(39,147)	(13,620)	(368)	7,498	9,996	5,074
עסקאות עתידיות	(12,459)	(10,219)	6,848	(272)	(155)	191
אופציות	(349)	(166)	(468)	(3)	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(51,955)	(24,005)	6,012	7,223	9,841	5,265
מטבע חוץ						
נכסים	4,102	1,135	3,594	912	823	1,170
התחייבויות	18,613	9,601	8,625	422	51	291
הפרש	(14,511)	(8,466)	(5,031)	490	772	879
מזה: הפרש בדולר	(6,692)	(3,911)	(5,086)	5	350	259
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	549	(979)	987	352	430	6
עסקאות עתידיות	12,459	10,219	(6,848)	272	155	(191)
אופציות	349	166	468	3	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(1,703)	1,919	(11,411)	765	927	688
סך הכל						
נכסים	43,463	7,355	23,794	19,146	14,451	16,181
התחייבויות	97,121	29,441	29,193	11,158	3,683	10,228
הפרש	(53,658)	(22,086)	(5,399)	7,988	10,768	5,953
מזה: אשראי לציבור	12,062	6,557	20,523	17,445	14,065	11,390
מזה: פיקדונות הציבור	91,997	28,762	23,986	5,226	3,083	486

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 399 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,953 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 315 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	סך הכל	יתרה מאזנית		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים
		ללא תקופת פירעון						
3.15%	190,998	⁽²⁾ 2,006		217,664	13,192	43,668	38,341	9,809
2.11%	158,542	97		163,101	262	4,930	12,934	1,754
	32,456	1,909		54,563	12,930	38,738	25,407	8,055
	(17,009)	-		(17,009)	-	-	(228)	(715)
	(986)	-		(986)	-	-	-	-
	14,461	1,909		36,568	12,930	38,738	25,179	7,340
2.28%	16,347	⁽²⁾ 48		16,890	1,552	903	2,140	559
1.02%	38,024	1		38,101	-	7	327	164
	(21,677)	47		(21,211)	1,552	896	1,813	395
	(14,628)	-		(14,632)	-	17	256	170
	2,406	-		2,399	138	201	524	191
	17,009	-		17,009	-	-	228	715
	986	-		986	-	-	-	-
	(3,682)	47		(3,216)	1,552	896	2,041	1,110
3.06%	207,345	2,054		234,554	14,744	44,571	40,481	10,368
2.07%	196,566	98		201,202	262	4,937	13,261	1,918
	10,779	1,956		33,352	14,482	39,634	27,220	8,450
3.43%	159,204	1,768		186,349	13,329	43,891	37,193	9,894
1.80%	162,380	-		165,762	-	3,698	7,213	1,311

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						
מעל שלוש ועד ארבע שנים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל משלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
14,126	12,641	16,926	18,292	5,803	⁽³⁾ 32,445	נכסים
7,494	4,380	10,301	21,084	20,593	61,381	התחייבויות
6,632	8,261	6,625	(2,792)	(14,790)	(28,936)	הפרש
191	(155)	(272)	6,848	(10,219)	(12,459)	עסקאות עתידיות
-	-	(3)	(468)	(166)	(349)	אופציות
6,823	8,106	6,350	3,588	(25,175)	(41,744)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
מטבע חוץ						
1,160	822	911	3,567	1,076	3,590	נכסים
291	51	472	8,998	9,872	17,626	התחייבויות
869	771	439	(5,431)	(8,796)	(14,036)	הפרש
250	350	(45)	(5,476)	(4,188)	(6,359)	מזה: הפרש בדולר
6	430	302	576	(1,269)	328	מזה: הפרש בגין פעילות חוץ
(191)	155	272	(6,848)	10,219	12,459	עסקאות עתידיות
-	-	3	468	166	349	אופציות
678	926	714	(11,811)	1,589	(1,228)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
סך הכל						
15,286	13,463	17,837	21,859	6,879	36,035	נכסים
7,785	4,431	10,773	30,082	30,465	79,007	התחייבויות
7,501	9,032	7,064	(8,223)	(23,586)	(42,972)	הפרש
10,627	13,078	16,137	18,638	6,081	10,337	מזה: אשראי לציבור
6,424	3,471	9,046	27,179	28,054	75,165	מזה: פיקדונות הציבור

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 323 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,049 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 238 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט נספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	יתרה במאזן						
	סך הכל	ללא תקופת פירעון	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים
3.03%	177,494	⁽²⁾ 1,852	203,367	13,192	43,634	37,075	9,233
2.06%	147,003	30	153,323	262	4,615	12,721	10,492
	30,491	1,822	50,044	12,930	39,019	24,354	(1,259)
	(17,009)	-	(17,009)	-	-	(228)	(715)
	(986)	-	(986)	-	-	-	-
	12,496	1,822	32,049	12,930	39,019	24,126	(1,974)
2.28%	15,709	⁽²⁾ 48	16,261	1,552	903	2,140	540
0.91%	37,736	1	37,808	-	7	327	164
	(22,027)	47	(21,547)	1,552	896	1,813	376
	(15,026)	-	(15,025)	-	17	256	170
	1,429	-	1,427	138	201	524	191
	17,009	-	17,009	-	-	228	715
	986	-	986	-	-	-	-
	(4,032)	47	(3,552)	1,552	896	2,041	1,091
2.95%	193,203	1,900	219,628	14,744	44,537	39,215	9,773
2.02%	184,739	31	191,131	262	4,622	13,048	10,656
	8,464	1,869	28,497	14,482	39,915	26,167	(883)
3.31%	150,978	1,614	177,328	13,329	43,857	35,926	9,318
1.64%	164,208	-	168,797	-	3,698	7,603	8,157

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - המאוחד והבנק- המשך

ליום 31 בדצמבר 2014

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						
מעל דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל משלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים	
						המאוחד
45,737 ⁽²⁾	7,389	23,995	18,844	14,003	12,892	נכסים
97,458	23,372	27,748 ⁽⁷⁾	9,769	8,230	3,610	התחייבויות
(51,721)	(15,983)	(3,753)	9,075	5,773	9,282	הפרש
						הבנק
40,243 ⁽³⁾	6,829	21,518	17,588	12,604	12,091	נכסים
83,076	22,433	29,561 ⁽⁷⁾	10,715	8,168	3,618	התחייבויות
(42,833)	(15,604)	(8,043)	6,873	4,436	8,473	הפרש

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,413 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 286 מיליוני שקלים חדשים.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 5,484 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 217 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כולל, נכסים בסך 364 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (5) כולל, נכסים בסך 304 מיליוני שקלים חדשים שזמן פרעונם עבר.
- (6) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (7) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1 ג.1 לדוחות הכספיים.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁶⁾	יתרה במאזן						
	סך הכל	ללא תקופת פירעון	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים
3.36%	196,613	⁽⁴⁾ 1,223	223,529	12,168	39,933	39,685	8,883
2.34%	⁽⁷⁾ 186,886	84	⁽⁷⁾ 192,898	219	4,765	11,399	6,328
	9,727	1,139	30,631	11,949	35,168	28,286	2,555
3.31%	182,771	⁽⁵⁾ 1,081	208,980	11,911	39,819	37,508	8,869
2.43%	⁽⁷⁾ 175,221	33	⁽⁷⁾ 181,696	219	4,765	12,063	7,078
	7,550	1,048	27,284	11,692	35,054	25,445	1,791

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(1) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי, מהוון בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון הוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ליום המאזן. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים ליום המאזן ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה, או שאינם נושאים ריבית, או מכשירים צמודים למדד המחירים לצרכן לטווחים הקצרים מאלו שבהם מתבצעות עסקאות דומות בפועל. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או שישולמו אגב הפעילות העסקית, וכמו כן הם אינם כוללים את השפעת המס. יתר על כן, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן שלא ימומש, מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות ההערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

(2) השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

א. חישוב השווי ההוגן נערך בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם, המבוססות על ניתוח אמפירי. הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות ועל מודל התנהגות של לווים בקשר עם שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות, על בסיס שנתי. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל, בכל מגזר הצמדה ובכל סוג ריבית, בנפרד תוך הבחנה בין תקופות ההלוואה המקוריות (תקופות קצרות ותקופות ארוכות). הנחות הפירעון המוקדם בפיקדונות וחסכונות עם תחנות יציאה (בריבית קבועה או משתנה, צמודי מדדי ולא צמודים), בהם תנאי הריבית ידועים מראש, מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת.

הנחות הפירעון המוקדם הביאו לירידה של 2 מיליון שקלים חדשים בסך השווי ההוגן של הנכסים, ולירידה של 78 מיליון שקלים חדשים בסך השווי ההוגן של ההתחייבויות.

ב. פיקדונות הציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים - שיטת הערך הנוכחי של תזרים מזומנים עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם, להערכת הנהלת הבנק, ניתן היה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן. בעסקאות הנושאות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בעסקאות דומות בתאריך המאזן. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

ג. ניירות ערך סחירים, ראה ביאור 16.1 בדוחות הכספיים.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

- ד. השקעות בתאגידים אשר לא ניתן לצטט להן מחיר שוק אינן נכללות בביאור זה לפי שוויין ההוגן, אלא לפי העלות (בניכוי הפרשות לירידת ערך), שלפי הערכת ההנהלה אינה נמוכה משווייה ההוגן של ההשקעה.
- ה. אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים, מנוכים בשיעור נכיון מתאים. בהלוואות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בהלוואות דומות במועד הדיווח. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה. יתרת האשראי פולחה לפי רמות הסיכון של הלקוחות לתאריך המאזן, לגביהן חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). יתרת האשראי לדיור פולחה לפי קטגוריות סיכון הומוגניות. תקבולים אלה הונו בשיעורי ריבית שבהם להערכת הבנק ניתן יהיה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן ואשר משקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי ללקוח דומה (באשראי לדיור – שיעור המשקף את רמת הסיכון בקטגוריה). בהלוואות מסוימות שניתנו בבנק ובחברה בת בריבית משתנה בתדירות של עד שלשה חודשים, בעיקר בהלוואות לדיור, היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן.
- ו. חובות פגומים - השווי ההוגן חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את חברות קבוצת הבנק, בהעמדת אשראים ביום המאזן. תזרימי המזומן העתידיים של חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי ולאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות. ירידה בשיעורי הנכיון ב-1% משפיעה על עלייה בשווי ההוגן של החובות הבעייתיים בקבוצה בכ-27 מיליוני שקלים חדשים.
- ז. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - היתרה בדוחות הכספיים ליום המאזן מהווה קירוב לשווי ההוגן.
- ח. מכשירים נגזרים - ראה ביאור 16.1 בדוחות הכספיים.
- ט. מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים (למעט מכשירים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) – היתרה בדוחות הכספיים ליום המאזן מהווה קירוב לשווי ההוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(3) להלן מידע בדבר הערכת שווים ההוגן של מכשירים פיננסיים:

א. יתרות שווי הוגן

מאוחד					
31 בדצמבר 2015					
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן	
	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾		
נכסים פיננסיים					
30,483	1,898	23,962	4,623	30,489	מזומנים ופיקדונות בבנקים
11,916	292	2,784	8,840	11,845	ניירות ערך ⁽³⁾
71	-	-	71	71	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
159,531	148,178 ⁽⁵⁾	11,041	312	159,204	אשראי לציבור, נטו
316	316	-	-	316	אשראי לממשלות
35	35	-	-	35	השקעות בחברות כלולות
3,527	725 ⁽²⁾	2,237	565	3,527	נכסים בגין מכשירים נגזרים
987	407	-	580	987	נכסים פיננסיים אחרים
206,866	151,851	40,024	14,991	206,474 ⁽⁴⁾	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
164,384	120,507	43,565	312	162,380	פיקדונות הציבור
1,176	863	313	-	1,166	פיקדונות מבנקים
65	65	-	-	58	פיקדונות הממשלה
24,394	1,262	-	23,132	23,719	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,634	818 ⁽²⁾	2,387	429	3,634	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,451	800	3,530	121	4,451	התחייבויות פיננסיות אחרות
198,104	124,315	49,795	23,994	195,408 ⁽⁴⁾	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) מדידת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של צד נגדי.
- (3) לפרטים בדבר היתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.
- (4) זה נכסים והתחייבויות בסך 50,442 מיליון שקלים חדשים ו-47,044 מיליון שקלים חדשים, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ב'ד' להלן.
- (5) מזה נגזרים משובצים באשראי לציבור, נטו בסך של 2 מיליון שקלים חדשים.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות שווי הוגן - המשך

מאוחד					
31 בדצמבר 2014					
שווי הוגן					
סך הכל	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
26,801	3,238	17,239	6,324	26,798	מזומנים ופיקדונות בבנקים
14,337	317	2,947	11,073	14,259	ניירות ערך ⁽³⁾
107	-	-	107	107	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
148,234	137,517 ⁽⁵⁾	10,230	487	147,569	אשראי לציבור, נטו
300	300	-	-	307	אשראי לממשלות
35	35	-	-	35	השקעות בחברות כלולות
5,602	977 ⁽²⁾	3,686	939	5,602	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,931	1,256	-	675	1,931	נכסים פיננסיים אחרים
197,347	143,640	34,102	19,605	196,608 ⁽⁴⁾	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
154,797	121,739 ⁽⁵⁾	32,571	487	152,379	פיקדונות הציבור
1,218	911	307	-	1,258	פיקדונות מבנקים
64	64	-	-	55	פיקדונות הממשלה
223	-	-	223	223	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר
21,689	1,924	-	19,765	20,580	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6,497	1,036 ⁽²⁾	4,776	685	6,497	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,937	1,256	3,291	390	4,937 ⁽⁶⁾	התחייבויות פיננסיות אחרות
189,425	126,930 ⁽⁶⁾	40,945	21,550	185,929 ⁽⁴⁾	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

- (1) רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל; רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים; רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים
- (2) מדידת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של צד נגדי.
- (3) לפרטים בדבר היתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.
- (4) מזה נכסים והתחייבויות בסך 49,900 מיליון שקלים חדשים ו-42,383 מיליון שקלים חדשים, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ב'ד' להלן.
- (5) מזה נגזרים משובצים באשראי לציבור, נטו ובפיקדונות הציבור בסך של 10 מיליון שקלים חדשים ו-6 מיליון שקלים חדשים, בהתאמה.
- (6) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.1 בדוחות הכספיים.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן:

1. על בסיס חוזר ונשנה

מאוחד			
31 בדצמבר 2015			
סך הכל	נתונים לא נצפים	נתונים נצפים משמעותיים	מחירים מצוטטים
שווי הוגן	משמעותיים (רמה 3)	אחרים (רמה 2)	בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה			
איגרות חוב			
6,246	-	2,685	3,561
1,664	-	-	1,664
-	-	-	-
274	196	78	-
21	-	21	-
2	-	-	2
של ממשלת ישראל			
של ממשלות זרות			
של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל			
של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים			
של אחרים זרים			
מניות			
ניירות ערך למסחר:			
222	-	-	222
איגרות חוב של ממשלת ישראל			
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת			
71	-	-	71
הסכמי מכר חוזר			
312	-	-	312
אשראי בגין השאלות ללקוחות			
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾			
חוזי ריבית:			
422	125	297	-
שקל מדד			
1,211	68	1,143	-
אחר			
1,386	462	797	127
חוזי מטבע חוץ			
507	69	-	438
חוזים בגין מניות			
1	1	-	-
חוזי סחורות ואחרים			
580	-	-	580
נכסים פיננסיים אחרים			
3	3	-	-
אחר			
12,922	924	5,021	6,977
סך כל הנכסים			
התחייבויות			
312	-	-	312
פיקדונות בגין שאלות מלקוחות			
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת			
הסכמי מכר חוזר			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾			
חוזי ריבית:			
220	18	202	-
שקל מדד			
1,661	120	1,541	-
אחר			
1,234	502	643	89
חוזי מטבע חוץ			
518	178	-	340
חוזים בגין מניות			
1	-	1	-
חוזי סחורות ואחרים			
121	-	-	121
התחייבויות פיננסיות אחרות			
-	-	-	-
אחר			
4,067	818	2,387	862
סך כל ההתחייבויות			

(1) מדידת השווי הוגן במכשירים נגזרים שסווגו לרמה 3, מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - המשך:

1. על בסיס חוזר ונשנה

מאוחד				
31 בדצמבר 2014				
סך הכל שווי הוגן	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה				
				איגרות חוב
7,336	-	2,877	4,459	של ממשלת ישראל
115	-	-	115	של ממשלות זרות
123	-	-	123	של בנקים ומוסדות פיננסיים בישראל
219	199	20	-	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
1	-	-	1	של אחרים בישראל
66	16	50	-	של אחרים זרים
2	-	-	2	מניות
ניירות ערך למסחר:				
1,034	-	-	1,034	איגרות חוב של ממשלת ישראל
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
107	-	-	107	
487	-	-	487	
אשראי בגין השאלות ללקוחות				
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾				
				חוזי ריבית:
346	119	227	-	שקל מדד
1,380	58	1,322	-	אחר
3,039	680	2,127	232	חוזי מטבע חוץ
837	120	10	707	חוזים בגין מניות
675	-	-	675	נכסים פיננסיים אחרים
10	10	-	-	אחר
15,777	1,202	6,633	7,942	סך כל הנכסים
התחייבויות				
487	-	-	487	פיקדונות בגין שאילות מלקוחות
223	-	-	223	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾				
				חוזי ריבית:
217	10	207	-	שקל מדד
1,857	173	1,684	-	אחר
3,848	736	2,877	235	חוזי מטבע חוץ
575	117	8	450	חוזים בגין מניות
390	-	-	390 ⁽²⁾	התחייבויות פיננסיות אחרות
6	6	-	-	אחר
7,603	1,042	4,776	1,785	סך כל ההתחייבויות

(1) מדידת השווי הוגן במכשירים נגזרים שסווגו לרמה 3, מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.
 (2) סווג מחדש.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - המשך:

2. על בסיס שאינו חוזר ונשנה

מאוחד				
לשנה שהסתיימה				
ביום 31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2015		
שווי הוגן				
הפסדים	סך הכל	רמה ⁽¹⁾³	רמה ⁽¹⁾²	רמה ⁽¹⁾¹
(28)	119	92	27	-
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				

מאוחד				
לשנה שהסתיימה				
ביום 31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2014 ⁽²⁾		
שווי הוגן				
הפסדים	סך הכל	רמה ⁽¹⁾³	רמה ⁽¹⁾²	רמה ⁽¹⁾¹
(122)	229	175	54	-
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
 (2) סוג מחדש.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3:

מאוחד										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015										
רווחים (הפסדים), שטרם מומשו		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015		העברות אל רמה 3		רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו שנכללו ⁽¹⁾		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014		
המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015		המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015		אל רמה 3		ברוח כולל אחר בהון		בדוח רווח והפסד		
נכסים										
ניירות ערך זמינים למכירה										
איגרות חוב:										
	(3)	196	-	-	-	-	-	(3)	199	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
	(16)	-	-	-	-	-	-	(16)	16	של אחרים זרים
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾⁽²⁾										
חוזי ריבית:										
	108	125	47	(103)	-	13	-	49	119	שקל מדד
	35	68	-	(1)	-	13	-	(2)	58	אחר
	200	462	-	(1,647)	-	1,298	-	131	680	חוזי מטבע חוץ
	-	69	-	(289)	-	148	-	90	120	חוזים בגין מניות
	-	1	-	(1)	-	1	-	1	-	חוזי סחורות ואחרים
	-	3	-	-	-	-	-	(7)	10	אחר
	324	924	47	(2,041)	-	1,473	-	243	1,202	סך כל הנכסים
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾⁽²⁾										
חוזי ריבית:										
	(16)	18	5	(4)	-	5	-	2	10	שקל מדד
	17	120	-	(24)	-	22	-	(51)	173	אחר
	(248)	502	-	(1,739)	-	1,200	-	305	736	חוזי מטבע חוץ
	-	178	-	(158)	-	169	-	50	117	חוזים בגין מניות
	-	-	-	-	-	-	-	(6)	6	אחר
	(247)	818	5	(1,925)	-	1,396	-	300	1,042	סך כל ההתחייבויות

- רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. רווחים והפסדים שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, במסגרת רווח כולל אחר.
- מדירת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.
- נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3:

מאוחד										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014										
רווחים (הפסדים), שטרם מומשו		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014		העברות אל רמה 3		רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו שנכללו ⁽¹⁾		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013		
המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014		המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014		סילוקים		מכירות		רכישות		
2014		2014		רמה 3		בהון		והפסד		
נכסים										
ניירות ערך זמינים למכירה										
איגרות חוב:										
23	199	-	-	-	-	-	-	23	176	של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים
(3)	16	-	-	(5)	-	-	-	(3)	24	של אחרים זרים
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾⁽²⁾										
חוזי ריבית:										
104	119	45	(122)	-	23	-	117	56	שקל מדד	
40	58	-	(5)	-	13	-	(17)	67	אחר	
292	680	-	(917)	-	1,025	-	251	321	חוזי מטבע חוץ	
-	120	-	(99)	-	99	-	29	91	חוזים בגין מניות	
-	-	-	(2)	-	1	-	-	1	חוזי סחורות ואחרים	
-	10	-	-	-	-	-	(1)	11	אחר	
456	1,202	45	(1,145)	(5)	1,161	-	399	747	סך כל הנכסים	
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾⁽²⁾										
חוזי ריבית:										
(10)	10	4	(12)	-	1	-	6	11	שקל מדד	
(11)	173	-	(9)	-	31	-	17	134	אחר	
(498)	736	-	(736)	-	780	-	189	503	חוזי מטבע חוץ	
-	117	-	(125)	-	85	-	74	83	חוזים בגין מניות	
-	-	-	(2)	-	-	-	1	1	חוזי סחורות ואחרים	
-	6	-	(7)	-	-	-	(1)	14	אחר	
(519)	1,042	4	(891)	-	897	-	286	746	סך כף ההתחייבויות	

- רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. רווחים והפסדים שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, במסגרת רווח כולל אחר.
- מדירת השווי ההוגן מבוססת בעיקרה על שימוש בנתונים נצפים (עקומי ריבית השוק), למעט איכות האשראי של הצד הנגדי.
- נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3:-

מאוחד				
ממוצע משוקלל	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015
ניירות ערך זמינים למכירה:				
0.92%	1.16%-0.83%	הסתברות לכשל	היוון תזרימי מזומנים	196 CLN
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
0.02%	(0.16%) - (0.14%)	ציפיות אינפלציה	היוון תזרמי מזומנים	73 חוזי ריבית - שקל מדד
78.0%	95.52% - 29.46%	סטיית תקן למניה	מודל תמחור אופציות	2 חוזים בגין מניות
1.59%	3.10% - 0.30%	איכות אשראי צד נגדי	היוון תזרמי מזומנים	653 אחר
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
1.35%	29.46% - 95.52%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרמי מזומנים	7 חוזי ריבית - שקל מדד
1.85%	0.30% - 3.10%	איכות אשראי צד נגדי	היוון תזרמי מזומנים	811 אחר

מאוחד				
ממוצע משוקלל	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014
ניירות ערך זמינים למכירה:				
איגרות חוב של בנקים ומוסדות פיננסיים זרים				
5.00%	5.00%	שיעור הבראה	הערכת שיעור הבראה	5
1.11%	0.22%-1.23%	הסתברות לכשל	היוון תזרימי מזומנים	194 CLN
6.02%		שיעור היוון	היוון תזרימי מזומנים	16 איגרות חוב של אחרים זרים
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
0.36%	0.35% - 0.38%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	73 חוזי ריבית - שקל מדד
62.5%	28.60% - 81.21%	סטיית תקן למניה	מודל תמחור אופציות	10 חוזים בגין מניות
1.72%	0.30% - 3.10%	איכות אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים	904 אחר
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
0.35%	0.35% - 0.36%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	4 חוזי ריבית - שקל מדד
1.71%	0.30% - 3.10%	איכות אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים	1,038 אחר

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. העברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי הוגן

לא היו העברות מרמה 2 ורמה 3 לרמה 1 במהלך תקופת הדיווח.

ו. בחירה בחלופת השווי הוגן

כתוצאה מבחירה בחלופת השווי הוגן, הבנק מטפל בהשקעות באיגרות חוב מסוימות לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים לרווח והפסד ומסווג אותן לתיק למסחר למרות שלא נרכשו למטרה זו.

הבחירה בחלופת השווי הוגן נעשתה בנסיבות המפורטות להלן:

1. הפחתת תנודתיות ברווח והפסד אשר נגרמת כתוצאה מהבדלים בין בסיס המדידה המקורי של מכשירים פיננסיים, שיועדו לחלופת השווי הוגן, לבין בסיס המדידה של מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים לניהול הסיכונים בגין השקעות כאמור.
2. המורכבות שביישום חשבונאות הגידור.
3. הצגה כלכלית נכונה יותר של נכסים המנוהלים על בסיס שווי הוגן.

ביאור 33 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הטבלה שלהלן מציגה את השווי ההוגן של פריטים שנמדדים לפי שווי הוגן בעקבות הבחירה בחלופת השווי ההוגן:

מאוחד		
רווחים בגין שינויים בשווי ההוגן לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	
6	-	ניירות ערך זמינים למכירה

מאוחד		
רווחים בגין שינויים בשווי ההוגן לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	
6	647	ניירות ערך זמינים למכירה

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות

ליום 31 בדצמבר 2015										
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי				בעלי עניין						
חברות כלולות או חברות המוחזקות		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה בשליטה משותפת		אחרים ⁽⁵⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה		
היתרה הגבוהה ביותר במשך המאזן השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן השנה ⁽¹⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך המאזן השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן השנה ⁽¹⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך המאזן השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן השנה ⁽¹⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך המאזן השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן השנה ⁽¹⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך המאזן השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן השנה ⁽¹⁾	
נכסים										
5	-	-	-	1,212	163	15	15	1	1	אשראי לציבור
-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
5	-	-	-	1,209	161	15	15	1	1	אשראי לציבור, נטו
52	36	-	-	-	-	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
התחייבויות										
20	3	-	-	852	382	79	65	32	7	פיקדונות הציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	5,261	5,261	מניות (כלול בהון עצמי) ⁽²⁾
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים⁽³⁾										
-	-	-	-	269	184	19	18	1	-	

(1) על בסיס יתרות לסוף כל חודש.

(2) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון העצמי של הבנק.

(3) סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה בודד.

(4) נושאי משרה בבנק (לרבות המנהל הכללי) ולרבות דירקטורים ביחד עם בני משפחה קרובים שלהם.

(5) תאגיד שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם או מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מההון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.

(6) הוצג מחדש. לפרטים בדבר אימוץ הנחיות המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים" ראה ביאור 7.ג.1 לדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2014

צדדים קשורים המוחזקים על ידי
התאגיד הבנקאי

בעלי עניין

חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽⁵⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		מחזיקי מניות בעלי שליטה	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽¹⁾	יתרה לתאריך המאזן
13	2	-	-	⁽⁶⁾ 578	⁽⁶⁾ 362	11	10	1	1
-	-	-	-	⁽⁶⁾ 16	⁽⁶⁾ 3	-	-	-	-
13	2	-	-	⁽⁶⁾ 562	⁽⁶⁾ 359	11	10	1	1
64	52	-	-	-	-	-	-	-	-
27	10	-	-	⁽⁶⁾ 1,772	⁽⁶⁾ 613	71	58	18	14
-	-	-	-	-	-	-	-	4,895	4,895
-	-	-	-	284	213	13	12	1	-

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד- המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2015				
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי		בעלי עניין		
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	נושאי משרה ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
-	12	-	-	הכנסות ריבית מאשראי לציבור
-	(4)	-	-	הוצאות ריבית על פיקדונות הציבור
-	8	-	-	סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
-	(3)	(50)	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
-	5	(50)	-	סך הכל

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2015				
אחרים ⁽²⁾		נושאי משרה ⁽¹⁾		
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	
-	-	14	42 ⁽³⁾	בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו
-	-	13	8	דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
5	3	-	-	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו

- (1) נושאי משרה בבנק (לרבות המנהל הכללי) ולרבות דירקטורים ביחד עם בני משפחה קרובים שלהם.
 (2) תאגיד שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם או מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מההון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
 (3) מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 28 (2014 - 34; 2013 - 25) מיליון שקלים חדשים; הטבות לאחר סיום העסקה 7 (2014 - 7; 2013 - 3) מיליון שקלים חדשים; תשלום מבוסס מניות: 7 (2014 - 10; 2013 - 5) מיליון שקלים חדשים.

2013				2014			
צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי		בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי		בעלי עניין	
חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	נושאי משרה ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים ⁽²⁾	נושאי משרה ⁽¹⁾	מחזיקי מניות בעלי שליטה
-	6	-	-	-	8	-	-
-	(1)	-	-	-	(9)	(1)	-
-	5	-	-	-	(1)	(1)	-
-	-	-	-	1	1	-	-
-	(3)	(40)	-	-	(3)	(58)	-
-	2	(40)	-	1	(3)	(59)	-

2013				2014			
אחרים ⁽²⁾		נושאי משרה ⁽¹⁾		אחרים ⁽²⁾		נושאי משרה ⁽¹⁾	
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות
-	-	14	⁽³⁾ 33	-	-	14	⁽³⁾ 51
-	-	14	7	-	-	13	7
3	3	-	-	5	3	-	-

ביאור 35 - מידע על בסיס נתונים נומינליים - הבנק

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
⁽¹⁾ 186,156	196,620	סך כל הנכסים
⁽¹⁾ 175,522	184,913	סך כל ההתחייבויות
⁽¹⁾ 10,634	11,707	סך כל ההון העצמי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
⁽¹⁾ 1,087	⁽¹⁾ 1,105	1,158
		רווח נקי נומינלי

(1) מספרי השוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2 לדוחות הכספיים

ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים לדוחות הכספיים

תוכן עניינים

410	ממשל תאגידי וביקורת
410	הדירקטוריון וההנהלה
427	המבקרת הפנימית
431	שכר רואי החשבון המבקרים
432	פירוט תגמולים לנושאי משרה בכירה
439	עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים
443	פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו
443	מבנה ההחזקות העיקריות של קבוצת מזרחי טפחות
444	בעלי השליטה
447	רכוש קבוע ומתקנים
448	נכסים לא מוחשיים
449	הון אנושי
455	הסכמים מהותיים
456	חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק
464	דירוג האשראי של הבנק
465	נספחים לדוחות הכספיים
465	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו
469	נספח 2 - מידע רב-רבעוני

ממשל תאגידי וביקורת

הדירקטוריון וההנהלה

הדירקטוריון

להלן שמות חברי הדירקטוריון של הבנק, עיסוקם העיקרי וחברותם בדירקטוריונים אחרים נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים:

משה וידמן, יושב ראש ⁽¹⁾⁽²⁾	
אשראי-יו"ר, ניהול סיכונים-יו"ר	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽³⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
2.8.2010	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגר-כלכלה מדע המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. מוסמך-מנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית ירושלים יו"ר הדירקטוריון, משה וידמן בע"מ (בעלים) מכהן בהתנדבות :	עיסוק נוכחי
חבר בוועד המנהל של הקרן לירושלים (החל משנת 2000), חבר בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית בירושלים (החל משנת 1995), יו"ר נכסי האוניברסיטה העברית בע"מ (החל משנת 2001 ועד ליום 31.1.2016) דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, פרטנר תקשורת בע"מ, החברה לישראל בע"מ, כימיקלים לישראל בע"מ, מפעלי ים המלח בע"מ, רותם אמפרט נגב בע"מ, מליסרון בע"מ, אלרוב דלן ומלונאות בע"מ, רוזבאד בע"מ, יפאורה תבורי בע"מ, עופר השקעות בע"מ, ד"ש איפקס הולדינגס בע"מ, כאבמ בע"מ, עופר פיתוח והשקעות בע"מ, עופר סחף בע"מ, אחים עופר השקעות בע"מ, אחים עופר תעשיות אשקלון בע"מ, אחים עופר חיפה תשל"ד בע"מ, אחים עופר ירושלים בע"מ, אחים עופר אחזקת נכסים בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, עופר מרכזי סחר בע"מ, חוף אלמוג אילת בע"מ, עאבמ בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, עופר נכסי תעשייה נצרת בע"מ, מבני עופרים בע"מ, מליסה בע"מ, סי.א.ד.י. חברה ישראלית להשקעות ופיתוח בע"מ, מיסלטו הולדינג בי.וי. בע"מ, עופר השקעת יזמות אנרגיה וניהול בע"מ, עופר השקעות מקורות אנרגיה בע"מ, הרברט סמואל 10 (ניהול) בע"מ, עופר קיט ונופש בע"מ, אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, מליפר קניונים בע"מ (בפירוק מרצון), אחים עופר רעננה בע"מ (בפירוק מרצון), עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ (בפירוק מרצון), נאות חוף האלמוג 1990 בע"מ, רידינס טאוורס בע"מ, כרמלי-יוליעד בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

- (1) "בעל נסיון בנקאי" לפי הנחיות הפיקוח על הבנקים.
- (2) מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק החל מיום 1 בדצמבר 2012.
- (3) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

צבי אפרת⁽¹⁾

אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
24.1.1995	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - האוניברסיטה העברית בירושלים	עיסוק נוכחי ובמהלך 5 שנים אחרונות
שותף בכיר במשרד עורכי דין - י. גורניצקי ושות', דירקטור באפרת סמית חברה לנאמנות, דירקטור באפרת שירותים משפטיים	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

סבינה בירן

ביקורת, ניהול סיכונים, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽²⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
27.2.2012	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגרת מדעי המדינה וכלכלה - אוניברסיטת חיפה, מוסמכת במנהל עסקים - אוניברסיטת הארייט-ואט, לימודי מ.א. במדעי המדינה ויחסים בינלאומיים - אוניברסיטת תל אביב.	עיסוק נוכחי
בעלים ומנכ"ל משותף בחברת MVP-B.LTD	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
יו"ר עמותת התיירות ת"א, יו"ר כים ניר בע"מ	
דירקטורית: לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, רפא"ל, הפניקס גמל בע"מ, הפניקס ביטוח בע"מ, פוקס ויזל בע"מ	
דירקטורית: חברת שופרסל בע"מ (חדלה לכהן ב-8.12.2015)	
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) "בעל נסיון בנקאי" לפי הנחיות הפיקוח על הבנקים.

(2) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

רון גזית	
ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו
לא	או של בעל עניין בתאגיד
14.12.2003	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - אוניברסיטת תל-אביב	השכלה
מייסד משרד עו"ד רון גזית רוטנברג ושות', דירקטור - גזית רוטנברג נאמנות, ר. גזית עו"ד (2002)	עיסוק נוכחי
מייסד וראש משרד עו"ד רון גזית רוטנברג ושות', דירקטור - גובר רדיו בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית
לא	ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

אבי זיגלמן	
ניהול סיכונים, תגמול-יו"ר	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו
לא	או של בעל עניין בתאגיד
19.9.2007	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, בוגר (B.A.) חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב,	השכלה
מוסמך (M.A.) כלכלת עסקים (עם התמחות במימון) - אוניברסיטת תל-אביב,	
רואה חשבון מוסמך	
ייעוץ פיננסי וחברות בדירקטוריונים	עיסוק במהלך 5 שנים אחרונות
מכהן כיום כדירקטור: אולטרה אקויטי השקעות בע"מ.	
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית
כן	ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

אברהם זלדמן⁽¹⁾

חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדה לניהול סיכונים, ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים.
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	לא
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	לא
דירקטור בלתי תלוי	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
דירקטור מומחה ⁽²⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו	לא
או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	26.2.2015
השכלה	לימודי סטטיסטיקה וכלכלה, מנהל עסקים - אוניברסיטת חיפה (ללא השלמת חובות התואר)
עיסוק נוכחי	מכהן כיום כיו"ר דירקטוריון פוקס ויזל בע"מ (משנת 2012), דירקטור בחברות: א. זלדמן ניהול בע"מ, ליליות בע"מ, ליליות בייקרי בע"מ.
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	יו"ר דירקטוריון: בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, לאומי פרטנרס מחקרים בע"מ, לאומי סטארט בע"מ, לאומי סטארט ניהול (2000) בע"מ
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית	לא
ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

(1) "בעל נסיון בנקאי" לפי הנחיות הפיקוח על הבנקים.
 (2) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

נחשון יואב-אשר	
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
כן	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו
כן	או של בעל עניין בתאגיד
27.2.2012	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
אקדמאית, בוגר כלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת תל אביב, מוסמך מנהל עסקים עם התמחות באסטרטגיה - האוניברסיטה העברית בירושלים	עיסוק נוכחי
סגן נשיא לפיננסים ופיתוח עסקי, החברה המרכזית ליצור משקאות קלים בע"מ	
דירקטור: חברת נביעות טבע הגליל בע"מ, איגוד יצרני חלב ומוצריו בישראל בע"מ (בפירוק מרצון), יקב תבור (2005) בע"מ, שידורי קשת בע"מ, מירה טרידינג בע"מ, TURK TUBORG BIRA VE MALT, SANAYII A.S (טורקיה), TUBORG PAZARLAMA A.S (טורקיה), INTERNATONAL DAIRIES CORPORATION B.V. (הולנד), AL BREWERIES B.V (הולנד), UNITED ALBANIAN BREWERIES SH.P.K (אלבניה), GHG (ארה"ב).	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
יו"ר דירקטוריון חברת נביעות טבע הגליל בע"מ, יו"ר דירקטוריון ד"ש אייפקס הולדינג בע"מ, דירקטור במחלבת משק צוריאל בע"מ, משק צוריאל הפצה בע"מ, מי גליל בע"מ, החברה המרכזית למשקאות קלים בע"מ.	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית
לא	ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

מדרכי מאיר	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת, ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים.
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	לא
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	לא
דירקטור בלתי תלוי	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	24.12.2008
עיסוק נוכחי	בוגר חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון מוסמך. מנהל כללי מירב מנהלים בע"מ, דירקטור בחברות: עופר השקעות בע"מ, מליסרון בע"מ, מליסה בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, אחים עופר השקעות חוץ בע"מ, אחים עופר (תעשיות אשקלון) בע"מ, אחים עופר (חיפה תשל"ד) בע"מ, אחים עופר (ירושלים) בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, מיסטלטו ב.י., אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ.
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	בריטיש השקעות בע"מ, בני משה קרסו בע"מ (קרסו נדל"ן בע"מ), עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ (בפירוק מרצון), חוטי חשמל (נכסים) בע"מ- בפירוק מרצון, נכסי מי דל בע"מ.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

אברהם נוימן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת, תגמול, ניהול סיכונים, ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים.
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	כן
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	כן
דירקטור בלתי תלוי	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	11.4.2013
עיסוק נוכחי	דוקטור לפילוסופיה (מתמטיקה) - האוניברסיטה העברית בירושלים. פרופסור למתמטיקה - האוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור: א. נוימן השקעות בע"מ, א. נוימן בע"מ, NAE HOLDINGS LTD, BIDORBUY.COM, TLD HOLDINGS LTD.
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	-
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

הדירקטוריון - המשך

גדעון סיטרמן	
תגמול, ביקורת, אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
כ	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
כ	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כ	דירקטור בלתי תלוי
כ	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כ	בעל כשירות מקצועית
כ	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
07.07.2009	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
בוגר חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת ת"א, רואה חשבון יו"ר ובעלים של חברת פנינוש בע"מ	עיסוק נוכחי
מנהל כללי קל בניין בע"מ, מנהל כללי משרד התחבורה והביטוחות בדרכים, דירקטור בקמור בע"מ, יו"ר נמל אשדוד	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
כ	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

ליאורה עופר	
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
לא	דירקטור בלתי תלוי
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כ	בעל כשירות מקצועית
כ	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
דירקטוריות בחברות מקבוצת עופר השקעות בע"מ, כמפורט להלן, לרבות חברות קבוצת עופר השקעות המחזיקות (במישרין ובעקיפין) במניות הבנק. 23.1.2006	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
תיכונת - בית הספר הריאלי העברי בחיפה יו"ר מליסרון בע"מ, יו"ר עופר השקעות בע"מ	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
חברות בדירקטוריונים: אורו השקעות בע"מ, אורו יעוץ וניהול בע"מ, הלידור יזמים בע"מ, קניון רמת אביב בע"מ, אחים עופר אחזקות (1989) בע"מ, עופר סחף בע"מ, אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, חוף האלמוג אילת בע"מ, ע.א.ב.מ. בע"מ, מבני עופרים בע"מ, עופר פיתוח והשקעות בע"מ, עופר נכסי תעשייה (נצרת) בע"מ, עופר מרכזי מסחר בע"מ, סי.אי.די. החברה הישראלית להשקעות ופיתוח בע"מ, נאות חוף האלמוג (1990) בע"מ, כרמלי יוליעד בע"מ, הרברט סמואל 10 (ניהול) בע"מ, עופר השקעות מקורות אנרגיה בע"מ, עופר השקעות יזמות אנרגיה (ניהול) בע"מ	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
ניהול עסקים וחברות בתחום המקרקעין, ההשקעות ובתחומים אחרים, ובכלל זה חברות בדירקטוריונים כמפורט לעיל	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
בתו של מר יולי עופר ז"ל, אחותו של מר דורון עופר ובת דודו של מר אייל עופר	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
לא	לא

(1) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

יהונתן קפלן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ניהול סיכונים, ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים.
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	לא
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	לא
דירקטור בלתי תלוי	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו	לא
או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	12.5.2011
עיסוק נוכחי	בוגר כלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון מוסמך, מוסמך במדעי המדינה ובטחון לאומי - אוניברסיטת חיפה, המכללה לביטחון לאומי תל אביב.
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	יעץ כלכלי
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	דירקטור: עמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ, החברה המרכזית למשקאות קלים בע"מ, מבשלות בירה בינלאומית בע"מ, פארם-אפ שיווק (1966) בע"מ.
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	דירקטור: סולבר תעשיות בע"מ, וילאר אינטרנשיונל בע"מ, כלל תעשיות ביטכנולוגיה בע"מ
	לא
	כן

אסנת רונן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	אשראי, ביקורת, תגמול, ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים.
דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301	כן
דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות	כן
דירקטור בלתי תלוי	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
דירקטור מומחה ⁽¹⁾	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו	לא
או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	23.10.2013
עיסוק נוכחי	בוגר מתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל אביב. מוסמך מנהל עסקים בהתמחות מימון - אוניברסיטת תל אביב.
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)	דירקטורית בפרטנר תקשורת בע"מ, פוקס ויזל בע"מ, המסלול האקדמי של המכללה למנהל - דירקטורית בהתנדבות, יישום החברה למחקר ופיתוח של האוניברסיטה העברית - דירקטורית בהתנדבות, פריון נטוורק בע"מ - דירקטורית החל מיום 31.12.2015, מייסדת שותפה ב - FIREWIND PE
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	שותפה ביולה פרייבט אקויטי, דירקטורית: עמיעד מערכות מים בע"מ, אירונאוטיקס בע"מ, אורעד מערכות הייטק בע"מ, מטומי מדיה גרופ בע"מ, דגניה סיליקון בע"מ, אודיוקודס בע"מ, די פארם בע"מ, יועצת לחברת LIQUIDNET בישראל.
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא
	לא

(4) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

יוסף שחק	
אשראי, ביקורת, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
כן	דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301
לא	דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות
כן	דירקטור בלתי תלוי
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	דירקטור מומחה ⁽¹⁾
	עובד של התאגיד, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בתאגיד
לא	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה
26.4.2010	
אקדמאית, בוגר חשבונאות - האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון מוסמך	עיסוק נוכחי
יועץ חשבונאי פיננסי לחברות ולדירקטוריונים	
דירקטור: תפרון בע"מ, יוגי ייעוץ והשקעות בע"מ-בעל שליטה, שחק ושות' נכסים בע"מ - בעל מניות, חבר המועצה הציבורית של המוסד לתקינה חשבונאית, התיאטרון הלאומי הבימה (דח"צ)	
חבר ועדת ביקורת של בנק ישראל, דירקטור בד"ש ניהול קופות גמל בע"מ, דירקטור באלול תמארינד בע"מ, דירקטור בפסגות בית השקעות בע"מ, פלג ניא בע"מ, המסלול האקדמי של המכללה למינהל	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות למעט עיסוק נוכחי)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
לא	

(5) כהגדרת מונח זה בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

במהלך שנת 2015 קיים דירקטוריון הבנק 26 ישיבות של מליאת הדירקטוריון, מתוכן ישיבה אחת בתקשורת. כמו כן, בתקופה זו התקיימו 66 ישיבות של ועדות הדירקטוריון ו-5 השתלמויות דירקטורים.

הועדות הקבועות של הדירקטוריון הן: ועדת ביקורת, ועדת ניהול סיכונים, ועדת אשראי וועדת תגמול.

להלן השינויים שאירעו במהלך שנת 2015 ועד למועד פרסום הדוחות הכספיים:

בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 19 בינואר 2015 הוחלט לכנס אסיפה כללית מיוחדת אשר התקיימה ביום 26 בפברואר 2015, שעל סדר יומה מינויו של מר אברהם זלדמן כדירקטור בבנק. באותו יום, אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מינויו של מר אברהם זלדמן לדירקטור בבנק.

ביום 16 במרץ 2015 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר אברהם זלדמן כחבר ועדת ניהול סיכונים וכן, את מינויו של מר גדעון סיטרמן כחבר ועדת אשראי דירקטוריונית. באותו יום חדל מר גדעון סיטרמן לכהן כחבר ועדת ניהול סיכונים.

ביום 18 במאי 2015 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר משה וידמן, כיושב ראש דירקטוריון הבנק לתקופת כהונה נוספת בתפקידו זה החל מיום 1 בדצמבר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017.

ביום 18 בינואר 2016 החליט דירקטוריון הבנק כי תקופת כהונתו של מר וידמן כיושב ראש הדירקטוריון, כאמור לעיל, תתחדש מאליה (החל מיום 1 בינואר 2018) מידי שנה, לשנה נוספת. המפקחת על הבנקים אישרה כי אין לה התנגדות להארכת כהונתו כאמור.

לעניין תנאי הכהונה וההעסקה לתקופת ההעסקה הנוספת, אשר מתחילה ביום 1 בדצמבר 2015, אלה אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ביום 25 בינואר 2016, לאחר אישור ועדת התגמול, ויבאו לאישור האסיפה הכללית אשר תתכנס ביום 8 במרץ 2016. לעניין זה ראו דיווח מידי מיום 25 בינואר 2016, אסמכתא 2016-01-017614. אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.

לפרטים נוספים בדבר אישור תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 1 ביוני 2015 הוחלט לכנס אסיפה כללית מיוחדת, שעל סדר יומה מינויו של מר גדעון סיטרמן כדירקטור חיצוני בבנק לתקופת כהונה נוספת של 3 שנים.

ביום 7 ביולי 2015 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מינויו של מר גדעון סיטרמן כדירקטור חיצוני בבנק לתקופת כהונה נוספת, כאמור.

בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 7 בספטמבר 2015 הוחלט על הקמת ועדה מיוחדת לבחינת מתן אשראי בעבר ללווים מסויימים. לחברי הועדה מונו: מר א.זלדמן - יושב ראש, גב' א.רון, מר י.קפלן, מר א.נוימן ומר מ.מאיר.

ביום 23 בדצמבר 2015 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את כתבי הפטור וההתחייבות לשיפוי של הבנק, לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים, ובכללם המנהל הכללי של הבנק ובעלי שליטה בבנק וקרוביהם, וכן לעובדים.

בנוסף, אישרה האסיפה הכללית כי ההחלטה לאישור כתב ההתחייבות, לעניין תחולתו על בעלי השליטה בבנק וקרוביהם, הינה בתוקף מיום 20 בספטמבר 2015. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי מיום 7 בדצמבר 2015 (2015-01-175365). אזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע המפורט בדוח המידי האמור.

דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

דירקטוריון הבנק קבע מספר מינימאלי של 3 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. לדעת הדירקטוריון, מספר זה מאפשר לו לעמוד בכל החובות המוטלות עליו, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם. כמו כן, קבע הדירקטוריון, כי בועדת הביקורת יהיו חברים לפחות 2 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. נכון למועד פרסום דוחות אלו מכהנים בדירקטוריון 11 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית: ה"ה משה וידמן, סבינה בירן, אבי זיגלמן, אברהם זלדמן, נחשון יואב-אשר, מרדכי מאיר, אברהם נוימן, גדעון סיטרמן, יהונתן קפלן, אסנת רון, ויוסף שחק. בועדת הביקורת מכהנים 7 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית.

הדירקטוריון - המשך

להלן העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק, ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית:

משה וידמן

בוגר כלכלה, בעל תואר שני במינהל עסקים, התמחות במימון, שימש כמנהל כללי בשתי חברות תעשייתיות, למעלה מ-25 שנים דירקטור בחברות מובילות, חבר בוועדות כספים וביקורת, שימש כיושב ראש דירקטוריון במספר חברות. מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק.

סבינה בירן

בוגרת מדעי המדינה וכלכלה, אוניברסיטת חיפה, בעלת תואר שני במנהל עסקים, שימשה כמנהלת כללית בשתי חברות תעופה, דירקטורית בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר שימשה כיושבת ראש דירקטוריון בחברה תעשייתית.

אבי זיגלמן

בוגר תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה, בעל תואר שני בכלכלת עסקים עם התמחות במימון, בעל רישיון רואה חשבון. עוסק בייעוץ פיננסי ומשמש דירקטור בחברות שונות. שימש בעבר כשותף בכיר, ראש המחלקה המקצועית, במשרד רואי החשבון סומך-חייקין - KPMG.

אברהם זלדמן

לימודי סטטיסטיקה וכלכלה ומנהל עסקים ללא השלמת חובות התואר, אוניברסיטת חיפה. משמש כיושב ראש הדירקטוריון בחברה ציבורית. כיהן כחבר הנהלה בבנק לאומי, כיושב ראש הדירקטוריון בבנק לאומי למשכנתאות וכמנהל כללי בלאומי פרטנרס בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות פרטיות וציבוריות.

נחשון יואב-אשר

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, בעל תואר שני במנהל עסקים עם התמחות באסטרטגיה, סמנכ"ל כספים, סגן נשיא לפיננסים ופיתוח עסקי, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות.

מרדכי מאיר

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון. כתשע שנות עבודה במשרד סומך חייקין כרואה חשבון בכיר, דירקטור בחברות ציבוריות, יועץ לבעלי עניין בחברות ציבוריות. במהלך השנים האחרונות מנהל כללי של חברת הייעוץ מירב מנהלים בע"מ - התמחות בייעוץ ובייצוג לענפי נדל"ן וכספים, לגופים וחברות גדולות.

אברהם נוימן

פרופסור באוניברסיטה העברית, במכון למתמטיקה (משנת 1982), במחלקה לכלכלה (1982-1989) ובמרכז לחקר הרציונליות (משנת 1990). כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות ומכהן כיושב ראש דירקטוריון בחברה BIDORBUY.COM.

גדעון סיטרמן

רואה חשבון, לשעבר חבר רשות ניירות הערך, לשעבר מנהל כללי של משרד התחבורה ויושב ראש נמל אשדוד, בעל ידע רחב בחשבונאות וכלכלה ופיננסים.

יהונתן קפלן

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון, בעל תואר שני במדעי המדינה, וביטחון לאומי, יועץ כלכלי, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר נציב מס הכנסה.

אסנת רונן

בוגרת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב, אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים עם התמחות במימון, אוניברסיטת תל-אביב. שימשה כמשנה למנהל הכללי בבית השקעות, דירקטורית בחברות פרטיות וציבוריות.

יוסף שחק

בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון, יועץ חשבונאי פיננסי בחברות פרטיות וציבוריות, דירקטור בחברות פרטיות וציבוריות, בעבר נשיא לשכת רואי חשבון בישראל.

דירקטוריון הבנק מודה למנהל הכללי, להנהלת הבנק ולעובדיו על פועלם לקידום הבנק, פרי שקידתם לקיום שירותי הבנק באחריות הראויה. הדירקטוריון מעריך את המאמצים המתמידים של המנהל הכללי, הנהלת הבנק ועובדיו להרחבת העסקים וחוג הלקוחות.

חברי הנהלת הבנק

להלן רשימת חברי פורום הנהלת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, תוארם ותפקידיהם:

אלדד פרשר	מנהל כללי	
מנחם אביב	סגן מנהל כללי	מנהל חטיבת חשבונאות ודיווח כספי וחשבונאי ראשי
ישראל אנגל	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה הקמעונאית
אילה חכים		מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ ומנהלת טכנולוגיית המידע
משה לארי	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה הפיננסית, Chief Financial Officer (CFO)
ניסן לוי	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות
אופיר מורד	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה לבנקאות עסקית
דינה נבות	סגן מנהל כללי	מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים
דורון קלאוזנר	סגן מנהל כללי	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, Chief Risk Officer (CRO)
ריטה רובינשטיין	סגן מנהל כללי	מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל
גלית ויזר		מבקרת פנימית ראשית, מנהלת חטיבת הביקורת הפנימית
מאיה פלר		מזכיר הבנק
רחלי פרידמן		יועצת משפטית ראשית, מנהלת החטיבה המשפטית
בני שוקרון		דובר הבנק

נושאי משרה בכירה

להלן פרטים לגבי נושאי משרה בכירה שאינם דירקטורים של הבנק:

אלדד פרשר	
תאריך תחילת כהונה	3.11.2004 (מיום 16.8.2013 בתפקיד המנהל הכללי של הבנק)
תואר	מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי	מנהל כללי
התפקיד שממלא בחברה בת	יושב ראש בנק המזרחי שוויץ
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר	לא
או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה הפיננסית - CFO בבנק מזרחי טפחות בע"מ

מנחם אביב	
תאריך תחילת כהונה	13.4.2005
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה	מנהל חטיבת חשבונאות ודיווח כספי, חשבונאי ראשי
בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	דירקטור בחברת מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר	לא
או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, תואר שני במינהל עסקים (M.B.A) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	חשבונאי ראשי של בנק מזרחי טפחות בע"מ

ישראל אנגל	
תאריך תחילת כהונה	1.1.2005
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה	מנהל החטיבה הקמעונאית
בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	דירקטור בבנק יהב, דירקטור ב"טפחות ביטוח" ⁽¹⁾
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר	לא
או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני במנהל עסקים (מימון) - אוניברסיטת בר אילן, רואה חשבון
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה הקמעונאית - בנק מזרחי טפחות בע"מ

(1) טפחות ביטוח - טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

נושאי משרה בכירה - המשך

גלית ויזר⁽¹⁾

7.7.2011	תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
מבקרת פנימית ראשית; מנהלת חטיבת הביקורת הפנימית מבקרת פנימית ראשית של בנק יהב; והחברות: "אתגר", "נאמנות", "מזרחי טפחות הנפקות", "נציבים", "טפחות ביטוח" ⁽²⁾ .	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
לא	השכלה
תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה - האוניברסיטה העברית, תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית, רואת חשבון	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
סגנית המבקר הפנימי הראשי בבנק וקודם לכך מבקרת פנימית ראשית בבנק טפחות.	

אילה חכים

1.7.2013	תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, ומנהלת טכנולוגיית המידע של הבנק	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
לא	השכלה
תואר ראשון כלכלה ומדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן תואר שני - מנהל עסקים - אוניברסיטת בר אילן תת - אלוף, מפקדת יחידת לוט"ם בחיל התקשוב	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

משה לארי

8.11.2009 (מיום 16.8.2013 בתפקידו הנוכחי)	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה הפיננסית - CFO	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
יו"ר מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, דירקטור בבנק יהב	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
לא	השכלה
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
מנהל החטיבה לתכנון תפעול ונכסי לקוחות בבנק מזרחי טפחות בע"מ	

(1) בהתאם להוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות- התשנ"ט-1999, המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בתאגיד, אינה נושאת משרה, ואינה קרובה של אחד מאלה.
 (2) אתגר - אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ.
 נאמנות - מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.
 מזרחי טפחות הנפקות - מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ.
 נציבים - נציבים נכסים וציוד בע"מ.
 טפחות ביטוח - טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ.

נושאי משרה בכירה - המשך

ניסן לוי	
2.2.2014	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה
יו"ר "טפחות ביטוח" ⁽¹⁾ , יו"ר מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ	בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון	או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
מנהל החטיבה הפיננסית, בבנק ירושלים בע"מ	השכלה
מנהל חטיבת הסיכונים ומנהל סיכונים ראשי CRO, בבנק ירושלים בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

אופיר מורד	
1.1.2014	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה לבנקאות עסקית	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה
לא	בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים, תואר שני בהנדסת תעשייה וניהול.	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר
סגן מנהל החטיבה לבנקאות עסקית בבנק מזרחי טפחות בע"מ	או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
	השכלה
	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

דינה נבות	
1.4.2012	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה
לא	בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
תואר ראשון בעבודה סוציאלית - אוניברסיטת תל אביב, תואר שני בעיתונאות ותקשורת - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני בפסיכולוגיה חברתית וסוציולוגיה - אוניברסיטת בר אילן	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר
ייעוץ אסטרטגי-עסקי לארגונים, סמנכ"ל שיווק ב-HOT מערכות תקשורת	או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
	השכלה
	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

(1) טפחות ביטוח - טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

נושאי משרה בכירה - המשך

רחלי פרידמן	
1.1.2015	תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
יועצת משפטית ראשית, מנהלת החטיבה המשפטית לא תואר ראשון במשפטים (LL. B) - אוניברסיטת תל אביב, תואר שני במשפטים (LL. M) - אוניברסיטת תל אביב מנהלת הייעוץ המשפטי בבנק	
מאיה פלר	
20.4.1997	תאריך תחילת כהונה התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
מזכיר הבנק לא תואר ראשון (B.A.) מדעי הרוח - אוניברסיטת תל אביב מזכיר בנק מזרחי טפחות בע"מ	
דורון קלאוזנר	
8.11.2009	תאריך תחילת כהונה תואר התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
סגן מנהל כללי מנהל החטיבה לבקרת סיכונים - CRO לא תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר-אילן מנהל החטיבה לבנקאות עסקית בבנק מזרחי טפחות בע"מ	
ריטה רובינשטיין	
1.1.2007	תאריך תחילת כהונה תואר התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי השכלה ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)
סגן מנהל כללי מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל יו"ר מזרחי טפחות שירותי אבטחה בע"מ, יו"ר נציבים נכסים וציוד בע"מ. לא תואר ראשון (B.A.) במדעי החברה והרוח - האוניברסיטה העברית ירושלים, תואר שני (M.A.) במדעי החברה והרוח - אוניברסיטת בר אילן מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל בבנק מזרחי טפחות בע"מ	

המבקרת הפנימית

להלן פרטים באשר למבקרת הפנימית הראשית של קבוצת הבנק שהחלה תפקידה ביום 7 ביולי 2011:

שם	גלית ויזר
תאריך תחילת כהונתה	יולי 2011
השכלה	רואת חשבון; תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה (האוניברסיטה העברית), תואר שני במנהל עסקים (האוניברסיטה העברית).
ניסיון	סגנית המבקר הפנימי הראשי בבנק וקודם לכך מבקרת פנימית ראשית בבנק טפחות.

בהתאם להוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות- התשנ"ט-1999, המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בתאגיד, אינה נושאת משרה, ואינה קרובה של אחד מאלה.

בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, לא משמשת המבקרת הפנימית בתפקיד נוסף על תפקידה כמבקרת פנימית ראשית, זולת תפקיד הממונה על תלונות הציבור, מבקרת פנימית של בנק ייב ומבקרת בחברות בנות של בנק מזרחי טפחות. המבקרת הפנימית של הבנק אינה משמשת בתפקיד מחוץ לבנק, אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כמבקרת פנימית. למעט האמור, אין למבקרת קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף הקשור אליו.

בהתאם להוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין, עובדי הביקורת מתמנים אך ורק בהסכמת המבקרת הפנימית. עובדי הביקורת פועלים מטעם המבקרת לצורך הביקורת הפנימית, ומקבלים הוראות בענייני ביקורת מהמבקרת הפנימית בלבד. עובדי הביקורת הפנימית אינם ממלאים בתאגיד הבנקאי תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת תפקיד הממונה על תלונות לקוחות. עובדי הביקורת הפנימית מורשים לחתום בשם התאגיד הבנקאי רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת או פניות הציבור. שירותו של עובד בביקורת הפנימית מופסק בהליך תקין ובהסכמת המבקרת הפנימית.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 זכאית המבקרת הפנימית למסגרת של 215,468 כתבי אופציה לרכישת מניות הבנק. לפרטים נוספים בנוגע להקצאה ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

להערכת הדירקטוריון, אין בהיקף ניירות הערך של הבנק המוחזקים על ידי המבקרת הפנימית כדי להשפיע על טיב עבודתה. המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק במשרה מלאה.

דרך המינוי סמכויות וחובות

בחודש יוני 2011 אושר מינויה של המבקרת הפנימית על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, וזאת בהתבסס על ניסיונה ועל השכלתה של המבקרת.

סמכויות וחובות פונקציית הביקורת הפנימית מפורטות בכתב המיניו שנדון ואושר בדירקטוריון הבנק, ובכלל זה:

- הסמכות והיכולת ליזום ביקורות בכל היחידות ובכל הפעילויות הקיימות בבנק בארץ ובחוץ לארץ וכן לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע הדרוש לביצוע תפקידה.
- לעובדי פונקציית הביקורת הפנימית תהיה גישה ישירה, לצורך ביצוע תפקידם, לכל הרשומות, לכל מאגר רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים וקבצי עבודה ולכל תוכנית עבודה של עיבוד נתונים אוטומטי, ובכלל זה גם מידע ניהולי ופרוטוקולים של הגופים מקבלי החלטות, הקשורים לנשוא הביקורת.
- עובדי פונקציית הביקורת רשאים להיכנס לכל נכס שבבעלות או בשימוש הבנק ולבדוק אותו.
- לגבי מידע החסוי על פי דין, יחולו על המבקר הפנימי, עובדיו ועל כל אדם הפועל מטעמו, המגבלות הקבועות בדין. המבקר הפנימי, עובדיו או כל אדם אחר מטעמו, חייב לשמור בסוד כל מסמך ומידע שהגיעו אליו עקב מילוי תפקידו, זולת אם הגילוי נחוץ למילוי תפקידו כנדרש בחוק, או אם הגילוי נדרש על פי כל דין.

זהות הממונה על המבקר הפנימית

הממונה הארגוני על המבקר הפנימית הוא יושב ראש דירקטוריון הבנק.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתבסס על תכנית ביקורת רב שנתית ממוקדת סיכונים לתקופה של ארבע שנים, ממנה נגזרת תכנית עבודה שנתית. יצויין כי בדיקת פעילויות ועסקאות מהותיות, ובכלל זה, בדיקת נושא עסקאות עם אנשים קשורים, משולבות בתוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית

- מיפוי של הפעילויות המבוצעות ביחידות השונות בבנק על פי המבנה הארגוני, ייחוס סיכון פוטנציאלי לכל פעילות ופעילות, וקביעת תדירות ביקורת בהתאם ל:
- סקרי סיכונים שנערכו בבנק.
- דרישות רגולטוריות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- הוראות באזל ותהליך ה-ICAAP.
- דוחות ביקורת שוטפים של בנק ישראל.
- ממצאי דוחות הביקורת של חטיבת הביקורת.
- החלטות ועדת הביקורת ויושב ראש הדירקטוריון ובקשות המנהל הכללי של הבנק.

תכנית העבודה הרב שנתית נערכת על ידי המבקר הפנימית, מובאת לדיון בועדת הביקורת הדירקטוריונית, ומועברת לידי המנהל הכללי. לאחר דיון בועדת הביקורת והמלצה לאישור מוגשת התוכנית לאישור הדירקטוריון.

בהתאם לכך, ביום 1 בפברואר 2016 אישר הדירקטוריון את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנים 2016-2019.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת השנתית

מעבר לשיקולים המפורטים לעיל, המשמשים בסיס לקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית, אשר ממנה נגזרת תכנית הביקורת השנתית, נוספות בתכנית העבודה השנתית בדיקות מיוחדות אותן נדרשת הביקורת הפנימית לבצע בהתאם לבקשת הפיקוח על הבנקים וועדת הביקורת. בנוסף, מתייחסת הביקורת לבדיקות המבוקשות על ידי הנהלת הבנק.

שינויים מהותיים, מובאים לאישור ועדת הביקורת. במקרה של שינויים שאינם מהותיים, נמסר לוועדת הביקורת דיווח בדיעבד. בדומה לתכנית הביקורת הרב שנתית, נערכת גם תכנית הביקורת השנתית על ידי המבקרת הפנימית, ומובאת לדיון בוועדת הביקורת הדירקטוריונית. בנוסף, מועברת התכנית לידי המנהל הכללי. לאחר המלצת ועדת הביקורת הדירקטוריונית לאישור התכנית, מועברת התכנית לאישור הדירקטוריון.

בהתאם לכך, ביום 1 בפברואר 2016 אישר הדירקטוריון את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2016.

ביקורת בתאגידים מוחזקים ובסניפי חוץ לארץ

המבקרת הפנימית של הבנק, כוללת בתכנית הביקורת השנתית והרב שנתית את התאגידים הפעילים המוחזקים על ידי הבנק, בתוקף תפקידה כמבקרת פנימית שלהם, למעט בנק מזרחי שויץ, שבתקופת הדיווח היה לו מבקר פנימי משלו. ביחס לחברה ז, המבקרת הפנימית מוודאת קיום ביקורת פנימית נאותה.

בבנק יהב מוגשת תכנית ביקורת נפרדת למוסדות הדירקטוריונים של בנק יהב.

היקף העסקת המבקרת הפנימית וצוות העובדים הכפופים לה

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק במשרה מלאה.

מספר המשרות הממוצע של עובדים הכפופים למבקרת הפנימית נגזר מצרכי הביקורת הפנימית כפי שעולים מתוכנית העבודה הרב שנתית ותוכנית העבודה השנתית של הביקורת. מספר המשרות הממוצע במהלך שנת 2015, כולל מבקרים פנימיים של חברות מאוחדות וסניפי חוץ לארץ מפורט בטבלה להלן.

מחוץ לישראל		בישראל
עובדים שעסקו בביקורת פנימית	עובדים שעסקו בתחום פניות הציבור	עובדים שעסקו בביקורת פנימית
2.5 ⁽²⁾	6	47 ⁽¹⁾

(1) כולל 7 תקנים, לצורך עריכת ביקורת בבנק יהב לרבות מיקור חוץ ביהב. כמו כן, עמד לרשות הביקורת הפנימית בבנק מזרחי טפחות, מיקור חוץ בהיקף של כשתי משרות שכלול אף הוא.

(2) כולל העסקת גורמים חיצוניים בחוץ לארץ.

עריכת הביקורת

- הביקורת הפנימית עורכת את עבודתה על בסיס תקנים מקצועיים מקובלים:
 - דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, והוראות של רשויות הפיקוח הרלבנטיות לתחום המבוקר, ובכללן הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כולל הוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא פונקצית ביקורת פנימית.
 - סטנדרטים לעיסוק מקצועי בביקורת הפנימית של לשכת המבקרים הפנימיים העולמית.
- הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי הביקורת נערכת בהתאם לתקנים המקצועיים המפורטים לעיל, באופן המגשים את מטרות הביקורת הפנימית. זאת, בין היתר, במסגרת הדיווח השנתי, הדיווח החצי שנתי ותוכניות העבודה של הביקורת הפנימית הכוללות התייחסות לסוגיה זו. כמו כן, בהתאם לנדרש נערך אחת ל-5 שנים סקר חיצוני בלתי תלוי על איכות עבודת הביקורת הפנימית המדווח לוועדת הביקורת.

גישה למידע

המבקרת הפנימית קיבלה גישה מלאה לכל מידע שנדרש על ידה, בהתאם להוראה 307 לניהול בנקאי תקין, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש, כי גם בביצוע ביקורות בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוץ לישראל, ניתנת לביקורת גישה מלאה כאמור בין אם באמצעות ביקורים במוקדי הפעילות מחוץ לישראל ובין אם באמצעות קבלת חומרים על פי דרישה.

הגשת דין וחשבון על ממצאי הביקורת

הביקורת מעבירה כל דוח ביקורת בדרך קבע ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת, למנהל הכללי ולממונה על היחידה המבוקרת. כמו כן, עותק של כל דוח מועבר ל-CRO, סגן ה-CRO, קצין הציות, הממונה על אסור הלבנת הון ולחשבונאי הראשי. דוחות הביקורת מוגשים בכתב. אחת למחצית שנה מגישה המבקרת לחברי ועדת ביקורת, את רשימת כל הדוחות שהופצו במהלך מחצית השנה החולפת. כל הדוחות נדונים בפורום הכולל את מנהל החטיבה ו/או המנהל האחראי על היחידה או על הפעילות המבוקרת. הדוחות המהותיים, נדונים בפורום בראשות המנהל הכללי או בנוכחות חברי הנהלה בבנק. יושב ראש ועדת הביקורת, בהתייעצות עם חברי ועדת הביקורת ובהתייחס להמלצת המבקרת הפנימית, קובעים מהם דוחות הביקורת הפנימית המהותיים שיובאו לדיון בוועדת הביקורת. ביום 6 באוגוסט 2015 הופצה רשימה חצי שנתי, במסגרת דיווח על ביצוע תכנית העבודה של הביקורת למחצית הראשונה של שנת 2015. הדיווח דון בישיבת ועדת ביקורת שהתקיימה ביום 10 בספטמבר 2015. דוח סיכום עבודת הביקורת הפנימית לשנת 2015 הופץ ודיון לגביו צפוי להתקיים בוועדת הביקורת, בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים. דוחות עיקריים אחרים נדונו במהלך השנה בישיבות השוטפות של ועדת הביקורת.

הערכת פעילות המבקרת הפנימית

הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית, יש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית.

התגמול של המבקרת הפנימית

להלן פרטים על השכר, ההפרשות הסוציאליות, ההטבות וההפרשות ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקרת הפנימית הראשית, בשנת 2015: שכר בסך של 1,138 אלפי שקלים חדשים, מענקים בסך של 610 אלפי שקלים חדשים, כולל מענק שימור בסך של 172 אלפי שקלים חדשים, הפרשות סוציאליות בסך של 409 אלפי שקלים חדשים, הטבה בשל תשלום מבוסס מניות בסך של 468 אלפי שקלים חדשים ושווי הטבות נוספות בסך של 82 אלפי שקלים חדשים. סך כל התגמולים ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקרת הפנימית בשנת 2015 עמד על 2,707 אלפי שקלים חדשים. היתרה של הלוואות שניתנו בתנאים רגילים לסוף שנת 2015 הסתכמה בסך של 20 אלפי שקלים חדשים. לפרטים בענין מדיניות התגמול לנושאי משרה, ראה ביאור 22 א.3.

להערכת הדירקטוריון, אין בהיקף התגמול הניתן למבקרת הפנימית כדי להשפיע על שיקול דעתה של המבקרת בקשר עם עבודתה.

שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

באלפי שקלים חדשים

הבנק		מאוחד		
2014	2015	2014	2015	
				עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾:
6,307	6,444	6,973	7,134	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾
375	434	1,100	1,276	רואי החשבון המבקרים האחרים
6,682	6,878	8,073	8,410	סך הכל
				עבור שירותי מס⁽⁶⁾:
-	-	-	-	רואי החשבון המבקרים
183	128	183	128	רואי החשבון המבקרים האחרים
				עבור שירותים אחרים:
1,505	1,801	1,678	1,860	רואי החשבון המבקרים ⁽⁵⁾⁽⁷⁾
-	-	443	367	רואי החשבון המבקרים האחרים
1,688	1,929	2,304	2,355	סך הכל
8,370	8,807	10,377	10,765	סך הכל שכר רואי החשבון המבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) שכר רואי החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידיים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- (5) כולל רואי חשבון מבקרים אחרים בסניפי חו"ל.
- (6) כולל תשלומים בגין עריכת דוח מותאם לצרכי מס הכנסה ודוחות לרשויות המס.
- (7) כולל תשלומי ייעוץ ושירותים שונים.

פירוט תגמולים⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה

באלפי שקלים חדשים

שנת 2015										
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁴⁾		תגמולים בעבור שירותים ⁽³⁾					פרטי מקבל התגמולים ⁽²⁾		
	תקופה ממוצעת לפירעון (בשנים)	יתרה ליום 31.12.2015	סך הכל	שווי הטבות נוספות ⁽⁷⁾	תשלום מבוסס מניות ⁽⁶⁾	הפרשות סוציאליות ⁽⁵⁾	מענקים ⁽¹⁴⁾	שכר	תפקיד	שם
27	-	-	4,349	123	-	373	1,475	2,378	יושב ראש הדירקטוריון	משה וידמן ⁽⁸⁾
32	-	-	5,559	145	1,108	901	1,021	2,384	מנהל כללי	אלדד פרשר ⁽⁹⁾
35	3.7	628	3,753	74	418	1,611	526	1,124	יועצת משפטית ראשית, מנהלת החטיבה המשפטית	רחלי פרידמן ⁽¹⁰⁾
56	4.1	341	2,840	81	610	461	552	1,136	סגן מנהל כללי, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	דינה נבות ⁽¹¹⁾
22	12.8	993	2,797	82	611	411	560	1,133	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הפיננסית	משה לארי ⁽¹²⁾

פירוט תגמולים⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה - המשך

באלפי שקלים חדשים

שנת 2014											
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁴⁾		תגמולים בעבור שירותים ⁽³⁾							פרטי מקבל התגמולים ⁽²⁾	
תקופה ממוצעת לפירעון (בשנים)	יתרה ליום 31.12.2014	סך הכל	השלמת עתודות בגין הפרשות סוציאליות	סך הכל לפני השלמת עתודות	שווי הטבות נוספות ⁽⁷⁾	תשלום מבוסס מניות ⁽⁶⁾	הפרשות סוציאליות ⁽⁵⁾	מענקים ⁽¹⁴⁾	שכר	תפקיד	שם
-	5.0	499	4,921	-	*4,921	143	-	807	*1,627	2,344	משה וידמן ⁽⁸⁾ יושב ראש הדירקטוריון
40	-	-	8,986	2,558	**6,428	147	1,543	**977	926	**2,835	אלדד פרשר ⁽⁹⁾ מנהל כללי
208	2.1	764	5,551	2,296	3,255	88	724	902	430	1,111	אופיר מורד ⁽¹³⁾ סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה לבנקאות עסקית
40	4.3	412	3,227	-	3,227	74	1,075	463	493	1,122	דינה נבות ⁽¹¹⁾ סגן מנהל כללי, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים
69	13.3	1,029	3,103	-	3,103	83	947	427	515	1,131	משה לארי ⁽¹²⁾ סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הפיננסית

* כולל מענק בסך 1,016 אלפי שקלים חדשים בגין שנת 2013 שאושר בשנת 2014. סך הכל שכרו של מר משה וידמן לשנת 2014 לא כולל מענק לשנת 2013 הסתכם ב-3,905 אלפי שקלים חדשים.

** כולל שכר בסך של 448 אלפי שקלים חדשים והפרשות סוציאליות בסך של 98 אלפי שקלים חדשים בגין שנת 2013. סך הכל שכרו של מר אלדד פרשר לשנת 2014 לא כולל הפרשי שכר וסוציאליות בגין שנת 2013 והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון הסתכם ב-5,941 אלפי שקלים חדשים.

הערות:

- (1) התגמולים במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שגר.
- (2) מקבלי התגמולים מועסקים בהיקף משרה של 100%, ואינם מחזיקים בהון הבנק.
- (3) הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (4) ההטבה היא בתנאים שניתנו לכלל עובדי הבנק.
- (5) כולל פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, מענק הסתגלות, חופשה וביטוח לאומי.
- (6) לפרטים בדבר תשלום מבוסס מניות למנהל הכללי ולנושאי משרה, ראה ביאור 23. לדוחות הכספיים.
- (7) כולל הריבית המתייחסת להלוואות שניתנו בתנאי הטבה ביחס לתנאי השוק. לא קיימת הטבת ריבית בגין פיקדונות. בעסקאות בנקאיות אחרות, ההטבות חלות על כלל עובדי הבנק וסכומן אינו מהותי.
- (8) מר משה וידמן - ביום 17 ביוני 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את התקשרות הבנק באשר לתנאי הנהונה וההעסקה של יושב ראש דירקטוריון הבנק. ("תנאי הנהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון"). מר משה וידמן מכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק בהיקף של משרה מלאה, החל מיום 1 בדצמבר 2012. הסכם ההעסקה הינו לתקופה של 3 שנים מיום תחילת הנהונה בפועל והוא יבוא לידי סיום ביום 30 בנובמבר 2015. על אף האמור לעיל, יאה רשאי כל צד להודיע על ניתוק יחסי עבודה במועד כלשהו, גם לפני תום התקופה הקצובה, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים לצד האחר. בגין עבודתו זכאי היושב ראש לשכר חודשי בסך של 180 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. כמו כן, זכאי יושב ראש הדירקטוריון למענק שנתי בגובה של עד תשע משכורות ולמענק נדחה נוסף עם סיום כהונתו בגובה של עד תשע משכורות נוספות. המענקים יחושבו בהתבסס על התשואה להון, התשואה השנתית של מניית הבנק, יחס היעילות התפעולית של הבנק והערכת הדירקטוריון למילוי תפקידי המיוחדים של יושב הראש בתחומים שנקבעו. הבנק מעמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 15.83% מהמשכורת להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מהמשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון. עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, ישלם לו הבנק סכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו. כמו כן, ישלם הבנק מענק הסתגלות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים. בנוסף לאמור, באם הסתיימה עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון לפני תום התקופה הקצובה, ישולמו ליושב הראש סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה. עם סיום עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שהפריש לתגמולים, פנסיה ופיצויים וזאת במקום מלוא החבות בפיצויי פיטורין להם זכאי יושב ראש הדירקטוריון. כמו כן, הבנק ישחרר ליושב ראש הדירקטוריון את קרן ההשתלמות. יתר תנאי הנהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון פורטו בדוח מידי מיום 24 באפריל 2013, אסמכתא מספר 01-044368-2013 (להלן: "הדוח המידי בעניין תנאי הנהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון"). איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל.
- ביום 25 בינואר 2016 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת התגמול, מיום 20 בינואר 2016, לאשר את תנאי כהונתו והעסקתו של מר וידמן כיושב ראש הדירקטוריון של הבנק בהתאם להסכם ההעסקה שאושר (להלן: "הסכם ההעסקה הנוסף"). תקופת ההעסקה על פי הסכם ההעסקה הנוסף, הינה החל מיום 1 בדצמבר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017, והיא תתחדש מאליה, מידי שנה, לשנה נוספת, הכל בכפוף לאמור בהסכם ההעסקה הנוסף (להלן: "תקופת ההעסקה הנוספת"). נכון למועד חתימת הדוחות הכספיים, תנאי הנהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון לתקופת ההעסקה הנוספת טרם אושרו באסיפה הכללית. בהתאם לתנאים אלה, יהיה יושב ראש הדירקטוריון זכאי בגין עבודתו, לשכר חודשי בסך 220 אלפי שקלים חדשים. השכר צמוד במלואו לשינויים במדד המחירים לצרכן. הבנק מעמיד לרשות יושב ראש הדירקטוריון תקציב של 13.33% להפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים על חשבון הבנק (5% לתגמולים ו-8.33% לפיצויים). בנוסף, יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי להפרשות מעביד לקרן השתלמות בשיעור של 7.5% מסכום המשכורת. סכומים אלה מועברים לקרנות פנסיה/קופות גמל/קרנות השתלמות, על פי בחירת יושב ראש הדירקטוריון. למרות האמור לעיל, יוכל כל אחד מהצדדים להודיע על ניתוק יחסי העבודה במועד כלשהו במהלך תקופת ההעסקה הנוספת, מכל סיבה וללא צורך לנמק את עמדתו בפני הצד האחר, תוך מתן הודעה מוקדמת לצד האחר בת שלושה חודשים.
- בתקופת ההודעה המוקדמת תחול על יושב ראש הדירקטוריון חובה לעבוד באופן רגיל ומלא, ואולם לבנק תהיה שמורה הזכות שלא לנצל את התקופה האמורה, במלואה או בחלקה ולהביא את עבודת יושב ראש הדירקטוריון לידי סיום; במקרה כזה, ישלם הבנק ליושב ראש

הדירקטוריון פדיון אותו חלק של ההודעה המוקדמת בו ויתר על עבודתו של יושב ראש הדירקטוריון, בסכום בגובה המשכורת עבור תקופת הפדיון ובתוספת סכום בגובה תשלומי הבנק לגמל פנסיה ופיצויים וקרן השתלמות כפי שפורט לעיל.

הבנק ישלם ליושב ראש הדירקטוריון מענק הסתגלות כנגד אי תחרות, אשר יעמוד על סך של שלוש משכורות (להלן – "מענק ההסתגלות"). בהסכם ההעסקה הנוסף הובהר כי מענק ההסתגלות אשר ישלם ליושב ראש הדירקטוריון, כאמור לעיל, הינו מענק ההסתגלות היחיד, אשר יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי לו בתום תקופת ההעסקה על פי הסכם ההעסקה הנוסף, וכי יושב ראש הדירקטוריון לא יהא זכאי למענק ההסתגלות בגין תקופת העסקתו לפי הסכם ההעסקה הקודם.

הבנק ישלם ליושב ראש הדירקטוריון את מענק הפרישה, שהוא זכאי לו לפי הסכם ההעסקה הקודם, בגין תקופת ההעסקה שהחלה ביום 1.12.2012 והסתיימה ביום 30.11.2015, אשר סכומו שווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה של היו"ר, על פי הסכם ההעסקה הקודם, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו על פי הסכם ההעסקה הקודם (שלוש שנים).

מובהר בזה, כי היו"ר לא יהיה זכאי למענק פרישה על פי הסכם ההעסקה הנוסף וכי תשלום מענק הפרישה ליו"ר עם סיום העסקתו, יהיה בהתאם לזכותו לקבלת מענק הפרישה על פי הסכם ההעסקה הקודם, כאמור לעיל.

אם יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי לפיצויי פיטורים, לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 (להלן – "חוק פיצויי פיטורים"), והסכום שיצטבר בקופות הגמל כתוצאה מתשלומי הבנק לפיצויים (8.33%), על כל הרווחים שנשאו, נכון למועד סיום העבודה ולפי דיווח קופות הגמל, לא יעלה כדי סכום פיצויי הפיטורים, כמשמעו בחוק פיצויי פיטורים, בתשלום ברוטו (להלן: "פיצויי פיטורים כחוק"), אזי יבוא סכום מענק הפרישה האמור לעיל (על פי הסכם ההעסקה הקודם), במלואו או ככל הנדרש, על חשבון פיצויי הפיטורים כחוק; אם הסכום שהצטבר בקופות בצירוף סכום מענק הפרישה לא יעלו, שניהם גם יחד, כדי פיצויי פיטורים כחוק, ישלים הבנק את הפער עד לפיצויי פיטורים כחוק. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(9) מר אלדד פרשר - ביום 17 ביוני 2013 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר אלדד פרשר, למנהל הכללי של הבנק. מר פרשר החל לכהן כמנהל הכללי של הבנק בהיקף של משרה מלאה, ביום 16 באוגוסט 2013. ביום 4 במאי 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל לכך אישורה של ועדת התגמול, את תנאי כהונתו והעסקתו של המנהל הכללי. ביום 10 ביוני 2014 אושרו תנאי הכהונה וההעסקה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק. תנאי העסקת המנהל הכללי נקבעו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק כפי שהותאמה להוראות בנק ישראל, כאמור לעיל. מדיניות זו אושרה על ידי ועדת התגמול, דירקטוריון הבנק והאסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק. להלן תמצית תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי, כפי שאלו פורטו בנספח ב' לדוח שפרסם הבנק מיום 4 במאי 2014, אסמכתא מספר 056838-01-2014 (להלן: "הדוח המידי" בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי"): הסכם ההעסקה הינו לתקופה בלתי קצובה, וכל צד רשאי לסיימה מכל סיבה שהיא, תוך מתן הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים, לצד האחר. בגין עבודתו זכאי המנהל הכללי לשכר חודשי בסך של 185 אלפי שקלים חדשים, צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 16 באוגוסט 2013, וכן לתנאים נלווים. הבנק מעמיד לרשות המנהל הכללי תקציב של 15.83% מהמשכורת הפרשות לתגמולים, פנסיה ופיצויים. כמו כן, הבנק מפריש עבור המנהל הכללי לקרן השתלמות סכום בשיעור של 7.5% מהמשכורת. עם סיום עבודתו של המנהל הכללי, במועד כלשהו ומסיבה כלשהי, ישלם לו הבנק מענק פרישה בסכום השווה ל-150% מסכום המשכורת האחרונה, כשהוא מוכפל במספר שנות עבודתו, וכן ייתן הבנק מכתב לשחרור כל התשלומים שביצע לפי הסכם העבודה האישי שנחתם בין הבנק למנהל הכללי, לגבי תקופת עבודתו בבנק לפני מינויו כמנהל כללי. כמו כן, הבנק ישחרר למנהל הכללי את קרן השתלמות וכן, ישלם הבנק מענק הסתגלות כנגד אי תחרות אשר יעמוד על סך של שש משכורות חודשיות בתוספת הפרשות לתנאים סוציאליים. בנוסף לאמור, עם סיום עבודתו של המנהל הכללי, ישולמו לו סכומים נוספים כמפורט בהסכם ההעסקה, וזאת בכפוף לתנאים המפורטים בהסכם ההעסקה. המנהל הכללי התחייב כי במשך שישה (6) חודשים מיום סיום כל תפקידיו ועבודתו בבנק מכל סיבה שהיא, לא יעסוק ולא יפעל במישרין או בעקיפין בתאגיד בנקאי אחר או למענו, ולא יעבוד כנושא משרה במסגרת או עבור גוף כלשהו המתחרה בפעילות הבנק. לפי הסכם ההעסקה, המנהל הכללי יהיה זכאי למענק כספי ולתגמול הוני, וזאת בהתאם למדיניות התגמול החלה בבנק מעת לעת, בתמהיל ובתנאים שיאושרו. יתר תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי פורטו בנספח ב' לדוח מידי מיום 4 במאי 2014, אסמכתא מספר 056838-01-2014. איזכור זה מהווה הכללה על דרך הפניה של כל המידע שפורט בדוח המידי הנזכר לעיל. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(10) גב' רחלי פרידמן - מועסקת בבנק על פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2015 לתקופה בלתי קצובה. משכורתה החודשית של גב' פרידמן צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתה בבנק זכאית גב' פרידמן למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווה כלשהם כנושאת משרה. כמו כן תהיה גב' פרידמן זכאית לכך שעם סיום העסקתה ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו

לזכותה בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא תהיה זכאית גב' פרידמן למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות עם מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לענין מדיניות תגמול לנושאי משרה, ראה ביאור 22 א.3 לדוחות הכספיים. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(11) גב' דינה נבות - מועסקת בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 5 במרץ 2012 לתקופה בלתי קצובה. משכורתה החודשית של גב' נבות צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתה בבנק זכאית גב' נבות למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, תהיה זכאית גב' נבות לכך שעם סיום העסקתה ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא תהיה זכאית גב' נבות למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לענין מדיניות תגמול לנושאי משרה, ראה ביאור 22 א.3 לדוחות הכספיים. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(12) מר משה לארי - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 8 בנובמבר 2009 לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר לארי צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר לארי למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר לארי לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר לארי למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לענין מדיניות תגמול לנושאי משרה, ראה ביאור 22 א.3 לדוחות הכספיים. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(13) מר אופיר מורד - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2014 לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר מורד צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר מורד למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר מורד לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר מורד למענק הסתגלות, ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לענין מדיניות תגמול לנושאי משרה, ראה ביאור 22 א.15 לדוחות הכספיים. לענין המענקים, ראה פירוט בסעיף 14 להלן.

(14) מענקים

1. מענק לשנת 2015

1.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון

בהתאם לתנאי כהונתו והעסקתו, זכאי יושב ראש הדירקטוריון, בין היתר, למענק כספי שנתי בהיקף של עד 9 משכורות, וזאת על פי נוסחת זכאות שאושרה ובכפוף לתנאי סף המתבססים על שיעור התשואה להון, יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק לשנת המענק. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי למענק נוסף נדחה, בסמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015, בהיקף של עד 9 משכורות, בכפוף לתנאי סף המתבסס על שיעור התשואה להון ועל פי נוסחת זכאות למענק הנדחה, והכל כמפורט בנספח ב' לדוח המידי בענין אישור תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון.

נוסחת הזכאות למענק השנתי, כפי שאושרה כאמור לעיל, מבוססת על שלושה (3) יעדים כמותיים, כלל חברתיים, המהווים עד 85% מתקרת המענק האפשרית: שיעור התשואה להון (שמשקלו מתקרת המענק האפשרית 55%), יחס תשואת מניית הבנק לתשואת מדד מניות הבנקים ויחס יעילות תפעולית (שמשקל כל אחד מהם 15% מתקרת המענק האפשרית). כמו כן, כוללת נוסחת המענק השנתי רכיב של מענק בשיקול דעת, המהווה עד 15% מתקרת המענק האפשרית.

בשנת 2015 זכאי יושב ראש הדירקטוריון, בהתאם למדדים הכמותיים בנוסחת הזכאות למענק השנתי, כמפורט בנספח ב' לדו"ח המידי בענין אישור תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון, למענק בסך של 518 אלפי שקלים חדשים. כמו כן, אישרה ועדת התגמול וכן אישר הדירקטוריון, הענקת מלוא רכיב שיקול הדעת (15% מתקרת המענק האפשרית) ובסה"כ - 246 אלפי שקלים חדשים בגין שנת 2015. אישור רכיב זה של שיקול הדעת מתוך המענק השנתי, טעון אישור האסיפה הכללית של בעלי המניות.

לעניין המענק הנדחה כמצויין לעיל, זכאי יושב ראש הדירקטוריון למענק בהיקף של 3.9 משכורות בגין השנים 2013-2015 המסתכם ב-711 אלפי שקלים חדשים.

1.2 מענק למנהל הכללי

על פי תכנית התגמול של המנהל הכללי, כמפורט בדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי, הוא יהיה זכאי, בנוסף לתגמול הוני שהוענק לו ואשר הזכאות לגביו כפופה אף היא לתנאים, למענק כספי אשר יהא מוגבל בסכום של 1,517 אלפי שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 16 באוגוסט 2013 ("תקרת המענק הכספי"), עבור כל אחת מהשנים הקלנדריות 2014-2016. וזאת, בכפוף לכך שיתקיימו בשנת המענק תנאי סף, המתבססים על שיעור התשואה להון, יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק לשנות המענק. זכאות המנהל הכללי למענק הכספי מותנית, כאמור, בתנאי סף וכן מושתתת על ארבעה (4) מדדים כמותיים, כלל חברתיים: שיעור התשואה להון, תשואת מניית הבנק ביחס למדד הייחוס, יחס יעילות תפעולית והיחס הממוצע של פקדונות לאשראי, אשר משקלם המצטבר הינו 85% מתוך תקרת המענק הכספי וכן מדד איכותי בשיעור של 15% מתוך תקרת המענק הכספי. לפרטים בדבר תנאי הסף לעניין הזכאות למענק הכספי, תנאי הזכאות למענק הכספי, סמכות הדירקטוריון להפחתת המענק הכספי והוראות לעניין השבת המענק הכספי, ראו נספח ב' לדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי. סכום המענק השנתי, אשר המנהל הכללי זכאי לו בגין המדדים הכמותיים עבור שנת 2015 הינו 793 אלפי שקלים חדשים. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול, סך של 228 אלפי שקלים חדשים בגין המדד האיכותי עבור שנת 2014.

1.3 מענק לנושאי משרה אחרים ולמבקרת הפנימית

ביום 19 ביוני 2014, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל לכך אישור ועדת התגמול, ובהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, אשר אושרה ביום 10 ביוני 2014 על ידי האסיפה הכללית, תכנית תגמול לנושאי המשרה, אשר עניינה, בין היתר, הענקת תגמול הוני ותגמול כספי ("התגמול המשתנה"). הזכאות לתגמול המשתנה מותנית בתנאי סף זהים לתנאי הסף המפורטים בדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי וכן מושתתת על ארבעה (4) מדדים כמותיים, כלל חברתיים זהים לאלו שבתכנית התגמול של המנהל הכללי, אשר משקלם המצטבר הינו 80% מתוך תקרת המענק הכספי וכן שני מדדים איכותיים במשקל של 10% כל אחד. המדדים האיכותיים מתייחסים לעמידת כל אחד מנושאי המשרה ביעדים האישיים שנקבעו לו בראשית השנה וכן להערכת תפקודו הכולל של נושא המשרה, בהתאם לשיקול דעת המנהל הכללי, אשר יובאו לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון. באשר למבקרת הפנימית הראשית, הערכת עמידתה ביעדים האישיים והערכת תפקודה ייעשו על ידי ועדת הביקורת, לאחר קבלת המלצת יו"ר הדירקטוריון ויובאו לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון. דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ולאחר שהובאו בפניו הערכות המנהל הכללי ויו"ר הדירקטוריון, לפי העניין, כאמור לעיל, אישר את שיעור הזכאות של נושאי המשרה והמבקרת הפנימית הראשית בגין המדדים האיכותיים (אשר רלוונטי גם לעניין שיעור הזכאות בגין רכיב זה בתגמול ההוני) עבור שנת 2015.

2 מענק לשנת 2014

2.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון

בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון, זכאי יושב ראש הדירקטוריון, בין היתר, למענק כספי שנתי בהיקף של עד 9 משכורות, וזאת בהתאם לנוסחת זכאות שאושרה במסגרת אישור תנאי הכהונה וההעסקה שלו ובכפוף לתנאי סף המתבססים על שיעור התשואה להון, יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק לשנת המענק. כמו כן, יושב ראש הדירקטוריון יהיה זכאי למענק נוסף נדחה, בסמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015, בהיקף של עד 9 משכורות, בכפוף לתנאי סף המתבסס על שיעור התשואה להון ועל פי נוסחת זכאות למענק הנדחה, והכל כמפורט בנספח ב' לדוח המידי בעניין אישור תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון.

נוסחת הזכאות למענק השנתי, כפי שאושרה כאמור לעיל, מבוססת על שלושה (3) יעדים כמותיים, כלל חברתיים, המהווים עד 85% מתקרת המענק האפשרית: שיעור התשואה להון (שמשקלו מתקרת המענק האפשרית 55%), יחס תשואת מניית הבנק לתשואת מדד מניות הבנקים ויחס יעילות תפעולית (שמשקל כל אחד מהם 15% מתקרת המענק האפשרית). כמו כן, כוללת נוסחת המענק השנתי רכיב של מענק בשיקול דעת, המהווה עד 15% מתקרת המענק האפשרית. בשנת 2014 קיבל יושב ראש הדירקטוריון מענק בסך 1,016

אלפי שקלים חדשים בגין שנת 2013, אשר כולל את מלוא רכיב שיקול הדעת (בסך של 246 אלפי ₪) לאחר שאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות ביום 10 ביוני 2014, בהתאם לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

באשר לשנת 2014, זכאי יושב ראש הדירקטוריון, בהתאם למדדים הכמותיים בנוסחת הזכאות למענק השנתי, כמפורט בנספח ב' לדו"ח המידי בעניין אישור תנאי הכהונה וההעסקה של יושב ראש הדירקטוריון, למענק בסך של 365 אלפי שקלים חדשים. כמו כן, אישרה ועדת התגמול וכן אישר הדירקטוריון, הענקת מלוא רכיב שיקול הדעת (15% מתקרת המענק האפשרית) ובסה"כ - 246 אלפי שקלים חדשים בגין שנת 2014. רכיב זה של שיקול הדעת מתוך המענק השנתי אושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות.

2.2 מענק למנהל הכללי

על פי תכנית התגמול של המנהל הכללי, כמפורט בדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי, הוא יהיה זכאי, בנוסף לתגמול הוני שהוענק לו ואשר הזכאות לגביו כפופה אף היא לתנאים, למענק כספי אשר יהא מוגבל בסכום של 1,517 אלפי שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד אשר היה ידוע ביום 16 באוגוסט 2013 ("תקרת המענק הכספי"), עבור כל אחת מהשנים הקלנדריות 2014-2016. וזאת, בכפוף לכך שיתקיימו בשנת המענק תנאי סף, המתבססים על שיעור התשואה להון, יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון הליבה של הבנק לשנות המענק. זכאות המנהל הכללי למענק הכספי מותנית, כאמור, בתנאי סף וכן מושתתת על ארבעה (4) מדדים כמותיים, כלל חברתיים: שיעור התשואה להון, תשואת מניית הבנק ביחס למדד הייחוס, יחס יעילות תפעולית והיחס הממוצע של פקדונות לאשראי, אשר משקלם המצטבר הינו 85% מתוך תקרת המענק הכספי וכן מדד איכותי בשיעור של 15% מתוך תקרת המענק הכספי. לפרטים בדבר תנאי הסף לעניין הזכאות למענק הכספי, תנאי הזכאות למענק הכספי, סמכות הדירקטוריון להפחתת המענק הכספי והוראות לעניין השבת המענק הכספי, ראו נספח ב' לדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי. סכום המענק השנתי, אשר המנהל הכללי זכאי לו בגין המדדים הכמותיים עבור שנת 2014 הינו 721 אלפי שקלים חדשים. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול, סך של 205 אלפי שקלים חדשים בגין המדד האיכותי עבור שנת 2014.

2.3 מענק לנושאי משרה אחרים ולמבקרת הפנימית

ביום 19 ביוני 2014, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל לכך אישור ועדת התגמול, ובהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, אשר אושרה ביום 10 ביוני 2014 על ידי האסיפה הכללית, תכנית תגמול לנושאי המשרה, אשר עניינה, בין היתר, הענקת תגמול הוני ותגמול כספי ("התגמול המשתנה"). הזכאות לתגמול המשתנה מותנית בתנאי סף זהים לתנאי הסף המפורטים בדוח המידי בעניין תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי וכן מושתתת על ארבעה (4) מדדים כמותיים, כלל חברתיים זהים לאלו שבתכנית התגמול של המנהל הכללי, אשר משקלם המצטבר הינו 80% מתוך תקרת המענק הכספי וכן שני מדדים איכותיים במשקל של 10% כל אחד. המדדים האיכותיים מתייחסים לעמידת כל אחד מנושאי המשרה ביעדים האישיים שנקבעו לו בראשית השנה וכן להערכת תפקודו הכולל של נושא המשרה, בהתאם לשיקול דעת המנהל הכללי, אשר יובאו לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון. באשר למבקרת הפנימית הראשית, הערכת עמידתה ביעדים האישיים והערכת תפקודה ייעשו על ידי ועדת הביקורת, לאחר קבלת המלצת יושב ראש הדירקטוריון ויובאו לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון. דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ולאחר שהובאו בפניו הערכות המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון, לפי העניין, כאמור לעיל, אישר את שיעור הזכאות של נושאי המשרה והמבקרת הפנימית הראשית בגין המדדים האיכותיים (אשר רלוונטי גם לעניין שיעור הזכאות בגין רכיב זה בתגמול הוני) עבור שנת 2014.

עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה בעבר קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה, ואלה אושרו מחדש על ידיה ביום 21 בפברואר 2016 כדלהלן:

עסקה שאינה עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה זניחה":

עסקה שאינה עסקה בנקאית, המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, והעונה על לפחות אחד מהקריטריונים הבאים, הינה עסקה זניחה: לעניין סעיף זה - "עסקה" - עסקה עם בעל שליטה או עסקה שלבעל שליטה עניין אישי בה.

א. עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק בהיקף שלא יעלה על 1.5 מיליוני שקלים חדשים לעסקה או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי, לאחר התאמות וניכויים, כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 (להלן - "ההון הפיקוחי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 שקלים חדשים.

ב. עסקה לרכישת שירותים, לרבות בתחום הפרסום בטלוויזיה, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שהיקפה לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 שקלים חדשים.

ג. עסקאות לשכירת שטחים, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

ד. כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 שקלים חדשים.

עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה חריגה" - עסקה שאינה בתנאי שוק או שאינה במהלך העסקים הרגיל או שהינה עסקה מהותית.

עסקה בנקאית העונה על אחד מהקריטריונים המפורטים להלן תהיה לעניין זה "עסקה מהותית":

א. **עסקת חבות** - עסקת חבות (לאחר ניכויים, כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 312) אשר בעקבותיה סך החבות של כל אחת מקבוצות בעלי השליטה יעלה על 5% מההון הפיקוחי או עסקה אשר בעקבותיה הגידול בחבות של לווה בודד מתוך בעלי השליטה יעלה על 2% מההון הפיקוחי. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, ימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית. המדידה של סך החבות לעניין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ורטהיים וקבוצת עופר.

"קבוצת בעלי שליטה" - בעל שליטה כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ביחד עם התאגידים הקשורים אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה.

ב. **פיקדונות** - קבלת פיקדון מבעל שליטה תיחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תיחשב לעסקה מהותית

אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה במאוחד יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. סך הפיקדונות בבנק יחושב לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.

ג. **עסקה בניירות ערך או במטבע חוץ (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל)** - עסקה בניירות ערך או עסקה במטבע חוץ שסכום העמלה השנתי הנגבה בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של הבנק (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.

ד. **עסקאות אחרות** - כל עסקה אחרת של מתן שירותים פיננסיים ובנקאיים שההכנסות בגינה לבנק עולות על 0.1% מסך ההון הפיקוחי של הבנק. חריגה זמנית זניחה ולתקופה שאינה עולה על 30 יום לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כעסקה שאינה מהותית, וייתן גילוי על חריגות אלו בדוח השנתי.

"תנאי שוק" - תנאים שאינם מועדפים על התנאים המקובלים בבנק לגבי עסקאות דומות עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או שלבעל השליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחרים בהשוואה לתנאים המקובלים בבנק לגבי עסקאות מאותו סוג, בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או אינם גורמים שיש לבעלי השליטה עניין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגילי ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר נוהל בנקאי תקין 312 אינו חל לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה שייודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרות שקבע הבנק לעיל.

להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם קבוצת בעלי שליטה (במיליוני שקלים חדשים):

א. עסקאות חבות

31 בדצמבר 2015					
קבוצת בעלי השליטה	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	סך הכל חבות ⁽¹⁾
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	-	-
קרובי קבוצת ורטהיים	10	8	-	-	18
סך הכל קבוצת ורטהיים	10	8	-	-	18
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	77	72	12	14	175
קרובי קבוצת עופר	77	78	-	-	155
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר	-	-	-	-	-
בתי זיקוק לנפט בע"מ	-	-	-	-	-
כימיקלים לישראל בע"מ	-	-	-	-	-
כרמל אולפינים בע"מ	-	-	-	-	-
סך הכל קבוצת עופר	154	150	12	14	330

31 בדצמבר 2014					
קבוצת בעלי השליטה	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	סך הכל חבות ⁽¹⁾
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה	1	-	-	-	1
קרובי קבוצת ורטהיים	13	33	-	-	46
סך הכל קבוצת ורטהיים	14	33	-	-	47
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה	257	56	22	14	349
קרובי קבוצת עופר	91	75	-	-	166
תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר	-	11	-	-	11
בתי זיקוק לנפט בע"מ	-	-	-	-	-
כימיקלים לישראל בע"מ	-	-	-	-	-
כרמל אולפינים בע"מ	-	-	-	2	2
סך הכל קבוצת עופר	348	142	22	16	528

(1) חבות כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין 312, לאחר קיזוז ניכויים מותרים.

ב. פיקדונות

31 בדצמבר 2015		
היתרה הגבוהה בשנת 2015	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	קבוצת בעלי השליטה
-	-	קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה
19	3	קרובי קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתם
		תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת ורטהיים
5	3	אמות השקעות בע"מ
24	6	סך הכל קבוצת ורטהיים
30	6	קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה
241	103	קרובי קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתם
		תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת עופר
-	-	מליסרון בע"מ
		תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר
		בתי זיקוק לנפט בע"מ
501	195	החברה לישראל בע"מ
78	78	כימיקלים לישראל בע"מ
10	1	כרמל אולפינים בע"מ
860	383	סך הכל קבוצת עופר

31 בדצמבר 2014		
היתרה הגבוהה בשנת 2014	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	קבוצת בעלי השליטה
1	1	קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתה
12	2	קרובי קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתם
		תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת ורטהיים
3	3	אמות השקעות בע"מ
16	6	סך הכל קבוצת ורטהיים
22	14	קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתה
239	105	קרובי קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתם
		תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת עופר
-	-	מליסרון בע"מ
		תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר
4	4	בתי זיקוק לנפט בע"מ
1,410	492	החברה לישראל בע"מ
89	3	כימיקלים לישראל בע"מ
3	3	כרמל אולפינים בע"מ
1,767	621	סך הכל קבוצת עופר

למיטב ידיעתו של הבנק, עסקאות עם אנשים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל, בתנאי שוק ובתנאים דומים לתנאי עסקאות עם גורמים שאינם קשורים בבנק.

פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו

מבנה ההחזקות העיקריות של קבוצת מזרחי טפחות

מבנה החזקות - חברות עיקריות⁽⁴⁾:

לפרטים ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים

למיטב ידיעתם של הבנק והדירקטורים, החזקות בעלי השליטה במניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, הינן כדלקמן:

שיעור מההון ומכוח ההצבעה	מספר המניות	המחזיק	קבוצת ורטהיים
8.88	20,585,785	M.W.Z. (Holdings) Ltd. ⁽¹⁾	קבוצת ורטהיים
13.01	30,172,844	F & W (שותפות רשומה) ⁽²⁾	
21.89	50,758,629	סה"כ קבוצת ורטהיים	
3.08	7,138,594	כ.א.ב.מ. בע"מ ⁽³⁾	קבוצת עופר
3.37	7,814,717	ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ ⁽⁴⁾	
6.60	15,313,435	ע.א.ב.מ. בע"מ ⁽⁵⁾	
6.24	14,461,819	עופר השקעות בע"מ ⁽⁶⁾	
3.22	7,477,642	עופר סחף בע"מ ⁽⁷⁾	
22.51	52,206,207	סה"כ קבוצת עופר	
44.40	102,964,836	סה"כ אחזקות בעלי שליטה	
100.00%	231,880,324 ⁽⁸⁾	סה"כ מניות מונפקות של הבנק	

- (1) חברה פרטית, אשר מנייתה מוחזקת על ידי מר משה ורטהיים (100%).
 - (2) שותפות רשומה, אשר מוחזקת על ידי מר משה ורטהיים (1%) ועל ידי M.W.Z. (Holdings) Ltd. (99%).
 - (3) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ, שהינה חברה פרטית, אשר מנייתה מוחזקת על ידי עופר אחזקות נכסים בע"מ (89.1%) ועל ידי נכסי תעשייה נצרת בע"מ (10.9%). נכסי תעשייה נצרת בע"מ הינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ. עופר אחזקות נכסים בע"מ הינה חברה פרטית אשר מנייתה מוחזקת על ידי עיזבון יולי עופר ז"ל (כ-36.67%), ליאורה עופר (15%), דורון עופר (15%) ול.י.ן (אחזקות) בע"מ (כ-33.33%) (ראה גם הערת שוליים 4 ו-6 להלן).
 - (4) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של ל.י.ן. (אחזקות) בע"מ ("ל.י.ן."), שהינה חברה פרטית המוחזקת על ידי נאמנות זרה שהנהנה העיקרי בה ביחס למניות הבנק הינו מר אייל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%). הנאמנות הזרה העניקה למר אייל עופר יפוי כח בהצבעות באסיפות הכלליות של ל.י.ן. בכל הנוגע לנושאים הקשורים להיתר השליטה בבנק, למניות הבנק המוחזקות במישרין ובעקיפין על ידי ל.י.ן. למינוי דירקטורים בבנק ובכל ענין הקשור לבנק. יפוי הכח מעניק לאייל עופר סמכות מלאה לפעול בעניינים האמורים על פי שיקול דעתו.
 - (5) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר אחזקות (ראה גם הערת שוליים 3 לעיל).
 - (6) חברה פרטית אשר מנייתה מוחזקת על ידי עיזבון יולי עופר ז"ל (36.67%), ליאורה עופר (15%), דורון עופר (15%) ול.י.ן. (33.33%) (ראה גם הערת שוליים 4 לעיל).
- עד לפטירתו של מר יולי עופר ז"ל, היה יולי עופר ז"ל ביחד עם החזקותיהם של ילדיו, ליאורה עופר ודורון עופר, בעל השליטה בעופר השקעות ובעופר אחזקות. בעקבות פטירתו של מר יולי עופר ז"ל, ביום 11 בספטמבר 2011, מהוות מניות עופר השקעות ועופר אחזקות שהוחזקו על ידו חלק מעיזבון. כך שהשליטה בעופר השקעות ובעופר אחזקות, נתונה בשלב זה בידי עיזבון מר יולי עופר ז"ל באמצעות מנהלי העיזבון הזמניים בכפוף להחלטות בית המשפט.
- ביום 18 בדצמבר 2013 ניתן צו קיום צוואה על ידי בית המשפט לענייני משפחה בעניין צוואתו של מר יולי עופר ז"ל. נכון למועד זה, עיזבון יולי עופר ז"ל ממשיך להחזיק במניות שהוחזקו על ידי מר יולי עופר ז"ל. ביום 30 בינואר 2014 הוגשה הודעת ערעור על פסק הדין האמור על ידי דורון עופר וילדיו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים. ביום 16 בנובמבר 2015, דחה בית המשפט המחוזי, פה אחד, את הערעור האמור וצו קיום הצוואה הפך לחלוט. העברת מניות עופר השקעות ועופר אחזקות לידי גב' ליאורה עופר, הזוכה במניות עופר השקעות ועופר אחזקות על פי הצוואה האמורה, תבצע בהתאם ובכפוף להוראות בית המשפט המוסמך.
- (7) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר השקעות בע"מ.
 - (8) לא כולל 2,500,000 מניות רדומות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית במהלך שנת 2009.

הסכמים בין בעלי המניות

בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ ול.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ מצד אחד (להלן: "קבוצת עופר") לבין פיינברג - ורטהיים (שותפות רשומה), מצד שני (להלן: "קבוצת ורטהיים"), נחתם ביום 6 באוקטובר 1994 הסכם לשיתוף פעולה בהפעלת הזכויות הנלוות למניות הבנק (להלן: "הסכם ההצבעה"). בהסכם ההצבעה האמור נקבעו, בין היתר, כללים ביחס להצבעה משותפת של בעלי השליטה באסיפות כלליות, לזכות סירוב של כל אחד מהצדדים במכירת מניות השליטה על ידי הצד האחר, לזכות למינוי דירקטורים ולזכות למינוי יושב ראש הדירקטוריון.

קבוצת עופר

ביום 17 בינואר 2013, התקבלה בבנק הודעה, מטעם עופר השקעות בע"מ (להלן: "עופר השקעות"), בעניין היתר מיום 15 בינואר 2013 שנתן נגיד בנק ישראל, לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בבנק, על ידי "קבוצת עופר" (כמשמעותה בהיתר השליטה - דהיינו, ה"ה אייל עופר, דורון עופר, ליאורה עופר ועיזבון המנוח יולי עופר ז"ל המנוהל על-ידי מנהלי עיזבון זמניים, עורכי הדין צבי אפרת וראובן בכר) וקבוצת ורטהיים (דהיינו, מר משה ורטהיים), לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "ההיתר החדש"). לענין זה, ראה דוח שפרסם הבנק ביום 17 בינואר 2013 (מס' אסמכתא 2013-01-016320). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוח האמור.

עד מועד קבלת ההיתר החדש החזיקה קבוצת עופר במניות הבנק (מניות גרעין השליטה ומניות שאינן מהוות גרעין שליטה), באמצעות עופר השקעות וחברות בבעלותה וכן באמצעות ל.י.ן (אחזקות) בע"מ (להלן: "ל.י.ן") וחברה בת שלה. עם קבלת ההיתר החדש, נכנס לתוקף מתווה שינוי מבנה ההחזקות בבנק, אשר מתייחס רק להחזקות מניות הבנק על ידי עופר השקעות, להפרדת ההחזקה במניות גרעין השליטה בבנק משאר פעילותה של עופר השקעות לרבות החזקת נכסי הנדל"ן (להלן: "שינוי המבנה החדש"). שינוי המבנה החדש כולל העברה של מניות גרעין השליטה בבנק (שהוחזקו בעקיפין על ידי עופר השקעות) להחזקה עקיפה של חברה אחת של עופר השקעות, עופר אחזקות (1989) בע"מ (להלן: "עופר אחזקות"). כתוצאה משינוי המבנה החדש, עופר השקעות, במישרין ובאמצעות חברה בת, תמשיך להחזיק במניות רגילות של הבנק (שאינן מהוות גרעין שליטה). לפרטים נוספים, ראה גם הערת שוליים מספר 6 בטבלת השליטה בקבוצת הבנק לעיל.

הסכם שיתוף פעולה חדש בין יחיד קבוצת עופר והתאגידים בשליטתם

כפי שנמסר לבנק מעופר השקעות, עם קבלת ההיתר החדש ויישום שינוי המבנה החדש, נכנס לתוקפו הסכם שיתוף פעולה חדש בין יחיד קבוצת עופר והתאגידים בשליטתם, המחזיקים במישרין ובעקיפין במניות הבנק. הסכם שיתוף הפעולה החדש בא במקום ההסכמים הקודמים בין הצדדים. בהסכם האמור הוסכם, כי היחסים הנוגעים להחזקות בבנק, לשליטה בבנק ולזכויות הניהול בין "קבוצת יולי" (מקבלי היתר השליטה ממשפחת יולי עופר ז"ל, לרבות מנהלי עיזבון, בין זמניים ובין קבועים), וזאת עד לחלוקת מניות יולי עופר ז"ל (להלן: "קבוצת יולי") לבין ל.י.ן (אשר בה לאייל עופר יפוי כוח לפעול בענייני הבנק), יהיו על בסיס 50/50, ולפיכך מכסת הדירקטורים של קבוצת עופר תחלק שווה בשווה בין ל.י.ן לבין קבוצת יולי, וכן לא יתקבלו החלטות בקבוצת עופר בכל נושא ועניין הנוגעים לבנק, אלא בהסכמה משותפת של ל.י.ן וקבוצת יולי. לפרטים נוספים ראה סעיף 3 לדיווח מידי של הבנק, מיום 17 בינואר 2013 (מס' אסמכתא 2013-01-016320). אזכור זה מהווה הכללה על דרך ההפניה של כל המידע המפורט בדוח האמור.

עוד צוין בהודעה של עופר השקעות לבנק, כי עופר השקעות ועופר סחף בע"מ (שימשיכו להחזיק במניות הבנק שאינן מהוות גרעין שליטה), התחייבו במסגרת הסכם שיתוף הפעולה החדש, כי הן תפעלנה בהתאם להוראות היתר השליטה, כפי שיהיה מעת לעת, ככל שרלבנטיות עבורן, ובכלל זה, כי הפעלת זכויות ההצבעה בגין מניות הבנק המוחזקות על ידן, תיעשה אך ורק בהתאם למה שהוחלט ביחס להפעלת זכויות ההצבעה בגין מניות גרעין השליטה. כמו כן, החברות הנ"ל התחייבו כי ככל שמניותיהן תוצענה בעתיד לציבור, התחייבותן האמורה תקבל ביטוי בתשקיף שיפורסם לציבור. לפרטים נוספים, ראה גם הערת שוליים מספר 6 בטבלת השליטה בקבוצת הבנק לעיל.

קבוצת ורטהיים

ביום 17 בפברואר 2013 הודיע מר משה (מוזי) ורטהיים לבנק כי העניק לילדיו במתנה את מניותיו והחזקותיו בתאגידים המחזיקים במניות הבנק והשותפים לגרעין השליטה בו, אם דבליו. דד (אחזקות) בע"מ ואף אנד דבליו (שותפות רשומה), כדלקמן: למר דוד ורטהיים 63% מהחזקותיו ולגב' דרורית ורטהיים 37% מהחזקותיו.

על פי הודעת מר משה ורטהיים לבנק, כפופה העברת המניות, בין היתר, לקבלת היתר שליטה מאת נגיד בנק ישראל לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

ביום 18 בינואר 2015 התקבלה בבנק הודעה מטעם מר ורטהיים, על פיה ממכתב שהתקבל ביום 15 בינואר 2015 מהפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, עולה כי על רקע טעמים משפטיים ופרוצדורליים, הפיקוח על הבנקים אינו יכול להמליץ לנגידת בנק ישראל ליתן את ההיתר המבוקש. יחד עם זאת, מאז קבלת המכתב כאמור, מתקיימים מגעים עם בנק ישראל לשם הסדרת הנושא. למועד הדוח, מר משה (מוזי) ורטהיים ממשיך להיות בעל היתר השליטה בבנק.

רכוש קבוע ומתקנים

לפרטים נוספים על הרכוש הקבוע ראה ביאור 16 - "בנינים וציוד" בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה, בפרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון.

נכסי מקרקעין

השטח הכולל של המקרקעין בבעלות הבנק, או ששוכר הבנק לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 בכ-125.8 אלפי מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

אלפי מ"ר ברוטו, ליום 31 בדצמבר 2015			סוג הנכס ⁽¹⁾
שטח כולל	בשכירות	בבעלות	
67.3	33.3	34.0	סניפים ברחבי הארץ
46.4	7.5	38.9	משרדים ומחסנים
11.5	1.0	10.5	נכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד ⁽²⁾
0.6	0.3	0.3	נכסים שאינם בשימוש ומיועדים למכירה או לפינוי ⁽³⁾
125.8	42.1	83.7	סך הכל

- (1) בבעלות הבנק שטח כולל של כ-17.8 אלפי מ"ר המשמש חניות מקורות אשר אינן כלולות בטבלה לעיל.
 (2) מתוך הנכסים שאינם בשימוש ומהווים פוטנציאל לשימוש עתידי, כ-8.1 אלפי מ"ר בתהליך שיפוץ והתאמה לצרכי הבנק (מתוכנן כ-7.2 אלפי מ"ר במבנה בלוד) והיתר מושכרים לאחרים.
 (3) נכסים שאינם בשימוש ומיועדים למכירה או לפינוי מצויים בתהליך מכירה ותימסר חזקה במהלך 2016. נמסרה הודעה לבעלים על פינוי נכסים שכורים.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל, או שצפוי שיידרשו לו בעתיד. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפריסה הארצית של הסניפים, ועורך את ההתאמות הנדרשות.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות, בין היתר, באשר למצב הכלכלי במשק, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחויות בשוק הנדל"ן והבנייה ולנושאי כוח אדם. המידע עשוי שלא להתממש, או להתממש בחלקו, בהיקפים ובמועדים כפי שייקבעו על ידי הנהלת הבנק, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

העלות המופחתת של הבנינים והמקרקעין בקבוצת הבנק (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) בניכוי הפרשה לירידת ערך, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הינה 915 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 944 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2014. בשנת 2016 לא צפויות השקעות חריגות ברכוש קבוע ומתקנים.

נכסים לא מוחשיים

לקבוצת הבנק מאגרי מידע רשומים של לקוחות ושל עובדים. כמו כן, הבנק הוא בעל הזכויות בסימנים "מזרחי-טפחות", לרבות במשולב עם סמל האינסוף (Infinity), והמילים "Team", "Live", "טפחות", "טפחות מס' 1 במשכנתאות", "תיק פנסיוני על בסיס מודל זוכה פרס נובל" "בנק המזרחי" ודמות השמש, "Du Credit Hypothecaire En Tefahot", "Israel No.1", "Market Leader in Mortgages Tefahot", ובוריאציות שונות של סימנים אלה. הבנק הוא בעל זכויות בסימנים הקשורים בשם הבנק גם בארצות הברית, בקנדה, בשוויץ ובאיחוד האירופי.

יתרת ההיוון של עלויות פיתוח תוכנה נכללת בדוחות הכספיים במסגרת סעיף בניינים וציוד. לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה.

כח אדם - נתונים כלליים

להלן נתונים בדבר מספר המועסקים ששכרם דווח כמשכורות והוצאות גלויות, במונחים של משרה מלאה (כולל השפעת שעות נוספות) בבנק ובחברות המאוחדות. מספרם של עובדי הבנק המוצג להלן כולל גם את מניינם של עובדים שאינם מועסקים על ידי הבנק, אלא הינם עובדים של חברות קשורות של הבנק, כולל עובדי חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ ומזרחי טפחות שירותי אבטחה בע"מ - חברות שירותים בבעלות ושליטה מלאים של הבנק, המספקות את שירותי המיחשוב, השמירה והאבטחה לבנק;

2015					
חברות		חברות			
סה"כ	מאוחדות	מאוחדות	סה"כ	סניפים	
הקבוצה	בחול"ל	בארץ	הבנק	בחול"ל	בבנק
6,047	23	923	5,101	61	5,040 מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2015
5,961	24	895	5,042	60	4,982 מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי

2014					
חברות		חברות			
סה"כ	מאוחדות	מאוחדות	סה"כ	סניפים	
הקבוצה	בחול"ל	בארץ	הבנק	בחול"ל	בבנק
5,864	25	898	4,941	58	4,883 מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2014
5,820	26	900	4,894	57	4,837 מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי

להלן התפלגות מספר המשרות בקבוצה על פי מגזרי הפעילות⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	מגזר פעילות
3,626	3,639	משקי בית
123	123	בנקאות פרטית
991	1,087	עסקים קטנים
256	245	בנקאות מסחרית
537	544	בנקאות עסקית
331	409	ניהול פיננסי
5,864	6,047	סך הכל

(1) כולל משרות עובדי מטה המועמסות באופן יחסי על המגזרים השונים.

ניהול המשאב האנושי

הנהלת הבנק רואה בכלל עובדי הבנק ומנהליו נדבך עיקרי בהגשמת האסטרטגיה העסקית ויעדי הגידול בהיקפי הפעילות וברווחיות. ניהול המשאב האנושי בבנק מבוצע בשני מישורים:

- הטיפול בפרט, משלב האיתור, דרך הטיפול השוטף, ועד שלב הפרישה.

- אגף פיתוח ארגוני והדרכה, העוסק בפיתוח המשאב האנושי בבנק על היבטיו השונים.

הבנק משקיע בפיתוח ההון האנושי ובשיפור מתמיד של כישוריהם המקצועיים והאישיים של עובדי הבנק ומנהליו. זאת באמצעות פעילויות הדרכתיות במהלך חיי העובד בארגון, החל מכניסה לתפקיד, ודרך מסלולי קידום ופיתוח ומגוון תכניות הכשרה והדרכה במיומנויות בנקאיות, התנהגותיות וניהוליות ושימת דגש על הטמעת רגולציות חדשות וקיימות. כמו כן, הבנק מעודד השלמה והרחבה של ההשכלה האקדמית אצל עובדיו והרחבת אופקים באמצעות השתלמויות חיצוניות.

בשנת 2015 מרכז ההדרכה המשיך להטמיע את תפיסת "ארגון לומד" - במסגרתו המנהלים והעובדים מתייחסים ללמידה כאל פעילות מתמשכת המתקיימת גם בעמדת העבודה, תוך יישום של תפיסת פיתוח המנהלים, הרואה במנהלי היחידות מובילי שינויים ארגוניים ואחראים על מקצועיות העובדים שלהם באמצעות חניכה אישית.

האגף לפיתוח ארגוני והדרכה בבנק פועל באמצעים מגוונים לפיתוח ערוצי תקשורת פנים ארגוניים ברמת הכלל, ובנוסף - קיום תהליכי הערכה ומשוב, כשכל עובד מקבל משוב אישי על ביצועיו בשנה החולפת.

הוצאות ההדרכה בשנת 2015 הסתכמו ב-10 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 9 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2014.

במהלך שנת 2015 השתתפו כלל עובדי הבנק בהדרכות (פרונטליות ומתוקשבות) בהיקף כולל של 31,191 ימי הדרכה, לעומת 31,365 ימי הדרכה בשנת 2014.

לפרטים נוספים בדבר ניהול המשאב האנושי ראה דוח אחריות תאגידית באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << מידע על מזרחי טפחות >> קשרי משקיעים << דוחות כספיים

יחסי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק הינם קיבוציים (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים בכירים כמפורט להלן) והם באים לידי ביטוי בארגוני עובדים המפורטים להלן:

א. **ארגון עובדי בנק מזרחי טפחות בע"מ** הוא ארגון ותיק, אשר מכוח הסכם בין ארגוני שנעשה בינו לבין הסתדרות הפועל המזרחי הוא מורשה, על ידי הסתדרות האמורה, לפעול כארגון היציג של עובדי הבנק לצורך עשיית הסכמים קיבוציים ויצוג עובדי הבנק (להלן: "ארגון העובדים").

ב. **ארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק מזרחי טפחות בע"מ** הוקם על ידי מנהלי הסניפים והמחלקות בשנת 2005 (להלן: "ארגון המנהלים"). הארגון הוכר על ידי הבנק ועל ידי ארגון עובדי הבנק כ"יחידת מיקוח" לצורך ניהול משא ומתן וחתימת הסכמים.

ג. **ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה של בנק מזרחי טפחות בע"מ** - הארגון המוסמך לחתום בצירוף הסתדרות המעו"ף בשם עובדי חטיבת הטכנולוגיה של בנק מזרחי טפחות בע"מ, חברה בת בבעלות ושליטה מלאים של הבנק, על ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי החברה (למעט עובדי חטיבת הטכנולוגיה המועסקים בהסכמים אישיים).

ד. **נציגות עובדי בנק יהב** - המוסמכת לחתום בשם עובדי בנק יהב על הסכמים קיבוציים החלים על עובדי יהב.

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון העובדים

כללי

תנאי העבודה מעוגנים בשורת הסכמים קיבוציים, המכונים כולם יחד "חוקת העבודה". חוקת העבודה מציבה את המסגרת הכללית של התקשרות העובדים עם הבנק, ומסדירה את תנאי העבודה הבסיסיים. בנוסף, נחתמים, מעת לעת, במסגרת החוקה הסכמי שכר.

הסכמי שכר

לשנים 2005-2015 טרם נחתם הסכם שכר (למעט עם מי שהיו עובדי טפחות, ואשר לגביהם נחתם הסכם שכר לתקופה שעד יום 31 במרץ 2005). לקראת סוף שנת 2015 החל הליך של בוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים, בו נדונו דרישות ארגון העובדים לשנים האמורות. הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות.

אופן עדכון שכר

עדכון שכרם של רוב עובדי הבנק (למעט מספר מצומצם של עובדים המועסקים על פי תנאי חוזים אישיים שנחתמו בינם לבין הבנק, ראה פרק הסכמי עבודה אישיים להלן) נעשה, בהתבסס על שלושה רכיבים עיקריים:

- רכיבים המתעדכנים באופן קבוע בשיעורים ובאופן שנקבעים מעת לעת, במשא ומתן על הסכמי העבודה. הרכיב העיקרי בין אלה הוא שכר היסוד. כמו כן, מתעדכנות במסגרת זו תוספות אחרות הנגזרות משכר היסוד, שהעיקרית בהן היא תוספת ותק, המתעדכנת בתחילת כל שנה בשיעור הולך ועולה ככל שהותק של העובד גבוה יותר. תוספת הותק, מגיעה עד לתוספת של 4% לשנה (משכר היסוד) לעובד בעל ותק של למעלה מ-26 שנות עבודה בבנק.
- רכיבים המתעדכנים על בסיס שינויים במדד המחירים לצרכן.
- רכיבים הצמודים לשינויים בתעריפים חיצוניים.

כל הרכיבים המנויים לעיל חלים באופן אחיד על כלל העובדים שתנאי העסקתם כפופים לחוקת העבודה ולהסכמי השכר הנחתמים בין הבנק לבין ארגוני העובדים. עדכנונו של חלק מהשכר על בסיס קריטריונים שאינם צמודי מדד, וכן מתן תוספת ותק אוטומטית כאמור לעיל, יוצרים מצב בו שיעור עליית השכר הריאלי בבנק הינו גבוה יותר ככל ששיעור האינפלציה קטן. במציאות של אינפלציה חד ספרתית נמוכה, מביאים גורמים אלה לעלייה בשכר הריאלי, וזאת אף בהעדר עדכון להסכם השכר.

תשלומים מיוחדים

בנוסף לרכיבי שכר שוטפים, משלם הבנק לעובדיו, בהתאם לקבוע בחוקת העבודה, מענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים של הבנק נערכה הפרשה בגין חבויות אלה, על פי חישוב אקטוארי המבוסס על ניסיון העבר וההסתברות כי בתאריך הקובע יהיה עדיין העובד מועסק בבנק.

בבנק נהוגים גם כלי תגמול אינדיבידואליים, באמצעותם מיושם התגמול האישי של כל עובד ועובד. כלי תגמול אלה הינם סלקטיביים, ומבוססים על הערכות ספציפיות של המנהלים הישירים של עובדי הבנק במגזרים השונים בדבר תפקודו של כל עובד. הקידום האישי נעשה בעיקר באמצעות קידום בדרגות וכן ברכיב הבונוס (המענק), ביחס אליהם מתקבלות החלטות בהנהלת הבנק, המאושרות בדירקטוריון, מדי שנה. החלטות הנוגעות להיקף הקידום האישי והבונוס אינן נגזרות מהוראות הסכמי העבודה, אלא מושפעות מהערכה של ביצועי העובד וממצב הבנק ורווחיותו בתקופה הרלוונטית.

הסכם קיבוצי מיוחד

ביום 11 באפריל 2006 חתמו ארגון העובדים והבנק על הסכם לסיום סכסוך עבודה שהוכרז על רקע המיזוג עם בנק טפחות (להלן: "הסכם קיבוצי מיוחד"). הוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד היו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2010.

ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון העובדים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם בשנת 2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד יום 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.

להלן עיקרי ההסכם, כפי שהיו גם בהסכם הקודם:

- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד יום 31 בדצמבר 2015.
 - שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
 - קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
 - התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואליים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולטורים.
 - הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
 - מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011.
- הדוחות הכספיים כוללים הפרשה אקטוארית שנערכה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לכיסוי עלויות צפויות לפרישה מוקדמת של כלל עובדי הבנק. לפרטים, ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על ידי ארגון המנהלים ומורשי החתימה

כללי - הסכמי שכר

ביום 16 ביוני 2014 נחתם הסכם שכר עם ארגון המנהלים לשנים 2013-2017. ההסכם כולל בעיקרו הרחבה הדרגתית של דמי הניהול ב-2% לשנה עבור השנים 2014-2017, הצמדת תעריף ההבראה למדד המחירים לצרכן, הכללת דמי ההבראה כבסיס להפרשות לקרן השתלמות, הארכת תוקף ההסכמים בנושאים אחרים ושקט תעשייתי עד ליום 31 בדצמבר 2017.

הסכמי עבודה אישיים

בהסכמי עבודה אשר נחתמו בבנק בשנים 1995, 1998, 2003 ו-2006 נקבע כי הבנק יהיה רשאי להתקשר בחוזי עבודה אישיים עם עובדים בכירים כמפורט בהסכמים, וכן מספר חוזי עבודה אישיים עם בעלי תפקידים. חלק מן העובדים הבכירים, המועסקים על פי חוזים אישיים, זכאים, במקרה בו תופסק עבודתם על ידי הבנק, למענקי פרישה המבוססים על תקופת עבודתם בבנק, זאת בנוסף לסכומים ולזכויות האחרות שנצברו לזכותם בקופות השונות. בגין סכומי מענקי הפרישה שנצברו עד לתאריך המאזן, נערכו הפרשות בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

תנאי עבודה לעובדי חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ

תנאי ההעסקה של עובדי חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה" או "החברה"), מוסדרים בחוקת העבודה שנחתמה בשנת 1989 ובשורה של הסכמים שנחתמו בין ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה וההסתדרות, לחטיבת הטכנולוגיה במהלך השנים.

ביום 2 במרץ 2015 נחתם הסכם קיבוצי בין הנהלת חטיבת הטכנולוגיה לבין ועד עובדי החברה וההסתדרות בו סוכם כדלקמן:

- סיום סכסוך העבודה והשביתה שהוכרז על ידי ההסתדרות מיום 26 בינואר 2012 והסרת כל העיצומים. בזאת הסתיימו כל סכסוכי העבודה בחברה.
- הסדרת נושא עובדי חוץ.
- הסדרת תקופת נסיון במסלול קביעות.

המבנה הארגוני של הבנק

המבנה הארגוני של הבנק נועד לתמוך בהשגתם של יעדי הבנק ובהגשמת תכניתו העסקית. המבנה מושתת על חטיבות, ויחידות נוספות הכפופות למנהל הכללי (פרט לחטיבת הביקורת הפנימית הכפופה ליושב ראש הדירקטוריון), כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת מרבית הפעילות הבנקאית של לקוחות פרטיים ושל לקוחות עסקיים קטנים. בפעילות החטיבה נכללים: תחום הקמעונאות, האחראי בעיקר לפעילות מגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים ותחום המשכנתאות, האחראי לפעילות המשכנתאות. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים במסגרת החטיבה באמצעות שישה מרחבים גיאוגרפיים, ומרחב LIVE הפועל באמצעות בנקאים אישיים במגוון ערוצי תקשורת (אינטרנט, טלפון, SMS, פקס, ווידאו צ'ט).

החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של תאגידים גדולים ושל לקוחות עסקיים. בחטיבה סקטור תאגידים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות העסקית, וסקטור עסקים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות המסחרית, ומפעיל שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים גיאוגרפית. במסגרת החטיבה נכללות יחידות נוספות, המספקות שירותים ייחודיים לטיפול בלקוחות מתחומים ספציפיים: סקטור בנייה ונדל"ן, סקטור מימון וסחר בינלאומי ומרכז עסקים יהלומים. כמו כן, פועל במסגרת החטיבה סקטור לקוחות מיוחדים, המטפל בהסדרה ובגביה של חובות בעייתיים בכלל הבנק.

החטיבה הפיננסית - במסגרת החטיבה פועלים סקטור ניהול פיננסי, האחראי לניהולם של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויותיו של הבנק, סקטור מסחר בשוקי הכספים וההון, במסגרתו מופעל חדר עסקאות מאוחד, הפועל בכל השווקים הפיננסיים, במסחר במטבעות, בריביות ובניירות ערך ישראלים זרים, וכן סקטור תפעול מידע ושרות לקוחות, התומך בכלל הפעילויות בשווקים הפיננסיים, ומספק שירותי "משרד אחורי" (Back Office). כן אחראית החטיבה על הפעילות הבינלאומית של הקבוצה ועל תחום הבנקאות הפרטית, בין היתר, באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ, והשלוחות והחברות הבנות בחוץ לארץ.

חטיבת טכנולוגית המידע - אחראית לתחום טכנולוגיות המידע, לרבות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 357, באמצעות חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק.

החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות - החטיבה כוללת את אגף הנדסת תהליכים, האחראי בין היתר לתפעול הבנקאי העורפי, אגף תכנון וכלכלה, שבאחריותו גם פיקוח ובקרה על חברות בנות. עוד באחריות החטיבה תחום ביטוחי הבנק (בכלל זה: הביטוח הבנקאי וביטוח נושאי משרה ודירקטורים), הביטוח אגב משכנתא והמסלקה. כמו כן, כוללת החטיבה את היחידות המטפלות בייעוץ הפנסיוני ובייעוץ הפיננסי המוצעים ללקוחות. במסגרת פעילותה, אחראית החטיבה גם על החברות הבנות הפועלות בשוק ההון, בין היתר: אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ ומזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, וכן על סקטור קופות הגמל.

החטיבה לבקרת סיכונים - חטיבה זו כוללת את יחידות בקרת הסיכונים השונים של הבנק, (ביניהם: שוק, ריבית, מזילות, אשראי ונגזרים), ובמסגרתה מנהלים גם הסיכונים התפעוליים של הבנק. החטיבה אחראית על נושא אבטחת המידע. במסגרת החטיבה פועלים קצין הציות הראשי של הבנק ומחלקת האנליזה שתפקידה לגבש המלצה בלתי תלויה למתן אשראי וחוות דעת לגבי הסיכונים הכרוכים בו.

חטיבת משאבי אנוש ומינהל - במסגרת חטיבה זו נכללים ניהול משאבי האנוש, תחום ההדרכה, לוגיסטיקה מינהל והתייעלות (כולל נכסים, בינוי ורכש) ותחום הבטחון והאבטחה (כולל מרכז המזומנים והבלדרות).

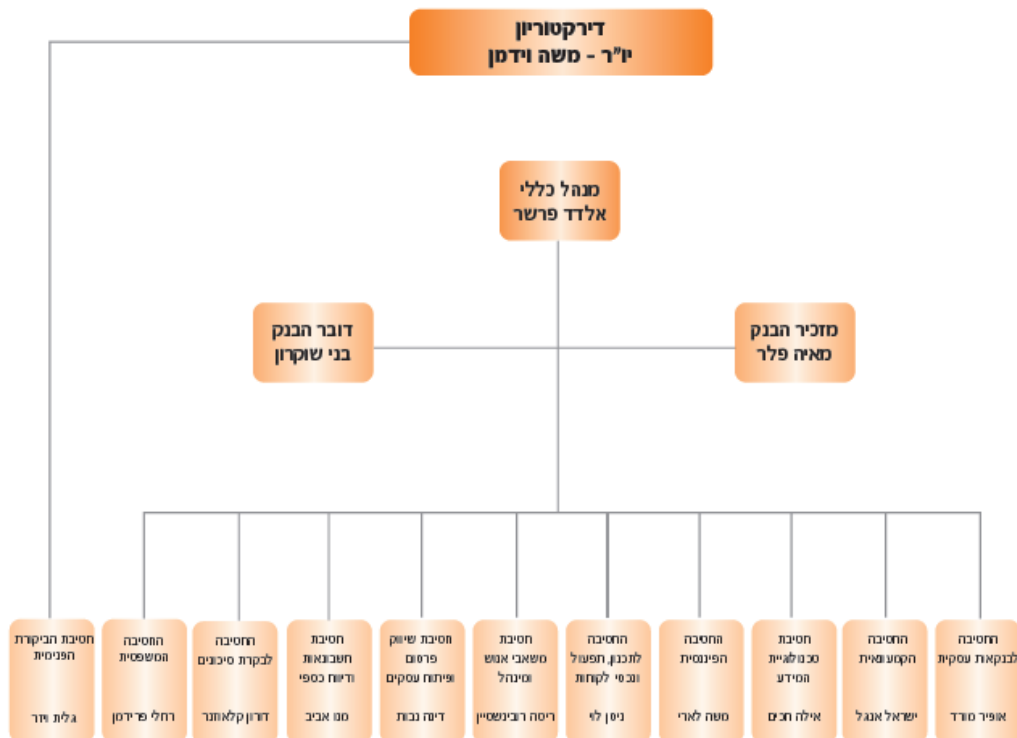
חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים - בחטיבה זו מרוכזות הפעילויות בנושא הפרסום, השיווק ופיתוח מוצרים פיננסיים ושרותים אחרים אותם משווק הבנק ללקוחות.

חטיבת חשבונאות ודיווח כספי - אחראית על הכנה ועריכה של הדוחות הכספיים של הבנק לציבור, על דיווחים לרשויות סטטוטוריות ולהנהלה, על תחום המיסוי, על הספר הראשי של הבנק, על הנהלת החשבונות, הגזברות וחשבות השכר. כמו כן, אחראית החטיבה לסיווג אשראי ולקביעת הפרשה להפסדי אשראי.

החטיבה המשפטית - חטיבה זו אחראית למתן שירותים משפטיים לכל יחידות הבנק, ליצירת התשתית המשפטית של פעילות הבנק, לניהול החשיפה לסיכונים משפטיים ולטיפול בתביעות נגד הבנק.

חטיבת הביקורת הפנימית - החטיבה אחראית לביצוע ביקורת פנימית על היחידות העסקיות והתפעוליות של הבנק. כמו כן, אחראית החטיבה על הטיפול בפניות ובתלונות הציבור בקשר עם פעילות הבנק.

תרשים המבנה הארגוני של הבנק

הסכמים מהותיים

- א. הסכמי עבודה שנחתמו עם ארגון העובדים, ארגון המנהלים ומורשי החתימה, וועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה. לפרטים, ראה סעיף ההון האנושי לעיל.
- ב. כתבי התחייבויות לשיפוי. לפרטים, ראה ביאור 26 ג. (4-9) לדוחות הכספיים.
- ג. הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל, להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה ביאור 26 ג. 13 לדוחות הכספיים.
- ד. זכיית בנק יהב במכרז בנושא הלוואות תקציביות לעובדי המדינה. לפרטים, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- ה. התקשרות בנק יהב עם חברה בינלאומית, להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ של מערכת זו. לפרטים ראה פרק התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- ו. בסוף שנת 2015 החל הבנק בשיתוף פעולה עם חברת לאומי קארד לשיווק כרטיסי אשראי של חברת לאומי קארד ללקוחות הבנק.
- ז. הלוואות מוכוונות ללווים זכאי משרד הבינוי והשיכון. לפרטים ראה פרק מגזר משקי הבית בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- ח. מכרז עסקים קטנים. לפרטים ראה פרק מגזר עסקים קטנים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- ט. מכרז לניהול כספי הפיקדון לעובדים זרים. לפרטים ראה פרק מגזר משקי הבית בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק

חוקים ותקנות

FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

בהתאם לחוק שנכנס לתוקפו בארצות הברית בחודש מרץ 2010, מוסדות פיננסיים זרים ובכללם בנקים ברחבי העולם, נדרשים למסור לרשות המס האמריקאית (ה-IRS) מידע בנוגע לנישומים אמריקאים.

בהתאם לחוק, חובה על כל מוסד פיננסי זר, לזהות את כלל החשבונות של פרטים ושל ישויות הנמצאים בבעלות ישירה או עקיפה של אמריקאים ולדווח על חלקם (לפי אמות מידה שנקבעו בחקיקה האמורה) ל-IRS.

כל מוסד פיננסי זר שלא יחתום על הסכם מול ה-IRS, יחויב כפוף לחובת ניכוי מס במקור בשיעור של 30% שיוטל על תשלומים רלבנטיים ממקור אמריקאי. הניכוי יחול על נכסים פיננסיים של הגוף הפיננסי הזר וגם על נכסי לקוחותיו.

מטרת החוק היא להפחית מקרים של הימנעות מתשלום מס על ידי לקוחות אמריקאים (US PERSON) באמצעות חשבונות מחוץ לארצות הברית ולהגביר את הכנסות המס שישלמו לקוחות אמריקאים לארצות הברית והגדלת השקיפות והדיווח אודות נכסים ויתרות של הלקוחות שזוהו כאמריקאים למס ההכנסה האמריקאי.

הבנק פעל ליישום החקיקה ונמנע ממתן כל ייעוץ או סיוע הקשור לאופן זיהוי החשבון כאמריקאי או בקשר עם מיסוי אמריקאי, ובכלל זה כל עצה בנוגע ל-FATCA.

ביום 6 באפריל 2014, התקבל מכתב המפקח על הבנקים בנושא הערכות ליישום הוראות ה-FATCA, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לקבוע מדיניות ונהלים לאופן היישום, אשר יאפשרו בדירקטוריון, למנות אחראי ולהקים צוות עבודה ייעודי אשר ירכז את יישום ההוראות, בכפיפות ישירה לחבר הנהלה, תוך עדכון הנהלה והדירקטוריון בקצב ההתקדמות בתדירות שתיקבע.

הצעדים שיינקטו מול לקוחות התאגיד הבנקאי במסגרת ההיערכות כאמור, יעשו תוך התחשבות בחובות הבנק כלפי לקוחותיו, ולאחר בחינה זהירה של הנסיבות.

כן נקבע במכתב באילו מקרים יחשב סירוב להעניק שירותים בנקאיים, כסירוב סביר לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981.

ביום 30 ביוני 2014 נחתם הסכם בין מדינת ליישום הוראות ה-FATCA בין מדינת ישראל לבין הרשויות האמריקאיות במתכונת של IGA1 אשר מסדיר, בין היתר, את העברת המידע לרשויות המס בארצות הברית, באמצעות רשות המיסים בישראל, אשר תקבל את המידע מהגופים הפיננסיים בישראל. כמו כן, נקבעו בהסכם הקלות ובכללן פטור מדיווח לגופים שונים או לחשבונות בעלי מאפיינים המעידים על סיכון נמוך מאד להעלמת מס באמצעותם. טרם נחקקו הוראות חוק ישראליות ליישום ההסכם על ידי מדינת ישראל.

הבנק מיישם זה מכבר את הוראות החקיקה הרלוונטיות בהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בחקיקה, בהתאם להסכם שנחתם ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים ומשרד האוצר.

הוראת הרשות האירופאית (OECD) בדבר חילופי מידע על חשבונות פיננסיים

בחודש אוקטובר 2014, הודיעה מדינת ישראל כי תאמץ את ההוראה בדבר חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס של ארגון ה-OECD (Common Reporting Standard), וזאת עד סוף שנת 2018. יישום ההוראה יהיה באמצעות הסכם בין הרשויות הרלוונטיות במדינות הפועלות לפיו (בדומה למתכונת ההסכם הבינמדינתי בין ישראל לבין הרשויות האמריקאיות).

בהתאם להוראה, ידרשו המוסדות הפיננסיים לקיים הליך זיהוי לגבי לקוחות שהם תושבים של מדינות זרות ולהעביר מידע בנוגע לחשבונותיהם לרשות המיסים. טרם בוצעו תיקוני חקיקה מתאימים בדין הישראלי לצורך יישום הנהל.

ביום 16 במרץ 2015, פרסם המפקח על הבנקים הנחיות לתאגידים בנקאיים לניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross-border).

בהתאם להוראת המפקח, על דירקטוריון התאגיד הבנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו ולוודא כי ההנהלה מעדכנת בהתאם את נהליה ואת הבקורות, ביחס לסיכונים הגלומים בפעילות חוצת גבולות של לקוחות התאגיד הבנקאי בדגש על חבויות מס מחוץ למדינה בה נפתח החשבון, תוך התייחסות לנקודות כמו: סיווג לקוחות בסיכון גבוה כתוצאה מפעילות חוצת גבולות; מדינות שפעילות לקוחות בהן תחשב כמדינות בסיכון וכו'.

בהתאם להוראות, נדרשים התאגידים הבנקאיים לקבל מהלקוח הצהרה בדבר המדינות בהן הוא תושב לצרכי מס; הצהרה כי דיווח על הכנסתו בהתאם לדין החל עליו והתחייבות להודיע על כל שינוי בחבות המס. כן נדרש לקבל ויתור על סודיות הלקוח כלפי רשויות בחוץ לארץ. על התאגידים הבנקאיים לקבוע נהלים ומדרג סמכויות לאישור פתיחת חשבון, ניהול וביצוע עסקאות שהוגדרו כבעלות פוטנציאל לסיכון חוצה גבולות.

עוד קבע המפקח כי סירוב להעניק שירותים בנקאיים יחשב כסירוב סביר לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, במקרים הבאים:

- פתיחת חשבון ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו לעניין הסיכונים בפעילות חוצת גבולות.
- המשך מתן שירותים בנקאיים בחשבון קיים, לרבות משכית כספים ושינוי בעלים או נהנים, באופן שחושף את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה לשם עקיפת חקיקה זרה, החלה על הלקוח.

תחילתן של ההנחיות מיום 16 במרץ 2015. באשר לכספים של לקוחות בחשבונות קיימים: לגבי חשבונות שסווגו בסיכון יש להשלים את הפעולות הנדרשות עד ליום 31 בדצמבר 2015 ולגבי יתר החשבונות עד ליום 31 בדצמבר 2016. הבנק פועל בהתאם להוראות המפקח ולוחות הזמנים שנקבעו בהוראה ועדכן את מדיניותו בהתאם.

(EMIR) European Market Infrastructure Regulation-ו The Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act

בשנת 2012 פורסמו בארצות הברית כללים לצורך הסדרת יישום החוק "The Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act" שחוקק בארצות הברית בשנת 2010 (להלן-"הרפורמה").

מטרת הרפורמה היא, בין היתר, הפחתת סיכון האשראי במסחר בשוק הנגזרים הנסחרים OTC והסיכונים המערכתיים הנובעים מהם והגברת השקיפות בשוק זה.

במסגרת הרפורמה נקבע, בין היתר, כי העסקאות תיסלקנה על ידי סולק מרכזי בו יסלקו בנקים גדולים ומרכזיים, אשר יערבו לעמידה בהתחייבויות של כל צד לעסקה, יקבעו נהלי בטחונות מחייבים, וכל עסקאות ה-Swap שבוצעו ידווחו למאגרי מידע מרכזיים, אשר ישמרו מידע זה ויאפשרו נגישות אליו לכל משתתפי השוק.

הרפורמה מגדירה גופים פיננסיים בהתאם להיקפי המסחר שלהם ומטילה חובות בהתאם לכך (MSP - Major Swap Participants, Swap Dealer וכד'). הכללים הקבועים ברפורמה חלים על גופים אמריקאים ועל גופים שאינם אמריקאים המבצעים עסקאות בהיקפים משמעותיים (כהגדרתם ברפורמה) עם הגופים האמריקאים. לאור הרפורמה, גופים אלו לא יוכלו לבצע עסקאות בסוגי הנגזרים הנכללים בחוק, מול גופים פיננסיים אחרים (גם שאינם כפופים לחקיקה, כמו הבנק), אם לא ימלאו אחר הוראות החוק.

הוראות החוק נכנסו לתוקף באופן מדורג, וכיום חלק ניכר מהעסקאות בנגזרי OTC מול בנקים אמריקאים ובנקים שהם Swap Dealers או MSP מחייבות עמידה בהוראות החוק, לרבות סליקה.

הבנק נערך ליישום הכללים הרלוונטיים מתוך הרפורמה, על מנת שיוכל לפעול בנגזרי OTC מול גופים הכפופים לחוק.

במקביל לרפורמת "Dodd Frank" שפורסמה בארצות הברית, פורסמה באיחופה רפורמה בעלת עקרונות דומים - European Market Infrastructure Regulation (להלן-"EMIR").

רפורמת EMIR, בדומה לרפורמת Dodd Frank כוללת, בין היתר, דרישה של סליקה מרכזית מנדטורית, דרישות בטחונות מוגברות ודיווח על עסקאות שבוצעו למאגרי מידע ייעודיים.

רפורמת EMIR חלה על גופים פיננסיים באיחוד האירופאי ולכן, צפויה להשפיע על אופן פעילות הבנק בנגזרים, שכן, לבנק היקף פעילות משמעותי מול בנקים אירופאים. חלק מהוראות הרפורמה כבר נכנסו לתוקף (כגון: חובות הדיווח) וחובת הסליקה צפויה להכנס לתוקף, באופן מדורג, החל ממחצית שנת 2016 והבנק יידרש אף הוא לסלוק עסקאות, בהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בחקיקה, כאשר הצד השני בעסקה יהיה צד שכפוף לרגולציה. הבנק נערך ליישום כללי רפורמה זו, ככל שהם רלוונטיים לגביו.

חוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012

במסגרת התיקון לחוק, שהתקבל בחודש אוגוסט 2012, נקבע כי, החל משנת 2013 ועד שנת 2015, שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה ממעסיקים, יוגדל בהדרגה לפי מדרגות שנקבעו, על חלק מהשכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק. התיקון לחוק נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2013.

ביום 20 בינואר 2014 אושרה הצעת החוק לפיה שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה כאמור, יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 לשיעור של 6.25%-7.25% בהתאמה. זאת במקום שיעור של 7.00%-7.50% בהתאמה כפי שנקבע בחודש אוגוסט 2012. שיעור דמי הביטוח הלאומי בינואר 2016 יעמוד על 7.50% כמפורט במסגרת החוק. השפעת התיקון לחוק על הדוחות הכספיים של הבנק, אינה מהותית.

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013

ביום 18 בפברואר 2013 פורסמו תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (התאמות נגישות לשירות) התשע"ג-2013. התקנות מכילות את ההוראות להסדרת ההתאמות שיש לבצע לצורך נגישות לאנשים עם מוגבלות. נגישות מוגדרת בחוק כ"אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי". ההתאמות הנדרשות הן בתחומים רבים, כגון התקנת אמצעי עזר והספקת שירותי עזר כדי להבטיח נגישות לאדם עם מוגבלות לשירות המסופק, והנגשת מידע באופנים שונים המפורטים בתקנות. כמו כן, יש לבצע הנגשה של השירות הניתן באינטרנט.

עוד דורשות התקנות, להבטיח כי הליך הבידוק הביטחוני במקום בו ניתן השירות אינו מונע מאדם עם מוגבלות הגעה למקום הציבורי, כניסה אליו וקבלת השירות באופן שוויוני, מכובד ומוצנע, עצמאי ובטיחותי.

ככל שהבנק מקיים אירוע לציבור בלתי מסוים, האחריות על התאמת נגישות מוטלת אף היא עליו.

תחילתן של התקנות, שישה חודשים מיום פרסומן, אולם למעשה התקנות נכנסות לתוקף בהדרגה, עד לסוף שנת 2018.

התמודדות עם סיכונים הכרוכים בפעילות מול גורמים ברשימת הסנקציות הבינלאומיות בקשר עם המשבר באוקראינה

בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 7 באפריל 2015, נדרש הבנק לשלב במסגרת ניהול הסיכונים בבנק את הסיכונים הנובעים מפעילות שנאסרה על פי סנקציות שהוטלו על ידי ארצות הברית והאיחוד האירופי בקשר עם המשבר באוקראינה. הבנק נדרש, בין היתר, לקבוע מדיניות ונהלים ולנקוט צעדים לזיהוי והימנעות מעסקאות מול גורמים חשופים.

בעקבות המכתב, קבע הבנק כי לא תתאפשר פעילות מול גופים הנכללים ברשימת הסנקציות כאמור, אלא באישור פונקצית הציאות, לאחר שתוודא בשיתוף עם החטיבה המשפטית כי הפעילות אינה גורמת להפרת הסנקציות. מערכות המחשב של הבנק הותאמו על מנת לאפשר בקרה על יישום החלטה זו.

שינוי בשיעור מס ערך מוסף ומס חברות

ביום 3 בספטמבר 2015 החליטה ועדת הכספים של הכנסת כי שיעור מס ערך מוסף ירד ל-17% החל מיום 1 באוקטובר 2015 (שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים ירד באופן דומה).

ביום 3 בספטמבר 2015 הודיע שר האוצר על הורדת מס החברות לשיעור של 25%, בתוקף החל מיום 1 בינואר 2016. וביום 5 בינואר 2016, לאחר תאריך המאזן, אישרה מליאת הכנסת בקריאה שניה ושלישית את הורדת מס החברות. לפרטים נוספים, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

הצעות חוק

מעת לעת מובאות בפני הכנסת הצעות לתיקוני חקיקה בנושאים שונים אשר לחלקן עשויה להיות השפעה על עסקיהם של התאגידים הבנקאיים ובכללם הבנק. למועד הדוחות הכספיים הצעות אלה נמצאות בשלבי חקיקה שונים, עשויים לחול בהן שינויים, ואין כל ודאות מתי יושלמו או אם יהפכו בסופו של דבר להוראות חקיקה מחייבות.

הפיקוח על הבנקים

החל מיום 15 ביולי 2015, ד"ר חדוה בר הינה המפקחת על הבנקים, במקומו של מר דוד זקן.

חוזרים והוראות דיווח לציבור

הקדמת מועדי פרסום דוחות כספיים

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור. על פי החוזר, על מנת להתאים את מועד פרסום הדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בישראל למקובל בארצות הברית, וכן לאפשר לקוראי הדוחות הכספיים לקבל מידע על המצב הכספי של הבנק ותוצאות פעולותיו במועד מוקדם יותר, נקבע כי דוחות כספיים שנתיים של תאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית יפורסמו לא יאוחר מחודשיים מתאריך המאזן ודוחות כספיים רבעוניים יפורסמו לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן. הדוח הכספי לשנים 2015 ואילך יפורסם עד חודשיים מתאריך המאזן. דוחות רבעוניים - בשנת 2016 יפורסמו, לא יאוחר מ-45 ימים מתאריך המאזן. הבנק מיישם את לחות הזמנים שנקבעו לדוחות שפורסמו ונערך לפרסום הדוחות לשנת 2016 במועדים שנקבעו.

דיווח על מגזרי פעילות

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים עדכון הוראת דיווח לציבור על מגזרי פעילות. מטרת ההוראה לשפר את יכולת ההשוואה בין מגזרי הפעילות של בנקים שונים ולהגביר את שימושיות המידע. החל מהדוח לציבור ליום 31 במרץ 2016 ואילך, ינתן כל הנדרש לפי הוראה זו. נקבעו הוראות מעבר לפיהן ינתן גילוי ראשון כבר בדוח לציבור לשנת 2015. יחד עם פרסום העדכון בהוראת הדיווח, פרסם המפקח קובץ שאלות ותשובות ליישום ההוראה בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. ביום 10 בספטמבר 2015 פרסם המפקח על הבנקים עדכון קובץ שאלות ותשובות. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

"מהלך מחזור הלוואות מוכוונות במסלול מהיר"

בחודש דצמבר 2014 פנה המפקח על הבנקים בהצעה לבנקים להצטרף למהלך וולונטרי של מחזור הלוואות מוכוונות במסלול מהיר, שעיקרו העמדת מחזור הלוואות מוכוונות כהגדרתן בצו הבנקאות (עמלת פרעון מוקדם), ללווים העומדים בתנאים המוצעים על ידי בנק ישראל. נקבע כי המהלך יחול בין ה-1 בינואר 2015 ל-31 במאי 2015. ביום 30 במרץ 2015 הודיעו משרד הבינוי והפיקוח על הבנקים על הארכת המהלך עד ליום 31 באוגוסט 2015, ואילו ביום 25 באוגוסט 2015 הודיעו משרד הבינוי והפיקוח על הבנקים על הארכה נוספת של המהלך עד ליום 31 בדצמבר 2015. הבנק הצטרף למהלך. המהלך הסתיים ביום 31 בדצמבר 2015. לפרטים נוספים, ראה פרק מגזר משקי הבית בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי. מטרת הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות וכן, גיבוש מתכונת דוח לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארצות הברית ובאירופה. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 ג.6 בדוחות הכספיים.

פניה יזומה למתן אשראי ללקוחות קמעונאים

ביום 23 ביוני 2015 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים, על פיו התבקשו התאגידים הבנקאיים לרענן את הנהלים והבקרות באשר לפניה יזומה למתן אשראי ללקוח קמעונאי ספציפי ולהעביר לעיון הפיקוח על הבנקים את המדיניות והנהלים בנושא עד ליום 1 בספטמבר 2015. הבנק עדכן את המדיניות בנושא וביום 1 בספטמבר 2015 הועברה לבנק ישראל התייחסות הבנק, כאמור.

שיטת דיווח חדשה לפיקוח על הבנקים - "XBRL"

ביום 19 באוקטובר 2015 שלח המפקח על הבנקים מכתב בנושא דיווחים לפיקוח על הבנקים – שיטת דיווח חדשה. על פי המכתב החליט הפיקוח על הבנקים לאמץ את התקן הבינלאומי לדיווח XBRL (eXtensible Business Reporting Language). תקן זה הינו פורמט להעברת מידע עסקי. יתרון מרכזי בשימוש בתקן הינו שיפור משמעותי של איכות הנתונים המדווחים, המובטח, בין היתר, על ידי בקורות רבות המתבצעות בשלב הפקת הנתונים בתאגידים המדווחים וכן בשלב קבלת הנתונים על ידי הרגולטור. בהתאם למכתב, כוונת הפיקוח על הבנקים להתחיל בתהליך של בדיקת הדיווחים מול הבנקים בחודש יולי 2016, כך שבתחילת שנת 2017 ידווחו הדיווחים במתכונת החדשה. בהתאם לדרישת בנק ישראל, העביר הבנק לפיקוח על הבנקים תכנית עבודה מקיפה בנושא.

הוראות ניהול בנקאי תקין

הוראת ניהול בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי"

ביום 23 בדצמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה 311 בנושא ניהול סיכון אשראי. ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים במסגרת חוזר המעדכן הוראות בנושא סיכון אשראי, עדכון להוראה 311, אשר קובע כי על תאגיד בנקאי לקבוע במסגרת מדיניות האשראי, מגבלות פנימיות על הלוואות ממונפות (כאמור בהוראה 327 בנושא הלוואות ממונפות), ועל מתן אשראי ללווים בעלי רמות מינוף גבוהות מהמקובל בענף, בכפוף לסף מהותיות ולאופן חישוב רמת המינוף כפי שיקבע התאגיד הבנקאי. עוד נדרש תאגיד בנקאי המארגן הלוואות סינדיקציה להתייחס במדיניות האשראי לעסקאות בצנרת וכן נדרש להערכה עצמאית בלתי תלויה של הסיכונים הכרוכים בהלוואה בה הוא משתתף, כאילו הוא עצמו היוזם. העדכון כולל גם עדכונים בנושא ביצוע סקירה של הלוואות ממונפות ועיגון תהליכים בנושא ויתור על חוב. האמור בחוזר המעדכן, יחול על אשראי שיינתן מיום 1 בינואר 2016. הבנק נערך ליישום ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים"

ביום 10 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים (עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312). מטרת החוזר למזער את הסיכונים הנובעים מעסקאות שעושה תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים ולמנוע ניצול לרעה של התאגיד הבנקאי ופעולות בניגוד עניינים. ההוראה מגבילה את היקף החבויות של אנשים קשורים לתאגיד בנקאי ודורשת כי העסקאות בין התאגיד הבנקאי לאנשים קשורים ייעשו על פי שיקולים עסקיים ובתנאי שוק. בעקבות השינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 לעיל ועל מנת להתאים את הגילוי בנושא זה לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית, פרסם המפקח על הבנקים ביום 10 ביוני 2015 חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. מועד התחילה של התיקונים הינו מיום 1 בינואר 2015. הבנק מיישם את ההוראה והתיקונים. ליישום ההוראה והתיקונים אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור"

ביום 15 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. החוזר מאגד את ההנחיות והמגבלות שקבע הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות בנושאים השונים למסמך מחייב אחד. בנוסף, החוזר מגדיר מחדש את המונח "שיעור החזר מהכנסה" ומגביל את סכום הלוואה המאפשר קבלת משקל סיכון מופחת, לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, לסך של 5 מיליוני שקלים חדשים. הלוואה שסכומה עולה על סכום זה, תשוכלל לעניין חישוב נכסי סיכון בשיעור של 100%. מועד תחילת המגבלות השונות הינו כפי שנקבעו במכתבי הפיקוח אותם החוזר מחליף. הדרישות הנוספות חלות על הלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני ממועד מוקדם ככל האפשר, אך לא יאוחר מיום 1 באוקטובר 2014.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, וכן, קובץ שאלות ותשובות באותו נושא. החוזר כולל שני תיקונים להוראה:

- הגדלת יעד ההון – יעד הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון יכלול תוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת תיק האשראי לדיור. הגדלת יעד ההון תתבצע בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017 (לאורך שמונה רבעונים).
 - משקל סיכון הלוואות ממונפות בריבית משתנה – משקל הסיכון הלוואות ממונפות בריבית משתנה יפחת משיעור של 100% ל-75% בעקבות יישום ההוראה, יעד יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון צפוי לגדול בכ-0.1%, לפי נתוני מועד הדיווח, בכל אחד משמונת הרבעונים החל ממועד יישום ההוראה ובסך הכל בכ-0.8% עם השלמת היישום. יעד זה, יכול שישתנה בהתאם לנתונים בפועל של תיק האשראי לדיור ושל סך נכסי הסיכון.
- מועד התחילה לעמידה ביעד ההון הינו מיום 1 בינואר 2017. על התאגידים הבנקאיים להגדיל את יעד ההון, בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. הבנק מיישם את דרישות ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" והוראה 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות"

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה, מספר 221, בנושא "יחס כיסוי הנזילות". ההוראה מאמצת את המלצות באזל III במערכת הבנקאית בישראל לעניין יחס כיסוי הנזילות. יחס זה נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בתרחיש קיצון של נזילות לחודש. הוראות באזל III מגדירות מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי נזילות מתוך מטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית. כמו כן, פורסמו באותו היום תיקונים להוראות הדיווח לציבור, הכוללים, בין היתר, דרישות גילוי של נדבך 3 של באזל, במסגרת דוח הדירקטוריון ודרישות גילוי של יחס כיסוי הנזילות, במסגרת ביאור הלימות הון, נזילות ומינוף בדוחות הכספיים. בנוסף, פורסם ביום 30 בספטמבר 2014, קובץ שאלות ותשובות להוראה החדשה. במקביל לפרסום ההוראה החדשה, הותאמה הוראת ניהול בנקאי תקין הקיימת, מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות". להלן עיקרי הוראת ניהול בנקאי תקין החדשה:

- הגדרה של יחס כיסוי הנזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio) כיחס בין שווי מלאי הנכסים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לבין סך תזרים מזומנים יוצא נטו, בתנאי קיצון.
- הגדרה של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה - כנכסים שניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות תוך הפסד ערך קטן (או ללא הפסד) ואשר עומדים במאפייני כשירות שנקבעו.
- הגדרה של תזרים מזומנים יוצא נטו - יחושב ככלל התנועות בהתחייבויות, בנכסים ובפעילות החוץ מאזנית שצפויות להשפיע על תזרים המזומנים לתקופה של חודש, על פי המקדמים שנקבעו על ידי בנק ישראל, בהתאמה להמלצות באזל III.
- קביעת יחס כיסוי נזילות מזערי - ערכו של היחס לא יפחת מ-100%, כלומר מלאי הנכסים באיכות גבוהה ישתווה, לכל הפחות, לסך תזרים המזומנים היוצא נטו.

יחס כיסוי הנזילות יהיה בשימוש שוטף, על בסיס יומי בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד. ההוראה מיושמת על בסיס נתוני הבנק והן על בסיס מאוחד.

תחילת יישום ההוראות ביום 1 באפריל 2015, כאשר הדרישה המזערית ליחס כיסוי הנזילות תעמוד על:

- 1 באפריל 2015 – 60%
- 1 בינואר 2016 – 80%
- 1 בינואר 2017 – 100%

ירידה מהיחס הנדרש תלווה בדיווח מיידי למפקח על הבנקים ובהגשת תכנית לסגירת הפער במקרה הצורך. הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 באפריל 2015. לפרטים נוספים בדבר סיכוי הנזילות בבנק, יחס כיסוי הנזילות, ראה פרק הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ודוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 425 בנושא "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים"

ביום 19 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים. ההוראה כוללת דרישה להצגת דוח מקוצר ודוח מפורט בחשבון מקוון של כל לקוח כהגדרתו בסעיף 9ט(ו) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), בהתאם לנוסח ומבנה שנקבעו בתוספות להוראה. הדוחות יוצגו עד סוף חודש פברואר וייתייחסו לנתוני השנה הקלנדרית השוטפת. תחילתה של ההוראה ביום 28 בפברואר 2016 בהתייחס לדוחות השנתיים בגין שנת 2015. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביום 21 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה, בעקבות שאלות שעלו בשלב היישום, אשר הצריכו תיקון ההוראה ומתן הבהרות. הבנק נערך ליישום תיקונים אלו.

הוראת ניהול בנקאי תקין 432 בנושא "העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח"

ביום 15 בדצמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח. תכלית התיקון לפשט את הפעולות הנדרשות בסגירת חשבון ובהעברת פעילות מבנק לבנק. ההוראה מוסיפה אמצעי תקשורת שעומדים לרשות הלקוח לקבלת מידע והגשת בקשה לסגירת חשבון או העברת פעילותו מהחשבון. תחילתה של ההוראה ביום 1 בינואר 2015, למעט סעיפים מסוימים הקשורים בקבלת מידע, בהגשת בקשה בערוצים נוספים ובפרק הזמן במהלכו נדרש הבנק לסגור את החשבון או להעביר הפעילות בו, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2015. הסעיפים המתייחסים לדוח התקופתי לפי הוראה 425, הנדרש לפי הוראה זו, יכנסו לתוקף ביום 28 בפברואר 2016. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף"

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא יחס מינוף. ההוראה מאמצת את הוראות ועדת באזל וקובעת דרישות יחס מינוף מזערי לתאגידים בנקאיים, כאשר המפקח על הבנקים רשאי לדרוש עמידה ביחס מינוף גבוה יותר מתאגיד בנקאי מסויים, אם הוא סבור כי יחס המינוף אינו משקף כראוי את רמת המינוף בתאגיד זה. יחד עם פרסום ההוראה, פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא הגילוי על יחס המינוף, ובו נוספו גילויים שונים בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 ג.5 בדוחות הכספיים וכן דוח הסיכונים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא "ניהול הלוואות ממונפות"

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראה חדשה בנושא הלוואות ממונפות. הוראה זו פורסמה במקביל לעדכון בהוראה 311 בנושא ניהול סיכון אשראי ולעדכון בהוראה 323 בנושא מגבלות על מימון עסקאות הוניות. ההוראה החדשה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות. האמור בהוראה יחול על אשראי שניתן החל מיום 1 בינואר 2016. הבנק מיישם את ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין 308 בנושא "ציות ופונקציית הציות בתאגיד בנקאי"

ביום 3 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא קצין ציות. ההוראה תוקנה, הורחבה והותאמה גם לאמור בהוראות ניהול בנקאי תקין מתחום ניהול הסיכונים והממשל התאגידי. בהוראה החדשה חודדו תפקידי הדירקטוריון והנהלה הבכירה והיא כוללת פרק המפרט את התחומים שבהם פונקציית הציות צריכה לעסוק. מועד התחילה הינו 1 בינואר 2016. הבנק מיישם את ההוראה. ליישום ההוראה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים"

ביום 9 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. התיקון מצמצם את הגדרת הון להון רובד 1 כמשמעותו בהוראה 202 ובכך, הוקשחו המגבלות על מתן אשראי ללווה ולקבוצת לווים. כמו כן, המגבלה שעמדה על 25% מההון הוקשחה ותעמוד לאחר התיקון על 15% מההון, בהתאם להמלצת ועדת באזל. מועד התחילה לשינויים בהוראה הינו 1 בינואר 2016. הבנק מיישם את ההוראה. ליישום ההוראה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 454 בנושא "פרעון מוקדם של הלוואה שלא לדיר"

ביום 21 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא פרעון מוקדם של הלוואה שלא לדיר. התיקון מרחיב את תחולת ההסדר הקיים בהוראה וקובע מנגנון אחיד וגלוי לקביעת שיעור הריבית לפיה מחושב רכיב ההיוון בהלוואות שאינן לדיר. מועד התחילה לשינויים בהוראה הינו 1 באפריל 2016. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין 470 בנושא "כרטיסי חיוב"

ביום 29 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון הוראה בנושא כרטיסי חיוב העוסק, במעבר מערך התשלומים בישראל לתקן EMV (Europay MasterCard Visa) והטמעת השימוש בכרטיסים חכמים לצורך צמצום פוטנציאל הונאות הקיים בשימוש בכרטיסים מגנטיים. בנוסף, תוקנו בהוראה היבטים שונים הקשורים לקידום השימוש בכרטיסי חיוב מידי ובכרטיסי נטען. התיקונים להוראה הינם מיום 1 באפריל 2016, למעט מספר סעיפים העוסקים בכרטיסי לחיוב מידי וכרטיסי נטען וכן בעניין החלת שימוש בכרטיסי חיוב ובמכשירים אוטומטיים בתקן EMV אשר מועד תחילתם נקבע למועדים מאוחרים יותר. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק. עם התיקון להוראה, נשלח מכתב מאת הפיקוח על הבנקים בנושא הרחבת תפוצת כרטיסי חיוב מידי, המורה לבנקים להציע ללקוחותיהם, הפותחים חשבון עו"ש חדש, כרטיס חיוב מידי, בכפוף להנחיות הוראה 422. בנוסף, נדרש להציע ללקוחות הקיימים כרטיס חיוב מידי באמצעות פנייה יזומה עד ליום 31 בדצמבר 2016. הבנקים נדרשים החל מיום 1 בינואר 2016, לדווח אחת לרבעון למפקח על הבנקים על ההתקדמות בהפצת כרטיסי חיוב מידי. הבנק נערך ליישום הנדרש.

הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד הבנקאי

ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד הבנקאי. על פי החוזר נוספה דרישה שמדיניות והסכמי התגמול של התאגיד הבנקאי יכללו התניה, כך שכל תגמול משתנה שיוענק וישולם לעובד מרכזי יהיה בר השבה במשך 5 שנים ממועד הענקתם, בהתקיימם של קריטריונים להשבה שיקבעו על ידי התאגיד הבנקאי, ואשר יכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בחוזר. באשר לנושאי משרה, נקבע בחוזר שבנסיבות מסוימות תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות. למרות האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה בשנה קלנדרית מסוימת אינו עולה על שישית מהתגמול הקבוע, אין חובה להפעיל את מנגנון ההשבה על חלק זה של התגמול המשתנה. עוד נקבע בחוזר, בין השאר, כי יושב ראש הדירקטוריון וחברי הדירקטוריון האחרים, יקבלו תגמול קבוע בלבד. גובה התגמול של יושב ראש הדירקטוריון, יקבע ביחס לאופן התגמול של יתר חברי הדירקטוריון בתאגיד הבנקאי ובהתחשב, בין היתר, בגודלו ובמורכבות פעולותיו של התאגיד הבנקאי וכן בהתחשב בהיקף המשרה. תגמול כל הדירקטורים בתאגיד הבנקאי, למעט יושב ראש הדירקטוריון, יקבע באופן זהה ובהתאם לאופן קביעת גמול דירקטור חיצוני על פי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני, התש"ס-2000). הבנק מיישם את ההנחיות. ליישום ההנחיות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים"

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מעדכן את הטיפול בסיכון אשראי של צד נגדי וכן את גישת הדירוגים הפנימיים לסיכון אשראי (IRB) אשר נקבעו בהוראות 203 ו-204 להוראות ניהול בנקאי תקין. ההנחיות החדשות יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך.

להלן עיקרי ההנחיות:

- חשיפת מסחר של הבנק לצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) תשוקלל במשקל סיכון של 2%. במקרה שבו הבנק מפקיד סכומים בקרן הסיכונים של המסלקה, החשיפה תשוקלל בהתאם לנוסחה שנקבעה בהוראה.
 - חשיפת מסחר של הבנק לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר (CCP) תשוקלל בהתאם למשקל הסיכון שחל על הצד הנגדי. במקרה שבו הבנק מפקיד סכומים בקרן הסיכונים של המסלקה, סכומים אלה ישוקללו במשקל סיכון 1,250%.
 - חשיפות של בנק שהינו לקוח של חבר מסלקה הפועל כמתווך פיננסי המבטיח את ביצועיו – במידה שהבנק עומד בתנאים עסקיים, תפעוליים ומשפטיים שנקבעו בהוראה והעסקאות נסלקות במסלקה כשירה, ניתן להתייחס לחשיפות כאילו נעשו ישירות מול צד נגדי מרכזי כשיר (המסלקה) ולהשתמש במשקל סיכון 2% או 4%.
 - חשיפת בנק הפועל כחבר מסלקה ללקוחות - דרישת ההון לחשיפות אלה תעשה כאילו מדובר בעסקה דו צדדית, לרבות הקצאת הון בגין CVA.
 - נקבע אופן הטיפול בביטחונות (שאינם קרן סיכונים) שהופקדו אצל צד נגדי מרכזי או חבר מסלקה.
- מועד התחילה של ההוראות מיום 1 ביולי 2016.
- יצוין כי בהתאם להוראה ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר עד ליום 30 ביוני 2017.
- הבנק נערך ליישום ההוראות.

דירוג האשראי של הבנק

ביום 21 בינואר 2016 אישררה Standard & poors Maalot (להלן: "מעלות") את דירוג המנפיק של הבנק העומד על ilAAA, תחזית דירוג "יציבה". דירוגם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי טפחות הנפקות, משקף רמה אחת נמוכה יותר מדירוג המנפיק, קרי בדירוג של ilAA+. כתבי התחייבות נדחים אלו כשירים להכרה כהון רובד 2 בהתאם להוראות המעבר של באזל III. דירוג שטרי ההון הנדחים, אשר מוכרים כהון רובד 2 בהתאם להוראת המעבר של באזל III הוא ilA+. דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים המותנים (CoCo) אשר כשירים להכרה כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל III הוא ilAA-. ביום 30 ביוני 2015 אישררה חברת הדירוג Moody's את דירוג פיקדונות הבנק לטווח ארוך ברמת A2 והעלתה את אופן הדירוג ל"יציב" מ"שילי".

נספחים לדוחות הכספיים

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾ לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

2013			2014			2015		
שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה ב-%	הכנסות ריבית ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור⁽³⁾								
4.57	5,966 ⁽⁷⁾	130,481	3.58	5,026 ⁽⁷⁾	140,363	3.07	4,585 ⁽⁷⁾	149,239
3.93	100	2,545	4.47	103	2,305	3.98	106	2,665
4.56	6,066	133,026	3.60	5,129	142,668	3.09	4,691	151,904
אשראי לממשלה								
2.90	9	310	2.97	9	303	3.13	9	288
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.90	9	310	2.97	9	303	3.13	9	288
פיקדונות בבנקים								
1.96	21	1,073	0.43	8	1,841	0.17	3	1,745
6.03	21	348	1.69	5	296	0.70	3	427
2.96	42	1,421	0.61	13	2,137	0.28	6	2,172
פיקדונות בבנקים מרכזיים								
1.02	170	16,648	0.50	108	21,614	0.10	21	20,357
0.13	2	1,546	-	-	1,535	0.24	8	3,319
0.95	172	18,194	0.47	108	23,149	0.12	29	23,676
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר								
0.80	1	125	0.50	1	199	-	-	174
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.80	1	125	0.50	1	199	-	-	174
איגרות חוב מוחזקות לפידיון וזמינות למכירה⁽⁴⁾								
2.10	118	5,632	0.85	62	7,294	1.27	150	11,799
1.36	17	1,249	1.45	16	1,105	1.50	17	1,137
1.96	135	6,881	0.93	78	8,399	1.29	167	12,936
איגרות חוב למסחר⁽⁵⁾								
1.70	17	1,001	0.78	9	1,149	1.23	4	326
-	-	1	-	-	-	-	-	-
1.70	17	1,002	0.78	9	1,149	1.23	4	326
4.00	6,442	160,959	3.00	5,347	178,004	2.56	4,906	191,476
סך כל הנכסים נושאי ריבית								
2,941			2,914			3,030		
5,024 ⁽¹²⁾			5,693 ⁽¹²⁾			4,625		
168,924			186,611			199,131		
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
2.46	140	5,689	2.37	124	5,241	1.78	134	7,548

ראה הערות להלן .

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾ - המשך
לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2013			2014			2015		
שיעור הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
ב-%			ב-%			ב-%		
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור								
בישראל								
0.31	15	4,804	0.10	5	5,204	0.13	8	6,295
1.95	2,094	107,417	1.15	1,359	118,599	0.82	932	114,058
לפי דרישה								
-	-	-	-	-	6	-	-	758
1.05	41	3,918	0.86	29	3,358	0.99	22	2,216
1.85	2,150	116,139	1.10	1,393	127,167	0.78	962	123,327
מחוץ לישראל								
לפי דרישה								
לזמן קצוב								
סך הכל								
פיקדונות הממשלה								
בישראל								
4.40	4	91	5.17	3	58	3.45	2	58
מחוץ לישראל								
4.40	4	91	5.17	3	58	3.45	2	58
סך הכל								
פיקדונות מבנקים								
בישראל								
1.59	34	2,139	1.23	17	1,381	1.45	12	828
1.05	1	95	0.66	1	152	-	-	-
1.57	35	2,234	1.17	18	1,533	1.45	12	828
מחוץ לישראל								
סך הכל								
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר								
בישראל								
-	-	-	-	-	⁽¹¹⁾ 93	-	-	116
מחוץ לישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל								
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים								
בישראל								
5.16	786	15,243	2.97	556	18,752	1.81	392	21,652
מחוץ לישראל								
5.16	786	15,243	2.97	556	18,752	1.81	392	21,652
סך הכל								
התחייבויות אחרות								
בישראל								
1.01	3	298	0.53	2	380	1.15	4	349
מחוץ לישראל								
1.01	3	298	0.53	2	380	1.15	4	349
סך הכל								
2.22	2,978	134,005	1.33	1,972	147,983	0.94	1,372	146,330
סך הכל התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית								
17,356			19,035			30,788		
זכאים בגין פעולות בכרטיסי אשראי								
2,941			2,914			3,030		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽⁸⁾								
4,957			5,939			7,126		
159,259			175,871			187,274		
⁽¹²⁾ 9,665			⁽¹²⁾ 10,740			11,857		
סך כל האמצעים ההוניים								
168,924			186,611			199,131		
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
1.78			1.67			1.62		
פער הריבית								
תשואה נטו⁽⁹⁾ על נכסים נושאי ריבית								
בישראל								
2.17	3,366	155,270	1.90	3,281	172,763	1.86	3,422	183,928
1.72	98	5,689	1.79	94	5,241	1.48	112	7,548
2.15	3,464	160,959	1.90	3,375	178,004	1.85	3,534	191,476
מחוץ לישראל								
סך הכל								
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								
1.05	42	4,013	0.85	30	3,516	0.74	22	2,974

ראה הערות להלן .

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾ - המשך
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2013			2014			2015		
שיעור הכנסות (הוצאות) הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור הכנסות (הוצאות) הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור הכנסות (הוצאות) הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית
ב-%			ב-%			ב-%		
מטבע ישראלי לא צמוד								
3.77	3,388	89,813	3.23	3,397	105,258	2.92	3,435	117,783
סך נכסים נושאי ריבית								
סך התחייבויות נושאות ריבית								
(1.64)	(1,173)	71,621	(0.90)	(781)	⁽¹¹⁾ 86,640	(0.65)	(557)	85,504
פער הריבית								
2.13			2.33			2.27		
מטבע ישראלי צמוד למדד								
5.02	2,590	51,568	2.79	1,505	53,845	1.94	1,019	52,518
סך נכסים נושאי ריבית								
סך התחייבויות נושאות ריבית								
(4.75)	(1,681)	35,377	(2.63)	(987)	37,594	(1.69)	(626)	37,147
פער הריבית								
0.27			0.16			0.25		
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
2.33	324	13,889	2.35	321	13,660	2.33	318	13,627
סך נכסים נושאי ריבית								
סך התחייבויות נושאות ריבית								
(0.36)	(82)	22,994	(0.86)	(174)	20,233	(0.81)	(167)	20,705
פער הריבית								
1.97			1.49			1.52		
סך פעילות בישראל								
4.06	6,302	155,270	3.02	5,223	172,763	2.59	4,772	183,928
סך נכסים נושאי ריבית								
סך התחייבויות נושאות ריבית								
(2.26)	(2,936)	129,992	(1.35)	(1,942)	144,467	(0.94)	(1,350)	143,356
פער הריבית								
1.80			1.67			1.65		

ראה הערות להלן .

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

2014 לעומת 2013			2015 לעומת 2014		
גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽¹⁰⁾			גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽¹⁰⁾		
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
(940)	(1,294)	354	(441)	(714)	273
3	14	(11)	3	(11)	14
(937)	(1,280)	343	(438)	(725)	287
נכסים נושאי ריבית אחרים					
(139)	(185)	46	(10)	(22)	12
(19)	(18)	(1)	7	(4)	11
(158)	(203)	45	(3)	(26)	23
(1,095)	(1,483)	388	(441)	(751)	310
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
(745)	(873)	128	(424)	(397)	(27)
(12)	(7)	(5)	(7)	(4)	(3)
(757)	(880)	123	(431)	(401)	(30)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
(249)	(330)	81	(168)	(210)	42
-	-	-	(1)	(1)	-
(249)	(330)	81	(169)	(211)	42
(1,006)	(1,210)	204	(600)	(612)	12

- (1) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי - לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של איגרות חוב זמינות למכירה לתקופות של שנה שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013, נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולות בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך (2) מיליוני שקלים, 9 מיליוני שקלים ו-7 מיליוני שקלים בהתאמה.
- (5) מהיתרה הממוצעת של איגרות חוב למסחר לתקופות של שנה שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013, נוספה (נוכתה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר בסך 4 מיליוני שקלים, בסך (33) מיליוני שקלים ובסך 18 מיליוני שקלים, בהתאמה.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (7) עמלות בסך 456 417 ו-284 מיליוני שקלים נכללו בהכנסות ריבית בתקופות של שנה שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013, בהתאמה.
- (8) לרבות מכשירים נגזרים.
- (9) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי ריבית.
- (10) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (11) סווג מחדש.
- (12) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1.ג.1 ו-2.ג.2 לוחות הכספיים.

נספח 2 - מידע רב-רבעוני

דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
550	1,851	1,495	1,010	הכנסות ריבית ⁽¹⁾
(149)	769	562	190	הוצאות ריבית
699	1,082	933	820	הכנסות ריבית, נטו
35	40	61	75	הוצאות בגין הפסדי אשראי
664	1,042	872	745	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
125	(45)	151	127	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
356	365	350	355	עמלות ⁽¹⁾
21	10	8	35	הכנסות אחרות
502	330	509	517	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
⁽²⁾ 466	492	487	499	משכורות והוצאות נלוות
⁽²⁾ 174	174	175	169	אחזקה ופחת בניינים וציוד
121	159	159	151	הוצאות אחרות
761	825	821	819	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
405	547	560	443	רווח לפני מיסים
⁽²⁾ 147	204	213	197	הפרשה למיסים על הרווח
258	343	347	246	רווח לאחר מיסים
(1)	-	1	-	חלק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות, לאחר השפעת מס
257	343	348	246	רווח נקי: לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	(13)	(32)	(6)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
248	330	316	240	המיוחס לבעלי מניות הבנק
				רווח למניה⁽³⁾
				רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
1.06	1.43	1.36	1.04	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
				רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)
1.05	1.42	1.36	1.03	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית, החל מיום 1 בינואר 2014, ראה ביאור 1 ד.4 לדוחות הכספיים.
- (2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1.1 ו-1 ג.2. לדוחות הכספיים.
- (3) מניה בת 0.1 ש' ערך נקוב.

דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2014 - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
991	1,639	1,469	1,248	הכנסות ריבית ⁽¹⁾
278	716	576	402	הוצאות ריבית
713	923	893	846	הכנסות ריבית, נטו
(5)	23	5	150	הוצאות בגין הפסדי אשראי
718	900	888	696	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
81	(2)	51	43	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
348	338	345	364	עמלות ⁽¹⁾
9	7	9	19	הכנסות אחרות
438	343	405	426	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
⁽²⁾ 452	⁽²⁾ 460	⁽²⁾ 499	⁽²⁾ 455	משכורות והוצאות נלוות
⁽²⁾ 168	⁽²⁾ 174	⁽²⁾ 178	⁽²⁾ 195	אחזקה ופחת בניינים וציוד
100	108	113	137	הוצאות אחרות
720	742	790	787	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
436	501	503	335	רווח לפני מיסים
⁽²⁾ 160	187	⁽²⁾ 182	⁽²⁾ 128	הפרשה למיסים על הרווח
276	314	321	207	רווח לאחר מיסים
				חלק ברווחים (הפסדים), נטו, של חברות כלולות,
1	2	3	(1)	לאחר השפעת מס
רווח נקי:				
277	316	324	206	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	(9)	(11)	(3)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
269	307	313	203	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה⁽³⁾				
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)				
1.17	1.34	1.36	0.88	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)				
1.16	1.33	1.35	0.88	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) לפרטים בדבר יישום תקן אמריקאי FAS91 (ASC310-20) בנושא מדידת הכנסות ריבית, ראה ביאור 1 ד.4 לדוחות הכספיים.
- (2) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1 ג.1 ו-1 ג.2. לדוחות הכספיים.
- (3) מניה בת 0.1 ש ערך נקוב.

מאזנים מאוחדים לסוף כל רבעון בשנת 2015

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
25,455	25,318	26,720	30,489	מזומנים ופיקדונות בבנקים
13,802	15,833	11,306	11,845	ניירות ערך
300	-	100	71	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
152,049	153,688	159,382	160,604	אשראי לציבור
(1,355)	(1,371)	(1,386)	(1,400)	הפרשה להפסדי אשראי
150,694	152,317	157,996	159,204	אשראי לציבור, נטו
299	273	287	316	אשראי לממשלה
45	38	39	36	השקעות בחברות כלולות
⁽¹⁾ 1,544	1,545	1,543	1,583	בניינים וציוד
87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
5,694	4,478	4,780	3,527	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,052	1,875	2,108	2,000	נכסים אחרים
200,972	201,764	204,966	209,158	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
153,002	153,736	158,107	162,380	פיקדונות הציבור
1,472	1,903	1,298	1,166	פיקדונות מבנקים
59	60	62	58	פיקדונות הממשלה
240	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
20,804	22,648	23,196	23,719	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
7,260	5,350	4,527	3,634	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽¹⁾ 6,587	6,271	5,598	5,786	התחייבויות אחרות
189,424	189,968	192,788	196,743	סך כל ההתחייבויות
⁽¹⁾ 11,033	11,266	11,616	11,847	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
515	530	562	568	זכויות שאינן מקנות שליטה
11,548	11,796	12,178	12,415	סך כל ההון
200,972	201,764	204,966	209,158	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור ג.1. ג.1. ג.1-2. לדוחות הכספיים.

מאזנים מאוחדים לסוף כל רבעון בשנת 2014 - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
29,684	27,181	26,139	26,798	מזומנים ופיקדונות בבנקים
6,519	9,744	12,579	14,259	ניירות ערך
297	112	70	107	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
142,359	144,646	148,003	148,912	אשראי לציבור
(1,298)	(1,293)	(1,304)	(1,343)	הפרשה להפסדי אשראי
141,061	143,353	146,699	147,569	אשראי לציבור, נטו
302	285	299	307	אשראי לממשלה
60	61	64	52	השקעות בחברות כלולות
⁽¹⁾ 1,537	⁽¹⁾ 1,544	⁽¹⁾ 1,556	⁽¹⁾ 1,570	בניינים וציוד
87	87	87	87	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,280	3,467	5,367	5,602	נכסים בגין מכשירים נגזרים
⁽¹⁾ 1,867	⁽¹⁾ 2,271	⁽¹⁾ 2,240	⁽¹⁾ 2,162	נכסים אחרים
184,694	188,105	195,100	198,513	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
145,701	148,063	150,648	152,379	פיקדונות הציבור
2,106	1,523	1,727	1,258	פיקדונות מבנקים
61	56	56	55	פיקדונות הממשלה
-	-	-	223	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
17,887	19,120	21,059	20,580	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,002	3,303	5,060	6,497	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
⁽¹⁾ 5,499	⁽¹⁾ 5,309	⁽¹⁾ 5,441	⁽¹⁾ 6,217	התחייבויות אחרות
174,256	177,374	183,991	187,209	סך כל ההתחייבויות
⁽¹⁾ 9,951	⁽¹⁾ 10,237	⁽¹⁾ 10,603	⁽¹⁾ 10,797	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
⁽¹⁾ 487	⁽¹⁾ 494	⁽¹⁾ 506	⁽¹⁾ 507	זכויות שאינן מקנות שליטה
10,438	10,731	11,109	11,304	סך כל ההון
184,694	188,105	195,100	198,513	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. לפרטים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים בנושא זכויות עובדים ובנושא היוון עלויות תוכנה, ראה ביאור 1.ג.1 ו-2.ג.2 לדוחות הכספיים

מילון ואינדקס מונחים שנכללו בדוחות הכספיים

להלן פירוט תמציתי למונחים שנכללו בדוחות הכספיים ומראה המקום שלהם

1. מונחים המתייחסים לניהול הסיכונים בבנק ולהלימות הון

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
Back testing	תהליך להערכת נאותות תוצאות מודל, במסגרתו נערכת השוואה בין תחזיות המודל לתוצאות בפועל.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
CRM - Credit risk mitigation	שיטות להפחתת סיכוני האשראי, כגון: ביטוח חשיפת האשראי באמצעות ערבות או פיקדון.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה
CRO - Chief risk officer	מנהל הסיכונים הראשי. חבר הנהלה העומד בראש החטיבה לניהול הסיכונים בבנק. מנהל הסיכונים הראשי לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים, נושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים, למסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הבנק, ותפקידים נוספים כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח
HQLA - High Quality Liquid Assets	נכסים נזילים באיכות גבוהה, אשר ניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות, תוך הפסד ערך קטן או ללא הפסד בתרחיש קיצון.	דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process	תהליך פנימי להערכת נאותות ההון הכולל של הבנק. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי ההון, תהליכי תכנון ההון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון. התהליך מהווה חלק מהדברך השני של הוראת באזל II.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
ICAAR - Internal Capital Adequacy Assessment Report	הדוח המסכם של תהליך ה-ICAAP כאמור.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
KPIs - Key performance indicators	אינדיקטורים עיקריים לביצועים, המשמשים ככלי לגיבוש דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים ותבנות לגבי סטטוס ביצוע התהליכים לרוחב הבנק.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
KRI - Key risk indicators	אינדיקטורים עיקריים לסיכון הינם סרגלי מדידה לסיכון ו/או מדדים סטטיסטיים, המשמשים לניטור הגורמים העיקריים המזוהים עם סיכוני מפתח בתאגיד הבנקאי, על מנת לנסות ולאבחן את התממשות הסיכונים, מוקדם ככל שניתן.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
VaR	מודל המשמש לאמידת החשיפה הכוללת למגוון סיכוני שוק. ערך ה-VaR (הערך בסיכון) המתקבל במודל הינו אומדן סטטיסטי להפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
באזל II	מסגרת להערכת הלימות הון וניהול הסיכונים אשר	המושג מופיע באופן מרובה

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
	פורסמה בגרסתה הסופית על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ב-2006.	
באזל III	מסגרת להערכת הלימות הון וניהול הסיכונים אשר פורסמה לראשונה על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ב-2010.	המושג מופיע באופן מרובה
גישת השווי הכלכלי - EVE - Economic Value of Equity	גישת השווי הכלכלי לניתוח ואמידת השפעת שינויים בשיעורי הריבית על שווי ההגון של הנכסים, ההתחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
דירוג אשראי (Score)	דירוג אשראי הינו ציון הניתן ללווה במסגרת הערכת יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו במלואן ובהתאם למועד שנקבע.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
דירוג לווה	דירוג המבטא את הערכת הסיכון של הבנק כנגד לווה או המושג מופיע באופן מרובה צד נגדי לעסקה.	
הגישה הסטנדרטית	גישה לחישוב ההון הנדרש בגין סיכון אשראי, שוק או תפעולי. חישוב הקצאת ההון נערך על פי נוסחה המבוססת על רכיבי הערכה פיקוחיים אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים.	המושג מופיע באופן מרובה
הון פיקוחי (הון כולל)	ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: - הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות - הון רובד 2. - הון רובד 2. בהתאם להגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 - הכספיים מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי - מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
המשכיות עסקית	מצב בו הבנק פועל באופן רציף וללא הפרעות.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
ועדת באזל	ועדת באזל הינה פורום לשיתוף פעולה בענייני פיקוח על הבנקים. מטרת הוועדה הינן הגברת ההבנה בנושאי הפיקוח עיקריים ושיפור איכות הפיקוח על תאגידים בנקאיים ברחבי העולם. הוועדה ידועה בעיקר בשל התקנים הבינלאומיים להלימות ההון, עקרונות הליבה לפיקוח אפקטיבי על הבנקים ותיאום בין מדינות שונות ליצירת פיקוח חוצה גבולות על בנקים ברחבי העולם.	המושג מופיע באופן מרובה
חברות דירוג אשראי חיצוניות	סוכנות המנפיקה דירוגי אשראי חיצוניים והוכרה על ידי הפיקוח על הבנקים בהתאם לדרישות הכשירות שהוגדרו. חברות דירוג האשראי החיצוניות הכשירות הינן: Fitch-I Moody's, S&P.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
יחס הון מעררי	היחס מייצג את דרישות שיעורי ההון הפיקוחי המזעריים דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית שהבנק מחויב להחזיק בהתאם לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 201.	יעדים ואסטרטגיה מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
מבחני מצוקה (קיצון)	כיניו למגוון שיטות שנועדו להעריך את מצבו הפיננסי	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
	של תאגיד בנקאי בתרחיש קיצון.	לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
מודלים מתקדמים בתחום האשראי - IRB	גישת הדירוגים הפנימיים לסיכון אשראי (IRB) הינה שיטה מתקדמת המשמשת לאמידת הפסדים בלתי צפויים (UL) והפסדים צפויים (EL). בגישה זו נעשה שימוש באומדן פנימי של רכיבי הסיכון בקביעת דרישת ההון לחשיפה נתונה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
מסגרת ניהול הסיכונים	מסגרת עבודה לניהול הסיכונים הכוללת את המדיניות, הנהלים, המדידה, תאבון הסיכון והבקורות לניהול הסיכונים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
מסמך הסיכונים	מסמך המציג בצורה תמציתית את פרופיל הסיכון של הבנק, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעקוב אחר פעולות ההנהלה ולוודא שהן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ועם מסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידו. מסמך הסיכונים מדווח ומוגש לדירקטוריון בתדירות רבעונית.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
נדבך 1	הנדבך הראשון במסגרת העבודה של באזל II, כולל את חישוב דרישות ההון המזערי בגין סיכון אשראי (כולל סיכון הצד הנגדי), סיכון שוק (תיק סחיר בלבד) וסיכון תפעולי.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, סקירת הסיכונים
נדבך 2	הנדבך השני במסגרת העבודה של באזל II המתייחס לתהליך הסקירה הפיקוחית. חלק זה מורכב מעקרונות היסוד הבאים: <ul style="list-style-type: none"> • הבנק יערוך תהליך ICAAP, כהגדרתו לעיל. • המפקח יקיים תהליך להערכת תהליך הערכת הלימות ההון על ידי הבנק, לבחינת יכולתו לבצע ניטור על יחסי ההון הפיקוחיים והעמידה בהם. • הבנק מצופה לפעול מעל יחסי ההון המזעריים אשר הוגדרו. 	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
נדבך 3	הנדבך השלישי במסגרת העבודה של באזל II אשר מטרתו לעודד משמעת שוק על ידי פיתוח של מערכת דרישות גילוי, שתאפשר למשתתפים בשוק להעריך את ההון, החשיפות לסיכון ותהליכי הערכת הסיכון ובהתאם לכך להעריך את הלימות ההון של הבנק.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים פרק ממשל תאגידי
נכסי סיכון	מורכבים מסיכון אשראי, סיכון תפעולי וסיכון שוק המחושבים בשיטה הסטנדרטית כאמור בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211.	המושג מופיע באופן מרובה
סיכון	סיכון הוא אפשרות (הסתברות) לפגיעה בהון, ברווחים, ביציבות התאגיד או ביכולתו להשיג את מטרותיו העסקיות.	המושג מופיע באופן מרובה
סיכון חוצה גבולות	סיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
(Cross-Border)	או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.	יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות (במדינות זרות) ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
סיכון CVA - Credit Valuation Adjustment	CVA הינו המרכיב בשווי הוגן של נגזר אשר מביא בחשבון את סיכון האשראי של הצד הנגדי בעסקה. סיכון CVA הוא הסיכון להפסד משערך לשווי שוק בגין סיכון צפוי של צד נגדי לנגזרים מעבר לדלפק (OTC). כלומר, הפסד בגין ירידה בשווי ההוגן של הנגזרים, בשל עלייה בסיכון האשראי של הצד הנגדי (כגון: ירידת דירוג).	דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
סיכון אינפלציה	החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים במדד המחירים על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
סיכון אסטרטגי	סיכון אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של ההחלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
סיכון אשראי	סיכון אשראי הוא הסיכון שלוהו, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק.	המושג מופיע באופן מרובה
סיכון אשראי של צד נגדי	הסיכון שהצד השני לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בעסקה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק מדיניות ואומדנם חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים דוח כספיים שנתיים – ביאור 25 דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
סיכון בסיס (הצמדה)	הסיכון לשחיקה בהון כתוצאה משינויים בשערי החליפין וקצב האינפלציה. החשיפה לסיכון בסיס קיימת כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במגזרי מטבע או הצמדה שונים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
סיכון מוניטין	מוניטין הוא אוסף של תפיסות, דעות ואמונות של בעלי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם. סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מפרקטיקות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב).	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק סקירת הסיכונים

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
סיכון מימון	סיכון מימון או סיכון גיוס הנזילות (Funding liquidity risk) - הסיכון שהתאגיד לא יוכל לעמוד ביעילות בצורכי תזרים המזומנים והביטחונות שלו, הצפויים והבלתי צפויים, הנוכחיים והעתידיים, בלא שהדבר ישפיע על פעילויותיו היומיומיות או על מצבו הפיננסי.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
סיכון משפטי	סיכון משפטי הינו חלק מהסיכון התפעולי, וכולל סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
סיכון נזילות	הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
סיכון סביבתי	הסיכון להפסד העלול לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתולדה של מפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי. או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
סיכון ציות ורגולציה	סיכון להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (כגון: הוראות הדין, הרגולציה, סטנדרטים ודרכי התנהגות מקובלים המצופים מהתאגיד).	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
סיכון ריבית	הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או להון הבנק, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות שונות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפרעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הוגן).	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים, פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

מושג	הסבר	מראה מקום בדוחות הכספיים
סיכון ריכוזיות האשראי	ריכוז של סיכון הוא כל חשיפה יחידה או קבוצת חשיפות דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח בעלות פוטנציאל לגרום הפסדים גדולים מספיק (באופן יחסי להון הבנק, נכסיו או לרמת הסיכון הכוללת) עד כדי חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים איום על מצב התאגיד או יכולתו להמשיך בפעילות הליבה שלו. ריכוזיות אשראי הינה סיכון הגלום בקשר (קורלציה), בין חשיפות אשראי שונות בקבוצה או תיק של חשיפות בשל מאפיינים משותפים, כגון: ריכוזיות לוויים, ריכוזיות גיאוגרפית, ריכוזיות ענפית וריכוזיות בטחונות.	מראה מקום בדוחות הכספיים
סיכון שוק	הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).	המושג מופיע באופן מרובה
סיכון תפעולי	הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות.	המושג מופיע באופן מרובה
סימולציית מונטה קרלו	טכניקה סטטיסטית העושה שימוש בסימולציות לאמידת התפלגויות, כגון התפלגות הפסדים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
פרופיל הסיכון	הערכת הסיכון המצרפי הגלום בחשיפות ובפעילות העסקית של הבנק לנקודת זמן.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
שיעור המימון (LTV)	היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
שלושת קווי ההגנה	תפיסת ניהול הסיכונים כוללת חלוקה לשלושה קווי הגנה - הקו הראשון – נוטלי הסיכון: הנהלות קווי העסקים נושאות באחריות לזיהוי, להערכה, למדידה, לניטור להפחתה לדיווח על הסיכונים המובנים. כמו כן, אחראית לניהול סביבת בקרה נאותה לניהול הסיכון. - הקו השני – בקרי הסיכון: פונקציית ניהול הסיכונים, תפקידה הוא להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קו העסקים. אחראית בין היתר, לתכנון ופיתוח מסגרת עבודה לניהול סיכונים ואתגור ניהול הסיכונים בקווי העסקים. - הקו השלישי - הביקורת הפנימית, מבצעת סקירה בלתי תלויה ואתגור של הבקרות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
תאבון הסיכון	החלטת הבנק בנוגע לרמת הסיכון שהתאגיד הבנקאי מוכן לקבל בהתחשב במאפייני סיכון/תשואה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים

2. מונחים המתייחסים לבנקאות ופיננסיים

מושג	פירוש	פרק בדוח
CDS - Credit default swap	מכשיר פיננסי המאפשר העברת חשיפת אשראי למנפיק דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק מדיניות המכשיר בין צדדים בעסקה. קונה המכשיר רוכש ביטוח מהמוכר למקרה של אי עמידה בתשלום על ידי מנפיק נייר הערך, תמורת תשלום פרמיה תקופתית.	אומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
OTC - Over the Counter	עסקה במכשירים פיננסיים אשר מבוצעת מעבר לדלפק, ולא בבורסה.	מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
איגוח	איגוח מסורתי הוא מבנה שבו תזרים מזומנים ממאגר חשיפות בסיס משמש לשירות של לפחות שתי שכבות שונות של פוזיציות או רובדי סיכון המשקפות דרגות שונות של סיכון אשראי. התשלומים למשקיעים תלויים באיכות הביצוע של חשיפות הבסיס הספציפיות, בניגוד לתשלומים הנובעים מהתחייבות של הישות שיצרה את החשיפות.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
חיתום אשראי	תהליך הכולל ניתוח והערכה של סיכון האשראי הגלום בעסקה, ואישורה בהתאם למדיניות ולנהלים, לשם העמדת האשראי.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
בקרת אשראי	תהליך סקירה למטרת הערכת הביצועים של הצוות העוסק במתן אשראי ומצב תיק האשראי בכללותו. תהליך זה מבוצע בדיעבד על ידי יחידת בקרת אשראי בבנק, ובמסגרת הסקירה נבדקים בין היתר מהימנות הדירוג, ונאותות הסיווג וההפרשה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
הסכם ISDA	הסכם המכסה עסקאות בנגזרים בין בנקים, ומאפשר צירוף וקיצוז לסכום אחד של התחייבויות נטו של אחד הצדדים בכל העסקאות ביחד, בעת התרחשות אירוע פשיטת רגל או אירוע אחר המאפשר סגירת עסקאות על פי ההסכם.	המושג מופיע באופן מרובה
הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה אשר נועדה לכסות הפסדי אשראי צפויים בתיק האשראי של הבנק. הפסדים אלו מייצגים את סכום המחיקות נטו שצפוי (likely) שיתממש לגבי הלוואה או קבוצה של הלוואות בהינתן העובדות והנסיבות בתאריך ההערכה.	המושג מופיע באופן מרובה

מושג	פירוש	פרק בדוח
התניות פיננסיות	התניות שנקבעו בין הלווה למלווה בחוזה ההלוואה, המגדירות תנאים מתלים להעמדת האשראי, כגון, עמידה ביחסים פיננסיים מסוימים. לעיתים הפרת תנאי זה עשויה להוות עילה להעמדת האשראי לפירעון מדי.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים
חוב בארגון מחדש	חוב בעייתי בארגון מחדש מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).	המושג מופיע באופן מרובה
חוב בהשגחה מיוחדת	חוב בהשגחה מיוחדת הוא חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות, שבגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אם החולשות לא יטופלו, עלולה להיגרם הידרדרות בסיכויים לפירעון החוב.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
חוב נחות	חוב נחות הוא חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו, לרבות חוב מעל 700 אלפי שקלים חדשים שנמצא בפיגור של 60 עד 89 ימים.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
חוב פגום	חוב יסווג כחוב פגום כאשר תשלום הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר חובות בעייתיים בהלוואות לדיור.	המושג מופיע באופן מרובה
חובות בעייתיים	חובות המסווגים באחד מהסיווגים השליליים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.	המושג מופיע באופן מרובה
יחס החזר מההכנסה	היחס בין החזר החודשי ובין ההכנסה החודשית הפנויה. היחס הינו מדד המשמש להערכת יכולת החזר השוטף של הלווה לאורך חיי ההלוואה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
יחס כיסוי נזילות מזערי	היחס בין כרית הנזילות לבין תזרים יוצא חזוי נטו לתקופה של חודש קדימה, תחת תרחישים שונים.	דוח דכספי, פרק ממשל תאגידי
כרית הנזילות	יתרת הנכסים הנזילים בבנק לאחר הפעלת מקדמי בטחון הולמים אשר נקבעו מראש.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים

מושג	פירוש	פרק בדוח
ליווי פרויקט פיננסי	שיטת ליווי פרויקט פיננסי (ליווי סגור) הינה שיטת מימון, דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים שבה הלווה מצפה להיפרע בעיקר מהתקבולים הצפויים מהפרויקט, אשר מהווים גם מקור החזר וגם ביטחון לחשיפה. במסגרת שיטה זו, נערך מעקב שוטף אחר הפרויקטים הממומנים.	פרק סקירת הסיכונים
משך חיים ממוצע - מח"מ	אורך החיים הממוצע של איגרת חוב. נמדד בשנים באמצעות שקלול תשלומי הקרן של האיגרת והריבית עליה לאורך חייה עד לפדיונה הסופי. משך חיים ממוצע של איגרת מבטא את רגישות המכשיר הפיננסי לשינויים בשיעורי הריבית. המח"מ מחושב כיחס בין ממוצע משוקלל של תשלומי איגרת החוב למחירה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
נגזרים	מכשיר פיננסי או חוזה אשר שוויו משתנה בתגובה לשינוי במחיר נכס הבסיס (מכשיר פיננסי, נכס פיזי, מדד מחירים, דירוג אשראי או נכס בסיס אחר), דורש השקעה ראשונית קטנה או מינימלית ביחס לסוגים אחרים של חוזים, וצפוי להיות מסולק במועד עתידי.	המושג מופיע באופן מרובה
ניהול נכסים והתחייבויות (ALM)	טכניקה המיושמת על ידי ארגונים על מנת להתאים בין מבנה הנכסים וההתחייבויות על מנת להבטיח את נאותות התשואה להון. כלומר, ניהול הסיכונים הנובעים מפערים בין מבנה הנכסים וההתחייבויות, ברמה העסקית. במסגרת זו נכללים תהליכים לניהול סיכוני שוק ונזילות, קביעת מחירי צל ועוד.	מושג הנכלל בביאורים לדוחות הכספיים
תיק בנקאי/תיק לא סחיר	התיק הבנקאי שהוא עיקר הפעילות של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי.	פרק סקירת הסיכונים
תיק סחיר	התיק הסחיר בבנק כולל את התיקים המנוהלים בחדר העסקאות כעושה שוק, וכן תיקי ניירות ערך למסחר ועסקאות נגזרים אשר בוצעו כחלק מאסטרטגית שוק ספציפית, המנוהלת בניהול הפיננסי תחת מגבלות ספציפיות של חשיפה ורווחיות.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים

3. מונחים המתייחסים להוראות רגולטוריות

מושג	פירוש	פרק בדוח
FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act	חוק ה-FATCA האמריקאי - Foreign Account Tax Compliance Act קובע חובת דיווח לרשות המסים האמריקאית (ה-IRS) על חשבונות המוחזקים על ידי דמויות אמריקאיות (U.S Person) במוסדות פיננסיים זרים (מחוץ לארה"ב).	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי, פרק סקירת הסיכונים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי
LCR - Liquidity coverage ratio	יחס כיסוי הנזילות - מוגדר כיחס בין הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל-30 הימים הבאים, תחת תרחיש קיצון. היחס משמש כמדד ליכולת הבנק לעמוד בצרכי נזילותו לתקופה של חודש קדימה.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים דוח כספי, פרק ממשל תאגידי

4. מונחים אחרים

מושג	פירוש	פרק בדוח
SOX	חקיקה אמריקאית, אשר אומצה בחלקה על ידי בנק ישראל, ומטרתה להסדיר את תחומי האחריות והבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי בארגון.	דוח הדירקטוריון וההנהלה, פרק סקירת הסיכונים
ממשל תאגידי	מכלול הקשרים בין ההנהלה, הדירקטוריון, בעלי המניות ובעלי העניין אשר מרכיבים את המבנה אשר באמצעותו נקבעים יעדי הבנק והאמצעים להשגתם ולניטורם. כמו כן, הממשל התאגידי תומך בהגדרת חלוקת קווי הסמכות והאחריות ובאופן תהליך קבלת ההחלטות.	המושג מופיע באופן מרובה